

INCVNABVLA

Qu

121

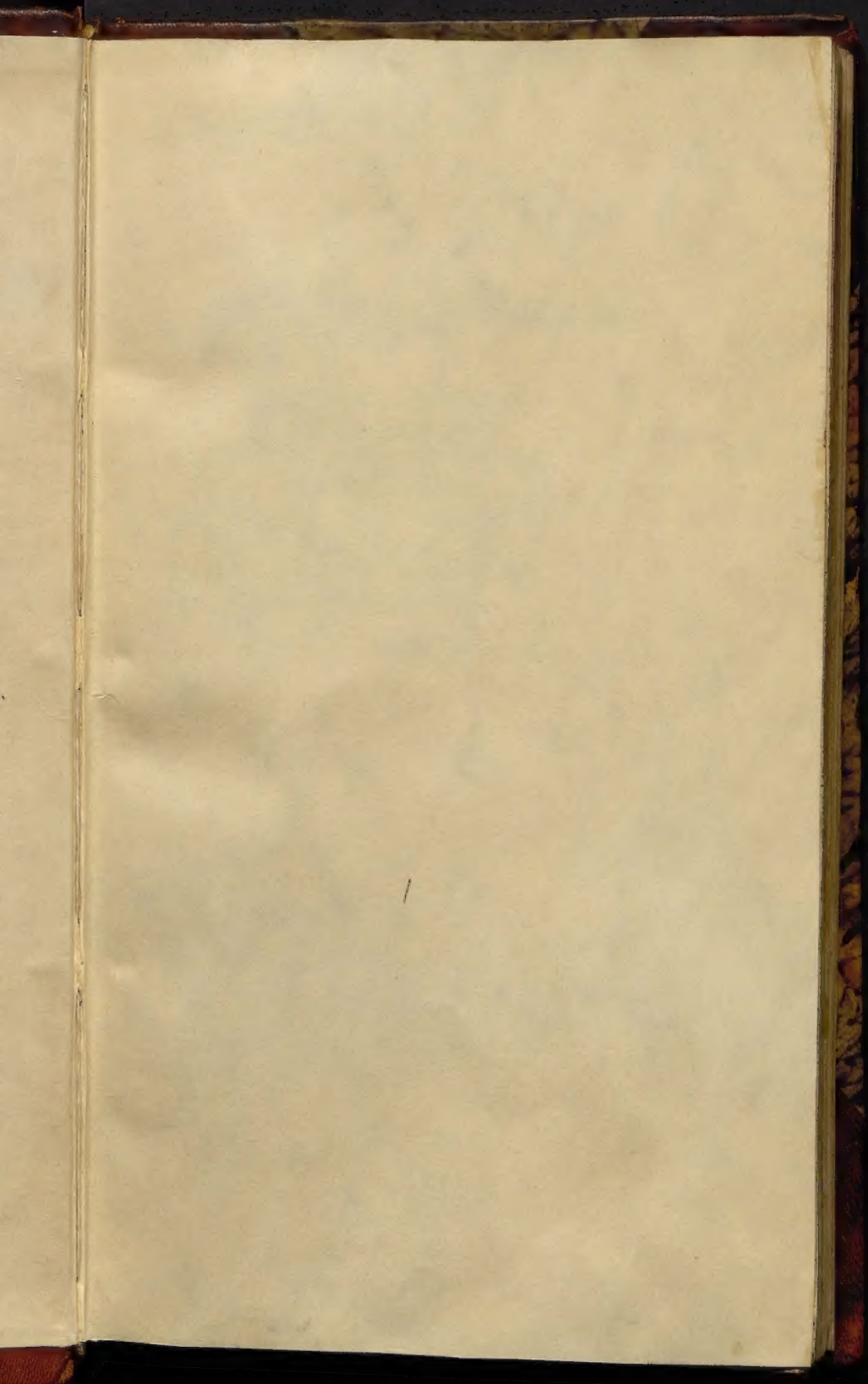
kaal kornig

Na nowo oprawiono w r. 1935. Dawne oprawa miała usztywnienie złożone z mostkowej maki-
 letury: 1° Fragmenty kart 66₅ - 66₈ inkunabula GKW.
 3119 (Avicenna, Canon, Venetiis 1483); 2° Karta kę-
 druków opisanego u Panzera VIII 374 Nr. 293 (Questio
 de moribus Bassani Soliti cum aliis, Venetiis 1505).
 Pierwszą partycję wyłożono do dubletów (por. inkuna-
 bulę Bibl. Jagiell. Nr. 674, 1713), drugą przeznaczono
 do ogólnego zbioru druków. — Położeniem dawnej oprawy
 w Jnk. 121 był arkusz pergaminowy, pochodzący
 z astrologicznego rękopisu, pisanego we Włoszech w XIII
 lub XIV wieku. Przeniesiono go do zbioru podobnych
 fragmentów. — Stan dawnej oprawy wskazywał na
 to, że z woluminu wyjęto drobne części kłódka,
 co istotnie potwierdził dawny inventarz pod sy-
 gnaturow XIV. 4. 40 (wyjęto dwa druki z r. 1570 i 1575).

Wszystko wskazuje na to, że dawna oprawa
 wykonana była we Włoszech (w Wenecji) po r. 1575.

Inc. Op. 121.

11
—

~~Amicus Zembryusky~~

PETRUS Barbus polensis Sacrae Medicinæ
Doctor ad Lectorem.

Si cupis humanæ naturæ discere causas.

Si cupis in paruo plurima nosce libro.

Hunc eme. quem latio scripsit sermone libellum

Zeno meus nimiae fertilitatis opus.

Que fera barbaries tenebris inuoluerat atris

Omnia sunt nitido lucidiora die.

Ede igitur venetis doctissime zeno libellum

Perpetui fructum nominis inde feres.

Michaels Peter
H. Med. Doctor
12. März 1692

Pl. 10
Hain, 16. 281

M. Daniel Lohmeyer
et amicus

XIV. 4. 40

Illustri viro Victori pisano: Antōius zeno policola. 2.

QUOD de natura humana opus nuper a me cōponi.
Illustissimoq; senatui: et populo veneto dicatur: vt in
psorib⁹ tradere ex amicis qdā hortaretur. Illis egde
q opus ipz ex sentētia nōdum satis mihi videor manu
rasse plurimū sum reluctatus. Scilz i tātorū viroz sple
dore. Afferrī qe qz minime obere: qd ex iūinis nō sit pbilosophiae
penatibus depromptū: et vereri cōes me hominū opiniones: non
ignarū: difficile a dimodū fore sententias: q longo habitu: huma
nis mentibus insederit primo impetu extirpare. Atq; terētianū illū
Veritas odiū parit. Simul nouaz rez refrigescet: quo sibi mihiq;
cōsulerēt. Amore admonēbā. Quippe quas interea: sapiētis p̄silio
demandatur. Atq; me sic emendatas emissurū pollicebar. Pimi
rum preclarā hanc nacti occasione: cōtinuo vno omnes te ore p̄u
lerūt. Sapiēte te: **De**ce natez alterū predicantes: quib⁹ egde q
ciuitatis p̄ciosissimā semp te gēmā appellarim: lz assentire. in a rei
publicae munerib⁹. iisdēq; senib⁹ negatis: quae a primo statiz ado
lescētia tuae flore. sūma cū gloria et adeptus es et exequut⁹. ad bas
n̄as lucubratiūculas deuocare respōdi. bero a te tātū minime licē
At quo ex aditu faciliore mihi lapsū arbitrabar hoc istabāt illi ma
gis. Qd si de humana re ciuitati venetae deuota meaque qz senten
tia: iudiciū sit aliqñ futurū: cum hominū humanissimus ciuiū argu
tissimus: scripturaz simul dignus censor sis: et babearis: ad hoc affe
rendū iudiciū. hac vbi flores potissimū etate: scilz q̄ mentis viget et
corporis virib⁹ te aptiorem te certiore neminem inuenirent. atq; ne
qz vt oratiana vtar metaphora pituitā vlla tibi ex parte molestā eē
rara virtus in reliq̄ ueneta inueniunt. Quid plura fateor: amicorū
hac lege sententijs cessi vt depcent illi ueniam si me pusillus hominē
abiectū paucis notū temeritatis accusaueris: q̄ p̄cūctari te scilz au
sus fueri viz p̄cellentē inextimabilē. illustre fama. De hūana itaq;
atq; neq; min⁹ d re veneta libellū nūqd editiōe sit dign⁹: dignissim⁹
ipe iudicabis hūc si malus ē. pbandū tibi baud egde veli amic⁹ so
crates amic⁹ plato lz magis amica vitas. esto interea trāscribētis in
curia velim admonit plurima in orthographia peccare te fore rep
perturū. At q̄ circa sententias nauare te in opā velim. Quod spōte
forsan qui tū moralis tū naturalis pbilosophiae lacte nutrit⁹ es in.

sectis q̄si possibabitis facturis fueras. nimirū aq̄la muscas non ca-
 pit. Ad autē ad sentētiās attinet scias me nōdū pensitantē illis ma-
 nū penitus iposuisse non obtusa a deo gestam⁹ pectora q̄ nō pluria
 iccirco dici debuisse modesti⁹ aptius p̄cinnus ac eleganti⁹ videam⁹
 verū ⁊ inopia oppressi. atq; vt ad exēplū q̄si lapidicij q̄ secutura sūt
 opera tum formosiora tum candidiora sequantur. cursum quasi sic
 reliqui. De medicina que scripsimus. sa luti potius publicae q̄ no-
 stro nomini cōsulescentes verbis nudis ⁊ ex sententiā fere vernaculis
 ⁊ neotericijs exposuimus ope precii vt vniciq; q̄ vtilia sibi sint fa-
 cile qsq; possit intelligere. Atq; neq; nō ignoramus prestantissimos
 medicos pliniū ⁊ nō ob aliā certe causam Cornelii celsum. Medi-
 cinae etatis nre p̄fessores p̄sus respicere nisi q̄ cū voluerit exq̄siti-
 simi videri oratiōis quodā inuolucro adeo fucata oia tradiderunt
 vt difficilior eorū sit sola theozica. q̄ phyzicoz reliquozq; illa ip̄a ⁊
 practica. Verū autē ⁊ latiniora ⁊ cōcinniora reliq̄ ab officina nra
 si huiusmōi q̄si degustatō. In elyto Senatui placebit emittēt Infea-
 te structurā opis. libroz ordinē q̄ sit capitū q̄ sigilloz agruitas qd
 deiciat quid supfluat veli pensitare. Incirco eq̄dem te puto: qui frū-
 gali quodā dicendi genere polles sermōes sane breui plima p̄plectē
 te iudicatur paucā deficere multa supfluere q̄ppe q̄ ⁊ iā dudū vli-
 nū tanq; partū attenuare modificareq; decreueri. Nihil tñ itēpta-
 tū relinq; qd ad humanā salutē quavis ratiōe p̄ducē videatur atq;
 dū id diligent cōtēdā mallo vel plixi nūmū vel et curiosissimi crimē
 lubire. q̄ negligentis verū aut qm̄ huiusmōi nrm nimia grauescere
 mole opus aduertit i duo volumina id est in duas p̄ncipales p̄tes
 iuuentutē vs senectutēq; distinxit ⁊ p̄meptis p̄mū libzū a studioz
 meoz portu soluere si ānueris tñ decreui. Ne p̄mū maris tanq; i
 p̄mū me cū oib⁹ fortunis meis hui⁹ mūdi pelago hoīz riuozib⁹ p̄cel-
 lis tāq; itumescēt p̄mitterē itaq; cōsulto p̄mū ip̄m librum. q̄ videli-
 cet p̄band⁹ min⁹ videat si meū sēleris emittē solū destināui. Nimirū
 q̄so qd de embzōe qd hoīz celebritate dignū sit vt de maturi hoīa
 etatib⁹ v̄l facūdie p̄f cicerō dicē ip̄e potuiss. hūc āt̄ n̄ bilomin⁹ libz
 si pbauerit reliquos q̄ sequū eos oio puto pbaturos atq; eq̄des
 sic ad huiusmodi q̄si pellag⁹ hoc ē ad emittēdū reliq; siā audēior
 Tandē qd iccirco sentias tua epistola quā p̄cupio significare obse-
 cro digneris q̄ p̄solatiōe si hāc meā viuēdi difficultate afficē volueri
 oē qd mei est iuris statim tibi debim⁹ existimabo bñ vale. ⁊ bene viuē.

*Das volumen
 de Senectute
 et de iudicio*

Embryōe libꝝ tuū auidiſſime legi tū qm̃: huiusmodi
philosophiæ pars recōdita qdē excellēſq; idiga ſpiri
tus inter ſapiētiae pfectiores. multis diſſenſionibꝫ ē agi
tata. a nemine te pter tā. ppe tā idubie tā ellegāter diſcu
ſis ac determinatis. Tū qm̃ apū vt tu quoq; dicis geniꝝ imitatꝫ
floribus. i. auctoribꝫ ne aucupari alienā laudē videaris allegatis.
qd ratiōabilē oīo virū decet. q; deſtinato opī quadrēt. hinc inde tā
exq̃ſite collegiſti atq; tā apte opportunis locis poſuiſti. vt ſi vel ver
bꝝ alicūde dimoueas. tota ſententia corruat neceſſe ſit. Atq; neq;
diſplicuit. Quod vbi de medicia tractas. neotericiſ iſſdēq; aptis ⁊
vulgaribꝫ pene vocabulꝫ. Uniuſal ſalutis. nō tu ae pꝑiculi gloriæ
re ſtudioſus abſoluſ qd ſane ad nālem ⁊ veruz attinet pbiſicū. ſiue
hoīez pſtātiffime de rebꝫ iſe philoſophāte. Que aut vulgaria pſul
offendit ea pma me facie fateor ꝑtamināſſe qñquidē apud latinos
autores nulq; niſi a nonnullis. tm̃ grāmaticis reperiāt vſurpatum.
Ceterū denuo relegēs tacitꝫ q; mecū reputās. Antiquis latine bar
baris exceptis oēs locutos nūc materno ſermōe oēs vti. Arbitratꝫ
id abs te ſum nō ſine ratione faciūtatum atq; ritibꝫ illos petrar
cae tā bene collocaſti vt in annulis aureis gemē q̃ſi qdam videātur
Ad ſumā. ſi q; minus pbanda mihi videbant ſūmope. ꝑ. bē. Que ſit
in reliq; mea ſententia pono in mediū. Interea q; de veneta di
cis re publica q; fieri pōt. q; tantā rerū ſeriem. Tu linceo q̃ſi diuino
viſu in terra vnus. pſpicias vehementer eqdē ſum admiratus. At
qm̃ iuuētutē latentē velut limē venetā deprehēdis. Muſſantes nō
nullos atq; inq; plūmos ⁊ eoſdē qdē diſcolos apte te dānātes audi
ui. Trahimur blāditiāꝫ pene oēs lenociniō vitate idignāur. Ita q;
ſi obſequi mihi volueris margaritas tuas in theſauro tuo retinebiſ
qd niſi rara adeo pꝑeditus eſſes humanitate vt opinionis de te ha
bendae detrimētū q; alienae vitae pati mallis ſpōre facturū ipſe fu
eras. ſic. n. iccirco parce vbiſ velitaſti vt dicē nō dicens ⁊ itē nō dicē
dicēs viderere. Volui q; circa honori qdā tuo detrahāt. Amici offi
tiū ꝑſeciſſe vt qd certior ſū futurū ſciueras factū ſcias nullā tm̃ iccir
co metā tibi ꝑſinio. itegrū vt congruit philoſophiæ tuæ tibi ſit cir

ea hoc negocium et quacumque militare. Tandem librum tuum si meis i:
preconiis indigeret. Quatum vobis et oratione assequi possem et ingenium
tuum et structuram operis et librorum ordinem dicendumque tui profunditatem
tuae facilitatem tuam et ad vngue operis ipsius omnia commendarem
At quoniam laudes meas. celebritati tue de tracturas quidpiam
quod producturas magis existimaui. Tacebo Unum tamen moneo: et id ipsum
maxime velim et efflagito ut reliquos libros tuos. Saltem hunc
qui in manibus est de embryone iam emittas. Vale

Matoni zeni veneti policolae de nostra humana libellus est quippe
quod principaliter bipartitus in iuuentute versus et senectute. Iuuentus
nam hominis in quatuor etates diuiditur. Prior est infantia. Deinde pueri
tiam quam sequitur adolescentia. Tercio inuetus. Que sane deo dante militat
ad senectutem. Atque ideo ad decrepita. quilibet etas est bipartita. versus infantiam et
motiam quam exiit sequitur pueritia et etas percussio. Deinde adolescentie etas ipsa
viget et quod dicitur luxuriatiam quam iuuetur quod dicitur sequitur. et virilitas quippe quod iuuentu
tis sunt etates. Senectutis autem duplex est etas: quoniam quilibet pariter est bipartita
versus senectus ipsa et occidua hanc denique si deo placuerit. senium sequitur ac
decrepita: quippe quam vltimum terribilius libitina furax inuadit. Has
autem viuas et sensiuas etates vegetatiam postremo tamen sequitur et corru
ptibilis: in qua capilli. s. vngues et barbae crescunt per nonnullos dies: quod
ad corpus quod dicitur refertur vel spiritus: ualio et passibilis quod ad animam ipsam re
fertur. Sic ad similitudinem megacosmi quod magnus homo vice versa cum priorum
eadem sit disciplina posset interpretari. Diuiditur intres partes versus superiorem me
diam et inferiorem. Principalia itaque tria sunt etatum genera versus superius
medium et inferius. Superius autem et medium de quibus nostra est pressio inferius
curiosioribus relinquendo diuiduntur in septem etates quippe quilibet est bipartita
quodlibet tempus habet suum tractatum: quilibet tractatus habet sua capita:
quodlibet caput habet suos titulos: quilibet titulus habet suam particulam: quam
cuiuslibet versus tractatus vltima sigillum sequitur: quippe quod binum: quolibet librum
roborat. Libri autem ad planetarum numerum sunt septem. Primus lunaris de
de embryone et foetu. Secundus mercurialis de infatili etate et motiua.
Tertius venerius de puerili et concussione etate. Quartus solaris
est de adolescentia et etate luxuriatiam. Quintus martialis est de iuuentute et
virilitate. et hec est prima pars vltimi operis primum generalis tractatus. Sextus
iouiualis est de senectute et occidua. Septimus et super primum saturnalis est de se
nio ac decrepita. et hec est altera pars vltimi operis altera vltimi generalis tractatus

libri 1
2 vis
3 lib
4 vis
5 vis
6 lib
7 lib
8 lib

Illustissimo Principi: et Senatui: ac populo veneto. A. 3. p. p. d. s.

Ecū saepe nūo cogitauī Gloriosissime Principis. Excel
lentissime venetoz atqz vniuersi dignissime pace vſa re
liq dixerī. Orbis Antistites. hūani gñis ductor. Nūqd
altissimo vix carnie celebrādis vigiliis meas astroz
istar: Laudū tuaz splēdorib⁹ iſignirē. Quqdē tibi p̄cipue p̄ pieta
te q̄ me ſollicitū tenet erga patriā immortali aetnū debeo: Qua vſ
ſola vt demosthenis extat epla ad Alexandrū a deo victa i caetero
munere creatura creatori aeq̄tur. Nulla. n. vt recte orator ille ingi
de v̄tutib⁹ tuis vſ generosior miſericordia vſ admirabilior clemē
tia. Nec p aliud deo ppius potes accedere q̄z vt ſalutem conſeras
hoib⁹ vſ dādo ſi eguerit vſ p̄cedo ſi deliq̄rit vſ indulgēdo ſi ſuppli
cauerit. Proinde gaude tā excellēti gradu tuo Fructu fortūae tuae
gloria: quā oſendere oib⁹ debes illis p̄cipue q̄ te obſuāt q̄ iegerit
vitae tuae t mox ſancimoniā venerant. Qui nō vt caeteros Illu
ſtres viros vna q̄piā florētes. imo vniuerſis te v̄tutib⁹ ornatissimū
admirant quo ſit vt opprimar tū tāraz rex copia tū mole igenti
q̄ab elloq̄ntiſſis qdē viris apliſſimis hitorijs explicari vix poſ
ſent p̄cipitiūqz horres libell⁹ auctoris p̄ſci⁹ clarissimi nois tui ſplē
dore attonit⁹ p̄fundat noſcēs oio ſe ad p̄conia tua conatū q̄ ſupra
hoies ſunt imbecillitati editiū iſup temeritati obnoxii fore. Hono
riz ſiqdē vt ē vere philoſophatū dētūz Alia laudis ſūt Alia ve
neratiōis. Laudis qdē ea ſūt q̄ incōpationē adeūt hūanaz venera
tiōis at illa q̄ maiora diuinioraqz exiſtūt Quo i genere cū v̄tutum
tuaz apicē moerito locādū cēſea Si ſapient facere voluēo os clau
dā cor apiā. Nec tā ſacūdus te alloqr q̄z venerabūdus ac tacitus
adorabo. ſ. iuiſibilib⁹ pēnis volucriter. Mēs admiratiōnē eo ſuā
extollit quo lingua et vox aſpirare nō poſſunt At me miſez cū nec
argēto nec auro qb⁹ indigeo Alioq hominū deliramēta res illas
Tēpātia prudētia ac pleriqz oib⁹ tuis v̄tutib⁹ vile ceu pōdus exi
ſtimas neqz alio ſeu munere ſeu gloria qb⁹ tu vndiqz affluīs et ciui
bus liberali manu diſfundis caritati pietati benignitati et miſicor
diae tuis qb⁹ rē pub. et pupillares miſandas p̄cipue dignaris cau
ſas āplecti grates idoneas poſſiz rependere tū et lucubratiōe vlla

mea. Reliquū sit vt vltimo mibi i gratitudinis sit facin^o subeūduz
qđ cū in reb^o vltimis sēp horruerit anim^o me^o. In maximis
quēadmoduz tua est. qđ inquā explicet mortale canēs. Quare p
sacrosanctuz cristifex cuius vos ab vrbe p dīta Soli semp tutores
estis Atqz p iunctissimuz marcifex vexillū vrm Dux iclyte Ingu
stine Atqz augustissime venete Senat^o. Oro p dignitate z salute
vra De qzū vires aderūt satagentē labātes lz audite. Temerari^o
eqdem qz Ignau^o vobis videri mallo Nepe hoc piculo affectus
i vos mei pte aliquā itelligetis. Pro n. n. studij teste Valerio certi
us iudiciuz ē supra vires niti qz ex facili viribus vti. Alt. n. qđ pōt
pstat alter et plus qz pōt. Nunusculū p inde huiusmodi meū ipo
Accipietis: qz nō arte illa elaboratum: q dignitati vrae pgrueret
nimiz qđ ferre qant nō qđ recusent humeri nri messi ppietate vra
ignoscetis qđ si i prima nri opis pte feceritis De vniuerso humāo
genere si i altera de ciuitate vra fore vos vaticinoz optie maeritos
Siquidē ea nō min^o honestū qz vtile reclamaturō nemie circa duo
deciz mille z āpli^o aureoz singulis annis ex iuentioē ispiratoze dō
mea vectigal edā ac nōnullas leges qđ^o ciuib^o optimā viuēdi noz
maz z ipio dignitatē summā accessurā vra illibata nobilitate polli
ceoz Interea q medicinae reptoziū seu specim op^o ipsuz huiusmōi
maerito possit appellari p qū i theorica nobilitatis vrae liberalita
te neqz spnīte. Si qđ Aristotēlē Alexandri grā pēpuiū medicinae
studij opāqz dedisse certū ē atqz ei^o artis nō mō pteplādae studio
suo fuit Alexāder vez et aegrotātib^o amicis plerūqz opē attulit ci
bozqz obfuitiōes i struxit sicut ex hystoriaz fide atqz ex ipsi^o enā
rgis eplis pēpi pōt. Laetex si oīo nulla p sūo iccirco habita ratio
ne vtrāqz opis pte prima statū facie siue p eaz nuditate spnēdā du
xeritis Quāqz Platonis vsus tāto pudicini^o dicant cōpositi qzto
sunt p fessi simplici^o. Dissimular^o siqđē z occultare peccatiō ē p fite
ri vō z pmulgare penitētiā atqz nisi cū suis vocabulis qđēqz dice
da sūt dici nō possūt siue Licet tritū puerbiū sit Utile p siliū dñs
ne despice fui p autoris pusillitate. At saltē hois vestrū amātissimū
z rei venetae studiosissimū bonā mentē vos humaniter accepturos
excellētis nobilitatis z magnanimitatis vrae cōscia spes mibi pol
licet. Bene beateqz valete z bene viuite.

Primi libri de embryone speciales sunt duo tractatus pri-
mus quidem est de embryone alter de foetu.

Primi tractatus capita duodecim sunt.

Primum est de sterilitatis cautellis.

Secundum de humani seminis diffinitione et genio.

Tertium de humani spermatis foecunditate et rectificatione.

Quartum de seminariorum vasium et membri causa et genio.

Quintum est de matricis et secundinae causa et genio.

Sextum est de matrice rectificanda et foecundanda.

Septimum est de seminis iniectione et genio.

Octauum est de spermatis coniunctione et natura.

Nonum est de conceptione et generatione.

Decimum est de abortus causis et cautellis.

Undecimū est de propinquatis abortus coniecturis et remedijs.

Duodecimum et ultimum: est de Embryonis eucharistia et eius
aetate cum dependentibus.

Quae sequitur primi tractatus. de embryonis zephyratione et ex-
ultatione sigillum.

Quod sequitur primi libri: secundus tractatus de embryonis for-
matione et animae infusione. Huius autem tractatus capita tre-
decim sunt.

Primum est de embryonis et foetus natura et fato.

Secundū est de rebus quae obsunt quaeque profunt embryoni et foetui

Tertiū est de coniecturis salutis et egrotationis embryonis et foet.

Quartū est de embryonis et foetus peculiaribus egrotationibus.

Quin:um est de foetus viuacitate et stillatione.

Sextum est de numero fratrum et sororum praenosticando.

Septimum est de masculinitate et foemineitate ante partum ille-
sa matre praecognoscendis.

Octauus est de partus obseruatione et maturatione.

Nonū est de rebus foetū ad natiuitatem rectificatib⁹ et facilitatib⁹.

Decimū est de propinqui iam partus termino et labore p̄nosticandis.

Undecimū est de partu et obstetricatione.

Duodecimum est de primis infantis susceptione et regimine.

Tertiumdecimū est de nutricis electione et regimine.

Quae sequitur de consideratione cosmi et microcosmi sigillum.

Petrus. B. P. sacrae medicinae doctor Antonio Zenoni.

Legimus Antoni doctissime saepe libellum.
Legimus et doctum valde probamus opus.
Ordine nam nostrae scribis primordia vitae
Quo uel sumus genitisemine quo uel modo.
Nunc ego non miro? Celsum nec carmine quintum.
Saecula nam talem nostra tulere virum

ANTONII ZENI. U. P. BENATURA.
HUMANI LIBELLUS EST.

Qugitanti presentem hominis uitā: q̄z labi-
lem et quot oboxiam fatoz formis lōge mi-
bi delirasse vident qui stollidax ac mentiu-
aucupia. Fabulas mellitiefqz scripsere ina-
nia et nugatoria carmina q̄ppe q̄ Solon inu-
tile falsiloquētiā appellabat. q̄re. Metro-
cles iā senex frenesibus eiusmodi plenos
libros suos c̄pussit dicens Sunt ista som-
niorum phantasmata veluti deliramenta
Vulcanee cellae age. Teibys tui hic indiget nihil. Quae ratio ē sane
motus dicere zeno solebat. nullius rei maiorem nos inopiam per-
peti: q̄z temporis nihilqz ad disciplinarum perceptionem alienius
esse poenis. Siquidem doctrina in melioribus non pollutio: in
proficit. ex quibus tamen si sapimus. velut in rosas legendis sentes
vitantes. q̄stum utiliter modulatum est imbibentes et quae d' illeccu

la illa potione quasi venena sint animi declinantes. mea quidem
sententia oī nectare pretiosius fructus speciemē colligem⁹. At. n.
ex floribus homines aliud communiter sumunt. nihil preter colo-
rem odoremqz. Apes autem excerpere suauissimum insuper pa-
bulum sciunt. Ita qui nō musarum tñ. vt Annitius inquit blandi-
tis inuisantur ad bene beateqz viuendum vtilitatem percipient.
Opere pretium que sum equidem genis tanqz rimator expertus z
q̃a suis olim autoribus culta. A posteris vero neglecta disiectaqz
hinc inde legi frugalia sane z salutifera membratiz in corpus vñ
composui abiiciens que siue vulgaria siue parum vtilia mihi visa
sunt. Ne te illa qui sapientissimus eos latere videar credidisse. Nec
ne legendo frustreris. Interea non sum adeo mētis obtusae qui ne
sciam eorum te que in hoc opere memorantur olim alicubi legisse
quippiam vidisse. nonnihil forsan etiam experimento tractasse. ve-
rum cum ab eo ipso in litterario ludo nouerim autore diligentē te
studio de re veneta Marci Anionij sabellici librū efflagitasse Pou-
taui non fore ab re si quid interea quod animum magis pascat qz
aurem. Illustrissime senatus tibi z populo veneto venetus afferrez
in medium qđ oratiano inqz modulo

Pauperibus prosit acque locupletibus acque

Neque neglectum pueris senibusqz nocebit

Non qui si bono contendere callidus ostro.

Nescit aquinatem potantia vellera succum

6
Certius accipiet damnum proprius, ve medullis

Quam qui non poterit vero, distinguere falsum

Propterea se malle dicebat magnus Alexander singulari discipli-
na q̄ potestate p̄stare Foelix canit Poeta q̄ potuit rex cognoscere
causas. Itaq̄ Augustissime Augustine tibi senerissime Princeps
inclyte Diueq̄ Venetiārū Dux: qui ex Barbadicorū clarissima
stirpe. Alterum eiate nostra continu ata maxime ferie. Nempe que
gloria nisi in te solo ob solum scilicet diuini genij sinceritatis inte-
gritatis et virtutis omnimode tue splendore successiue nunq̄ pal-
la est aristocratia altissimū lōge lateq̄ fulgentissimū ceu iubar atq̄
suis italiæ sol emicuit. Que dicte sūt qualescunq̄ lucubratiōes
meas ea scilicet, cōmēdatiōe cōmendo. vt si quid erratū ineptū. vel
minus decēs eas legens offenderis vt emēdatissime duce te puolēt
in man⁹ hoīnū castigenē iperare digneris q̄ egdē emēdatiōe mō ne
tāta dedignet autoritas i detractorū ictus egide veluti fungar. p̄ide
Diogēis more reiciēs p̄stātia risus taciturnitate latrat⁹ eoz deniq̄
inaepta oīa philosophia Praestat enī blaxteratiōes eiusmodi ce-
cis ac syrenes sensibus preterire q̄ metamorphosim indigenam
vendicare quandoquidē benefacta ipsa inter ea nubilla vibrato q̄-
si lumine sol clarioz emicans non contenta terra quo cupiunt auri-
ga ceu te a Lactee quam vrbānissimo ad superos viā Quidī⁹ ingt
Apollōgo metaphoricos scilicet orbita hoc est a rationabili lau-
dabili vili decoro et honesti videlicet ratione congruo vt platoni-
ca sententia declarato te statim Principe es in publica cōtiōe pol-
licitus et Senatū ac Populū venetū diuino viro Marco barba-
dico fratre et p̄cessore tuo quē a superis sero quidē rei pubilce datū
tepestiue vocatū terra nō celū luxit in vniuersis te v̄tutib⁹ inferiorē
nequaq̄ habiturū haud discedēter. p̄inde illa ip̄a a v̄eto⁹ icurib⁹

propria et peculiari egide defendente siderum clarissima volat.

Et vos interea de profundis clamans excelsae princeps excel-
leqz senat^r atqz inuicta venetae ciuitatis maiestas, oēs istos
ignauū vt lucos pecus buccinatores, deiceps clarioza dās
vobis si scēro hec placuisse nibili pēdā. Vos inqz p vestrū ipiū hec
ipā obtestor reb^r vel maxime ipis admōitū pura libera vanilogia
nō obducta. Nepe nullus eluauior animi cib^r: qz cognitio vitatū
vitate altis animis instillate neqz q nuda oratione allata sint spūte
Illi nāqz p nā rerū adhiberi neqz eloquentie splendor: nec āpli-
tudo sermonis, ceterū vitate nibil vel melius vel durabili^r: adde q
nuditate vitas gaudet. Simplicitas veri fama est, fraus ficta loquēdi
vitate vt pedetēm neoterice supstitiōis habita ratiōe ostēdam^r a p
sentio alpha incipiētes in alpha siq est futurae vitae desinem^r. Ec-
circo nō ergrotationū singula curae nobis fuerit explicare: qd phy-
sicoz est a quoz studiū interuallo veluti nra plessio emācipat. nā
nō qd pulsus intrinsecus: aut extrinsec^r stomach^r mōstret: qppe
pulsus fallit sepe nūcro et vria cū morb^r ē intra venas fallax est nre
man^r ē apire sz p platonica qsi vestigia vt ostendat satagere bonos
mores virtutē v3 qppe quā ad bene beateqz viuendū sufficere pla-
to iudicabat. Ceterū ac instrumētis indigere corpis bonis robo-
re sanitate sensuū integritate et ceteris id gen^r exteriorib^r qsi opib^r
claritudie gloria et huiusmodi ceteris. Ea et si nō affuerit nihilomi-
nus beatū fore sapientē. Accessurū itē ad re publicā vxorē ductu-
rū: legesqz bonas nō puaricaturū laturū insup patriae suae qstūm
potuerit comodas leges, idqz nisi p sumā plebis differētiā opā suā
rei publicae iudicarit iutilē fore. Distribuebat mōarcha philoso-
phozū ille. Hūana bōa tripliciter, alia qdē in aīa, alia in corpe, alia
extrinsecus. Tres item esse amicitie speties sentiebat. Naturalē ali-
am, Aliā sotalcm atqz, Aliam hospitalem. Naturalē qua parētes
naturae instinctu liberis afficiuntur, cognatiqz se altei utrum dili-
gunt: eam vero in ceteris esse animātib^r quoqz diffusam. Sotiales
siue sodalitiā quā sine vilo consanguinitatis vinculo sola consue-
tudo conciliat cuiusmodi pilladis et borestis fuisse memorat. Ho-
spitalē autē q ex pmedatiōe vel litteri hospitib^r iūgimur. Amatoriā
qto loco ciuilitatē quā addūt pleriqz idēdē i spēs qnqz distinxit

aliā popularem, aliā quā optimates agant. Tertiā que diffun-
dat in paucos, regiā quartā, quintā tyranicā. Populārē rez pu-
blicam in eis esse ciuitatibus in quib⁹ ad impiā multitudinis. Agi-
tur res eiusq; nutu magistrat⁹ eligunt, ⁊ pro illius arbitrio ponunt
leges. Aristocraticā ubi neq; diuites neq; paupes neq; nobilitate
vl gloriā illustres dominant verū soli q sunt in ciuitate optimi rem
administrāt. oligargicā quādo a censibus magistratus elliguntur
regnum bifariam scindi. Aliud. n. fm legem. Aliud fm genus esse.
Tyranidem dici cū impulsī ⁊ vi adacti ciues iugum dominatiōis
violēter admittūt. Iustitiē subinde tria esse genera. Aliud circa di-
uinū cultū. Aliud circa hoies. Aliud circa defūctos vsari. nā ⁊ qui
sacrificia fm leges faciunt sacrarūq; rerū curas habent. Religiosi
circa diuos ac pij sunt. Qui vero mutua depositaq; restituūt. Iu-
sti erga hoies sunt. Qui aut vita functis iusta psoluūt. Tertiā illaz
iustitiē partē exequūtur. Discipline similis tria eē species. Aliā qdē i
actiōe cōsistē ⁊ practhicē dici. Aliā ex opīs effectu psolare ⁊ flectri-
cem appellari. Tertiā speculationi studere ac theoricē vocari ⁊
ediū, qdē nauūq; structurā ad effectricē illaz ptinere. videre qppe
in pmpu est opus cōsumatū ciuilitatē vo ⁊ tibiariū cant⁹ pulsusq;
citbarae ⁊ huiusmodi caetera practhicæ subesse. Neq; enī consu-
mato actu quid piā remanet qd oculis subiectū sit. Ceterum in ipso
actu vis oīs ē. porro, geometria harmōia ⁊ astrologia, s; itelligētia
cadūt ⁊ speculatiōi immo inferuūt. neq; n. vel agūt vel efficiūt
quicq; qd ad aliūz vsū ptineat. Medicine itē quinq; species esse
Aliam quippe dici medicinalē que morbis medicamenti potione
subueniat. Aliam chirurgicā que sectione ⁊ vstiōe curet. Tertiā
que sola victus ratione ⁊ ordine arceat egritudines appellariq; di-
eticem. Quartā q celeri discretiōe morboz succurrat egris voca-
riq; greco vocabulo ^{ἰατρικὴ} i. morboz rationē. Qui-
tā adiutricē dici. q strēnuo auxilio doloribus cōtinuo liberet. Le-
gis itē geminam esse distributionē. Alteram scriptam. Inscriptā
alteram. Priore illam esse ciuilez. Que vero inscripta vocatur ē i
a natura ⁊ vlt pifici putā nudū in for pgere femineaq; vti veste.
nulla scripta lege phibetur. sola id inscripta naturalisq; vetat lex.
Preterea vt inquit satyrus

Quicquid agant homines votum timor ira voluptas.

Gaudia discursus nostri est farrago libelli.

Et animae corpori pariter. vtriq; scilicet vitae congruere. sicq; dialectico tanq; amplexu morali naturalem philosophiam quasi connectere ad superos faciliorem aditum duce te q; vulgus opinetur. ostendens. Opere precium forsitan qui fieri potest. Illustrissime princeps. Illustrisuncq; senatus admiramini. q; rerum tantam molem animo conceperit homo pusillus. Atqui tam ardua nulla res est quam amor non audeat. Sic licet corpore minimam voce nihilominus valentem estatis nunciam tanq; irundinem naturae me fecit interpretem. nempe quam si ex se ipsa ut quadrat libertatem non aliunde considerabitis vobis et rei publicae vestrae consultum perq; optime fore videbitis.

De primo hominis ortu deq; generationis humanae elemento. primordium.

Erum omnium creator deus quem philosophorum pleriq; qui sibi maxime sapere videbatur. Tenui tanq; rimula et ymbzati quali intuitu admirantium meliorem naturam formam multiformem multiplicem spiritum incogitabilem inquisitionem. aliqui motorem primus nonnulli fatum. Quidam diuinam legem. quidam animum. quidam rationem. quidam ut vanissimos omittamus causam causarum appellauere. Deum autem Aristoteles sicut et Plato. Incorporalem esse diffiniuit eiusq; prouidentia coelestia vsq; quaq; pertingere ipsius vero immobile esse. porro terrena omnia ad coelestium congruentia ordinemq; disponens globos astra discoridisq; naturae spiritus ac elementa creauit. quo in cordi foedere collegant et aiantibus oibus opitulant. quibus cum pastor cen et mentis altae capax praesul deesset natus homo est. Siue hunc diuino semine fecit.

Ille opifex rerum mundi melioris origo.

Siue recens tellus seductaq; nuper ab alto.

Aethere cognati retinebat lemina coeli.

Sic ubi deseruit madidos septemfluus agros.

Nullus et antiquo sua flumina reddidit alueo.

Aethereq; recens exarsit sidere limus.

8

Plurima cultores versis animalia gleba
 Inueniunt et in ijs quaedam modo caepta per ipsum
 Ascendi spacium quaedam imperfecta suisq;
 Trunca vident humeris et eodem corpore saepe
 Altera pars viuit rudis est pars altera tellus
 Quippe vbi temperiem sumpsere humorq; calorq;
 Conciunt et ab ijs oriuntur cuncta duobus.
 Cumq; sit ignis aquae pugna vapor humidus omnes
 Res creat et discors concordia sentibus apta.
 ut ie circo historie vel philosophus poti⁹ q³ fabulator ouidi⁹. Ab
 euripide diodoro siculo lucretio atq; alijs historiae p⁹scae scriptori
 bus sumpta iuncto pede reddidit clariora. Nos aut⁹ q³ certissima sci
 mus ratione a rectore quopiam regi tam certa. Nec eni ut recte iqt
 firmianus tanta rex magnitudo tanta dispositio tanta i⁹ euadis ordini
 bus teporib⁹ q³ p⁹stata. aut oli potuit sine puido artifice oriri aut
 costare tot seculis sine incola potenti aut in ppetuu gubernari sine
 piro rectore qd ratio ipa declarat: q³ qd e⁹ bz ratione. ratioe sit or
 tu necesse e⁹. Ratio. n. sentiens sapientisq; nae nihil aliud pot⁹ esse q³
 de⁹. Bndus aut⁹ qm ea ratione bz q³ z regit z costat ergo a deo fa
 ctus est que q³q³ ille sit. Multiplic⁹ spirituu imortal⁹ me⁹ i⁹ cot⁹
 plabile celsitudine insopitu taq; oculuu oia videtes oia regete oium
 creator⁹ credim⁹ deu ppo brachio diuinu op⁹ hoies p⁹mos creasse
 vñ mox vniusa hūanitas p⁹miscuo genio gnationi sufficere aptoq;
 mediate successit. Itcirco pperā senūt q³ virile solu pceptioi sufficere
 opināt qppe q³ geniturae nō mō regit integer i q³litate imo apt⁹ et
 z oppositum ac idone⁹ i q³litate queadmodu in ope p⁹cticae suae. ca.
 de sterilitate p⁹stas medic⁹ atq; dign⁹ memoria vir mical sauonarol
 la n⁹ affirmat cui⁹ licet iunioris setetias egde magnificacio: q³ regnate
 p⁹stauissimo ferrariae Bozso duce z diui marci noie claro viro Ale
 xandro bono vicedso hoiez noui in iph⁹ p⁹fessione solere qre cu aui
 cena parit succeseat mibi nemo si tñ in locis plimis viru allegaue
 rim. Aristoteles preterea in libro quem de generatione z corrupti
 one nominauit scriptu reliquit fm accessum z recessum solis in cir
 culo obliquo ortus interitusq; in reb⁹ inferioribus causari: cui qui
 dem sententiae videtur herere parmenideae: quippe qui gnationem

hominū ex sole primū ortā esse. lucretiana quoq; sentētia diffiniuit
eo nepe somite: q̄ philosophi nō vulgares atq; deinde poete cecinē.
Lucebāt vteri terrae radicibus apti.

Terreā p̄genies duris caput extulit aruis.

Itaq; a lupiorib⁹ corporib⁹ secūditatē seu sterilitatē. Inferiorib⁹
istui posse cū iudicāt. De qua quidē et eius cāsa p̄fationē ē legere.

In humanum genus Bellona ceu sterilitate non ordior
q̄ ea in artis nostrae actione vel passione vitamur veruz vt
ea prospecta. inde quo valet natura disugiamus vel matu
re maritq; nos: q̄b⁹ possum⁹ vmbonib⁹ tueamur. Primū itaq; q̄
drupliciter ip̄a sterilitas catur. Natura v; naturate et nata. nā natu
rate nō naturata. et reuerso: atq; accidentalr plurifaria. Considerat
preterea ex parte viri tm: atq; ecōuerso. nec nō ex parte fidey hōib⁹
nōnullis officiētū. vnde in sequētib⁹ fugiētī similis q̄potero celleri
me me absoluā. Satagēs si sterilitatis tm cās libauero. Accirco cer
tū ē naturate natura. et naturata steriles esse oēs isates. nāq; eoz se
mina bauriūt ab incrementis qd de pueris eqdē et puellis nequaq;
ausus fuerim affirmare. q̄ppe q̄b⁹ prestātissime gnātis natis educa
tis optime cōplexionatis. salubrib⁹. alacrib⁹ adeo interdū p̄fertiz
sufficit naturata natura vt eis generare et parere sit possibile. Qd ita
posui amplissimis fretus philosophis et p̄cipue fide digno Alber
to magno. q̄ qdē affirmās puellā ante decenniū peperisse. p̄culdu
bio itidez sensit. Adolescentiū aut nōnulli cū et adhuc ipsi crescant
illa ip̄a causa q̄nq; sunt steriles. Plurimi vō validiores videlz suffi
ciunt geniturae. Inualidi itaq; hebetesq; vt plurimuz sterilesunt.
Quod nō modo de adolescentib⁹ imo etiā dixerī de iuuenib⁹. Il
lis videlz q̄ sunt naturalit̄ pellis fere dūtata et ossa. In quoz geni
turis parēs vterq; noluerint generare. seu senes fuerint vel qd ma
xime reoz in copula egrissimi egrotabāt. vnde nati misera ino
pia infirmo lacte et ceteris p̄perā semī vix viui per extrema oīa edu
cati. licet q̄ eozuz ferat etas sint sani. copulati tamen natura natu
rata. etiā in virilitate frustrant. Iuuenes preterea viriq; nōnulli. p̄
sertim qui in adolescentia et iuuentute cū puellis virimpotentib⁹ vel
cū p̄prio sexu vel nefandius nūmiā sibi ip̄is inanitionē fecere. Qui
busq; intrinseca ē aliqua lesio ac naturalis vt in opere de animalib⁹

Publ. Joq.

exa
lima
tu
tis a
in ei
part
steri
sexu
ex p
ex q
brie
cāsa
coz
locia
p̄ac
gesin
et n
plero
semir
robu
buck
restat
lorem
mū a
te cōp
accid
pitū
filiam
sam r
toz sit
tionu
q̄ sum

iffiniuit
cecinē.

rioab?
legere.
ordior
eruz vt
el matu
itaqz q
ā natu
siderat
z hōib?
o celleri
rco cer
eoz se
equaqz
educa
pferit
Qd ita
Alber
culdu
refcant
lz suffi
escunt.
ib?. Al
z geni
d ma
la ino
ia edu
a natu
ulli. p
ib? vel
e. Qui
nalib?

Bib. 104.

exacissime libro decimo tractatu primo. caplo primo. carta cente
lima trigesima octaua z sequenti nec nō in eiusdē libri decimi tracta
tu pmo ca. altero de impedimētis gnatiōis: q sunt ex pte viri coeū
tis aut ex pte incōuenientie duoz ipermatū viri v3 z mulieris atqz
in eiusdē libri decimi tractatu altero ca. pmo. de causis sterilitatis ex
parte viri: aut mulieris aut vtriusqz sumptis. in quo de signis agit
sterilitatis carta cētesima qdragesima z sequenti nec non etiā in libri
sextidecimi tractatu altero ca. pmo de causis sterilitatis accidentib?
ex pte mēbri maris z ex pte mīricie i semia z d mō creatiōis i mīrice
ex q gnāt z fm quē ordinē distinguāt i eo mēbra. Insup i eiusdē li
bri eodē tractatu ca. octauo q aialia ex coitu impgnant z q nō z de
cāis sterilitat. Pdetera i pncipio pncipis lucis ducitqz oīuz medi
coz aboali atqz sparsim eterni z vt sic. p merito dixerī viuacis opio
locis plūmis z pncipue in libro tertio. ca. de signis sterilitatis z i ope
practice sue tractatu sexto carta ducētesima nonagesima quta z vi
gesimo pmo. ca. de sterilitate disputāt Albertus magnus Auicēna
z nī AlDicael quo circa de reliqs libet silere sauonarolla insup senef
plerosqz z oēs decrepitos qsi reiculos appellauerim. nā sanguinez
feminale. in eis bene digerere iā hebetior neqz natura. Hinc senes
robustos z sanos pferimqz sanguinee cōplexiōis excipio qb? ad
huc usqz deqz nōnullus natura naturata magisqz naturate vigor
restat ad generādū atqz eos vel maxime qbus. ppter excessiū ca
lorem z siccitatē accidit in iuuenite spmatisasse raro vel nūqz. De
mū aut iuuenis calore tepescēte z humore senectutis humescen
te cōplexione. In cis cupidinis incipit feruor qd per paucis tamē
accidit mulierib?. Retulit pterea mihi vir etate z fidedignus decre
pitū se nouisse qui in extremis annis liniamentaliter sui scilz simile
filiam genuit qd alioz disputatiōibus curiosiorib? qzqz Alsalimis
sam regē post octuagesimū sextū annuz. filiū genuisse. z Adlinū au
tor sit ipse ambiguus pono in mediū. insup hora maxime crapula
tionum steriles sunt ebriosi z nauseatiūā satietatem patiētes qbus
qz sunt vene abscisse post aurea.

q De de maribus iccirco dixi sexus nempe habita ratioe de
mulieribus intelligantur pterea que viro nō philocapiunt
quo sit ne spmatisent band cōcipiunt quibusqz matrix est

b

nimis humida nimis vel sicca menstruis carnis aut ad glutinendū
inacpta vel patula: quibusq; desunt naturali q̄dā imbecillitate spiritus
ad referendū vel econuerso quibusq; matrix est vulnerata vel vlce-
rata vel egrota aut lōbricosa ⁊ quibus nimis amplū vel angustius est
orificiū q̄ppe q̄res mihi q̄uorq; viros memorat: qui sunt reluctāte
q̄si nā mēbrisiosiores vī māci ad geniturā septi. Steriliora illoz
Plinio cūcta sūt pinguis in maribus ⁊ i feminis scnescūq; cele-
ri⁹ q̄sunt p̄pinguis. Alias p̄terea sterilitatis causas q̄ cū a pipathe-
ticis passim tū p̄sertim ab alberto magno in ope d̄aialib⁹ libro no-
no tractatu p̄mo. caplo altero folio centesimo vigesimo nono nec
nō folio centesimo trig. simo secūdo ca. sexto de varietate potentie
generādi sū aerates ⁊ cōiūctiones ⁊ alias dispositiones coeuntū
vbi de causis insuper masculinitatis ⁊ femineitatis ⁊ similitudinib⁹ no-
tabilia plima tractat atq; ab Antonio Iope practicae suae guay-
nerio. p̄sūde lateq; disputant. Memib⁹ i d̄ gnū cēt alienos tracta-
tus vendicē alacriter trāsulabo. Accidētaliter p̄libus causis steri-
litas ip̄a torpescit nimis v̄z inanitionib⁹ nimis repletiōib⁹ egro-
tationibus egritudinib⁹ vuln. rib⁹ vlcēribus intercutibus atq; aliis
hominis passionib⁹ in quibus tū q̄nq; optime p̄plexionati homines
generāt ⁊ cōcipiūt Que vt minus dispēdiose fiāt. Licet p̄positos ti-
tulorū in inuisam sterilitatē inubeat⁹ trāsgrediar Inanitiōi iuxta na-
turae stomachi tēporū valitudinis ⁊ cōplonis indigentiam ingestio
stomaco repletionē grauato digestio egrotatiōi p̄serti egestio egri-
tudini omniū p̄stātissima medicia ē philosophia Si q̄dē animorū
egritudines atq; languores auctore maxime Plutarcho sola est q̄
curet medatq; philosophia Plagis vlcērib⁹ reliq; lesionib⁹ q̄
faciat sinceritas est adiumento. Casualiter insup. enterocelici spa-
doneq; q̄nq; semp aut steriles sūt eunuchi Homis p̄terea natura
arte magica sterile scit. Meretrices itē casualiter vt plimū nō capi-
unt quarū obscena tū etiā q̄ nihil faciūt ad salutem indigna censeo
nostro libello quarūq; ne ventris equorū ruget p̄sternatarū feces
nō quo pacto Beni⁹ Ast quot nefandis docuit ip̄e Pluto turpis
sime vel ceuentes in solem dedita opa cōceptus dilluūt v̄l aborū fac-
enixaue natos exanimāt Scelera o flagitia oib⁹ seculis detestāda
o sceuera iustitia vel tū cogitata plectenda o tēpora o n̄ rates mo-

res
ince
inane
Im
Rec
Si
Et
Que
Ab
Si
Gene
Quid
Pom
Spor
Uel
Et
Hec
In
mac
recid
mater
auto
deben
christ
gāt
decor
quis
telles
Natur
Et
Quis
Quā
Chi
Legit
rio

res os falsasq; superbia dotus o monialiū inq; sacella plena ⁊ vacua
 in incendio digna o deniq; auaritia nobilitatisq; in gentibus nomen
 inane qui d' in clamat Quidius iurat
 Immines heu pudor belli cessare puellas
 Nec fera peltatas agmina velle sequi
 Si sine Marte suis patiunt vulnera tellis
 Et cecae armant in sua fata manus
 Que prima instituit teneros cōuellere foetus
 Abilita fuerat digna perire sua
 Si mos antiquis placuisset matribus idem
 Bene hominum vitio deperitura fuit
 Quid plena fraudas viem crescentibus vis
 Pomazq; crudeli vellis acerba manu
 Spontefluent naturalia sine crescere nata
 Vestra quid exoditis subiectis viscera tellis
 Et nondum natis dira venena ditis
 Nec neq; in armenis tigres fecere latebris ⁊ cetera
 In quae q; ac facinora horribilia humanū gen' defraudātia sto
 macatus plib' in q' vtputo ē imedicabile vulnus ense diuino scilz
 recidēdū haud iuehar nature tū me miseret miserāde q're ne oīz
 mater piētiss' ima vnde q; tantope fraudes nubilū p'mū parētes
 auroresue vel qui parentū loco superstant per immortale cui oēs
 debemus deum perq; naturā ipam velim exoratos quo geniū vel
 christum salte de viro maturari ratione mal' int q; orcum ipas co
 gāt p'sulere Virgines p'inde ipas obtestor si singularis ē v'ginitat'
 decor quo legitime deinceps foeliculq; copulētur virgines militet
 quis si tamē diutius p' naturae illecebris que vt recte inquit aristo
 telles nec laudande nec accusande sunt quasi seruari nō poterit.
 Naturam expelles furca tamen plq; recurret
 Et mala perrumpet furtum vestigia victrix
 Quis legem dat amantibus Maior lex amor exsibi
 Quā meorabile sane scētiā Petrarchae sic ē g'ior musa modulata
 Vbi pon fren aglamānti o da alior lege
 Legitime Sin minus naturae cui reluctari philocapto iam deside
 rio mente q; stuprata virtutis est simulacrum nō vtus cantissime sa

afficiant. Nampe hieronymus ad eustochiū. Virginitas iquit car
nis mēte corrupta nō seruat. Mens est. n. pfecto q̄ peccat hīc: c ad
mirabile dictū de lucretia z improbo targini regis filio duo fuerūt
z adulteriū vnus patrauit. Inde vice versa Lactāti mēte adulterā
fieri quoz ait. si vel imaginez voluptatis. tū ipa sibi depinxerit. dū
libidinis fructū cogitatioe pplet. In hac crimē est. In hac omne
delictū. nā z si corpus nulla sit labe maculatū nō pstat tū pudicitie
ratio si animus incestus sit: nec illibita castitas videri pōt vbi psci
entiam cupiditas ingnauit. Nulla igitur vano vginitanis seu casti
tatis voto: si mens adulterat intumescat p qnq̄ sensus q̄si p q̄dam
fenestras. Inqt hieronymus vitiorū ad animā introit' sit nō enīz
potest aī metropolis. i. arx mētis capi nisi p portas ei' irruerit ho
stilis exercit'. Adeli' est apostolus dicit nubere q̄z vti. Nubēdi aut
si desit copia mulierē iuuenē succi plenā viripotentē solutā. Si solu
tū quoz iuuenē diuītē humanū sapientē idoneū arcanūq̄ sell ige
rit. Fremat licet ignarū vulgus ipse nō damno. Tollerabilius idēz
nempe inqt apostolus est vni esse pstitutā q̄ multis. Tollerabilius
inq̄ sapienti diuītū humano solutoq̄ maxime si inopia ipa p̄emat
Tollerabilius insup eqdē inq̄z laudabileq̄ magis q̄ culpabile. si
tutores auctorescu inuitā illā satagant: vel iniurijs afficere vel mo
nasterio sepelire v' verbis eliminare p̄cipueq̄ si quocūq̄ hostilit
insequūtur. Seminā viro molliorē Aristotele. Marone alijsq̄ in
numerabilib' integris viris psuaderi mihi difficile est vsq̄ cōstati
orē fore q̄ virili robore niti genio pri' q̄si lapidei sūt irelucati atq̄
eo mea demum sententia. Turpius vneri succubere quo se homi
nibus fortiores ostētabant. Turpia pinde Mulier q̄ppe quam
mollem ipm quoz vocabulū exprimit vel illegitima p̄tegit allat
q̄z nec sint pudori q̄nq̄dem tutores q̄n imo tortores fraudatores
humanitatilq̄ rebelles eam ad huiusmodi auarissimi coeger. An
sine lege p̄cepti natiq̄ ipi insontes bonis deinceps moribus bonis
legibus educati puebenq̄z filiferūt pudori. hoc cine sentit Boetius
vtraq̄z vir philosophia z sanctimonia mox illustis rotūdo in stol
idos sic ore prūpens. Quid genus z paues strepitū Si p' inoz
dia vestra auctoreq̄z deum species Nullus degener extat. A i vitijs
peiora fouēs p̄prium deserat orium. Aliq̄z sic eqdē nō in aliena glo

ria au
mini
nitas
pstat.
teris
ante
natur
origi
ne vi
nūm
culo
natur
p̄bet
initio
bilita
bilita
quim
enā l
ludor
natiss
ducta
laus
venie
necess
clarit
rūt v
ris no
non a
bilita
do vi
quoz
tuor
stisq̄
fuere.
opini

14.
ria aut in falsis fortunae bonis s; in ppria veraq; animi virtute bo-
minis esse nobilitate ex istimo. Nampe siqd est ista nobilitatis va-
nitas nihil aliud est nisi excellentia qda q digniora indignioribus
pstet. Sic Liceronianae memini clarae sententie Sicut hō pstat cae-
teris animātib⁹ ppter sermonē ita claritudine tñ animi hō boiem
antecellit. Est. n. ppria sedes nobilitatis anim⁹ quē impatix rerū
natura non expeculiani hereditate sed ex fastigio diuinitatis illo ab
origine qdē eque hominib⁹ cūctis infundit statuitq; illū qñ huma-
ne vite ducē ac ceu quādā speculi lucē cui si plēbre imagines oppo-
nūtur pulcherrimas qdē refert. si vero turpes etiā turpiores in spe-
culo videbunt. Nemo itaq; in hoc pstantissimo hūanitatē munerē
nature liberalitatē iure pōt inculcare eqlem. n. singulis hunc animū
pbet nec qñq; tam vilis tam inops vel tā abiectus est qui a nascēdi
initio nō parē cū regū vel ipatoz filiis habeat animū q nō illū no-
bilitate: vtutis scilz splēdore possit illustrare Virtutē pedissequā no-
bilitatē de vera loquor: nō hereditario munere s; ppo labore cōse-
quimur. His iactantia ista generis vt Caius recte sensit flāmin⁹. Ali-
enā laudē pdicat nō suā quā ad vnguē qdē sententiā in epistola ad
ludouicū de gōzaga pbat Guarinus Pulchrū ingens sane est or-
natissimas auoz luoz imagines ac patrū decora recensere per rot-
ducta viros antique ab origine gentis At hec ipsa nō tua. s; alioz
laus ē Videi inqt seuerinus nāq; esse nobilitas quedā ex moeritis
veniens laus parētū qppe si claritudine pdicatio facit illi sint clari
necesse est qui pdicant quare splendidū te. si tuam nō habes aliena
claritudo nō efficit hinc ē q; spartiatbae regnātes nōnullos deiece-
rūt vt minime r̄gales z nihili faciēdos q; si flagitia cū ipa etiā gene-
ris nobilitate iūgant ignobilia z honozis sunt exptia. Aliq; vtus
non a nobilitate. sed ex se sibi honozē vendicat. si qd est igitur in no-
bilitate boni id esse arbitroz solum vt imposita nobilibus necessitu-
do videat ne a maioruz virtute degenerent qd vt mibi extrinsecus
quoq; videt ita vltro citroq; ac medullit⁹ plato cōsiderans in qua
tuoz nobilitatem speties esse diffiniuit: eoz scilz qui clari bonis iu-
stisq; maiorib⁹ fuerūt exortū qz itē parētes potētes ac Principes
fuerē. tertio deinceps loco ait vocari nobiles audio quoq; sint aui
opinioe z fama celebres quā verbigratia vel ex bellicis rebus p-

clare gestis vel ex certaminū coronis repportauerint. Quātū esse
nobilitatis genus idq; pstantissimū cū q; p se animi in genuitate et
magnitudine excelsit. hūc. n. pfecto veraciter appellari nobilē iudi
co: cui nō aliena illū s; ad nobilitatē ppa vīus opitulet. vā nulli ca
sui nobilitas sibiecta ē: splēdet clarissima vīutū gēma isignis egregi
vīr inter q; cūq; vilissimia. Quo nō deformior alter vīerat ad troiā
Thersites mallopat ubi sit thersites dūmodo tu sis. Eacidae simi
lis vīcaniaq; arma capeffas: q; te Thersitū simulē pducāt Achilles
Satyrus canit: huiusmodi sentētijs antiq; p refferatissima sūt monu
mēta qbus clare patet hominē esse hominū gnē vīutis q; pceptio
nis gloria digniores. Ad pomū generosissimū puto: qd optimū et
equū q; velocissimus. Ita hominē nō q; claritate nascendit: s; q; vīute
maxime excellit. Ait qntilian^o opeptū Dion boristhenibz cuz ab
Antigono rogat^o esset: q; nā et vnde vbi illi^o esset patria atq; parē
tes sentiēs opiniōe se vulgari vitupatū iri. Celsitudine nihilomin^o
animi nobilitatis vīe cōsanguinea: imo verissima nobilitate vīute et
philosophia frenus vā siscitanti respōdit p qdē incus ingens liber
tus fuit cubito se tergens significauit sic illū succidiā et laridū vēdi
disse. Deinde nescio: qd in rem publicanorū pmittes cū tota domo
venūdat^o ē. De adolescentulū haud ignauū. Orator qdā emit mo
riēs mihi oīa reliq; ego tabulas ei^o exurēs ptaq; pscidēs. Athenas
pcessi ibiq; pbat^o sū hoc mihi gen^o ista pgenico h̄ habuit: q; d me di
cerē. Delināt tū pseus ac Pbiloides ea hīstorie tradere. De at ex
me ipso itueant. hūc eqdē inq; s; q; intueri penit^o voluerit phm oī ex
pte psumatū spectabit. Memine ingenij būilia delectāt excelsi. hīc
est q; Adinerue q; tēplo relicta piori vita cū poruit Athenis phi
losophat^o ē. Morozq; rarissimorū morū suoz simulacra edidit plu
ra cōmētaria et vitae nīae sentētiās vīles atq; gūes. Hīc et Anthi
stenis memini: cui pbro dabat q; nō ex duob^o liberis genitus esset
neq; ingt ex duob^o luctatoribus: tū luctator suz. Eoz pterea: q; hu
mili loco nati sunt q; si a semita forā nō nihil nostra delirans. Inde
aūt auriga vīute ad sūma euecti sint rez fastigia cōtexere si penit^o
velim hīstoriā vgiliano vtar modulo. Ante diē clauso cū ponet ve
per olipo. Leterū: qd nīis oīis pgruēt^o dici par ē q; de ijs: q; adul
terina copula nati sunt in^o excellentesq; nihilominus viros euasere

Quā
fuisse
accep
doru
tidē s
papā
Bella
longe
dato
reffer
subli
nīa n
oli vī
clina
claru
fate s
roq;
argu
periu
teris
eund
bilen
taceti
terra
re cep
cipes
nunq;
Dec
ditos
tidē v
gnose
nō tā
o; o
rez o
milio

Osium ſimū pontificē: cuiusdā ſubdiaconi ſtephani nomine filiū
 fuiſſe. Bonifaciū autē papā pſbiteri cui iocūdo nomē erat fuiſſe natū
 accepim⁹. Agapinū papā pſbiteri gordiā Theodorū papā Theo-
 domū genuit epīſcopus hieroſolyme ⁊ ſuo nomie nominauit. Je-
 tidē fecit ſilueriū q ſilueriū papā generauit nec nō felix: qui genuit
 papā foelicē. Deus dedit ſic appellat⁹ papa fili⁹ iocūdi fuit pſbiteri
 Bellafius papā valerij filius fuit epīſcopi. Poſſem auſpicato alii⁹
 longe p̄mordio nep̄e athenarū Theſeo romae Romulo p̄mis ſū
 datoribus iſidēqz nālibus ac homero ducibus ad nr̄am vſqz etatē
 reſſerre qz plūmo xq̄b⁹ aliena culpa nō obſtitit: qn̄ vtus eoꝝ ⁊ p̄ia
 ſublimauerit. At ſi huiusmodi p̄ſtātiſſimo oīuz q̄ſi ſpeculo vel etas
 nr̄a nō indiget. qd̄ ātqz iccirco laborādū ē. Ad athenas digniſſim⁹
 oli vngariae rex: cui ob ſanguinis a regia vt aiūt pperam ſtirpe de-
 clinatōnē in inronizat. ōe p̄ceres reluctabanti: tanta nihilominus
 claruit excellentia tā raro nobilitatis munere: vt quolcūqz nobili-
 tate ſcilz v̄tute vera p̄ditos fuiſſe intellexit miro viroz deſiderio mi-
 roqz amore ſit pſecutus cuius qd̄ rei nullū hoc eſſe pōt exp̄ſius
 argumētū oēs Auctores. De idōeīs loquor: q terrarū vbiqz rep-
 peritū p̄quiſiuit ⁊ qñquidē ſecus qm̄ ab hūanis exceſſere. q de lit-
 teris ſint bene moeriti gratias reſſerre non potuit in locum vnum
 eundēqz honorabilē cōgeſſit ⁊ bibliotēcā imo ſenatū fecit admira-
 bilem. De ciues egregij De cōſortij ſalutiſerū iuſſi loquimini ⁊ iuſſi
 tacetis ſemp ad oē vt recte ait cicero Impiū p̄ſto eſtis. Tunc demū
 terrarū orbem beatū futurū. cū aut ſapiētes regnare: aut reges ſape-
 re cepiſſent p̄cipuus veſtrum plato predicabat religiōis bonae p̄n-
 cipes hic ſi ſari licz ſemideus amauit gentiles impugnavit. Nepe-
 nunqz niſi p̄ honeſti ratione. tanqz alter Hercules arma vibrauit
 Nec p̄ceres ſi nescitis pluſqz ſunt regij ſanguinis opera v̄tute p̄e-
 ditos Deus remunerat ſceleftos lento licz gradu vindicatur. Idē-
 tidē veſter rex facit. O te ſi tua bona hoc eſi tanti regis reliqas co-
 gnoſcas Antiq̄ſſimū a Deoqz ip̄o ſtatutū regnū beatū eqdē v̄ruz
 nō tāqz hoīez ſz ceu celo delapſū Apolinē quedā ſū admirat⁹ tā ſu-
 oꝝ op̄ez illuſiſi ap̄ me ſama p̄crebuit q ad magnificētiffiaz qm̄
 rex op̄a natū ip̄m itelligebā qm̄ gerēdaz aux ⁊ argētū neruos ſir-
 millos eē diſſinio de alchimica p̄chica libꝝ ꝓpoſui ſueqz maiēſta-
 b iiii

ti dicant. In quo sane tammodi Aristotelis hermetis atq; omnium
circo philosophorum multa peregrinatione multo labore multa impen-
sa perquisita siue problematice siue metaphorice dicta congesti et quod in
venis terrae annis plimio sole maxime mediante facit natura. Id in al-
chimicis vasibus paruo tempore igne mediate fieri posse disputavi the-
oricam circa ut in ceteris liberalibus artibus soleo amplexus practi-
cam quod quidam viri sit ars illa reliqua sane nihil in hoc seculo ultra quod
natura requirit affecto. Item pessimum male cupiditates potius pariter in
quod vos mergam quod ipse mergar a vobis. Nullas equidem maiores diui-
tias puto quod earum cupiditate non angitur. Enigmata autem illa a nemi-
ne propter explicanda quod equidem non ad ostentationem sed ad veritatem posue-
rim parcat succensitoris mihi maiestas nunquam interpretabor nisi cer-
tissimis propter argumentis nunc accipio se patriae ut ipso beniuolam. Dul-
cis me quodcumque libet veret fortuna. Amor est patrie. Nihilominus haud
is equidem sum quem adeo amor adeo cupiditas stimulet ut quod de ipsa bona
quodque mala discerno nullo adulationis lenocinio sed libero semper ore
peruleri proferamque. Preceptum verissime de venetis in quod quod de romanis
oli dicere. Adicienda solebat quod senatus amicitiam diligenter coleret eos
multum laborem suscipere ceterum ex omnibus maxime tutos esse. Audacter pa-
trium consilium integritate affirmare mutua erga regiam maiestatem vice red-
dita et amicitiam in finem usque futuram. Nam si a recto cursu nostro ex affe-
ctu ductus animi nimis deuiam obsecro lector ignosce. Affectus
nimis autem fortissimi est viri cohibere. Prestantissima victoria est se ipsum
vincere sicut nulli potissimum nisi illi qui magnanimitate et ratione victi
victorie merito triumphus decernit ita nemini merito culpa arguit
nisi qui pusillanimitate stoliditateque succumbit. Nasci itaque ex adulterio
non est eius culpa qui nascitur sed illi qui generat ideo parentum vitia filia
non imputantur. Iustitia autem patris non liberabit filium nec peccatum alteri
alteri reputabitur aia qui peccauerit ipsa morietur. Inepte degener dicitur qui ge-
neri suo splendorem exhibet imo potius equidem ab ipso genere quod a genere ipsum
degnare dixerit itaque merito sacerdotum filii ab episcopatu non prohibe-
antur si certe virtutes in eis inveniunt. Accirco Plutarchus administram
de ciuitatis curiosus errabit oio si ciuitatis principem non quod sed a quo sit
investigauerit semine autem hominis ex antiquis hominibus di creatura est et non ut in
maximam matrem terram sol semine conservet furto raptum sicut in humano semine

natura iter vetric agustias opat cuiqz cū libero arbitrio ipate deo
 rationales animā infundē. vnde nō parentuz rursus auctore Hier
 ronymo. Sed ppria quēnis culpa cōdemnat: Quo circa valeri^o
 capl^z de ijs cudit q claris pentib^o degenerarūt qb^o qdem paterna
 claritas nullū attulit splendores: imo si pprius loq volumus eo il
 lis magis illa claritas In obscuritatē redundat: q debuerāt natu
 ra duce patrizare. Hic ē: q Brutus filios suos Targni dñationē
 a se expullaz reducētes Sūmuz impiū obtinēs cūprehensos pōz
 tribunali virgis caesos z ad palluz relligatos pcuti iussit Exiit pa
 tres vt cōsules ageret Orbuzqz viuere: qz publicae vindictae dees
 se malluit Hinc insup Titū Maniliū viri constātissimi extat i filius
 iusta sententia. Luz scyllanus inqz filiū meuz pecunias a socijs ac
 cepisse mibi pbatū sit Et re. pu. eum z domo mea indignū iudico
 ptiulqz e cōspectu meo abire iubeo Tā tristi patris sentētia Scy
 lanus pculsus Lucē nō vlti^o intueri substinuit suspendioqz se p
 xima nocte cōsūpsit Peregerat iā genitor seueri z religiosi iudicis
 ptes satisfactuz erat rei pub. potuit taz verecundo obitu filij: patris
 inflecti rigor Atqz neqz adolescentis exegjs interfuit z cuz maxie
 finus eius duceret pfulere se volentibus vacuas aures accomoda
 uit. Hoc tam memorabile facinus Impatoria videt auis imitari
 qppe q solaris splēdoris ipatientez pullū nido pēcipitat. Liqz igit
 cuz rationaliter Tuz naturaliter Aut vñute aut vitio parentū vere
 esse obscurz aut claz neminē. Ita vndiqz rationibus z natura ipsa
 vrgentib^o cogimur Illos vere nobiles vel ignobiles q se ipsi sece
 runt nō q ab alijs facti sunt iudicare. Hic olim iccirco p locis non
 blanda siqdez adulationis est specimen cū laus dicēdoz veritati p
 cedit Sz qnulla oratiōe pulsanda Hinc si exēplaria capis humili
 licet loco nata. Quātū lenta solēt inter viburna cupssi qd de roma
 canit poeta. Tātū inter alias inqz caput extulis vrbes Atqz aeter
 nuz veneta vires virago. Hac cum Marone itez inqz
 Si pgis. Infreta duz fluuij current dū montib^o vimbraz
 Lustrabūt puera polus: duz sydera pascet
 Semper honos nomenqz tuum laudesqz manebunt.
 Hinc O iuuent^o veneta libet exclamare oriētalib^o tāqz flatis^o fluc
 tuātes aios p̄fos Et vereliberi sitis liber nō ē. quē supb^o inflāmat

anim⁹ :itra ratiōis terminos cobibete. Nēpe necesse ex loco glori-
am aucupari nequaquē ē S3 loco gloriā iponere. vnanimitatē ⁊ sa-
pientias erga patrias. Beatas si qdez fore res pub. q̄s sapientes re-
gerēt recte Plato indicabat caritatē ⁊ reuerētiā erga maiores aeq-
tatē ⁊ cōcordiā erga pares Affabilitates ⁊ humanitates erga mino-
res beniuolētiās ⁊ liberalitates erga amicos Magnanimitates ⁊
fortitudines in inimicos fides ⁊ iustitiā erga oēs: Quo sempiternū
sit vřz impiū pseruate Volui hec plura fortasse. Qnā p̄fatio patiat⁹
⁊ a p̄positis paululū titullis deuiantia ne subtrahant fructus ppaz
nr̄ae militiae. prupisse puellis vix ignoscēs nōdū nubilib⁹. s. in ma-
ture Iuuenis cuiuspiaz arte cōsuetudine iprobitate ⁊ interea non
nulla ex pugnatīs vi indeqz pgnātib⁹ ⁊ p̄ter qz patiat aetatis ratio
corpulētis quaz qdē p̄r leibiferi iudicant. Sicut in lib. terij vige-
simae primae sumae tractatu. hō carta ducētesima octuagesia qn-
ta cap. duodecimo de regimine abortus ⁊ extrahctiōe foet⁹ mor-
tui notabiliter pbisicōz disputat princeps Auicenna. Nos inuo-
cato Maximo optimo vnico deo i satuz fortunāqz: si aduersent.
certamen foeliciter nr̄m auspicemur.

De sterilitatis cautelis primi tractatus incipit caput. primum.

Uto q̄ h nr̄z principū arguāt nō de futuros obistiētes
q̄ cū de hoīs salute p̄fitear Tā multa nihilominus de
humani. s. seminis inimica sterilitate cōponaz. At si tu
cui vřnaz coctera similis venetijs eēt barbaries: barba-
re Oratoz aetatis nr̄ae princeps Hermolae: Quēz i huiusmodi
q̄i militiā mea p̄stantissimū ac ipatores ellegi labantem me firma-
ueris: Floccipendā scribentiuz oēs istos censores liguaces ⁊ bla-
terones Mordēdi tñ sollertes claz Adulandi vero corā Coetēz
te. q̄ sapis nō latet in primis: De sterilitatis remedijs disputantem
me bonū agricolaz imitatum q̄ p̄usqz hat arua veprib⁹ liberat. sa-
piētī nēpe pegrinū aut nouū nihil p̄stat. cū paucis bonis aduersus
malos oēs qz cū mltis malis aduersus paucos bonos pugnare.
Itaqz in sterilitatis cautelis ante oīa p̄siderādū ē extrinseca ne an i
trinseca sit sterilitatis cā: generalis an sp̄tialis p̄petua an tp̄alis na-
turalis an accidetālis: imedicabilis an medicabil⁹ virilis an mulie-
bris vel ab viroqz q̄ qdē singula p̄ signa: vt plūmā q̄ i ordine vigeli

mo pmo sui opis tractatu primo caplo nono carta ducētesima oc-
tuagesima ha memorauit Auicenna Atq; i sexti tractat^o cap. de ste-
rilitate ⁊ causis ipregnationē difficultatib⁹ carta ducētesima nona
gesima qnta Sauonarollanr. Insup Albert^o magn^o lib. de aiiali-
bus decimo tractatu pmo. Capitulo primo carta cētesima trigesi-
ma septima ⁊ seqnti. Preterea guayneri^o i ope suae practhicae a
capite vsq; ad calcē dephēdi possūt. Sic i q̄ta speculi naturalis pter
capitulū notabile cōtinet Qualit^{er} discerni pōt viz ipediat pceptus
ex pte maris an seminae: quo i loco plurima de embryone quoq;
memorant quib⁹ docētib⁹ autorib⁹ si extrisacca nouēim⁹ sterilita-
tis cām a supiob⁹ vz. corpib⁹ ab aeris nimis alterationib⁹ a ven-
tis itrospirantib⁹ ⁊ semē pri⁹ q̄ i matrice bñ locet ifrigidantibus ex
habitatione locorū palustriū sole orbatoy: Sulphurorū ⁊ morbo-
sorū ab arte magica ⁊ exteriorib⁹ coeteris causis seqntib⁹ regulis
explodant. regio nāq; nō aeq̄liter ifluūt supiora locaq; palustria
sulphurea sole orбата ⁊ morbosa vident. Quippe qd cautellarū
huiusmodi remediorū quoq; ē prestātissimū si ab aeris ⁊ ventorū
p̄fertū itrospirantiū frigiditate i thalamis diligentissime clausis iu-
nipino igne p̄fertū odoriferis claroq; calefactis bonis cibis substā-
tialib⁹ ⁊ idoneū sp̄ma multiplicatib⁹ vti sequentib⁹ declarabit ve-
sci Atq; arctissime i stratis mollib⁹ auisū spirantis frigois tenui-
tate cōgredi p̄stat. si a nimio aestatis forsan seruoze i locis vmbro-
sis recentib⁹ herbidiis ⁊ florib⁹ odoriferis. Si ab arte magica ca-
pitis iccirco huius finis obseruet. Eodēq; pariter est recurrendū
si ab alijs exteriorib⁹ causis: quae sunt plimae. Ignauia sterilitatis
torpescat: cui⁹ at si fuerit cā itrifeca: Quippe q̄ a p̄cipaliū lesioni
bus vt enucleat Auicenna: ⁊ vnde libet itrifecus originat interduz
ē ppetua iterdū nō ppetua q̄ dī temporalis: Aliqñ naturalis aliqñ ac-
cidentalis. Atq; medicabilis ⁊ qñq; immedicabilis. Deniq; ge-
neralem sterilitatis causam quae qñ est vulgatissima. vz. infatum
ōmittamus: Si est ppetua sterilitatis causa quemadmodum cunu-
chorum: similiumq; immedicabilis est. Si temporalis quemad-
modum pueroz ⁊ i tali re similium. pura aetas ⁊ qñq; non nisi
medicat a succurrit. Si autem naturante natura est naturalis. Ra-
rissime vñ nūq; potius ministerio aliquo abolet. Loetēz si nālē ē

tiū naturata natura: Quēadmodū ē breuitas istrumētū Atqz vtri
usqz sexus Reliqua illiusinōi arte quā docet Sauonarolla aeta-
tis suae Deo qdē iuditiū medicorū princeps i cap. d. igenijs talis
ad ipregnationē faciētib⁹ auxiliat Larta ducentesima nonagesi-
ma quarta. Precipuum preterea iccirco censeo eiusdem Sauo-
narollae nri obseruatiōem adhiberi oportere caplis de inanitiōe
z repletioē. De coitu z attendēdis i coitu de regimine ei⁹ q ledit
ex plio vsu coitus z illi⁹ cui nocet ei⁹ dimissio De coit⁹ diminutio
ne seu ei⁹ ablatiōe nec nō de causis ipregnationē difficultatib⁹ vbi
s. naturae spirit⁹ dephendi pōt admirabilis: Quē maxime ad idē
adiuuāt iscripta. Quae i tres picipales ptes diuidim⁹ Prima
ps ē herbarū z radiculū. Secūda seminū z fructuū. Tertia mellū z
animaliū. v. Artemisia Ad dragoze radix z similia. Sciendū tū
ē artemisiā valere i sterilitatē ex humiditate factā. Nā si eēt ex siccī-
tate obesset qppe qd facili⁹ pōt ex muliebri cōplexiōe deprehēdi
si sit piguis vel macilēta. Quo primū cōsiderato Si artemisiā no
uerim⁹ p futurā puluerizetur i eadē q̄titate cū nuce muscata z bi-
storta Atqz cū melle v⁹ sirupo simplici puluis cūficiat de quo ellec-
tuario mane det z vesp⁹ cū vino decoctiōis artemisiae. Magisqz
pdest si balneet in aq decoctiōis artemisiae z folioz lauri vel suffo-
mentetur ex tali aqua Mulieris natura Ad icitandum autem coi-
tus z matricē ad impgnādū. R. semē danedae z rasurā radicioz dra-
conteae cū ouis coctis det mulieri ad comedendū ad idē egnum
lac Si viri potēs biberit z paulo post cū viro coeat ipregnabitur
Hienae oculo memorat Plini⁹ cū glycyrriza z aneto i cibū sūpto
pmisso in triduū cōceptu muliez sterilitatē emēdari. Pillae hīs
ḡnequnt coire ministrande. R. testiclorū vulpis floz palmae saty-
rion olybani albi. ana. tēpa cū aqua calida z fac pillas istar ciceris
rotundas q cui opus fuerit cū vino ministrēt. Lep⁹ pgnās si bñ al-
set z pulueris aliq̄ntulū det mulieri ad bibēdū q vuli ipregnari. Si
det p triduū post mēstruoz purgationē ipregnabit. Rursus si ex
nido In quo iacet lep⁹ femina puluis fiat z ex eo mulieri det in po-
tu cū vino albo i mane q̄titas mediū coctearis passa coitus imp-
gnabitur. Item ciminum cardamomum gariosoli nuces cupres-
sine baccae laurine z omne tale calidum stipticum z aromaticum

Mel et oleū lilīaceū leporis coagulū fel capreoli vulpis testiculi
 et lapis q̄ in corde vel ventriculo vel si rimatim quærat in cernitā
 vulua repit et similia Interea ne q̄s erret cōsideranda ē matricis cō
 plexio qm̄ si impedimentū esset ex cā calida i matrice ex calidis mi
 nistratis magnū seq̄ret nocumentū et ecōuerso. Similr de singulis
 tempamētis ē cōsiderandū. Praeterea mulier q̄ non cōcipit. Si
 ea ignorante Ut supradictū ē Bibat lac egnūz cuius q̄dē p nati
 sea q̄litate cā oportet ignorare Tūq̄z euz viro coeat Hoc si saepi
 fiat cōcipiet Idēz et eodēz mō facit senile Leporinūz strātū tenuissi
 me puluerizatū et euz vino sumptū Ad idēz efficaciora sunt vulua
 et coagulū Leporina puluerizata ab in balneo potissimū existente
 muliere euz alijs Jecirco idoneis cibarijs vel suauī potū sumpta.
 Ad idēz facit coagulū omne sumptū in cibo Paulo post viro co
 pulande Jecirco sūt ante oīa differenda ē copula donec sit muli
 er lunaribus expurgata Quēadmodū a plurimis phisicis tū ma
 ximae a salubri libello nro tractat i eoz caplis q̄ mēstrua educūt
 et eoz q̄ pellūt frigus matricis et eoz q̄ curāt matricis calores. Itē
 ad mēstruū educendū medicamen qd̄q̄z iuuat et ad parierendū
 et puerpaz purgādūz gargarizatū purgat capitis hūores coctūq̄z
 euz vino et bibitūz remouet ventris dolorē tussis et purgat flegma
 tritūq̄z euz farina ordeacea sedat inflationē eiusq̄z folia trita cū sale
 sanāt p̄cordia bibitūq̄z euz aceto pectoris sedat dolorē ieiunaeq̄z
 tūz aqua potū remouet stomaci dolores p̄cordiozq̄z inflationem
 Quā at infantes vī pueri patiūt ventris dolores emplastrare pille
 giū cū cimino cōfectū sup ūbilitū plurimū cōfert. Pullegij deco
 ctioēz vino mixtā Mulier bibat moderantē Mēstruū lenit educit
 et parientē iuuat bene purgat mulierem Coctum in melle et aceto
 Coctū at cū vino et potui datū vinūz illō Vētris abigit dolorē tus
 sis flegmaq̄z vī supra. Itē aq̄ decoctiois lupuloz potui ministrata
 mēstruū educit. Hic ita declaratis et si oportuerit ministratis atq̄z
 secuta inde copula Ipsa ad triduū vsq̄z nō reiteret. Nā piculū ap
 turae matricis et alteri⁹ sp̄matis additiōis incūbit q̄ in q̄busdā mu
 lieribus. Prīmū corūpit. In sterilitatez p̄terea rez odoriferarūz
 oēs adiūuat suffumigatiōes p̄sorisq̄z p̄sui vicissitudo Si sterilitas
 sit ex pte viri vel vice versa Jecirco insup In Auicēnae ope plūma

memoria. Et carta ducentesima septuagesima quarta cap. de spermatis cau-
sis. Atque in plurimis passim locis apud philosophos professores. Ex magi-
ca autem arte sterilitati causatae aduersari dicuntur scripta. Eripe me
de inimicis meis De' me' Dicit magister totum hunc psalmum septi-
es cum ligato et si necesse fuerit viri liget ad coram et soluet Idem fieri di-
citur Argeto uiuo i cera noua clauso et ad virile brachium dextere alli-
gato ad idem. Et spiritum saluiae flores et vallarianam ex quo succum extra-
he qui virile membris abluat et ex predictis herbis comedat admissari.
In quibusdam super veterum codicibus ideo sic iueni. v. Si ligat' min-
gat per annuli foramen benedicti liberabit' Rursus in alio codice sic re-
peri. v. Accipiat ligat' mulieris anulum quam gestit perimet et per annu-
li foramen migat in poculo lotisque patet nescia per nauseam Illa mulier
bibat in vino vel i iure. Item ad idem Accipiat vir mercurium viuam que-
re i cera noua clausum sibi liget ad brachium dextere et cum vult cōgredi
ponat illud mulieri brachium supra caput Ad idem. Et vni' Laxo-
is testiculos qui cum mellis alligamento coquantur in vasculo vno sex puorum cum
aqua fontis currentis et cum bene cocti fuerint et qui in illa aqua dissoluti mini-
stret postea illa aqua frigida ad bibendum cui opus fuerit per nouem vices
Testesque comedat in melle cūctos. Bartholomeus de motagnana
capitulum cudit notabile de memoria quidam medicinarum ab oculi
natura ad generationem facientium Atque Antoni' ante oculos guayneri-
us In ope practicae suae Plurima ideo memorat nota bilia.
Quae vir ille nimis excelsus in diligentissime persequitur Tunc et ordina-
tissime memorauit Necnon bonum Melue Quippe qui vel ommissis re-
liquis Auctores per sterilitatis cautelis Satis superque nobis satisfaciunt
Itaque ad humanam iam seminis diffinitionem et genus quod alacritate accedam.

De seminis diffinitione et genio cap. fin.

Veniens sexus virilis ab ipsa interdum veritate coactae vel
mulieris expressa sententia et semineo praestat et vigoris quo-
dam acuminis generalis. In difficilima quaeque conatur. Quo circa
Plato per naturam inquit vero mares vbique gentium non
modo inter homines. Vix inter coetera animalia quoque seminis praesent
sunt. Ideo a masculino prius spemate quod a feminea gutta Incipien-
dum moerore putauit. Nihil cuius Alberto quidem magno probabilis

18
diceno. q̄ q̄ virtus formatiua Tota sit in maris spmate pindeq̄
vero nomine ⁊ vera ratioe spma vocat̄ cui⁹ qdē diffinitio est infra
scripta. v3. seminariuz spma masculinū. Raz muliebze formari ap
tius q̄ formare sanguis potius mēstrue seu lunaris est appellan
dus nihil aliud est nisi substantia ⁊ liuii cibi purissime consumatis
sineq̄ digesti in subtilissimum sanguinez vlgz redacta ⁊ ad albedi
nez postea ob maturationez agitationemq̄ causata solari genera
tionis substantia ⁊ a primo ceu motore motuz quoddaz ⁊ mouēs
ad sui speciei p̄pagandaz. Pythagoras. Semen esse cerebri stillā
quae in se caliduz contineat vapore opinabatur. Galienus. Semē
hominis est substantia pura humida ⁊ calida ex qua fit homo Est
⁊ alia sm alios particularior. Itcirco diffinitio Semen est Quod
actū sumit aut a terra aut ab vtero ad gignendum aut fructus aut
oetus Si fruct⁹ tunc est substantia quam a vegetatiui generis inti
ma pte Sol ad animalū vsuz ⁊ ad ipsius generis repationē Duo
foetū calore trahit cuz tegminuz quasi defensionuz ne tota ab ania
ibus absumat̄ varietate ad exteriora Huic generi p̄p̄qua esse
videntur animalia quae p̄ coituz non gignunt Ut sunt quae in igne
viuūt q̄ pyribia vocant̄ ⁊ phenix arabicus Apes ⁊ nōnulla alia.
Si foetus tunc est liquor ex cibi decoctiōe in corpore factus ac dif
fusus p̄ venas ⁊ medullas q̄ inde diffudatus in renibus quasi in se
tina coalescit ciciterq̄ coituz ⁊ in mulieris vtero susceptus uisce
rū calore ⁊ mēstrualis sāguinis irrigatiōe natura opante formatur
in corpus ⁊ fit animal. Rursus in libro de mēbroz cā Galien⁹
semen hois est spiritus ⁊ humor spumofus Atq̄ i libro de spmate
discēdere spma aut ex humore ois corpis ⁊ ex subtiliori nā humorz
quattuor. humani corpis fieri. Habet. n. inquit neruos ⁊ venas
attrahentes ipsuz a toto corpore ad testiculos ⁊ nerui ⁊ venae emit
tunt ipsum completuz ⁊ tunc associatum guttae mulieris recipiuntur
in matricez ⁊ pinguescit matricis calore ⁊ spiritu atrabcto per arte
rias subiles ⁊ ille exterior spiritus non permittit exire interiorem.
Sed constringit eum ad nutriendum pueruz ⁊ calefaciendū. Po
stea venit in matricem alius spiritus ⁊ vertit sperma ⁊ guttam semi
nae in naturaz carnalem calore matricis coadiuuante. Preterea
in eodem dicit libro Galienus q̄ spiritus qui est in spermate tres

habet virtutes pprias quaz Prima ē necessitas. Secūda virtus
Tertia ē sicut organū Necessitas at̄ habet duo opa Custodit. n. ca
lores ⁊ ē nutrimentū spiritus animalis Quorū virtūqz ē necessariū
Virtus vero ēi eo qd̄ facit cōplemētū formatiōis Organū aut̄ se
exhibet ad h̄ qd̄ ad oīa mēbra decurrit ex opatione animae q̄ sicut
artifex ē in artificiato Et puta vtroqz spmate i matrice nō tñ aeq̄li
ter vigoroso nāqz virile qz calidius ē muliebri p̄stat Qd̄ id tñ agit
qz est virilis quasi nutrimentū q̄ppe cui⁹ cōgrua q̄litas potius qz
quātitas requirit̄ ad generādū: hinc ē qz omne spma magis habetu
dine qz frigiditate dixeris vtz nō nuli senciūt nimia caliditate den
sitate ⁊ raritate qz in paucitatez naturalitatē excedens eē sub inap
tus ⁊ p̄ter quazlibet hāz q̄litatū excessiuas viz vsqz inap̄tissimuz
Itaz vt ad optime in huiusmōi cultura nra scēdū leminis p̄stat ca
liditas tēpara Itā nimia nocet. Bifidorsus. Semen tenue locis iqt
muliebrib⁹ nō adheret ellabit. n. nec vim hz adherendi. Similr ⁊
crassū vi gignēdi non habz Qz muliebri sanguini se misceri pp̄ ni
mias nō valet spissitudinez. Signa aut̄ alterationū huiusmodi In
libro tertio tractatu altero carta sexagesima sexta ⁊ cap. octauo de
naturā ⁊ dispositiōe humiditatis spmaticae ⁊ de determinatiōe dubio
ruz q̄ sunt de hac humiditate inter stoicos ⁊ pipateticos posuit i
ope de animalib⁹ Albertus magn⁹ Quae cōiugatos p̄fēz steriles
duco cōsiliēda hos p̄ eoꝝ p̄cipue cōplexiōib⁹ vt cibis p̄tib⁹ qz
temperēt admono Saniqz nō ad voluptatē tñ imo ⁊ generatio
nez modis tempib⁹qz copulēt obseruatis. p cuius qdē genitū
p̄paratione. Primuz sobrietās salus castitas ad temp⁹ Itqz exer
titiuz moderatuz colant ⁊ p̄terea in reb⁹ oībus tempātia Quippe
q̄ suo loco enucleatius recludemus Nunc p̄sentiora pcurramus.
Spma is quorū sunt causae. Materialis formalis efficiens ⁊ fina
lis. Materialis ē humor sanguineus delatus p venas ad testes ex
corpe toto q̄ ex oī membro p refudationis modū maxie ex princi
palibus pprie ex cerebro secunduz hippocrates pfecte nōdus cō
uersus s̄z q̄ sit apt⁹ cōuerti. Causa formalis v̄ eius forma duplex
est. Scilicet substantialis ⁊ accidentalis. Substantialis ē ge homi
nus esse ⁊ hoc p spiritus gignitiuz receptuz in spumoso eius ha
bente potentiaz triuz virtutuz in ipso vnitaz quas defert ad testes

a triplici principio et spiritus triplex ab eo procedens virtus in spiritu
 ipsoque recipit alterationem in testibus et compositiones aptas ad exercen-
 dus actus generatiuae virtutis quae in eis non sunt potestates alterandi et informandi
 di quoque non ex materia didicit. Sed circa materiam principaliter ostendit
 generando extra triplex membrorum. In quo quod virtutis de virtutibus
 erit in spiritu genitius. In eo disgregatur discernit et appropriat secundum
 exigentias virtutis cuiuslibet inherens illi cuius apud medicos ba-
 sis sors et principium dicitur. Accidens est albedo quae recipit. Virtute
 complexionis elementaris ipsorum testium efficiens est virtus generatiua cuius
 plexio testium quod duplex est. Una immutativa Altera informativa. Im-
 mutativa est illa quae ex corporis humoribus generat spiritum in corporibus ma-
 res generantibus vel feminas. Altera est quae virtutes diuertit quod sunt in sper-
 mate et promiscet tempore secundum quod unicuique convenit membro dano pri-
 convertendae in arterias complexionem propriam arteriarum sic de alijs.
 et illud secundo. Postquam spiritum in utero concepta fuerint in matrice et pro-
 mixta simul in ea Informativa est quod precepto sui creatoris unumquodque
 membrum informat secundum divisiones convenientes illi. Finalis est ad con-
 servandas species per individui generationem precedentem ex commixtio-
 ne duorum spirituum receptorum simul in matricis coactu se ipsa tempore
 tunc instar coaguli. Ad cuius calidum sit digestum et spissum: sua virtu-
 te intrinseca agit in lac frigidum indigestum et aquosum et coagulando
 convertit in caseum et quemadmodum coagulum non ingreditur in substantiam
 animae et corporeitatem casei sed virtualiter tantum. Sic magno Alberto
 quod probat semen se habet in generatione embryonis. Galenus in
 fante inquit non emittunt semen foecundum. Decepiunt vero male fo-
 cundum emittunt vel propter rationem regiminis: quod forsitan processit ab ebrio
 vel patiente nauseatiuas satietates vel ab eo quod multum coiecit. Seu
 ratione pravae dispositionis. quod ab egro vel habente membra de-
 bilitata processit: qui raro generat maxime si principalia fuerint:
 vel ratione inaptitudinis viae vel instrumenti quod ab habente viam
 longam processit. Nam pro legato nimium spatio motus eius ad
 matricem venit calorem iam fracto et spiritu exhalato. quare non ge-
 nerat sicut et Hippocrates dixit et converso. Quippe oportet sper-
 ma ad hoc virginitatem sit nullo tempore manere extra propria organa

sz autin particulis debitis esse viri vl' feminae copulatae. ne ad ma-
triciis cōcauū priusqz veniat altere. Ac eius virtus corrupat.
At tempore vero: qz parū vel nimis longo tempore fuerit retentum
Naturam veneni interdum assumens sit ad naturae intentionem i-
psectum ad destructionem vero cōueniens vel a materia quae a ci-
bo processit inaepto vl' a proprietate generatiōi cōtraria. Et iccir-
co i practica Sauonarollae latissime dica pñtūz ducētesima septuāge-
sima secunda enucleate admodum tractat. Loca biemis tempore
hymeneasint bñ clausa pauimentata nitida ornata Junipio pre-
tūm igne fumisqz odoriferis calefacta. Vis autem autumnisqz tepori-
bus temporata. Estatis vero qd tempus iccirco p salute probaue-
rim ipse nequaquā vmbrosa recentia floribus odorifera: Salubria
lucida maxime si placet patiens: Leuissimo vel nullo potissimum
vento pflata: Quae nō ad libidinem. At gratiores qdem foetus ge-
nerationē parent. Namqz ludicra huiusmodi cor' leuificāt. Quod
rem ad epar legat intellectam: qppe q cupidinis hospes est: a quo
rius descendens ad renes: intellectum a corde cōcupitum ab epa-
te ad ipsas ducit vbi eiusmodi cordis epatisqz passionib' semen ci-
tat z foecundat ad membz vnde: Quod absit: si cadens in aqua sū-
dum petat fuisset vtiqz ad generationem idoneum. Hoc aut iuxta
reliquoz pipatibethicoz sententias exit a toto Unde longe tñ dis-
tit Albertus magnus. Id asseuerans esse spma: qd hz naturam ex
forma agente z materia q sit toti conueniens. Habens similitudi-
nem ad omnia corporis membra. adhuc alij dicunt: q sperma est
corporis quaedā dissolutio siue humor ex dissolutione egrediēs
sicut sudor. Magnus autem philosophus dicit q est superfluum
quartae digestionis: quo indiget ad salutem spetiei: Quo ad esse
quod habet in indiuiduozum successione z ideo melius dicit z cō-
uenientius: q sit superfluum vltimum h est ex vltima digestionē re-
lictum quod additum fuit super illud: quod est corpori assimilātū
Taliter autem additum est superfluum in indiuiduo habens po-
tentiam vt toti corpori assimiletur secundum actum vt in capitulo
per quem modum sperma est In corpore spermatizāis. Larta cē-
tesima nonagesima quarta argutissime in opere de animalibus di-

13
Iputat idem Philosophus ubi preterea venam in maribus: quae
feminarum ratione continetur duplicem esse declarat. Nempe paulo
interiorem: quod illud seminis obsceni receptaculum. Sicut enim re-
nes duo sunt. Itemque testes. Ita et venae seminales duae in una ta-
men compage coherentes quae videri possunt in animalium cor-
poribus cum intersecta patefiunt. Sed illa dexterior masculinorum con-
tinet semen. Sinisterior femininum et ideo in toto corpore pars dex-
tera est masculina. Leua vero feminina. Ideoque pro prestantis ma-
ris generatione iter caetera dextimae sint matronae copulate atque
peracta vel copula dextrosius iaceant aliquamdiu. Interea letis in-
trinsecus cogitationibus quae semine nobilitant debet applaudere.
Praecipueque in copula elegantis culuspium virginis virinque cor-
dialissime est animaduertendum. Quod non tam generationes quam
ad generationis exitum prestantiam est admodum accedere. Nam
secundum praecipue coeuntium parentum curas liberos operitur
est faciem saepe saepius mores referre. Hic equidem puto quod
Plinius inquit. Naturae vero vis. Atque maiestas in omnibus mo-
mentis fide caret opere precium non eos penitus puto inanes
qui iuxta historias vel saltem fabulas celatas aut pictas in thala-
mis habent imagines formosissimas quippe quae sedulo per oculo-
rum obiectae speculas ad mentis agitationem accedunt quam
in geniale semen ac sperma eiusdem spiritu cogitationis ineffabili-
ter opinamur accedere. Sunt qui dicant. Si nascentium placeant
oculi nigri sorix edendus. In prima embryonis aetate et etiam at-
que etiam ipsa propter nauseam inscia detur pregnantibus vel potissimum
conscia. Si nauseas non habuerit. Insuper ad bonam indolem bo-
nosque mores indies praefertis copulae facit sobrietas quae quantae
sit honestatis. Galyenus maerito iccirco audiatur. Sobrietas a-
cuit sensum seruat memoriam sincerat mentem dirrigit vultum in-
tegrat pudorem. Abintigat vitia vigorat faciem expedit cerebrum.
Soluunt linguas explicat sermonem. Nutrit medullas confortat san-
guinem curat venas psirigit nervos. Tenet libidine recreat somnum
propagat senectutem. Atque hominem stabilem facit. Plutarchus
Qui se mulieribus generandae gratia sobolis admonet. Hic oio

sobrijs aut vino salte mod. stissime delibato cōgressuz faciāt: Qui-
bus. n. ex initio vt a genitoribus p ebrietatē seminaret. Accidit hij
vini auidi actemuleti nimix cē solent ea pp diogenes cū qndaz ex
themulētia alienatae mentis adolescentulū descepe cerneret. Ado-
lescēte inqt ebrius te seminauit pater Xenophilū pithagoricū in
terrogatū. Quo pacto filij optime erudirent Respondisse ait Ari-
stoxenus si ex bñ instituta ciuitate nati essent Romani illi inqz an-
tiqui pstantissimi viri simpliciter ad frugalitatis exēplari ppatulo
discūbebāt moderatione illa qz oportune non ideo viuere vt ciba-
rent. Lactez ideo cibari vt viueret ostendentes Ita lōgenitatz si-
bi pmo cōciliabāt Deinde alijs bñ beate qz viuendi regulā ostēde-
bant. Nampe cōmunis ciboꝝ simplicitas pedetēm si quo postea
naturae defectu oportuerit vt sit exq̃sitiō faciēda cū ad conseruā-
daz salutē si habet tū ad recupandaz cōfert Si non habet Quip-
pe qz gladius Crapula plures occidit.

Gula generat humores

Datqz penas ac dolores.

Gula rapit sanitatem

Hominiis ⁊ castitatem

Plures gula sunt occisi

qz a gladijs incisi

Propterea vnus ex septem gretiae sapientibus solon Ne quid ni-
mis dicitare solebat. Si ad naturam viuīs recte iqt Seneca nūqz
paup Si ad volūtatem nunqz diues eris. Epicuri iccirco sentētia
tāqz rosa suos mihi videt iter sentes. simplicibus ⁊ non magnifi-
ce paratis cibis cōsuescere ⁊ salubritatis efficiens est ⁊ hominē ad
vitae vltis necessarios ipigrū reddit Atqz aduersus fortunā iterrī-
tus De semine cū satis supqz dictū sit Age de spmate. Tractēus
de hūani spmatis foecunditate ⁊ rectificatiōe Tertiū caput.

Um seminis virilis ⁊ spmatis mliebris idonea foecūdaqz
p̃fertiz q̃litas ⁊ q̃ntitas p̃ferāt ad generādū. In generatiōe
nāqz vniūt in vnu ⁊ piūctū ex ābob⁹ cōmunicat simul ha-
bēs ṽtutes q̃ sūt ex mare ⁊ semina. Propterea neutz egdē p̃ixeriz
p̃se. Sz ex ābob⁹ piūctū habere potētiā ⁊ virtutē ad vitā ⁊ animā

De ipsa itaqz rectificantibus deqz foecōdantib⁹ allacriter fert ani-
mus pertractare Spmata itaqz foecondantiū triplex est genus pri-
mum quod maris tantum alterum quod tantum feminae Tertiū
quod vtrunqz sperma foecondat. Maris tantum foecōdātia om-
nia sunt concarum presertim ostreorū genera ⁊ similia Quē sūsqz
deqz possūt aliqd vel cū ferre soemineo mulieris vero im̄ sūt eruca-
rut ⁊ filia ūde vsus. C. Ruta viris venerē minuit mlierib⁹ auget.
Preterea comestio testiculorū cerui ac tauri sūmitatisqz caudae
vulpinae mulierem stimulant ad libidinem Vtrūqz autēz sperma
foecondantia sunt que per ordinem alphabeti in capitulo de sper-
mate ⁊ eius dispositionib⁹ posuit Sauonarolla dica ducētesima sep-
tuagesima secunda ⁊ que in pria sui opis parte posuit Michael sco-
tus dica quinta nec nō insuper quae in varijs locis tractatus tertij
sui volominis posuit Rasis presertiz ī secundo libro de experimen-
tis ⁊ confidenijs vbi vt ipse dicit medicinaz mirabiles ⁊ expertaz
ad coitum docet. Atqz in eius preterea. Libro quem diuisionum
appellauit Frāsciscus insuper pedemontanus: Ioannesqz in suis
voluminibus Mesue. presertim in libro de medicinis vniuersali-
bus: vbi vulpinorū testiculorū confectionez docet necnon iccir-
co plurima: Quippe qui liber qm̄ est ad omnia salutē conferentia
generalis vebemēter: Regius tamqz cibus est appetendus. Quo
sine recunditum equidem fore vnqz cenleo Medicum neminem.
Alibi modum ad litteram consiendi testiculos vulpis sic inueni
vz. Est quidem Satirion bona ptificis ethicis ⁊ consumptis ⁊ est
medicina impiguitiua bona ⁊ coitus multiplicat. Modus autēz
operationis talis ē. R. Satirionis. i. vulpinorū testiculorū in suf-
ficiēti quantitate ad minus Libzaz. j. qui minuti incisi in lacte co-
quantur ⁊ vino albo dulci super prunas cuz autēz ad lactis quasi
consumptionem fuerint bene cocti tūc super eos funde olei Amig-
dallarum. ʒ. iij. agentur conterrendo cum ligno. Postea tale sy-
rupuz superfunde. R. succi bugolosae cocti ⁊ expumati librā j. suc-
ci pomorū dulciuz bñ maturorū grannatorū. ʒ. x. zucari albi ⁊ bo-
ni libr. iij. Miscantur agitando cuz predictis vsqz duz eis sit cōpe-
tens decoctio deinde ab igne deponant ⁊ piciaf desup cinamomi
subtilis ⁊ electi qzitas q̄ pueniēs videat ben. al. ⁊. ru. añ. ʒ. ij. ligni

aloes. 3. iij. sandali citrini. 3. s. oia simul cōfice ⁊ pōe i vase vitreo ad
 vsūqz seruēt. Cōtra aut defectū impotentiae coeūdi. R. baccas lau
 rinas euforbiū satiriois radicē Quae oia simul bulire fiāt in oleo
 adeo vt fiat q̄si vnguētū: Quo testes vngāt renelqz. Ad idē dialati
 riō plimum iuuare laudat. Itē pdicū bñ coctay comestio plimuz
 iuuat ⁊ recētia oua sorbilia galinacea ac testiculoz simpliciu bñ coc
 toz vulpinoz comestio ad idē valet. Idē faciūt ifra scripta v3 si ex
 eis fiat cōfectio ad vsūqz fuerit vrticae semina gingib pip lōgū gari
 ofoli galāga satirio. Sūt q dicāt si virile mēbz vngat ex verrio sel
 le seu caprae plurimū ad coitū stimulat Idē i semina opat si pfoli
 teca itra pferri labia sbūgat Sūt insup q sano hōini exterius posita
 spma multiplicet vt feliricij musc° sabc° abrotanū saluā nasturtiū
 apiū celidonia camōillae oleū ⁊ similia vñcētū iterea Polin° de
 audiat. Tria folia siluestris erucac sinistra manu dēcripta ac trita i
 aq̄ mulla si bibāt venerē stimulat sz nullaz viri seu feminae iccirco
 differētiā facit. Nos mulieris m̄i venerē hoc stimulare magis iudi
 camus. Naturalissimā aut ad vtrāuis venerē stimullādā passeruz
 putam° pullozqz colōbaceoz domesticoz piguiū com. stioez ⁊
 ipoz ius cū recētib° ouis galinaceis ci: aomo pipeqz cōdit. Soc
 cūdat insup spma ab exteriorib° pmitiuis bieme. s. ⁊ vere in viris
 estate aut ⁊ autūno i mulierib°. Naturaliū iterea sensuū visus audi
 tus maxieqz tactus incitamentuz omniuz. Videtur mibi pstantis
 simū qbus quasi ad mētis arce3 portis accedit quoz pinde molli
 b° curis i delicatis p̄fati ⁊ otiosis hominib° amor nutrit dideqz sp
 ma citat ⁊ foecōdat atqz p somnū ⁊ vigilias tēpatas ludos iocos
 ⁊ similia moderata: Quippe q singula nec n̄ alia iccirco pluria cuz
 ab Auicēna Sauonarollaqz latissime disputēt omittā ope p̄ciū si
 qe iccirco fuerit curiosior eorū dē Auicēnae Sauonarollaeqz po
 tissimū familiaritate fruāt i caplis v3 de spmate ⁊ igenijs ⁊ alijs ad
 sp̄gnatiōez faciētib° carta ducētesima septuagesimasecūda nec nō
 ducētesima nōagesimaquarta. Rasis insup i libro qnto caplm d ijs
 cudit q̄ augēt spma ⁊ q̄ valet ad coitū p̄cipuū. iterea iccirco remedi
 um ē virile p̄fati aliquādū spma suare ad hoc. s. vt sit bñ digestuz
 ac viscosū cui° nimias tñ refudatiōes suapte. s. i casuz exēites mi
 nisterio p̄stat cobibere qd i caplis de cura multiplicationis spmat

20
ad gomorra et pollutioe carta ducentesima septuagesima tertia do-
cet Sauonarolla qm generatione fraudat coitu frustrato Qnc cu
ad plificatione tm vtute cu ad voluptate tm mō vitiū: cu ad vitz
neqz vitiū neqz virtutē. Sz naturale e qdez puto instinctus.

De seminario vasu et mēbri cā et genio cap. Quartum.

Um ad ppagandaz humanitatē voluptate mediante: du-
plicē fore sexū natura statuerit psequens fuit Duplex vas p
sexū differentia Masculinū v. 3. et femininū pficere: Qui
bus nōdū ipsi naturae tm satisfactū fuerat: nisi insup istrumentū ad-
deret quo p mixtionē maris et foemine seme: a geniali spiritu in
locū debitū trāssūderet. Quēadmodū innuere videt Auicēna car-
ta ducentesima septuagesima q̄rta caplo de anathomia testiculorū
et vasū spmatis: Qd qdē in matrice dextrinū vt plimū est masculi-
nū. Sinistimū vō e cōuerso De vtroqz. s. simlinixto idoneo i ma-
trice hinc vel inde bñ locato loquor: Qd qdez sic est in generatiōe
cā prima et melior mouēs p formā. Neqz sec^o Alberto magno te-
ste nāliter posset fieri. Si. n. sexus nō essent distincti. sz vniti sicut in
plāis nō liberaret aliqd seminis ab oppaco terreo i tāta puritatē
q formaz sensibiliū absqz materia esset susceptiuū. Haec. n. est pci-
pua cā distinctiōis sexus vt id qd est i mare. ppinquus formae exi-
stēs depuret ac digerat aliqs materiei ptes vt puritatis tātae sint su-
sceptiuae. Nō. n. hoc mō possz digerere nisi separet eas aliq modo
separatiōis ab ipuriōib^o. Nec possz separe si vtrū masculina vbiqz
vitiū feminae p subiectū esset imixta Haec igit cā precipua ē sepa-
tiōis sexū in animalibus vnde ad rationale tm accedamus.

De matricis et secundinae cā et Genio cap. v.

Qnū pfectissimū aīal hoiez dissentiat lz epicur^o pia-
tārope natura videt āplecti q multiplex molissimūqz
gremiū i mris ptero admirabili genio ministrauerit qp
pe qd pncipalē bipartitur pma pte tanqz generalē dixe-
ri et matricē vocari alteram specialem ceu et secundinaz nempe q
preuidentissima natura tanquam in orbe vrbem in vrbē domum
stratumqz construxit tam tenerrime quidem vt pientius quid sit fa-
cile non reperiat secundina cuiusquidem natura: suum tanta est

foetū p̄leg caritate vt ab omnib⁹ euz aduersis quātū potest fouēs
ac p̄tegēs ad natiuitatē perducatur quo die ipuerperae vtero relicta
lugubris ceu anxiaz q̄rens quasi amissum tandemq; in vtero nō
inueniēs isantē sequit̄ extra vterū: Quib⁹ postremo matrīx quoq;
defecta q̄rulle similis prozquetur vnde diebus pluribus puerpa do
lorat. Remedia aut̄ i libro n̄ro de adoleſcētia tractatu p̄mo ⁊ capi
te de regimine puerpe post ptū diligētissime insinuabim⁹. Inter ea
p̄sentiora percurrentes ordine recto proſeq̄mur. De matrīce recti
ficāda ⁊ secūdāda. Cōfortatis i sup̄iorib⁹ virili semine ⁊ semina
rio par ē vt de matrīcis hospicio rectificādo ⁊ foecundando tracte
mus. Prīmū itaq; qd̄ requirit̄ ē vt matrīx sit iuuenis apta i suo scilz
loco salubris boni tēperamētī i caliditate nō suffocata ⁊ lunarib⁹
expurgata. Quēadmodū in sui op̄is libro tertio vigesima p̄ma sū
ma tractatu p̄mo De radicib⁹ ⁊ p̄ncipijs cōceptione ⁊ partu dica
ducesima octuagesima secūda ⁊ sequēti exactissime scribit auicē
na nec nō illustis p̄b̄fic⁹ Michael noster tractatu sexto dica duce
tesima octuagesima p̄ma ⁊ caplo vigesimo p̄mo de mēbris genera
tiōis i semellis ⁊ de ipregnatione ⁊ ptu atq; sequētib⁹. ⁊ de signis
cōplexionis matrīcis d̄ mala cōplexiōe matrīcis de dolore matrī
cis De ei⁹ oppillatiōe d̄ mēstruis ⁊ eoz retētiōe De fluxu non na
turali mēstruoz De fluxu humiditatum aliaz De clausura oris
matrīcis ⁊ coeteris ei⁹ egrotationib⁹ vbi adeo scribit amplissime
vt iccirco meo qd̄ iudicio Reliquū posteris nihil sit. opep̄ciū sata
gere hic mibi videoz ad locos remittēs matrīcis rectificatiōis ⁊ se
cōdatiōis studiosos eo vlt̄ maxime q; de matrīcis egrotationuz re
medijs vnde pendet ei⁹ rectificatio ⁊ foecōditas i libro n̄ro d̄ ado
lescētia tractatu altero suo scilz loco. mibi Deo dāte pariter agen
dū restat nihilomin⁹ hui⁹ capitis habita susq; deq; ratiōe Titulo
ruz nō nihil iccirco sup̄ficialr q̄si differem⁹. Itaq; si mulier eo quia
natura forsan sit nimis patula neq; cōcipere Quapp matrīcis col
lū quasi fluctuat indirectum vnde conceptio impeditur: poterit cū
aluminis puluere ⁊ sanguinis draconis ac atramenti confectis cū
acri aceto ⁊ intrap̄positis ad aptitudinē coarctari Quē si sepius siāt
diuti⁹ q; tenuerit nimis claudet. Idē diuersimod̄ fieri posse i li. n̄ro
de adoleſcētia tractatu primo p̄ reuiringāda muliere memorabo

Matricem preterea rectificantia et fecundantia sunt que noster qui
 salubris dicitur libellus docet in eorum capitulo que matricem preparat
 ad preceptum carta vigesima nona. Ralis autem in libro quinto capitulum
 de iis cudit quod auferunt humiditatem inde. ubi mulierem maxime pre-
 parat ad conceptum quod si lolo pariter thureque suffumigetur magis
 disposuit ad preceptum. Idem ex laudano suffumigatio facit ipsumque subpo-
 situm et emplastratum. Danae de preterea semine et rasura radice dracotee
 omnis recentibus apte coctis supposita mixta et in cibum cum vitellis ipsi
 mulieri data veneremur excitat matricemque prepat ad preceptum. Item nepithe
 suffumigatione subpositioneque bene calefit mulier et habilitatur ad
 impugandum Theodorici insuper anacardium et scamonee modicum p-
 pessarium coacta et super prima nocte vel secunda foecundant viripo-
 tentem. Maxime idem fit si vir edat coagulum leporis maris et semina
 feminae deinde copulentur. Si autem matricis nimiam propter humiditatem
 forsan mulier neque concipere cinis radicis caulium intenui lineo saculo
 raroque intrapositum siccatur humores. Preterea nili nauseam habeat percipia
 si habeat infeciam mulier bibat lac equinum cum viroque deinde copuletur. Mu-
 lieris autem habentis matricem siccam umbilicem asinae lacte frequenter
 madefactus maxime cum coire satagit facit concipere. Idem fit si mulier
 saepe utatur granis peoniae cum vino ieiuna et cum mastice mirraque
 eius umbilico emplastrato. Ad idem, scilicet testiculos nauem suillum pullo-
 rum quorum in cibum mulieri dabis duos summo mane. Deinde nihil
 edat usque ad duas horas pariterque duos vespere dabis post cenam
 duas horas postea per horas moret sine cibo. et sic successiue fiat ad
 complementum cum viroque iungat concipiet si deo voluerit. Idem fit si ex
 ircino seuo succoque herbe pariariae et benloiae. Ana vnguento fa-
 cto viripotens virique patiens. Mulier saepe subingat Taxonis testes
 in aqua coctos modica tenuiter deinde incisos si cum pipere melleque
 cum feceris in cibumque vespere mulieri dederis quod per noctem virum patiat
 impugnabit. Item si ex damae selle semineque testiculorum vulpis et pi-
 pere aceruae semine de quolibet accepta parte ad pondus aurei et
 ex melle. scilicet fiat electuarium ipsumque mulier teueat viro coniuncta conci-
 pient si fel sit ex femina concipiet feminam si ex mare mare. Sunt qui di-
 cant si lapis qui inueniri potest in ventre vel cerebro aglino tritus detur
 ad libendum in bono vino seu cum alijs pomini cibis ad comedandum

et ad brachiū liget. Deindeq; cū muliere iungat faciet illā qz p̄mū i
p̄gnare idē sit lapide in ventre seu ceruina nā repperito a muliere p̄
sertim viro copulata lato. Idē faciūt pluerizata peoniae grāna cū
thure mixta mirra et mastice i potu scilicet sūpta ieiuno stō cū bono
vino rubeo. Oleū insup ex lignis ederae cū q̄ vmbilic⁹ vlsq; ad nāz
vngatur ante et retro circūquaq; matricis supfluitatē aplumit ma
tricēq; ip̄am habilitat ad foeturā. Itē vtatur mulier hoc electuario
℞. dactiloz librā. i. nucū muscatay et canelle añ librā. i. gallae exa
gios duos. gingiberis exagiuū. i. zuccari librā. i. omnia confice cuz
melle simulaq; quo ad sufficiat bene coq; et erit factuz viriliq; s̄luctu
dine fungatur et fiet. Sunt qui dicāt hora coitus p̄iusq; mulier cū
viro iungatur si accipiat rutae succū sibi qz ponat clā in orificio de
indeq; iungat imp̄gnari. Item fenū grecū tritū cū anatis pinguitu
dine cōfectū matricē impositū habilitat sed naturā stringit. Item si
gni aloes sumus receptus matricē habilitat. Rursus. ℞. cerebeum
cerui ve. vituli ylopū humidū butyrum vacinū vel caprinū cru
sae modicū gūmi amigdalas storacē añ ex oibus exagiū. i. mel ad
pond⁹ omniū spici exagios duos terrēda terrātur et cōficiant et aq
per alambicū extrahat qua p̄ tridū mulier vtatur ante cibū. Po
stea cū viro iungatur et fiet. Item. ℞. leporis seminae naturā quā bñ
assabio et puluerizabis mulieriq; i potu cū bono vino ministrabis
Itē si mastice accipias canelā nuces muscatas gariosolos ex oibus
exagiū medietatē et in puluerē redegeris quā si dissēperaueris cū aq
pluuiali seu que melior erit rosacea seu cū aqua saltem decoctionis
rosarum simul oīa cū seceris ac trociscos seceris quos ad vmbraz
siccaueris et cū opus fuerit vnū vel duos dissolueris in aq rosacea
vñ sum⁹ exallauerit q; si a balneo p̄sertim exēte muliere suscept⁹
per partem sit inferiorem que protinus viro copuletur presentane
um aiunt remediū ad cōceptū. Sequitur medicina ad aptandum
matricem et concipiendum experta. ℞. gariosolorū piperis añ. ʒ. i.
cardamomi cinamomi gingiberis nucuz muscatarum melgetañ.
ʒ. i. cū bimidia aneti. ʒ. iij. rubagarū. ʒ. iij. cumini. ʒ. i. feniculi. ʒ. i. si
leris montani. ʒ. i. omnia ista tenuissime cōtundantur et cribellent
postea ℞. mellis. ʒ. v. quod ponat cū sedulla cautella ne effervesceat
et in ignem decidat ad bullendū et frequenter expumetur cū autem

ben
frig
ben
que
posi
tiat
do v
plur
lus
do v
pro
illu

q
p̄el
mo
ctat
que
xerū
emp
taria
prin
tio n
sp̄er
Alu
natu
in ca
lime
tura
dine
q̄tuo

bene bulluerit perfecteque expumatum fuerit tunc ab igne demptū
frigere dimittatur et cū iam frigidus fuerit dicti pulueres inponant
beneque misceantur sic ellectuarium erit factus de quo sumat mulier
que secundari velit vnum coclear post prandium aliudque vespere
post cenam. Deinde per noctem cū viro veneras valent vires pa
tiatur Jecirco Halv astronomus infrascripta cudit capla. Inciē
do vs si pregnatio perficietur seu nō. Vtrum pregnans vnum vel
plures pariet. Itē in sciendo q̄tum est q̄ mulier pcepit si est mascu
lus fetus vel semina. In sciendo quo tempore erit partus. In scien
do vtrum partus erit diurnus vel nocturnus et caplm in questione
pro filio et suis qualitatibus que si quēpiam delectabūt ad halym
illum remittentes Nos ad caput sequens nostrum accedamus.

De seminis iniectione et genio caput septimum.

Quamq̄s libeat omnifaria de humani scilicet generis subste
raculo virili quidem semine pertractare tamen cum ab Ari
stotelenec non alijs viris amplissimis. Tum ab Alberto
presertim magno in operis de animalib⁹ libro nono tractatu pri
mo carta centesima trigesima quinta atqz in libri quintidecimi tra
ctatu altero caplis primo secundo tertio et quarto de questionibus
que sunt de spermate et an sperma descendat a toto corpore sicut di
xerunt emphedocles et anaxagoras ac de improbatione dictorum
emphedoclis et anaxagore per causam masculinitatis et semineci
tatis et per causam generadi dissimilia sibi in genere et cui⁹ modi sit
principium generationis quando dicitur q̄ ex spermate sit genera
tio nec nō carta ducentesima quinta caplo decimo de dispositione
spermatidis semine et maris et quomodo se habent ad conceptus ab
Alicenna preterea principe a secundo scilicet caplo de virtutibus
naturalibus carta vndeigesima vsqz ad sen alterā libri primi atqz
in capitulo de generatione et virge eiectionibus ante me sit arguti
sime disputatum hinc me equidem paucis absoluam. Seminis na
turalis virilis iniectione nihil aliud est nisi nature spiritus p vicissitu
dines a venerea voluptate ad generationē expulsus q̄ per tres aut
quatuor cōmunit vices pplet quarū pma est fortioris virtutis vñ qd in

homine precipuū est cor generat. Prima seminis nāq; dispositio
ad virtutem tendit vitalem cūestigioq; ad naturalem ⁊ animalem
Virtutis animalis Galienum iuxta, sedes ē cerebrum virtus autē
naturalis duas habet species vna cui⁹ finis ē custodire indiuiduū
⁊ ipm̄ conseruare que ministrat in re nutrimenti do nec ad finem vi
tae nutriet corpus: ⁊ huius quidem speciei sedes est epar. Altera
vero cuius finis est specie cōseruare q̄ est ministrans in re gnationis
⁊ sepat ex ipuribus humorib⁹ corporis spmatis substantiā. De in
de nutu sui creatoris ipm̄ informat ⁊ hui⁹ qdē speciei habitatio te
stes sunt. Virtutis autē vitalis sedes est cor. q̄ppe qd̄ ouisistatū opa
tionū est principiū epatis vt fundamētū a quo prius incipiete cor
diali prima substantia sūmit alimētū ope priū seminis in matrice bñ
disposita prima opatio est rarificari: ⁊ spumofari. vnde vesice fiunt
primū tres scilz cephaliteca carditeca ⁊ ipateca vnde prius cōti
nuat orziteca q̄ ante tñ bimbilici pfectionē: quo cibat embz po non
integrant: q̄ppe q̄ vt ordiat ⁊ viuat q̄ternū vesicarū nūerū cōstantia
q̄tuor in coitu pariter sunt necessaria. Appetit⁹ imaginatiu⁹ spirit⁹
humor ⁊ ventositas. Appetit⁹ vt Cōstantinus ait cassianēsis est ab
epate spūs a corde bñor spēcialita cerebro ⁊ cōmunit a toto corpe
vētositas autē mea sentētia a caloz bñiditatis p̄ticulā subtiliore i vē
ositatē dissoluēte ⁊ ad gēitalia mēbra dirrigēte: q̄ qdē vētositas cū ē
secca ⁊ mltā virile mēbz vt Albert⁹ dicit fit q̄si ossēū: ita q̄ pp nūmā
illā vētositatē spmatis via interdū opillat ⁊ nō exit. nisi qñ aliq̄z tulū
ventositas illa remissa fuerit. Illic incōprehēbilē naturae vim eē
certū est si qdē illico aie accidētia opant qd̄ pculdubio cogitatiōis
a copulae voluptate tānulla remissio satis docet a dmissarij q̄ppe q̄
immediate ventositatis illi⁹ vehemētia simul remittit ⁊ exit semē qd̄
si retrozuz turpiter bzutoz instar iniectū fuerit sp̄p̄pocrate aucto
re filij q̄ nascetur si mares crūt sodomitae. si feminae meretrices ad
quā alio sententiā calle videtur. Mas accedere dicēs in sexto libro
de scitentijs ⁊ intellectib⁹ sine qbus rectus medicus esse nō potest.
Dorū ratiōis memorizae egritudinū ⁊ membrorū similitudinē patri
bus refferri quod gratia dispositionis celestis ⁊ liberi arbitrij licet
semper non verifietur tamen semper est verisimile nanq; a pater
no semine quippe quod est patri⁹ substantia filius in matris vtero

cephaliteca
carditeca
ipateca

in coitu
pariter
sunt necessaria

si retrozuz

de scitentijs

ori
cū
por
tus
bus
tes
tra
etiā
deo
Zu
stor
scot
naa
⁊ a
let
cep
mo
Ele
vi p
gul
⁊ q
for
ma
ibi
den
ptio
info
erit
nec
min
tra

originatur et uiuit cuius quidē originis curiosissimas distinctiones
cū exactissime p̄ successiuas naturae necessitates alio mō nāliter nō
posse fieri p̄spicacitate ingenioꝝ q̄dam admirabili intellectus peni-
tus philosphi disputauerit et p̄cipue Albertus n̄r in op̄is de gēali-
bus libro nono tractatu secūdo caplis q̄rto q̄nto et sexto carta cen-
tesima trigesima q̄nta sexta et septima. nec non iūsup in libri decimi
tractatu altero caplo tertio. folio cētesimo q̄dragesimo secūdo ubi
etiā de causis tractat masculini et foeminini p̄ceptus. nec nō, in folio
decimo nono et alibi. P̄cipue in caplo de gn̄atione emb̄ryonis.
Auiçena et sauonarolla carta ducētesima nonagesima octaua Ari-
stoteles p̄terea Galien⁹ Bartholome⁹ de mōtagnana et Michael
scotus medicinas ad gn̄ationem docēt exq̄sitas quas ne illoꝝ pē-
nas induar qd̄ circūstantib⁹ demuz p̄cellis esset ommittā indecoꝝ
et ad sp̄matis vtriusq̄ efficacē p̄uiccionem accedam.

De sp̄matis mulieb̄is p̄uiccionē et nā caput octauum.

Sicut viri et mulieris ita semis et sp̄matis humanoz idonea
in matrice copula ad hoc vt generet homo Requirit̄ in ea
nempe cōmixtiōe naturali q̄li certamine si virile semē p̄ua-
let mas generat si sp̄ma mulier sicut naturalū philosphoz p̄cip̄
Aristoteles atq̄ Hippocrates Galienus Auiçena et huius
modi cathalogo merito magnus Albertus appelland⁹ differuere.
Electio aut̄ q̄ in hoc puenit vt Haly recte abenragel p̄siderauit est
vt ponas ascendens signū masculinū et directarū ascensionū et an-
gulos et signa fixa et dominū ascendētis i ascendēte vel in celi medio
et q̄ primus planeta qui trāsuerit per gradū ascendētis i orizōte sit
fortuna et apta luminaria q̄to magis poteris. In hac electione et
maxime luminare tēporis nec sit fortuna in copiaz anguloꝝ sit tñ
ibi fortuna salua et fortis et cōuenit in hoc aspicere ad dominū ascē-
dētis et eū custodire ne infortunet. In nono mense ac tēpore cōce-
ptionis qm̄ illud tēpus erit natiuitatis et si eū custodire poteris ne
infortunet a septimo mense nec in decimo a conceptione. Melius
erit quia natiuitas esse pōt in ijs tribus tēporibus supradictis vñd
necesse est vt sit in istis temporibus fortunat⁹ et potēs et similiter lu-
minaria. Huiusmodi autē difficultates alieq̄ quas astronomi in-
tractabiles quasi reliq̄re in nostro qui astrologie sūma dicit̄ libro

Alchibi
Cōst.

beclarant. Itaqz hoc in loco ijs ommissis ad cōceptionē ⁊ genera-
tionem iam alacriter accedamus.

De cōceptione ⁊ generatione caput nonū.

Equit nunc vt de iplis cōceptione ⁊ gnatione disputemus.
Itaqz cōceptionis ⁊ generatiōis diffinitioe p̄habita ab ac-
cidentijs animi merito p̄mū incipietes: qd cōiugatis p̄ferat
platonico qdē more: qui oportere dicebat eoz q̄ dicunt: primo do-
cere vñū qd qz qd sit: libenti qdēz animo recludemus. Cōceptio est
vtriusqz sp̄matis ad generandū a matrice p̄phensio: qui in genera-
tione ē actus prim⁹. Generatio ē embryonis inchoatio ⁊ est actus
secundus: quē sequitur in p̄gnatio: q̄ matricis est actus tert⁹ q̄ propter
mariti p̄plexiōis p̄sertim sanguinee regulis quas in tractatu altero
de inanitiōe ⁊ repletiōe ⁊ caplo de coitu ⁊ attēdendis in coitu carta
ducentesima septuagisima septima ⁊ sequētibz docet fauonarolla
regulēt hos maxime ad rationē hortor. nā p̄ eoz genijs effrenio-
res ⁊ quo sensus trabūt nisi rationis obice repellātur faciliores ha-
bent. Colericis p̄cipimus ne iracūdi seu dolosas curas p̄teriorū
conscij alto corde p̄mentes. Slegmaticis ne somnolēti vel delides.
Melācolicis ne iūdi tristes seu inap̄e copulēt. At sobrij modera-
ti affabiles incōscij puigiles alacres saecuri leti ⁊ liberales. vnde ⁊
secundioz genitura ei⁹ qz q̄litas sit venustior. huiusmodi autē tēpera-
mēta cognoscunt per signa q̄ Ralis docet in sup̄opis tractatu altero
de cognitione p̄plexionū humani corpis qnāq̄ginta octo continēte
capla. Quoz primū est de sūmis colligentib⁹ scientiā cognoscēdi
cōplexiōes. Vltimū est de aggregatione: quā necesse est obseruare
in iudicijs ⁊ subtili inq̄sitione p̄bisionomie. Hec apū quasi labore
imitatus ita posui vt q̄cūqz sibi iccirco fuerint opportuna possit
faciliter p̄pire. Interea si vis ex muliere habere plem masculaz oz
vt in cōgrelu sit ascendens signum masculinū in rectis ascēsiōib⁹
⁊ angulis. Et signa fixa ⁊ dominus ascendētis sint in ascendente:
vel in medio celi siue i vndecima ⁊ q̄ p̄m⁹ planeta q̄ trāsiuerit p̄ gra-
dum ascendētis in horizonte sit fortunatus ⁊ oportet ad hoc apta-
re luminaria quāto magis poterūt p̄sertim solem: nec sit infortuna
in aliquo angulorum imo ibi sit fortuna salua ⁊ potens ⁊ maxime
oportet dominū ascendētis p̄considerare ne infortunetur in nono

*liberis
p̄p̄tibus
⁊ in astro
mantis*

mens
fortu
ijs tri
m in n
esse p
ip̄uct
b⁹ añ
cē pol
cauca
dānū
⁊ apt
rib⁹ d
ascen
est sig
gnum
qz ho
te in b
qd pu
nostra
mascu
tis ma
ninio:
femin
quinto
discrin
aperti
no n
esset c
vel ni
subni
pacto
stipiti
mōi ē
facili⁹
tē bz

24
 mense a tēpore cōceptionis qz tūc posset accidere discriminē: z nī sū
 fortunabit in septimo. nunc in decimo a pceptiōe melius erit qz in
 ijs tribus tēporib⁹ supradictis accidere pōt natiuitas. z peculiarit^r
 tū in nono ideo ad nonū mensem a pceptiōe harū triū prima debz
 esse p̄sideratio. Itē p̄considerandū ē ne dñs septie vel octaue dom⁹
 ip̄uctorū plerū tēpib⁹ ifortunēt nec aliqz mixtionē habeat cū siḡtoz
 b⁹ aīscriptis atqz cauēdū est ab ifortunis z cauda. **Q**uēli aut qd
 eē possit in hoc Alharath inqz ut sit luna i ascēdēte. In tertio sol z
 caueas tibi a via cōbusta z apta venere quia si venis dānaret esset
 dānū super matres: z si luna dānaret esset dānū in corpe creature
 z apta quintā domū z eius dñum: z puenit ut hoc fiat in horis ipa
 rib⁹ diei z noctis sicut p̄ma tertia q̄nta z septima zc z si acciderit qz
 ascēdēs sit libra eo existente saluo z domino ei⁹ similiter libero qz
 est signum rationale: bonū erit qm̄ mediuū celi erit cancer qd est si
 gnum multozū filiozū: z sunt significatores in signis masculinis
 qz hoc significat qz pceptio erit de masculis z necesse ē. ut adiuues
 te in hac re defactis nālibus q̄ fiunt p p̄bificā z eoz bonū est colligē
 qd puenit huic rei: qz facta celestia p̄pletur z apparet s̄m qz recipiūt
 nostrae materiae z scias qz qñ planete sunt oriētales reputādi sunt
 masculī z qñ occidētales feminini z illos qui fuerint in duab⁹ quar
 tis masculinis reputamus masculinos z qui in quartis duab⁹ femi
 ninis: femininos. **H**is obseruatōis nauet in super operā vir ut cum
 femina: tū z ipe maxime sp̄ma impellat quēadmodū Rasis docet i
 quinto tractatu caplo de ijs q̄ valēt ad imp̄gnandū qm̄ si secus fiat
 discriminē iminet licz sit mascula nō p̄plete creaturae p̄pter tarditatē
 apertōis oris matricis aut p̄pter celeritatē: que tū nō fuerit omni
 no nimia qd si sic esset nō mō creatura fieri imp̄fecta imo nulla etiā
 esset cōceptio z hoc est cū vir nimis celer est ad effundendū semen
 vel nimis tardus. Interea sp̄ma q̄to spiritu pōt matrix emungeat
 subnīte patiētis q̄ sic maneat v̄l i latere potissimū dextero iā haustu
 pacto horula vna stratis obducta z boni chini mulier aromaticis
 stipiciis z salutiferis cibis vescat: qz iopia si vetat eliger siplices bui⁹
 mōi et p̄medāt. **D**ozet i p̄mis cum inū mlieres vñ plini tradūt qd ē
 facili^r p̄cipe eas q̄ odorāt cū inū p coitū de in bistōta hba cōcta v̄tu
 tē bz p̄fortādī pceptū. crisip⁹ caucolidē siue caucalē hba feniclo silē

Rasis Ten
 7th

brevi uale ⁊ flore candido manducata cōfectionib⁹ tradit cōferre.
vel si succū matrona nisi nausēā habeat biberit in uino ieiuna liug⁹
ius decoctae. Nausee siquidem tanta vis est ut nausēatiui cibi licet ad
cōceptū suapte natura cōueniant tñ ppter nausēam subuertunt. cō-
tra uero pcpiti a muliere cibi licet ad uegetandū nō sint puenien-
tes embryonē tñ ppter mulieri appetentiā sunt ut plurimū pueni-
entes. Leporini testes a muliere post purgationē transglutiti iuuāt
ad pcpicndum. Item ad iuuandū cōceptum fomentum fiat ex deco-
ctione bertonice fiatq; subpositoriū. Ad idē fiat electuariū ex ci⁹
pulvere melle pfectū ac sauiua vl cū uino sumpta frequēter. Et si tri-
ta pus matricis subdit ori. Ad idē insuper dosis mirabilis si amās
⁊ amata mulier nāq; omniū prim⁹ pceptionis motus est amor na-
turalis cū eodē amato viro copulet. Satirion seu saurion herba
est pluribus nota huius radices ad triū librarū pondus colligant
hora diei decia vel circa mensis ianuarij ⁊ in massam p̄tundantur.
deinde in olla ponant de auricalcho. In cōt opculo foramina de-
cem vel circa habeant. Intusq; cū predicta massa ponant. Lactis
vacini tunc emūcti ⁊ adhuc calidi libe. iij. mellis libra. i. uini aro-
matici libe. ij. que omnia sic imposita simulq; mixta soli per decem
dies exponant huius dosis. 3. iij. Mulieri post menstrui purgatio-
nem datis. p̄xima nocte cōcipiet si copuletur. Obseruandū autē est
ante oīa ut sit lunaribus mulier expurgata sin naturaliter saltē hoc
pacto. Sollequiū herba ē plurib⁹ nota. colligant hui⁹ herbe folia
flores radices mense iulij hora diei sexta vel circa ad pond⁹ libraz
vj. ⁊ radices bene mudent deinde pariter in massam cōtundant q
in uase ponant habēte sex foramina in tegmēto ⁊ soli exponant ab
hora diei prima vsq; ad eiusdē diei horam sextā. Idē fiat per dies
sex. Deinde imponant seu caprini libe. iij. coprocini sicci tenuissi-
meq; puluerizati libe. iij. dennoq; ad soles ponant sicut prius seu
saltem per triduū. Cū aut opus fuerit dosis q̄ritas quā ministrare
uolueris collect ⁊ exprimat. Temp⁹ autē ministrationis est hora
diei sexta. Debita q̄ritas est eius dosis. 3. bina tepesactae ⁊ mulieri
ministratae. Eo die menstruorū sequēti p̄sumit. Quo facto hac re-
gula si uolueris marem cōcipiet. R. succū amiliiæ libe. i. fellis tau-
rini libe. i. seq; q̄ distemperent ⁊ cū p̄scripta Satyrionis cōfectione

misceant in q̄ cōsectiōe v̄ puta tepēfacta lana infondat d̄ q̄ lipi sub-
 ponat mulier formas lōgas instar virilis mēbri crura coniūgēdo
 quātū posset quas attrahcto spīritu sursum emūgat Hoc sc̄tō d̄ pre-
 scripta poniōe bis vel ter bibat seq̄nti nocte marem cōcipiet si viro
 copulet eiūsdē dosis. 3. v. 7. sēq̄ cū cruore passēz inmixto eadē bo-
 ra ministratae venerē incitāt et in senib⁹ p̄ter modū appetitus aut
 huiusmodi dextruet si qd tū aliud ederit philocapt⁹. Plinius de
 Siluestri scribēs cucumere putāt cōcept⁹ inq̄t adalligato semine
 adiuuari si terrā nō attigerit. cuiuscūq̄ gali galinacei maxie pugna-
 toris testiculi si cū galinacei ip̄i⁹ cruore lecto subiciant cogūt cōci-
 pe vel inuitas. Itēz in libri vigēsimiq̄rti capitulo. xvij. carta ducen-
 tesima qnq̄gesimaq̄nta vt liberi nascāt excellētes aio 7 forma boni
 q̄ Rurhus in eiūsdē Pliniij libri vigēsimiq̄nti octauo capitulo car-
 ta ducentesima sexagesima p̄ma nec non in libri trigēsimi cap. q̄rto
 folio tricētesimo q̄rto. Coetēz hoc in loco de ijs bacten⁹: Quoni-
 am in libro nostro d̄ adolescētia vberius huiusmodi declarant
 hic de masculinitate 7 femineitate hui⁹. s. capiti p̄sentissima ordine
 congruo pcurram⁹. Vnūq̄ itaq̄ sp̄ma imixtū quoz virile ad viri
 muliebze ad mulieris foetū refferre p̄serti i sex⁹ similitudinē nititur
 Titubās ceu p̄mū. Deinde si i dextra matricis pte locat⁹ vt plurimū
 sit masculinū. Nā iter masculinitatis causas est epar p̄cipua vnde
 calidiori sincerioriq̄ sanguis foet⁹ nutrit⁹ q̄ femina sit accidit raro
 nā rara imo rarissima mulier tā calide p̄plexōis ē: Quae frigido iux-
 ta virilē nāz viro nō sit frigidior. hic ē q̄ supfluitas idigesta Iuuenē
 p̄fūti sana celibe nubili nuptaue mēstruati singlis mētib⁹ expurgat⁹
 q̄ si masculini p̄ferti generis p̄gnās ē ex foet⁹ calore gemiato 7 ciba-
 tiōe absumit supfluitas illa quae in viris haurit vnico p̄po na-
 turali calore q̄ pp cū mulier ad sur nū in qnq̄gesimo cōcipe d̄linat
 viro in septuagesimo possibile est anno generare s̄ quoz pares 7
 aui senes fuerit humiliores habēt memoriā 7 rationē: q̄ vero p̄cō
 7 auos in sua generatione autē habuerūt mēbra eis p̄ncipalia
 fortiora sunt 7 eoz virilitas maior vt in sexto libro d̄ sciētijs 7 i
 tellectib⁹ sine qb⁹ recte medic⁹ esse nō potest posuit Rasis quo cir-
 ca Democrit⁹ mūdi vniuersas causas esse p̄ncipalē generatiōis oīz
 esse cēsebat Hippocrates mulieres inq̄t q̄ mulū dormire cōsueue-
 d

nū supra dexte lat^o vix parit foeminas et vicuerit Empbedoc
les vo d icebat q^d differētiā maris et seminae nō loc^o s^z q^litas facit
matrici^o spma cadēs i matricē calidā format i marē et i matricē ca
dēs frigidā format i feminā caulaz aut hui^o caloris v^l frigoris mē
struū eē assueuerat: q^d suo calore v^l frigore spma in eas mutat q^l
dictae sūt sexū differētiās. Democrit^o aut opinat^o ē causā differē
tiā nō eē i matrice s^z poti^o q^d spma descēdēs a mare sit huius causa
differētiā et hoc facere dicit differētiā int^o marē et feminā: quā nibil
omin^o opiniōes dūile et pax ratiois habētē asserit Albert^o magn^o
Ego ab huiusmodi digressiōe iā absis. p^ode si i leua m^oiel pte vtrū
q^z spma locat vi plinu sit femininū si vo nō absolute i dextram pte
cōcesserit s^z v^gat paululū sinistorū. Mascul^o gigni^o effeminat^o vi
rago aut eē cōuerso: q^d si tenuerit int^o lat^o vtrūq^z gigni creditū ē her
maphroditi virilis muliebrisq^z sex^o p^oicipē magis v^l minus. fm
dū spmatis origialis q^litate et locatiōes i matrice dextrā seu sin
istmā magis v^l min^o. Quas tñ situatiōes p sex^o varietate q^litate at
q^z p^ostāia penit^o eqdē haud p^obaueri nisi a dextro seu sinistro testi
clo plus v^l min^o caliditate hebetudine spmata cōplexiōata et per
gluita iūgāt et istaz qdē nulla masculinitatis et femineitatis ē causa
pma s^z causae sūt ad masculinitatē v^l femineitātē iuuatiue. Prima
vo et efficiēs cā vigor est spmatis bñ i caliditate pplexiōat^o v^l debi
lis vnde mēbrū habet originē a q^l reliq^o ordiūt. Qd est cor parisor
mūq^z dicēdū ē de effeminato viragine ac hermaphrodito quorū
oīūz pma causa ē huiusmodi pncipiū actiūū v^l passiūū. Ideo cau
sa masculinitatis et femineitatis q^li semper est fm dominās et raro
habet cām simplicē et q^li aequales sunt cōcurrentes causae ad igu
iūū formatiōes: Tūc fit hermaphrodit^o. Similiter aut inuētū mibi
Zota et vera masculinitatis causa est in calore bñ cōplexiōatus sp
matis vigor et aliae cause que sunt i materia mulieris aut i matri
cis loco sunt causae disponētes vel coadiuuātes et preparatoriae et
ideo i leua ei^o pte sepe fit mas et i dextra sepe fit femina s^z tunc talis
mas hēt aliq^o p^operates femiae et talis femia hēt aliq^o p^operates
maris q^d a lactātis quoq^z opiniōe nō discrepat q^lpe qui disparēs
nās hoc mō fieri putauit: dicēs. Cū forte i leuā vteri pte masculine
semē stirpis iciderit marē qdē gigni opatiō ē s^z q^z sit feminea pte cō
cept^o aliqd i se hēt femininus supra q^z dec^o virile pa^o iat v^l formā i

gne vñ nīmīū cādorē vñ corporis lēitatē vñ art^o delicatos vel statu-
raz breuē vñ vocē gracilē vñ animū ibecillē vñ ex ijs plura. Itē si ptez
i dextrāz semē feminini sex^o ifluxerit: foēinā qdē pcreari s3 qm̄ in
masculia pte pcepta sūt habē i se qppā virilitatē vltra q3 sex^o ratio
patiat aut valida mēbra aut imoderatas lōgitudiez aut fūscū colo-
rē aut hispīdā faciē a ut vultū idēcorē aut vocē robustā aut aiuz at-
dacē aut ex b3 si pura. si vero masculinū i dextrā femininū i sinistrā p-
tē puenerit vtrosq3 foetus recte puenire vt z feminis p oia naturae
suae dec^o pset z marib^o tā mēs i aio: q3 i corpore robur virile fue-
tur. Masculinū itē a itelligēdū magis puto: qd a dextro femininū
qd a sinistro puēit semen testiculo: q3 secus. Ex hoc mēni. Quae
lutia^o iuni^o moderat^o collūella. In voluē d re rustica pcepit obligā
dū. v3. testē dextrū aut sinistrū p gignēdis ex sentētia marib^o aut se-
mellis qd i viris mihi qdē ridiclū videret. h3 igit ptermissio: Quae
sūt iccirco rēliq̄ memorem^o. Albert^o magn^o qd buiusmodi rei.
metaeuroz q3z. iiii. ē optie merit^o i libro d aialib^o nono tractatu. ij.
caplo. v. carta. cxxxvij. sic iccirco igt. v3. Cā masculinitatē aliqñ sp-
matē q̄litas aliqñ aut m̄ficiis loc^o vel aliud qd eo adiuvās. si. n. sub-
stātia cordis pmo patiat molyntz z postea pfortet z veniat ad di-
gestiōez calorē ppleti iducet sexū masculinū z p modos medios it-
hos duos generāt mlires viragies z viri effemiati. Si. n. materia:
si hōbediat opātī pp pplexiōem aliquā q ē i ipa. s3 tñ recipiat linea-
tōnes ipi^o z mollit fm naturā humidū erūt qdē mas q generabit. s3
i mltis assimilabit m̄fi z si spma pfecte mutet materiā a vtute: quas
sua ex pte hēt assimilabit pceptū p̄ri. si aut materia mutet i pplexi-
ōe sua ab ea q3 bz ex ptesua v3 ex corpō m̄fiis tūc accipiet cōplexio-
nē casualē: z tū cadet a similitudine gñis sui: z idē ē de mutatiōe sp-
matis a cōplexione: quā bz ex patre: hoc aut ex signis ijs cōfirmat
qm̄ puer z senex pp hūorē z cruditatē frequētī generāt semias: z p-
buras carnes: z p venū borealē generāt frequētī mares. Calor aut
bz esse tēpatū i generatiōe: z ideo cōtingit: qd hñs spma itē pate calū
dū nō generat ex muliere: cui^o guta est et calida. S3 ex alia: cui^o gu-
ta sperma suum ab imtempato temperatur calore et similiter est
de semina in cōparatiōe ad virū: hic ē qd antiquus roman^o mos d
repudiādis nisi nāe satisfaceret vxorib^o i phādus oīo minic videt.

Ampli⁹ cū dicim⁹ spma frigidū causat et facit seminā nō seqt^r ppē
hoc q^d p cōtrariū spma calidū semp faciat marē et nūq³ seminā. ra-
tio aut^{em} eorū q^d dixerūt q^d spma cadēs in dextrā matricis pte aut exi-
ens a dextro testiculo est ratio qdem nō vera s³ tñ in aliquo vita-
tis causae ppinq^{ue} eo q^d pars dextra est magis calida s³ error istorū
fuit in hoc q^d remotā ponebāt causas eē rei ppinquā et cōuertibilē
cū re ipā causa aut^{em} p^{ri}ia huius et essentialis debet q^{ui} in principio
passiuo materiali ēb^{er} yōis et i principio opatiuo qd ē in ipō: qñ enī
materia q^d generat ē digesta et calida et p^{ri}icipiū effectiuū sit digerēs
et calidū p^{ro}porcionalr. Tūc frequē⁹ generabit mas cōplet^r si aut^{em}
materia fuerit inobediēs aut ē^r virtus actiua fuerit obilis genera-
bit qdem ad eā speciē generatū sed nō cōpletū et aptabit ei instru-
mētā nō cōpletāe generatiōi cōueniētia et hec sunt matrix et vulua
cū aut^{em} spma mouet et reuoluit materiā siue sit oio hōbediēs siue nō
primo format p^{ri}ncipale mēb^{er} cui⁹ cōplexiōes oīa alia sequūt^r et
ab illi⁹ cōplexiōe postea formāt testiculi et vasa seminaria sexus ma-
ris v^{el} seminae eo q^d vasa seminaria secūda sunt i p^{ri}ncipalitate sub
corde q^{uo}ppe qd oib⁹ ē p^{ri}ncipali⁹ ipm aut^{em} generat^r necessario pp ali-
quā cōplexiōes et si illa ē debilis cruda et huida at^{em} si generet calidū
et si cū primo postea venerit aliqd ipm imutās ad cruditatē atē q^{uo}
alia membra formēt. Tūc a corde pcedit alia dispositio sex⁹ femi-
nini i vasa seminaria i totū corp⁹. Per p^{ri}uariū aut^{em} modū se habet i
masculinitate d^{ic} qd ac emineitate sic dicim⁹ q^d q^{ui}is calor dex-
trae p^{ri}is et calor matricis auxiliēt^r ad masculinitatē tñ haec nō ē vni-
uersalis causa sex⁹ hui⁹ i cōcepto secūdū hoc i eadē matrice eius-
dē cōplexiōis nō simul generarēt mas et foemina quorū mas distic-
tus erit a fortitudine alicui⁹ virtutis et foemina causabit a obilitate
eiusdē virtutis secūdū hoc dicim⁹ q^d spma virtuosū potēs bñ mate-
rias cui aduenit digerere ac terminare p^{ro}formatiōes q^d est i ipō q^d ge-
neratiōis est p^{ri}icipiū erit p^{er}culdubio causa maris i cōcepto Dico
aut^{em} p^{ri}icipiū nō materias ex q^{uo} erit corpus i similitudine generantis
s³ pot^{est} p^{ri}icipiū mouēs et formans materiā si. n. huiusmodi motū
pōt^{est} se pficere aut adiutorio quorūda^m aliorū ita q^d ipm sit opans
ac terminans Materia. n. foeminae q^d descēdit ab ipā ē q^{ui}si paties
et nō agēs si aut^{em} sic ē et licet eāz scim⁹ q^d bñ digestū ac terminatū nō

20
 q̄ Mares inquantū mares sint calidiores feinis i quantū sunt feine cā
 itaqz p certo ē: q̄ qñ id qd ē p̄mū z p̄ncipiū mot⁹: cui⁹ mot⁹ ē dige
 rere ac terinare z formare mām p̄cepti ē obibile z vicere mām p̄fecte
 nō poterit eo q̄ obilitat i digerēdo pp ibecillē calorē quē hēt z nō
 poterit ad formā formatiue q̄ i ipō ē formare Embryōez. necessa
 rio mā p̄cepti trāsmouet In alijs qd p̄trariū p̄mo formati i eadem
 specie tñ existēs. hoc aut nō ē nisi p̄plexio feinae Qz feina p̄trariae
 p̄plexiōis ē mari. id. n. qd ē i m̄rice pp formae vnitates erit necessa
 rio aut mas aut feina: Qz ij duo sexus diuersas hñt vtutes oportet
 necessario: q̄ i strumēta vtutib⁹ p̄trarijs respōdētia sit diuersa. Sp
 ma fortiori vtut qd i marē format mām Dat. necessario mēbz cō
 uēiēs coitui masculio z sp̄ma obili⁹ format mām: cui dat mēbz cō
 uēiēs coitui feinino. Sic igit d̄terminata cā d̄fferētie sex⁹ ē p̄ma v
 tus q̄ ē i mēbro i quo iter mēbra p̄mū p̄ncipiū ē caloris nālīs z vi
 talis haec. n. ē cā q̄ terminatio z formatio cordis ē ante terminatio
 nez z formationez alioruz mēbrozuz taz in mare quaz in foemi
 na In animalib⁹ autēz corde carentibus p̄mū format mēbz qd ē
 cordi coueniens z obtinēs vices ipius oportet. n. p̄mo esse causam
 maris z feinae Ante q̄s haec fiat sex⁹ d̄fferētia. D̄fferētia. n. mari
 z feine nō est nisi. p̄pter d̄fferētiāz eorum. mēbrozuz q̄ coitui ser
 uiunt z sic ista mēbra coitus cuz sint de secundis post cor forma
 tis p̄ncipiuz suae facturae accipiunt a corde z virtutes sex⁹ quaz
 a corde accipiunt diffundunt in totuz corpus. Sic itaqz cuz semen
 maris fuerit vincens perfecte z hōbediens fuerit omnino materia
 q̄ est ex mare Tunc conceptus erit similis patri qui conceptum
 tucit ad formam q̄ a virtute patris est in ipso. Cū autem fuerit vic
 dus ex in hōbedientia materiae aut ex propria debilitate. Ibit in
 generationem ad formaz contrariam hoc est ad similitudinez ma
 tris quia foemina naturaliter est contrariae complaxionis man
 Das enim inquantū est mas est calidior foemina eo q̄ calor virt
 cit in forma maris cuius amplius pars dextera ē calidior sinist
 Ideo pleriqz sunt opinati: q̄ sperma dextri testiculi in matricae ip
 causa prima masculum generans quia cal: dius est coeterum fac
 liter hoc potest impediri z frequenter impeditur eo quia emissio fri
 matis in coitu sit diuersis in pullibus z non vno z in aliquo matr

cis loco ppeilit spma qđ effudit a dextero. aliqui aut expellit id qđ
est a sinistro ⁊ aliquādo effusus pmixtum est ex utroq. Causa igit
differētie sexus quasi semper est fm pualens: Quae naturae qdem
arcana. vt nos aptius ostendamus: carnes sciendū est quē calor
coagulat ex denso sanguine generari adipē ex eius vero aquositate
ex quib⁹ corde epate cerebro testib⁹ ⁊ vmbilico genito spumolau
incipit fieri poglobatio quas ita circūclaudit matrix vt ea illesa vel
acus quidē ingeri negret: Qđ cū multifariāz possit cōiectari vt in
caplis p̄tinet Auicēne de signis ipregnatiōis atqz de pulsu cordis
carta. cclxxiiij. necnō Sauonarolae n̄r: caplo de signis p̄gnantiū
carta. cccxiiij. atqz Alberti magni de signis imp̄gnatiōis iā factae: ⁊
formatōe p̄cepti carta. cxxix. ⁊ sequēti caplo de ijs q̄ frequēt⁹ acci
dūt in p̄gnati folio. cxx. atqz etiā Polynij libro. vij. caplo. vi. de cō
ceptib⁹ ⁊ signis sexus in grauidis pertincētib⁹ ante partum carta
lxxvi. Praeterea in libro diuisionum Rasis: capitulo de signis
impregnationis: atqz Michaelis scoti in capitulo decimoquinto
vbi signa ponit mulieris grauidae carta vigesima quinta. Quippe
quae carmine cecinit Egidius elegāti. Ante omnes aut Hippocra
tes sic memoriae p̄didit in aphorismis. Mulierē inquit si vis sci
re si cōcepit Mellicratum quando dormitura est da ei bibere: ⁊ si
toriones habuerit circa ventrem concoepit. Si vō non non con
coepit. Possem in huiusmodi virozū illustrium quasi cathalogo
Aristotelem Galienū Cornelium cellsum iccirco viros atqz cōplu
res alios: necnon Halim astrologum memorare. Sed ne capitis
modū preteream: omittā: Tum ex hoc maxime qđ manifestum si
gnum scimus: cū mulieris oculos subobscuritas quaedaz inuadit
stomachūqz cibozū fastidium ac redundatio. Prīmū aut omniū
signū est cū post coitum mulieris natura scatentibus absqz humi
ditatibus remanet quasi sicca: ⁊ cuz mulieri statim accidit pigritia
tarditasqz: ⁊ ad somnuz declinatio ⁊ arctatur matricis os. post vō
dies aliq̄s māmae pupilla denigrat: ⁊ appetit⁹ inordinati causant
nausea vomitus: ⁊ apparet color extinct⁹ in facie ⁊ pān⁹ ⁊ fit pru
ritus ⁊ calor maior in fundo vesicae: in ore matricis ⁊ in interiori
bus labijs vuluae: ⁊ sunt resolutiōes vrinae albae instar bōbaci
carminati. Color aut in facie. ut supra dixim⁹. fallit aliq̄. Hippo
crates. Mulier siqđ dicit quae masculū cōcoepit bñ colorata est.

Si vo foemina discolorata. Certa pterea est mulieris impnatio
cu mel disteperatu cu aqua bulliente potui tepidu dederis quas si
erit impregnata tortio vetris inuadet. Sin aut cursus pinde citat
menstruoꝝ. at huiusmodi discrimē nequaꝝ nisi in adultera vxore
volueri faciendū. nēpe plurime aliae securae sunt cōceptionis cer-
tissimae cōiecturae videlicet cū in colli fonticulo vel circa pulsillis
quasi quidā piritus tremit ⁊ cū mēstrua nulla interposita alia cau-
sa reprimunt qd ab embꝝōis quidē calore ⁊ alimēto causat. ideo
humanū statim animal natū nō gradit. Nā in vtero caeteroꝝ dis-
simili mēstruato sanguine alimēat. Impnis aut matricis fomēto
sperma magis atqꝫ magis augetur indicat: viri incipēs digestiua
pdesat. Qd ne supfluitates corruptibiles imisceat crescēs parit cir-
cuit secundina cui qdē spmatis reliqꝫ ptes frigidae. s. ⁊ siccae i osseā.
frigidae ⁊ hūidae i flegmaticā. calidae ⁊ siccae i colericā. calidae ⁊
hūidae i sanguineaz viuificant sbaz transeūtes. Hic sciēdū ē singu-
los hoies p eoz naturā cuiuscūqꝫ tpamēti picipes magis vlini
Ait eos flegmaticos aut colericos melancolicos vl sanguineos nū
cupam⁹ q plus flegmae min⁹ colerae ⁊ sic de singul⁹ i vtero sortiūt.
naz aliud: aliud p quantitate maiori vt mai⁹ lumē offuscat min⁹ cō-
cipit. ⁊ inidū si valde supabūdat tpamētū absumit. Quippe q me-
dullit⁹ plderās Auicēna pplexiones hē tpamēta. ix. ē opinat⁹ et
eo vel maxie: q sūt hoies quos p aeqli siue paululū pstantiori tpa-
mētoꝝ picipio neqꝫ flegmaticos neqꝫ colericos neqꝫ sanguineos
nec melancolicos vex. pmiscui tpamēti aut magis flegmaticos qꝫ
colericos seu melancolicos qꝫ sanguineos ⁊ sic ecōuerso de singul⁹
appellaueri. Interea pplexes vulgares breuit hīs vsib⁹ dephe dūt
Et pīmū de sāguinea. Larg⁹ amās hilari ridēs rubeiqꝫ coloris
Lantans carnosus satis audax atqꝫ benign⁹. De melancolica.
Truid⁹ actristis cupid⁹ dextraeqꝫ tenaci Nō exps fraudis timid⁹
luteiqꝫ coloris. De colerica. Versut⁹ fallax irascēs pdig⁹ audax
Impi⁹ ⁊ gēil⁹ sicc⁹ croceiqꝫ coloris. De flegmatica Hic sōnolē
piger i sputamie mult⁹ Est hebes huicēsus piguis facies color
alb⁹. Ioannes aut iccirco i apbo. iūnis dic⁹ damascen⁹. Ex diuina
te spatioꝝ regionū variari qꝫ pplexes ⁊ vīta naturae. de qꝫ qdē sici-
tatu de hūana nā: phisycorū pīm⁹ recte ingi Hypo. Dīat i anno
qñqꝫ hꝝes. qñqꝫ ver. qñqꝫ estas. qñqꝫ autūn⁹. sūt sū i hoie i qñqꝫ

dominat flegma: quicquid sanguis quicquid vero collera que duplex est vix
rubea et nigra dicta testimoniū aut manifestū iccirco si volueris ei-
de homini dabis pharmacū vomitū ter in anno vomet hieme flegma
tice vere humidissime estate collerice autūno vero nigerime. Auicenna
signa ponit pplexionū huiusmodi doctrina tertia: tertioque, ca-
de signis cōplexionū carta trigesima secūda. Item Albertus magnus
in libro de animalibus capitulum notabile cūdit. De cōplexionib⁹ hūo-
rum carta ducesima quādragesima quarta: quo recurrēdū ut huic loco iam
manū imponā est pamentoꝝ remitto studiosos quoz egdē optimus
sanguineū pessimū vero huic oppositū diffinio melancolicū. In-
te-rea siquē iccirco nō sibi penitus putet satisfactū. Is vtrūque con-
sulat Michaele i suoz opū plurimis locis p̄cipueque Gaouarollā car-
ta quinta. nec nō principē medicoꝝ Auicēnā carta p̄ma p̄mi libri do-
ctrinaque secūda et alibi. Item Galenū ubi signa ponit pplexionū na-
turaliū totius corpis et mēbroꝝ p̄ticulariū nec nō p̄mū regni atque
Auerrois vberimū flumē quarto. col. et in ope p̄sertiz de p̄solatiōe
bonū mesuē Petrū tussignanū Joānē parmēse atque reliquos iccirco
phisicae idōeos p̄fessores quī de hac re oēs: quippe quā magnū momē-
tū habet in microcosmo disseruere. Medicinas autē dictoz humo-
rū digestiuas docet almanzor nono. sup̄ quo receptas vtilēs ordina-
uit egregius artū et medicinae doctor petrus de tussignano. Pro-
pterea me iā p̄gruit ad alia. p̄pantē iccirco tēpare. ne quā vulgatissima
sunt a nostre sectae studiosis ignorari oīo videar credidisse.

De abortus causis et cautellis. x. caput

Conceptione interdū abortus p̄sequit maxime cū ei⁹ causas
c p̄gnās ignorauerit. Igitur abortus diffinitio p̄posita ubi
eius cause dēphendant nō quā sint egdē indicabo scilicet ab eis
ut longe p̄scitis ab aspide tanquā caueat sibi matrona. Abortus bre-
uiter nihil aliud ē nisi p̄ceptionis destructio: cui⁹ qdē causas vterque
in suis capitulis de abortu explicat Auicēna nosterque Michaele quos
egdē p̄pallare nisi ad bonū necessitate cogente nequaquā p̄baueriz
Quare vaniloquos tanquā humanae naturae rebelles exorizzo de
huiusmodi reb⁹ nisi vrgēte genio ne vel hūscere sint ausones. In-
te-rea necessario siquē dixerim quā matrona sibi caueat ab excessiuis le-
ticiae maximeque tristitia passionib⁹ cuiusmodi exēpla tū p̄isca tum
moderna plurima posses referre. Sed ne historiae rectū nostre cur

suum ipediā vnū tm ac speculū in quo speculent. nesc. bi simile qd ac-
 cidat memorabo. Mēpe excessiue passiōes: licet cōmēdabiles inter-
 dū videant: tñ qm cū libitina magnā hñt necessitudinez lōge velim
 euitent. **L.** Caesaris filia q cū Pompei magni piugis sui vestē cru-
 ore respam e capō domū rellatā vidisset. territa metu qñ exanimis
 cōcidit partiūq: quē vtero pceptū habebat (bīta animi osternatiōe
 z graui dolore eicere coacta est. atqz ita simul expirauit. Aditū sibi
 ad vita cariorē virū inueniēdū nō surda morte ministrāte. **R**arū
 erga virū pientissime mulieris exēplū fama dignū inortali Hippo-
 crates. **M**ulier iugt in vtero habenti. si multū fluat vter piculū ē
 abortiendi. Itē mulieri in vtero habēti si subito mamille graciles fi-
 ant timendū est abortus. **R**ursus mulieri geminos aiti vtero hñti. si
 altera mamillarū gracillis fiat. Alterum abortiet z si austrina sit ac
 pluuiialis hyems z tranquilla fiat. **V**er vero siccū z boreale. **M**ulie-
 res qb' part' inest ad ver ex oi occasiōe abortiūt. Si vero genuerūt
 imbeciles erūt infantes. vt aut statim resoluant aut tennes z morbidū
 viuāt existētes alijs minorib' qdē dissinterie z ophthalmie sicce sūt
 Itē q pē nās tennes existētes pēcipiūt abortiūt pus qz grossescāt. Itē
 mulieri in vtero hñti si lac sit ex mamillis multū fluēs foetus debil'
 significat. Si vero vbera dura fuerit sanū significāt. Itē q cūqz cor-
 rupture sunt foetus ijs vbera gratilia fiunt. Si vō rursus dura sūt
 dolor est in vberib' aut i vtebris aut in genib' aut in oculis z non
 corripūt. Sciendū interea est q **B**artholome' de mōtagnana cō-
 siliiū notabile dat de phibitiōe abortus. Itē de pseruatiōe abortus
 atqz insup d pseruatiōe ab abortu in muliere q añ abortiuerat puel-
 lā z de imoderato fluxu mēstruoz alborū quo circa nōnulla etiāz
 notabilia cudit capla rursusqz de phibitiōe abortus cū opus fue-
 rit valde notāda. Itē idē in pñtati ope suo **A**ntoni' facit guayneri'
 qppe q iccirco sequētia qz capla plima z ea qdez cudit notabilia
 vt in opere practhicae suae est legere. **I**ccirco pterea ita inquit **A**r-
 stoteles. **M**ulier qz dolorosa z infirma impgnari nō pōt z si imp-
 gnat foet' corripit isidorus semē inqt tenue locis muliebr' nō ad-
 beret ellabit. n. nec vi hz adherēdi sili' crassum vi ginendi nō hzqz
 muliebr' sangi se misceri pp nimia si valet spissitudinē. Si vō miscet
 qd raro accidit ob leuē qcu occasiōē abortū patit'. **P**retera i qtra
 nālis speculi pte ifra scrip acapla cōtinent. de abortu vs z foet' cor-

ruptioe. De diuersis aborsus causis. De signis aborsus et difficultatis
partus ad q̄ cū necessitas urgebit vt hinc uolē p̄rū remitto lectorē.
¶ De p̄pinq̄tis aborsus cōiecturis et remedijs caput. xi.

Aborsus leibiferis vorticib⁹ ad puer perior⁹ portū. iā vellis
e i altū datis allacri⁹ trāstretantes iccirco singula siue pbata siue
nūq̄s ātea memorata pādēm⁹. Itaq̄ nobis p̄us ē de p̄pinq̄tis
abors⁹ p̄iecturis agēdū. vt ide remedia p̄sciēti⁹ m̄strem⁹ ope p̄rū in q̄r
ta specū p̄te nālīs iſraſcripta capla cōtinēt de abōſu v̄z et fer⁹ cōruptiōe
de diuersis abors⁹ causis. De signis abors⁹ et difficultatis part⁹ vt i supiori
q̄q̄ capite mēorauim⁹. Aborsū p̄teā p̄pinq̄tē signi p̄gnāſ egrota
tiōes et vacuatiōes mēstruor⁹ ex sudatiōes dolois i m̄ce frequētē fer⁹
mobilitas debil⁹ i portūa rigoz i femore appitio lactis exmāma cū ex
p̄m̄ſ i p̄mo mēse p̄cept⁹ māmē d̄m̄ſcētia rubedo i facie ḡuedo i capite
et i toto corpe lassitudo nec n̄ q̄ i ope d̄ aialib⁹ libro decio tractatu alfo
ea. ij. carta. clxi. scribit magn⁹ Alberi⁹ vbi foet⁹ et moriē i m̄rice d̄m̄ſ
ſtrat. s. q̄n̄ ē mobil⁹ et fer⁹ de loco i locū. sic lapis et q̄ lat⁹ m̄lieris q̄n̄ iacet
ſſ i p̄z iſraſ fine cā exteriōi et q̄n̄ d̄m̄ſcētia m̄illa et q̄n̄ fluūt ex m̄rice hūi
ditates virulēte et fetide et p̄cipue ſi i p̄gnāte p̄ceſſit egrotatiōes acute et
cale iqb⁹ ſi p̄hibet cib⁹ p̄gnāti moriē foet⁹ ſi v̄o m̄ſtrat m̄ſi febris au
get et ip̄a erit i piculo qd̄ abors⁹ qd̄ ē mai⁹ ē in p̄mo mēse vsq̄ ad q̄rtū et
ab octauo vsq̄ ad natiuitatē. Ido p̄iugati eis ip̄ib⁹ a coit⁹ imoderātia
ſe debēt abſtinē atq̄ a ceteris aborsū reb⁹ cātib⁹. n̄ ligatio qd̄ ē fer⁹
i m̄rice ſilis ē ligatiōi fruct⁹ i arboze qppe q̄ i p̄m̄is et vltimis mēſib⁹ ē
facil⁹ casus. in hui⁹ mōi aut cōputatiōe duas abors⁹ causas iudico p̄ncipa
les ab exteriōib⁹ v̄z et interiōib⁹ q̄ p̄s v̄traq̄ ē pl̄iſaria cui qd̄ ē ſic a p̄rijs
auxiliamur vt Auicēna p̄cipueq̄z n̄r Michaeli caplis de p̄ſeruatiōe
ēbryōis et abors⁹ cautell⁹ diligētissime docuerūt i ope aut de aialib⁹ Al
beri⁹ i q̄t magn⁹ q̄n̄cūq̄z lenia ſūt duo labia vulue et p⁹ q̄z iā p̄ aliq̄t dieſ
ſemē p̄ceptū ē. ſignū ē: q̄ creatura excedet. q̄z iā icipit apiri matre et ā
mitter: qd̄ ſbtili⁹ erat ſemis pp̄ qd̄ m̄lires i talib⁹ ex p̄te volētēſ retinēt
ſemē p̄ceptū. vngūt labia v̄lue p̄mū p̄ice liq̄da eo q̄ m̄ſit fugit: odorē
ſetidū p̄ici et exaltat ab ip̄a et i exaltatiōe ſua p̄hib⁹ et claudis ozifitū ozis
ip̄i ſi h̄ n̄ ē faciēdū niſi p⁹ q̄z ſemē p̄ceptū ē p̄ q̄n̄q̄ v̄l ſex v̄l ſeptē dieſ p⁹
v̄nctiōes aut p̄cis liq̄de vngūt olibāo abſinthio et ceruſa i oliue oleo
diſſolutis eo q̄ oīa h̄ ſicca ſi valde et ſua ſiccitate opant i matricē elau
ſurā. P̄lini⁹ h̄inaccor⁹ cinis cū oleo. ſ. cōmū p̄ictaz cuſtodit p̄i⁹ p̄ira

30
 obſus. iueniūt z i gmine v̄micli: q collo alligati p̄tinet p̄tā. Betra
 hūt aut alie. it̄i nō patiūt. cauēdū ē ne p̄ v̄lū i terra deiciāt. p̄tea la
 pis aethites i aglenido repp̄t̄ custodit p̄t̄. p̄ abſus iſidias it̄e mu
 lieri p̄gnāti a pectore h̄ye ne caro z pilli septē a ceruice z genitali si
 alligēt dorcadis pelle collo suspēsa p̄tineri p̄t̄. p̄mittūt. credit̄ iſup
 cigulū ex pelle cernia a p̄gnāte circa se latū s̄r q̄ iteri° ea. s̄. p̄te q̄ carni
 adhebit sequētia v̄ba sunt scripta i medio eē i aborſū v̄z fluxū sāguis
 nō patiet̄ s̄z erit tāq̄ lignū qd̄ plātātū ē sec̄ decursus aq̄z qd̄ fructū
 suū dabit z suū foliū t̄pe ipoztuno n̄ d̄fluēt z oia q̄cūq̄z fecerit p̄spa
 būt. Iſidorus iccirco limacā dicit vterē lapidē i capite minūmū ha
 bēz albi coloris nobiliss̄ ieq̄z v̄turi quē siq̄s igrere voluerit obſuet cū
 sol z lūa fuerit i signo igneo seu t̄reo potissimū i estate quē si p̄gnā
 mlier s̄r se t̄lerit n̄ abōtiet. rur̄ idē aut autor q̄ rane magne cinil lat̄
 ad zonā a p̄gnāte vald̄ r̄tinet fluxū mēstruoz. iſr canin° cruoz sicc̄
 a p̄gnāte occide lat̄ iſcia valē credit̄ p̄ abōtū. cet̄ez i p̄t̄ t̄pe deponat̄
 t̄era itacta qd̄ i oib̄ qd̄ q̄ lata s̄r v̄l ferat̄ ē obſuādū. ad idē valē sūt
 q̄ dicāt argētū a p̄cipis parib̄ iudicatū: q̄ fieri possit i lune coitu se
 milunula a p̄gnāte d̄iū ad collū lata idē vt aiūt fac argētē ānul° fru
 stat̄ iſr p̄ q̄z s̄ieret mēdicat̄ i q̄ scripta seu cellata poti° iteri° mago
 rū sit noia v̄z Gaspar Baldasar Melchior qd̄ nisi faciet a mortis
 saltē discrimie dō dāte puerpā p̄ſuabit. i aborſū iſup pl̄ia i libro q̄
 paupū thesaur° appellat̄ i media p̄ūēt ca. seu p̄ticia q̄n mlier neq̄t
 filios tener̄ vsq̄ ad p̄t̄ p̄plemētū z q̄n neq̄t r̄tiner̄ sp̄ma qd̄ a v̄o. p̄ce
 dit carta i meo qd̄. xci. q̄ta at ap̄ se sit eūdē q̄libet vt facili possit r̄p
 perire n̄uerū noiet. qd̄ sic i libris oib̄ de q̄b̄ i hui° mōi n̄ro rep̄to
 rio mētio sit veli faciēdū. Repperi p̄teia i qd̄ā veteri codice scriptū
 q̄ i q̄cūq̄z habitatiōe nomē v̄l imago fuerit diue v̄ginis dorothēe i
 tās ibi nulli abor̄it z ab igris p̄cipue picul̄ erit z repētina nece secu
 rus q̄cūq̄z. s̄. ei° vigiliā legitie ieiunauerit z ad ip̄i° honorē q̄tidie si
 dēter dixerit v̄l ad missā p̄cipue dicere fecerit orōnē iſr scriptā oipo
 tēs eterne de: i cui° noie v̄go z martir dorothēa multoz tormētōz
 gnā supauit Te supplices exorāz vt ei° mētis z misericordie p̄mū
 tuae gr̄a cūcta pericula vincam° z abortiua ac s̄bitanea morte libe
 mur. Iplāq̄z i necessitatib̄ n̄ris celestē adiuricē iugiter sentiam° p̄
 d. n. i. c. quo Alūt iſup nō nulli vicētijs numē deuote frequētēq̄z in
 uocāt p̄sentaneū i aborſus esse remediū. Iſdē nō iū ipoztune paz

digrediar hos vt modeste dixerim admiratus qui superflua nimium
superstitione instantur pro salute scilicet contententes. nec non pro
alijs humanis comodis nullas ad deus preces nullasq; verba pro-
ferre esse proferenda preter Symbolus et orationem dominicam cum
ipsi illi in delubris maxie pallas q; cupiat iprecant. **Da** quum **Tri-**
bue quesumus concede quum et presta quimus. Quae si volueri sin-
gula ad vnus explicare nihil suppositione illa dissidenti indicare. At
ijs ommissis q; nemini pueniunt Conueniet nulli q; secum dissidet ipse. In
quit autor moralis: ad remedium quod omnium mihi videt prestantissimum
propabo orationes diffinites supplicationes atq; ois generis verba
vel signa. nepe Salomon qui mortalium est sapientissimus iudica-
tus ad hominis usum aliquos signus quodam figurauit dummodo
ad salutem siue humana quomodolibet comoda conferant et quae
precipue ad diuinum cultum pertineant esse proferenda: voluit et illis
namq; virtutes constare deus alioq; virtutes essent propterea exper-
tia Itaq; vt herbis vtimur simplicibus vel compositis. quibus a
deo ipso virtutes datas intelligim; ita verbis p vt rei necessitas exi-
get vti neq; a sapientiae professoribus neq; a dei voluntate alienus
esse iudicandum e; imo deum ipsum q; hominum prestiti misit q; intellectum et ad
affectum multiplices suos explicandos speciale munus articulas e; vo-
ces largit; et ad opus quodlibet manus aptissimas virtutes ipsas diffudit
sic voluisse perscrutatae necessitate diffinitio atq; hic vbi maxie q; nullum
gressibile animal ad celum naturali rectum video preter hominem quod prouidentissima
quodenaq; vniuersis animalibus prouidentia sibi et p futura cessit soli homini
dedit. s. vt ad stelliferum solium habilitaret proutq; virtutum eius flumen apostolis
simum. deus ijs maxie pietatis nosse vnde placet religio cum veneratione
vniq; deo grata locum sortit; Ego deus meorum. Diue Mariae miraclo-
rum venetis Templum ingresso dum p salutem tuam propterea tuam venetae ciuitatis
huic de nostra humana opus lucem futuram implorare venit in mentem vt Leonardum
bellinum viz in maiusculis litterarum arte prestantem propterea praeuenire atq; exeunti
mihi quem neq; mentem neq; corporis oculis atebat pacto biennio iam vide-
ram. Ille ipse mihi sit obuius et quod vehemens sibi admirat; affabili preter
psuerudinem erga me vultus attentio et atq; adeo hilaritate vt quasi
ad me non nihil pertinet intellectura apparere videret. Ego autem. h. pecunia
quae sua exigunt opera carere tamen quam sitata a deo ipso occasiones oblata om-
mitterem ignauie ascribendum penitus censum pneuma et mentem meam

omne viro explicauit atq; mox pecunia prius q̄ eius artificii p̄st-
 ceretur vñd̄ nñ q̄ existimauerat allata est p̄fecto vt Lactanti⁹ inq̄t
 si cōditor est rectorq; mūdi deus recte igit. ac vere religio est p̄stima-
 ta. Auctori. n. rerūq; parēti cōmuni honos veneratioq; debet. hic
 cult⁹ diuin⁹. Hinc hūana caritas. Hinc futurae vite spes maxima re-
 uiuiscit. Hinc ad te senat⁹. Illustrissime puerus inq; vīnā: qđ i abor-
 sus p̄stātissimū remediū scio ⁊ qđ p̄terea p̄ Aristocratie tue dignita-
 te faciēda censeo publica lege sancires quēadmodū in p̄mo sigillo
 Alterius parūs opis n̄ri de legibus ⁊ morū in melius reformatiōe
 digessimus. At si in illiusmodi q̄si n̄ra filce negligentes q̄si caudanz
 retrosusq; distraheti clarissimā sub primē p̄gitis lucē: p̄gite. ⁊ cū of-
 fendiculis plurimis impediemini tūc l. berū rectūq; callē cognosci
 te. Utinam linceis immo diuinis potissimum luminibus prestare
 tis vt quosim erga vōs animo videretis. Equidem vobis cū viles
 tum optimas p̄ ingenioli mei virib⁹. De hūana potissimū re quae
 me sollicitū tenet bene: vt spero: in altera opis parte merit⁹. leges tu-
 ligbus errariū vestrū locuplet⁹ impiū firmitus ⁊ res vniuersa v̄ra
 cū publica tū p̄uata foelicioz militabit. At ipas edere. Tantaē mo-
 lis est vt nisi de pfundis clamātū mibi dexterā p̄bueritis multozuz
 annoz p̄ gloria v̄ra vigilias meas vulcano regnante vna hora cō-
 ficiet. rerūq; lippus ordo dominabit. Non aliter q̄q; aduerso vix
 flumine lembū Remigijs subigit si brachia forte remisit. Atq; illū
 in preceps p̄no rapit alueus amne. Video deliramentis p̄no inq; ī-
 terra capite humanū cōmuniter inde gen⁹ implicitū hinc sophiae.
 paucos nō penitus ex p̄tes: rīnula tanq; nō apto celo metaphori-
 cos inq; microcosmicā eclipsim aspicere. Verū familiarib⁹ rebus
 studentes vnaa omnes in preceps ruūt. Seruet cur̄ p̄sentis mali tū
 deinde futuri boni cōscius q̄ sentiat animus aperire. Coeteruz vani
 loq; p̄balanzib⁹ solus innocentissimulq; terrū intra breuissimos
 terminos p̄tineat. Hinc ad te pariter nō p̄pterea cōuersus micās v̄-
 sinoz. Michael spleudoz. Te sapientē. Te rarissimū virū suspicio
 q̄ppeq; cū ipatauis v̄betū amplissima tū scientiarū alumna oppulē-
 tissime honorificentissimeq; cōtinere teratq; cū romā venerandaz
 sedē illam diademate qđ maeritae sunt oisariae virtutes tue ornatū
 caput transferre te potueris: tū ne futuri p̄xime motionib⁹ innocē

tia implices tuā nībīl ex diuino iā statuto pñturā istriae modicam
urbem quasi heremū incolis pñtissimū. Nulli vt morālis inqñt
auctor tacuisse nocet s; nocet esse locutū. Siet qñq; velit. Tiro su
pbus ostro Te dulcis saturat qes. Modico posīt^o loco penī frue
ris otio qđ sumis egdez sicutur adastra laudibus tollo. Interea de
sepiēdo nidulo illo hoc est de solo aeqtis restaurādis polae moeni
bus ob iminēs pñtū: nēpe maxima clā tumultuāt rerū momenta
Pñcipe veli inclūtū admonito. Nos ad mellificiū tāq; nostrū re
uertemur. Plin⁹ est paru⁹ admodū inq; piscis petris assuet⁹ ecbe
neis appellatus hoc carinis adberēte naues tardius ire creditur.
Inde noie imposito quā ob causaz amatoz quozq; venetijs in
famio est iudicioz ac litiū morāz crimina vna laude pensat flux⁹
gravidarū vtero sistens partusq; pñtēs ad puerpiū. tñ in cibis nō
admittit pedes eū habere arbitrat Aristoteles ita posita pennaz si
militudine Georgius faciendus vir Alexandrinus in annotationib⁹
columele vep⁹ Aut grece latine secūde folliculi sunt cōtinētes foetū
in matris vtero cū menstruis. opusculū insup saluiferū iccirco pro
derit cōsulere: q pauperū thesaurus nominat in caplo remedioz
qñ mulier negt filios vq; ad pplementū partus itinere. Secūdinā
deniq; interdū sciēdū est ineptari vnde fieri aliqñ accidit nisi reme
dictur cū discrimine malus aborsus: cui resistere dñ si croci sumant⁹
3. x. quē calidū sibi sup apponat pectinē matrona qđ si min⁹ pferat
R. lanā succidā q in vernice tingat tepidāq; matrona sibi subponat
¶ De embryonis eucaristia 7 ei⁹ etate cū dependentib⁹ caput. xij.

¶ Terminato aborsu ordo exigū nre militie vt ad embryo
nis eucaristiā castrametemur. Ipsi⁹ scilz pñeuitatē cū depē
dentib⁹ distinguētes vnde quēadmodū ipsi⁹ hoc nomē hō
omniū est etatū pñtīm extra matricē. Ita embryo ē microcosmu
li sinonomū seu etatū itra matricē omniū equocū: quē bona grāia
matrix amplectit vt plimū nouē menses 7 nō nullos dies quo toto
tēpore secūdū naturā magis q; citra vel vltra. in vtero infans pñ
citur qppe q admirabiliter originat 7 de altera in alterā qñtate qñ
etate artifice genio dieti diuersimode variatur. Manq; pmo qđ qñ
inuisibilis fuit ex cibo substantia fit spma cui⁹ etas i matrice admin⁹

est septem horarū ex quo agente quidē saturno spumofitas sit cuius
etas est horarū totidē duozqz dierū vel circa ex ea sit rāificatio cu
ius est etas trimera vnde agente Ioue sit quedā lineitas cui⁹ etas
ad plus cōmuniter tetramera ex ea sit vesicitas cui⁹ adminus etas
est pentimera interdūqz sit monomera p̄cessio v̄l successio ⁊ plus ⁊
minus iuxta vtriusqz genialis hospitis in matrice dispositiōem seu
vigorosam vel hebetem qualitatem ex ea agente marte sit sangui
neitas cuius etas communiter est septem horarum ex qua sit mol
lissima quedā materies a nōnullis sp̄mateca v̄l corrupto vocabulo
sp̄maticū appellata vnde agente sole intestina caroqz fiunt quozqz
etas est nouē dierū vel circa: vnde sit embryo de cui⁹ qdē etatis pri
mordio inter phos varie multifarieqz sententie altercant. Nāqz sūt
qui sentiant die trigesimo a cōceptione aliqz trigesimo qnto nōnulli
trigesimo nono aliqui q̄dragesimo quidā q̄dragesimo qnto. quā
dragesimo nono ⁊ quidā q̄nquagesimo embryonis etatē incipere
quippe que omnes sententie in diuersoz embryonū humanorū di
sp̄sitione saluant. Namqz monomestris adminus est incubatio em
bryonis rarissime citra frequēter vltra iuxta eius masculinitatē vel
femineitatē ⁊ vtriusqz genialis hospitis prestantem aut hebetē qua
litem ⁊ causas primitiuas ac plurifarias que ex precedentibus
satis constant. Embryonis autem etas agentibus ioue marte ⁊ so
le vt plurimuz est trimestris aliquozqz dierū cū in vtero scilicet
mouescit secundum autem ea que superius bene determinata sunt
humani seminis duplex est etas sp̄matis scilicet ⁊ sp̄matici que per
aportbelesina infantie referri quidez potest ⁊ pueritie. Sperma qd
sit in precedentibus est declaratum. Embryo vero est nature basis
cui cōtincium ⁊ si metaphoricis dixerim⁹ Microcosmi glob⁹ lu
naris. Embryonis pariter etas est bitemporea primum tēpus seu
prima etas est embryonis. Altera foetus embryo dicitur ex eo qd
int⁹ significat ⁊ p̄p̄os germino quasi intus germinans. Sic apud
nos mas apud grecos est neuter ⁊ εμβρυον dicitur cuius duplex
etas ipsius scilicet atqz foetus eo puta quod dictum est pacto ado
lescentiae refferri qdē potest ⁊ iuuentuti foetus est nāe opus. Alia
lucifer cui auroza ⁊ etatū dux foet⁹ dē q̄si facit vel foetus a fouendo

Soetus ante partum: n̄ partuq; prop̄o vocabulo potest appella-
ri infans post partū. Soetus in diebus vel die: quibus vel quo p
partu primo Mater torquet eo scilz qđ diciū est pacto figuratiue
vz refert senectuti. Soetus etas agentibus venire mercurio ⁊ luna
est vsq; ad partus maturationē editionēq;. Partus maturitas p
signa p̄noscit qđ docet cuz Auicēna tū Albertus magnus atq; alij
idonei naturales. Interea naturae est solertia admiranda qua in
utero materno embryo faciē vergit versus matris dorsū. Dorsū
autē vergit versus matris vter: nepe vt discriminib⁹ obnoxioꝝ pars
embryonis tutela fortiori sit p̄lecta ⁊ minus obnoxia: minus for-
ti. Infantia etatū est vexilifera vitae p̄eua cui oriens dentiūq; plā-
tariū. Infantia ab in dī: qđ negandi vim obtinet ⁊ s̄ aris vī fare ver-
bū q̄si nō fantia: quia infans nō satur. i. loquit Infantis etas agente
Ioue agentibusq; rursus si partus differt marte soleq; soetus inci-
pit perfecta iam etate defini: q; cum satur puer. Licet Celsi regis si-
lium ⁊ coeteros illius vel deterioris genij acta etate infātili q; s̄ sa-
ri nequeāt in etate nihilomin⁹ eos infātie pegrinari nō cenſeo. Le-
terum hic p̄ libri debito circa huiusmodi sup̄sedens opportunius
alibi lucidanda stilli ad p̄sentiora cursū cōuertā. Ex vitroq; itaq;
spermate quēadmodū superius declarauim⁹ pedetētim id sit in ve-
ro qđ generali q̄si vocabulo microcosmū appellauerim cui⁹ qđē
etas vt microcosmi p̄ncipaliter bipartit⁹ vz in iuuetute ⁊ senectū-
tem inter quas etates antenatiuitatē embryo locat⁹ cui⁹ etas nāq;
binus semp̄ numerus naturalissimus est: quē ideo greci nō plurale
verū dualē appellant simili ter bipartitur. Prima pars ad soetus
etatē est iuuenilis in s̄ra vero vsq; ad infātis anime scilz ac secūdinē
que infante postea vacuata inſtar cadaueris morit⁹: restat senilia cu-
ius quidē embryonis etas per appothelēma rellatiua est etati sp̄-
matie. Foet⁹ sp̄mositatis Infātis rarificatiōis ⁊ lincitatis Pueri
vessicatis ⁊ sanguineitatis Adolescentis sp̄matecae vel sp̄matici
⁊ carnis Iuuenis embryōis. Senis foet⁹ i dieb⁹ vel die pari. De
crepiti infantis dū scilz vsq; ad huc nutrimentū sibi dat sanguis mē-
struus Cadaueris emerso iā infante. secundine quo tanq; corpore
vt frequentissime in microcosmo relicto ipse infans venit in mega-
cosmū. Quib⁹ quidē rationib⁹ ducoꝝ globos vtiq; anime patina

megacosmo tam ampliores et sereniores esse quam megacosmus est mi-
crocosmo. Megacosmum autem hic celestis corporis punctum intelligo:
alioque vniuersalem machinam appellaueri quippe quam reuivibiscilibus si-
lice esse similes a deo de nouo positi quibus alibi secula peutienda contra
plurimorum opinionem interitura aie totius machine nempe dei que reui-
uiscibilitate atque electissima a omni immortalitate eternum iudicio ratio
existimare me cogit. coeterum hec quam hystoria forsitan nra deceat a argu-
tiora in apto pelago nauigantibus relinquam nos in portu remigantes
De embryonis zephiratione et exultatione cum apta digressione tra-
ctatus primi libri primi sigillum est.

Etatibus quibusque sue peculiare voluptates: quas
in duplex quidem genus distinguimus naturale versus et accide-
tale seu artificiale. Naturales voluptates ille sunt quas
homini propter sponte ipsa natura ministrat. Accidentales autem vel ar-
tificiales sunt que arte sibi ipsi homo persequitur. Harum autem utraque multiplici-
tas est plurifaria. coeterum in hoc loco de embryonis tamen naturali non
nihilque de accidentali seu artificiali zephiratione et voluptate tracta-
bimus. Voluptatis naturalis embryonis maxima causa mollioritas
est amorque secundum naturam et somnus quippe qui primus est qui consequitur conce-
ptum viuum cuius naturalis probatio per sigillum hec est quod omnis mutatio que
habet fieri de prioris in posterioris sit per medium quam pueniat ad extremum. Mu-
tatio autem in generato sit de non viuo ad viuum operans semper potestas videri
in scientia de anima scripsit Albertus magnus. Somnus autem videtur esse qui me-
dius quoddam iter tale non viuere et tale viuere. Somnus vero huiusmodi po-
tius est aliqd somno sile vegetans embryone quam de somnus. Plu-
rime preterea sunt voluptatis naturalis embryonis cause: quarum quam consideratio
deprehendi potest vel pingui minerua speciali non distinguam. Accide-
talium vero vel artificialium voluptatis embryonis cause sunt odores ex co-
fectionibusque bone cibationes que tractatu sexto carta tricentesima ca.
de regimine pregnantium et earum appetitu docet Sauonarolla nec non Ra-
sis in capitulo de regimine infantis et pregnantis. et Michael Scotus carta
vigesima prima et sequenti anni scilicet sequens capitulum de coditione lactis
et lactantis nec non salubris in eorum capitulo liber noster: que prohibet ne in-
ventre peat infans carta vnde vigesima Sunt preterea zephirationis em-
bryonis accidentales cause plurifarie que quam a patheticis passis tra-

erant omniū. Coet. rū nemini modesti desiderij siue ppo dūmā
iūo siue microcosmico vo cabulo appellaueris hūani generis mē
bro rationabiliter maior aut zephiratio aut exultatio aut etatis oī
mode voluptas potest accidere: qz nasci viuere mori z liberos in li
bertate reliquere. Nō bene p toto libertas vendit auro. Inquit au
ctor vrbānus. Nullā filijs pstantiorē hereditatē patres reliqre pos
sunt libertate. nullaz maiorem paupertatē puto qz libertate carere.
Paupertas si leta veint ditissima res est. Idē recte inq auctor. Nē
pe letā pāupertatē nulla efficacit⁹ res facit qz libertas. in libera pserit ci
uitate. Nulla aut in orbe ciuitas gloriari magis potest libertate; qz
veneta. Hec est sapientissime Georgi valla placentine q p meliori
patriā te tuā relinquere pluasit bec est q vbiū plimos dños dñūm
suū relinquere z venetis more ciuico viuere insinuauit Egdē in se
cūda fortuna ciuile venetū statum. Regio antepono: beatos dicerē
venetos ciues modo sua bona cognoscerēt mō nō secūdū faciē nec
per argutiora sed iustiora iudicaret.

Eruet vehemēter mibi hic exagitatus animus quippe a p
f. positis nō deuāti scilicet arietantes ne hominū dixerim for
tune turbines secuentesqz ac extremos qli casus meos de
ploraturo paululū digredi. Seruet ab herculea pestifera hydra qli
afflato stupore obruto q in erumnis spiritū tantis pūnere potueri
Inde sulmonensis frequēter memini vere sententiē esse hominū du
rū genus patiēsqz laborū. Coeterū fieri furoz solet lesa sepius pa
tientia sibi qz interdū hominē ipi adimere. Ast cū virgiliana senten
tia vincenda sit omnis fortuna ferendo: ferā. Interea si lacrymabi
lea de me misero vt cadentiū imbre lacrymarum. si possibile sit hic
seruoz tempere: siquidez ait Quidius. Quozqz magis tegitur tect⁹
magis extuat ignis venia me puto nō indignum nempe omne na
turaliter animal mortē declinat interdū qbus cōsoler ac in libitinā
arma ellegos edā quippe qui aquariū sole percurrente. Cū primū
lux ex alio matris euasi pater ex Peloponesso venetias nauigaue
rat vbi nature misere pcessit. Itaqz orbatō mibi grauissima sati sar
cina caro parente. bonoz q ipē mibi testat⁹ fuerat ex tribus vn⁹ mī
supstat cōmissarius imo si recē dixerim amissarius nā sibi cōmissa

34
mibi ammissa fuerūt ip̄a bona q̄propter p̄ mare p̄ terras perq̄ vā-
ria rerum discrimina ad etatē grādeuam vsq̄ acerrimos plurimos
plurifariosq̄ sum casus p̄pessus quoz q̄s crederet. Maximū egdez
reoz q̄ vsus suz p̄ annū integrū litterario nullo p̄ceptore quo siebat
vt siquid a p̄cessore didiceras ante successionē in auras tenues ip̄is
interuallo migraret. Atq̄ neq̄ mibi libri p̄ter quos ipse exscrip̄as
erant nullus vnq̄s aderat monitor qui quo v̄tus quo ferret error in-
dicaret et qd̄ miserabili⁹ erat oīo q̄ elligenda instinctu ip̄e geniali vi-
debam. p̄sequi minime valebā. nanq̄ p̄ emēda papyro vel asse vt
plimū indigebas s̄ parua quero: inopia frigorib⁹ q̄s deperibā me
mini p̄fecto frequēter algore me gymnasiū vix egressus: in medijs
niuib⁹ domū regredi pedū maxime gelu nequisse quo vix tñ vbi re-
pseram ac moribund⁹ fame siti glatieq̄ torpens exanimi similis nū-
hil nisi iurgia terrores verberaq̄ reppibam. Erumne mibi et mor-
tis imagines erant vndiq̄ cūcta calamitosuz minitari interitū mi-
bi videbant. Pater decesserat. Mater nupserat. Lōnessari⁹ calci-
trabat. Ipsi in angustijs qd̄ facerē miser q̄ possimū diuenterer vñ
opē implorare ignorabaz ad tutorē qn̄ imo fraudatorēq̄ inuitus
ibam et si dabat vt virgiliano vtar modulo. copia sandi gemebun-
dus nudato repente capite et genu flexo singultibus certati pectus
erumpe quasi p̄tendentibus et lacrymarum imbre vix impetratz
frequēter inter vallatam frequēt⁹ frustratam abiectāq̄ impensam
quasi ac ratione sequestratus extorquebaz. Atq̄ euestigio litteris
incitantior inde insudabaz. Nemp̄ illos crebro mecum reficans
v̄sus. Quo fortuna magis sceuit magis ip̄e resistas. Atq̄ decet nec
te vicerit illa caue Turpe refferre pendē nec passu stare tenaci Tur-
pe laborantem deseruisse ratem. At me miserum denuo victis def-
iciebat hominum cōdicionem et fortune iniquitatē accusabaz. Tā-
dem a multis inedia pulsus reluctanti similis pedes traheram pu-
doreq̄ et confusione attonitus suspiorūq̄ quasi procellis quassa-
tus vndiq̄ tortorem illum rursus finem nequaq̄ ausus at maloz
modificationē implorabam. Sic vitam extrema per omnia oncea
degebaz. Egdē euripidae tūc sentētie v̄tatē p̄baui. Nulla oīo tam
dura clades est inquit nulla tā acerba calamitas nullū qd̄ diuinitus.

fit inuehctū malū. cui neq̄at molē humanū ingentiū tollerare. **O** me frequenter inſolice exclamabā. **O**rbatorū omniū calamitoſiſſimū. poſſes huiusmodi reſſicane nō de cōſolatiōe vt Seuerin⁹
vex de deſſolatiōe. niſi luctū q̄li reſſugies horeret ai⁹ opus molli
ri coeterū ad id in quo totius cladiē mee cardo vſat q̄ illis qd ē vi
ri fortis quo ad potero qdē ſup̄ſſis ad ſūmā p cōpēdia q̄li appli
cabo. **E**qdē plurim⁹ poſt morte ip̄a egritudines ac egrotationes
atroci⁹ores ⁊ p q̄cqd horredū graue triſte ingens mille malorū ſum
paſſus amfractus annū demū circa q̄ntū ⁊ vigefimū bonis potitū
ſū q̄ tyrannus ille nō potuit vſurpaſſe ⁊ ea. librorū nāq̄ deſiderio ta
beſcebas q̄ppe q̄ antiquus nihil ſemp duxi nihil qd ſtudioſius expe
terez. habui oīa p̄us tñ exptus p̄tinuo me ſpans eadem ipſo vt par
erat in iure ſupato exacturū ſū pigneratus. Sed illis corā quos pe
titionū ai⁹ iudices piculū huiusmodi fruſtra feci tanto callet vete
rator ille aſtu. Tanta vſutia vt p albo vſ pullū poſſit oſtētare. **D**il
lationib⁹ itaq̄ quos terminos vocāt diſtrahet⁹ re ad petitionū ſub
ſellia deſpata. **Q**uid agerē ſtupidus tanq̄ ignorabā. fallaces ſpes
hōinū cōgitationes inaneſ. Secus atq̄ ſpauerā res mee ſenſim labi
ac retroferri ceperūt. Angebar ſollicitudineq̄ ⁊ cura perenni vigi
litacis meū coq̄bar ferrē ne ac tacitus. vt amycle quōdā peſte ⁊
interitū opirer. **A**n iuniores cōpellari patres obteſtari. curas q̄bul
vzerer. **A**nguſtias q̄bus vzerer. **D**iſſicultates q̄b⁹ affligerer p̄ge
rez explicare opēq̄ ⁊ auxiliū iplozare. **A**t frequētiffime amēti ſilis
circūſpectans cui ſollicitudines meas ſecure cōmunicādas cenſerē
videbā neminē. **E**rat ei amiciffimus ⁊ veterib⁹ mutuiſq̄ obſegil
cōiūctiffim⁹ cui policleto nomē erat qdaz ſicophāta. hūc optare ſe
arbitrū in cauſa noſtra: ſi vellē ſignificauit mibi⁹ vt alterū elligerē
impauit. **E**go cui q̄ aberāt: nullū adeo mibi amicu opes confir
mauerāt quē mei cauſa calamitoſi vniq̄ afflicti cura ⁊ ſollicitudine
eſtuanſis paucis noti parui vel nullis potius p̄ſſi. **I**n illū cūtra p
pings amicus. clientellis ſuis ac diuitijs affluētē onus tale ſuſceptu
rū arbitrar licet viderē nō q̄ extricarer ſz q̄ magis irriter in tam
clara pupillari cauſa ipſum ſe ſibi iudicē ellegiſſe cui pfecto nō erat
opus iudicē. ſi que p cōſcientia faciēda callebat p̄prio ſinceroq̄
iudicio idem ip̄e ſeciſſet. **T**amē vt adiū quēpiā a tam deſperatio

rebus ad minus auita quā mutabilem auit viā mibi fortuna vel pe-
de significaret. Respondi me q̄ suus iudex fecerit rata habiturū. cō-
pmissosq; statim rogato. Jā incisū tauri caput est inq̄t qd̄ verbū q̄
explicari vnq; possit mentis intīmū mibi penetravit. Spoliat ū iā
indeme fortunā meīs haud ambigebā. videbam hereditatis cūz
domitū foris mibi relictū nihil. Erat luctus mibi ac palloz in ore
oculi in terrā semp nisi cū celū versus desiderabā defixi surdi ad so-
laria oia sensus. Tediū intue de lucis erat. Addebant nocturnis
lacrymis gene quippe qbus interdiu pressis vix ppter pudorem.
noctū frenos laxabā tumebat crebris pectus gemitib⁹ vox debili-
tata vita dubia qd̄ inq; amplius cōcussa mibi oia ad vnū videbaz
Bone de⁹ post quā tēpora q̄ itinera quot suspiria quot exclama-
tiones quot querellas quot luctus ⁊ quicquid iniquaz durū acer-
bum graue postq; omnem vt inquit lapidez moui. Pro stre mo
polictus ille. Iudicem se q̄to potuit amico obsequio q̄ta rei ino-
dificatioe q̄ta temporis tarditate pnūtiavit. Iudiciūq; illud post
p̄maz sententiā qua maximo sum cōflictatus detrimento scripture
similit̄ claro viro mandandū iussit Lodouico de sābertis. At sen-
tentiā ip̄az arbitrariā quā ab homine tyranni mei familiarissimo ⁊
veteri vltro citroq; necessitudine deuinctissimo rei tñ p̄cientia. Sz
nō penitus excitato sum ip̄o illo tyranno plurimū tergierante ac
relluctate sortitus hūilimē q̄zū potui petitionū iudicib⁹. Egdē eo-
rū velim ad meliorē partē noia subicere qui tunc magistratu illo p-
sas ⁊ uctas sūgebant obtuli ratificandā. At me miserū. Notabiles
illi iudices diu p̄us inter ip̄os. Tabella secreti vltro citroq; cupidi-
tate vt puta agitata instante exclamāte oīz iustissimā oīz pienuissi-
mam se causam tutari. Coeterum vociferante illustri frustra viro
Andrea pisauero: sententiāz inq; ip̄az voluerunt nequaq; q̄ iudex
ob alienam pecuniam immo q̄ aberat pecuniā ratificare. Itaq; ter-
mino applicato vgebant acriter quibus debebaz quā pro longio-
rū edacitate ⁊ p̄ necessitatib⁹ reliquis mutuat⁹ pecuniā fueraz qua
ppter patrimoniū meū hereditario mibi successiue iure actestamē-
to bellatū tot seclis euigillatū tot curis acquisitū tot laborib⁹ partiū pi-
culisq; defensum qd̄ p̄ ratioē iam p̄beere etatis mee ex ip̄i omel

lanijs et cōsumariū malis a pcellare manu q̄si. extorū multū diuq̄
 pus vexat⁹ atq̄ plimis ⁊ miserandis ad extremos vsq̄ calibus af-
 flictus quo min⁹ subbassarent inbibere nō valui. Sic bōa a credi-
 toribus illa nostra vendita direptaq̄ statim fuere. Age nūc quo de
 vsuris cōquerar ore quo rē psequar gemitu. pfecto si ab oratore q̄
 piā exaggerate singula p ut de tēpore in tēpus gesta sunt explicarē
 tur ⁊ orationi robur pro acerbis magnitudine affererē: atq̄
 singulis in morando cladi atrocitas verbis. cōrēt lacrymas inel-
 ligentib⁹ vel a barbaris excutere ⁊ ad ferendā opē eisdē oio posset
 cōmonere. Sed strictim eqdē ⁊ nudis verbis rei tūc sumas pcurro
 Testor deū annos triginta ppetuos. Inopē omni proxijs auxilio
 indigentē omni spe destitūtū: orpha: ū tutorib⁹ nō falsis affinis
 q̄q̄ orbatū oibus p̄fide fidei. Infantē me cōmissus cōmessarius no-
 bilis ille cuius maxima scilz sua vtilitas: si vtilitas iure appellari pōt
 absq̄ honestate sicut patris mei oppulētissimo sibi patet legato qd
 ante statim oia pro sibi cōmissio factu digna est assecut⁹ solū miles
 quid amplius supplicē seminecē me foenozib⁹ deuorandū que mi-
 hi sanguinē vsq̄ ex hauserūt: sciens videns reliq̄t semp. Nec vene-
 tisse facta sunt quā vrbē libertatis aiūt esse domiciliū. Templū pru-
 dentie sedē iustitie: religionis cristiane sacrariū atq̄ ipius fidei cor.
 Loeterarūq̄ virtutū robur ⁊ fonte amplissimū. Singularē illoz
 petitiū dñozū equitatis exemplū qui sententiā ab ipius merito sic
 Rursus inq̄ cōmessarij sibi electo iudice soloq̄ admittē. Dar-
 gutus cōsiliū noluerunt. S cū intra vos tabella sequestrati collo-
 quebamini disputationē notatu fama q̄ dignissimā q̄ppe qua. virū
 quos caratos nominatis pecuniā habituri fueritis nec ne ex ratifi-
 catione sententiē rogato scribarū vno p̄sbitero tūc discussum est o-
 totius italie speculū iustitiā admirandā que vtilitatē propriāz
 respicit nō honestatem. At vtilitas eē nunq̄ potest absq̄ honesta-
 te. Quin o potissimum malozū omniū. Radicē cupiditatem. Nec
 est que homines vexat que a virtutis arce deturbat beu seuerinus
 inclamat primus qui fuit ille
 Auri qui pondera tecti

36 *Venerabilis*
1147
1148

Bonasq; latere volentes

Praetiosa pericula fodit

Hinc iudicioꝝ hinc legum hinc rerum publicarum corruptellae
ruineq; errumpunt. porro pensiculate dixisse videtur qui roma-
num populum ex eo tum primū inquit perisse qui primus epuluz
ei largitioneq; ministravit. Ea quidē pestis haud continue patens
Locustis clandestina serpens romā paulatim inuasit. Nempe nul-
la reliqua habita ratione. vt plurimū quo fortuna eodē se hominū
fauor inclinat. Quippe nō iudicat hominē vulgus ex meritis. S;
ex fortuna quo sit vt existimatio bona prima minuz deserat in se-
lices q; dū miseris aliquod crimen affigit que pferunt meruisse cre-
duntur. Quāq; reprehensionē recte inquit valerius merent qui cū
equissima iura iniquissima habeant ingenia moribusq; suis q; le-
gibus vti mallint. Leges solonis erat sententia aranearū in corru-
pta ciuitate tellis esse similes. Illis quippe siquid leue imbecille
q; inciderit inuolui ab eis atq; cōregi. Siquid vero maius aut gra-
uius: prumpti ac perire. Deus ac legum latores nō soli iuuare ciuita-
tes possunt. Sed qui ipas regunt. Ij enim si recte rem administrent
Deus ac leges viles sunt. Sin autem male: nihil p sunt. Optima
legū platonica sententia moderatio in tria diuiditur. Primo si sint
leges preclare z optime. Secundo si ciues eas leges que ita late su-
erunt omni studio obseruen. Tercio si iuxta bonas cōsuetudines
ac studia quozūlibet positis legibus bene res publica administret.
Est: gñ prima pars eiꝰ sce moderatiōis vt sint leges optie. Secūda
vt intra illas maneat. Tercia vt preclaris cōsuetudinibus studiis
q; viuatur. Equitate seruata equitas nihil aliud est q; iustitia. Iusti-
tia fundamentum est perpetue commendationis z fame. Sine qua
nihil potest esse laudabile. Ad extollenda vtiq; bonorum pre-
conia z repprimendas insolentias transgressorum prouidens ecc-
lo iustitia. Ad regnātū limina prexit in terris. Iusta deus prouidentia
terrarū rectoribꝰ iustitie moderamina destinauit vt vntes extollen-
tibus z ipaz rebelles penis debitis afficientibus vnicuiq; iura red-
dant ac merita si q; iudē iustitia virtus est cōstans sua suuz vnicuiq;

tribuea. Subent impia suadet ratio vitas instat. Necesse est cogit di-
uina humanaq; iura pdicant vt bonis pnia malis supplicia in erant
Tulius in libro de legib⁹. Nihil est ait pfecto pstabili⁹ q; plane in-
telligere nos ad iustitia eē ratos. Prouintie vni⁹ parant iure reti-
nent. Oportet oēs q in regno cōstituti sūt primū oīuz regnū ip̄s ser-
uare. Seruat aut nihilomin⁹. si in eo nihil fiat qd min⁹ cōueniat q;
si cōuenientia cūcta agant. Ergo primū oīuz est iusticiam cōseruari
Pluris est iustitia q; victoria facienda. Pulch⁹ rū sane est iustitia
regnū cōparasse. Pulcrius iustiaz regno pretulisse pulcherimū vi-
tae ip̄i. Caveat ne qu⁹s iniuste diuitias cumulet neq; luculentissimā
conet ciuitatē reddere. Sed iustissimaz pdicet vitatē ⁊ apud hoies
⁊ apud deū esse maxime omniū venerandam. Itē iperegrinos ho-
spitalitatem in supplices indulgentiā. Adoneat vniūqueq; animaz
erga se ip̄az amore falli atq; perueri solere percipiatq; ne quis ha-
bundans ip̄e pariat proximū exurire. Liquido cognoscit phi-
losophorū preterea inquit Monarcha quī natura non autez fide
iustitiā colit oditq; reuera iniquitatem cū caueat ne ip̄s iniuriā
faciat quibus facillie potest. Qui ergo circa mores actionesq; suo-
rum nihil vnq; facit impie nihil iniq; atq; ita in ip̄s se seruat imma-
culatum ad producendas virtutis fruges erit aptissimus que oīa
sapientia cōparantur. Principi nō aliter necessariā esse sapientiā
q; corpori animaz. Idem ip̄le plato iudicabat beatissimasq; fore
res publicas. Si aut philosophi dominant aut saltem qui guber-
nant diuina quadam sorte philosophentur. Nihil enim pestilenti⁹
esse potestate ⁊ audaciā quā ignorantia comiretur tales quoq; sub-
ditos esse solere quales principes videantur. Magistratibus non
propriū bonum sed publicū esse cogitandum atq; nō partē soluz
ciuitatis quandam. verum totam esse curandam. Ornamentuz ⁊
principis decus eē iustum imperiū. Principem tria hec maxime
debet obseruare prudentiā iustitiā fortitudinē. Proculus vir in-
ter romanos patres genere virtute integritate auctoritate primari⁹
regi Romulo fidus imprimis ⁊ ex albanis colonis necessitudine
⁊ familiaritate cōiūct⁹ pcedēsi romanū forū iurat⁹ maximū ⁊ sa-
cristimū iusiurādū p̄sentib⁹ cūctis inq; Romulū sibi dū iter faceret

e regione obuiam se obtulisse: specie ipsa et forma insigni: ut antea
 nunquam fulgentibus armis ac se priorem illum ita allocutum. *Qua*
 iniuria o rex et qua mente impulsus nos falsis et improbis crimi-
 nibus circumuentos urbem orphanam in luctu et gemitu in squalore
 et sordibus reliquisti. At contra regem tradunt histo-*riae* respondisse. *O*
 procul. ita superis visus est. Nos e coelo demissos condita urbe im-
 perium per maximum et gloriam habitura rursus in coelum reuer-*ti* pro-
 inde bono sis animo ac Romanis nuncia uti prudentiam iustitiam et for-
 titudinem colant. his artibus fore ut amplius inter homines pote-
 tiam consequantur. Bone Deus quantum alias omnes veneta Diuina
 nepe inspiratione inter medios pelagi voraces stans excelleres ci-
 uitates si recte statutas leges tuas recte seruares. Si factorum non fa-
 cierum differentiam faceres. Si ab iniustitiae iugo de te precipue bi-
 moeritos et amplitudinis tuae libertatisque studiosos liberares: quod
 unum Dei donum tanti faciedum philosophus censet: quantum est virtus
 vitis praefera. Nam ubi moeritorum cessant obsequia ubi nullus in-
 ter fortes atque ignauos discriminem viget ubi nullus virtuti locus nul-
 la studio-*rum* ratio habet vitia ibi regnent torpescant virtutes principat-
 et regna decidant rerumque omnium dominetur confusio necesse est. Paruus er-
 ror in principio maximus esse solet in fine. Unum quo vestrum
 maxime creuit imperium: sane omnino est quod ipsius caput ubi scilicet
 est mentis sedes humilitate vnanimitate fide caritate sensibus quasi
 compactum innocentissimum atque sanctissimum cum aequitate precipue anti-
 quis illis aureis seculis ab omni labe procul concordiam coluit.
 quippe qua minime res crescunt. Discordia vero quae parit iniusti-
 tia maximae dilabuntur. A minimis principibus sensim amplissimi
 nunc facti patres caute. Laete inquam obsecro ne Antigonii seu
 Demetrii casus recentetis. Aliena vita sit vobis magistra praeterito-
 rum ratio praesentium esse debet ordinatio. Non ad amici Socratis
 coeterum ad quae amica magis esse debet veritatis obsequium. Non
 ad suffragiorum spem cupiditate ambitioneque ducibus iura vari-
 debent seu retineri. Heu venalia nostra tempestate quasi omnia pau-
 cis excoepis. heu rursus inquam expertus nimis dephedi. Video
 actate tenui rimula tanquam prospicere quam futuram olim tot monar-
 cha quidam execrationibus accusauit. Iustitia rarecet: auaritia in-

De iustitia
et de auaritia

ste
qui in li-
bro de iustitia
et de auaritia
et de
libertate

quirit crebrescet siqui forte boni prede erunt sceleratis soli mali opu-
lenti erunt. boni cōtumeliose vndiqz et egellatibus iactabunt. cōsum-
detur omne ius leges interibunt. audacia et vi omnia possidebun-
tur nō fides in hōibz nō pax nō humanitas nō pudor non veri-
tas erit: atqz ita neque securitas neqz requies a malis vllat omnia
terra tumultuabit fremet vndiqz bella. Quae omnia erūt propter
iniustitiā. Deus ergo vult omnes hoies iustos cē. i. Deū et hoies
caros hie Deū scilicet honoraret atqz patrem hominē diligere ve-
lut fratrē. In istis enī duobus tota iustitia pstat. q ergo aut Deū nō
agnoscit aut hōi nocet iniuste et dñm suū viuit et h mō abruptū in-
stuntū legēqz diuinā. Forsan haec ē aetas q. p. p. in quāte huius termi-
no sacculi humanū gen^{us} i deierit^{ur} neqz iu ualecete plabit. At q me
mei casus indignitas deuebit nō sunt adeo mali exhibendi ut de
bonoz p. p. nullitate q. r. r. v. e. orbis ne vrb. s. m. dixeret rei publi-
cae li oēs eent mali quoz m maior numerus qz nullo dūce regit a
paucis iadē bonis repmit. Idauci q. p. aequ^{us} amanit. Iupit aut ar-
dēs euerit ad cithera virt^{us}. Hoz tu spes mea vexillifer es Iustitia
ne. Qui sic Achilles peileū ita tu pareū virtute oimoda supasti ne-
pe mores iprobos auaritiaeqz sp vestigia declinasti. Quid ampli^{us}
tuis addēdū laud^{is} b^{onorum} diffiniā. Si qris gēinos super q laude catōes
In p. p. cūctos q pietate numas: Scipiad as fabios ai p. p. itate me-
tellos Elogo: Marcū Iustinian^{us} eris. E qd excelli vir at terea oia
ludū fortunae: q. circa satagit auaritia infra te moerito semp putasti
Casus frequēter meos egre tulisti. Ipsiqz iccirco plūmū pareū suc-
cēssit: atqz qd Agelila^{us} de se iactare saepe solebat. Tu nō verbis
magis q opib^{us} p. p. cecisti: vniūsz terrarū orbē p. p. ae nūqz p q toties
tot sapiētiū me fortissimeqz picula subiisti vniū tū oīz: tū p. p. pue
fidei p. p. itaeqz erga ipaz: pecunijs tuis neqz vīte ipsi p. p. ae mō cōdu-
xisset band pep. c. l. i. neqz nouos et nup vēdicatos amicos antiqz et
p. p. batis neqz turpia abi qz picul^{us} hūc honestis et laboriosis anposui-
sti: Palmā solus int oēs alios gloriofissime retulisti. Dij tibi. vir-
giliano viar modulo siq p. p. os Respectāt numina: siqz Alqz iusti-
tiae et mens sibi p. p. cia re: ti Praemia digna ferant. In freta dū fly-
uij currēt dū mōib^{us} vmbrae Lustrabit cōueta polus dū lydera
paleet. Semp bonos nomeqz tuū laudēsqz manebūt. Barbonus

indolito tuū pign^o p^ostātissimae: tū ob tui noīa splēdore: tū propter
oimodas maxie suas q̄s i canitie ex phisiologia cēleo illū vtutes:
pudētā p̄cipue ⁊ iustitiā habiturū. Magnū in p̄ia futurū virū p̄
diuino. Rogo qd aliud afflic^o inops bonis oib^o spoliat^o natis tu-
is ⁊ natis natoꝝ ⁊ q̄ nascen^t ab illi: atq; maxime tibi: patria natali-
bus fortunis ingenio morib^o auctoritate sapia iustitiā fortitudie
ipantia claro viro p̄ter beniuolētiā studiū deuotionē atq; obseruā-
tiā vere sincereq; asserre possim ignoro. Egdē vir magnanime in
difficillimis rei publicae sp̄tīb^o agitate ut tuis interdū p̄silijs ⁊ la-
borib^o intereēm: Tecūq; Aibeniētia Cartaginētia atq; Romana
p̄cipue gesta familiarit̄ cōicārē, egdē inquā nullibi liben^o hospitali-
tatis gr̄a: animū oīuz nāq; p̄stantissimū domicilium ē ibi sedē h̄re
vbi libera sit res publica. Despōdere q̄s venetijs coeterū qm̄ sum
tot idigne ibi mala p̄pessus tot frustra vexat^o iurib^o tot afflictat^o rāq;
naufragijs, altū fugiēs i portu denuo q̄i naufragiū feci. Quidē
ad clīna lethifex q̄i p̄cipitauī. Incidit i syllā cupiēs vitare caribdi
Ibi nihilomin^o bone De^o p̄ter spē ⁊ op̄inione meā benigne susce-
pi^o ad nōnullas p̄ loci facilitate dignitates assūpt^o: Discipulorūq;
p̄ appellat^o viuo vitāq; extrema p̄ oīa duco. s. recte inquit phus.
Quae canit in altis garrula ramis Illes caueae claudit antro
Huic licet illita pocula melle

Largasq; dulci studio dapes

Ludens hominum cura ministret.

Si tamen arcto salliens tecto

Remorum gratas viderit umbras

Sparfas pedibus proterit escas:

Siluas mī moesta requirit

Siluas dulci voce susurrat.

Viribus quondam vallidis acta

Pronum flectit virga cacumen:

Hanc si curuans dextra remisit

Recto spectat vertice coelum

Ladit experias phaebus in vndas

Sed secreto tramite rursus

Curram solitos vertit ad ortus,

vel vespere

Repetunt proprios quaeq; recurſus

Reddituq; ſuo ſingula gaudent

Nec manet ulli traditus ordo

Niſi q; ſini iunxerit ortum

Stabilemq; ſui fecerit orbem.

CUtinā Venetiſs tanto ſtudio publica reſtaurarent iudicia q̄to
priorū: vtinā hūana tēpla quāto lapidea reſtaurāt. Nepe i patriae
ſinu. qñ viuē nō licuit ⁊ i cari parētis vna tollerātū nāe paſſus cō-
ditionē ex hui⁹ mūdi pelago: requeſcerē. Dixi q̄ multoz forſan au-
res offederēt. Vos autē p̄res p̄ ſapia v̄ra ex amoris p̄cipue vi ſuē-
tē orōnē meā aeq̄ aio ſpero laturos. Nō ſatis ē tutū mellitis credē
vbis. Ex h melle ſolet peſtis amara ſeq. Diātis ſaluifera erat ſnia
q̄ viliā nō q̄ blanda ſint patriae dicē ai ac prudētiaē p̄p̄iū eē. Ser-
monē ad gr̄az t̄m iſtructū. Velleū eē Diogenes laqueū diffiniuit
Quid ſtolidia igitur mentibus imprecer

Opes honores ambiant

Et cum falla graui molle parauerint

Tunc vera cognoscant bona.

Primū Deū maxie ⁊ lupos timeāt q̄ de pupilloz deſolatiōe p-
curāt. Deide etiā mortuoz manes qb⁹ nā ineſt vt p̄cipue illoz cu-
ra teneant q̄ ab eis geniti ſūt adeo ut honorātib⁹ eos p̄pitij piēnē-
tib⁹ inſeſi ſint. Tantā eē naturae Plato vim aſſeuerabat. Nepe or-
phanoz Plato q̄ſi cōis p̄r: Cū piētiffimū oīuz officiū in oēs pu-
pillare ſeſiſſet. De pupilloz tutela i legū libris poſt plima: atq; illa
qdē nō humane min⁹ q̄ ſapiēter aſi dicta. Venuo ſic diligēter edi-
xit videlz. Sequitur poſt haec q̄ſi ſecūda qdā orphanoz p̄creatio.
eſt autē poſt primā educatio. Diſciplinaq; de qua dictū eſt: poſt ſe-
cundā vō opam dare debem⁹ vt p̄uati parentib⁹: q̄ minime miſe-
rabili calamitate p̄mantur. Legū ergo cuſtodes quaſi alteros iſto-
rum parentea primis non p̄iores conſtituim⁹ ⁊ per ſingulos an-
nos quaſi ſuis prouidere iubemus. ſed in primis: De orphano-
rū educatione tam p̄ legum cuſtodibus q̄ pro tutoribus exordi-
amur. Oppoſitū itaq; inquit: videmur: in ſuperioribus narraſ-
ſe deſunctoꝝ animas vim quandam habere: qua de rebus huma-
nis curā hñt. It̄ q; parētū mance: erga illos q̄s genuerūt ⁊ ſup̄ſi-

tes sp amauerint amore affici nature nos imo necessitas cogit disti-
nere. Praeterea seniorum viuendum animi q maxis i ciuitate foelici fun-
gunt: honorib⁹ eos q filios mortuorum nepotefue dum colunt iocundis-
sime viuunt: acute haec audiunt et acute pspiciunt: et q iuste orpha-
nos tractat beniuoli sunt. Illi aut maxie indignant q pumelijs pa-
rentib⁹ orbos afficiunt. orphanos qppe maximu sacratissimu qz de-
positu putat: atqz e oino. Hic rōnib⁹ tutor magistratufqz cōmoni-
tus mētē siquā hz ad hanc rē adhibebit ac de disciplina educatio-
neqz orphanorum. ita pvidebit pro virib⁹ ut sibi et suis prouidere vi-
deat. Quicūqz h ante legē exordio pfluasus: ab oi in orphanos cō-
tumelia se ptinebit. irā legū effugiet: at q pfationē hanc aspnat⁹ ali-
que patre aut mre pnatū iniurijs afficit. Dānū duplū restituat. ac si
quē parētes ambof hntē leferit. Sed leges q sequuntur tutorib⁹ p
ut erga orphanos se gerant. Magistratib⁹ prout de cura tutorum in-
grant cōscribim⁹. Si ergo educatiōis liberorum: ipsi propria et disti-
cta qdā hntē exēpla: ac ipsos educantes de reb⁹ suis aliter puide-
rēt. legesqz de istis mediocriter distintas hntē non absqz causa tu-
toris leges: qm multū ab ill⁹ differēt seorsū ederem⁹. alijs studijs
orphanorum vitā: alijs nō orphanorum muniētes. Qui aut de legū cu-
rodib⁹ tutore obseruare cōstitutus ē: non min⁹ orphanos qz si ge-
nuissent eos. diligant. neqz res illoz pcius qz suas gubernēt immo
etiā affectu ai meli⁹. Unam vō hanc legē sp in aio hntes tutelam p-
agant. Si qz huic legi derogauerit tutor quidē a magistratu cōdē-
net rē. Postqz vō ad pubertatē orphan⁹ venit si male secū egis-
se tutorem duxerit ad qnquēniū vsqz ab exacta tutela in tutorez si-
bi agere liceat quo et oi tpe a magistratib⁹ amplissim⁹ orphano sa-
uor adhibeat. Si at magistrat⁹ aliqz p negligētiā obfuisse orpha-
no videat qd ipsi restituēdū sit alijs supiores iudices statuant. Sin
vō etiā p iniurijs orphanū affecerit nō solū damnū restituat vcz
etiā magistratu iuste puet et ali⁹ pro eo ciuitati regioniqz a pplo cō-
fessū creet. Haec et alia plūma i suis libris circa orphanorum curā tu-
telamqz Plato differebat. Prouidebat eni diuinit⁹ ille vir ut rex
oioz acutissim⁹ erat psector et cognitor fore ut qz plurimū orpha-
ni ab ill⁹ q eis maxie opitulari deberēt oppmerēt. Ad cū lōge acer-
bius pnuersuz aeuū cuenisse qz alij nemini excellētes petitionuz

indices Andreas fuscus et Marc' arimodo Heroes cum pientissimi
mihi iustissimi mihi ligdo cognouerint tutorem illi meum mirabile
fama notatque dignissimum non modo fidei sue commissam reddere nolle
tamen imo aureos pinacissime me ceterum petere absolutes ab eis quid
me petitione ipsum sententiarum. Est quod orationis non sicut quidem sed stru-
cturae nonnulla inter meas citationem petitionemque dissimilitudo videat
se ad appellationem seu potissimum carcerationem accingit. Obsecro
quod ista tam diu rationi sit ut ipsi aliquo pacto quadrare nequeat dissimilitudo
attende. Citatur tutor ipse est specialiter flagitatur est personaliter. Ego
eruditus lector maxime nisi me putare offensurum ligdo ostendere citatio-
nem per quam apte petitioni congruere et petitionem quantum necesse fuerit ci-
tationi quadrare. verum quoniam et sapientibus quod acuta clara et acie recta per-
spiciunt. lippis autem atque transuersa tunc ut ipsae recteque vi-
deant supuacaneum duxi admonere. Inani garrulitati sobrium silentium
anteponam. Quis enim est quod tam mentis inops quam realiter et persona-
liter nesciat ad specialitatem referri. Pugnat propterea quod in citatione non
in petitione enim commissum appellauerim quod ratione debueram inquit com-
putum petisse. Ad autem incitationem non profuerit commissum ipsum
appellasse. In petitione non obfuerit neque quod computum petisse necesse
fuerit. Tres extant rationes. Prima ratio est quia commissio a die obi-
tus patrum citra. Transiit in commissariam: namque inde omnis perijt vi-
gor commissionis in cuius locum subiit commissaria. Itaque ut in citatio-
ne nihil profuisset. sic in petitione non obest commissus ipsum appellas-
se: cum omnis penitus commissio sit vigor extinctus. Itaque sufficit mihi
eum petere vel petisse commissario seu tutorio nomine et realiter ac persona-
liter tamen: imo sunt qui dicant commissarias quod a die quo sententiae feci te-
stamentum paternum petisse. Itaque sicut in citatione petitionemque nihil
commissarii nomine silentium nocuisset. sic eiusdem expressio in presenti causa mea
uocat nihil cum omnis penitus commissariae quoque sit vigor extinctus.
De qua ad abundante licet cautelam. in citatione petitionemque sit
facta mentio nocet nihil. Rursus quod commissionis in petitione facta
mentio noceat nihil. Altera est ratio quoniam eadem inter narra-
toria tantum verba facta est mentio. quippe quae ad ministratio-
nem olim praeteritae suae: non ad petitionem nunc praesentis me-
am refert. Ad de commissario nequaquam nomine dici par est propter alias

tres rēnes q̄ne in re pauci q̄si nulli⁹ momēti nimis multa cōge-
rā dūxi omittendaa. Tertia rō q̄ cōputum. l. necesse nō fuerit de
cōmissione petisse est polieteti primae sentētiaē notabile: p̄stansqz
quoddā caplin loco tēporeqz declaranduz. Audio aduersarium
pterea: q̄ sentētia tumultuose nimium z nulla habita auctoritatis
suae atqz allegationū z probationū soarū rōne. In eū lata sit pluri-
mū cōqueri. Querit oniae aut suae merito ne an īmerito tacent.
In libro apud notariū citationū est videre. Quarū prima decem-
bris ante dimidiū anni p̄eriti incoepit. In octauū Junij dies a ci-
lationib⁹ in dilationes terminauit: in quib⁹ multā sp̄ aduersarius di-
xit: nihil p̄bauit cuiusmodi aduersarij ipsi⁹ vaniloquia versutiasqz
oīno vidētes atqz nimīū iudices intelligētes. Rei iam moti cōscie-
tia vltimū ei z peremptoriū terminū ad producēdū z p̄bādū qz
vellet cū admotione se ad sentētiaē nisi dicta p̄baret processuros
quo itidē vt supiorib⁹ sp̄ tēporib⁹: multa rursus dixit z nihil p̄-
bauit. Volētes aut aliū ei iudices terminū statuere ne de se congē-
ret noluit termino se cuipiā implicare. caeterū ad forz dñoz iudiciū
pcuratorz sat agēs prexit. Ibiqz inhibitiones ipetrauit. q̄ vñ peti-
tionū nri iudices nō pcederēt: q̄ propi oportuit meipm ciere ad diē
sequētē q̄ ut pñtib⁹ qz fidedignis polliciti ē corā dñis pcuratorz iu-
dicib⁹ cōparē nō pparuit. sequēti aut eodē ipso citato die aures ter-
ra iā caudaqz minime valēs occludē corā pcuratorz ipis iudicib⁹
adūfari⁹ cū Daniele sono luo z procuratorz aduocato cōparuit
cui reddito moerito rñso dñi ipi pcuratorz iudices exq̄sito sanoqz
p̄habito secū p̄silio: miserūt ad petitionū dños nūciū suū q̄ ibibitio-
nē ammonēt dicētē ut offitio suo sūgerēt. Vidētes itaqz dñi iā pe-
titionū ipi iudices q̄nil se iustitie nisi ius darēt p̄iudicatuos. De
ab ei⁹ iniq̄ vē in quā indebitaqz petitiōe absoluerūt z eū iure meri-
toqz ut i snia ipsa p̄tinet sniarūt p̄ pte. Puto q̄ talē sniaz tulerit iu-
dices probāte actore. Reo at nō se desēdēte aliq̄ rōnabili nisi nuga-
li tñ desēdēte in stoz oīo eē z cōmēdabiles. qui siqd peccauerūt nus-
la in re alia nisi in dilationsbus nimis peccauerūt quod eqdē ad
maiorē. non ignoro. fecerunt honestatem ne vnqz congri de se
iure possit aduersarius. Qui cum nullo Deum ipsum testor iure
sententiā possit ipsam in meritis accusare in ordine accusat. at

tamen neq; in ordine neq; in meritis est accusanda: immo cum in
mentis sit maximopere probanda. si quid forsitan in ordine. qđ ne-
quaq; tamē pceditur peccauerit est aequo aīo ferendū. nepe nō q-
ntur qđo fiat ius dūmodo fiat atq; aquila naturaliter muscas nō
capit quas naturā cōtrā: si tñ capere post habitis aucupijs dīgnis
se gesserit: abuolabūt. Vos haec fabula respicit qui tremis qđ vo-
bis in manib' dedit fortuna post habitis a caudis villos euellit
qui ambitioi nō aeqtati iura datis quoz quid velit intīmū anima
ceu nequaq;. At extrinsecū passionib' ut corpus victū cogitatio
sic falso iudicio iura sese cōscietia intus accusante quo vos volun-
tas nō pura fert ratio retorquetis: nullā pfecto tam validā verāq;
ratione reperias quae garrulis captionib' cōtaminari non possit.
Sic quoq; cū desint sibi iura recurrit ad ipsam. Quā bene iā nouit
garrulitatis opē: hō dolosus. At sapiēs rectusq; index animi aci-
em ad illa q in causa robusta nō quae inania sunt inuisis atbomis
applicabit. Siqđ ut nullus vnq; tam liber ē aer q in sectis atbo-
mis aut volatili q si leui quopiā vacet oīo ita nulla fere reperiri po-
terit ratio quae nequiret proflus quapiā cauillatione causari: qđ
acute nō min' q; sapiēter ad me meus ita scripsit Impator Epłaz
ad Thomā nostrū tuā legēdam flagitauit: Lecta gaulius me Her-
cule sum primū. q scribendi quodam genere polles quod Zeno-
nis ita exprimit illud antiquū vt cū ipso nomine ipsi Zenonis ani-
mā sortū opinione stoica videre. Gaulius deinde plurimū lum-
q aduersariū antiquū illū tuū: Quapropter memini me te pcepta
petisse ut sub ducatoz qnquaginta pmo postea cetū pena a com-
promissarijs vīs iudicibus expediremini rōni calcitrantē: subie-
ctus tu rationi subieceris. Qđ aut cauillationib' nōnullis: capiti-
bus tanq; hydra relictis. Tales quales diuinit' nūc sūnt quos
aptissima metapbora tres fratres nominas sortitus auditores ni-
hil. ut spero. ē quo a triūpho tuo deturbere. Hoc tñ pstantissimos
illos peculiariter aliū philosophū. aliū oratorē. aliū legū peritum
oēs naturalis merae sincerāq; nugis posthabitis aeqtatis ama-
tores pdiuino cōmissariae quantū vēdicauerit sibi commissarius
quantū cui d; reddiderit cauillationib' ommissis oibus inqstui-
ros. Hinc in quā pcedent leges 7 pphetae. Nulla sigdez tā stabilis

tanq̃ certa ratio est quae subornationis garrulitatēq̃ lenocinijs
ex parte q̃piā ptaminari nō posset. Aduersario tuo p̃cinne apteq̃
dici debet. Sic q̃ cū desint tibi iura recurris ad ipsam. Quam bñ
nouisti garrulitatis opem. **E**t de ijs hacten⁹ operi tuo si extremaz
manū imposuisti: velim atq̃ id vehemēter obsecro obsecrorq̃ ad
me des p̃iti tabellario: qd̃ si feceris affini tuo Baptistae zeno car-
dinali atq̃ p̃stantissimis nōnullis viris z gratissimū eē: ubiq̃ atq̃
honori tuo p̃ q̃z optime cōsulere te velim intelligas vale z me ama
ut facias. **D**iascoridē p̃feci qd̃ opus latinis medicis puto nō inutile
nūc rebus publicis incūbo. Reliquū tēporis qd̃ per paucū admo-
dū supest. nam reb⁹ nostris difficilē se magn⁹ facit sacerdos gracia
lris imparitor. Equidē legationē hanc renuerē quā grauissimā ex
perior nisi rei publicae nostrae p̃ducē nō id existimare. Itaq̃ mal-
lo maximū mihi onus atq̃ si eēt opus cū vitae discrimine q̃ detri-
mentū sibi vel minimū accessuruz. velim: utcū a cōmissario vel vt
q̃ p̃prie dicis cōmissario illo tuo z rerū tuaz expedire. Ad me te
transferas quippe qd̃ solatiū ineffabile mihi tibi erit honorificum.
Iterū vale. **H**aec ita posui ut sniaz p̃ter z rarissimi viri fidē ape-
rire. **P**rofecto si cētū talibus viris res publica veneta vna i aetate
fūgeret: **R**omanae illi antiquae cederet nulla in re imo ob vrbis i-
sup̃ sitū **V**enetoꝝ q̃s **R**omanoꝝ nisi morib⁹ degenerauerint foret
imperii diuturnius. Nullā enī ausus fuerim dicere pace ṽsa dixerī
Italiae ciuitates rerū omniū in orbe vrbē oppulētiorē nullam cō-
modiorē nullā tutiorē q̃s **V**eneta. **M**irabile p̃fecto dictū est. **P**a-
tentē vndiq̃ z aptam vrbē aliaz omniū muris. **T**urrib⁹ z oi mu-
nimine clausaz eē tutissimaz **M**aritimū ac terrestre iter ad quem
libet vrbis locū z inter medios pelagi vortices aquā dulcē z salu-
tiferā repperiri oia quae p̃ totū terrarū orbē oriant̃ maiore hic q̃s
vbi nascant̃ oppulētia inueniri. **Q**uid de innumerabilibus regijs
dicam ornatissimis tēplis omnisq̃ generis p̃stantissimis archite-
cturis. nēpe si vrbē venetae magnificētiā p̃g̃rē explicare. **R**em ag-
grederer p̃suis impossibilē. **E**quidē huiusmodi nō p̃iecturas ve-
rū iudicia oīno dixerim patētissima **D**iuina venetiaz vrbē fūda-
tā fabricatā gubnatāz defensas puidētia. **M**agna vindicta vos di-
gnos iudico q̃ diuinā volūtate retorq̃re. i. q̃ talē p̃fiaz prodē cogi-

tatis optinā. De cetera qz istm qspiā q rei pub. v̄rae salutifera fētū patā
facē. Egdē p̄res p laude v̄r p iperij sempiternitate vnū moneo
ne ex rectorz v̄rarū ciuitatū optione scribae ⁊ collegae reliq eligāt
ceiez eo si libet ordier: quē i sigillo n̄ro de legib⁹ ⁊ mox i meli⁹ refoz
matione digessim⁹. Quo null⁹ meo qdē iudic⁹: neqz dignitati ve
strae p̄cinnior neqz rei publicae firmior vnqz ordo pōt excogitari
In eo p̄terea sigillo plima mea erga diuinā hanc aristocratā deu
tione v̄ra sp̄ illibata nobilitate p̄posui q si seruabitis seruabimini.
Interea venia pua qdē v̄ra exorata veli ad platurā aliquā neqz spi
rituale neqz tpale in v̄ro offio neminē nisi sit venetus ciuis assumi.
Vener⁹ aut ciuis v̄slibet licet oriūduz esto vir bon⁹ ⁊ prudēs ⁊ q
nō minozē de re publica veneta qz de se ipso sollicitudinē hēat. Di
ligētiaz in creandis magistratib⁹ tanti eē Plato faciebat ut vel bo
naz p̄stitutio legū absqz magistratib⁹ bonis nō mō minime p̄futu
ra sit ciuitati. verū etiaz plimū nocitura. Cōportē vō ait tā eos q
magistrat⁹ electuri sūt qz q eligēdi eē ab adolescentia p̄batissimos
maiorib⁹qz p̄batissimis gēto ⁊ q cōciuiū mores p̄fectissime cal
leāt binōi viros virago diuinū q gubernaris exēplū imitata: siqdē
ciuitatē ad imaginē regni celestis eē regēdā. Diuin⁹ ille Plato cō
tendebat opib⁹ tuis souē. aeqtate p̄mū seruata te decet. Virtutis nē
pe offm̄ ē b̄ficiā poti⁹ p̄ferre qz suscipe. Sane nihil tā est angustū ai
tāqz parui qz amare diuitias: nihil honesti⁹ qz p̄ecuniā p̄tēnē si nō
hēi. Si vō hēas ad b̄ficiā libalitatēqz p̄ferre. Vos ā: v. li q̄scūqz
tā florēs aristocratia amplectet ne ingnitudinis. Quippe qd maxi
mū est. vitio subeat. cacterū optioni tātae fidē mutuāqz p virib⁹
caritatē seruare. In cui⁹ qdē q̄so rei signū si nō maiorē patit v̄ra fa
cultas ḡtitudinē. At saltē in. xxiij. vel. v. vel. vi. April die cerētū vnā
cū aureo: qlibet v̄rm i tēplo vel scola sancti Arci. p suoꝝ aliq er
ga vos recognitiōe b̄ficiōꝝ offeratis. Quantis aut bonis gaude
bitis: si vos qz boni ⁊ recti eritis ex meo de legib⁹: moxqz refoz
mationē sigillo intelligetis. De embryonis formatiōe ⁊ animae
infusione libri primi Alter tractatus.

Epiorib⁹ admirabilior vis difficiua succedit: q venati
viuido tā seie b̄bili spū ecūqz sedulo discurrēte ⁊ icre
mētū vi hauriēte corde p̄serti cerebro epate vmbilico te
stib⁹ qz fōit quēadmodū i ap̄horismis exq̄sitiū sē scribū. Ipp. nec

nō Alb. mag. i. li. xvj. volumis de aialib⁹ tētan. i. de ortu z iductōe
ca. xj. Quali aia ē i scie z fm quē ordine pōritā ē i co⁹ vegetabilē
sētib⁹ z q̄lī sola rōnal⁹ ē ab extrinsecō carta. ccvj. z seq̄ntib⁹ vbi du
os ḡd⁹ p secretorū nāc solertissimā idagationē i plātis succedē. i. re
ligis aialib⁹ tref. i. hoīe q̄tuor. In alijs at̄ ḡdus mixtio nū q̄ sūt an vi
tā z vite p̄ncipia admirabil⁹ ēē distiguit vbi Anaxa. Arist. Avic.
Auerro. Teophrasti aliorūq⁹ i mediū p̄parthericorū affert opini
ones. Accireo pforatiōes brachia dactylatas man⁹ z singlis p̄grue
mēbra dispōit q̄b⁹ nōdū tñ p̄sumates fōrtis. Aia sētitia reuiuisc⁹ ase
diūsa q̄m ē opatio: diūsa p̄t sortita ē noīa. Bū vegetat ē aial⁹. In h
a spūali o. fferēs: q̄ h rōnē mistret: illa vitā q̄ mea qdē snia i h⁹ ecclō
line hōie ēē nō pōt: illa ēē pōt tñ vna est aia. i. sensual⁹ vna. rōnal⁹ al
tera videat. Desual siqdē ē q̄ sentit vult recordat in corpe coīa. Rō
nal⁹ vō q̄ p̄tēplāt itelligit sapit. Spūal⁹ qdē viuēs i sepa: qdē innue
re q̄s videt Lactāti⁹ dicēs. Hō nō stat q̄ nat⁹ ē rect⁹ ingredit⁹. Sz
q̄drupes p̄mo qz rō corpis z huius p̄t⁹ vitae coīa ē nob cū mutis
aialib⁹. Post deide virib⁹ p̄firmatis erigit⁹ eiusqz lingua in eloqui
um soluit z mutum aial⁹ ēē definit: q̄ rō docet mortālē nasci hoīem.
Postea vō imortālē fieri cū coepit ex deo viuē. i. iusticiā seq̄ q̄ p̄ti
net in dei cultu. quā q̄si sniam secut⁹ Pindar⁹ inq⁹. Tu corpe⁹ oīuz
ibecillē p̄seqtur mortē viuūqz ēt aetnital⁹ simulachrū deserit. Hoc
n. ē solū a Deo p̄fectū atqz illuc tēdit nō cū corpe. Sz lōge a corpe
señctū ac sepatū puz oīo carnis exps atqz expiatū. Jpē. n. aim⁹ sin
cer⁹ z ut Heraclit⁹ q̄s a st optim⁹. Lū velut e nube fulgur ita e cor
pore volat. Qd at̄ p̄mixtū ē corpi eoqz oppletū quēadmodū eva
poratio qdā onusta atqz caliginosa egre emittit egre qz reuocatur.
Haud igit̄ p̄sentaneū bonorū ac fortū viroz corpora vna cū aīs
p̄ter nām in caelū trāsmitti. Sed aīos vīute exultos existimādū ē
oīno. Soici pirario Epicureorū errore. Sic aīarū imortalitatē sūt
opinati ut eas in varia trāfire corpora crediderint. Hinc ē q̄ pro
pria p̄fossi sponte. i. spantes ex adūsā se i vitā p̄sperā mīgturos cō
plures viri p̄ire: q̄ cū Hegelias cyrenaic⁹ efficacissime disputaret a
deo frequētes ad sibi met mortē p̄scissēdū hoīes iduxit ut illa docē
na i figno suo phibēt ab egipti rege Ptholomeo q̄ tpe mag⁹ phoz
p̄ctatōe h mōi res ē agitata q̄circa ut friuolas ōmītāt: tres p̄cipuas
phoz opiniōes repio. Eoz carneadeo q̄si more p̄mā ponā q̄ puta

bāt aīas infire dicētes: Sic corp^a a corpe sic ab aīa aīaz gnāri ⁊ line
corpe eē si posse. Legē celestē eē q^o vniūq^qz varietatē recipiēs si eēt
aeternū. Aīaz varietatē recipe q^o i infātē sit nescia. In puero min⁹.
In adolefcēte cōiter sapit. In iuvene plus: iō eē aeternitatis exptez
atqz vbrimos iccirco phiae fōtes h^o pacto exhauriētes q^o bifariāz
s. phiaz distiguant. fm opinione vnā in q^o sic aīaz relinquāt ut nihil
aliud nisi rex oluz illā similitudinē opinent. fm aut vitatē alteram.
vñ. p^o plus aīaz tollāt. Sib⁹ a sup^oma die eadē q^o aī p^omū: nec magis
a morte sensus vll⁹ aut corpi aut aīae q^oz aī natalē. Imortalitāz
vanitas in futurū etiā se ppagat ⁊ i mortis q^oz ipa ipsa sibi vita mē.
ti. Si passibil⁹ anima ē. sēfibilis sit proculdubio necesse ē. Et vbi
cogitatio illi quomodo visus ⁊ audit⁹ quo pacto tactus. Deniqz
q^o sensuū vsus aut qd^o sine ihs bonū q^o deide sedes: quātaue multitu
do tot saecul⁹ aīaz velut vmbraz qb⁹ imortalitatē ⁊ trāsfigurātōez
dare. Manes colē atqz hoīez deū facē q^o iā etiāz hō desierit ceu vl
lo mō spirādī rō a caeteris aīalib⁹ distet aut nō diuturniora in vita
multa repiant qb⁹ nemo siles sibi diuinat i mortalitatē. Pueriliūz
ista deliramentoz auidaeqz nūqz desinere mortalitatis cōmēta sūt:
ingūt. Sillis ⁊ de asseruādis corpib⁹ hōiūz ac reuiuiscēdis p^omis
sa a Democrito vanitas q^o nō reuixit ipse. Aliqz ipsa demētia ē
iterari mortē vitāqz. Suerūt aliq^o aīaz spm⁹ eē ignēū aerēū spūales
q^o a sole sorita sit igneitate a spheris coelestib⁹ aeritatē. Spiritum
aut tanqz artificē eē dū ē cū igneitate ⁊ aeritate agentē in mā qd^o est
spma voluē. Et qm⁹ pstat sphaeras nil nisi corruptibile posse pducē
iō mortua igneitate mori māz ⁊ remanē aeritatē vñ exalat spūs q^o
pcedēte tpe rarefcit ⁊ disgregat sic fieri q^o recēter mortuis corpib⁹
spūs qñqz sentit inueteratis nunqz cui opinioni videt. Quidiū be
fisse eam dixerit. Spūs hinc vacuas prius extenuandus in auras
Bib⁹ ⁊ in tepido deseret ossa rogo. Q^o subeant aio moeritorū ob
liuia nro. Et lōga pietas excidat ista die. Chrysipp⁹ solas sapiē
tū aīas ppetuauit ob mentis. s. agitationez atqz solertiam vñ scatu
rigines oriri animi caelestis ut Epicarnus p coeteris q^oz pnnacissi
me pdebat. Hmōi sentētiaē fuisse videt institutionū rethoricaez
pnceps: hōi sinderesim illaz: nāle quoddam esse diffiniēns ac sicut
aues ad volatum equi ad curlum ad sceuitiam serae gignuntur ita

nob̄ p̄p̄a ē mēis agitatio atq; solertia: vñ origo ai caelestis credit
dicēs *Quintilian*⁹. Nos aut̄ qm̄ aia rōnal cū corpe nihil cōicat qđ
sequestrata rōne videm⁹ cōe cū beluis. alterā sup̄ nālē. alterū eē nā
le p̄cludim⁹. Nālē gn̄ari sup̄ nālē infundi. Gn̄ationē aut̄ qm̄ mālē
oio eē p̄stat corruptibilē. Infusionē vō qm̄ spūal̄ est. Incorruptibi
lē ⁊ intractabilē diffinim⁹. *Boetius* quoddā mediū eē int̄ deū ⁊ aia
liareius opa p̄siten̄: qm̄ qm̄ aliq̄ immortalia vident̄. pl̄ima mortalia
sunt: par ē ab immortalī. Immortalia illa. a mortali: mortalia pueni
re. Siquidē corruptibile illud a secūdis causis. A p̄ma incorrupti
bile trahit originē. Unica gēs hōmū celsū leuat. inq̄ *Boetius*⁹. ali⁹
cacumē: atq; leuis recto stat corpe. despiciatq; t̄ras. Haec nisi terre
nus male descipis admonet figura. Qui recto caelū vultu petis ex
erisq; frōtē. In sublime feras animū q; . Ne grauata pessū inferior
sidat mens corpe celsi⁹ leuato. *Augustinus* in. xxiij. de ciuitate dei sic
ait videt̄. Iaz vō in ipso corpe q̄uis nob̄ sit aū beluis mortalitate
cōe multisq; earū reperiat infirmi⁹ quāta bonitas ⁊ p̄uidētia crea
toris appet: nōne ita sunt i eo loca sensuū ⁊ coetera mēbra disposi
ta: p̄fēq; ipsa ⁊ figura ⁊ statura totius corpis ita modificata ut ad
mysteriū aierōnal se iudicet factū: q̄circa ita q; inq̄ *Lactanti*⁹. Nec
putādū ē fieri posse ut nō ob aliquā maximā rōne fuerit p̄stitutum
qđ videm⁹ maxia rōne p̄stare: q̄ pōt eē rō in ijs errorib⁹ puax reli
gionū ⁊ in hac p̄suasiōe phox q̄ putāt aīas interire. p̄fecto nulla.
Cū igit̄ statuisset de⁹ ex oib⁹ aialib⁹ solū hōiem coelestē facē ⁊ cae
tera vniuersa terrena. hunc ad coeli cōtēplationē rectū erexit bipe
dēoz p̄stituit. s. ut eadē spectaret vñ illi est origo. Illa vō dep̄sit ad
terrā ut q; nulla ijs immortalitatis expectatio ē toto corpe in humū
p̄iecta ventri pabuloq; seruiret. *Boetius* itaq; soli⁹ recta rō ⁊ subli
mis status ⁊ vult⁹: Deo p̄i cōis ac p̄xim⁹ originē suā factorēq; te
statur. *Rursus* in caplo de corpū resurrectione *Lactanti*⁹. Quid
opera inq̄ corpis atq; ai nōne indicāt animā eē mortis expertez.
Nam corpe⁹ q; ipm̄ fragile ē atq; mortale quaecūq; opera molli
tur ea q; caduca sunt. Nihil enī *Tuli*⁹ ait est qđ sit manibus hoīs
laboratū qđ non aliqñ ad interitū redigat vel hominū iniuria vel
ipla cōsecrice omnium vetustate. At vō ai opera videm⁹ aeterna.
Nā quicūq; cōtemptui p̄iū studēs. In memoria monumenta

ingenioꝝ factorūqꝫ magnoꝝ reliqꝛūt hīs plane mentis suae ac vir-
tutis nomē indelebile q̄luerunt: ergo si opa corporis iō mortalia
sunt qꝫ ipm mortale ē. Sequitur ex eo ut aīa imortal appareat: qꝫ vi-
dem⁹ opa ei⁹ nō esse mortalia eodē mō desideria corpis atqꝫ decla-
rāt. alterū eē mortale. alterū sempiternū. Corp⁹ enī nīl nīl ipale
desiderat. i. cibū potū indumentū qetē volūtātē ⁊ tñ haec oīa sine nu-
tu ⁊ adminiculo ai nec cupē nec asseq pōt. Anim⁹ autē p se multa de-
siderat q̄ nō ad officiū fructūqꝫ corpis redūdet ⁊ ea q̄ nō fragilia sꝫ
aeterna sunt ut fama vītutis ⁊ memoria noīa coeteraqꝫ ut in eodē
recte caplo p̄tinetur: qd caplm seqtur de imortalitate aīe ⁊ Lucre-
tīū carta. cxiij. Jte carta. clxxvij. ⁊ sequētib⁹ ea. cu dī nō bīlia vbi
videlicꝫ sit mēis sedes ⁊ q̄ rōne corpōri pīūgat. q̄ aīa sit aeterna ⁊
qd san phoꝝ varias opīn. oēs vtrū anim⁹ ⁊ aīa sint idē. ¶ De oī
gīne aīae ⁊ an sit aīa: q̄ circa ne nfoꝝ tñ nīxus sentētijs aīae videar
imortalitē p̄babīlē reddē. Plato fieri nō posse dīputauit q̄ non
sūt imortal anim⁹ human⁹ cui⁹ miranda solertia ⁊ celeritas cogitā-
di ⁊ facilitas p̄cipēdi atqꝫ dīscernēdi ⁊ memoria p̄teritoꝝ ⁊ puidē-
tia futuroꝝ ⁊ artū innumerabilū scīētia q̄ coeteri caret animātes
diuina ⁊ coelestis apparet qꝫ ⁊ origo aī q̄ tāta cupiat tāta p̄tineat
nulla reperiāt in terra. Siqdē ex p̄cretiōe terrena nīl hꝫ admixtū
sed necesse ē in terrā resolui qd est in hoīe pōderosum ⁊ dīsolubile
qd autē tenue ac subīle id ēo esse indiuiduū ac domicilio corpis
velut carcere liberatū ad coelū ⁊ nām suā puolare. Rursus diuin⁹
ille Plato. Tria p̄fecto in nob eē inq̄ vidētur aīa spūs atqꝫ corp⁹
Aīa ⁊ corp⁹ nā lōge inf se dīstā: spiritu mediō copulant q̄ vapor
qdā est tenuissim⁹ ⁊ plucid⁹ p cordis calozē ex subtilissima pte san-
guinis genit⁹. Inde p oīa mēbra dīffusus aīae vires accipit ⁊ trāf-
fundit i corp⁹. Anim⁹ imortal nō dꝫ p breui hoc sed p vniūso tpe
eē solit⁹. Aīa ab hoc corpē scīūcta si pperā fuit sub diuini iudicis
fina scelerū luit penas ideo gūissimas pstat iniurias pati q̄ inferre
Auari atqꝫ intēperatī ad res diuinas surdi ceciqꝫ sunt. Impietas
omnib⁹ peccatis mixta ē. Impietas ipsa stimulus est quo p̄cipue
peccatores tñ in hac vita sollicitant: tum i altera cruciant. Seneca
in exhortationib⁹. Nos aliūde inquit pendem⁹ itaqꝫ ad aliquem
peruenim⁹ cui quid ē oꝝ timū in nobis debeamus. Alius nos edi-

dit alius instruxit deus ipse se fecit. Maximarum praeterea venerandarumque, ut vanissimas omittamus sectarum principes Pythagoras Pythecides Socrates, compluresque alij viri amplissimi praesertimque magicae sectae philosophi qui pertinacissimis rationibus reuicturos homines: immortalesque futuros sunt opinati. Quam Apollinis videtur oraculum sententiam comprobasse. Namque Trophonius et Agamedes cum ad Apollinis honores Templum aedificassent pro remuneratione ab Apolline eam rem implorauerunt quam ipse sciret inter omnes homini esse meliorem. Inde post triduum inuenti sunt mortui. Extat igitur aliud memoria dignum exemplum Cleobis et Biton fratres filij sacerdotis Argiae iugum loco bouum tarde venientium subeuntes matrem decrepitam ad Junonis templum tulerunt: quapropter Deam mater obsecrauit ut quod optimum sciret filijs traderet. Cum autem post coenam cubatum iuerint: mane ambo inuenti sunt mortui quippe quae, ut puto, consideras Marcus Tullius, Certes si ante. Inquit, obissemus mors nos a malis non a bonis abstraxisset. Fertur etiam de Sileno ut ipse quoque Cicero tradit: Qui cum a Mida captus esset hoc ei muneris pro sua missione dedisse scribitur docuisse regem non nasci hominem longe optimum esse. Proximum autem quamprimum mori unde nequaquam dissentire Euripides videtur. Docēs in hominis nativitate homines esse plorandos in morte ridibundos quod Cratichus quoque confirmat ut Heliseum consolaretur filij mortem complozantem scribens hos versus.

Ignaris homines in vita mentibus errant
Euchinous patitur fatorum munere leto
Sic fuit vtilis finiri ipsique tibi.

Quo autem pacto anima sit immortalis Socrates per ideas conatus est reddere rationes certam rerum causam. In ideis esse sitam asseuerans. Immortalitatem quoque animae ab Ideis potissimum demonstrari processum in ideas a minus cōi p medias ad cōmunissimā fieri atque descēsu ab ideis fieri ad eam effectū. Demū rōne dispōit immortalitatem ex eo quod rōnal aia corpi pset vitam nō ut accidētalio forma inherens corpori. Sed ut substantialis in seipsa

permanet ex se formalit̃r viues: qñ qdā vitæ corp̃ali idē atq; p se suf-
ficiet̃ corp⁹ viuificās idq; pcludit aīz nō posse mortē suscipe cū
mors vitæ opposita sit. Alia vō z vitā ppriā habeat z maneat i se
ipsa adeo ut neq; p se pp̃e neq; p subiectū aliud mortē suscipe va-
leat q cū difficultate persuaderi nob pñt vello corpeo ipeditio. At
liberis oīno: caeterū ad rerū nāliū nr̃i. fruct⁹ enucleationē reūta-
mur. **C** De embryonis z foetus natura z fato secundi tractatus
caput incipit primum.

Embryonis in nr̃is vtero excellētes philosophi q naturā
humanā gdati acrimonia qdā ingenij anatomiaq; peni-
tus pspexere. Mortū vitale passioisq; sensū formato iā ho-
mine septuagesimū diē a gnātiōe incipe cū iā sum⁹ humid⁹ p arte-
rias z venas discurrit cōpuere. qb⁹ cū Marc⁹ varro nālis discipli-
nae acutissim⁹ indagator: septenariū numerū pfectissimū solertissi-
me p̃gñitū quē graec. *ἑβδομα* appellāt i hoīs pceptiōe distin-
guēs. Cū in vtero inq; Mulieris genitale semē datuz est: p̃mis se-
ptē dieb⁹ p̃globat coagulatz sitq; ad capiēdā figurā idoneū. post
deinde q̃rta ebdomada caput futurū z spina q ē in dorso format.
Septima aut̃ fere ebdomada. i. nono z q̃dragesimo diē tot⁹ hō ab-
soluit. Illā q; vim numeri obseruatā refert: q añ mensē septimū
neq; masculus salubrit̃ ac fīm nām nasci pōt. h ei⁹ vborū iplicita
cogitatione discussa eū a phīs iecirco bñ sentiētib⁹ discrepare non
cēluit: z si dixerit nono z q̃dragesimo diē hoīz totū absoluit: q; p̃ul-
dixit vñ noni z q̃dragesimi diei numer⁹ pendet: septima fere ebdo-
mada qd p̃pterea aduerbium interposuit: qm hoīs formae perfe-
ctae tum deesse etia; quidpiam sentiebat quae tamen scilicet maris
vt plurimū. in quadagesimo diē figuratur. Sed nō ad formā exa-
ctam. Foeminae vō in trigesimo quia semen cōcoptionis ei⁹ mol-
lius est z citius separat ab ipso impurū. tardius tñ format sperma
de quo sit foemina q; de quo sit mas eo q; tenue z molle difficult⁹
retinet figuras q; spissum. Ideo dicit Albertus: In quadagesi-
mo masculum. In nonagesimo autem diē foeminam figuratam
inueniri. Sed postq; natae sunt foeminae citius crescunt z matu-
rantur q; masculī eo q; calori maturanti z facienti incrementum:
minus resistit caro laxa z mollis q; dura z sicca sicut est caro ma-

ris & breccia: n est causa q̄ citius senescunt focminae & aniles acci-
pant rugas: quia humidum cito frigescit in eis & efficiunt flegmati-
cū tūq; canescit atq; crispant. Brecoeteris aut̄ veteresūt q̄ multū
coitu viuūt & frequēter pariūt. nā embryo venati p̄ vitutē pascitiuā
vmbilico mediāte sanguinē a matris epate descēdētē vigorē v3 iu-
uenilē lactēs ac suggit. vñ suscipiēs icremētū: q̄q; sit mēstruat̄ ege-
stioe nō idiget. Ita mris epate mediāte optime purissimēq; digerit̄
q̄d nisi fieret foet̄ p̄iret. Hinc ē p̄cipue q̄ in mris vitro ebryōes cū
p̄stīm icipit vis cibatiua necant q̄d huiusmōi qdē indigestio nō
fac̄ q̄stū alie plime cause q̄ in sequētib; oīdent vñ nō mō foet̄ abor-
rit̄ imo frequēter absūmūt et̄ ipsa p̄ceptio. Idē iterdū epar cāt corru-
ptū q̄ alūmū q̄s trāsies sanguis corrūpit̄ quē cō corticis istar fructū
suū defendēs p̄tegūt secūdina quā si suphabūdans nimū penetrat
sanguis ille foetus interimit q̄d nisi facit saltē maculat facie p̄stīm
q̄ expositior qdē ē cutē infantis & lētiginosus efficit̄ cui rei remedia i
libro nro de adolescētia tractabunt. Nunc p̄sentiora pcurram̄.

De reb; q̄ obsunt q̄q; p̄sunt embryoni & foetui caput secūdum.

Documentor̄ embryonis p̄ncipalr duplex gen̄ putam̄ ab
n exteriorib; v3 & interiorib; reb; causatur q̄z q̄dlibet diuidit̄
plurifariā q̄s qdē diuisiones q̄ a phisicis late mōstrent̄ om̄it̄
iā indicās res tm̄ q̄ obsūt q̄q; p̄sūt ebryōi vt illis abiectis ijs mini-
stratis allacer ad lucē veniat. Res p̄mitie q̄ nocēt ebryōi sūt excessi-
ue aeris. Alteratiōes i algozē p̄fert̄ seu calorē vel quīs mō. Nocet
p̄terea a m̄re visio tēribiliū. vñ seq̄r pauor tristitia seu reliq; passiōes
acute audit̄ tonitruū ac tormētior̄ & similiū hōribiliū odorat̄ rez
foetidārū atq; mercurij vipe siue amphibene aut coruini oui trās-
gressio. Nimie p̄terea replet̄ iōes p̄fert̄z nauseatiue mordicatiue &
acutiue cāntes sternutationē ac tussis saligior̄q; maxie suilliū q̄ cū
seropbul vel vnguicul̄ edūt ptū carētē vel enit̄ faciūt. papaueris a
m̄re cōestio siue seminis ei; atq; alia plima q̄ siq̄necessitate v3 gen-
te p̄scire voluerit scoti legat caplm̄. xij. De reb; q̄ nocēt m̄leri guide
vigesima p̄ma carta & seq̄nti. Lauēduz isup a nimijs ē inanitiōib;
& violētis p̄fert̄ mor̄ fortis & conat̄ ad pondera saltuum collisio
nū & siliū. Que vō p̄sunt iñscripta p̄hibēt v3 oēs gnāliter facil̄
cibi digestiōis boi q̄q; nutrimenti vt sunt pdices salsani meruli turdi
capi galine & earū oua sorbilia receētis dūmō parietes locustis seu

rebus putridis nō pascāt vñ oua nāuseatūa causant ēdi leporēs ⁊
 filia iuuenia pinguiāq; mīlī deficiēt pgnātib⁹ appetū⁹ q̄ casu pinguiā
 nō debēt ministrari. vinū hippocratica sciētia beluolū sit mollissimū
 vet⁹ claz⁹ subtile ⁊ odoriferū. In secūda autē mēsa si pgnātes appe
 tūt. Mala pira citonia mō sint mediū saporis. s. iter dulcē ⁊ acetosū
 secure cocta possūt ministrari. Preterea poma punica passulle amī
 gdale penit⁹ excōiate ⁊ filia in pauca tñ q̄sitate nā sūt vērōsa. De q
 bus oib⁹ exactissime in ca. de regimine pgnātūz tractat⁹ sexti carta
 tricētesima scribit saunarolla. Inter coetera pēpiens ne repleant⁹
 maxie faseolis cicerib⁹ apio feniculo ⁊ silibus mēstrua puocātib⁹
 ventrē teneāt lenē cū eis q̄ leniūt ad iēpantiā ⁊ cā est ne retente feces
 ledāt matrices vñ dolor q̄ obset passerq; absit inualescē. Talia autē
 nō sūt necessaria nisi cū stringit nā valde. insup in eodē ca. Sauona
 rolla pfectiōes docet ⁊ cocta embryōi vtilia q̄ ad idē qdē docta se
 quūt a salubri nro in eoz caplo q̄ phibēt ne in vētre peat ifens car
 ta. xxix. ⁊ q̄ posuit alter. Michael carta. xxi. ⁊ in pncipio secūde añ
 caplm de p̄ditiōe lactis ⁊ lactātis nec nō q̄ ralis posuit in ca. de regi
 mine infātis ⁊ pgnātis Altonius quoq; guayneri⁹ ⁊ bonus melue.
 De cōlecturis salutis ⁊ egrotatiōis embryōis ⁊ foet⁹ tertū caput
 Insequēs est vt salutis p̄icturas vel egrotatiōis embryo
 nis ⁊ foet⁹ oñdam⁹. Nāq; p̄inde dieti qd agēdū sit inotescit
 q̄circa sciendū est embryōis ⁊ foet⁹ debilitatē iñscripta si
 gnificare vñ dolor vētris pgnātis anxietas nausea abominatio ap
 petit⁹ cōruptio dolor stōaci sternutatio vomit⁹ dolor capitis vñigo
 Tenebrositas oculoz pullus siue cordis tremor vētris flux⁹ pedū
 inflatio ⁊ mollificatio mēstruoz aptio qb⁹ causat a matre embryoni
 debilitas ⁊ rursus mri ab embryōe embryōis p̄terea foet⁹ q̄dbili
 tatē signū q̄ i ca. de signis debilitatis embryōis posuit Auicēna carta
 cclxxiij. ⁊ q̄ in ca. sexto pmi libri posuit Michael scot⁹ carta. xiiij.
 quocirca pariter ponit remedia. nec nō in ca. xix. signoz in femina
 guida qb⁹ habet nouitia si embryo est san⁹ vel insūm⁹ victurus satif
 vel moritur⁹ cito tē in vētre mris q̄ extra carta. xxxij. ⁊ sequēti. Si
 truozis fluxus ex naso vel ore vel matrōe nā defluxerit ⁊ nodūz sit
 hora pariedi. signū est embryonē debilitari cui qdē pderit. Si cali
 dis cibis mater vescat ouis vñ sorbilub⁹ recentib⁹ galinaceis ⁊ gali

nia ipſis iuuenib⁹. Jure bono ⁊ niſi nauſeā p̄gnans habeat pingui
calido amigdalay lacte gingibē cinamomo atq; ſilib⁹ muſci odo-
ribus thuris ⁊ huiusmōi. Preterea ſi pillus ſup aliq̄ mānax oriat
ſignū ē egrotatiōis embryōis ⁊ fortaſſe matris future. Item cū mē-
ſtruū gravidis influxit inualidi aut non vitales partus edūtur. Lō-
traria ſere omnia ſunt ſalutis coniecture.

De embryonis ⁊ foetus peculiarib⁹ egrotationib⁹ caput q̄rtū.

Coniecturas egrotationū embryonis ⁊ foet⁹ medicine par-
e ſequantur opportune q̄ circa añ alias memorabo q̄ Sauo-
narolla me n̄ docet i tractatu ſexto carta triceteſima ⁊ vna
caplo de cura accideñū p̄gnāib⁹ quo p huiusmodi ſudoris n̄ri of-
ficio qđ medicine reppertoriū malli q̄z p̄ſeſſione appellādū reſſugi-
endū hortor. ſ. ad embryonis ⁊ foet⁹ egrotatiōes explodēdas q̄rū
duplex gen⁹ eſt nāle v3 ⁊ accñtale quoz qđlibet diuidit plurifarias
nāle illud vocam⁹ qđ a nā deuenit parētū vl pauoz ⁊ hec difficile
raroz curat. Nā vitū intimū penit⁹ bz ⁊ vt plm in curabile. Acci-
dētale vō illud eſt qđ poſt gnātiōē cōceptionēq; plurifariā poteſt
accidere. Virūq; aut a matricis egrotationib⁹ eſt cābile q̄re potuſſi-
mū banda eſt opa vt matrix curet quēadmodū docet Auicenna in
caplo de egritudinib⁹ matricis carta ducenteſima octuageſima p̄ma
⁊ ſecunda. Nec nō ſauonarolla in tractatu ſexto carta ducenteſima
octuageſima ſeptia ⁊ ſequētib⁹ nec nō in ea. de apoſtemate matricis
⁊ ſequētib⁹ deq; coeteris ei⁹ egrotationib⁹ ⁊ ſalubris liber noſter
carta vigelimanona atq; michael ſcotus in caplo de rebus q̄ nocēt
embryoni ⁊ mulieri grauide dica docēt vigelima. Nos ad foet⁹ vi-
uacitatem hac titillationem accedamus.

De ſetus viuacitate ac titillatione caput quintum.

Incerato optieq; alimētato embryōe ſetui p̄de viuacitas
s ac titillatio leta ſuccedūt. Salicorij boni ⁊ maturi guſtati
one foet⁹ gaudet ⁊ mouet i vtero titillāt p̄terea foet⁹ i v̄to qñ
maiores cū voluptate exaltant odoratu rex odoriferay qđ gaudz
matrix ⁊ foet⁹ q̄ circa p̄oib⁹ philiſcæ alijs auctorib⁹ Auicēnā ſauo-
narollā ⁊ guayneriū Blutoniū p̄ſtat p̄ſulere q̄ppe q̄ tā ample regu-
las docēt p̄gnatiū vñ viuacitas titillatioq; cauſant embryonib⁹ vt
mibi poſterisq; iccirco docendū oio ſup̄ſit nihil. Igilitur ne res p̄ci-
oſiſſima tempus fruſtretur ad ſequētia properabo.

De numero fratru z soroz prenotando caput sextum.

Em fratru claudio pilholomeo teste q eiusdē mris sūt astrologus dephēdere poterit ex signo medij celi aut ex loco matris. Locū autē dicim⁹ in q ven⁹ i die z luna fuerit i nocte. At qm signū hoc z signū qd ad ipsz ascēdit loc⁹ mris sūt q res filioz ei⁹ dephēdunt eū fratru eē locū oz. huic ergo loco si planete fortune i figura assimulant fratru mltitudinē inde iudicabim⁹. Hui⁹ autē estimationē rei ex illorū planetarū nūero assumem⁹. Cōsiderabim⁹ etiā si fuerit in signis vni⁹ imaginis vl⁹ duoz corporoz. Sz si planete infortunij sup hūc locū elleuari fuerit seu eū ex oppositiōe aspexerit fratru paucitatē sigbunt. Maxie autē si sol cū eis extiterit. Si vō fuerint in angulis ppe in ascēdēte fueritqz in aliq istoz locoz saturn⁹ in vginib⁹ z maiorib⁹ hoc eē fratrib⁹ sigbit. Si autē mars fuerit aliorū fratru numerū iterueniēte morte breuiabit: q̄litas qdē planetaz q sunt datores fratru si fuerit in positiōe cōueniēs fratres potētes z exaltatos oz iudicem⁹. Si autē jrio fuerit ibecilles erūt z ipotētes: Si planete infortunij sup datores elleuēt vel si eos sequēt. Rursus erūt breuis vitæ. Masculorū datores sūt planete masculini i suis q̄litatib⁹ mūdi. Largitores autē seminarū sūt feminini sūt in suis q̄litatib⁹ mūdi. Priētales itē pmos largiūt fratres occidētales postremos. Rursus cū i figura largitores associēt signo rē fratru liganti societate pueniēt fratru pcordiā sigbūt si vō in signis nullā ad inuicē societate hñtib⁹ vel si q̄litate p̄dicte q̄litati priā habuerit voluntatē fratru ad inuidiā z discordiā sigbūt atqz inuicē z oio fore deceptores. Si qs aut vnaqz rē fratru plusqz sup dictū sit inestigādo pscrutari voluerit satis hoc agere poterit si loco ascēdētis largitores planetas cōstituerit ac tū oēs eoz res quēadmodū in natiuitatib⁹ facimus obſeruauerit. Deniqz ijs ommissis ad sequentia succedamus.

De masculinitate z femineitate ante partum illeſa matre preconoscendis sep̄imū caput.

Quāqz absqz cuiusmodi pcedētiqz cognitiōe iētati d foetu ppea poteram⁹ haud mutillatū absolnē tñ ne de ebz yōe qd piā videamur omiſſiſſe. de re fratru z fetu p̄cognoscendo masculino seu feminio decreuimus disputare. Demozātes q̄ iecirco clari p̄imū senserint auctores. Deinde q̄ latent in obscuro. Quo circa aut omnes Plinius audiat. Sepius moueri mares i vtero z in dextra

tere parte in leua feminas cōstat quā nīlominus nālitate effemī
nāl fallere et viragines nūnt vt est imp̄habitis declaratū. Rursus
Plinius melior inqt color ē marē ferenti et faciliōr part⁹. Arotus
in utero q̄dragesimo die p̄traria oīa in altero sexu. Ingestabile on⁹
crurū et inguinū leuis tumor. Hippocrate mulier siq̄dem inqt q̄
masculū cōcepit bene colorata est. si vō seminā discolorata. Anticē
na in caplo de signis masculinitatis et femineitatis carta ducētesima
octuagesimatertia n̄qz Michael dica ducentesima nonagesima
nona. nec nō in ope de animalibus Albert⁹ magn⁹ carta cētesima vige
sima nona atqz in eiusdez opis libro decimo tractatu altero caplo
tertio carta cētesima trigesima secūda. Preterea in diuisionū libro
Rasis vbi signa ponit masculī foet⁹ et feminae. atqz scotus n̄ in ca
plis sextodecio et sequēti vbi signa pōit masculī pcept⁹ et femine in
muliere gūda carta. xxvj. et sequēti atqz i libro qui d̄r p̄iosus carta
xxvj. ca. si vis scire. vtrū mulier grauida pariat filiū an filiā q̄ oīa vi
dēt egidi⁹ collegisse et his v̄sib⁹ breuiter. nepe efficaciora exp̄sisse.
Cōceptū maris i inuat splēdor faciei. Debroz leuitas sp̄sis cre
tio lactis. Atqz tumor ventris in dextra p̄e rotūd⁹. Femineū sexū
p̄ria signa figurāt. Ampli⁹ masculī foet⁹ signa sūt bonitas coloris et
pani paucitas coitus puitas ex desiderio nālī. q̄uis desiderū frica
tiōis loci sūt magnū ex multiplicatōe caloris et supfluitatū in loco q̄
p̄uritū causant et inflatio pupille mame dextre pupille nigredo ten
des ad rubedinē et sanguis aduēt⁹ ad spiraculū naris dextre et mo
tus leuitas et corpis toti⁹ et vene iflatio magis circa latus dextrū et
sp̄tialr cū gūedine et vene eleuatio sup os flōaci et sup vmbilicū.
Feminini vō foet⁹ sū iflatio pupille mame sinistre et gūitas mō
tū et vene iflatio circa partē sinistrā cū gūedine illi⁹ loci et nigredo
pupille mame sinistre ventrisqz dep̄sio circa coras et foemur cū
inflatōe et gūitas toti⁹ corpis et p̄gria et multitudo p̄ani i facie et
malitia coloris et multitudo desiderioz maloz cū supfluitate. Ferūt
qdā gūidaz de masculo p̄sces appetē de semia: carnea. Sūt p̄iereā
q̄ dicāt gūā lactis p̄gnātiō i aq̄ sōis ciato clarissimi exp̄saz si mas
erit supnatare si femina basiz petere. Astrologi marē dicūt et vene
re oriētales auxiliari sup masculinitatē. sz cū fuerit occidentales sup
femineitātē. Adatunaleqz bora. s. casus sp̄matis masculinīzāt vel p

tinales vero feminizant. Interea Borothius dicit qd aspicere ho-
ram cōceptiōis oꝝ: si hora illa fuerint fortune potētes ⁊ fuerint in
signis masculinis ⁊ dñs signi lune fuerit masculin⁹ est pgnans de fi-
lio. At si luna fuerit i signo feminino ⁊ dñs signi lune. eminin⁹ est p-
gnans de filia. Ptholome⁹ in qdripartiti tractat⁹ primi sexto caplo
in masculinitate ⁊ femineitate plimaponit notabilia. Baly aut abe-
ragel iccirco dicit vꝫ si hora illa luna dederit vntē suā planete oꝝien-
tali q sit in q̄ta masculia ⁊ signo masculino ⁊ maxime si luna fuerit
sitr in signo masculino est pgn⁹ de masculo ⁊ si hui⁹ p̄riū fuerit est
de femina. Rursus baly cū interrogat inq̄ fueris p muliere pgnan-
te. Si est de masculo vel femina. statim aspice dñm domus filioꝝ ⁊
dñm hore ⁊ lunā. ⁊ si oēs vel duo eoz fuerit in signis masculinis ē
de masculo ⁊ si in signis feminis ē de femina. Sūt p̄terea q aspici di-
cant oportet dñm dom⁹ ascendētis dñm qz dom⁹ filioꝝ. si ambo su-
erint in signis masculinis ē masculū si i feminis feminā. At si discor-
dabunt ita q vnū sit masculinū ⁊ aliud femininū aspicere oportet
cū quo eoz luna cōcordat ⁊ secundū illud iudicare.

C De partus obseruatione ⁊ maturatione caput. viii.

Sicut in agendorū oī principio p̄paratiōes armaqz iccirco
idonea requirunt sic p̄us q̄s hora part⁹ imineat. saluifere p̄si-
ciunt obseruatiōes. p̄terim iuxta doctrinas. Auicēne in li-
br o seu ordine vigesimo p̄mo tractatu p̄mo dica ducetē luna octua-
gesima q̄ta ca. de regimie vniuersali pgnatis ⁊ sequēti. Nec non sa-
uonarollae in ca. de regimine pgnantiū carta tricetēsimā ⁊ sequēti
Si aut pgnans fuerit corpis tenuis aut matricis hebetis nōnullis
mēsis aī partū delitijs restauret castigetqz curatura si nimis pin-
guis iuxta doctrinā petri p̄ser tim de argellata bononiēsis in ca. de
ingrossatiōe corpōꝝ ⁊ mēbroꝝ. Si vteri fuerit paruuli balneū fre-
quēter ingrediat illicoqz tali vnctione liniat. R. adipis anserine me-
dullae ceruine vel saltē vitulīne ⁊ olei camomille ana ex q̄b⁹ fias vn-
guētū liqdū quo liniat vterus caulūz succo thuris farina vel aca-
tia in cibo datis mulieri. vuluas p̄betas putat apiri ⁊ seminaꝝ foe-
cūditatē hoc augeri cibo Hippocrates asseuerauit. Itē cipi berbe
succus vuluas apit potus vinā ⁊ calculos cit ob id idropici vtilia
Iccirco caplm p̄terea obseruet mollificatiuarum rerū libelli nri de
aq̄ ardeuti ⁊ aī oīa caplm de mēbro ⁊ corp̄ extenuato petri de ar-

geriata Galie nigr de regimie sanitatis. Loclee pretea in cibo supre
ptu matu rat z pp vim suggestiuā accel lerat qm nō sit part^o nisi cū se
tui nō sufficit qd ei mittit secundina ex sanguie z egressio qdē foet^o vt
ait Auicēna nō cōplei nisi p scissione pāniculoz būidorū z effusi
onē būiditātū eoz facientū ipm lubricari. Plini^o traditū ingt cer
uas cū sensint se guidas lapillū deuorare quē in excrementis reppitū
aut in vulua dr̄ custo dir̄ part^o ad alligatū. Inueniūt z officula i cor
de z vltia guidas qz vltia pturiētib^o qz. Nā d pumice q iuacaz vie
ro sūmodo reppit. Diximus in nā bouū carnesqz lupi edisse par
turis pdest aut si incipētib^o pturire sit iuxta q ederit adeo vt etiā p
illita noxia valeat etiā dō supuenire pniūsiū ē. Intelligēdū aut vt
puto de illo est q recēter ederit Bartholome^o d mōtagnana caplz
faciēs de regimine pgnatiū nec nō de aborsus phibitiōe p causalū
pmitiuarū remotiōez foetui mortē inducentiū piliū idcirco dat ad
fluxū materiē albarū a matrice descēdētū q multiplicat ppeptū
pueniētē pp lapsū frigidū z humidū epatis stomaci z matricis.

CDe foetū ad natiuitatē rectificātib^o z facilitātib^o caput nonū.

Etū ad natiuitatē rectificātū z facilitantiū doctrina neqz
f. est omīrēda quo circa Plini^o pmiū mēto audiat. Denāibe
bba nascit i petris pastinace folio filis radice magna nūerosa caul
ci. ac folia cū melle ac vīo nigro pota facilitatē parēdi pstat ac secū
das purgāt. caninū lac epotū sim^o ankin^o cū aq ciathis duob^o epot^o
facile parit faciet enixū nec n̄ ex vtricio mustelio p gēitale effluē aq
epota. āphisibena qz ipix de suata pstat facile ptū. Itē āguū senec^o
lūbis alligata faciōes reddet pt^o ptin^o a puerpio remouēda dat z
in vīo bibēda cū thure alr̄ sūpta cāt aborsū. Bitam^o hba in vīo al
bo suauī tepido bibita ptū facit: facilitat itē part^o si frequētet mu
lier balnēū añ ptū p mēses. Sz nō plōget in eo sessiōez z dorū inū
gat cū olo de arciso z been z silr totū vētrē iferi^o. Jccirco isup me
dicoz dūcē cōsulam^o Auicēnā suūqz achatē tāqz sanā arollā qppe
qū doctnis vlcirco reliqs omīssis i pstatē qlibet phiscū pchica
vlus nāqz cūcta docet mediātē pōt euadē nec nō idiūsiōnū libro.
Rasim caplo de ijs que facile faciūt partū educūt secundinā z egre
di faciunt foetus. Pastinaca partus adiūuat z qdrupedū hac ma
xime pasci d. cuntur cerue pariture

CDe ppinqui partus termino z lab ore pronosticādīs .x. caput.

P Artū primū significant mame turgescētes qppe q succia
dulcib⁹ dilendunt^r ad nutrimenta nascētia locustis fontib⁹
secundū pecc⁹ exuberat. Nec. n. vt elegantissime scribit
varro decebat alit^r qz vt sapiēs aial a corde alimonā duceret idqz
ipm solertissime cōparatū est vt candens ac pinguis būor teneritu-
dinē noui corporis irrigaret donec ad capiendos fortiores cibos
z dentib⁹ instruat z virib⁹ robozet. pxiū picea partū indicāt ma-
trone lassitudo tergi grauedo vteri demissio zc. Que auicēna atqz
sauonarolla in caplis de signis appropinqūtiōis partus carta duce-
tesima octuagesimatertia z i paracthica noua carta tricētesima z se-
cunda posuerunt. Atqz Albertus nī in ope de aialibus libro deci-
mo tractatu secundo caplo q̄rto de hora partus z q̄litate natoz in
horis illis z causa difficultatis in partu carta icētesima q̄dragesima
tertia. Interea vero nensū decus Plinius audiat. Oscitatio in eni-
xu lethalis est: sicut sternuisse a coitu facit abortiuū Laboriosū autē
futurū partū causant in primis si cōpressa fuerit mulier qz part⁹ pa-
tiaf adolescentior parui p̄sertim z pinguis corporis z si cū magno
fuerit viro copulata. Preterea si inleua vteri porte frequētius soci⁹
grauescat z si cū mouet obiliter pigreqz vterū q̄rit. Cōtraria omnia
faciunt lenē partū maxime si puerpa sit idonea iuuenis sana z pare-
re bñ affueta. In q̄rta p̄terea specli nālīs parte infra scripta capla ic-
circo cōtinent. De termino v3 partus z eiusdē effusione. De multi-
plici causa difficultatis pariendi q̄ v3 sit aut cā p̄gnantis aut causa fe-
tus aut matricis aut secūdine aut causa vicinantiū z cōmunicantiū
aut hore partus aut obstetricis causa vel ppter alias causas p̄miti-
uas q̄ in sequētib⁹ deo dante singula declarabim^r. Interea harū re-
rū studiosos ad p̄scripta capla q̄i sunt absolutissima remittamus.
De partu z obstetricatione caput. xi.

Iter pbilosophoz de humano partu sentētiās plurifariaf
hec maxime inualescit. Foetū v3 añ mēse sep̄imū nasci pos-
se s3 viuere negre nā nōdū in eo est v̄tus vitae suff. ciēs quo
circa Plinius añ mēsem septimū haud quaqz vitalis est septimo
nō nisi p̄die postero ue plenilunij die aut interlunio cōcepti nascunt^r
Rursus Plini⁹ septimo inq̄t genitis sepe nūero foramina aurū v̄-
nariū defluere. Scimēles aut rarissimi viuūt. Nā p̄mis motib⁹ nā

libus tñ etiã sūt imbecilles. Tamē in egypto septimo ⁊ octauo mē
 sibus natos diu vixisse posuit Albertus. verū maior vbiqz est spes
 habēda in septuēnēsis qz in octuēnēsis. Nāqz si natiuitas differt
 ad octo mēses ⁊ nō vltra signū est foetū septio mēse nō fuisse pfectū
 octauo autē qzior vñcūqz reficit ⁊ a mot⁹ labore quo lassus erat
 restaurat. Postea nono mēse viuacissim⁹ fact⁹ nā duce se voluens
 pariterqz ner⁹ resoluēda claustra recludit ⁊ nascit q qm calide ⁊ hūi
 de in mris vtero mollit for⁹ est: nascens prieratē sentiēs vagū nībil mī
 vociferās nisi pūs totus emergat. Sic est pma vox hoīs vox dolo
 ris q si agēti nō de est a fortiori multo magis sit oꝝ patiēti quā ne tā
 tope vexet. obseruādū est ne sit paries pudibūda. Trepidulla vel
 iracūda aut vteri nimis gēlis piguis ne aut ibecillis mris q pti
 pediūt ptea vlue os nimis angustū vel iter⁹ clauū ⁊ hemorroides
 nimieqz ⁊ supflue hūitates: infatis magnū caput nālitate ue excedēt
 i corpis qzitate seu qd absit moru⁹ aut globosus aut p nāz possit q
 maxie pti ipediūt qcirca pitā obstetricē volueri quēadmodū. Ra
 lis docet i sui volūmis qto tctatu ca. de alleuiatiōe part⁹ ⁊ regimie
 pturiēis ⁊ salubris liber nī caplo d partu mlieris dica qta. pte rea
 aū oēs Aluicēna carra ducētissima octuagesia ⁊ sequētib⁹ atqz vñqz
 Michael locia plib⁹ vbi ad faciliē iuentiōē signū qd cuiqz magis
 libet sit in margie qd in isto qz capite vbi. p loci opportunitate po
 tissimū pgruet i margie vñ figuret. Aluicē p qñcūqz qlitate textuū
 allegatoꝝ in nūeratiōe cart. ⁊ obseruet qd eqdē i pcedētib⁹ sequēti
 busqz feci faciāqz dño pmeoꝝ qlitate cōcedēte q impssi sūt. Sz de
 hoc sati. Mulier adueniente partu mō deambu: et mō sedeat sup
 scamnū vel cathedrā ad hoc aptā. Interea si sit vēcūda ne pudeat
 si timida vl irata vsit bōi ei sibi sedula suggerat diligēter obstetric
 pedes si inflati fuerit olo rosacco liniant vl aceto a q debilitato si tūc
 scūt pter modū lec⁹ aūt absit acetū nā in silib⁹ vti pstat reb⁹ semētati
 uis hūidīs ⁊ mollificatiuis. Igit placide tepida iccirco balnea cō
 mēdāt qñ. ad natiuitatē qñ qdā adulatiōe disponūt. Nimis autē ca
 lida cogūt ante debitū tēp⁹ foetū oziri qm nimio leuiore calore fugē
 qres ad exitū se voluēs pēcipitat. Siqz aūt aū debitū tēpus nascat
 iuolui debet qz fieri potest piēt⁹ pānis lane mollis aliqz tui vñctis
 butiro vel axūgia si butiri copia desit insulla talis aūt cognoscit au

rium narium exitusq; viar; et supfluitatū nimia puitate. Sed hoc nō
pderit remediū nisi pcoqbus. Nūc ad pposit a reuertamur itaq; si
plens est hora part' puerpaltati in pedes erigat et mris os cū olo
sisamino seu liliaceo inūgat. Insup altee mucilago seu feminis lini
introposita pferri si siccitate matrix affligit multū pderit. Quī mōi
aut inūctiōes fiant pariete sup catbedra ad hoc apta cōuenieter se-
dente olla carbonū ignitoꝝ plena pferri si sit biems inferi' dōec erū
pat fluoz apposita mox ablata et anhelitū teneat vt inferi' focus p
mas et fricent cū manib' ei' bilia et lenit a supiorib' ad iferiores pte
cōpmanē ad expulsiones qpp v bene succus tepid' iuuat epotus et
porri vt nōnulli dicūt succus frigid' vomit' q; et sternutatioes q cō
pmūt. Itē si paries sumat in potu decoctionē fenugreci et dactiloꝝ
cū ruta vel mirra cū aq rute et in mediate bono carnis iure tepido
cōfortet qd si fiat min' admodū part' difficultat. Coeterū si orisitiū
sit nimis angustū et foet' iuditan' maria oio difficultas incūbit. hic
vt p uerbio pstat de duob' malis min' est elligēdū sicut in ca. de re-
gimine aborsus et extrahctiōe foet' mortui docet auicēna. si globo
sus fuerit foet' in vtero ab ostetrice q; commodius poterit habilitē.
Preterea si sit ita dispositus vt in lat' vel dorsus iaceat v' pedes ppo-
nat: difficulter discriminoseq; nascit' cui discrimini digitis molliter
impositis opportune occurrat sapiēs obstetrix. Foetusq; itra secū-
dinā capite infra posito cōponat ad partū. Nec iccirco gnāliter vi-
cta sufficiāt nūc septialia qdā enucleat' euoluam'. Principali' igit
vt a gnāl' ad spetialia descēdam'. Sciēdū hoies ē quoz modis
oziri in caput i pedes in deuertū iacētes seu duplicatos Si in caput
ad partū foet' descēderit et sit reliquū corp' in latus ipositis apte vi-
gins obstetrix foet' brachijs laterib' iūctis rectū i caput ad orisitiū
ducat. Si sic descēde cepit ita molliter tenēs educat ne man' infans
diūtat et laterib' mris infigat. Si vō difficil' fuerit fisciōis secōdia sci
dat vnguib' eā obstetrix seu lenit apteq; ita ne foetū ledat puo cul-
tello cuspide ibi carente et formā ibi semicircularē hñre. Amplius
si fuerit part' difficilior. scōchi albi nā isti hbe duo sūt gnā albū v3
et nigrū lactucaefiles ambe nisi spinose essēt caule cubitali āgulofo-
int' cauo et q fract' copioso lacte manet succ' vni' poculi mēlura i
vino albo et oleo calefact' adiuuat ptū ita vt a potu abulet puerpa.
Preterea baculus quo anguinaria excussa sit adiuuat parturiētes

idē facit pēna vulturina puerpe sinistro nōnulli dextro dicunt pe di
subiecta atq; ligata p̄tin^a a puepio remouēda. Mihi autē vide i q
si p sig in añ habiū posita marē in vtero eē cognouerim^o dextro pe
di: si femellā sinistro dicta sit pēna viciēda. sicq; d̄ reliqs diffinio ma
nib^o aut pedib^o substinēda. Itē Rasura seu dactilloz tenuissia lima
tura cū suauī vino potui data: marie aiūt munē cito liberat p̄uriē
tes. Idē facit mlieris alteri^o lac potui datū. nec nō iridiniū niduol
a q̄ distēpat^o quā p pānū exp̄ssaz t̄ regetā bibat puerpa. p̄terea mu
le vngula lata sub iterula enitū faciliat. idēz facit magnetē si puer
pa manu tenuerit t̄ si ad corā ligat^o fuerit rubē^o corallus ad idē fac
lac mixtū cū olo t̄ a pariete secure qdē sūptū Ad idē facit frictula ex
mille folio trito cū ouo mixto t̄ succo s̄ap̄luci aut amaraci v̄l malo
rane in olo cocta t̄ elut data. Horz aut̄ oīuz remedioz iuuamentū
anbel^o t̄ ē retētio q̄ valde foet^o exp̄mit ad exēdū q̄pp Polini^o carta
cclxxi. in ea. de plūmis exp̄mitis ad ificiēdos capillos t̄ p̄^o ciciēdos
t̄ p̄tinēdos. rur^o carta. cclxx. i. ea. q̄rto t̄ sequēti. p̄tea carta. cclxxx
iij v̄sa adipe lūbis suffiri t̄c. Itē in eadē dica paulo īfra. Dextro il
lato facile enitū t̄c. Rursus idē auctor magn^o leporis vsus mlierib^o
v̄luas adiūuat pulmo arid^o pot^o p̄ fluuiā iecur cū samia terra ex aq̄
potū secūdas coagulū cauēt p̄diana balnea. illiū q̄z cū croco t̄ pō
ri succo vellē appposito abort^o mōtuos expellit. Rursus idē auctor
anagyros quā aliq̄ acoton vocāt fructicosa est gūis odor flore ole
ris semē in corniclis nō breuib^o gignit qd̄ durefcit p̄ mēses folia tol
lectiōib^o iponūt difficultq; p̄iētib^o alligant ita vt a p̄tu statī auferā
tur q̄ si emōū^o heat t̄ secūde mēsesq; morēt dragme pōdē bibūt i
passo folia. itē p̄stiacā p̄^o adiūuat et q̄drupedū hac maxie d̄ist pa
sci cēue p̄ture. itē idē auctor i iuuēcap̄ secūdo vētre pile rotōditate
nigricās toph^o nullo pōdē reppit singularē vt putāt remēdiū egre p̄i
ētib^o si tellurē nō attigēt. itē myris quā aliq̄ myrizā aliq̄ myrā vocāt
silūma ē cicutaē caule folijsq; t̄ flore minor t̄n t̄ exilioz cibo nō īstua
uis cit mēstrua t̄ p̄^o cū vīo. aiūt q̄z eā dē potā i pestilētia salutarē eē
ībueit t̄ p̄tisicis i forbitōe auiditatēq; cibi fac vlcera i facie v̄l capi
te succ^o ei^o i aq̄ triduo macerate sanat. itē idē auctor cribzo i limite
abiecto h̄be int^o extātes d̄cerpte ad alligateq; gūdis p̄^o accellerāt
rur^o idē actor d̄ siluestri cucūere scribes d̄ic putāt p̄cept^o ad alliga
to scie adiūuāi si trā h̄ attigēt p̄^o v̄o si i ariet^o lana alligatū īficiē lūb

fuerit ita vt p[ri]m[us] ab ea eximat[ur] et rapiat[ur] extra domū ipsam. Rursus
idē auctor de vtraq[ue] malua scribēs aliq[ui]d purgari seminas solis eaz[um]
man[us] plene mēsurā in oleo et vino sūptis vtiq[ue] p[ro]stat p[ro]uocātes solijs
substratis cellerij solui p[ri]mus a partu remouēda. Dāt et succū bi
bendū p[ro]uocantib[us] ieiunij in vino decocta hemina q[uod] et semē tritū al
ligatū genitali nō p[ro]tinentiū adeo q[uod] hec veneri nascit[ur] vt semen vni
caulis aspluz cubitali mlierū auuiditates augeri ad infinitū xenocra
tes tradat. Sic succida lana iposita subditaq[ue] mortuos euocat par
tus. Sic idē Plini[us] n[ost]r[us] q[uod] nūc sunt herbarij eleliphacō grece latie
saluā vocāt mente simile canā odoratā part[em] mortuos ea apposi
ta extrahūt et vmes aut iū vlcerūq[ue]. Rursus idē auctor mulier[um] pur
gationib[us] cicoreū i aq[ua] decoctū adeo p[ro]dest vt mortuos p[er] trabat
Addiciūt magi succo ei[us] cū oleo punctis fauorabiles fieri et q[uod] velit
facili[ter] ipetrare. Sic idē Plini[us] Delanthij herba vniā et mēstrua
cit q[uod] nimo linteolo oli[ui] gatis tū gnis triginta aiunt secundas n[on] habet.
Rursus idē auctor herba sabina p[ro]p[ter] ea grece appellata duo
rū generū Altera amaraci filijs folio, altera cupisso q[uod] ex re q[uod]dā creti
cam cupissum dixerūt vtilis in suffitus p[er] thure assumit in medica
mētis v[er]o duplicato pōdere eosdē effeci[re] habere quos cynamū tra
dit collectiōes minuit illita vlcera purgat part[em] mortuos extrahit
et suffitur cui[us] q[uod]dē p[ro]terea herbe vtutes ijs v[er]sibus p[ro]tinent. Bratheos
est grece sauina dicta latine Sicca calensq[ue] sibi vis ē et tertū illi Est
in vitroq[ue] gradus vuln[er]is cū melle vel vlcus fortiter exsiccat et sordes
purgat et et iuuat aufcas bōa q[uod]s plebs vlcera dicit. Mēstrua pe
ducit corruptos extrahit aluo. Lōcept[us] vino si cū sit sūpta frequent[er]
Et si mētra p[ro]p[ter] mētriciis subdit[ur] ori Lerronis admixta cutē facit et n[on] itē
Sib[us] et morbis p[ro]dest a frigore scīs Illi[us] in v[er]o aq[ua] ue decoctio curat
Quia vertigo nocet si lotum sit caput inde Verbaq[ue] temporibus
et frōti cocta ligetur. Sauiue si desint cynama poni. In medica
mētis iubet ombasi[us] auctor Insup[er] q[uod] Dalyon herbarij parietib[us]
dabat remedia a[n] p[ro]p[ter] in partu et post partū. Idē auctor memorat
libro. xx. ca. d[icit] pipitibi et origano et oibimine prasio et geozigano et
heracio et lepido et melanthio et aniso carta. ccxix. de v[er]tutib[us] ani
si scribēs atq[ue] p[ro]p[ter] carta. ccix. vñ vigesima ac cclij. Rursus idē auct[or]
et. Serūt difficiles part[em] statū solui cū q[uod] tectū inq[ui] sit gūida. trāsmi

ferit lapide vel missili ex his q̄ tria aialia singulis ictibus interfece-
 rint hoies ap̄rū v̄saz pbabili⁹ id facit hasta velitaris cussa a corpe
 hois si terrā nō attigerit subiecta q̄ cubantibus amatozū est. Rur-
 sus idē auctor hiene adipe e lūbis lussiri difficult̄ parietes ⁊ statim
 parere eiūsdēq̄ aialia part̄ uiet̄i dextro illato pede facile enī ⁊ p̄te
 rea eiūsdē opis nālis historie locis plūmis vbi v̄z de partu tractat i
 opis plīniam qd̄ apud nos est i margine d̄ ptu manu p̄p̄a extrat epi-
 grama. Siic q̄sq̄ huiusmodi rep̄torij n̄ri studiosus scribē debet i
 sui Plīnij margine ad facili inuentionē d̄ partu ⁊ folioz nūerū vt si
 eri solet in sūmitate. Nam tediū pareret oīa que varijs locis de par-
 tu Plīnius memorat asserre in medijs. Illis itaq̄ iā ōmissis dica-
 mus bona v̄ba nēpe q̄ si fidēter dicant. Imaginatio enī iterdū facit
 calum mea q̄s sentētia poterunt p̄desse. Psalmus q̄ cōfidit̄ in d̄no
 sicut mōs ⁊ c̄ dicēdus ad puerp̄e aurē est vicib⁹ trib⁹ cū totidē pater
 n̄r ⁊ aue maria q̄ puerp̄a parit dicat nec nō trib⁹ vicibus exinanite
 aiūt insup̄ p̄desse. Dixit d̄ns d̄no meo sede ⁊ c̄ v̄sq̄ ad lucifery. Du-
 erpere p̄tere a si part⁹ differ̄ iuuatiū aiūt ad aurē dicē v̄z Crīstus a
 iudeis moriū fuit lazare veni foras h̄ etiā scribi aiūt oportē breue
 q̄s polici pedis alligari p̄tin⁹ a puerpio p̄burēdū. Ad idē s̄ q̄ p̄des-
 se dicāt infra scripta in. n. p. ⁊ fi. ⁊ sp. anē. ⁊ crucib⁹ oportune h̄ ⁊ i se-
 ri faciēdis ana pepit maria. Maria pepit iesū saluatozē belisabeth
 p̄cursozē oīās aiuro te p̄ea q̄b⁹ obediē debes ⁊ p̄re oīus matrē
 nām siue sis masculus siue femella vt de tenebris ex eas ⁊ enitaris
 in lucē qm̄ crīst⁹ te vocat ad lucē q̄ lazariū vocauit de mōumēto hec
 etiā in pecudina carta scribi aiunt oportē ⁊ in manu dari paricis p̄-
 tin⁹ a puerpio p̄burēda. Ad idē aiūt iuuare v̄z solue iubēte deo gr̄a
 rū p̄re cathenas q̄sacit vt parēat celestia regna beatia. De⁹ q̄ hoies
 fecisti ad imaginē ⁊ similitudinē tuā ap̄i gremiū solue dolores p̄turiēt
 p̄ vtutē tuā q̄ es b̄ndict⁹ i secula. Ad idē scribi aiūt oportē ad dextrā
 q̄s p̄turiētis coxā ligari p̄pe vētrē ⁊ partu edito dari vulcano: po-
 tētia dei p̄ris: sapiētia dei filij: v̄tus sp̄s sancti: ana pepit maria: be-
 lisabeth pet̄i iōanē: maria pepit iesū crīstū: sinite: sinite: exinē ite ex-
 ināite. P̄adit i terra dom⁹ oipotētis olipi puer vel puella. D̄ns p̄r-
 te vocat: D̄ns filius te inuittat: D̄ns sp̄s sanctus Te expectat: ve-
 ni foras: Maria peperit filiū suū in bethelē sine pena ⁊ dolore ⁊

nullam lesionē sensit helisabeth peperit Joannē sine dolore et lesiōe
et infans exultauit in utero matris sue ita tu infans exulta ac delibere
tu autē mulier gaude et fac filiū tuū cū modico dolorē et sine lesiōe.

In noīe patris et filii et sp. s. Amen. Ad idē memento dñe filioꝝ
Adā indie ierusalē: q̄ dicunt exinanite et p̄ n̄r ter dictū in parientis
aure dextra cū deuotiōe et fide aiūt. p̄ficere. Itē scribi dicunt oporē
Dixit dñs dño meo vsq; ad tecū iclusiuē i carta nō nata p̄ stamē pa
riētis collo a v̄gine puella suspēdi cū p̄ n̄r ter dicto. Itē psalm⁹ mi
serē mei deus a pariete p̄fert cū credulitate ter dict⁹ marieq; frequēs
iuocatio

Ad idē p̄desse dicunt agnū dei ex cera noua alba balsamo
crismateq; a summo romano pōtifice cōsecratū si eū paries habuerit
super se vnde vsus Saluē nostra salus agnus mitissime salue San
guis q̄ tollis crimina n̄ra tuo Salue quē sacra cū fec̄ crismatis vnda

Leraq; cādidior balsamensq; liq; Salue quē sacro ceu natū fonte
lauauit Romane antistes maximus ecclesiae Salue sancte agnus:

sbis q̄ morib⁹ obitas Qui p̄mis iterno qcqd ab hoste ruit Qui
nos a flāma seruas vsq; periculis Quiq; fugas fulgur demoniūq;

fugas Qui nos tutaris vitij v̄tutib⁹ ornas Qui partū pariter
cū pariente iunas Qui cōfers faustos ex hoste infesto triumphos

Et reddis ductu prospe cūcta tuo O saluatoris monumētū nobi
le nostri O magni salue mistica forma dei. Ad partum preterea di
cunt valere sextam decimam partem mensure corporis cristi pari

entis corae dextre ligatam cum pater noster septies dicto et septies
aue maria ab ipa siquidem parturiēte genu flexo et coris latis et cū

omni iuuaninū genere iccirco sese adiuvante. Dicenteq; + Crist⁹
natus + Cristus passus + Cristus a mortuis resurrexit + Cristus

vincit + Cristus regnat + Cristus imperat + Cristus apud mēsit
+ Cristus custodiat me ab omni malo et febre tertiana quartana

et quotidiana + Iesus autē transiens per mediū illorum ait. Si ergo
me queritis sinite hos abire. Figura autem figurata est in libro no
stro de iuuentute. Preterea sunt qui dicant saturni figuras quadra

tam ordines numeroꝝ tres representātes q̄ de angulo
ad angulū multiplicati faciūt q̄ndeci et oēs q̄draginta
quinq; vs cū ergo volueris operari per hanc figuram

iiii	ix	ii
iii	v	vii
viii	j	vi

figura +

p̄ parietē
agmus dei
ex cera
alba

Caria
de agno
21

Te
fili

ad
in d
mi
cr
h i
ter
si p
gū
ge
lib
din
tate
rim
bit.
et in
re
tu
lae
rup
ber
mar
rad
cat
vo i
eoq
das
p. x
cura
et sul
Itē
pulu
egni
tu. 2
qs a
lūsa

ad mulieres in partu laborantes cum parere non possunt scribere dictam si guram
in die Saturni ita tamen quod sit festum in cursu directi et augmentati in lu-
mine in panis bobicino et quando volueris operari ligabis panem illum ad
crus dextrum mulieris quando instat hora pariedi et ut aiunt statim pariet
hanc ita posui ut eorum quod in locis plurimis inuare prius reperi nihil pretermis-
tere venia siquidem nocere neque non indignum. Nunc ad efficaciam succedamus.
si partus difficultate faciet mortuum foetum in potu trociscos sumat de
gummis ut in eis. Rasis docet antidotario atque cum eis paries suffumi-
get et in aqua sedeat in qua decoctum sit capestre calamitum ut idem in diuisionum
libro Rasis docet capitulo de iis quod faciunt facile partum et educunt secun-
dinam et egredi faciunt etiam mortuum foetum quod partum quod de facilitate cum prope-
tate quod est in ipsis Tymus in cibum sapientum caliginem discutit lubricos inte-
rimit. urina impellit. menstrua foeminis puocat. partum in mortuos ex-
bit. tritulumque cum melle et in cibo barbituitas soluit. mixtus polietae
et in vino maceratus coxendici seruens suppositus sciaticis saluta-
reque esse Platina testatur. Sequitur alia medicamentum quod exbit secundam et mor-
tuum foetum. R. castorei cinamomi myrrae ana fiat gladiis siles offu-
lae et balsamo vinctae subponantur huius remedio si non exbit. De huius si-
rupi ministret. R. faseolorum cicerum rupeorum endiuiae ana partes aequales
berberis seminiuicia hec omnia coquantur in libris tribus aqua doce vna re-
maneat quod coletur pacienti quarta pars vni librae mistretur cum .z. berberis
radicis positioque altamiae in manibus pedibusque valde confert. puo-
cationi vel ad puocationem menstruum. Interea Celsus audiat. Si
vero infans inter decessit quod facilius eiciat. Malocorium ex aqua terendum
eorum viendum est. Rursus inquit idem auctor. Infante vero mortuum aut secu-
das expellit aqua potio cui sal armoniaci. p. xj. aut cui dittami cretici
p. xj. adiectum sit. Rursus septimo libro idem auctor capitulo. xix. quod cu-
ratiōe partus mortui ex utero excutiat. Ad idem petrosilium ptusum
et subpositum de valde quere matrix ab humoribus vel crossis mundificat.
Item habet sanguinariae succum seu ipsam viridem minutim incisam aut ipsi
puluerem cum aqua frigida foetum vel mortuum aiunt expellere. Item cum eadem aqua
igni stercoreis recetis parum dispati et potui sunt quod dicant inuare mistra-
tum. Ad idem laterinum oleum quod sic fit mirabiliter de operari. R. latēs nouos
quos aqua nunquam tetigit seu antiquissimos et in minuta frustra frangant sic
sunt salte auellanae deinde in cacia ferrea pone super ardentes carbones

et sufflādo tñ ignias vt ignis instar efficiant et cū fuerint bñ ignita p
 hīce in antiquissimo oliuarū oleo posito in vase terreo vitreato ibiqz
 dimitte p die vñū. Postea cōterre in mortario et iterū i cacia ferrea
 pone sup carbonū ignē cū folle sufflādo et isto mō palce dōtos cō
 tritos lapides oleo. n q pus extincti fuerit vsqz adeo suggē possunt
 Ita q molles remaneāt sicut calx cū q murat. Deinde vas terreū.
 R. bñ lutatū luto sapiētiac: et aliqz cōfectiōe imple nō ad sūmū et claud
 cū optorio terreo lutato ne respiret et fac descendere pforata olla. s.
 in fūdo vl alio meliori modo. oleū aut ipm sua i vase vitreo bñ ob
 turato. Si vō dictū oleū n eē. bñ clarū pallābicū distilla et erit clarif
 sūmū valet i passiōes frigidas et vald ē penetratiuū pforat manū. n.
 sine lesiōe penetrādo valet epilē nariū oppilatiōi dolorē dēnū sedat
 et mirabilitē aq valz ad oculm descēdētē et i dolores et aurū passiōes
 iterficit rmes in eis. valet paralisi ori qz torturae inūctū vel bibitū
 sciaticae doloribz qz iūcturarū et dozi. factū ex eo ēplastrū dissoluit
 splenis apostēata et ei duritiē in mērice mēstrua puocat et educit seu
 mortuus seu viuū ēbryonē ozificia referat venarū sanguinē dissol
 uit pcellatū. aliq ei gūte in olo posite rosaceo et bibite purgāt pul
 monē ab humo ribz crosiss et viscosis valetqz in lapidē et in vesice
 egrotatiōeō f rigidis venēis et morsui scorpidiōis est priū atqz ijs q p
 os sūperū opū vel iusgamū et lesis a malicia mercurij sūpti cū aq
 vitae mirabilitē auxiliat. Si aut bis vl ter fuerit sublimatū erit perfe
 ctius. Meli qd esse possit est valde rubeū fortis odoris subtilisqz
 substantie potestqz pponi et mirabili erit cū sellibz hois vulpiavsi
 armoniaco et euforbio secūdū cause exigētiā. ardetqz sicut aq vite
 Interea Auicēna iccirco studiosum viz hortor diligētē cōsulere
 dica maxie cclxxxvi. de difficultate part et sequēti Michaelēqz sa
 uonarollā carta. cccij. liber pterea est q pauperū thesaurū appellat
 in cui caplo ad faciēdū parere mulierē cū paucō dolore plima ic
 circo pficua cōtinēt hali astrologus pterea astronomice caplm cu
 dit notabile in extrahēdo creatura de vētre mris quo multo tñ pūf
 qz instet partus hora qbus opus erit est recurrēdum nos ad inian
 tie susceptionem et regimē accedamus.

C De infantis susceptione et regimine caput duodecimum.

K3

Infantis p̄me susceptiōi q̄tuor p̄ncipalit̄ requirunt. p̄mū qd̄
 i vmbilicū vt in p̄habitis cōtinet bene ligatū incidere q̄circa
 nō ignorandū veli qd̄ philosophi narrauerūt sup̄ nūero fi
 lioꝝ ex mulierib⁹ pariētib⁹ p̄us q̄z incidat vꝫ si cōsideret sup̄ vmbi
 licū p̄mī natī secūdi vel tertij ex pariēte p̄tinuatū cū foetu hora par
 tus. Nā si p̄mo vmbilico p̄tinuato cū m̄rice ⁊ foetu fuerit ruga vna
 vel nodus habebit puerpa aliū filiū. sed si i ip̄o vmbilico nō fuerit
 ruga nec nodus aliq̄s nō erit post natū illū fili⁹ nec ip̄gnatio ⁊ si fue
 rint i ip̄o vmbilico rugę vel nodi tūc ip̄gnatio seu filiatio erit secun
 dū numerū rugarū vel nodoꝝ. Quocirca sagax vir de q̄bus p̄no
 stica dicere voluerit s̄sciet̄ obstetrices. Numerādi aut̄ sūt nc di vel
 rugę in vmbilico p̄tinuato cū m̄rice ⁊ fetu p̄us q̄z vmbilic⁹ incidat
 q̄ppe q̄ docet Auicēna libro tertio caplo de geminoꝝ cā ⁊ de imp̄
 gnatiōe sup̄ imp̄gnationē. Bene aut̄ ligato ic̄isoq̄z vmbilico ip̄s in
 fantē op̄z p̄ieter molliterq̄z lauare atq̄z a collo ten⁹ modice cū te
 nuissimo sale salire vt ei⁹ cutis idurescat qm̄ cū infans nascit̄ oia q̄ tā
 sunt ip̄m sūt ei⁹ aspa. Nepe nihil molli⁹ est secūdina q̄ erat inuolut⁹
 postea molli⁹ vellamēta op̄z circūuolūt. Itē infantis nares assidue
 digitis q̄z sint vngues incisi purgent̄ ⁊ in ei⁹ oculis puri oli parū i
 ponat ⁊ oē mēbrū secūdū p̄ueniētiōē figurā figurare cōueniet cū
 digitōꝝ extremitate subtili cōpressiōe qd̄ plibus op̄z vicib⁹ iterare
 ei⁹ q̄z oculos molliter tergere ⁊ vesicā ei⁹ p̄mere vt facili⁹ sit exire
 vrine. Deinde man⁹ extendant̄ ei⁹ q̄z brachia ad gēua ducant̄: ca
 put instita liget̄ ei⁹z pilleus supponat ⁊ leuif cōp̄mat. Domus ra
 diō nō illuminet̄. Pater diligēs vel obstetrix statū vt nata ē in fan
 tulla mamillas ei⁹ ligat vt a tenero tumere desistat v̄ginalēq̄z formā
 custodiāt quocirca plima in p̄mo canone docet Auicenna. Ralis
 post partū vō inqt. aures p̄mende sūt qd̄ sepe fiat obseruādūq̄z val
 de ē ne lac aures ei⁹ intret cū lactat̄: ⁊ ei⁹ palatū cū melle tangat ⁊ si
 mas est elleuatis molliter testib⁹ inuoluat. Demū silentio p̄reteridū
 nolim obstetrices esse nōnullas: q̄ paternos calceos vt infans tāq̄z
 pater longeuus sit. sic dicētes votū faciēdo sepeliant. cū secūdina p̄
 cipiātq̄z ignē extra puerpe limen nō auferredū vt scilz puer sit amo
 re seruēs ⁊ vitue: atq̄z filia alia plima: q̄ qm̄ friuola putamus. Hinc
 ad nutriciōe ellectionem ⁊ regimē accedamus.

De nutricao electione ⁊ regimine caput. xiiij.

Nutricao precipua electione cenleo cu ipa parens: vt regit
natura nutricao suum infantem nisi morbo aliquo metis seu
corporis contagioso esset infecta quo equide indulgeo tunc
nutricio alteram elligeti quae qualitatia sit: qua Rasis laudat. inlui
operis q̄rto tractatu caplo de electioe nutricao ⁊ eius reginie. Sit
pterea pstat sanguinea hillaris allacris munda solers prudens circu
specta pia pba impigra ⁊ catilnaria no themuleta no somnoleta
no libidinosa no pgnas no ciboꝝ edax malu lac efficietu sz bono
rum vt sut ona ellixa pipe cardamomo ⁊ croco tritis ac suppositis
pastinaca puinca herba maior attriplies boraginea napi caules
⁊ butirū. pterea scōchi albi decocti in sorbitioe nutricao⁹ dati lactis
faciūt abundāciam colorēqz bonū infantī vtilima ijs q lac sibi sēiūt
coire. Itē lasina siluestris in terra repens cū lacte multo florem fert
candidū. hec herba cruda ex aceto in cibo sumpta: lactis mulierib
bus pstat vbertatē. Itē glaucion in syria ⁊ parthia nascit humilis
herba dēsis folijs sere papauris miorib⁹ in sordidiorib⁹ qz odorif
tetri gustus amari cū astrictioe granū bz crocci coloris. hoc in ola
ficili luto circumlitū in clibanis calefit deinde exēpto succo expmīt
ei⁹ nominis vsus est ⁊ succi ⁊ folioꝝ si terrant cōtra epiphoras que
hoc remedio vniuerse vno impetu cadūt: hinc tēpat collyrion: qd
medici diaglaution vocāt quo lactis quoqz vbertas restituit sūmīt
ei⁹ rei causa ex aqua. Alibi sic repperi. Glaucus ex iure sumptus ⁊
smarides cū ipsana vel ptisana supte vel cū feniculo decocte lactis
faciūt abundantiam. Item vermes terreni cū mulso poti lac deuo
cant ⁊ aquae dulcis bālneū: quidā expertos se esse dicunt ad lactis
habundantiam optimum esse si vermes qui terredines dicuntur ⁊
ex lignoꝝ carie generant aut etiā vermes terrae sūmunt. ad q̄ritatē
triū vntiarū ⁊ postqz exsiccati sunt poannī in aqua ordeī: hoc sepi⁹
fiat per multos dies. Idē facit feniculi succ⁹ a muliere bibitus q in si
nihilomin⁹ lactis inopia pmeretur: cythisum arridū in aqua ma
cerari oꝝ ⁊ cū tota nocte pmaduerit postero die expsi succi ternas
beninas pmisceri modico vino albo atqz ita potadu dare sic ⁊ ipē
valebūt ⁊ pueri lactis habūdantia cōfirmabūt. Ad idē valere of
si nutrit ex ore vaccae capre vel ouis aut agne rumnatam herbam

accipiat ⁊ pulueris ⁊ cum vino albo ieiuna vicissim bibat ter in tri-
duo. Itē in vulturis capite lapillus inuenit̃ q̃ est ꝑ omne h̃mōi no-
cibile ⁊ a nutricib⁹ ad carnē nudā lat⁹ lac facit crescē in bona quā-
titate. Idē facit Cristallus trit⁹ ⁊ in melle ꝑfect⁹ aq̃ distēperato vel
vino albo suauī seu lacte potui dat⁹ aut in cibarijs. Idē faciūt mē-
ta graeca pulegiuz siue ut vulgo dī pullegiolū herbae i vino albo
bullite: pectusq; ⁊ mamas supposite mulieris. Idē facit in capno
lacte graminea h̃ba bullita expumata esuiq; cū lacte data: Ad idē
℞. lōbricos sub saxis degētes: q̃ p̃mū optime lau. nī postea in aq̃
fiāt bñ bullire: Deinde ab eadē aq̃ exēti in mortario p̃tūdani: dei-
de denuo in bono vino albo ponant ad bulliendū cū melle ⁊ cro-
co distēpata ⁊ cū fermētibio bat vespi nutrit̃ qd sit ignara cū it cuba-
tū. Coeterū si māmaz ora forsan eēnt clausa: quā ob rē lac ad infā-
tis negret lactationē accedē. ℞. lōbricos terrestres: qb⁹ optime lo-
tis ⁊ pulis māmaz ora liniant. Polyn⁹ carta. celiij. Lanchrys in
quit. Rosmarini gen⁹: cui caul ⁊ semē resinaceū ē: folia thus redo-
lētia: lac augēt in vino pota. Rursus idē auctor carta aut. cclv. her-
bā lactis abūdantiā docet faciētē: nec nō eadē carta idē auctor: ci-
bū nutrices docet q̃ fieri excellētes aio ⁊ forma bonos fore nūciat
alūnos. Auicēna lac foecundātia ⁊ iccirco alia plima carta docet
xlviij. Sauonarolla carta. clv. ⁊ sequēti. Scot⁹ in caplo de ꝑditōe
lactis ⁊ lactāris ac de infāte lactēte Rasis in diuisionū libro ꝑfectio-
nes docet: multiplicātes lac ⁊ emēdātes. Petrus de argellata i ca-
pitulo de multiplicatione lactis i māmili: nec nō salubris liber nī:
in capitulo que gnānt bonū lac carta. xxvj. In libro ꝑterea Pan-
detarū p̃ntanea iccirco remedia plima p̃tinent. Haly abenragel in
septima de astroꝝ iudicijs ꝑter: caplin cudit p̃mū ⁊ trigēsimū in dā-
do natū nutrici qd successiue sequitur caplin. xxxij. In tollēdo natū
a māmilla cui⁹ fertilitatē insuper insinuat: illustris phisicus Anto-
nius guaynerius.

¶ Coeterum si ob lactis nimietatē vel aliā cām eēnt nutrici mam-
mae inflatae. ℞. nud folia ⁊ suppone: vez mea meli⁹ erit snia si lacul-
yberitate exuberant egenū lactare alterū infantē. Itē in lactis exu-
berationē. ℞. ordei ⁊ vticā q̃ in aq̃ bullita supponātur. Ad idē
Māmae cū aceti acris fece liniantur cum muriū stercore in aqua

pluuiali ad instar muratoriae calcis densitate distemperatis: quo-
circa prescriptus Petrus argelata Bononiensis in eius volumi-
nis pluribus est locis consulendus: et presertim in capitulo de ma-
millarum duritie. Interea notandum est: quod lac mulierum magna-
rum fuscis coeteris paribus melius est et pluris nutrimenti: quam
mulierum albarum. Sed tamen unicuique infanti magis conuenit
lac mulieris quae similior sit matri suae quoniam illius lac simili-
or est sanguini menstruo quo infans nutritus fuit in matris utero: dum
tamen ipsa nutrix sit bonae aetatis et conuenientis et haec est aetas
supra viginti annos et infra triginta duos. Insuper sciendum est ma-
mae dextrae lac: melius esse sinistrae. Mulieris uero lac quae obno-
xia est colerae rubrae nocuum est propter nimiam eius caliditatem
et presertim in estate: nam infantis ventrem et vesicam nimis calefa-
cit et urinam incendit quo fit ut in vesica conglutinetur in lapides
ideo longe vitanda est: talis nutrix. Namque non modo in aetate
infantiae imo etiam toto tempore vitae alumni eius vesicam red-
dit lapidosam. Quippe maximam naturalitatis partem hauriunt
a lacte lacteres. Mulieribus uero ipsis non crescit lapis quod ut in libro de
aere et aqua Hippocrates testatur. et regionibus ea quibus mulieres min-
gunt loca sunt lata. nam nec fortiter fricat vel scalpunt ea nec trahunt ma-
nibus: sicut mares quorum minctorius in summo est virgae. Foetibus uero
latus est os vesicae vnde prius quam augeantur si quod insunt lapides: fluunt. Prae-
terea cauendum est: ne primo infans lacte lactetur. nam salsum est et saniosus
propter saniosos humores quos inuenit in uiscis venarum et ante se appellit
ad exeundum. Valum insuper est lac pignatis presertim si ab alte-
ro compressa sit viro quam ab assuetis et si vitur plurimo coitu. namque
subtilius substantiae lactis separatur et infans nutritur crosso lactis
alimento. Insuper nocuum est lac a partu valde remotum quoni-
am est nimis tenue. namque nobilius descendit in libidinem ad matri-
cem quae desiderat. Medium uero lac inter primum et extremum
est bonum et idoneum. Praeterea notandum est quod lac in nimium
ieiunis nutricibus est nimis tenue. crapulosi autem indigestum
quorum utrumque est insalubre. similiter quod primo mane venit ad mam-
illas. nam est purgamentum. Quare periti precipiunt primo mane nu-
tricibus emulgere parum lactis ac de residuo lactare infantes cum

cunctu maslico: sic in cunis solēt cū camenis. Lunarū aut̃ mor̃^o d^oz eē
 lenis. nāq̃ sic cū suauitate: spūs calor̃ z digestiua vītus excitant̃. In
 infāte in q̃ pp̃t lac ē humidissima. Cauēdū insup lōge ē ne infās la-
 cteat fatigatā maxie adhuc sudātē nutrice: nocet p̃terea si infāti mā-
 millae ī natiuitatis dieb^o cū digitis nō sint exp̃ssae qd̃ nisi fiat humi-
 ditas lactea intestina imor̃it̃ z māmillas p̃inde tumidas irreuoca-
 biliter dū viuet reddit quāobrē adolecētes īueniunt̃ q̃ etiā in iuue-
 tuti flore parū hñt lactis ī māmullis: q̃ppe qd̃ discriminosū ē. Nocet ī
 sup ipsi^o isātū nimia repletio vñ tussis causat̃ ī fātū q̃ qdē ad aliquā
 tā mēbroz^o vsq̃ idurationē ē lactiād^o: z hoc iux̃ sniaz magni Albi
 triēniū eē d^oz pp̃t tēneritudinē cōplonis būanae. In alijs tñ aialib^o
 dura corpa hñtib^o citior sit ablactatio z ī triēnio in infā ib^o hōinuz
 firmatur dentes solidioz cā cibo. Rursus in eodē de aialib^o ope
 idē Albi^o caplm̃ nobile cudit de nā z dispōne hūiditatis lacteae li.
 iij. tractatu altero carta. lxxvij. nec nō de māmīs q̃ppe q̃ sūt īnfā la-
 ctis ad nutrimentū nati: sic sanguis epar ad nutrimentū itellinoz. q̃
 aut̃ lac sit albū z sanguis rube^o faciūt ipsa mēbra. Nā māmaz ca-
 ro ē lara z alba iō sanguinē ad se directū puerit̃ ī sui silez colorem
 epate aut̃ rubet sanguis qm̃ ipm̃ ē rubeū molle z coagulat^o q̃si san-
 guis. Sic etiā alia mēbra faciūt in id qd̃ ad se de nutrimento dirigit̃
 z haec ē cā ex pte organi opantis. cā aut̃ ē calor p̃fecte decoquens
 hoc enī sāguinē lacteū pūnt̃ ī albū ut ī oib^o parit̃ patet p̃fecte deco-
 ctis videlz spmate sanie z brodijs elixatoz. Lōicāt aut̃ māmāe cū
 multū mēbris ī venis z arterijs: z illa vena q̃ cōis ē m̃fici z māmāe
 ab aliqb^o Riūtis nūcupat̃. vñ cū mulier lactat̃ z coit cū viro id plū
 mū nocet infāti qz subtile nutrimentū qd̃ ad māmās p̃riueritū ascē-
 dē debēt ad os m̃ficis descēdit. Praeterea idē auctor in eiusdē de
 aialib^o opis li. xxix. tractatu. ij. caplo. vij. caria. ccxxi. nōbilia plū-
 ma scribit De gnātiōe cā vtilitate z diūsitāte lactis. In aialib^o lac
 hñtib^o Plyn^o tñ lac foeminae nō corūpi alēti partū: si ex eodez
 viro p̃coepit arbitrat̃. Tēptant̃ insup lactētes collostro q̃ morb^o ē
 ex lactis dēsitate spōgiōsa pueniēs si biduo a ptu m̃rñū lac gusta-
 uerit. Cauēdū itē est ne infātes añ cōpletū annū in lecto cū nutrice
 teneant̃ p̃fertim si sit themulēta seu stolidā: si infās in aq̃ vel igne vel
 parentis alia fili seu perierit nutritio maxie incuria h̃ si bis acc̃ dat

nutrix morte muletetur.

Explicato naturali Placet nunc mihi de morali nutricis re-
gimine alumnos erga disputare: quocirca illud ne omittat-
ur primum Dignū est ut alumnos qui nutricibus con-
iuncti ministraturiqz sunt tales in primis alumnas perquirant:
ut adolecentuli bonis veniāt moribus instituti. Dehinc ut patriū
sermonez, si sit elegans, ac expedita, pronunciare verba sciant ne bar-
baris vocibus aut deprauatis moribus intincti aliquod ex ijs vi-
tium reportent. Itaqz hoc proferatur ex labijs qđ aures nō pol-
luat audientia. Item reprime verbum quod effeminat audientes.
Inquit Quintilianus. Illa enim aetas tenera inflexionem quam-
libet patitur. Igitur ante omnia: ne sit vitiosus sermo nutricibus:
quas si fieri posset sapientes Chrysippus optauit certe quantū res
pateretur optimas eligi voluit. ⁊ morum quidez in ijs haud dubie
prior ratio. Recte tamen etiam loquātur: has primū audiet puer
harum verba effingere imitando conabitur: ⁊ natura tenacissimi-
sumus eorum quae rudibus annis percipimus: ut sapor: quorū
ua imbuas durat: nec lanarum colores: quibus simplex ille can-
dor mutatus est elui possunt: ⁊ haec ipsa magis pertinaciter be-
rēt: quae deteriora sunt. Nam bona facile mutantur in peius Qui-
tilianus idem inquit. Apertissime itaqz diuinus ille Plato: nutrices
admonuisse videtur: ne friuolas ac turpes pueris memorent fabel-
las: ne illorum animos ex initio: stultitia ⁊ corruptis imbuant mo-
ribus. pulchre igitur monuit poeta Phocilides. Dum tener ē na-
tus generosos instrue mores. Quapropter Petrus paulus ver-
gerius iustinopolitanus. Recte inquit: iacienda sunt in hac aetate
fundamenta bene viuendi ⁊ formand⁹ ad virtutem animus dum
tener est ⁊ facilis: quamlibet impressionez admittere: quae ut nunc
erit ita ⁊ in reliqua vita seruabitur: quemadmodum stipites vir-
gultis teneris alligatae: ailla a ventorum vi defendunt. sic adolescē-
tuli preceptis optimis: optimisqz moribus instituti a vitiorum af-
flatibus sustentantur. Ante omnia non solum nihil peccando. ve-
rum etiam honesta singula peragendo manifestus sese filijs exem-
plar exhibeant ut in eorum vitam quasi quoddam speculum intui-
entes ab operum simul ⁊ sermonum turpitudine se penitus auer-

tant
opp
pu
rect
Q
emp
rect
C

q

quo
gem
ralia
mur
nitu
fuit
part
tate
deici
in o
bus
esse
que
inter
mag
refle
fuisse
in ec
cum
incip
cepit
ri ne
fatur

tant Plutarcho in libro de liberis educandis non minus acute quam
opportune differuit. Hinc est quod in quarta satyra. Maxima debet
puero reuerentia siquid Turpe paras. nec tu pueri preteritis annos.
recte inquit iuuenalis. Paruus siquidem error videtur in principio
Maximus esse solet in fine. Instruenda ita quod est a principio vita ex
emplis illustribus ad utrosque casus vitae aptius est sapiens bonorum
rector malorum victor.

De consideratione cosmi et microcosmi alterius tractatus sigilluz.

Uemadmodum embryonum humanorum in matris utero
q ro septenarij numeri viuidiorum vim esse discussimus. Ita
ut plurimum singularis et ut sapidior nobis non nihil more
quoque greco ponamus. Qualis non infrequenter cuiusmodi enixus
genuorum vocabuli profusa iam appellatione usurpauit Plu-
ralis autem ternarij scilicet et quaternarij rarum numerosioris rarissi-
mum usque ad septenarium a quo quidem supra quem humana pe-
nitius respuit natura a megacosmi vel origine natum et viuum nullus
fuisse equidem crediderim quandoquidem me in septenarij uno
partu puerperium quantum potest natura neque plus eam in humani-
tate conari posse animaduerti quod nihilominus a professione nostra
deicere nisi naturam senescere cum incoeteris terrenis rebus tum
in omnibus precipue deprehendissem quippe qui ab antiquiori
bus posteris et animi et corporis genijs profluxere quocirca animam
esse mundum mutatoini obnoxium et corruptibilem quo soluto
que in illo sunt omnia confusione accipient. Vacuum autem siue
intermedius infinitum in quo fieri est possibile mundum secundum
magnarum sectarum philosophi tradiderunt. Aristoteles autem ut
refert lactantius labore se ac molestia liberauit. Dicens semper
fuisse mundum et semper fore Itaque humanum genus et coetera que
in eo sunt initium non habere sed fuisse semper ac semper fore. At
cum nos videamus singula quoque animalia que ante non fuerunt
incipere esse et esse desinere. Necesse est totum genus aliquando esse
cepisse aliquando desiniturum quod ceperit. Dia enim tribus temporibus pertine-
ri necesse est preterito presenti et futuro preteritum est origo presentis substantia
futuri dissolutio quod omnia in singulis hominibus apparet. incipimus. quando nascimur

nam cū viuim⁹: desinim⁹ cū interim⁹. Cloto colū baiulat Lache-
sis trahit Atropos occat. Sic poetae tres parcas esse voluerunt.
Unā q̄ hōib⁹ vitā ordiat. Alterā q̄ p̄terat. Tertiā q̄ rūpat ac finiat
In toto aut̄ hominū gnē q̄ solū p̄ns appet ex eo tñ z p̄teritū. i. ori-
go colligit z futurū. i. dissolutio. nā qm̄ est appet aliqñ coepisse. eē
enī nulla res sine exordio pōt z q̄ coepit apparet qñqz desitura
nec. n. pōt id totū eē imortal⁹ qd̄ ex mortalib⁹ p̄stat qppe quā sniaz
Salustii florētissimosqz deinde florētinos Danthē alligerium z
Petarchā p̄basse clarū ē siqdē vlem̄ sensiz nāz nātā inquā deficē
pari z coeli cogūt z añ oculos vnde q̄qz ipsi⁹ se se ingerit rei certi-
tudo. Queso vos vniūfay q̄ nra aetate vigēt v̄turū p̄cipue astreae
lumina p̄stātissimi. d. petitionū iudices Andreas fuscū Georgi⁹
georgio z Bernard⁹ maripetro viri tū iustissimi tū sapiētissimi q̄ sin-
gula nō. p̄ obsequio. sed. p̄ veritate metimini quē tēpestatib⁹ nris vel
a florēte Roma lōgissimo post liminio siue italū siue graecū siue
vndelibet oriūdū. Armoz Alexādro Philippi filio Camillo di-
uersimodeqz cartaginētib⁹ Hanibali aut Scipioni z plerisqz oī-
bus ut sic p̄ illi⁹ rei publicae cōi q̄si moerito dixerit ciuib⁹ romanis
ne iccirco tereā mai⁹ op⁹ p̄strictis aut lray p̄certatōe vel p̄stātis Li-
ceroni Catoni alijsqz antiquorib⁹ sūmis viris aut fortitudine ai So-
crati aut phiae glia Platonī septēqz graeciae sapiētib⁹ aut musay
Armonia Homero seu Aroni nro cōpabim⁹. Hic nemini eius
dē poetae graeci q̄ añ annos. ppe mille minora corpa mortaliū q̄
p̄sca p̄q̄st⁹ ē. nāqz Euthimēis filiū in tria cubita triēnio adoleuisse
z in creta tremotu rupto mōte corp⁹ oraculi iussu refossus ē qd̄ se-
ptē cubitoz fuisse monumētis credīt. p̄pterea Virgili⁹ in georgid
canit. f. Et tps̄ veniet in sinib⁹ ill⁹ Agricola cū curuo terrā mollitus
aratro. Exesa inueniet scabra rubigine pillā Aut quib⁹ rastris ga-
leas pulsabit inanes Brādiqz effossis mirabitur ossa sepulchris
Quocirca Plutarchus in historia de Sertorij vita p̄ Leonardū
aretinū ex graecis lris i latinas v̄sa. Sertori⁹ ipm̄ aggressus Pa-
ctianū qd̄ necauit. Exercitiū aut̄ vi coepit Tigennā vo oppidū in
quo Alcalius z fratres cōfugerant expugnauit. Ibi sepulcrum esse
Antibē incolae tradebāt eiusqz monumentū cū p̄p̄ magnitudi-
nē asserētib⁹ barbari fidē nō p̄staret Sertori⁹: p̄fodit. Reptoqz ibi

corpore: septuaginta cubitoꝝ obstupuit: restauratoqꝫ tumulto fa-
ma ei⁹ honoreqꝫ adauxit. Si quidē in historia de re aegyptia va-
sto fuisse olim corpe hoies p̄tinet victos ab Osiride. Fuerūt q̄ hos
putauerint e terra genitos: recētī adhuc p̄ma aiantū gnatione: ali j
corpis robore validiores cū multa p̄clara egissent opa. Sigāum
nomē casu sortitos affirmāt Herodot⁹ in historiā p̄mo. Inuen-
tū sub trā fuisse corpus tradit cubita lōgitudinis hñs. vj q̄ faciūt
pedes duodeci ⁊ q̄drātē qd̄ aiadūtēs Homer⁹ ait vastiora p̄ceri-
oraqꝫ fuisse corpa hominū antiq̄rū q̄ suo tpe q̄ iā mūdo senescēte
Herū atqꝫ hominū fīat decremēta. Atqꝫ nouit gigāis corp⁹ sub
terra Romae reptum esse. Testimoniō sunt cum nonnulli iccirco
rarissimi versus quos vidi ⁊ legi tum plurimī viri fidedigni.

Et retulit p̄terea pōnficij iuris doctor ⁊ sacerdos optim⁹ Ioan-
nes mihi p̄gulēs indubia vir nēpe fidedign⁹ lapidē p̄ptorij vene-
ti basi maximae magnitudinis a polēsia theatri i pomerijs adhuc
extāns q̄drāguli culmine delectū terrā adeo penetrasse vt nihil ex-
taret qd̄ admirati oparij conati sūt. qd̄ sibi vellet abissus ille p̄scuta
rē fornicē iuenerūt vbi sepultū erat hūanū corp⁹ cui⁹ os tibiae p̄se-
cti a calce vsqꝫ ad v̄ticē staturā totā aeq̄bat. Intea si brut⁹ q̄qꝫ diqꝫ
mihi offerret collatio argumēto addere cū pleraqꝫ tū admirabi-
lia. In ipsi⁹ q̄qꝫ brutis recētiore p̄inde icitatioꝝe vigoꝝosiorēqꝫ an-
tigus nāqꝫ exercuisse q̄ n̄i p̄tēporanei p̄ lōga olim desuetudine in-
credibilia arbitrant q̄ qm̄ si memorare cū p̄m⁹ h n̄i nimis timere
libell⁹ p̄geret. Tū ab istituto lōge n̄ro digrederer nihil q̄liūcūqꝫ sa-
luti aetati hominū cōferētia: p̄teribo. Ista q̄qꝫ p̄sa taciturnitate in-
uoluēs q̄ de Bucephalo memorant ad hominū tm̄ genios tot⁹ p̄-
fessionē. s. n̄raz p̄isus. Spep̄ciū l̄ra ⁊ ope memorie p̄dū ē i agro
lauree caeseris ancillā vno partu peperisse qnqꝫ infātes atqꝫ i ē al-
terā in aegypto mulierē. ut sic de plib⁹ i eadē regiōe. Testat A. b. i⁹
mag⁹ infātes totidē vnico ptu enixā qd̄ nō tā a regionib⁹ in qb⁹
planetaz sol p̄fert i influētis plima mirabilia causant ac variātur.
Quibuscūqꝫ eni regionib⁹ dū riget hyems. estas i alijs feruet. Atqꝫ
dū in qbusdā floret venerē ver. In alijs pendet autūn⁹. ⁊ cū estu
feruēs ē india verna tūc ē aegypt⁹ ⁊ illi q̄ morant sub aeq̄toꝝe diei
benigniora ipa sortiunt q̄ ex vberissimo vtroqꝫ sp̄mate vicissitudi

ne qđā ip̄am vehemētissime intergeſcēte iterū atq; iterū amore no
ui ſemis matrice ſe recludente. Regitina qđē ac diſtinctiua v̄tutib⁹
mediātib⁹ ⁊ eo quo pacto libro. ix. tractatu altero ca. vi. de cā ge
minoz carta. cxxxvij. de aīalib⁹ ſcribit Albi⁹ nec nō Auicēna li. iij
ca. de cā genioz ⁊ de imp̄gnatiōe ſup imp̄gnationē ex coeleſtib⁹ i
fluētis ⁊ integri ori gnālī nā qppe qđ nō ſaeculo qđ antiq⁹ vigori
oſioz lōgo euo neq; eneruis qđ cū plib⁹ reb⁹ tū ex hac maxie licz
pſpicē. qđ megacoſmi qđ nat⁹ microcoſm⁹. Iuuenis qđ ſenex ſoet⁹
generat firmiores. Hic corruptibilia oīa ſeneſcē. pculdubio diſſini
mus ⁊ iuueſcēs qđ ſeneſcēs in ſuo qcqd naturato gnē cui. ſ. p̄teri
tū p̄ſ ⁊ futūz ip̄a determinat vigozoſi⁹. Hic arcano qđā calle cō
gruere Theophrasti ſnīa mihi videt quā Plutarchus aſſert in ca
thologo de viris illuſtrib⁹. Demozās Alexandri vitā cui⁹ mēbra
atq; os tā ſuauiffimū odorē exhallaſāt ut ⁊ iteriores tunicae mi
rabili fragrātia redolerēt: cui⁹ rei cā fortāſſe fuit qđā corpis tēperi
es inato calore ſeruētis. Cū enī ut Theophrast⁹ eſtimat humoz a
vapore dīgerit ſuauis gignat odor oportet in microcoſmo: capro
pter arida qđ atq; torrida megacoſmi loca: plima ⁊ p̄ſtāſſima te
rūt aromata. Sol enī cor ſiue orbis geni⁹ putredinis cām humo
rē exbaurit. Megacoſmi aut aīam Deū eē valde ē nobis veriffimi
le cui⁹ nām qm̄ in oib⁹ reb⁹ certiffimis ſcim⁹ rōnib⁹ nobilitōē im
mo oīuz nobiliſſimā: ſolā ip̄az ideo immortalitatis excellētia p̄ſtare
coetera q̄uis caduca remanēt tñ ſpūs illius p̄petuitate ſempitē
na reuiuifcibilia ⁊ recētata vigētiora iudicam⁹. q̄re ſi tēpeſtatib⁹ au
guſti puerperii edītū eſt quinquēnariū: p̄ſcis illis tēporibus ab
v̄be condita remotiſſimis forſan etiam ante litterarum inuentuz
longe viuīdam recentiſſimā in qua ⁊ homines quoq; ipſi virilio
res aetates: tres aut quatuor p̄ob hodierna vitā noſtra largiebā
tur: in ſeptenariū puerperiu vno partu. Microcoſmis mediāti
bus ⁊ ſua ⁊ megacoſmi aetate: iuuenibus ſanis ſinceris ſucciple
nis alacrib⁹ forzib⁹ a belloz quoq; ſtrage ſaecuris diuitiarumq;
cupīd tatibus: ⁊ ſexcentis diſcriminib⁹ expeditis quae noſtro ſae
culo cōlamate iā impant naturā cōflatam. qñq; a veritate alienū
nequa qđ equidē putauerim. Qñqdem ſeptenariū numerū Bar
co varrone naturalit⁹: natura quali p̄euiā militatū militariq; p̄e

fertim in hoie. Trego quoq; auctoribus nō ignorem. Quippe q
in aegypto septēnos vtero. fil' gigni. De hōibus locutus memora-
uit. Multa iccirco pēculati aperirē nisi te tādē itidē victor pilane
sapia tua scire facēt me p̄fagū: quippe q Florū legisti: Nāz haud
in orbis tū vniuersitate imo in vrbuz etiā particularitatibus pri-
mū in infantia pueritia adolescētia z iuuetute velut coalescere: lon-
gissimis deinde aeni spatijs p̄figari: quod de Romae ciuitate nō
Florus tū imo celebrat etiā Liuiana tuba clarissima.

Te venetiārū ciuitas illustrissima nūc eo robusti' decet vi-
raginis gloria fungi q iuuentutis tuae tēporibus olimpo
lapius Liuius tuus emicuit. Nunc ut apias hacten' clau-
sū scribēdi pelag' op' ē animis. Nūc Romae ciuitas illa antiq' ia-
cet: Tua ē haec aetas frueri tuosydere: Ad dictu dignas victorias
te te accinge: qd cessas: qd foelicitatis tuae gloriae reluctaris. Est
aurū sunt arma z viri. Supstat al' tibi Scipio Maurocen' vir tū
liberalis tū magnanim' bell' exptus z in p̄mis patriae fid' p̄statissi-
mus iustissimusq; Justinian'. Supstat itē al' Sophiae qdem mo-
narcha maurocen' Senator splēdor Dñic' qru al' armis al' to-
ga plimū viget. Viuit princeps inclyt' tanq; orbis pulcherrimi sol
Ira vrbis cor Augustus'. Viuit viuatq; sapiētissim' ipse senat' qd
ambigis an votis mulierib' freta victorias absq; labore: ab alto
speras. Si qdē verissimū illud ē saepenumero desensuz impiū ve-
netū olim labās: Diuina magi puidētia qz humana. Atq; eadem
seruādū spero. At perinde nō est ventri z plumis tantopere indul-
gēdū. nō est inquā in otio mārlescēdū. Vide qz libere tecū Amor
me cogit ago homo pusill' ppera vīendū est aetate cito pede labi
tur aetas. ppera iuuetus labori apta otio senectus Singulos di-
es magni extima. Maxima nāq; rez momenta. Petrarca qz ad-
monēre. Quae multis elaborata sūt saecul' Saepē dies cōscit vn'
Exp̄giscē deniq; z esto vigil. vigilādo nāq; bñ p̄sūlēdo bñ agē-
do p̄spe Latone cōprobāte oia cedūt. Exp̄giscē inquā ab aqlone
aqla rubea tertiū parat volatū: nigrātē pessū si z in pueritia qdē de-
disti: qd spandū. Si vigilas est in iuuetute. Lia itaq; p tuo insurge
sanguis: hūiles q tuo iugo spōte p̄ferti colla subiiciūt Rogo. Am-
plectē subiectis pec: z debellare supbos hac tū lege qo ne postea es:

ferari q̄ ab oib⁹ iuicta tu te luxuria vicas ceterz. Te talē p̄beut mal
 lint ppli tibi seruire q̄z alijs impare. Pietatē cole. Epantiā serua.
 Iustitiā sine discriminē ministra. Fortes z bñ moeritos de re publi
 ca viros ut plimū fluctuantes cōfirma. Seditiosos deice: ac tumi
 dos nimū adoleſcentes tuos cōpescce Seneci⁹ speret. Iuuent⁹ pare
 at. Quicqd agis prudēter agas z respice finē: Rō p̄teriti scire futu
 ra facit. Propterea l'fay studia fove clari historijs z magnis pre
 mijs ad silia munera obeūda illustres viros teqz amātes accende.
 Illis artib⁹ foelix fortuna tibi stabilis fiet z pax aeterna sequetur.
 Ad te nūc vsinorū gloria polae p̄sul Redeo pat amplissime p̄iae
 tuae Venetiaz. s. i. p̄fay noie. Quid nō audet amor. tuis pedib⁹ p
 uolūt⁹: te quāta possū deuotiōe obtestor. p̄ge z rei venetae nomē.
 Opa: Tib vrbē pdita p mille sexagita sex annos ad n̄fay vsqz aeta
 tē null idoneis celebratū scriptorib⁹: nisi ab excellētib⁹ ingenio vi
 ris fama z l'fis Illustret: olīm post quātalibet annoz saecula termi
 naturū: Amplectē z otio tuo: posteris aeternū redde. Quib⁹ te nō
 min⁹ latine q̄z deſcripſisse: Veniſ tu: non Damonis inquā oracu
 lo: p̄suasū fore vaticinoz. Vate aut me ſe ciunt mores tui: q̄s n̄
 vnqz ſilebit aetas. Sic Nos de humana nā ad vmbilicū primū
 op⁹ duxim⁹. ad ſecūdū accedamus.

Antonij. 3. A. policolae: De embryone liber p̄mus explici.

Impreſſus Anno dñicae natiuitatis. M. cccc. nonageſimo pri
 mo Januarij primo primus hic: per Dionysium Bononiensem
 Venetijs libellus est faustis ominibus.

Vos bñ beateqz valete z bene agite. Agitis ante oculos

Iudicis cūcta cernentis.

mal
erua.
ubli
umi
pare
futu
pre
ende.
uelur.
pīae
ib^o p
ome.
p aeta
nio vi
termi
te nō
oracu
primū

licit.

mo pri
iensem

ulos

Illustri viro Victori Pisano patricio Veneto: Suus Antoni
us dicit salutem.

Et Poetarum princeps virgilius tribus tantum usus est Gracili
Mediocris Grandiloquo Ego vero qui iam dudum experiri de
creni plures ne dicendi possint caraciberes repperiri Cum de in
fima nunc et balbutienti etate agatur: Infimo quoque et balbutien
ti pene stillo: De infantia libellum istum hoc decreto exaravi: ut p
quarumlibet conditione magnificentia ue minus pusillis: aut gran
dioribus etatibus: minus quoque pusillum grandisue et magnifi
centius eloquium adhibeatur atque hunc ipsum librum sum tuo du
ctu impressori pollicitus Qui longo intervallo precurris vi
ctoriose Mi dux victor pisane. coetere nescio quo vultu hac ver
borum nuditate academicorum coetus admitter. Te autem quod In om
nibus: Horatiana quoque sententia: decorum feruari semper pro
batissimum iudicasti Statutum huiusmodi meum aequo animo spo
laturum. Siquid hoc sponte mihi ipsi exanimi quodam feruor
iugo iniuncto ut de natura humana operis Illustrissimo senatui
et populo veneto dicati: ab embryone incepti pro etatum ratione
annua et opportuna successione libelli vira modo super sit inepti
minus atque minus emittantur. Hoc primum nihilominus icto se
dere ut impressi uenales isti de embryone videlicet ac de infan
tia a bibliopolis prius non maiori quam ibroni pretio diuendantur
quod ita volui posuisse ne preterquam honestum sit pertinaciter ipse
flagitent. Nos ad prefationem istam: que cum ab astronomia sum
matur non depresso adeo stillo ut in reliquis nostram accedamus.

Et
liber
tractat
Prim
Prim
Secun
Terti
Quar
Quin
Sext
Sept
Quel
cundu
Seccio
egrota
ciatus
Quin
Secun
Terti
Quar
fantiac
Quin
bus ec
Sext
tationi
Sept
dem in
Octau
tis pec
Poni
runden
Decim
culiari
Unde
tis mo

Antoni

Gracili
periri de
Eū de in
balbutiē
ani: vi p
aut gran
magnifi
n tuo du
curris vi
u hāc ver
In om
per pro
nimo spo
a feruē
o lenatui
m ratioē
sit inepti
s icro se
de infan
endantur
citer ipi ef
omia sū
edamus.

T Antonij Zeni. *A.* policole de altera humana aetate aliter est liber Mercurialis Libri de infantia peculiareſ quoq; sunt duo tractatus. primus quidem de infantili aetate: ſecūduſ de moriua.

Primi tractatus capita quidem ſunt ſeptē.

Primum de infantis eſt elementis.

Secundum de infantis natiuitate: ⁊ natiuitatis hora.

Tertium de infantis fato: ⁊ falcinatione.

Quartum de humanis arbitrio: ⁊ prima cardiaciſtia.

Quintum de infantis cautellis: ⁊ obſeruationibus.

Sextum de infante baptizando: ⁊ nominando.

Septimum ⁊ vltimuz de genio ⁊ infantis liberali excitatione.

Que ſequitur primus tractatus de varietatibus hominis: Se-

cundum aetatuſ varietates ſigillum quod ſequitur ſecundi libri.

Secūduſ tractatus de peculiaribus quiditatibus: ⁊ membroꝝ egrotationibus infantis: ⁊ balbutiētis. Huius autē alterius tra-

ctatus capita ſunt trigintatria.

Primū eſt de Megacephalo: ⁊ microcephalo.

Secundum eſt de ſaphato: ⁊ fauofitate.

Tertium de epileſia: ⁊ morbo lunatico.

Quartum de egrotationē que puerorum mater appellatur: ⁊ in-

fantiae ſoda peculiari.

Quintū de palpebrarū: ⁊ oculoꝝ naturalitatibus: ⁊ peculiari-

bus eorundē egrotationibus infantis: ⁊ balbutientis.

Sextū de auriū naturalitatibus: ⁊ peculiaribus earūdem egro-

tationibus infantis: ⁊ balbutientis.

Septimū de naſi: ⁊ nariū naturalitatibus: ⁊ peculiaribus earun-

dem infantis: ⁊ balbutientis egrotationibus.

Octauū de labioꝝ: ⁊ oris naturalitatibus: ⁊ eorūdem balbutiē-

tis peculiaribus egrotationibus.

Nonū de ginginarū: ⁊ dentiū naturalitatibus: ⁊ peculiaribus eo-

rundem balbutientis egrotationibus.

Decimū de lingua: ⁊ palati nālitatib⁹: eiūſdē aetatis moriuae pe-

culiaribus egrotationibus.

Undecimū de vne: ⁊ epiglotti nālitatib⁹: ⁊ eiūſdē peculiarib⁹ eta-

tis moriuae egrotationib⁹. xij. de cana: ⁊ gutture peculiare.

xiiij. de colli nālitatib⁹ ⁊ etatis motiue peculiarib⁹ egrotatōib⁹.

xiiij. de variolis: ⁊ morbillis.

xv. de spasmo ⁊ alchute.

xvj. de Tbetano cum spasmo: ⁊ sine spasmo.

xvij. de sabarra ⁊ nimio balbutientis ploratu.

xviij. de subeth: ⁊ mortificatione.

xix. de tussi ⁊ singultu.

xx. de stomaci redundatione ⁊ vomitu.

xxj. de reumatismo ⁊ sternutatione peculiari.

xxij. de gibositate spondilium dorfi peculiari.

xxiij. de vmbilici tumefactione ⁊ eminentia.

xxiij. de ventris tortione ⁊ balbutientis inflatione peculiari.

xxv. de siccitate ⁊ stipricitate peculiari.

xxvj. de humiditate ⁊ fluxu peculiari.

xxvij. de vtroq; thenasmonis genere.

xxviij. de lapide in vessica generato ⁊ vrine difficultate.

xxix. de vrine fluxu ⁊ stillicidio.

xxx. de bernia ac testium tumefactione.

xxxi. de pruritu ⁊ intertrigine.

xxxiij. de corporis columnis.

xxxiij. ⁊ vltimū de reliquis vniuersalibus obseruantia ⁊ regimine circa corpus ⁊ animā discipuli ac discipule.

Que sequitur secundi tractatus de allacritate ⁊ iocūditate in etate motiua discētiū. Secūdi libri alterius tractatus sigillum.

dem
nes:
bus.
que
que
natū.
deuū
docu
rali c
fun
uit
rum
varien
genij
homi
diuini
ment
fider
serua
to sed
te dep
in exa
quaci
ipsoz
uerfia
longe
tib⁹ te
tos: e

tōib⁹.

Acturus rerū altissimarū initū: quibus ut eru
peranti splendore. nō vespertilio modo. immo
aquila interdū ipsa allucinat. Sic non obscura
tū Quin et illustra vincuntur ingenia vereor de
tractoribus ne cāpum aperiā. Nulla. n. est au
ctore valerio Tam modesta vite conditio: que
malignitatis dentes possit euitare Atq; equi

dem vt modeste dixerim obnoxios puto: q; infantūz pdestinatō
nes: et pscientias: ac astronomiā volunt cū in ceteris terrenis re
bus. tum p̄cipue In hominū natiuitatibus vana Reclamātes:
que fauorinus de fatis humani generis est oblocutus. quippe
que valde admiroz tāte venustatis p̄hum: q̄te videri voluit. opī
natū. Hic equidē qui etate sum lōge inferior Ausus fuerit gran
deū Diogenez naturā homini poculū dedisse puerum re ipsa
docuisse dicentē. puer me vilitate superauit. Quapropter natu
rali cognito accidentale abiecit. Sic fauorinū vera p̄specta veri
fuisse dasse pessum sniam decuisset: que hinc vel maxime radica
uit Quod i possibile duxit: hominē breuis vite spacio cū. p̄zona
rum ac deuergentiaz globorū: tum regionū p̄nexionūq; mundi
varietate potuisse stellarū habitus formas et posituras infractis
genijs obseruare que suos orbes longo euo pficiunt. Ast prob
hominū animi: quibus de excellētibus loquor non nihil inesse
diuini spiritus cōiectoz. Unde tot artes: tot doctrine: tot monu
menta fluxere. Si recta statura ad rotationū celestīū ratiōes cō
siderādas Astroz prorsus naturas ignoraretis: quorū qdē ob
seruationē p̄scis tēporibus: baud q̄ primū cōsumatissimā pu
to sed pedetentiz In dies ingenio ingeniū: ac ferro: ferrū acuen
te deprehensior radiauit. Sic oēs artes ab initio rudes. Deinde
in exactissimas euasere: que vt videt fauorinus nequaquā cū se
quacibus ataduertit: quoz p̄terea error inde cernicatur: q; vt
ipsoz verba ponā. vident hoies vtriusq; sexus oīum etatum di
uersis stellaz moribus inuitā editos regionibus vbi geniti sunt
longe distantibus. oēs tū istos aut hianibus terris: aut laben
tib⁹ rectis: aut opidoz expugnatōib⁹ aut eadē i nauī fluctu obzu
tos: eodez genere moris: eodēq; icu temporis interire. Quod

aut nūq̃ eueniret Si nascendo suas vnūquodq̃ leges haberet. Addunt nonnulla insuper adeo friuola vt ipsi eorū pace dixerim somnare magis q̃ philosophari videantur. **De Muscis** scilicet et insectis. Opinari sunt vt puto Isti astronomos Qd̃ isanū qd̃ esset p̃fiteri homines ab influentijs celi cogi quo dato in cōuenienti sunt plura secuta Que tñ oia macti constantissimi q̃z preferi ingenio viri vicissim acutissima mentis acie deprehenderūt Qd̃ nō culicibus p̃b nephas nec minutissimis terre maris q̃z vmiculis ignoratōe nequaq̃z. nā eos et locustas et similia cui⁹ vis generis aut multitudinē aut raritatē aut Itcirco quelibet ab astris causari seu p̃dere nō later. At hoibus et reb⁹ maximis ad bibuere qppe qbus nō pro insectis et cometas et globos multiformia signa micuisse que non cōiectatiōe modo. S; apta deinceps p̃ hominū siue secūdis siue aduersis siue neutris siue viris q̃z hoib⁹ p̃culdubio aliquo pacto accidisse cognoscimus quos qd̃ p̃ ceteris aialib⁹ p̃me illi cause ex p̃sequentiq̃z idē causatis curae esse. Reluctet. Et epicurus absurdū ē nobis nequaq̃z. At si qd̃ accidit homini qd̃ iniquū videat egrū hoīnē quo redat. S; salutifer medicū deū vsq̃z baud later qppe q̃ inexcogitabili p̃etio stabili manēs p̃petuo nixus solio Rapido globos turbine versans. Dat in hoc salo viue circūflātib⁹ ceu p̃cellis hoies agitari vt p̃inde merito ad oriētē p̃ras p̃posse recte dirigētes optata tanq̃z potiant troes barena datq̃z in cōprehēbili mortalib⁹ rōne minora in maiorib⁹ nō obnixe p̃sus. Ast inclināter agitari. Maiores nāq̃z et naturaliter et quomodo libet vt mai⁹ lumen minus offuscat Societate quadā cōceptis minorū satis ad suos casus vt plurimū trahūt secū minora quo fit vt in vrbis excidio pro ei⁹ p̃mi fūdamentisato p̃q̃z fidez p̃p̃dicularib⁹ aut reculicis influētijs minora corruere secū pariter sit fatale. Sic vt plurimū in maiorū fortuna minora militare cōconitāna quadā cōperim⁹ Interea nimīū vagari et ap̃repositis demare me sentio quare relicto fauorino ac sequacib⁹ de infantū p̃destinatiōib⁹ et p̃sciētijs ad celiloqa me accingēs ante oia de cōiecturis p̃destinātib⁹ et parentū itcirco somnijs nō inanibus disputabo.

idor
rū c
na p
nō p
ēt an
nē a
celeb
be v
da n
to sc
passi
moz
lra c
dū: c
ad li
pter
natu
frequ
ui in
spite
ma e
in ge
Aut
Ing
Fran
Elle
Qua
Cam
Che
Adi

De infantis naturalib⁹ p^rdestinatione ⁊ p^rsciētia tractat⁹ p^rm⁹.

p Ro infantis optima spe cōiecturaz p^rdestinātiū p^rmā
posueri Cū parentuz nuptie fuerint coetaneae pares
bone cōplexiōis amabiles laudabiles allacres liber
rales. Deinde cū cōingati in copula p^rcipue sobrij sint

idonei frugales bonisq³ morib⁹ instituti p^rterea cū inter nuptia
rū celebratē ac deinceps auspitia variq³ generis auguria omni
na p^rdigia miracula sōnia necnō huiusmodi reliqua sese foelicia
nō pro cōsuetudine. S³ casu in mediū offerūt que singula p^rstat
ēt ante nuptiaz cōclusionē p^rspicere eaq³ circa negocij expeditō
nē aliqd esse putare Quapp⁹ auspices antiquus nuptijs p^rerant
celebrādis q³ auspicia p^r nuptijs cape solebāt p^r parte viri p^rnu
be vō pro v^roris q³ qm̄ sicut p^rsus credēda Sic p^rsus negligē
da nolueri singulariter haud explicabo tū q³ a micale p^rseri sco
to scripta imp^rssa paruiuenaliaq³ repp^runt tū q³ in h^ristoriaz fide
passiz leguntur. Nibilo minus inter cetera feralia nonnulla me
morabo vt eis p^rsciis q³ fieri poterit ordiat⁹ nos negociaq³ no
stra cōponam⁹ Itaq³ generalr sciēdū ē aglā vulturē coruū iter
dū: cornicē vt plurimū seu bubonū varia vel nocmaz genera seu
ad similitudinē galī galinā supra siue sub domus tecto vel penes
p^rter cōsuetudinē marie stans horis ⁊ cū qbusdā instinctu tanq³
naturali nutib⁹ ac minitātib⁹ vlulū canez nocte p^rcipue atq³ suē
frequēter vociferātes infortunia nōciare. Quocirca Plin⁹ cor
ni inq^r inauspitijs soli vident^r intellectū habere. nā cū medie ho
spites occisi sūt oēs e pelopōesso ⁊ attica regiōe volauerūt pessī
ma eoz significatio cū glutuūt vocē vclut strangulati De quib⁹
in georgicoz primo cecinit maro inquiens.

Aut equidem credo q³ sit diuinitus illis
Ingeniū aut rerū fato prudentia maior.
Franciscus autē petrarcha in sonetoz opere materno
Eleganti nibilo minus inquit elloquio
Qual dextro cornu o qual manca cornice
Lanti il mio fato o qual parca loinaspe
Che sol trono pietra sorda come aspe
Disero vnde speraua esser felice.

Rursus Plinius Bubo funebris et maxime abominatus publicis precipue auspicijs. deserta incolit: nec tantum desolata loca. Sed dira etiam: et inaccessa noctis monstrum nec cantum aliquo vocali. Sed gemitu. Itaque in urbibus aut omnino in luce visus. dixi ostentus est. praenatorum domibus insidentem plurimum scio non fuisse feralem. Volat nunquam quolibet. Sed transuersus aufertur Capitolij celam ipsam intravit sexto. pap. istro. l. ped. consilii libus propter quod nomis maris urbs lustrata est eo anno. Preterea de auiibus differens quas diomedea dicit magnus philosophus. Quando inquit querulas emittunt voces Significare dicunt augures aut ipsarum: aut regis patrie: aut virorumque exercituum. Hic Papyrii cursoris psulis meminij: qui cum aquiloniam oppugnans prelium vellet committere pullariusque non prosperantibus auiibus. optimum ei auspicium renuississet. De illius fallacia factus certior. Sibi sigdē: et exercitui bonum omne datum credidit: ac pugnam iniit. Directum est autem siue casu siue celestis numinis providentia. Quod primum contraria parte missum fuit tellus in ipsius pullarium: eumque praestruit exanimem: quod ut cognouit consul. fidente animo Inuasit aquiloniam: et cepit. Tancito animaduertit quemadmodum violata religio foret expianda. Amplius. Menelaus: et Agamemnon. Cum primum facti sunt de rapto belene certiores. exercitum inaulide boetie ciuitate congregarunt. Ibi cum omnes auspiciatissimo rex gerendarum initio rei diuine intenti essent. Ecce draco propinquam arborem. Inqua forte passer nidificarat ascendens octo pullos: matremque interemit et nidum disturbauit: quo signo portendebatur grecos nouum apud ilion annos dimicatuuros decimo tandem urbem ipsam funditus euersuros. Tyberio preterea prima luce aues augurandi causa delate sunt: quibus oblata esca nulla ipsarum preter unam. perdidit. etiam cauea vehementer agitata nec ista ipsa que perdidit escam attingere voluit. Sed sublata alla sinistra: et collo. producto rursus In caueam sese recludit. Hoc signum propter id quod prius euenerat. Tyberium magis commouit. Erat. n. illi galea: qua in preliis utebatur magnifice ornata: atque insignis In ea angues oua pepererant Itaque foetus formati erant quod accedere auium signo magis

formi
ca cap
q3 pe
sangu
tulo c
a corn
psus e
itez p
nam si
fir: Q
rem a
ercitu
parte
buisse
le ad e
fidijs
furnis
da et f
habet
reput
tum a
ris fen
susies
q ad n
lus ge
ritus
pueris
disse i
lae sin
siana
subla
Pau
ageba
coruq
luntat

formidinem incusserat. Processit tamē conuentione populi cir-
ca capitolium audita ⁊ domo egrediēs pede limen offendit adeo
qꝫ percussio uehemēs fuit ut unguis maioris digiti scinderetur
sanguisqꝫ pfluens per calceū emanaret profectus insuper aliqꝫ
tulo coruoz ad sinistraꝫ in stillicidio pugnantes cōspexit lapisqꝫ
a coruoz altero dimotus iuxta pedes eius in magna turba pla-
psus est: Processit eo die tñ: quē vltimū in terris egit. Semel
iteꝫ paululū affuit: quin Fabiū Hannibal punica arte interceptū
nam simulatas epistolas noie principū metaponti ad Fabiū mī-
sit: Quod si ipse adesset urbē sibi fore illos daturos ⁊ eos qꝫ hāc
rem acturi essent expectare illuz ut aduenteret: ⁊ ppius cum ex-
ercitu appareret. Ijs litteris comotus fabius: assumpta copiaz
parte noctu iter ingredit. Deinde cum minus secūdm auiū ha-
buisset auguriū pedem retulit: ⁊ paulopost litteras ab Hanniba-
le ad eū dolo scriptas aiaduertit: cognouitqꝫ illuz in suburbio i-
fidijs confedis. Amplius. Marcus brutus cum ex asia disces-
surus foret exercitūqꝫ trajcere vellet. Noꝝ quidem erat profun-
da ⁊ ferme media: lumen vero splendidū nimis contubernia nō
habebant: ⁊ silentiū vndiqꝫ tenebant castra. Ijs itaqꝫ secū aliqd
reputans sibi intentus aliquē ad se ingredientē presensit ad itroi-
tum aspiciens horrendā monstruosamqꝫ asperit imaginē corpo-
ris feri atqꝫ terribilis silentio sibi assistere interrogare tñ eaz au-
sus est brutus. Quis inquit hominū aut deoz es: quid tibi vis
qꝫ ad nos venisti: ad quē suꝫ murmurauit ille Tu o brute. Ma-
lus genus sum in philippis me videbis. Tum brutus nihil ter-
ritus videbo respondit. Atqꝫ cum euauisset imago accersitis
pueris atqꝫ ijs dicentibus nullā se voces audisse: atqꝫ nullaz vi-
disse imaginē Brutus cogitabūdul accubuit. Duae deinde agl-
lae simul ipetu magno dellapse iuxta castra euolauere: postea cas-
siana cognita clade cogitationesqꝫ suas videns ⁊ spes fallaces
sublapsas retro referri in philippis sibi ipsi mortem conscuit.
Paulus emilius aetate quidem senior quippe sexagesimū iam
agebat annuz Sed robusto corpore ⁊ filioꝝ adolescentiū ami-
corūqꝫ ⁊ necessarioꝝ multitudine circūscriptus: hunc omnes vo-
luntati populi romani ad cōsulatū ipsum innitātis parere emiliū

Ipse a principio cunctabundus suasionē reiciebat: eorū studiū
et cupiditatem arguens quasi sibi non expediret consulatū gere-
re. Sed concursu populi: q singulis dieb⁹ ad eius ianuā cōstue-
bat: et ad descendendū in for. puocabat: vociferabatqz cōfirma-
tus ad petendū descēdit nec in eius petitione itā affectat cōsulatū
qz cimbis suis victoriā repromittere visus est. Designatus ita-
qz fuit cōsul cū summa spe: ac volūtate populi ro. nec expectatū
vt sortitio fieret. Sed statim macedonia, puincia sibi cōmissa bel-
liqz demādatum fuit: ferunt cū ipse post haec domū magna ciui-
um frequētia reducus ternā filiam adhuc parulā lacrimari cō-
sperxisset: eāqz complexus eāz lucius peteret: respondisse qz pse-
us mortuus esset: erat aut. carulis puellae sic nominatus. Tunc
emilius accipio inquit omē filia: Dij bene vertant Cōsulat⁹ aut
ill. us miserādū exiū nō minus vere: qz miseranter scripsit. Plu-
tarchus: qppe q que tunc aemilio acciderūt oīa memorās: pri-
mū signum vi ventoz inquit correptum: et cū signifer valde resi-
stet fractū est: et sacra altaribus imposita surgens. pcella disci-
pauit: et extra terminos designatae vrbis abiicit: ipsos praeter
terminos lupi inuadentes: ac turbantes lōge detulerūt: malum
vel inde aemillio exiū indicantes. Relatus praeterea est tradente
plinio in monumenta marco antio: et caio portio consulibus lac-
et sanguinē pluuisse quo vt alij ferūt signo sequenti anno: pestē va-
lidam romā inuasurā portendebat. Tempore praeterea quo ban-
nibal Italā lacerabat auctore liuio Indecade secūdi belli pūni-
ci aque sanguini pūxtae e celo deciderūt in modū pluuiae: nec
non libro octauo de bello macedonico. Idē auctor anno qdem
quo decessit hānibal p bidnū sanguinē pluuisse. Rursus libro al-
tero naturalis historiae ferūt Plinius inquit in lucanis ante qz
Marcus crassus in parthis interēptus est: pluit sanguis oēs qz
deinde lucani milites: quoz magnus in exercitu numerus erat
cū eo interfecti sunt. Item. L. paulo: et ca. marcello consulibus:
Lana circa castellū cariphanū pluit iuxta qd post annū T it⁹ mā-
lius ecausus est. Item armoz erepius tubaeqz sonitus audi-
tū e celo eibz ycis bellis fuerūt. Tertio vero marii cōsulatu a ma-
meranis ac rudertinis spectata arma celestia ab ortu occasuqz i

ter se
tigeri
diuini
bris i
pristini
dēqz
primi
cipite
strae
to: lu
us de
maxim
memo
similit
tuz ce
spicer
pesci
tuz
bi p d
ga cū
et null
ret dis
stere in
di aut
lz vido
mus p
Signi
ne cast
ceciqz
causa p
nes no
nec nō
mader
tur ob
uitam

ter se cōcurrentia atq; similia plurima que varijs tēporibus con
tigerūt ex quibus semp aliquid vt ipse memorat plutarchus pre
diuinatū est. De misex āni millesimi octuagesimi septimi septē
bris mense: Cum miluus carnē a me tunc vix positā e specula ra
pissime rapuisset: teritus sinistri qdpiā iam inde preduinavi: eo
dēq; menle paucis post lapsis diebus imbi d. lectissimus obije
primogenitus. Anno aut sequēti septēbris quoq; mense. Ac
cipiter ppe canox montez inuallarano allis percussio dom⁹ no
strae pariete auiculam cepit volantē. Triduoq; inde tm̄ preteri
to: luce Lucretia imbi carior filia imparens vlnis decessit. De
us dedit deus abstulit sit nomē dñi benedictū. Iccirco Valer⁹
maxim⁹ vir in omni doctrinaz genere pitus bñiusmodi plurima
memorat. In capitulis de omnibus. pdigijs sōnijs miraculis ⁊
similib. Cicero de diuinatiōe se scripsit vxorē suā sequēti āno fu
tuz cōsulē diuinasse qm̄ cū post p actū sacrificiū in cineribus cō
spicere vellet flāma repēte exiliit. Preterea Tanagl Tarquini
pisci vxor videns flāmaz labere Scruij tullī caput tradēte luio
fuit: vt puer vnica fieret salus regis in rebus dubijs. regnū si
bi pdixit. Simili modo post captā troiā disceptāte Enea de fu
ga cū Anchise flāmula quedā apparuit verticē lambēs Ascanij
⁊ nullā inferens illi lesionē que cū regnū ascanio futuz portende
ret discedere psuasit. Augustus aut leuū. pdidit sibi calceū ppo
stere indutū quo die sedutiōe militari. ppe afflicus est. Idiusmo
di aut si vellē in hystoriaz fide tradita singula memorare qppe q
lz videant tm̄ ridēda nō sunt. Nāq; irridētes plurimos iam legi
mus pisse cū poeta inq; Ante diē clauso cōpōet vesp̄er olimpo
Significatiōe pterea futurā habere aiūt. In negotij incobatio
ne casu gratae seu molestae hominuz voces audite insoliti noctu
ceciq; pferim domi strepitus Subitae a dormitiōe sine aliqua
causa pferit expergefactiones horribiles carnis quasi fornicatō
nes nocturnae olei casualis effusio cū lucernaz pferit extinctiōe
nec nō oculi vigilēs fūceri lachrymil plorabile nihil determiante
madentes preterea pferim cum pro negotio quopiam satagi
tur obuiationes lugubres autum se coram prelia pertinacia ster
nutamenta innaturalia pedum offensiones Indecori lapsus.

7 quomodo libet casus repentini: 7 reliqua iuxta scori distinctio-
nes preter consuetudinem terribilia sinistrae vt plurimuz sunt
prescientiae: quas specialius non distinxerim q: pro infantiu nō
modo predestinationibus 7 prescientijs faciunt: verū pro quo-
uis negotio generaliter. Nobis de infantiu tantū predestinatio-
nibus 7 prescientijs sequentia in septē genera distinguendo spe-
cialiter dicta sufficiant. Primū eoz est qui prius q̄ generaren-
tur: seu conciperentur aut nascerentur: accidit parentibus arbo-
rem: florem fulgur: Ignē: Sigillum pullum serpentē auem siue
quidpiā aliud somniantibus aut placidum aut horribile cōcepis-
se seu peperisse sicut de Maiae Maronis matris somnio tra-
dunt historiae. Iecico de olympiae preterea Philippi regis
vxoꝝis: Alexandri matris somnio: quod graeca historia conti-
net quā breuiter luculenterq; Guarinus noster excerpfit latinis
q; legendā tradidit exiant historiae nec nō de hecubae Hectoris
vxoꝝis: 7 Scipionis africani matris somnio: atq; Dantis poe-
te florentini: cuius vt ferunt parenti somnianti visum est in vi-
di 7 florenti prato iuxta clarissimū fontem subq; alta lauro hui-
peperisse: qui arboris ipsius bachis aquaq; primi fontis aliq;
diu nutritus: adulesq; in candidissimi gregis pascorē euasit: qui
nōnullas inde frondes capere satagens vt meritū scilz caput or-
naret cecidit. Deinde non vt nuper fuerat. Aex anreis pennis
in pauonem transfiguratus surrexit. Itē Hecuba Priami vxoꝝ
granida parere se somniauit ignez troiam comburentem: quare
territa somniū viro narrauit cui de sonij significatione oraculo in-
terrogato: Responsum est ab hecuba. plez nascitur. i. cuius cau-
sa sui erit regni excidiū. Preterea Socratē accepimus: quē fer-
tur vidisse p somniū oloꝝis pullum sibi in gremio plumescere: q
continuo exortis pennis: 7 expansis allis in altū aduolās suauis-
simos cantus ediderit. Postridie cū plato sibi comendatus eēt
hunc signū esse: quē viderat dixisse. Hic vltimi eiusdem socratis
somnia memini: q cū in somnijs quēdā sibi dicentē audisset Ter-
tia repbrae tempestas lecta locabit ait ad heschinē post diē tertius
se quod sic pbaui exitus mortuuz nec non memini mortis Ae-
ronis: cuius notabile somniū quasi ex pellago gutam memorat

linctio
z sunt
ntiū nō
o quo
tinatio
do spe
eraren
s arbo
em siue
cōcepif
nio tra
di regis
a conti
ic larinif
De troif
bis poe
t in vir
ro hau
tis aliqz
nafir: qui
put or
pennis
mi vxor
n: quare
aculo in
ius cau
: quē fer
scere: q
s suauif
tatis ecē
socratis
issei Ter
ne terriuz
tis Ae
memorat

Suctonius. Valerius aut maximus rez huiusmodi penitus for
sam credens absoluisse. Idcirco nonnulla rarissima qdam excer
psit: et in capitulo de sonijs legenda posteris tradidit. Nos vero
diligenter de somno et insonijs: que sine grece seu latine tradunt
collecta in corpus vnum digessimus nempe in solis libro lucida
da interea sciendum est: De preteritis quedam: de presentib⁹ nō
nulla de futuris plurima significare. Item a desiderio ab actate
a serui a cibi qualitate a crapula a potu a ieiunio a statu a tempamē
to ab egrotatione a temporeqz plurima causari: q huiusmodi fe
re oia sunt inania. Somnia vero: que pro sui presaga efficaciqz
conditione nonnullaz videntur significationē innuere: scilz in filio
rum generationibus: et natiuitatibus cōsulo pnotanda et memo
riae filioqz mādāda. Huiusmodi mea quoqz sententia nō ab re
fuerit si ante nuptiaz conclusionem notent: et pro eoz conditiōe
nubilis oblatae genius consideret nauisqz perinde ne incaribdi
seu syllā incidat: gubernetur. Alterū eoz est qui si credimus in
materno sunt vtero loquuti: quod sanctitatis aiunt esse presagiū
Tertiu eoz est: quorū in matuz visceribus sunt vagitus auditi:
quod maxime quidem est cladis argumentū seu ad minus con
cepti libitinam presagiū miserandā. Quartuz eoz est: q cesiones
agripaeqz nascunt: Ceso magnanimitate se: et magnificētia iuxta
maxime statum suū prestantissimū fore prenōciat. Octerū cede
se nisi cauerit periturū: Agripe aut astrum aduersam si natus vi
xerit maxime valitudinē pedum minatur: multiplicēqz vitae sibi
calamitatē. Quintū eoz est qui semiozti suapte scilicet retrabun
tur: quod est patrie vbi talis nascitur siue dcm⁹: siue iphus admi
nus suppressae calamitatis presagiū sextum eoz est: q cū nascū
tur et eorū natali die vel nonnullis sequētibz rarum qdpiā fu
turam nōciat excellētiā: quēadmodū de magicaz artium reper
toze memoriae traditū est zoroaste: quē eo quo natus est die: Ri
fisse atqz adeo cerebrū palpitasse vt imposita reppelleret manuz
accepimus: quippe quod scientiae admirabilis fuisse prenosticiū
exitus indicauit nec nō de Hercule illo in nonio: de quo si credi
mus Seneca Infantis inquit actas mōstra superauit plusqz no
sce posset. Gemina cristati caput angues ferebant ora quos con

tra obuius reptauit infans. Serpenti oculos igneos remisso pe-
crore placide intuens.

Arctos serenis vultibus nodos tulit

Et tumida tenera guttura illisit manu.

Ita dudum vltius platonis me melligere tum vel suauitatē illā
p̄dulcis ellogj portendētes vt memorent placido planctu circum
uolant. Memorabilis interea quoq; rex est Alexander quem
natū aiunt circa ydus augusti ⁊ ipso natali die templuz ephesiae
diane cōcremati ē quā obrē magi ac sacerdotes ephesij magnas
p hoc incendiū calamitates p̄sagiētes p̄cussa facie vociferantē
discurrebāt eo die magnā aliae pellē simul ac p̄nitē exortas. Ma-
tes aut̄ leuū philippū patrē magis ac magis ad sp̄z erexere q̄
filium tribus oriū victorijs insuperabilē futurū affirmabant. Mū-
iuscemodi generis sunt q̄ secundū tecti nascunt̄. Siquidem reli-
gione se vel regula quapiā seu p̄fessione p̄stantes fore p̄nuntiat̄.
Septimū simoz est coctū Strabonē luciosoz laboculatoz ce-
coz vel agnatoz giboz nec nō eoz qui tāq̄ monstra ⁊ p̄sua-
mōstra nascunt̄ vt veneti bello infantes elephantino capite nati
atq; integer elephas ab alcipe ⁊ inter iniuria marfici belli serpens
editus ab ancilla ⁊ hipocentaurus ab homine in thesalia natus
eodēq; die quo natus est mortuus quē plinius exegisto claudio
cesari in melle allatū vidisse se p̄fiter quippe quē fallaciā vt pluri-
mū belligeratq; futurā cōiurationē minatur. Interea mēorabile
mibi videt̄ ducatus qđ presentis anno secōdo aprilis nono Ae-
netijs frequentissimi populi cōcursu monstruosuz vidi in pietatis
infantē officina cuius sinistru vrinā p̄sagiū in auras fumus tanq̄
tenuēs euāfescat. Rursus eodē die ex patauio vt rumor erat alla-
tus ifans biceps ostendebat̄ Spectaculū nāq; admirandū quē
naturae ludū Albertus appellabat. Dēiati aut̄ auctoritate se si
vixerint claros futuros p̄sagiunt Coet̄z in feminis tradēte pli-
nio ea res inauspicati fuit exempli regū temporibus. Cū ita nata
esset valeria exilio ciuitati In qua dellata eēt futurū responso aru-
spicuz vaticinante. Sefapiā etiā illa tēpestare florētissimā depor-
tata est veridico exilio consecuto. Aditridatis quoq; regis filia

Drip
adm
Dir
cent
fimi
gene
fuit g
in qu
esser
prim

mon
rem
q; o
Inte
cipu
fine
que
natu
bun
pian
aut
ces
os p
ficiat
ue q
ter ta
nus
pim
to so

56
Driperine laodices reginae nata duplici ordine dentiuꝝ deform.
admoduꝝ infaulta comes fugae patris a *W*ōpeio deuicti fuit
*H*irsuti stolliditate sibi foelicitate ue portendūt. Contra vero di-
cendū de hirsutiꝝ cor habentibus nāqꝫ forissimi simul ac sagacis-
simi sed fortunae ictibus valde obnoxij vitaz ducent. huiusmodi
generis sunt mulieres que cōcreto genitali nascuntꝫ quēadmodū
fuit graccoꝝ mater cornelia *D*e qb⁹ quidē rebus pibolomeus
in quadripartito notabiliter cudit capitulū qđ nimis nisi scriosū
esset atqꝫ merito iaz sibi locū possit aliterius Libri nostri caput
primuꝝ interpretarer.

9
*E*rasmus cum in superiori libro de seminis genio
disputaremꝫ bymenae loca lucida presertim si pla-
cet patiens pro tēporis qualitate paranda. *I*ntidem
ad magnanimoꝝ enixuꝝ experientiae quideꝫ va.li-
monio nisi puerperae pudor ⁊ allucinatio nati obstarent prece-
remꝫ quapropter translucentibus si dies est speculis paruꝝ at
qꝫ omnino accenso igne sub tecto sēper suscipiendus est infans.
*I*nterea hec mea sententia fore volueriz in infantis clementis p-
cipua ministeria. *P*rimuꝝ videlicet si sine inflatioe vmbilici seu
sine motu vel sine vagitu siue absqꝫ sternutatioe infans nascetur
que sunt signa lethalia vinat ne an mortuus seu sit morti pxi-
mus *P*rudens statim obstetrix animaduertat quem si mori-
bundum siue cutis varietate siue spiritus cessatione siue alia qua-
piam coniectatione preuiderit *E*uestigio aque vite si autumnus
aut hiems aut ver fuerit *S*i vero estas aque rosaceae haustu fau-
ces circūactio atqꝫ ab ipsa obstetrice glutito Sic ore medicato in-
os perflet infantis *H*uiusmodi ministerium sunt q̄ inanum per-
ficiant qui vt interdum accidit si forsan clausus fuerit nouacula si-
ue qđ melius erit acutissimo auro moderate ignito pellicula leui-
ter tacta minimū quid est recludendus per os infante nihilomi-
nus si oportuerit prius perflato atqꝫ vmbilico obstericato p-
cipi⁹ bōbaceo scilz siue laneo nodo albo p-
cipue adbibita mī ci-
to solidaret puluere mirrae siue aloes vel mirtulorū que singula

nāq; mollissima tū est caro infantis molliter fiant. Interea min⁹
 mea sententia modo ne sit preter latitudinem manualetn peccaue
 rit que plixius: q̄ que breuius vmbilicū peruincerit: q̄ppe qui
 prius ne sanguis est luat ligandus est q̄ incidendus: Idijs autē
 aut boz pro rei exigentia aliquibus peractis: Juxta precipue ra
 fis doctrinaz in tractatu quarto: 7 capitulis de regimine infantis
 necnō pauli bagellardi: lanef: atq; homontio iaz noster inuolua
 tur: qui si presertim naso collo humero: alio ne quopiā membro
 inaepto obliquo siue luxato videatur: q̄ citius fieri poterit: 7 q̄
 melius molliter est aptandum. Nam caro: 7 ossa que turn lenta:
 ac tenera sunt aere postea idurātur. Quocirca plutarchus. Sic
 enim infantū inquit membra simul ac nati sunt forinari compo
 niq; debent: vt recta minimeq; obliqua fiant ita puerorū mores
 principio apte cōcineq; figurā cōuenit. Illa nāq; nouella aetas
 ad fingendum facilis ac tenera est 7 ipsorū animis dum molles
 adhuc extant discipline melius instillantur. Difficilius autē que
 dura sunt molliunt. Ita 7 doctrinae: duz puerillis adhuc anim⁹
 extat melius insculpuntur. Si claudus infans natus fuerit: q̄
 crurium inaequalitate cognoscitur crus longius paz contrabcti
 us: alterū e conuerso fassietur hoc aut circūspectissime est facien
 dum. Nam si rectus infans natus esset: hoc mox diu pacto fassia
 tus claudicaret vnde esse puto q̄ plurim homines quasi claudī
 cantes incedunt. Igitur nouanda est opera: vt aequissime crus
 ongius cū altero molliter extenso fassietur 7 infrascriptis vnguē
 tis in locis neruorū crus contrabctis linatur. Recipe ederā ar
 boream vel muralē: quā bene tritam ad vnguenti similitudinem
 inaqua coque buiusmodi confectio vbi oportuerit emplastrata
 nervos remorūmidabit 7 extendet. Ad idem sepū bouinū 7 me
 dulla composita calefacta: 7 perlinita iuuant egressas compagi
 nes a loco suo. Item aselli ossis presertim pinguis medulla pari
 ter perlinita neruorum proderit retractioni. Ad idem Recipe
 vermes terrestres: quos bene primum lotos pone in vase ter
 reo bene cooperto 7 sic dimite vt purgentur per noctem: In
 quo sic deinde denuo laua: 7 ineptia sic: aros terre post ad vnu
 guenti similitudinem cum melle misce: Et retractioni

empla
 lit. In
 possin
 niam
 stram
 optim
 ter nit
 7 suba
 dicuz
 rinitat
 supina
 bernia
 na. In
 alūno
 cibus
 dis. V
 q; sum
 nouer
 videlic
 tis ipfi
 q̄. Ju

De
 A
 fuis In
 q; celo
 obster
 nē ve e
 fuis ba
 ri capit
 si nascē
 de re su

emplasterur. Veruoz insuper pdest retractiōi mustū duz bul
lit. In quo sit patiens mēbruz impositum. Fieri etiam ppterea
possunt balnea iuuatiua: nec nō alie plurime medicine que quo
niam nequit infans pati ad presentiorē scilicet redcūtes rem no
stram ōmittimus. Primo Itaqz lacte emuncto: atqz abiecto
opprime lactandus est noster homontio, 7 ab egestiōibus frequē
ter nitidandus. Simile ministerium est in colli: 7 corullaz plicis
7 subassellis molliter ne excozietur faciēdū cariei qz interdū mo
dicuz infeminandū. Notādū preterea ē. In primis presertiz na
tiuitatis diebus infantem si mas fuerit fasciari oportere testibus
supinatis. Si femina māmīs ligatis. quoniā si secus fieret. De
bernia suspitio esset in mare: de māmāruz nimio tumore in femi
na. Item notādū est q si pucrpera non adeo esset lactiflua vt
alūno sufficeret: 7 alterius nutricis copia deesset. cum malis dul
cibus bene maturis: beneqz subcineribus coctis. ac deinde niri
dis. Vel qd melius erit cum butiro recēti i sulso: infans susqz de
qz summet alimētuz. Deniqz silentio equidē hoc pretereunduz
notuerim: quod inueteri quodam codice scriptum inueni. Sigs
videlicet vulpis arūgia. In die natiuitatis infantem vnixerit infan
tis ipsi? vita secundabitur. Hoc ita posui q sum nocere nequa
qz. Juuare autē posse arbitratus.

De infantis natiuitate: 7 natiuitatis hora.

caput 2^m.

Nascētibz: qz tuz agit natura. Interdū faciles: In
terdū difficiles: ac difficilimi. nōnūqz etiā quos natu
ra pati nō potest. Letibiferi parti? causant. Nascētiū
alij naturaliter manibus. Brachijsqz sup coras po
sitis In caput. Alij cōtra. Alij Tuditant alij vopisci: nōnulli
qz ceslones nascunt. In qbus qdē sit oportet ministerijs sagax
obstetrix: que solers oia prius faciēda tūc rēptet qz agripā: ceslo
nē ve educat Quocirca eqdē pſentiora pcurrēt hoc i loco curio
sus baud morabor. Nam pro parētū auxilijs in suo. v3 peculia
ri capite deo dante enucleate huiusmōi explicabunt. Nic satagēs
si nascēdi tēpora: horasqz i infantū natalibus lucidauero. Qua
de re fuere iter romanos: 7 barbaros opiniones diuerse: qnax

eqdē romanā iure meritoq; pferēdā diffinio. Sit itaq; natalis
dies vnicuiq; a media nocte ad alterā mediā noctē nato a quo ea
nox cepit Sicut i rex hūanaz libro Varro acute iudicauit horae
autem huiusmodi observatio q̄uis tuba veluti astronōia mediā
te hoīez ad hoīs fatū precinēdū admōeat: tñ 7 generatiōis: 7 cō
ceptiōis dies 7 hora ad huiusmodi cōserūt hermetis quoq; snia
p̄nosticāda dicētis. Lūne locū in hora ifusiōis sp̄matis i matrice
esse gradum oriētem in natiuitate Hermetis autem hanc opinio
nem haud eqdē in omni natiuitate probauerim. Claudius autē
p̄bolomeus cōuenit inquit hijs: qui horā casus spermatis ob
seruando deprehenderūt vt cum corporis 7 anime qualitates p
p̄ias scire voluerint suas ad hoc inuestigationes ex hoc q; figu
ra stellarū hac hora p̄p̄ie. idest hora casus spermatis operatur
accipiant. Nec nos si p̄scire Liquidius voluerim^a parentum
p̄biscorum vtar vocabulō dispositionibus In horis generatio
nis cōceptionis: editionis: 7 natiuitatis cōsiderationes gradari:
7 cōiectationes Idcirco penitus icipere. nō abre fuerit; **A**mpli
us quādo sol in natiuitate diurna: seu luna in nocturna fuerit ad
infortunis 7 malis accidētibus suis libera Significat q; nutri
tio nati complebitur. Item quādo indecima domo. vel vndeci
ma fuerit plancta diurnus in die: seu nocturnus in nocte signi
ficat q; nutritio nati cōplebitur. Amplius quando domini tripli
citat̄is solis fuerint in ascēdente: vel in quinta domo vel decima
vel vndecima significant bonā: 7 facilem infantis nutritionē. Si
vero fuerint in septima significant malā: 7 laboriosaz. **P**̄terea
quando gradus ascēdētis solis fuerint dānati significāt q; non
nutrietur nisi domini triplicitatis fuerint salui seu liberi: 7 inan
gulis firmi. Quando natiuitas fuerit diurna: 7 sol inascendente.
In signo aqueo vita erit bona ac temperata: quia natus ille erit
complexionis iouialis tñ si sol fuerit in signis igneis viribus ani
me idest intellectu maxie valebit. Sed corpus erit complexionis
ardentis: 7 macrum tñ in dierum suorū processu magis accedet
ad temperatā complexionē. Et si sol fuerit in signo aereo: vel ter
reo: 7 in gradu ascēdētis: vel ante eum: seu post tres gradus: 7
cum sole vel in gradu ascēdētis fuerit aliqua ex quindecim stel

lis bo
rum f
dijs
morie
gnis
pluri
uerlan
dit cu
quād
rum d
natus
nam a
tatē ill
7 fine
aut lun
sertim
uōm
inrepe
tuna fi
fortun
tunata
na fue
um fue
in digi
do lun
fortun
mine.
in asce
extrem
vno gr
nec iug
rū vita
ferti si
ter Sa
sumz

lis bebenijs ex hijs que sunt de naturis fortunaz seu aliqua dñs
rum fortunaz aut aspererit ibi luna de terno vel sextili aut de ra-
dijs cuiuspiā fortune: seu pars fortune. Significat q̄ natus ille
moriatur priusq̄ cibū accipiat. Quoniā sol quādo ascendit infi-
gnis aeris elemētari igni magis coniungitur. vnde effectus vt
plurimum in terra talis causat̄ ⁊ insignis terreis illud idem p̄ di-
uersam causaz qd̄ reprobabile videtur significat: quādo enim ca-
dit cum aere corūpiuntur aer: ⁊ penetrat illa corruptio: ⁊ similiter
quādo iungitur ignis cum terra ppter coniūctionem siccitatū eo-
rum dñatur complexio. Item quādo alimētaz natiuitatis i fortu-
natus fuerit: ⁊ cadens ab angulis existentibus inter eū: ⁊ infortu-
nam aliquibus gradibus significat q̄ natus durabit secundū q̄nti-
tatē illoz gradū. Quādo aut̄ luna fuerit infortunata. In septima
⁊ sine aspectu fortune Significat q̄ ille natus nō nutrietur. Quā
aut̄ luna fuerit in quarta domo iūcta corporaliter cū infortuna p̄-
sertim de quartili: vel oppositione significat q̄ tūc natus infans
nō nutrietur: atq̄ erit mater indiscrimine: ⁊ si sol similiter fuerit
in septima domo etiā significat q̄ nō nutriet̄. Quādo vero infor-
tuna fuerit in ascēdēte: ⁊ habuerit aliquā dignitatē in eo ⁊ aliqua
fortuna ipsum aspererit Significat q̄ nutritio cōplebit̄ qz infor-
tunata malitia diminuīt cū est i suis dignitatibus plerū si nocur-
na fuerit insignis femininis diurna in masculinis. Sed si cōtrari-
um fuerit ascēdit ⁊ crescit infortunū. Sigdem fortuna cū fuerit
in dignitate sua meliorat̄ cōtra vero deteriorat̄. Amplius quan-
do luna fuerit in lumine diminuta ⁊ obsessa nec aliquēz habuerit
fortune aspectū moriet̄ natus vel saltē erit cecus ⁊ mater indiscri-
mine. Quādo aut̄ dñi triplicitatū hylech fuerint fortes ⁊ firmi ⁊
in ascēdēte fuerit infortuna significat qdē q̄ natus viuet. S; p̄
extrema oīa vitā ducet Ampli⁹ qñ ven⁹ ⁊ mercuri⁹ iūcti fuerit i
vno gradu i ascēdēte significat q̄ nat⁹ nō viuet qz p̄ri sūt ambo
nec iūgi p̄nt i bonū. Interea hoc maxie p̄cipuū ē notādū q̄ nato-
rū vitā ē p̄ expāsiōē planetaz qñ vō simul iungunt̄ nō viuit p̄-
serti si eoz lumina iūcta fuerit vēz si i cuiuspiā horoscopo. Iupi-
ter Saturno se coniūxerit In primo p̄ncipio arietis admirabilez
sumz illū vix ⁊ p̄cipue secrete cuiuspiā magne ducē significat.

Quando autem sol: et luna: et ascendens: et eius dominus iuncti fuerint
corporaliter cum infortunis: vel de quartili: aut oppositione: et si
ne fortune aspectu significat quod non saluabitur natus ille nisi domi
ni triplicitatis fuerint fortunati: et in angulis bene firmi. tunc quip
pe vivere poterit natus: sed vitam malam. Quando autem luna fue
rit in quo prima angulorum: et fortune alique eam aspererint: et eo for
tius mars per quartile: vel oppositum aspectus: et luna non fuerit
bene recepta nec aspererit eam fortuna. Significat quod natus ali
quid non gustabit. Quando vero pars fortune: et pars ut inquit
Haly celati fuerit in termino fortune: vel in domo fortune: aut in
bonis locis ab ascendente: et luna fuerit cum eis: et eam aspererit
aliqua fortuna recipiens ipsam significat quod ille natus nutrietur: et
habebit longam vitam et erit fortunatus: et bonus: ac magnam no
men habebit. verum autem quando dominus ascendens fuerit com
bustus non significat nutritionem. presertim si ascendens fuerit ca
pricornus vel si combustio illa fuerit in octava domo. Rursus quan
do luna fuerit lumine crescens: et iuncta cum marte corporaliter
presertim in ariete significat paucam vitam. Idemque significat quan
do fuerit cum saturno maxime in fine mensis ipsius in quo infans
natus fuerit ambobus sub solis radijs consistentibus. Item quan
do domini triplicitatis ascendentes fuerint in tertia domo infor
tunati a quouis planeta significat paucam vitam. nisi triplicitatis
domina fuerit luna: quoniam luna fortis est in tertia domo propter
gandium suum ibi. Interea notandum est quod hora natiuitatis. Illi
gradui in quo tunc luna fuerit addendi sunt gradus. xxvi. et aspi
ciendum: quis gradum illum custodit: et in quo cadit termino for
tune et si aspererit ibi fortuna significat bonam nutritionem: et ma
xime si terminus ille fuerit fortune potentis: et dirrigatur almu
theus per arbasir: et dandus est cuilibet signo dies unus: aut men
sis: vel annus. preterea in quarta sui operis parte de astrologia iu
dicijs capitulum tertium in hylech baly notabile cudit: nec non quar
tum. In alcohodem quintum in eo quod significat alcohodem sex
tumque in eo quo additur alcohodem: et minuitur ab eo septi
mus in arbasir: et octauum in ihsqz expediunt: et non possunt excusa
ri. At ommissis huiusmodi suo nihilominus liberalius loco enu
cleadis Reliqua presentis

capit
teri e
In
bus
plus
inter
pm
rij die
dies
codic
neris
pitula
memo
se bon
appe
strari
more
tuelle
rant n
eas re
ro infor
fortass
ru qu
cei ve
dere. I
obnixa
negant
spera f
nuemu

De

r

capitis celleriter procuramus. Itaqz nolueri friuola lz que inne-
teri quodā codice scripta iueni ignorant: tres scilicet ani esse dies
In qbus si nascet homo vel pecus cito moriet. Itē si iisdē die-
bus vulnerabitur homo vel bellua tarde vlnūqz pualescē. Am-
plius siqs iisdē dieb⁹ carnes edet vacinas iisdē psertim diebus
interfectas abinde nō viuet annū integrū. Dies aut sunt isti vz
pm⁹ ebdomade dies intrāte augustō. Secundus ē pmus ianua-
rij dies lune. Terti⁹ est trāfactis aplis. octo pmus item q sequit^r
dies lune psertiz si ijs mēsi bus luna eclipsauerit. Insup in eodē
codice ipo inueni. Quod si pmus calendaz ianuarij erit dies ve-
neris eo pleriqz infantes anno morient^r huiusmodi aut qzuis ca-
pitulo reppereriz qd nō credo tamē qm memorasse nihil nocet
memorari. cōstantissime aut dixerī astronomie vigore ellici pos-
se hominis fatū quo eiusdē hominis libez arbitriū est pstantius
qppe iph⁹ obnixiori qdē vi z augeri fatalia z extenuari atqz fru-
strari. p^rsus est possibile: Quāqz supioribus vt plurimū astris
morē gerāt inferiora. Itcirco nihilominus pariētes seu quorūz
tuelle fuerint infantes horroz. ne siue fortunas: siue ifortunia fe-
rant natalia pueris deinceps vel adolescētib⁹ pandant. Verum
eas res qbus ac per cōpendia fortunas illas allicere. Cōtra ve-
ro ifortunia exillare possint admoneāt. Nāqz bonorum spe
fortasse neglectis disciplinis fierent bonoz expertes: aut malo-
rū que altra minata fuerint metu cōtinuo quasi stupidi quodam
ceu veterno in peius torpescerēt: eo forsz potius torpore: qz sy-
dere. Nā pstante libero qdem arbitrio: discrimina syderū ipsa
obnixa. lz sunt vitabilia atqz ipsoz sepe numero carites debite
negantur ignauis: Quare nauandū voluerim. vt que nobis pro-
spera fata pollicent^r: Augeamus: que vero minant aduersa: exte-
nuemus: Astroz domina: virtute

De infantis fato: z fascino. tertium caput.

r Arlus ad syderalis rōnis celsitudinē ascēdētes: ifan-
tiū fata. p rei exigentia qzū īgenioli subperēt vires:
absoluemus. Itaqz infantis bene nati: Solerter ob-
stetricari diligenter loti molliter fori: z iuoluti: Sexu

que qualitate precognita deq; ipso bona spe sumpta. Lucinae
diem ⁊ horam parens memoriae vel potissimum luteris tradat:
quippe lucinae ipsius obseruatione dietetica quid liberis pro
aetate faciat quid ue officiat assequemur. Quocirca dabimus pri
mum operam prestantissimā artem astronomiaz consulere quae
inferiori quidem licet non superiori mutabilitate facta fallere vi
deatur quandoq; tamē perstat vt plurimū in cuiuslibet natiuita
te quasi radicans bonos vel malos profatoruz serie fructus pre
nuntiat sicut hipparcus endoxus ⁊ methon philosophi qui d sy
deribus annique temporibus scripserunt: affirmant ⁊ crisip
pus qui in libris de fato censuit omnia fato fieri: nec nō Zeno be
tibusq; in primo de fato ⁊ possidonius in secundo atq; antiquio
res epigenes berofus petofiris atq; necepsos esculapij scilz sen
tentiam secuti Qui statuta vitae spacia a stellis accipi dixit.

Non est qui fixas parcarum auertere leges

Effugere aut possit recte inquit bomerus.

Seneca in egipti tragedia

Fatis agimur cedite fatis

Non solliciti possunt cura e.

Mutare rati stamina fusi

Quicquid patimur mortale genus

Quicquid facimus venit ex alto

Apolo q̄d diu dutaturuz ipsius templum foret. Rogatus

Respondit. Tū quoq; terrifico percussus fulmine templū

Ardebit Sic stat fatorum immobilis ordo

Ferre autem longe prestat quodcūq; seuerē

Et fixa ⁊ stabili statuerunt lege sorores

Esse ⁊ enim certum stabile ⁊ inuiolabile semper

Quicquid nent fuis parcae Rex insit olympi

Virgilius in primo eneidos canit

Parce moetu cytberea manent immota tuorum

Fata cernes vrbe ⁊ promissa lauiui

Moenia sublimēq; feres ad sydera celi

Magnanīmū eneam neq; me sententia vertit

Rursus in sermo ipse poeta
Desine fata deum flecti sperare precando
Præterea in georgicis
Ecce dionei processit caesaris astrum
In thebaidos autem opere papinius
Immoto ducimur orbe fatorum
Vincimur inimites scis nulla reuoluere parcas
Stamina

Quintilianus.

Nos graue inquit huius anni
Sydus afflauit.

Clarius in triumpho famae petrarcha.

Poi vidi il gran platonico plotino

Ebe credendossì in otio viuer saluo

Preuenio su dal suo fero destino

Alqual secouenia dal materno aluo

Rursus de laurae horoscopo clarius idem poeta

Si di che costei naqz: eran le stelle

Ebe producon fra noi foelici effetti

In lochrali et elletti

Luna ver la lera cum amor puerfac

Venere e il padre cum benigni aspetti

Tenean le parte signorile belle

Elle luce impie e felle

Quasi in turo dal ciel eran disperse

Il sol mai si bel zorno non aperse

Laer la terra si allegraua elle aquae

Per lo mar hauean pace e per li fiumi

Fra tanti amici lumi

Una nube lontana mi dispiague

Quippe qui atqz alij quos longum esset refferre vno ore vni
uersi: Fatum ab astris pensile omnium eorum que sunt per par
tes administranda causam esse tradiderunt: At recte quoque
sensu Pythagoras: qui quid etiam esset fatum diffiniuit

Est autem inquiens fati: conexa rerum series siue ratio: per quam mundus administratur. Cicero in libro de diuinatione. Fatum id appello inquit quod greci *εἰς ὅπου βένη* .i. ordinem: seriemque causarum cum causa causae annexa rem ex se gignit. Ea est ex omni eternitate fluens veritas sempiterna Apuleius autem medaurensis: necnon hermes trismegistus fatum dixerunt causarum complexionem esse: et prouidentiam a prima causa dependentem. Possidonius fatum est inquit causarum colligantia ex moribus astroorum vim: et efficaciam trahens. Ptholomeus fatum inquit est: virtus constellationum immobilis: Seneca in libro de questionibus naturalibus. Fatum est necessitas omnium rerum: et actionum: quam nulla vis potest irrumperere ex Iouis dispositione diffinireque deorum consilio. Boetius in quarto de consolatione. Fatum est inquit inherens rebus mobilibus dispositio: per quam prouidentia: quaeque suis necesse ordinibus: Sic dem a prima illa causa consilio et dispositione ad rerum omnium influentiam perpetuo impetu celestis machina rotatur. Iudiciorum dei: Adagena facit. Abyssus multa. Fatum fluxus ex motu fieri siderum: omnes fere philosopharum schole tradiderunt: et recte quidem modo humanum arbitrium concipere: non concipi diffinuerint atque sane fortunam casumque distinxerint. Fremant igitur nescio qui leues futiles ac importuni clamatores edaces muliercularum aucupes: edulorum captatores: lurcones: verae: sincereque rationis abusores. Quousque siderum Rex nempe quae tua sunt instrumenta pater omnipotens deliramentis eiusmodi ignarum vulgus deniabit: Quid etas tulerit: Quo error serpsit non possit non admirari. Deu quae vaniloquia: quae verborum portenta tanquam ex platonica quadam longe recondita academia: magnifunt. Sane verissimum illud est: Dato vel vno inconuenienti plura sequi solere. Inquit: an fileam. Inquit equidem. Oro quid a clarissimorum virorum sententiis discrepatius: quid a ratione: atque ipsa denique rei veritate alienius. Quid iis nugis petulantius. Non obseruetis lumen: solisque cursum qui: et has: et quascunque diuinationes aut fata aut auguria obseruat: aut attendit: aut consentit obseruantibus inutiliter sine causa magis ad sui damnationem quam ad salutem tendit. Siue per quosdam numeros litterarum: et lumen per pythagoricam

nigron
futura
nielis
et augu
copula
cratiola
lia pon
tatibus
aut suis
na et ba
ira dei
cilietur
moniti
consilia
rum tan
tonaria
quireb
iura me
ut spec
facultat
edidit
perspe
Victor
patria
illo vic
bus lab
florent
te quod
denique
raz. A
Inquit
te. Ho
ris mor
ut celu
neget n

nigromātiā egrotantiū uitā uel mortē uel prosperā uel aduersā
futura inquirunt siue qui attendunt somnialia scripta ⁊ falso *Da*
nielis nonnisi intitulata ⁊ sortes que dicunt sanctoz apostolorū:
⁊ anguria autū aut aliqua pro domo faciēda aut propter pingia
copulāda aut In collectionibus herbaz carmina dicunt aut pi
cratiolas proquauis infirmitate scriptas Super homines ⁊ aīa
lia ponunt preter simbolū ⁊ orationē dominicā aut magicis falsi
tatibus in grandinarijs ac tēpestatibus credūt aut ad eos eūtes
aut suis domibus introducūt ⁊ interrogāt sciant se fidē christia
nā ⁊ baptisimū preuaticasse ⁊ paganū ⁊ apostatā ⁊ dei inimicum
irā dei grauitē incurrisse nisi ecclesiastica penitētia emēdat⁹ recō
cilietur. *Idape* que precepta que oracula que sententię que ad
monitiones. hui que pericula qui amfractus. vaba ut ais *Dane*
cōsilia callida o virū qui talia primus. ptulit grandiloquentē. ve
rum tantus pulmonis hanelitus tanta sic merito inqz pūte alti
tonātia tantaqz per inde echo reboatio. pbabilitatis non nihil re
quirebat. *Clara* mi fallor ipse quod egre maxime ferendū est *Ita*
toz. ingenia cuiusmodi ac nubibus retūdunt utinā bectanti essent
ut spectatore censoreqz te de litteris atqz pūcipue de *Deatoria*
facultate quocirca cōmētaria tū prestantissima tū sūma cū gloria
edidisti *Optime* merue *Maximarū* argutissimarū quozqz rex
perspector ⁊ cognitor discuterent mi *Dux* quem longe sequor
Victor pisane *Tāta* qdez tanqz concinnate harmonia ut siue
patriā spectes: Siue ab illustribus. paui pūcipueqz ab antiquo
illo victore vere victore pisano q genuensibus accerime vrgenti
bus labantem patrie libertatē suffulsi genus siue viz ipsum in
florentissima republica in florentissima familia i florētissima aeta
te qd amplius in florentissimo litterarię rei statu in florentissima
deniqz siqd potero mox reformatione acque forsan faustū acq
raz. At rariorem neminē inuēias perinde theologia ne tenebri
Inqz illa tāū nequaqz est faciēda ut ppter ea clauū *T e* reliquē
te. *Mos* a recto nostro cursu deuiemus. *Pro* qd tā rudis tā fe
ris moribus quem tā sacrilega obtusę mentis temeritas vexet
ut celi suspiciens: atqz admirabilē illā diuini operis harmoniā
neget mundū hunc stellaz potestantibus tanqz instrumentis dei

administrari. Nempe imensa est: finēq; potentia celi non habet
Quo pacto: Rursus oro superiorū corporū vires nostris corpo
ribus influere: negare audemus: Quando manifeste videmus
corpora nostra corporibus superioribus agitari assidueq; ab ae
re: aliter atq; aliter pmutari. Reclament igitur q̄tum velint: de
bachenturq; tenebrosiones ⁊ bipocritae. Nos que pro bene bea
teq; viuendo olim a sapientibus tradita Idiotarū vero iniuria
quorum maximus fuit semp numerus oblitterata seruāda nihil
ominus memorabimus Iudicantes sane: quā inanem illi putāt
clarissimā artem astrologiā megacosmi esse phisionomiaz. Sicut
enim ex microcosmi effigie humani mores vel occulti: liberi arbi
trij potestate repressi seu saltem moderati: vt de philemonis iudi
cio in bipocratē memorie traditū: deprebenduntur. Sic celestis
corporis facie ⁊ astroz motu quasi vultu: multo priusq; accidāt
plurima humano iccirco studio patuere: aerati tamen nostre ab
antiquis illis viris amplissimis intractabilia fere relict a. Hinc
a plurimis astronomiā quippe quā libare vel nesciunt in casum
putari deprebendi quibus iam omnibus omisissis: quid cur
quis animoz libera viuacitate purissima: claroq; perfectis inge
nio. Iccirco de hominis fato presentia quod in nature quasi gre
mio latet: Siquidem principalis bec est nostra professio: explicetur
opere precium.

Cum natus est infans: Sexusq; qualitate prenotus for
tus: ⁊ benedictus. Tunc primum scientia gradus ascenden
tis ⁊ stellarum qualitas hora exitus infantis. Deinde illius
anni: ⁊ in ea precipue: In qua natus est regione planetarū domi
nus primus: Iuxtaq; quod signum magis influat: Secundus
mox: ⁊ elementorū qui sunt nec non hora gradus ascendentis: ⁊
coniunctionis: ac preuentionis que ante natiuitatem ipsius pro
pior fuerat. Ut claudius ptolomeus in quadripartito docet p
spicaciter cognoscantur ⁊ presertim primedomus que vocatur
arhale significatio. Nam huiusmodi de liberosz naturis: ⁊ casu
bus priores sunt coniecture: quarum duplex quidem genus pu
tamus: naturale videlicet ⁊ accidentale. Naturalem naturā a pri
scis proauis primū nos. Successiveq; deinde genitā generatio

nis: co
gradib
miae
fatione
gressi
fans p
perind
region
gis vel
bum si
dum p
facie q
bit faci
turalite
Si eni
quouis
sum
luna na
poluna
ua dom
que fig
da pter
latitud
fucrint
⁊ in eac
stimoni
diuerfi
fit cōbu
citiā fa
tibus n
tem fue
idura f
bus aū
erūt vi
suae ten

nis: conceptionis: impregnationis partus ⁊ natiuitatis horis ⁊
gradibus ⁊ minutis consideratis ipsorumq; syderum: ⁊ p[ro]p[ri]o
miae habita ratione non latet. Accidentale vero genus a conuer
satione sigillo tanq[ua]m imprimitur. Coeteru[m] ad nostram. vnde di
gressi r[ati]o sumus Reuertamur. Eius itaq; anni in quo fuerit in
fans planit[er]u[m] dominiu[m] sortitam Si lunam noximus iudicanduz
perinde illum est hominez fore magis vel minus Iuxta q[uo]d in ea
regione vbi natus est: luna tunc influit expedita seu impedita ma
gis vel minus Flegmaticu[m] somno leniu[m] meritem bebetiez impro
bum furem lasciuu[m] facile credulum in constant[er] timidum: Fracu
dum pauper[em] simulator[em] multi sputus: ⁊ vt plurimu[m] pinguez
facie qui si cui arti mecamicae suo non parentu[m] arbitrio adbere
bit facilis erit vulgaris p[re]sertimq; aquanlis. Namq; aquis na
turaliter delectabitur: alioqui quod rarissime in illis tam[en] accidit
Si eius industria seu potissimu[m] patrimoniu[m] seu legato alio vel
quouis casu diues fuerit: nebulonu[m] fautor: Adimmoꝝ gesticula
rum: stultoꝝ. ebrioꝝ: meretricum erit: quorum. Insuper pes
sima natiuitas est Si in signo p[re]serti scorpi[us] eoz in borosco
po luna eclipsauerit cui⁹ ampli⁹ ad mar[te] applicatio in eius octa
ua domo existentem egrotationes significat frigiditas atq; siccitas
que significatio est ex saturno p[er]pendiculariter influente. c[on]sidera
da p[ro]pterea est adunatio lune cu[m] aliquo planeta. Scilicet an vtrq;
latitudinē habeat vel alter tantu[m]: aut neuter. Si ambo in zodiaco
fuerint vel latitudinem habuerint aequalem: vel quasi aequalem
⁊ in eadē parte: Si bona qualitas est planetae lunae conuincti te
stimoniū nato bonū est: testimoniū aut[em] huiusmodi variat secundu[m]
diuersitatē latitudinis: ⁊ situū syderu[m] ad aspectu[m] lunae: que nisi
sit cōbusta nec adiuta nec a planetis i fortunij male respecta ami
citiā fauoreq; p[ro]mittit vt in libro legis habrae hebrei de natiuita
tibus necnon alioꝝ idcirco antiquoꝝ auctoꝝum. Cum au
tem fuerit luna i oppositiōe solis iuxta stellas nebulosis vel eas
idura significat morbos inseparabiles in oculis. In natiuitati
bus aut[em] masculoꝝ si fuerit luna: ⁊ sol in signo masculio: act⁹ eoz
erūt viriles feminae vero tūc natae erūt audaces: ⁊ vltra naturae
suae terminū i modestae. eandez influēciam mars ⁊ venus simul

faciunt in signo masculino. Rursus si fuerit occidentalis luna 7 i angulo 7 vierq; malus scilz saturnus 7 mars ante solē ascenden- res 7 sol 7 luna oppositi pdet tunc natus oculū virūq; Ampli⁹ cōuenerūt in hoc astrologi: Qd luna sit quasi corpus 7 planeta qui aspiciit illam quasi virtutes que apparent in illo secūduz pla- nete naturā aspicientis Ergo cū fuerit iter lunā 7 mercuriū aspe- ctus alter 7 aspererint ascendens indicat q; natus non habebit vires agendi id qd oporteat 7 valde erit obliuiosus. Sed cū nō aspererit vnus eoz ascendens nec alter aspererit alter erit men- te captus. Amplius si erit in fortuna in angulo erit epilepticus. Luminaria cū fuerint in natiuitate viri in duobus signis masculi- nis 7 in duabus quartis masculinis vel in eadem quarta masculi- na exercebit se vir in omnibus que viris pertinet. Sed cū fuerit loca luminariū feminina in natiuitate viri effeminabitur eius na- tura 7 erūt eius cogitationes feminie nec poterit lachrymas suas cohibere 7 cum oia loca luminariū fuerit masculina in natiuita- te feminaz: apparebunt actus eaz similes actibus viroz. **I**tem rea sciendū est eni diurnitate in aliquibus mutari octanā Ipbe- ram quapropter eadā influentia effectus contrarios olim opera- bitur sicut ptholomens ppter aliā mixtionē stellaz fixaz cū vir- tute solis affirmat: quocirca acutissima oculorū mentis 7 corpo- ris acie opus est: seu salte studendum est operi vsq; ad presentē diem millesimi scilicet quadringentesimi nonagesimi secūdi decē- bbris alterz mea nempe sentētia prestantissimo qd diuinus vir ioā- nes de monte regio germanoz decus composuit ac ptholomei quadripartito nec non abdilazi introductorio aioāne byspalen- si interpretato quod mihi equidem fateor plurimū in natozū ho- roscopis contulit Hecirco preterea inquit sic baly in capitulo de planetarum naturis videlicet Habet significationem 7 demon- strationem magnā luna in radice principij generationis creature septimo ab hora generationis 7 potest viuere sana vita cum dei tamē bene placito sed erit piger nescius vilipensus nec erit firm⁹ in aliqua re nec amorē habebit nec amicitiam cōpletam 7 habe- bit impedimenta multa. Amplius mulier quē lune influentijs ē obnoxior sub lunari scilicet dominio natiuitatem sortita ad crapu-

las 7
dian
te q
in vic
rit. In
tatis d
um te
Qd d
iunctio
uerfita
mis as
sentio
CA
mulas
ta secu
qz in e
oro v
vel dec
terrae
qualit
pe plu
putref
refaci
statum
metall
regene
marten
foelici
niam
bendit
mam
fluend
ture: n
faro q

las et meretricia inclinabitur: que tamen vitia libero arbitrio me-
diante et bonis artibus queunt explodi presertim si tauro ascendē-
te quātum minus distantius a terra celus in quo ipsa est: patit. Io-
an vicinior marti distantior dum infans nasceretur in cancro fue-
rit. Interea sciendū est quod quicquid habuerit in radice suae natiui-
tatis dominā seu maxime quous pacto significatricē lunā p to-
rum tempus vite suae: Lunaribus maxime alterabis influentijs:
Quod de reliquis quoque planetis est intelligendū Secundum cō-
iunctiones et aspectus necnō diuersa eorū accidentia p locorū di-
uersitates: atque alias occasiones: quā rem quā ab idoneis pluri-
mis astronomis scire: acutēque admodū discussam videmus ad p-
sentiora pperantes: omittamus.

Et Luna quod terrae ppinquior est: magna nobis vis attribuitur
multus aënis et inaniānis confert excessusque riuorum ac decremē-
ta secundum lune diminutiones et augmentū eueniunt. Marsia-
que in eius oriu: et occasu alterantur. Vegetabilia itē et aiata In-
toto vel in parte ipsius augmentatiōe vel diminutiōe Incrementū
vel decremētū suscipiunt. Magna lune vis ē humectare. Est in
terraē ppior vnde vapor hūidus ad eā ascēdit quapropter iuxta
qualitatem illiusmodi: mutatione manifesta corpora mutat quip-
pe plures earum reze partes que infra corpus existūt mutat et
putrefacit Luna inter superiora et inferiora media ē frigida put-
refaciēs tamē aquatica velox noctis oculus solis emula tempe-
statum presagius complexionum flegma elementorum aquam
metallorum argentū temporum hiemē dierū et domade primū
regens exaltatorem taurum humiliatorem scorpionem inimicū
marrem et hospitem cancerum habet: que raro foelicia saepius in-
foelicia presertimque quintilunū: arietū unū: scorpilunū plenilū-
num et interdum quartiles aspectus cum infans nascitur depre-
benditur nisi a secundo domino impediatur: quod quicquid vi pri-
mum intēse sic non influat: tamen et ipsum interdum sortitur in-
fluendi admodum vim obnitam precipueque cum in sui fere na-
ture: maxime si in se exaltatibus signis exultauerit: Quapropter
raro quidem interdum tamen ipsum principale dominū ab ei-

procul aliquibus fautoribus absens aduersis valde propinquū
 Juxta tale dispendiū uel cōpendiū minus vel magis prestat in in
 fluendo Ad quas quidem difficultates Cum ingenua constanti
 fima solum supra naturali admirabili potius diuinaq; inspiratio
 ne: q̄z humana industria diuioq; studio cū assidue: et exercita
 tione accedere uisa sunt: que quoniam pro apostolice sedis mun
 nere Illustrissimū venetoz sc̄nat^r tui qdē merito suffragijs ad te
 delato. Pater Amplissime Familie nostre splendor Baptista p
 q̄z tua erga compatriotas ut maxime decet cordialissima pietate
 mulsarijsq; coram te consilio et ratione subprimendis moderā
 disq; romane altercationibus ciuitatis: atq; prestantissimo: Pa
 ce uestra dixerim Veneridi Reliq; college: Beatissimeq; Pa
 ter Almine: triūphanis clauiger Deo similis uenia tua: p̄fata mi
 litantis ecclesie patrocinio ac ceteris negocijs tuis immortalibus
 religioni quasi tue incongrua et studijs tuis: quippe q̄ polū re
 linquuntur in inferiora exultinaui: cum quia fert animus: opus
 de astronomia uita modo superfit cū ponere qd nāq; in eo breu
 ipsam artem omnem euoluā Astronomie summā seu spectant
 stat sententia nominare. Tum presertim ne nimis appositis iuv
 lis deuenim. Mercurij porro cuius ductu precellens nūc es: se
 curus auspinū subnicebo. ea tū percurrens que ad infantū vidē
 tur fata spectare. Itaq; sciendum est Mercurij: a quibsdam
 apollinis appellatum dominum: cuius naturam Erichas et So
 sigenes docent: fautoribus proximum: resistentibus distans: ut
 in capitulo continetur figure: que ostendit natū debere esse astro
 nomū apud babrabam hebreum de nativitatibus: nāq; planetis
 reliquis mercurius prestat impassione plus vel minus iuxta si
 tum suum: et aliorum siderum in infantis temporibus Ab astro
 logo obseruandis Acumen industriam prudentiam Scienciam
 eloquentiam reliquasq; animi dotes influit uel infortunia. Can
 cer enim iouis uirgo mercurij piscis ueneris sunt exaltatioēs for
 tunarum mercurij: que cum impeditæ fuerint et fuerint anguli in
 nativitate amantet natus notiam et erit amens vel demoniacus
 cuius uero nature prefuerit bene locatus mercurius erit acutus

et habere
 in capi
 ficato
 et in illo
 tur cre
 nem et
 et audi
 ridican
 in redd
 fuerint
 curius
 nis per
 rit in de
 fidie ve
 fcorpia
 E Lo
 dena
 esse igit
 et agili
 hris id
 diar et
 ligat. A
 gus et h
 fidueer
 pter qu
 est ita in
 gur natu
 ius Ad
 ceat se u
 unq; p
 ac p for
 nat: vel
 et scienti

et habebit elloquentiam super cogitationem eius. baly astologus
in capitulo quarto de naturis planetarum Mercurius est signi-
ficator inquit et gubernator sexu mensis ab infusione spermatis
et in illo tempore quo est dominus et gubernator creature mouetur
creatura ei se transfuoluit in utero et tunc ponit deus fortitudi-
nem et motum in manibus et pedibus suis et i eius lingua sensib⁹
et auditu In revolutionibus annorum mundi habet magnam et ve-
ridicam significationem super tenentes officia dominij et regni et
in redditibus ac mercantijs. Ptoleomus inquadripartito. Cu-
fuerint mercurius in aliqua inquit domorum saturni et ipse mer-
curius fortis in esse suo dat bonitatem intelligentie vel cogitatio-
nis penitus in rebus radicalibus vel principijs artium Et si fue-
rit in duobus signis martis dabit fortitudinem et acuitatem per-
fidie vel bonitatem subitae elloquentie et fortior locus duobus. i.
scorpione est: et ariete.

Commentator. Quis nature preuerit inquit Mercurius
erit acutus et addet ei subitam eloquentiam et maior erit eius pru-
dentia ex auditu ad intelligendum quod ad aliquod meditandum
esse igitur eius in signo calido et sicco eriget hoc ad velocitatem
et agilitatem ubi incorporatus fuerit fortune ex planetis et stellis
fixis id est cum tanta festinatione intelliget quod prius intelliget quod au-
diat et videbitur ei quandoque intelligere cum tamen non intel-
ligat. Et cum occurrerit signo temperato declinant. Ad fri-
gus et humiditatem figet animum eius in quo intromitter se et as-
sidue erit in illo: locus autem eius in ariete dat sibi accendi pro-
pter quod adeptus est ex Marte de acuitate et agilitate. Sed non
est ita in scorpione propter naturam eius humidam: que fran-
git naturam planetae. Inde vero cum fuerit in natiuitate alicuius
Mercurius in capricorno vel aquario: elligunt illi: ut exer-
ceat se in scientijs quia hoc experiri sunt sepe et non decepit eos
vnde per mercurium et fortitudinem eius et affirmationem in angulis:
ac per fortunam et infortunam eius in natiuitatibus: Sciatur loquella
nata: vel si est mutus: et sciatur si erit expeditus in ratione sua vel non
et sciatur nescientes ac turbationes eius: et suum scire. Stelle mer-
i in j

qui meretricibus cimmiscantur namq3 id opus pariter irritum
 est 7 homicidij accusandum Inde nulla lex homines efficacius
 separet q3 psonis religiosis vt grecis vnitas: secularib3 ad sumu
 binitas hac meta posita: si qs celebs velit viuere: viuat In pune
 verum si deprehendatur: huiusmodi vite gen3: qd in vigesimo fili
 cet etatis anno elegerit iquinasse scuerissime plectatur: que nisi
 fiant band esset vtinam vt est futurum q3 iunoni presertim formi
 cabitur adeo gens inimica q3 in vnum centuz insurgent. hoc autē
 cum erit victoriarum quantum anigamis vnigamisq3 sperandū
 fit quis qui vel nunc non videat tam cecus est. Olim qui faciēda
 huiusmodi vociferet sopbum quempiam coget necessitas: **Adi**
 bi pro presentis etatis ratione paucula hec predixisse satis est.
Venus in libra natum facit libidinosum quia libra habet veren
 da: 7 sic de singulis artem iuxta est iudicandum. Cum autēz sner
 rint **venus**: 7 **mars** in signis masculinis. Significabunt q3 mo
 dus innato coeundi erit secundum naturam: 7 si fuerint orienta
 les significabunt q3 mulieres erunt succi plene 7 libenter cū pue
 ris coibunt: 7 si fuerint insignis femininis: 7 aspererit ea **saturn**
 7 ipsi occultantes nati coitus erunt innaturales: 7 si fuerit femina
 locus vero **martis**: 7 **veneris** masculinus 7 ipsi orientales: fugi
 et viros 7 odiosa erit ei philocaptio puerorū 7 coitū ellig3 puella
 ru3 Si vero fuerit locus **veneris** 7 **martis** femininus 7 ipsi occi
 dentales: erit e conuerso. **venus** enim est principalis coitus cau
 sa 7 presertim cum septime presuerit que est doz3 cōingij Cum er
 go iūcta fuerit corporaliter **saturno** incitabit natum vt preferat il
 licitum coitum anteriori Sed si fuerit **saturnus** orientalis nefan
 de erit libidinis: Amplius si fuerit infortunium ex incorporatio
 ne **martis** erit nefandioris. **veneris** stella propter sue complexio
 nis temperiem iouem proflus inoperib3 imitatur: preter q3 i ea
Iouis ordo puerfus est q3 tepide quodāmodo, ppter solis pro
 pinquitatem humectat q3tum luna Et hoc est propter magnam
 sui luminis q3titatem Ideoq3 sibi vapores qui ex humoribus
 terram circūdantibus ascendunt attrahit Scilicet **veneris** stella
 est colore candido pulcherrima: maximaq3 nempe que sola vn

bras f
 le abel
 Veni
 auden
 inangu
 tus na
 posuio
 pefcit
 minatu
 xime v
 imped
 mare v
 si vitae
 fuerit si
 nascen
 pter m
 tratur
 nullo.

P

nus: di
 ciens: r
 tepus e
 diaci fig
 hostiū
 ne: den
 cum: tu
 ficum in
 poris p
 piditati
 sententi
 liquorū

bras facit mane lucifer. *Vesper* *hesperus* nominatur nunq̃ a so-
le abest longius duobus signis subter eius circulum collocata.
Venus martem domat: redditq; homines fortiores. Quis enim
audentius q̃ amator pro amato pugnat: quippe quando mars
in angulis celi: vel secunda natiuitatis domo: vel octaua constitu-
tus nascenti mala portendit. At *venus* coniunctione sua vel op-
positione vel receptione: aut aspectu ferili: vel trino martis com-
pescit malignitatem. Rursus quando mars in ortu hominis do-
minatur magnitudinem animi iracundiaq; largitur. Si autem p-
xime *venus* accesserit magnanimitatem illam a Marte datam non
impedit. Sed iracundiae vitium moderatur. Itaq; martem do-
mare videtur. *Mars* autem venerem nunq̃ domat. Illa quidē
si vitae dux fuerit amoris prestat affectum. Si mars proximus
fuerit suo calore veneris impetum reddit ardentiozem. Ita vt si
nascente aliquo mars fuerit veneris domi in libra vel tauro pro-
pter martis presentiam: qui tunc natus erit necesse est acerrimis
trahatur amoribus. *Venus* reni dextro dominatur *Mercurius* si-
nistro.

Jubilium *Clarissimus* oium *Sol*: quem lumen ⁊ cā-
delam celi: gubernatorem mundi temporūq; factorem
astronomorum prestantissimus baly appellat mea q-
dez sententia naturae est cor celi decor: splendor eter-
nus: diei oculus: noctis contēptor: genij alūnus circuitus indefi-
ciens: radiantissimus: medius: igneus *Siccus*. Ideo ei p-
prius est estas. Aux coloras cuncta maturas. Ad sui naturā zo-
diaci signa piscibus exceptis refferēs vniversa amicorū obsequio
Hostiū disunctione. Exultante arietē: torpēte libra: hospite leo-
ne: deniq; a reluctantibus expeditus anni dominus ipsum sic-
cum: tumq; cum infans oritur hominem: si vixerit: fore magni-
ficum influit fidum liberalem: prudentem: audacem: alioqui cor-
poris passionibus calidis febri presertim: animi vero irae: cu-
piditati: bonori Et similibus q̃ obnoxium. *Sol* *Ciceronis*
sententia Dux est: Et princeps: ac moderator luminum re-
liquorum. Per eum sunt planetae orientales: Et occiden-

dentales ⁊ per eum sunt apparentes: ⁊ occulti per eum mouentur
omnis res se mouens per eum nascitur omnis res nascens cre-
sci omnis res crescens crescit omne solum: ⁊ maturatur omnis
fructus. Ipse est spiritus celi magnus cum eo viuificatur signa
⁊ quodlibet signū quando est in eo habet maioritatem super alia
signa: quoniam ipsum viuificat: ⁊ illuminat ⁊ dat ei fortitudinem:
⁊ calorem. Ptoleomeus manifestum est quidem inquit q̄ sub-
stantiae solis opus est calefacere: modicūq; difficare cuius ope-
ris sensus pprie ipse caeteris operibus aptior est eiusq; scientia
leuior ppter magnam solis q̄ritatem ⁊ manifestam tēporū anni
mutationem Sol ⁊ enīz q̄to magis loco zenitū nostrorū capitiū
ppior accedit tanto magis calefacit cum sol fuerit in medio celi
dominus anauba ⁊ mars ī quarto eius aspectu scilicet ascenden-
tis: ⁊ saturnus in angulo terrae cuius ascendens sit piscis: pessī-
mum est testimoniū ⁊ timenda est violenta mors preterea cum
sol fuerit in alicuius natiuitate vbi fuerit luna in natiuitate altera
⁊ fuerit luna: In natiuitate prima vbi fuerit sol in natiuitate secū-
da fueritq; ascendens vnius in sextili aspectu ascendentis alteri-
us vel in trino aspectu firmabitur iter illos dilectio: ⁊ signū bo-
diens alteri erit fortioris dilectionis: ⁊ maioris inclinatiois. hinc
vt plurimū est: q̄ interdum domine seruorū capiuntur amorī-
bus. Amplius vicissitudinem amoris inter illos precipuaz esse
astrologi arbitrantur in quorum genesi luminū solis ⁊ lune cō-
mutatio fuerit videlicet si te nascente sol in libra: luna in ariete me
autem nascente sol in ariete luna in libra aut quibus signum idēz
q; planeta: Similisue ascenderit: aut benigni planetae similiter
angulū orientis aspererint: aut venus in eadem natiuitatis do-
mo: eodēq; gradu fuerit constituta. addunt platonici quorūz vi-
tam demon idēz aut certe similis ducat: philici vero morales: cō-
plexionis: nutritionis: eruditionis: consuetudinis: consilij simili-
tudinem similis affectus causam esse volunt. Deniq; vbi causae
plures concurrunt ibi vicissitudo vehementior repperitur. vbi
omnes illic pythiae damonis: pilladis: ⁊ borestis recurrunt af-
fectus Dionysius Areopagita in libro de diuinis nominibus

ex h
spir
qua
qu
soti
ra q
est a
in se
tare
gnit
Qu
gen
So
rare
cop
fini
tis:
⁊ in
facie
tus.
mol
ceat
scen
stru
na S
sue
semp
babe
C. L
dest
ioue
pior
bon
falla

ex hierothei mente. Amorem siue diuinum siue angelicum: siue spiritalem: siue animale: siue naturalem dixerimus. Infitiuam quandam intelligimus cōmiscentem q3 virtutem: que superiora quidem ad inferiorum prouidentiam mouet: aequalia rursus ad fortalem sui inuicem comunione conciliat: ac postremo inferiora queq3 admouet: vt ad poriora: sublimioraq3 puerat. Amor est auctor omniū 7 seruator. Solis: quod Marcū Tarronem in septenarij numeri consideratione preterijt septē patent pprietates: luciditas: caliditas: rotunditas: mobilitas: aeternitas: magnitudo: 7 productio. Sunt qui octauam addant: generationem. Quod sane neq3 verū ē nec verisimile: quoniam producere: non generare solem ipsum certum ē quod 7 vocabulum ip3 declarat. Sol dicitur quia solus fuit ē 7 crit: nunq3 igit generauit. Generare eni alios ē ad sui speciem ppagare. Ita animalia que absq3 copula nascuntur: non generari: sed produci a sole vtiq3 ipso diffinimus. Sol cum in prima fuerit facie arietis: que est facies maris: Ille tunc natus erit potens valens dominator diliger arma 7 interfectiones: equos 7 bellicosa queq3. Et si fuerit in secūda facie: non ardens adeo erit in prelia erit bene fortunatus 7 laudatus. at si fuerit in tertia facie que est veneris iam inclinabitur ad mollities perdit diliger mulieres 7 cum eis magis q3 virum deceat conuersabitur. Soli 7 lune oculi dedicantur. Hermes nascentis inquit maris in die oculum dextrum sol iudicat: luna sinistrum in nocte econuerso: femine vero in die nascentis dextrū luna Sol sinistrum iudicat nocte econuerso. Ptolomeus autez siue maris siue femine siue die siue nocte nascentis oculum dextrū semper ascribit soli: sinistrū lune. Preterea sol cor cum cerebro habet luna pulmonem 7 stomachum.

Mars est ventorum impetus igneus fulmineus nocturnus destructor iracundus 7 bellorum auctor acuto quasi sole obtusioe exultante capricorno bebere cācro hospiti⁹ ariete seu scorpiōe aduersante nemine anni dominus nascentem cum si vixerit hominem fore influit bellicosum impiū intemperatum versutū fallacem prodigum audacem temerarium ac multi discriminis

mars effectus est vtrique quo animorum feruor excitatur. Ideo martem quidam berculem vocant Ardentis enim ignea solis vicinitate binis fere annis conuertitur. Maius item ardore et rigore saturni sydus quasi ambobus interiectum ex utroque tanquam temperatur. Si Mars vel Saturnus cum infans nascitur non fortunatus fuerit: Testimonium ideo malum erit. Mars impedimentum in duobus luminaribus est Cum fuerint duo mali ascendentes ante solem Et post lunam et unus sit in oppositione alterius videlicet Sol in oppositione lunae et e converso. Sol enim significat oculum dextrum: Luna vero sinistram Inevitabile est quod natus non amittat utrumque oculum cum fuerit significator In nati natiuitate hoc modo. Stellae autem nebulosae sunt hae atborate geminorum caput: Et locus in quem cadit aqua quanti fundit aquarius: et guttae leonis et aliae quae mixtae sunt non lucent.

¶ Mars principalis est vulnerum causa et cicatricum. Cum fuerit mars in ascendente erit in facie vel nati capite signum.

¶ Mars dominium habet super aurem sinistram Renes et nas Accesse.

Mars cum iunctus fuerit domino ascendente corporaliter in leone et non fuerit marti in ascendente aliqua dignitas nec fuerit in octaua fortuna Natus ille cremabitur. Cum autem fuerit mars corporaliter iunctus capiti algol Et non aspexerit fortuna gradum occidentem Et dominus ananba luminarium oppositus fuerit marti Vel in eius quarto aspectu Nati caput trucidabitur. Si vero luminare fuerit in medio celi suspendetur Et si fuerint mali aspicientes se a geminis Et a pisce abscedentur Nato manus vel pedes praesertim si fuerit mas vel saltem vulnerabitur in manibus brachijs Aut pedibus. Geminorum signum brachia regit piscis pedes.

¶ Cum mars centrum tenens domi suae ex tetragone respexerit saturnum cum mercurio ad centrum Luna super eum veniente plena. In genei diurna significat natus: si vixerit: fore ebriosum crudelem sacrilegum ac lenonem. Amplius octaua domus est

mortis significatrix Et ab illa domo sciatur quo pacto qua causa qua egrotatione morietur natus naturaliter vel violenter. Si morietur diues vel pauper: et quod magis mirum est: Si morietur in patria vel extra patriam. Quocirca prestantissimus astronomiae professor baly in libro de iudicijs astrozum In quintae partis capitulo septio de octaua domo et suis significationibus carta octuagesima. Quando dominus triplicitatis domus mortis fuerit Inquit fortunatus et fortis: natus morietur. In diuitijs Et honore Sed si fuerit infortunatus cadens et peregrinus morietur mala turpi et manifesta morte. In dedecore ac ignominia.

¶ Verum autem si fortuna aspiciat gradum et sit praesertim ipsa fortuna. In octauo remouet malam mortem. Sed morietur natus ex morbo calido in capite et hoc ideo si fortuna sit in gradu interficiente vel octauo Si luna cum marte aliquod aquaticorum tenuerit Infortunius significatur per aquam calidam. Si aliquod igneorum per ignem futurum significat. Si aliquod aereorum per sanguinem. Mars autem posse quod habet mars in abscondendo vitam est quando fuerit in arietem in diurnis natiuitatibus super terram et Saturnus cum fuerit in capricorno super terram in natiuitatibus nocturnis. Quando Mars aspexerit solem per oppositum Aut per quartilem aspectum. In die vel Saturnus in nocte de signo peregrino et non habent aspectum alicuius fortune Significat quod parentes natum abhorrebunt et exhereditabunt ipsum. Et si magis infortunatus fuerit Sol: expelletur ex parte patris. Si luna ex parte matris. Et si infortunatus erit uterque: ex utroque fiet expulsio. Rursus in quarto de planetarum naturis baly.

¶ Quando Mars dominus est alicuius natiuitatis inquit et non habuerit aspectum cum Ioue: aut venere: Interfici ac destruit: et damnationem nati significat: eritque modice nutritionis. Mars stella proprietatem habet siccandi eiusque nature vis est comburere et locum iuxta solem tenet. Stella autem ut in secundo de mundo Aristoteles. Densior est pars celi diffiniuit.

Mars et Venus pudibundis utriusque sexus distantur Mars bi-
le habet. **J**ouem nostra sententia salutare: geniale piū tem-
peratum: venum benignum aggressa si ad eum perpendiculari-
ter sit recti linea bene locata luna retrogrado Marte: Saliente ca-
cro placato capricorno hospiribus piscibus vel sagitario obno-
xio nemine cum infans nascitur siderum dominū tunc natum ho-
minem nunciamus fore sanguineum temperatum: letum: facetiū
foelicem gratum: ornatum amicabilem longeuū: aucupij: et ve-
nationibus gaudendum. Amplius considerandum. **I**ccirco est
capitulum figure que ostendit natum: multas possessiones habi-
turum: et reliqua que in fluxum a Jove habent: vt in libro conti-
netur habrae hebrei de natiuitatibus. **I**nterea sciendum est Jo-
vis terminum esse in arietis ab arietis quidem capite vsque ad finē
sexti gradus eius: terminus autem veneris esse in sex sequentibus
gradibus tamen si Iupiter fuerit in principio sexti gradus arie-
tis non iure dicetur virtutē habere in termino veneris subsequē-
te. Sed in suo: et sicut intervallo non distat terminus a termino:
Sic nec signum a signo. Nam Jovis circulus gradibus distan-
gitur. **H**ic mihi notanda esse videntur Ptoleomei verba di-
centis. **O**mnis planeta ante initium alicuius domus existentis:
minus quam quinqz gradibus ab initio distans quasi in illa domo
existēs ē siue principium illius domus sit in initio signi: siue non
Intelligendum autem est predictam distantiam quinqz gradibus
equalibus esse: et non amplius considerandam. **P**reterea scien-
dū ē planetam cum est in alicuius domus principio: maximae ef-
se virtutis: quanto autem ab ipsa domo magis ellongatur tanto
minoris est virtutis. **E**uz autem est in proximo gradu post exitū
domus paruae est potentiae: et cum in secundo gradu est post exi-
tum domus adhuc minoris potentiae: et sic paulatim eius poten-
tia minuitur crescente distantia vt in quarto nullius sit virtutis.
Opus autem fortitudinis stelle Jovis est temperatae comple-
xionis. **L**ocus namque sui motus medius est inter saturni frigidi-
tatem et martis feruorem. quapropter in simul calefacit: et hume-
rat et quoniam eius vis magis est calefacere ipseque super alios

per c
zeph
viru
nō a
gum
pater
plane
ces
ter m
tatib
natiu
Joui
ne cr
um b
tarū
liter
de al
vt be
nus
fic: q
comū
garū
mne
foelic
qdem
vel m
est an
tem m
bume
ri calo
ab hu
in aqu
et noc
suo if
visiou

per celum uebitur auctor est ventoz qui res oriri faciunt ut sunt
zephiri. Si cum infans nascitur fuerit iupiter in loco martis: erit
viri coitus ac mulieris iuxta leges: Sed si mars solus preuerit
nō aspiciens iouem: erunt eoz cōplures coitus non secundū le-
gum precepta Iupiter dictus est ut quidam volunt quasi iuuās
pater De ioue quorūdam ē opinio q; in zodiaco: nisi alius esset
planeta preter Iouem cum calore uidelicet ⁊ luce solis p. solis vi-
ces Solis noctis viribus remotis: homines nō essent nisi violē-
ter mortales. Quando iupiter fortis foelix: ⁊ firmus est in natiui-
tibus fortuna: ⁊ nati nutritio adimplebit: ⁊ si fuerit deiectus in
natiuitatibus: vel dānatus deterioratur nan fors: ⁊ eius vita. per
Iouis demōstrationē: ⁊ fortunā in nono mense a cōceptio-
ne creaturæ: liberatur natus: ⁊ erit ad mundū. Iupiter domini-
um habet super epar latera pulsus: ⁊ sperma. Saturnus plane-
tarū alissimus frigidus instar terræ naturaliter siccus accidenta-
liter humidus: dextrim⁹: lēns. primi mobilis: ⁊ naturæ arbitrio
de altero in alterū esse inferiora oia mutans: adeo malignus est:
ut benigni iouis cōiunctione nisi cum ipse iupiter est anni domi-
nus ⁊ in optimo suo esse debilitato ipso saturno placari non pos-
sit: quāe tamē saturnina malignitas sit syderi qzū libet benigno
cōiuncta prorsus aduini est impossibile anxietatū tristitiarū: ⁊ lon-
garū infirmitatū est sydus simlatur mellā colae. Quare infante
tunc natū cum dominatur fore influit mellancolicū malignū In
foelicē furē alioqui agriculturæ ⁊ rerū simlū studiosum magis
qdem vel minus. Secūdū q; a planetis reliquis aduersat magis
vel minus qbus tñ aduersarijs pax sua malignitate presertī cuz
est ani domini⁹ obnoxii puto. Saturni stella scdm operis sui par-
tem maiore in frigidat suāq; maxima frigiditate pluries siccāt qz
humectet. Frigiditas eius maxima est ppter magnā eius a sola-
ri calore distantiam humiditas parua ppter eius ellongationē
ab humidis vaporibus quos terra emittit. Neq; aut si saturnus
in aquario fuerit ⁊ mars in ariete hora reuolutionis anni per dies
⁊ noctes pluuiarū multitudo defecdit. Si sagittarius ⁊ gemini cū
suo ifortunio saturnū ⁊ martē habuerint. Maniā demonioz qz
uisionē significant. Amplius si saturnus est in quarta vel eam ex

opposito respiciat: ipsaq; terra fuerit pariete tunc natus obruet.
 si aquatica aqua submerget. Si saturnus vel mars tunc fuerint in
 sagitario ab equo psteretur. Si dominus septime tunc sit in nona
 vel tertia: et infortunij eū planeta respexerit a loco alto cadet. Si
 sol super terrā fuerit in anguloꝝ quopā adunatus saturno: vel
 ei oppositus vel ex quadrato eum suspiciat. fortunae planeta cū
 nemine respiciēte cecitate natus laborabit. Mercurius autē i sex
 ta dñus peius est testimoniū et veri? si luna solē vel saturnū aspi
 ciat sic se habentes. Saturnus spleni dominat. hermes autē de
 xtrā in die nascentis siue maris siue femine saturno ascribit fini
 stram ioui nocte e p. ptholomeus semper dextrā saturno finistrā
 ioui ascribit. Alibi hermes nascētis in die marti dextrā finistrā
 veneri siue mas siue femina siuerit ascribit nocte e cōuerso et reli
 qua que habraā hebreus in libro denaturatib? memorat prius.
 q; alicuius nati genesis pferatur veli cōsiderāda. Qualitates in
 super anime nati si quis acuti? nosce voluerit caplm cōsideret ter
 tiū decimū de qualitatibus anime nati claudij ptholomei in qua
 dripartito et quartūdecimū de ipedunēis anime nati. De plane
 tis icorco in comune dicere reliquū ē: q; eorū duo sunt genera pri
 cipalia. Masculinū scilicet et feminū cūq; planetariū. penicula
 te diligentissimeq; consideratis viribus. pprie femina vis ex
 bumida cōstet substantia eo q; talis qualitas in feminis generali
 ter inueniatur et reliqua qualitas in maribus. pprie semp? reperi
 atur ab antiquis sapiēter dictu est lunā et venerē quibus multuz
 inest humiditatis feminas esse Saturnum autem solem iouē et
 martem masculinos. Mercurium autem quoniam in vtroq; ge
 nere soneratem habere comperuerūt eū. pmi: scue esse nature vo
 luerunt. Dixerunt preterea planetas masculinizare et femini
 zare secundū figuras que in sui cū sole collatione formāf. Na cū
 ipsi solem precedentes orientales sunt masculinos. cū vero so
 lē sequentes occidentales fuerint femininos appellanere eadez
 etiā scōz figuras quas in orizonte formant genera diuersimode
 habere perhibentur. Eū enim in locis fuerint que sunt ab oriē
 te vsq; ad celi medium vel ab occidente vsq; ad oppositum
 medij celi sub terra sunt masculini eo q; cū sunt orientales ea mō

def
 qua
 ced
 quo
 et. 2
 luna
 curi
 den
 diui
 cū r
 rum
 bus
 nū:
 simu
 tarū
 astre
 larū
 nā
 sam
 scin
 amu
 nera
 signi
 gida
 unā
 fluen
 nom
 parti
 capio
 Dei
 nōib
 capl
 quif
 do st
 decim

des i parte vii ventus spirat qui vocatur assabe: In duabus aut
quartis reliqs sunt femmini. Ideo qm parte illa obunet a qua p
cedit adaboꝝ. Ampli⁹ qm duo sunt spacia ex qbus tēpus efficit
quoz altez dies ē qppe q masculinizat pp calozē 7 vi eius effica
cē. Altez vero nox est q femininizat pp illius humiditatē 7 qetē
lunā ac venerē nocturnas solē aut 7 iouē diurnos dixere. Ad cr
curiū aut viriūsqz naturae sociū fecere eū in orietē diurnū in occi
dente nocturnū indicātes. Infortunā aut virāqz sup hos duos
diuifere pter q hoc nō naturaliter sed p cōtrariū fecerūt. Nam
cū res cū similes rebus quarū cōplexio idonea ē cōmifcent ea
rum valitūdines meliorant. Cū aut res dissimiles cōmifcent re
bus destrūcib⁹ minuunt eoz necuinentū. Ob hoc ergo satur
nū: q in frigidat calozē diei marē vero q secat humorē noctis dis
simulanere. Sic viriūsqz negociū tēperat effectū cōtrario. plane
tarū aut qm sit quozūcūqz dominū si scire lector voluerit haly
astronomiae pfectozē clarissimū in octaua sui operis parte d̄ ille
larū iudicijs q̄to capitulo cōsulet nō dedignet. Amplius Sa
turnus scdm quosdam dicit⁹ quasi saturnitans numen 7 hoc for
sam ideo pp id q in saturnini syderis ascensioe iacta vt plurimū
semina sterilefcūt. Sūmū oīum syderis saturnus: Ideoqz mini
mum videri plinius proficitur a parte sinistra girant omnes pla
netae excepto saturno q semper in parte gradit dextra pceptis
signiferum p̄gens annos triginta. Saturni stella est valde fri
gida ideoqz monifera est: nū p p̄cias mortis frigiditas For
tunā p̄terea 7 nati mores ex Saturno 7 planens reliquis p
fluentes. Si liquidius scire lector voluerit consideret capitulū
nōm haly in parte quarta de astrozū iudicijs quod sequitur
particula significatiōis triplicatiōis ascendentis quas sequitur
capitulū decimum. In sciēdo partes ascendens 7 eius iudicia.
Deide sequit caplm vndecimū. In scda domo 7 suis significa
tiōib⁹ qd sequit caplm ii^m. In sciēdo formā substētie. Deide
caplm sequit i3^m. In 3^a domo 7 suis significatiōib⁹ qd caplm se
quit i4^m. In q̄ta domo 7 suis significatiōib⁹. Deide i5^m. In sciē
do statū p̄is 7 i6^m. In tēporib⁹ ipedimētoz parentū nati atqz
decimū septimū. In q̄ta domo 7 suis significatiōib⁹ i sciēdo statū

filiorum: quod sequitur quedam particule. v3. Insciendo rēpo-
ra qbus filij habebūtur. Irē in tpe quo natus habebū filios ⁊ i-
sciendo numex filioz. Deniq3. xvij. caplm sequit i apborisimis
cōiunctis ex multis libris ad hoc necessarijs qđ significaciones
dñorum sequūtur triplicitatis quintae domus: ⁊ ibi perficit q̄r-
ta pars libri in iudicijs stellaz ⁊ est finis quintae domus ⁊ signi:
Que sic stricti egdem volui memorasse vt qlibet que iccirco op-
portuna sibi fuerint facilius possit inuenire. Simul ne gloriā sub-
riperez alienā Interea p̄cipue notādi sunt apborisimi necessarij
in natiuitatibus: ⁊ questionibus: atq3 aspectus existētie planeta-
rum qppe que vim maximā prebent in natiuitatib⁹. Atq3 utidē
dixerim de planetaz capitisq3 ⁊ caudae frigidarijs: ⁊ significatiōi-
bus qñ fuerint in radice natiuitatis in vno loco: ⁊ in reuolutione
āni in alio: ⁊ de significacionibus applicatiōis āni ad loca in qb⁹
fuerūt planetae in radice: atq3 de reliquis p̄terea significatiōib⁹
que idem auctor in sexta sui operis parte de stellarū iudicijs p̄ acu-
te interpretatus est. Interea in ascendente aquario mars mercu-
rius venus in secūda sol in piscibus in quinta: luna in geminis i
septima Iupiter in leone in nona: saturnus in libra hanc genesiz
Iulius firmius constanter dicit significare viz: qui mirabili pol-
leat elloquentia: ⁊ qui celesti ingenio ad oia arcana diuinitatis ac-
cedat. Cū hactenus de anno ⁊ relijs sine quibus p̄fecte res na-
talis absolui nō poterat cōsideratiōibus. p̄fruct⁹ nri enucleatio-
ne i quo nat⁹ ē infans q̄ apud plures iccirco astronomos sui or-
dine qdē inuenim⁹ mēbrari qñ cōpulsuerim⁹ cōsequēs est vt de
mēse nōnulla iccirco parit̄ afferam⁹. In p̄sideratiōi relijs circa
genesiz cōsiderādis: fan i salubilē idicē n̄ affirmo. vez supiorib⁹
inferioribusq3 cū suis oib⁹ auctorib⁹ p̄ficulate qdē cōsiderāns.
Raro nos ifantis fatū lucigera astrologia mediāte latebit: qppe
quā olim adeo meruo ē venerata vt ea qui predicti erant deos exi-
stimaret antiquitas. Nostrae vero aetatis homines. De illis
loquor qui inter omnia ⁊ nihil sciunt: obtretratores: delatores:
mendaces: ⁊ tactatores: qui si vel tantillum ediderint: quod ab-
strusum esse sibi videatur statim perstrepunt: statim instantur
statim alios ferre non possunt: canina velut rabie mordaces:

et blacterones horū ora tāq̃ canū quibus sic innatū ē: ut non p
veritate. s; pro cōsuetudine laurent: Saxis non verbis essent ob
tundenda: Illā ut liberales reliquas artes floccipendunt. hanc
eq̃de3 cām primā puto qua cōmūiter posthabita ē astrographia
secūdam quoniā nostra tempestate: cōplures vani loquijs vide
ri mallūt: q̃ esse astrologi ostentatores futiles tenebriōes exellē
tis artis abusores. tertiā q; liberi arbitrij que preualet ut non ne
cessitant. Sed inclināt astra. Ideo que de genēsibus afferemus
l; saepius menstruati fatis audientia detegantur. Interdū tamē
mutantur libero arbitrio nostro preualēte. hinc est: q; valde sciē
tiam inclinationū astroz conducere nobis existimaui: q̃ppe hac
quasi egide possumus quos astra nobis inferunt ictus. ppulsas
Sequit nūc ut de solis cursu p̃coeteris ab homero aeterno car
mine laudati. Necirco ideo primū tractem? q; ipse celestis corpis
sereni: serenissimū decus videtur. Incipiētes ab anni tanq̃ em
bryone martij mense: quippe quē mensium oīum primū esse de
bere haud est obscurū propterea anni ordinatores ratione mul
tiplici considerata: quā hoc i loco longissimū esset recensere atq;
neq; presentis id est speculationis: Quintum ab illo quintilem
sextum sextilem nominauere. Martium itaque primum mar
ti Romulus genitori suo dicanit: et ab eiusdem nomine martium
ipsum appellauit. Escophoria antiquus pōpa a ferendis ramis
vocitata martij mense celebrabatur: quē Christiani quasi morez
solēniter ut plurimū martij mense paladios ramos ferētes vidē
tur imitari. Martius capitis sibi signū in quo anni est reuolutio
arietem vendicat cuius quidē maxima vis est in capite. Cum ita
q; sol in anni reuolutione habuerit posse ac testimoniū in illo an
no et fuerit liber ab infortunis significat meliorationē tunc nati i
substantia et bona itinera et si cum hoc fuerit in aliquo angulorū
ab orbis quasi capite regia maiestate testimoniū est lucri como
di et honoris sibi vendicandi et cuiuspiā forsam ciuitatis vel secte
siue societatis caput erit. Sed si planeta fuerit infortunatus acci
dent nato a regib; tristitie et labores maximeq; si sol infortuna
tus existēs in quodā anguloz Interea qm̃ huiusmodi. prime se
quētia in plurib; veteribus repperi codicibus varijs rēporibus

varijs manib⁹ litteris cōmēdata. negligentia nihilomin⁹ cuiq³ di-
turnitate obscura: nolui nō eo qdem qm̄ iccirco rationē vndiq³
argute cōsideratā viderē. Sz ne in sua presertim professione liber
su hic noster sincopatus in lucem ferre: opere pretiū a semi mar-
tino vel circa in kalapilis scilicet sub celesti arietis natu⁹ erit nō di-
ues: nec pauper cito irascetur cito nisi maledice sibi respōdeatur
placabit doctrine cupidus: et eloquētie: ellati: varij: mobilis: et fe-
stini animi erit. fortunis multiplicibus: maxime ppter f. minas:
afficiet mendosus per indeq³ erit incredulus. magna pollicebit⁹
parua perficiet. ad magna rerū momenta sat agentē animū habebit.
negociū autē: rei q³ perfectio ab eius lōge cupiditate distabit
aucupijs piscationib⁹: et venationibus gaudebit. fornicator erit
et damnū patietur: pro amicis scādalizabitur: ab inimicis insidi-
abitur: ab affinis calumniabit⁹. ex pluribus mulierib⁹ filios ha-
bebit. Sed primogenius nō erit lōgeuius in tibijs sentiet lesio:
onē: e quadrupedibus discrimen patiet⁹ ab equo prosterne⁹: et ci-
catrizabitur. si ante trigessimū tertium annū vxorē duxerit multum
eius cōditio degradabitur. ppter agnū suū luore: et laibus
afficietur. per vxorem scandalizabitur. genex: et nurū videbit: et
per inde ad celebritatē exaltabit⁹. ex proximi infortunio et morte
ei res augumētabit⁹. alienis laboribus gaudebit. de aduersarijs
vindicabit⁹. egrorations patietur. vnde si euaserit: testimoniū
ex cōstellatione habet viuendi annos octuaginta duos: et mensē
dimidiū si deo placuerit. Sub eius autē signo nata puella erit ira-
conda: inuida mendax: nubet. Sed virū suū relinquet. et alij ad-
herebit meliorē si vixerit fortunā recuperabit. Signū habebit in
facie. siue in capite Mater filiorū erit Sed primo genit⁹ diu nō
viuet. Mensibus octo ab annis triginta grauē egritudinē patiet⁹
vnde si euaserit: Testimoniū ex cōstellatione habet non breuis:
neq³ longissime tamē vite future. pretereā tūc vtriusq³ sex⁹ na-
tis maris dies. et saturni erūt meliores. iouis vero mali: Reliq³
messi. Itē tūc nati in hoc maxime arietis nature sunt relatiui: q³ si
cūt frequēter arietē recidit: et crescit lana sic isti frequēter propter
eorum instabilitatē amissis suis bonis aliena recuperant. in hoc
mense fit vernū equinoctiū Marcij dies peculiāres duo dicunt⁹

in felix
aprilis

sub v. o. x. p. 10

*Manij. d. n.
gublar.
72 ad 19
aphorismos*

tur eliciaci. videlicet primus intrante mense: 7 quartus exeunte.
alibi repperi martij mensis infelices esse quartūdecimū: 7 sic suc
cessive vsq3 ad decimū nonū. Ad martij sequit apulij ab apiendo
quasi apilis nominatus: mensis quidē florifer frondifer pulchz
pulcherimus ipse orbē vbiq3 reddens. tūc oñis ager tunc oñis
parturit arbor. Tūc frondēt silue tūc formosissimus annus: canit
poeta. Ad apilis preterea billaritatē accedit q3 celū nubibus du
dū obductū 7 mare quod quasi clausū fuerat nauigantib9 terre
q3 verna temperie plantarūq3 passim aperiunt germina
¶ Apilem qdam a spuma nominatū volunt quam greci αφοον
vocat. vnde venus αφοοντις dicitur q3 ex spuma orta creda
tur. ex venere natū aiunt enēā: qui veneri matri aprilē non sine ge
niali ratione deuouit. Sic factū est: vt primi duo anni mēses mar
ti: 7 veneri geminis tanq3 vrbis principibus dicati fuerit. Apri
lis mēse mulieribus. pcedētib9 venereis frondibus coronatis
oli sacrificabant. Hic mensis ab egiptijs pharmutius appellat9
hoc mēse: q 7 cronicus olim est nominatus a sesqui vel circa ad
semanaiū sol tanx serenat. Itcirco prestantissimus baly astrono
mus. Quādo sol ingt ē i tauro in reuolutiōe: 7 habuerit testimo
niū 7 posse in āno: 7 fuerit liber ab infortunis sup terrā 7 aspere
rit ascendēs habebit qd videre cū regibus: 7 vtilitatē ac lucrū
7 si fuerit ifortunatus significat q3 attingēt eū pene tristitia 7 la
bores ex parte regū: 7 si cū hoc fuerit in aliquo anguloz peius 7
affixus erit. Rursus tanx sole lustrāte natus litigiolus erit 7 au
dax que facere voluerit. pperabit libēter amicis sua bona cōmo
dabit. Fracūdior i adolescētia 7 inuētute ac peregrinus erit suos
enim relinquet 7 cum extraneis vitā ducet 7 ad ministeriū bonū
puemet ānū circa vigesimū quartū secūdari sibi fortūa incipiet
p mulieres dirabit vxorē q destinata ei fuerit nō ducet sed aliaz
de qua ad aliū sit sermo habitus: officiosus erit: alioqui beneficio
rū inemor erit 7 i grat9 aliud dicer: 7 aliud faciet inimicorū suorū
victor erit canis nūlomin9 morsu ledef. p mulierib9 scādaliza
bit: ac tristitiā multā patiet ab eqs moetiū ac detrimētū hēbit ab
aq3 discrim patiet āno. 3. v. circa grauit egrotabit veneno nisi ca
uerit turbabit. vñ si euadet anno. 33. vel qrtio seu circa fortunis
babūdabit 7 exaltabit ad dignitatē ac lōgeu9 erit si deo placuerit

aphorismos de

Q - 8

*Q - 8. p. 1. d. 1.
aiq - 8*

Eodem tēpore puella nata officiosa erit ⁊ laboriosa alioqui lin-
 guae erit petulantis ⁊ mēdacis. Quicquid facere conabit faciet:
 pudoris infamiā patietur parentū bona possidebit. Aex diu p-
 pterea cu3 aduersarijs litigabit. Ab ānis quordecim in meliores
 partes perueniet plures viros experiet: ⁊ liberos habebit ad lo-
 ca ignota transferetur plures ad eius consilia confluent mulie-
 res: a quadrupedibus ledetur multū egrorabit: ānos viuet sexa-
 gita vel circa si deo placuerit gemā ad diginum ferre iuuabit. Lu-
 nae dies ⁊ iouis vtriusq3 sexus tūc natis vt plurimū sunt melio-
 res: dies vero martis mali. Reliqui aut mēsi. Aprilis peculia-
 res dies duo sūt eiciaci: vndecim^o scilicet ac duodecim^o: alibi de-
 cimum infoclicē esse legi. Rursus alibi sextū qundecimū: ac vige-
 simū. Item alibi primū aprilis diem infoclicē ⁊ peculiarites esse
 inueni Aprilis dies habet horas. xiiij. nox decem. Maius siue
 a maia mercurij matre: siue q3 Romulus populuz ro. eo mense
 in maiores diuiserit ⁊ iuniores siue ab actate maiore deinde q3 iu-
 niore iunū mallis appellare in mensū ordine tertio nature quo-
 q3 mihi libet ratione locare hoc mēse a dimidio nēpe vel circa ad
 selgiunū geminos ⁊ phebus ipse amplecti Jcarco baly. Quā-
 do inquit sol in reuolutione fuerit in geminis ⁊ habuerit testimo-
 niuz ⁊ posse in anno ⁊ fuerit liber ab infortunis ⁊ super terraz ⁊
 aspererit ascendens vel signū applicationis. Sic incrementum ⁊
 bonū in societate ac enutritis ⁊ forte plez habebit. Et si fuerit in
 fortunatus accident ei tristitia ⁊ grauamina ratione hoz predi-
 ctoz nec eius petitiones complebunt. preterea cum est ingemi-
 noz signo sol Natus parentibus formosior misericordiosior sa-
 piens ingeniosus alioqui iactator erit ad loca extera permane-
 bit libenter peregrinabitur ⁊ in patria non permanebit sua ne-
 gicia quipendet fortuna varia afficietur pecunia prima cā custo-
 diet mediocres diuitias possidebit alienis mulieribus abutetur
 canis morsu ledetur igne v'l ferro cicatrizabitur equora tranabit
 annos circa. xxxvi. peculū ei crescet ex quadrupedibus egrota-
 tionez habebit. vnde si euaserit: se q3 a discriminibus cauerit erit
 longeuus. Eodem tēpore puella nata laboriosa erit: ⁊ aliena bona
 nāscī procurabit erit Intelligens billaris ac liberalis falsis nihil

minu-
 quid
 tias
 culu3
 reiciē
 lere st
 us vo
 lune ⁊
 dicun
 bi legi
 maij.

Sub
 Mai
 solo m
 illius q
 Mai
 E J
 mulo p
 dicant
 rat mē
 silaba
 nman
 pulso
 Quan
 ⁊ habu
 ei offer
 forū?
 cancri
 sus rul
 ⁊ inge
 dānum
 amicae
 re den
 aduer

Dico aplos
 pph nan 11/2
 11/2

11/2

11/2

11/2

11/2

minus criminibus arguetur ideo in adolescentia priusq̃ sinistri
quidpiam accidat parentes vel qui parentum loco supstant nup
tias curēt quippe qđ tutissimū: est natorū maximeq̃ natarū vin
culū: 3: vmbō scilicet ad bonoris labeū nec non discrimina pluriā
reiciēda Lanis nihilominus morsu ledetur. locū mutabit deū cō
lere studebit pedū dolorē patietur. viuet annos circa .lxx. si de
us voluerit. Solis dies 7 mercurij sunt eis meliores. Dies vero
lune 7 veneris mali reliqui aut̃ messi. Maij dies duo peculiariter
dicunt infelices tertius v3 intrante mense 7 septimus exeunte. ali
bi legi. scđm septimū duodecimū i4^m. i5^m. xvi. 7 vltimū lune diez
maj. ceterū sub geminoz signo nat i vt plurimū p̃sperabuntur.

E vnde versus

Sub geminis nati bonis geminantur 7 auro

Maij non nulli cū pluuiosus mensis est madiū ab aere. v3. seu
solo madido volūt appellari hoz̃ curiosā nimīū supstitionē tāq̃
illius q̃nī chirotecatus vxoreē tractabat risu dignā arbitramur.

Maij dies habet vt plurimū horas. xvi. hor. viij.

E Junius a iunioribus: qui armis rem publicā iutarent a. Ro
mulo primū boedromij nomīnē mutato appellatus est. Sunt q̃
dicant iunonū a iunone antiquitus nominatū cui p̃cipue fue
rat mēsis hic sacer. De inde post longūz tempus detracta no
silaba iunū dictum. Ad huc alij sunt qui iunū a iunio bruto no
minatū putant q̃ vendicata libertate prim⁹ ipse rome consul ex
pullo tarquino. cal. in. sacru elio monte celebrauerit

Quando sol abenragel inquit in reuolutione ani fuerit in cancro
7 habuerit testimoniu 7 ipse in anno 7 fuerit sub terra nati inimici
ei offendant eum 7 si cū hoc non aspexerit eum luna erit peius 7
forti⁹. Preterea a lesquimio natus v3 circa ad sequiliū cū sol scilz
cancerū percurrit maculosus tūc natus erit 7 vt plurimū scabio
sus rubicundus iocosus. mulierū amator humilis pius sapiens
7 ingeniosus. At nihilominus ob luorez calūniabitur 7 perinde
dānum patietur Iurgijs litibusq̃ verabitur coniugis pena vel
amicæ afficietur cicatrice ex ferro vel sullo substiebit. De mulie
re demū vindicabitur p̃fecto suā causam dicet: 7 vindictam de
aduersario suo videbit equora tranabit. Sed cū paucō lucro re

Maij

Junij

Junius a Junio

Quinto

Natus Quinto

ut natus

uertetur. In aqulis modicū habebit ex veneno tortionē nisi cauē-
rit parietur: latente pecuniam Inueniet: ante quadragesimū annū.
sibi peculum crescat et diues erit ac longeuus Si deo placuerit
cuius omnia subiacent voluntati.

Q. de d. p. v. d. l. n. o. r.
puella nata
Eodē tēpore puella nata erit formosa siue saltez agilis cito ira-
scetur citoq; placabitur prudēs erit officiosa et iocosa ac verecū-
da alioq; sagax et fallax erit aliud enim dicit et aliud faciet. Sigs
obsequiū ei fecerit ab ea ingrātinū forietur eius aetas labo-
riosa erit cicatrices patiet. caus morſu ledetur ab alto cader In
aqua periculum habebit Inuestinoz disſeperantiā patiet ebria
erit primo maxime partu laborabit: et in becille pariet creaturā
secūdo partū valenior erit: et natus vegetior. Sed periculo erit
in pueritiā mortis obnoxior infamiae nota culpabitur: et ad bo-
noris discriminē ac Satellitū moerum deueniet. vsq; ad annos
xxvj plurima discrimina sustinebit: et ab oībus euadet: de suis
inimicis elationem forietur per viz suū ad aliquam dignitatez
perueniet: et beneficia consequetur viuet annos centū si deo pla-
cuerit. Atriūq; sexus tunc nati inimicorū victoria gaudebit: et
bonam tandem fortunā nascetur. Dies lune Iouisq; venerit
eis dicuntur meliores: Martis vero mali: Reliqui autem melli-
exceptis duobus Iunij peculiariter infelicitibus v3 vndecimo
et serodecimo. Alibi repperi decimū intrāre mense: et quintum
decimū exire. Rursus alibi legi. Infelices esse primū: sextūq;
ac septimū. Iunij dies horas habet quasi sexdecim nox octo: et
parum plus.

Q. de v. d. l. n. o. r.
in o. r.
Iulius a Iulio cesare: qui pompeiū superauit: nomia? et Iu-
lij mense in sua regia Sol flagrantissimū spatianur: Quocirca
rursus abenragel. Quando sol inquit in reuoluzione ahcuius an-
ni fuerit in leone et in aliquo anguloz in bono statu ab infortuniis
liber et habuerit tellionū in ano: et radice corpus significat sanita-
tem et vtilitatem ac lucrum: et si infortunatus fuerit domi suae ac-
cident ei dolores: et si fuerit in hoc statu remotus ab angulis et in
fortunatus: et super terram hac infirmitates minores: et leuiiores
erunt Natus a seſquimulio vel circa cū Sol v3 est in leone: Ma-
gnanimus erit: et audax arrogans: et palam loquax superbus de-

risor: et
anno n
scetur.
bitur q
ammiſi
cabilis
ter per
res: in
anno. p
det dec
ri codic
in leone
miseria
gesimo
quente
inuidia
proprio
retro
niet per
accipien
ter fern
sibi inu
ocmagi
noſtici
teret.

Eodē
uida co
scetur: c
hum sp
timosep
insidiab
tur: et ad
cipiet fa
qui. Se
Aspecc

rifor: Ingratus: alioqui misericors: a mulieribus floccipendet.
anno trigefimo tertio vel circa si tunc usq; vixerit peculū nanci-
scetur. āno vero trigefimo sexto: 7 septimo: vel circa adeo insidia-
bitur q; omne desiruet. Ars publica ei dabit qua mediāte que-
am miserit recuperabit dignitates assequetur propter quas ami-
cabilis fiet. a tribus precipue dominis fortunas fornicetur liben-
ter peregrinabitur: ab alio cadet pro filiis suis labores ac dolo-
res: in mente parietur canis morsu ledetur vnde vir curabitur.
anno. xxxvj. vel circa in dubio habebitur eius vita. Unde si eua-
det decennium 7 plus vivet si deo placuerit. In alio autem vete-
ri codice de huiusmodi nato infra scripta inveni v3. Cum sol est
in leone natus fortis erit: 7 audax formosus palam loquetur: 7
misericors erit cito irascetur: 7 cito in gratiam reuerietur anno tri-
gesimo. eius secundo peculū ei dabitur. post autem annum se-
quentem irascetur in peculio suo: 7 inuidias multas habebit per
invidiam proximi sui peculū suū disperget 7 beneficia eius
propter iram. Ars ei postea publica dabitur: qua duplum acq-
ret propter potentem personam ad magnam dignitatem perue-
niet per ecclesiasticum beneficium nisi gentilis fuerit pecuniam
accipiet a flumine vel mari verabitur. Ignis combustionem sen-
iet ferriq; lesionem: 7 canis morsum. In alieno loco sepulchrū
sibi inueniet. In periculo erit vnde si euaserit annos vivet circa
octuaginta. Si deus voluerit hec ita posui vt huiusmodi pro-
nosticum lectorem quocunq; pacto traditum repperi non la-
teret.

Eodē tēpore puella nata virgo erit fortis 7 audax animo fer-
uida contumeliosa palam loquat amica bilis elloquens cito ira-
scetur: citiq; in gratiam reuerietur placida: 7 misericors erit pri-
mum sponsum non obtimebit stomachi dolores patietur anno de-
cimo septimo vel circa. alibi repperi trigefimo septimo a primis
insidiabitur. Postea diuitias per potentes personas asseque-
tur: 7 ad magnas dignitates perueniet de aliena re fructuum per-
cipiet familiam prestantem habebit. Mater filiorum erit. Alio-
qui. Sed scilicet ultima semper.

Expectanda dies homini diaq; beatus

Ante obitum nemo:suprema funera debet.

Fluxu sanguinis patietur:canis nisi cauerit morfu ledetur.peregrinabitur a combustione aque presertim seruens dolorē vel periculum habebit ab alto cader. Unde si euaserit:atq; si deus uoluerit:erit longeva.vrriusq; sexus tunc nati erūt in constantes & misericordes. Solis dies martis: & mercurij sunt eis meliores. Dies veros:urni mali. Reliqui aut̃ melli. Excepis Iulij duobus infelicibus qui peculiariter mali habentur.v3 primo & vndecimo. Alibi legi eiciaci esse tertiu decimu mense intrante & decimu exeunte.alibi legi Secūdum sextu decimu:ac decimu nouum. Rursus alibi legi tertiu decimu: & vigesimu:nec non excepis pariter augusti duobus: qui peculiariter habentur infelices videlicet primo & secūdo.alibi legi augusti primu diē lune: Itē sextu decimu ac decimu septimu.alibi legi decimu nouu vigesimu ac trigesimu.vigesimu aut̃ primu equidē in meis negocijs vt plurimu discriminofus iuueni. Iulij dies habet horas .xv. hor. viij

Augustus

175

¶ Augustus q sexulis prius nominabat ab augusto cesare & nominatus est .hoc mēse vt tu melistue Francisce petrarcha: laorā: quā nilominus vt amantēz decet:virginē semper canebas arcuissime amplexus es virginē phebus amplectitur: Quocirca rursus baly Quādo sol in reuolutione inquit fuerit in virgine: & sup̃ terrā & asp̃xerit ascendēs & habuerit aliquod testimoniū in reuolutione nati significat sanitatem: & q̃ pcurabit: & p̃tē substantiam ac doctrinā & si cum hoc auxiliu habuerit a fortunis in voluntate & p̃tione sua eius perficiet voluptatez: & si habuerit ibi testimoniū ab infortunis significat infortunū & q̃ non complebit qđ voluerit maxie si infortune testimoniū habuerint in reuolutione ¶ Preterea natus ab augusti reliquo cū sol v3 est i virgie ad sex quigorpia domicilosus ingeniosus verecundus iracūdu⁹ p̃p̃treaq; tūc magis: q̃z per aliam cāz magnanimis & in arte: quā optauerit solerferit & cupid⁹ primā cōiugē nō obtinebit de suo peculio detrimētū habebit suos si vixerit inimicos supabit: meliora tēpora consequetur & suas fortunas crescere videbit in alienū locū intrabit.ceterū incubit ei circa annū septimu magnū discrimen ex aqua presertim vel cū moris periculo egrotatio vñd

fi euas
bilon
rator
tur. &
da pu
sed of
annu
piuer
a mul
bitur
re viol
nebit
rum d
rit. A
q̃ vix
cet sun
cepis
qui ser
cimuz
rum d
em lun
ras
Septē
fir: hoc
do sol i
quod t
itinerib
rit cū e
ad sem
norum
norabi
tum sun
uabit a
que tan
anno tr

si euadet annū circa tertūdecimū ei fortuna incipiet secundari. nī
bilominus in aqua turbabitur Quicqd sciet non celabit osten-
tator ⁊ in anis glorie cupidus erit morboqꝫ seu ferro cicatrizabi-
tur. Eodem tēpore puella nata ingeniosa erit iracunda verecon-
da pudica familie sue saluo pudore beniuola officiosa laboriosa
sed officiorū negligēs animo prouido quodcūqꝫ voluerit faciet
annuz circa quintūdecimū sataget vt maritet primuz queꝫ cūcu-
piuerit viruz non obtinebit eius primogenitus vitalis non erit
a mulieribus maleficia ⁊ beneficia consequetur In aqua turba-
bitur ab alto cadet dolores patietur ferro cicatrizabitur mori se
re violentie discrimini erit obnoxia vnde si euaserit peculia obti-
nebit. varias nihilominus prius fortunas experiet Mancipio
rum domina ad dignitatē perueniet ⁊ senectutē si domino placue-
rit. Atriuzqꝫ sexus tūc nati adeo turbationes maximas patient
qꝫ vir resistere valebūt. Solis dies ⁊ mercurij in natiuitate scilicet
sunt eis meliores. Martis vero mali. Reliqui autē messi ex-
ceptis duobus septembris eiciacis videlicet tertio ⁊ undecimo
qui semper mali perhibentur. alibi legi tertū itante mense ⁊ de-
cimuz exeunte. Rursus alibi primū quartū quintuz decimuz se-
xtum decimuz ⁊ uigesimalū secundū legi. Rursus alibi vltimū di-
em lune septembris infaustum esse inueni: Augusti dies bē bo-
ras

Septenber ex eo dictus est qꝫ in recto mēsuꝫ ordine septimus
sit: hoc mense sol libram ingreditur quocirca rursus baly Quan-
do sol ingt in reuolutiōe fuerit in libra super terrā: ⁊ habuerit ali-
quod testimoniū in āno: natus faciet itinera ⁊ scies bonuz in illis
itineribus a statu solis in se ipso ⁊ plāetarū qꝫ cōmixtiōem habue-
rit cū eo: preterea natus a semi septembre cū sol scilicet est i libra
ad semi octobrē vel circa fortis erit: ⁊ potēs in fermone in domi-
norumqꝫ negocijs honorabilis ⁊ prelatus erit a maioribus ho-
norabitur ignota loca permanebit ⁊ fructū consequetur: Secre-
tum suuz in mente bene custodiet: quicqd pollicebitur raro ser-
uabit ab emulis infidiabitur: Anno quito decimo vxoreꝫ ducet
que tamē vel cito morietur vel eum relinquet. alibi legi vxorem
anno trigesimo quinto ducere debet: quā si ante duxerit non ob-

tinebit a proximis ledetur: qui ei benefecerit ab eo ignorat⁹ erit
nihilominus mortuorum rebus ditabitur: lucrum ei dabitur grauissi-
mum nihilominus damnū patietur aurantibus non credet egrit-
monia habebit in capite: per feminas ditabitur ad eius psilia mul-
ti confluent ab alienis animalibus lesione sustinebit: equos: et
boues acquireret: ex quibus deinceps damnū et iniurias patietur
propter feminas aduersis casibus afficietur: Si ad annos xxviii.
peruenerit. viuet mox annos sexaginta vel circa si deus voluerit.
Eodem tempore nata puella Amicabilis ac billaris erit ad igno-
ta loca ducetur. Viro suo gaudebit. Si vsqz ad quintūdecimū
annū non contrahet matrimoniū maritari deinceps negliget et nō
peregrinabitur. Anno trigesimoterio vel circa secundabitur ei
fortuna et honorabitur nihilominus grauiter egrotabit combus-
tionem sentiet. Unde si euaserit viuet annos circa quinquaginta
et plures si deo placuerit. Octobris dies duo peculiariter sunt ei
ciaci v3 tertius et vndecimus. Alibi legi ciciacos esse tertium men-
se intrate Et decimū exeunte. Alibi rursus legi. primū septimū
Sextūdecimū: et vigesimūsecundū. Octobris dies habet horas
dece3 et paulo plus. nox q̄si. quordecim Octobrē et superiores mē-
sem. I3 suis sibi Dominan⁹ cognomentis ascuerit nihilominus
iugulato illo sua sibi rursus q̄ ille in mensū ordine septimus hic
octauus sit: nomina resumpserunt. hoc mense phebuis suis sagi-
tis qppe cupidineis minus validis scorpionem ferit: neqz nocet
Quocirca rursus baly. Quando sol in reuolutione inquit fuerit
In scorpione: et in aliquo anguloz in bono statu presertim si fue-
rit in medio celis: et habuerit aliquod testimoniū in reuolutioe Si
gnificat q̄ habebit dominiū regis: et habebit bonū lucrum et in-
hereditatibus incrementum: et si remotus ab angulis fuerit: et sal-
uus ab infortunis: et damnis: et aspererit ascendēs. Intromittet
se de laboribus: et populando: et societas: et consanguinei eius le-
tiniam: et bonum habebunt. Preterea natus a sesquioctobre cū
sol v3 est in scorpione ad sesquinouēbrem: vel circa fortunatus p-
sertim in fornicationibus erit: audax: et amicabilis erit: alioq̄ blā-
do sermone deceptor: aliud enim dicet: et aliud faciet fornosus

erit
neq
ei n
la B
rius
vict
vix c
te cir
finū
tural
C B
mun
rem
grina
patie
mori
nabi
nis m
cis. v
sextū
tum i
coran
res. n
C M
mide
nerit
turba
operi
fabitu
bit ali
crabin
Eode
Et im
inimic

erit vel saltem facetus: et iocosus In prima iuuentute non diues:
neq; pauper erit. Sed postea fortunis habundabit. prima vxor
ei non dabitur Alibi legi superstitiosior: scilicet Et vani credu-
la Annū circa decimūquintū dolorē gēitaliū patiet: canis vel alte-
rius animalis morſu lederetur peregrinus: et inimicorum suorum
victoriosus erit Nihilominus ferro cicatrizabitur egrotabit Et
vix curabitur. In pueritia circa annum septimum vel in iuuentu-
te circa trigefimum iminet ei discrimen. Si vsq; ad annum trige-
simūtertium vixerit superuiuet ānos circa quinquagita Juxta na-
turam suam Et plures si deo placuerit.

Eodem tempore nata puella amicabile Et prudens erit pri-
mum sponſum non obtinebit. deinde altero gaudebit Et hono-
rem ppter ipsum assequetur inimicorum suorum victrix erit pere-
grinando pecunie pondus nāciscetur stomachi pleniq; dolores
patietur cicatricem habebit. annū circa septuagesimūseptimum
morietur vel ante namq; iminent ei venenorum discrimina: vene-
nabitur: Dies martis et saturni sunt eis meliores. Dies vero io-
uis mali. Reliqui autē mēſis exceptis duobus nouembris eicia-
tis. v. z. quinto Et vigesimo. Alibi legi secundū quintūdecimū:
sexūdecimū Et vigesimūoctauū eē inſolices. Rursus alibi qn-
tum intrante mēſe ac tertium exeunte. vtriusq; sexus tūc nati erūt
coram adulatores et ad ſcorpionis apoteſina retro detrahito-
res. nouembris dies habet horas octo nox ſexdecim.

Natus a ſeminouembre cum ſol ſcilicet eſt in ſagitario ad ſe-
midecembrē v. circa bonū omnium ſucceſſum habebit que cogita-
uerit facienda Et mature cepit adimplebit. Inſequa nihilominus
turbabitur extranea loca permeabit Et cū lucro reuerteretur eius
operibus v. plurimū fortuna fauebit. Luz magnatibus conuer-
ſabitur annum circa vigesimūseptimū magnum moetum habe-
bit alienum peculūm dirriget equora tranſibit. Sed ibi non lu-
crabitur Ante annos octuaginta morietur.

Eodē tpe puella nata laborioſa et amicabile iocoſa cogitabūda
Et miſericors erit lacrymātes ſi lacrymās vidē nō poterit. De
inimicis ſuis. alijs auxilijs triūpabit. plures puicias pagrabit

In iuuentute infidijs plurimis erit obnoxia filiorū nihilominus mater erit ⁊ parentū bona possidebit. anno .xv. vel circa debet nubere: multū egrotabit oculoꝝ passione afficiet. emulos habebit: atq; damnu per inde patietur viuet annos circa lxxx secūdam naturā suam Si deo placuerit vtriusq; sexus tūc nati inconstantes: instabiles ⁊ in suis negocijs. variables bone nihilomin⁹ semper erūt cōscientie: ⁊ misericordes: alijs meliores: q̃ eis alijs. **Dies lune ⁊ veneris** pecculariter dicunt eis meliores. **Dies vero martis: ⁊ saturnij mali** Reliqui aut̃ messi exceptis duobus decembris eiciatis qui vt plurimum mali dicuntur videlicet septimo: ⁊ vndecimo. alibi legi tertium: sextum: decimū: septimū ⁊ vigesimū secundum esse infelices. Rursus alibi decembris eiciacos esse septimū intrante mense: ⁊ decimū exeunte: infaustūq; vltimū dieꝝ lune decembris in codicibus pluribus legi veteribus. Interea precipue noster abérageł audiatur. Quando sol i reuolutione fuerit in sagitario: ⁊ habuerit testimoniū in reuolutione: ⁊ fuerit in aliquo anguloꝝ ac in bono statu. natus habebit bonum ⁊ letitiā ⁊ proleꝝ illo anno. sed si fuerit infortunatus accidēt ei tristitie multe ⁊ morient̃: et aliqui ex filiis si eos habuerit. Rursus idem antoz. Quando sol in reuolutione aut̃ fuerit i capricorno ⁊ habuerit posse: ac testimoniū i āno. Significat i firmitates ac dolores tristitias multas vilitatem ⁊ modicū nomen: ⁊ q; nat⁹ associabitur hominibus i ferioris conditionis: q̃ ipse sit. Natus in semichoo cū sol scilicet est in capricorno suspitiosus iracūsus laboriosus ⁊ fornicator erit alienis rebus abutē libus verabit quadrupedum ductor erit primā vxoreꝝ non obtrinebit muliū infidiabitur in iuuentute multis bonis habundabit. Annūꝝ circa sexū decimū peculūꝝ ei dabitur in omnibus constans mēte fortis corpore ferox ⁊ puellarū amator erit presertim pauper quapropter egrimonijs ac doloribus affligetur. Eodem tempore puella nata metuens erit cito erubescet a trib⁹ presertim dominis fructū habebit suos inimicos vel potissimū inimicas superabit in iuuentute multū peregrinabitur vel monacabitur oculoꝝ passione angetur tamē domino cōcedēte viuet ānos circa lxxx. **Dies martis ⁊ saturni** sunt eis meliores **Dies vero solis mali.**

Relic
cer ⁊ s
Rursu
mum
Alge
climi
damu
dus en
tum ha
dere v
grabit
bus p
xxxx
terea d
bus daz
verecu
obtrine
bonum
diuitias
vq; ad
quinqu
bonore
Eodem
que se
libus
permea
nam for
coena i
nati dit
ne ⁊ ve
mensi
malos
bi legi
me sequ
quotos

Reliqui autē messi exceptis Ianuarij duobus eiciacijs primo videti
cet 7 septimo alibi legi primū mense intrante 7 septimūz exeunte
Rursus alibi secundū quartū sextū vndecimū quintūz 7 vigesi-
mum quintū infestos esse In non nullis veteribus libris iueni
Agenūc ad natiuitatē que ab hydra mibi ad pisces transit carba-
clisimi quidē secundū magnum philosophū causa age inq̃ acce-
damus. Euz aquariū phebū cōpescit natus amicabile: 7 cupi-
dus erit in vanū non credet grauitē ac diu egrotabit in aqua me-
tum habebit annum circa vigesimum tertiu ei quasi deridēs ari-
dere videbitur fortuna pecunia ei dabitur loca varia ac extrea pa-
grabit: 7 sine lucro reuertetur alienis laboribus dirabr. Sed liri-
bus prius valde vexabitur: Pater filiorū erit viuēt ānos circa
xxxxxx. secundū suam naturā 7 plures si deo placuerit. Pre-
terea de nato euz per saturni domū humidā sol spātiatur In qui-
busdā alijs veteribus codicibus legi videlicet amicabile erit 7
verecundus in credulus dānum patietur: primaz sponsam non
obtinebit meliorem locuz recuperabit 7 suaz cōiugē de malo ad
bonū ducet. mutato loco vbi natus fuit: alienis laboribus ad
diuitias perueniet terras multas peragrabit ledetur a ferro. Si
vsq̃ ad trigessimū secundū annum vixerit superuiuet annos
quinquaginta vel circa iuxta naturā suam. fortunā sibi suam 7
bonorem crescere videbit Dies lune caput non lauet
Eodem tempore nata puella delitiosa erit et vt plurimū veridica
que se dicet facturā faciet cōsiliū bonū de filijs habebit. Atramē-
linibus 7 aduersitatibus affligetur peculū ei obdatur ignota loca
perineabit annuz circa vigesimū secundū prosperiorem fortu-
nam sortietur de quadripebibus damnum patiet nato mari erit
coeua iuxta naturā suam Si deo placuerit. virtusq̃ serus tūc
nati diuissimi nūq̃ Sed boni sortij arcani 7 fideles erunt Dies lu-
ne 7 veneris sunt eis meliores Saturnij vero mali. Reliqui autē
mensi exceptis februarij duobus eiciacijs quos fama est semper
malos esse. videlicet quartū intrante mense 7 tertium exeūte. ali-
bi legi quintūdecimū sextūdecimū decimūseptimū 7 proxi-
me sequentem esse infestos dies Sunt qui velint eiciacos dies
quotos liber intelligi semp debere mensib⁹ exeuntibus non autē

irrātib⁹ Meli⁹ nī ijs oib⁹ egdē cēleo eos sēnī q a stellaz 7 pla
 netarū i fluxib⁹ 7 nī a tēpoz pcessu hūe dierū nūero dies aūt feli
 citatē v⁹ e pverso pterea Qñ igr baly sol i fuolurōe fuerit i piscib⁹
 7 būerit testioniū 7 posse i illo āno 7 i format⁹ sit nat⁹ bēbit mltas
 tristitias sū iure 7 forte aliquatūlū bōi Itaqz crōica: nat⁹ i cauda:
 cū sol v3 pisces iaurat cupid⁹ 7 p inde vag⁹ amicabit⁹ offitiosus:
 iocosus lusor dceptor 7 fornicator erit arte musica dlectabit i iu
 uēute suoz erit negligēs negotioz cū pbis viris v⁹ labit nīlomi
 n⁹ alia dicit 7 alia faciet Alioq viduaz mīsebit 7 pupilloz pecu
 niā latrē seu ptiōi qd piā iūet vel iūctū vsurpabit In sua sapiē
 tia nimis p⁹hdz suosqz pīde hostes nī extiabit ligūā audacē 7 foru
 nā qñ bēbit ex snia diues erit 7 p pegrinū boiez magnā viz pecu
 nie nācīscet. p⁹mā spōsā nī obriabit vbi nat⁹ ē nī pmācbit. Si ānos
 32. vixerit erit lōgeu⁹ si de⁹ voluerit. eodē tpe nata puella: erit aio
 fernida: p⁹uēliosa: liugiosa: 7 fortūas varial expiet oculoꝝ passio
 ne anget pudoris ifamiā sorniet viz suū relinq⁹: 7 cū alio pegria
 bi⁹. Stōaci Et mīcis tortiōes patiet. Dies lune Et veneris sūt
 eis meliores. Dies vō martis. Et saturni mali. Reliq amēssor
 cepto p⁹serti sēp qntilunio. Quinū fuge: pallidus orz⁹: Neumēi
 desqz satae ingi v⁹gili⁹. vtriusqz sex⁹ nūc nati varijs casib⁹ vera
 bunt⁹. In qb⁹ libitū suspitio ē i iuēute. Interea nemo mibi ve
 li succēseat: q i p⁹habitis Dei volūtātē dieb⁹ boīs moerito qdē
 posueri Nūmiz bec ipugnat demētis atqz puanis eiōacos dies
 habere supstitiōi est. De qb⁹ qm mētiōē feci locus me admo
 net iccirco q i veteri quodā codice reppi quē ab occulātē posset
 fore p⁹cib⁹ pecūiaqz vir extōsi palā facef. v3. Augurioꝝ: Decies
 audito: lūine: clāgoz: Jāuari⁹: februari⁹: mart⁹: ap⁹ril: mai⁹. ligi
 alus: abies: coluit: col⁹: exēute: galeu: iuni⁹: iuli⁹: august⁹: septēb⁹
 octob⁹: nouēber. decēber. nōndū ē: q oī mēse nālīt duo dies sūt
 eiciaci: in qb⁹ nasci: atqz aliqd icōbat. Infaustū p⁹hibet. Los eg
 dē theologoꝝ l3 snia sit: oēs dies bonos a bono dō creatos esse: m
 ad habūdātē cautellā l3 a bono dō dies oēs creati sūt: qppe q
 7 salamādras: 7 basiliscos creauit: norādos veli. Itaqz sciēduz
 est q p⁹ia sillaba. v3. au. seruit Jāuarij p⁹io dici a aūt est p⁹ia
 littera alphabeti: 7 Jāuari⁹ ex eo ē bābū⁹ p⁹im⁹ anni mēsis. q
 ante p⁹imā vltim⁹ putabatur decēber quo 7 i postez qdē ordie

Jāuarij

Januarius Februarius Martius Aprilis Maius

Junius Julius Augustus September October November December

semp
 nuari
 ordi
 In vr
 alterā
 rōis ex
 ficabā
 p⁹ia p
 septia
 ordinē
 septim
 v3. fū
 ē cicia
 lra alp
 buari
 ligēdū
 nūm
 itodic
 In sup
 los die
 p⁹mū a
 qz liba
 disput
 dē ipo
 b⁹ vet
 sollicit
 phie m
 si⁹ disp
 sator q
 Da p⁹
 ce repp
 nēmi v
 orōne
 cōphē
 par ē b

semp existatus ē. Numa siquē solis cursu diligēt⁹ exq⁹ito Ja-
 nuariū primū: 7 Februariū secūdu addēs sic successiue reliquos
 ordinauit. Januari⁹ a Jano d^r: quē autē qdē sex 7 filuestrē cultū.
 In urbanū: ciuileq⁹ mutasse pinde ipsum bisfrōrē fingunt q⁹pe-
 alterā ex altera viuēdi normā p⁹posuit. Februari⁹ at velui lustra-
 tōis expiatiōisq⁹ mēsis: qdō nomē ipm significat. nouo. n. tūc sacri-
 ficabāt germie: 7 lupealioz celebratē: q⁹ vt plurimū lustratiōi ē
 priā pagebāt. Scda fillaba ē guriōz cui⁹ priā lra ē. g. g. aut est
 septia lra alphabeti. Itaq⁹ prim⁹ 7 septim⁹ Januarij dies p⁹ buc
 ordinē sūt eiciaci. p^m aut itelligit vt nōnulli putāt. Intrāte mēse
 septim⁹ exeūte. Decies scda carnis dictio alij mēsi Februario.
 v3. fuit. Sic aut. d. ē q^rta lra alphabeti. Sic q^rt⁹ februarij dies
 ē eiciaci⁹. cies ē scda dictiōis fillaba: cui⁹ priā lra ē. c. e. aut ē tria
 lra alphabeti. Itaq⁹ tern⁹ dies exeūte scdm maiorē opinionē fe-
 bruario ē eiciaci⁹. Sicq⁹ subsequēter d⁹ oib⁹ alijs dictiōib⁹ ē itel-
 ligēdu q^rū q⁹libz iuxta p^rscriptū ordinē fuit suo mēsi. Interea me-
 mini me legisse eiciaciū diē eē lune vltimū februarij. huiusmōi diē
 ito diciores faciūt i signis p^rferti 7 i⁹fluētijs malis mali planctae.
 Insup memini me legisse tres p^rferti eē i āno quolibet discriminio
 sos dies gnāles v3 ebdomade ternū Januario exeūte. ebdomad
 p^mū aple intrāte 7 p^mū quoq⁹ augustō it^rate. Ijs sup^riciali⁹ tā
 q⁹ libatis q⁹pe leuiorib⁹. nūc. p^rfundi⁹ d⁹ hūana geneti deo dāte
 disputabim⁹. Qm sup^r qdā erudimēta d⁹ spatio hūane vite co-
 dē ipō s^mōe nu libi mibi mutato susq⁹ d⁹q⁹ tradidim⁹ quē i aliq⁹
 b⁹ veterib⁹ codicib⁹ reppi 7 qm bec ipsa res ē quocirca maxie
 sollicitū ē gen⁹ humanū h i loco potissimū: diuio pri⁹ cū philoso-
 phie mōarcha xpiano auxilio inuocato d⁹ hūano euo paulo abstru-
 si⁹ disputabim⁹. Q q⁹petua mūdū rōne gubnas. terraz celiq⁹
 sator q⁹ tēp⁹ ab euo. Ire finis stabiliq⁹ manēs das p^rcta moueri.
 Da p^r augustā mēti p^rsidere sedē. Da fontē lustrare boni. da lu-
 ce repp^rta. In te p^rspicuos ai defiger visus. Sup^rstino seu vāitas
 nēmi videat. Si d⁹ hūana vita traciatur⁹ q⁹ oiporēs ē b^r cui vūq⁹
 o^rone di auxiliū 7 lucē iploraueri. hic siquē hōib⁹ tāq⁹ artifex i
 cōp^rbēhib⁹ ille lz spūs i⁹st^ris q⁹si v^rat efficacib⁹. T n cū būlitate vt
 par ē būanis p^rcib⁹ 7 būani pariter ad bonū p^rsiliū mutatiōe siniae

februarij

diuine illius nempe omnia dei opera infinita humanū intellectū
longo intervallo precurrūt : nulla facta mutatiōe mutatio ad spe
culi quidē apothelasma videat̃ cui si in gnata hominis facies ostē
datur in quinata quidez Si lora nitida eadez nulla speculi muta
tione facta representatur quippe cū animā intelligentia scientez ⁊
ratione sapientem vt inquit plato deus genuisset fati legeꝝ eidem
dictitāte cōscientia docuit. fati aſit lex huiusmodi ac deus edixerit
Si hoc egeris tū mō iuſſu neceſſario ſequetur illud ⁊ econuerſo.
Nēpe illius vel huius noſtre eſt optionis electio. ſydere tū incli
namur. Eius aut̃ obſernatio vt ſcribit in quadripartito ptholo
meus ex loco albileg ⁊ eorū que ſuper albileg poteſtatē habuerit
nec non et ſtellarū interſcientiūz locis conſideratur. Iſtarū ve
ro rerū vnius cuiusqꝫ notitia eſt vt ſubiungit̃. primum nanqꝫ no
bis ſcire conuenit quod loca albileg illa ſunt in quibus ſtellā cui
ius dominiū fuerit albileg eſſe oportet hic aut̃ ſuper ſignūz aſcē
dentis qđ eſt a quinqꝫ gradibus qui ſuper orizontez ante ipſum
aſcenderāt vſqꝫ ad. xxv. q ad aſcendendūz remāſerint ⁊ poſt hoſ
gradus qui in horūz triginta graduū dextera exagona radiatione
cōſiſtunt qui ſunt domus fortunij. At bi qui ſunt i eorū aſpectu
terragono qđ eſt mediūz celi ſuper terrā ⁊ gradus etiā qui ſunt i
eorum trigona radiatione qui eſt locus qui nūz appellatur nec
nō ⁊ gradus q ſunt in eorū oppoſitiōe q ē occidēs horū aut̃ id qđ
ad pmittēdū pueniēs eſt: eo q fortioris auctoritatis exiſtit. Id eē
dicif. qđ ē celi mediū ſup terrā. Et poſt hoc aſcendens demceps
id quod celi mediū aſcēdit: ⁊ poſt ipſūz occidēs: ad qđ celi mediū
precedit. Omne autēz quod ſub terra moratur hac in re tam pre
clara. Et excellenti pretermittendum fore decreuimus: preter id
quod aſcendens ſuper terram apparuit. Illoꝝ vero que ſu
pra terram ſunt ſigna: que cum aſcendente non colliguntur: ob
ſeruanda non ſunt nec etiam ſignū aſcendens: ante aſcendens
quod laboris domus appellatur. Ob hoc: quod cum hoc etiā
quod ab anulo remonetur: eius fortunūdem ad terram proue
nientem ſpiſſus: ⁊ obſcurus vapor qui ad ipſam ex humiditate
terre aſcendit diſturbat: ⁊ deſtruit. Poſtea conuenit vt quatuor
dominantia: que ſunt ſol: luna: aſcendens: pars fortune eorūqꝫ

(iivo
mana

loc
tun
ad
ban
pun
tio
Ico
deb
dit
zi y
de ſ
circ
mal
tatis
⁊ ſi
to lu
rum
nan
digi
cōtr
fura
auri
buū
mitt
nea
ad r
linea
nua
loza
qꝫ c
nim
duce
tem
rube
na ru

locoꝝ dispositores. Albileg constituamus partem autem for-
tune sciemus si numerum: quem innenerimus a loco solis. vsq3
ad lune locum in die ac nocte acceperimus: ⁊ ab ascendente inco-
bando illius numeri q̃ritatem scdm signozum successionem co-
putauerimus: ⁊ coetera. vt ibide in capitulo decimo de vitae spa-
tio continetur. Preterea in libro abrahæ bebrei d̃ natiuitatib⁹.
Accirco plurima tractantur: vbi post figuram que ostendit natū
debere esse astronomū: agitur de vita vsq3 ad figuram que osten-
dit natum possessiones multas habiturū: nec nō in libro abdila-
zi yfagogico: q̃ d̃r alchabiri⁹ de magisterio iudicioꝝ astroꝝ: vbi
de spatio vitæ in natiuitatibus sc̃ie: subtiliter q3 disputat: Quo
circa insuper i eius opere de astronomia complura defferit albu
massar: baly q3. Sciendū interea est: cū puer in ortu suæ natiui-
tatis leditur multū in complexione: raro viuut vltra menses septē
⁊ si acciderit ex materia humida egrotatio augebitur in augmē-
to lunæ: eo q̃ tūc omnes augent humiditates corporuꝝ inferio-
rum. Senilem inuentā premature mortis signū esse Lato p̃diui
nauit. vitæ breuis signa Aristoteles ponit raros d̃tes prelōgos
d̃giuos plūbeū colorē: pluresq3 in manu incisuras nec ppetuas.
cōtra longe esse vite incuruos humeris: ⁊ in manu vna d̃nas inci-
suras lōgas habentes: ⁊ plures q̃ triginta duos d̃tes habētes
auribus amplis Triceni bini de d̃cnb⁹ in q̃ plinius viris auri-
buūtur excepta turduloz gente: qbus plures fuere: lōgiora p̃
mitti putātur vitæ spacia seminis minor numerus. Rursus a li-
nea manus que incipit a monte: indicis ⁊ p palme mediū tendit
ad restrictā ellici lōgeuitas sen vitæ breuitas potest. Si. n. haec
linea sit satis lōga ita q̃ extendat ad restrictā vel iuxta: ⁊ sit conti-
nua eiusdē latitudinis p totum decēter lata: ⁊ p̃funda: ⁊ bene co-
lorata lōgeuitatē significat: vite q3 securitatē ⁊ animi audaciā: at-
q3 cor optimū: beneq3 dispositū. Si vero fuerit discontinua: ⁊
nimis brevis talis vir raro vel nū q̃ ad optatum aliqd finem p-
ducet. Si quedā lineæ paruae succent lineā vitæ. ⁊ rēdētes ad mō-
tem polcis: malū minant. Si aut ad cōcauū tendit: ⁊ sint valde
rubeæ irā significat: ⁊ si supra dictā lineam vitæ sint quedaz gra-
na rubea: vel p̃cture inordinatæ nudant bonū valde luxu-

Sunt homi-
dentis Tr.
ginta duo
romedē

(i)vo
manu

riosum: et contentiosum qui forsitan tales moturus est lites quas
propter sanguis effundet. Et si apredicta linea vite descendat alia
linea et extendat se usque ad digitum auricularem: vel prope et sit qua
si flexa talis periclitabitur vel vulnerabitur et si hec linea vite ha
beat sub se quandam lineam parvam scindentem ipsam et respicientem bra
chium ac manus partes: Erit iste in periculo amittendi rem pro
pter quam quasi veller potius vitam amittere. Si due autem linee fue
rint iuxta lineam vite iacentes in fine montis pollicis significant bo
minem natura sua moriturum et si quedam linea descendat ab ista linea
vite et iungatur cum media naturali talis vulnerabitur vel vulne
ratus periclitabitur et si ab ista linea prope ipsius iunctura cum me
dia naturali descendat quedam linea ad mediam naturalem in ferus
respiciens. Iste a lancea vel sagitta vulnerabitur. Si autem quedam
linea secet predictam lineam vite in inferiori parte versus restrictam
faciens quandam parvam crucem cum bono colore temperantie et boni finis
signum est. Item quando media naturalis longa et extensa est prope
montem manus signum est audacis et longe vite et si dicta non ex
tendatur usque ad pectus manus. Sed recte ex opposito medietatis
medij et ibi uniatum significat homines prave vite et valde iuvenes
morientes. Ideo significat si plures in medietate predicta opposi
ti medij et supra dictam lineam extendatur in gremio. Ita quod transeat to
tum montem manus usque ad percussiones manus et ulterius: homi
nem longe vite significat. Sed in senectute egredere. Amplius si hec linea to
tuosa et discontinua atque obscura fuerit et non circumscripta. Domi
nus a feris interficiendum significat: et si iuxta hanc lineam in fine ipsi
us sint due parve linee coniuncte ex ferro vulnera significant: et
si in fine istius linee crux quedam parva: ex opposito medij vel auricu
laris reperiatur. significat hominem infra annum vel cito moriturum.
Si linea mensalis recedens ad radicem indicis habeat ramos rectos su
pra tendentes. Signum est exaltationis et bonoris induite: in pau
pere autem gradatam ascensionis ad predictam: et si dicta linea sit nuda si
ne ramis tendens ad radicem indicis hominem infortunatum sine di
uitiis vel dure vivere inlerandum significat et si hec linea sit coniuncta li
nee capitis et linee vite a deo quod iste tres linee faciant unum triangulum
talis homo in tanto crito discrimine ac timore quod se viuus esse

penitebit. 7 si bec linea cōiungatur cuz linea vite: 7 fiat angulus
ex ea 7 non sit ibi media naturalis talis homo decapitabitur. vel
ex in prouiso grauiter vulnerabit: 7 si bec linea respiciat mediaz
naturales erit in periculo 7 timore mortis. Sz bene euadet Am
plius si bec linea inter duos digitos se extenderit hominez vulne
re moriturnz significat 7 si linea fuerit crossea vulnera ostēdit fore
capitalia Si subtilis in partibus inferioribus Si rubea In pe
crore Si autē multe linee fuerint iuxta pollicem multa vulnera in
iuuentute significāt Si iuxta lineaz captis In infantia Si que
dam linea intersecans mensalem veniens ex quadrāgulo 7 ver
sus superiores partes rēdens in capite sui crucē parua habuerit
Signū est violente mortis ex parte bonorū suoz 7 si quedā li
nea venerit a linea vite intersecans mensalez significat hominem
merito forsam violenter moriturū. Itēz si quedaz linee pue sint
iuxta radicez mensalis: egrotandēs i prima etate significat Si iu
xta mediū i media Si iuxta finē in vltima etate significāt 7 si tales
linee procedant a parte superiori: erit egrotatio ex collera Si ab
inferiori ex flegmate. Si autē ex parte media 7 tendāt ad superio
rez partē: ex sanguine 7 si magis versus inferiorē ex mellancolia.
Si autem tales lineae in multitudine reppiantur In parte supe
riori magis q̄ inferiori Et sint in fine mēsalis significāt mortem
ex collera 7 specialiter si linea mensalis tendat ad partē supio
rem appropinquās cordi. Si autē fuerint plures a parte inferiori:
erit mors ex flegmate. Triangulus manus equaliū angulorū
habēs lineas pulcras 7 bene coloratas ac rectas Signū ē bo
nae nature sanitatis longeuitatis amicitiae securitatis vere cōpla
cētiae 7 excellētis famae qđ si ecōuerso fuerit perariū significabit
Si qđā linea est iter duas lineas Unde fit angulus sup̄m⁹ ita
ppi qua q̄ rāgar virāqz 7 se extēdat ad isra Tūc significat boiez
ex veneno vel pculsiōe moriturnz Sinister angulus q̄ cātura me
dia naturali 7 base triāguli si est rect⁹ significat bonitatē intellect⁹
7 sensus ac lōgeuitatē. si i man⁹ qđrāgulo fuerit triāgulus acur⁹
ex media nālī significat mōtales inimicos. Si qđā linea subtil⁹ ve
niat ad vltimā partē radicez pollicis 7 descēdat p mōrē ad lineaz
vitae vlt⁹ mediā nālē significat hominē lācea vel ensib⁹ vulnerādū

quedam linea parua oriatur ex fine mēſalis: ⁊ vadit ad radicez in
dicis ſubitanē mortem ſignificat: ⁊ preſertim cum quedā lineae
venientes ex angulo ſupremo iungant cū ea iuxta radicem p̄di
cti digiti ⁊ dicunt qdam qꝫ ſi fuerit linea veniēs a ſuperiori parte
montis indicis: ⁊ ſit cadens ſupra mēſalem vel iuxta: ⁊ talis linea
ſit valde rubea ſignificat mortem p fluxum ventris: ⁊ ſi talis li
nea extendat verſus mediam naturalem ⁊ acuatur ſignificat mor
tem ex febre acuta: ⁊ ſi aliquae lineae paruae oriātur ex predicta li
nea ſignificat mortē ex guta vel ppter grauationem in fine. Si a
concauo manus veniant plures lineae: ⁊ maxime ſi ſint nigre ſec
cantes mēſalem: ⁊ extendāt ſe ad radicē medij: ⁊ finiant vltra iū
cturam. Si iſte dux vel rex fuerit in viculis moritur. Si qdaz
lineae veniant a percuffione manus faciētes angulū acutuz in mō
te manus mortales ſignificāt inimicos vel qꝫ talis peribit preci
pitio Plurima preterea de re vitali cum manuū figuris in libro
chiromantio hauſto ex philoſophoz academia ſecūdum nature
vires continētur. Age nūc de ſignis in horoſcopis celeſtibus ra
tiocinemur. Poeticae: hiſtoricae: phiſicae: aſtronomicae: plu
ſarieqꝫ ab autoribus tradūtur rationes: qbus arietē allatū: ſeu
figuratum: ⁊ reliqua celi ſigna aiunt i zodiaco. has breuitatis ſtu
dioſi: que ad rem noſtrā pertinent peculiariter aſſerētes paucis
abſoluemus.

Aries ſiguoꝝ caput: caput ſibi vendicat eius influentia cō
ter natus infans ſeruētis erit nature: magnanimis armiger libe
ter peregrinus equis gaudens alioqui bonus cōſultor: prudēs
honorabilis: ⁊ facetus. In itinerib⁹: ⁊ agricultura ei⁹ negotia ſe
cūdabunt veſtibus coloratis nāluer delectabit. Uxorē ſi circū
ſpecte vrozetur gaudebit ei balneū p̄ſertim cum luna fuerit i arie
te: erit ſalutifer. Laueat autē eo tempore quidpiā capiti: ⁊ ſtobo
rthomias a vena preſertim facere cephalica: ⁊ barbā radere. p̄
cipue cum in martis hora luna fuerit in ariete neqꝫ achirurgus tū
velim capitis vulnus tangendum: neqꝫ diuo detegendum.

Unde verſus.

Nil capiti facies: aries cum luna reſulget
Uxorē ducas ⁊ balnea tutius intres

Non
buius
dijs
minu
palad
Lanig
Soli
Sic
Nato
viſus
tinitat
ſam fi
C
mora
foelix
In it
ri pa
vener
Arb
Edifi
Et m
Tau
ſicut
gna v
erit li
ſi fue
ſa
hoc f
arabi
quan
mon
C
bula
verifi
diſpu

Non tangas aures: nec barbam radere cures
huius signi paladē esse tutricē: antiquoz religio qppe que signa
dijs tribuit est opinata: qđ a platonis quoq; sententia discrepat
minime videt qui sedem animae cerebrū esse dicebat. vnde natā
paladē poesis modulatur vnde versus.

Lanigerū palas. Taurum citerea tuetur

Sol in ariete dextrā celi partem pcurrit

Sic aries estare vt plurimū cubat in dextris

Platoz in ariete delectatio est inuidendis rebus famosis: eo q
visus sit in capite: quod significat p arietē ascendente: cuius i na/
rinitate fuerit ascendens aries ex aliqua magna egrotatione for/
sam fiet mente captus.

De Tauri stellis: amore: 7 miseratione refferte Fabulae me
morantur. Tauri influentia natus infans solers: honorabilis: 7
foelix alioqui mollis: in philocapiendisq; puellis Solers 7 fid?
In itineribus emporijs: 7 similibus vilis erit optimusq; si vix
rit pater familias A collo cū luna in tauro fuerit hora presertiz
veneris vitet floborhomari: 7 in collo percuti vnde versus.

Arbor plantetur cum luna a tauro tenetur

Edificare potes: non spargas semina terrae

Et medicus moeuat cum guture tangere collum

Tauri signi venus est hospes qppe qđ a ratione non cadit. Nā
sicut tauris ita mulieribus quaz mollities venerē prefigurat ma
gna vis est in collo. Amplius si fuerit Taurus ascendens dom?
erit libra que causa erit aegrotationis infantis Et eodem modo
si fuerit ascendens aries Aut libra Nati erit mortis impia cau/
sa Cum scorpius presertim vel Taurus erit in octauo. Tauruz
hoc signum quidam eo dictum putant q tauris terram reddat
arabilem quod sit veris tempore Cum sol est in tauro Taurus
quatuor habet significationes Taurus animal celestae signum
mons 7 nomen proprium.

Varias ac disceptantes Hyginius de geminorum figura fa/
bulas memorauit quarū quoniam que rationabilior seu saltem
verisimilior sit longum esset declarare Alijs vt spero acutiorib?
disputandam relinquimus Que nostre sunt hoc in loco prestior

nis tantum attingentes. Geminorum itaq; influentia natus infans imbecillis erit nature: prudens: diues: gratus hominibus et bonus socius: non facilis. Sed secretus. viuet longus iter graues labores a brachijs floboribomari: et eis mederi presertim bona mercurij nec non spatulis atq; cruribus.

Unde versus.

Brachia non minuas cum lustrat luna gemellos
Anguib; et manibus ferrum spatulisq; negetur.
Nunq; portabis a pmissione petitum
Siquis eor; influentia. In brachijs: aut manibus aut vinguib;
huc cruribus percutetur diu sentiet lesionē: vel perinde cito forsam morietur. Hinc signo presertim preesse pulci castore: et pollicez putauerūt.

Unde versus.

Geminum signum gemini tuentur
Castor: et pollux inuicem amplexi
Brachia geminis dantur propter geminorum
Similitudinē. Macrobius sic de geminis inquit.
Gemini qui alternis moribus viuere creduntur: quid aliud nisi
solem vnu eundēq; significant modo descendentem in ima mundi
modo surgentem in summa.

De cancro fabulae perq; ridicule refferūtur: quippe que petulanter per otium a poetis confictae sunt. Nos autē nullā maiorem: q; temporis iacturā pensitātes eas omnino friuollas vtiq; floccipendimus. Manlius autem de cancri signo sic ait. v3. censentur pectora cancro. Cancer vtrāq; complexionem significat: tamen ad caloris significationē procliuior est. Eius influentia natus infans vebementis erit cupiditatis iracundus et loquax diu peregrinabitur. In iuuentute insolet; erit post iuuentutez susq; deq; fortunatus: et sagax fur delectabitur agriculturaz deniq; in illa foelicitabit. In pacificandis: sociandis: et hominibus legitime copulandis: atq; caritibus impetrandis curiosus erit. Et voti compos. Caueat sanguinem pectori stomacho pulmōni. Pecoriq; cum presertim influit cancer: minuire.

Unde versus.

Pectus pulmo Iecur in cancro non minuuntur.

Somnia falsa vides est vtilis emptio rerum.

Portio sumimatur secure perge viator.

Siquis cum influit vulnerabitur: et perinde iecur lesum fuerit cito morietur: huic signo proserpinam preesse priscis est placitum nonnulli mercurium dicunt. Pectus presertim cancro deuouunt ob illius animalis formam pectoris enim latitudo canceri doctum efficit. Costae vero pedes. Est enim cancer occipites et binorum brachiorum. Brachia hominis inuersa retroque pendentia cancerorum brachia prefigurant. Cancer frigidae Et humide nature ut aqua flegmaticus Et mobilis. Ideo pectoris signus existimatur. quippe animali huic precipua vis est in pectore.

Leo naturae signum igneae. Siccu seruens collericum Ideo cor sibi vendicat. Leonis influentia natus infans erit fere omnibus gratus diues et in itineribus foelix maximeque vir erit auctoritatis. Ad militiam adducendum exercitum atque charites impetrandas erit idoneus atque ut plurimum voticompos.

Plus et enim sati valet hora benigni.

quod si te veneris comendet epistola marti.

Satyrus inquit Opere precium cum diei vel noctis oculus est in leone malum est cordi mederi stomacho nervis lombis dorso et lateribus Vestem nouam incipere vel induere ad conuiuium ire et per os sumere medicinam.

Unde versus.

Cor granat et stomachum cum tangit luna leonem

Non facias vestes nec ad conuiuia vadas

Et nil ore vomas nec sumas tunc medicinam

Siquis eius influentia in stomacho nervis lombis et intestinis leoni obnoxius vulnerabitur cito morietur vel saltem diu sentiet cum leo influit lesionem. Ratorum in leonina influentia precipueque si eorum ascendens sit in leone sunt amatores mulierum eo quod leo cor habet In quo est amor.

Leo signum siccum Quo nullum calidius est in eius triplici

rate cumq; fuerit mars cū domino ascendētis natiuitatis In
 leone : Significat q; accidet nato peius: q̄ impedimentum
 a ferro: qđ est ignis ⁊ hoc augebit si mars nō habuerit dignitatē
 in gradu ascendēte. Nā si ibi haberet aliquā potestātē minueret
 malignitas sua. Huic signo apolinē pesse nō sine rōne antiq; cre-
 diderunt: q̄ppe apolinis rellatiuus spiritus feruet. aliqui iouē di-
 cunt. Leo q; ex solis natura substantiam ducere videt; calorem ⁊
 impetū influit a talibus: vt sol sideribus. Laballezet p̄cipue: qđ
 leonis cor interpretat. In vigesimo primo leonis gradu: nature
 est Iouialis ⁊ martis. Notādum est p̄cipue de leone: q; q̄uis
 calidus ⁊ ficcus dicat: in occidente tamē est p̄trariae p̄plexiōis.
 ¶ Virginem byginius refferit hesioduz Iouis esse ac themidis
 filiam tradidisse: Aratū vero astrei: ⁊ aurozæ filiam existimasse:
 Astreus autem eo tempore: quo aurea secula florebant hominū
 princeps fuit. Astreāq; filiaz. p̄pter diligentia: ⁊ equitatem Iu-
 stitiam appellauit quippe illo tempore ab hominibus ex terras
 gentes esse bello laceffitas: neq; nauigio quēquā vsuz Sz agis
 colēdis vitā agere p̄sueuissē traditū ē a veteribus: coetex post
 eos: q; sūt nati minus officiosos ⁊ magis auaros fieri caepisse: q̄
 re minus iustitiam inter homines fuisse cōuersatā deniq; eaz per-
 uenisse vsq; eo dum diceret. Heu heu genus hominū natū. Ita
 q; iam nō potuisse pati amplius: ⁊ ad sidera euolasse. Si fuerit
 virgo vel piscis ascendens in natiuitate tuuc signum geminorū
 vel sagitarij erit domus regia: ⁊ natus absq; grandi labore in re-
 galibus se negotijs p̄monebit. virgo Ilijs ⁊ reti p̄cipue domi-
 natur. Unde versus.

Virginis impropria cesserunt Iliæ sortez.

¶ Virginis influentia natus infans. Sapiens: Iustus: bonus
 honorabilis: ⁊ laudatus: ac bonus consultor: atq; in rebus ho-
 nestis singularis amicorum adiutor: pius: orator: voticompos
 pacificator: fortunatus: m̄rimoniōz soriator: ⁊ misericors admo-
 dū erit q; cū virgo influit medicinas viter it̄infecus accipiēdas:
 ⁊ si quo p̄cipue: orientem versus cupiet nauigare: priusq; na-
 uem intret obseruet cum luna sit in ariete. Nam sic eius nauiga-
 tio secūdabitur. viter septētrionē versus tūc iter incipere: locū q;

mutare: et uxorem ducere Ilijs visceribus reti praesertim diafra
gmari nec non reliquis virgini obnoxijis intestinis mederi: ac nauē
ingredi. Unde versus.

Lunā virgo tenet uxorem ducere noli

Viscera cum coltis caueat temptare chirurgus.

Detur agro semen: dubites intrare carinam

Quoniā sol in hoc signo sterilis reputatur. Ideo signum ipsum
virgo: vt aiunt nonnulli: nūcupatur. virgini cererē praesse non de-
sunt: qui dicant.

Libra: quā chelae scorpionis figurant nature signū est aeris
calidum: et humidum vt sanguis et aer clunes et genitalia sibi ven-
dicat qm̄ aut libra habet verrēda est libido tunc natoz incesta. s.
scdm̄ fortunaz: et infortunarū aspectum ad illā. librae influentia
natus infans mercator discriminofus libidinosus alioqui iustus
erit tandēq; bone fortune et a mulieribus adamabif. In rebus
interdum suisq; deq; naualibus secūdabitur maxime si luna fue-
rit eius nauigationis principio in ariete qppe in eiusmodi scilicet
eqnoctio obseruatū nauigationē est vt plurimū secūdari. Ca-
ueat pbificus tūc vel chirurg⁹ inguinibus mederi clunibus testi-
bus membro ac matrici nec non focmori pectini vmbilico et oppo-
sitis partibus libis cum Ilijs et vertebz que oīa qzq; virgini
dicet Manlius secūdū plurimos regit libra. De clunib⁹ nūbilo-
minus minime sane dissentit vel Manlius quippe q hūit ex ver-
tebris et librā pendētes representāt. Aliū tunc est p aquas p-
cipue iter incipere. vnde versus.

Luna tenet librā nemo genitalia tangat

Nec sit iter aquis: nec terra pergere cures

Extremā partem librae cum luna tenebit.

Si fuerit ascēdens libra et nō aspiciat se fortune Nato tūc nisi ca-
uerit ex ferro p̄krtiz iminet magnū diser men. Sol in hoc signo
ad librae similitudinē facit eqnoctiū Librae praesse vulcanū tra-
ditur a veteribus.

Scorpionē autē Iouē inter sidera collocasse vt species ei⁹ ho-
minib⁹ documēto esset ne qs eoz in aliqua re sibi p̄fideret qppe
cū scorpion oritur orion occidit p̄inde q vt onidius tradit orion

cum venaretur: et in eo exercitissimū se esse consideret iactasse
se omniaque ex terra oriantur interficere valere quare terram p
moram scorpionē eduxisse: qui eū interfecit Scorpion frigidus:
et humidum nature signū aquae: mēbrum matricēq; foritur. ei⁹
influentia natus infans crudelis audax: temerarius ad pditiones
et pda. prius nēpe ad nihil idoneus pter ad malū Necromatica
rum siue magicar: Si literatus fuerit artium curiosissimus erit
vitet cū magnatibus presertim itinerare: mercimoniōzūq; causa
societatem facere nāq; societatis ipsius ab ipso maxime. negocia
turbabuntur perindeq; forsā occiderit seu salē vulnerabitur
Malum est navigationem et iter incipere naribus mederi et cra
neo vesicis vuluis et matricibus atq; clisterizare. ynde versus.
Scorpius et luna vigent in parte pudenda

Sceleritis fauent caueas ascendere nauem

At si carpis iter caueas ex morte ruinam.

T Scorpion ascendens in natiuitate nato presertim ex principū
occasione minatur eoz ideo familiaritatem fugiat quoad poterit
Experto lector quicq; si credis amico

Crede mihi et longe nomina magna fuge.

T Aduersam insuper fortunā minatur planetae ponderosi occi
dentales et cadentes ab angulis a sole quippe narrat in qdr̄
partio ptholomeus in vbo. xxx. vj. Ego quidez recordor cum
essem vnus de indoctis astrologis adhuc qdem iuuenis venit q
dam seruus regis bamarogei deferens natiuitatē Aaron filij re
gis et interrogans vtrū possem intelligere si natus iste succederet
patri in regno et cum presagire inueni planetas eius pōderosos
occidētales et cadētes ab angulis et a sole nec perpendere poni
ynde significare sibi regnū patris. Tūc distuli dare iudicium do
net studiosi⁹ inqsissem. Post modicū vero tēpons qsiui a quor
dam sene perito in dandis iudicijs q cū respiceret figurā interro
gauit cuius esset natiuitas et dixi Aaron filij regis. obtinebit In
quit locū patris decē ānis fere i regno et erit sub potestate vel re
gimie alteri et erit sicut ille cui iubet: et qsiui vñ dephenderet bec
q detinēs me sermonib⁹ noluit mihi indicare. Cū aut illuz vene
rari et domū corrūpere nō cessare. Dixit hui⁹ ascēdēs est scorpi⁹

19
sol in virgine et similiter erat cum annis ingressus est hoc regnum
et successit Aaron patri suo in regno et regnavit annis novem et quibus-
dam mensibus. Nam sol in virgine locum medij celi obtriebat Scorpio
ne verendum est influere membrum vulva et partes cum terminas ferro
tagere quippe scorpius in gremio gaudet Scorpius in gremio Macrobius ira-
divulsus est ut esset utriusque cois: Nec existimat ratione carere celesti
ipsa divisio siquidem aculeo velut potentissimo pars armata poste-
rior domicilium martis. est priorem vero Venus accepit quam
nos libras vocamus que velut concordia iugo matrimonia amici-
tiasque componit. Scorpioni martem preesse pisci tradiderunt.
Sagitarium Sostens tragediarum scilicet prior fuisse. Musarum
nutricis filium modulatus est fuisseque cum musis solium delecta-
ri et venationis studio ut precipue Musis obsequeretur exer-
ceri pro quo studio a Jove Musas petisse ut inter alia locare-
tur quod ignem Musarum gratia effecisse et quod equo multum sit usus Mus-
arum petisse crura ei equa formasse et quibus Musis obsequeba-
tur sagittas adiunxisse caudam satiricam addidisse quod Musae hoc
non minus quam liber satyris sit delectatur coronamque Musarum con-
templande largium. Stellifera siquidem merentur corona coronari quod
Musae delectantur: Stellarum autem septem ea fecisse quod septem oportet
liberalium artium poetam sciunt per callere coronam ante pedes ei pos-
uisse aliquid non sine ratione putaverunt quod sapienter esse magis quam videri
prestat: Sagitarii calidum siccum naturae signum igneae pindeque col-
lericum foemur praefert corasque sibi medicat Et influentia naturae itans
calide erit complexionis et foris nature coniuniorum et amicorum benivo-
lentiarum et bonorum causa curiosus ad societates et matrimonia copulanda
ad carites a diis impetrandas opportunus erit et noticosus. Sed in-
stus vel quod honestum videatur docet postulare. Quod iustum est petito vel
quod videatur honestum. Ingrauctor moralis. De peccatis cum sagitarii
praefert influunt vitae a foemore coris et clunibus slobothdari et si oculi
deinde versus se transferantur et navigationem vel iter festinas incipiat praefert
cum erit in signo igneo plenilunium: versus sequuntur.
Luna nocet foemori celesti iuncta sagittae.
Rade caput brachia minuuntur balnea quere
Angues et crines poteris incidere totus.

Sagittario Dianam aiunt preesse: vestam capricorn o. Sol in sagittario dies facere gestit longiore s.

CPer q̃ ridiculae fabulae sunt: quibus capricornum esse caudatum tradit regiptios olim Ibin ⁊ gruem: q̃ deoz imagines crederent non violasse: ⁊ pana iouem admiratum cum sua ipsa methamorphosi inter sidera collocasse: propterea Molinus dicere sepe solebat hominū cōsuevit semper genus vanis superstitionibus alligari. Sunt q̃ dicant quod vt minus ineptiae. Ita plus rōnis habet: Solem in hoc signo ad caprae similitudinem: altitudinē petere. Unde lux i dies nobis augefcit. Quo circa Maerobius inquit Ideo aut̃ bijs duob⁹ signis: q̃ solis portae vocantur cancro: ⁊ capricorno haec nomina contigerunt: q̃ cancer animal retro: atq; oblique cedit: eadem similitudine Sol in eo signo obliquum incipit agere retrogressum. Caprae vero consuetudo haec in pastu esse videtur vt semp altū pascendo petat. Ita ⁊ sol in capricorno incipit ab imis i alta remeare. Capricornus genua sibi vendicat. Eius influentia natus infans Sagar erit: ⁊ mendax: auarus proditor: ⁊ scelestus Tandē vorticōpos: ⁊ bonat⁹ erit: emulos: ac detractores habebit ad quolibet erit idoneus pater ad societatem lucri causa faciendā alioquitamē causa lucri erit Si fuerit: cum lucri rem saraget: ascendens capricornus. In ei⁹ nō nullas egrotationes ei admodū balneum proderit. Foelix in navigatione erit versus orientes. viuet cum dici vel noctis oculus est In capricorno: ⁊ quocūq; pacto mfluat: vxorem ducere genib⁹: tibijs: ⁊ eoz nervis mederi: ⁊ edificiuꝝ inchoare vnde versus.

Non tangas tibias cum capro luna tenetur.

Intret aquas nauiſ citius curabitur eger.

Fundamenta ruent nil est: qđ durer in ipsis.

Aquariū begesinar: Deucalionē: q̃ eo regnante altissime cataclysinus tumuerit: eubolus cecropē: q̃ ante regnauerit: q̃ vinum sit inuentum: quo tempore aqua in sacrificijs vtebat. Eō plures aut̃ ganymedem q̃ Ioui pincernae vſus officio ministrauerit fuisse tradidere: ⁊ ob insignem formā inter sidera collocatū.

Aquarius calidum: ⁊ humidū. naturae Signū aeris crurib⁹

domin
Lur
Dol
Rede
dens
nuz ei
serere
Ma
Tang
Inter
At si
Eius
amant
riofus
tue di
ctue v
aiunt p
tis cau
midum
ominu
est Jor
Pisce
Eoz in
ta vari
peregr
vtrāq;
foelix p
rum ne
rum de
navigan
mere po
medica
Piscia
Carpe
Embr

dominatur quippe cruz fundentis aqurij arbitriū
 Eruribus aqrius dominatur dūmodo luna
 Hospitium colat quod tempus reddit oppacum
 Reddit ⁊ horestem inuulsum pilladi Si vult Luz eniz fuerit ascē
 dens aquar. us causa erit inimicarum mulkaruz propter sanr
 nuz euclē domus dominum Cum aquari⁹ influit bona est in
 ferere edificare atqz opus incipere quod longenuz desideram⁹
 . Maluz ē Eruribus mederi ac iter Incipere Unde Versus
 Tangere crura cane. Dum luna videbit aquosum
 Intere tunc plantas excelsas errigeturres
 At si carpis iter ad loca tardius ibis
 Eius influentia natus infans fere onibus gratus erit Amicorū
 amantissimus Inimicis isellus facetus fornosus aucupiorū cu
 riosus Sapiens vbiqz intenderit Ingeniosus aloqui In iuuen
 tute discriminibus damnis ⁊ infortunijs cru obnoxius In sene
 ctute vero felicior ac diues erit ⁊ dominabitur Aquario iunonē
 aium preeffe piscibus neptunū. Disces: vi de tiphone frugalita
 tis causa: fabulā omittamus: duodecimū ⁊ vltimuz frigidum bu
 midum perindeqz flegmaticū nature signum aqueae quod nihil
 ominis influentiae penitus haud expers est saturninae domus
 est Jouis pedibus dominatur. Unde versus.
 Disces: qz pedum sibi iura reposcunt.
 Eoz influētia natus infans mali erit ingenij sed misericors: mul
 ta vari. qz discrimina patietur ⁊ multū peregrinabitur que tadē
 peregrinatio secundabitur Interdūqz dominabitur. Sic inter
 virāqz fortunam ad senectutē agitabitur. ad sūmā in iuuentute i
 foelix ponus qz foelix erit. In senectute vero, pspcrabitur coere
 rum neruoz passionibus: ⁊ podagris affiaet epilepsiaez ac tibia
 rum defecibus erit obnoxius Bonū ē eius influentia viam vel
 nauigationē pserum meridiē versus incipere: ⁊ medicabilē sum
 mere potionem: medicināqz componere pro corporis maxime
 medicatione Malū tū est tūc pedibus mederi. Unde vsus.
 Discis habet lunā: noli curare podagram
 Carpe viam tutus: sit porio sumpra salubris
 Embryo conceptus epilepticus exit ab aluo.

Macrobius in ultimo inquit zodiaci ordine pisces locati sunt quos cōsecrauit soli nō aliqua naturae suae. Imaginatio ut coelestis. Sed ostentatio potentiae solis a quo vita nō solum aereis rerum sed animalibus datur. Sed ijs quoque que sub aquarum profunditate merguntur. Tanta est vis solis et penetrandi viuificatio. Quorum autem dierum quatuor dicuntur signa cardinalia videlicet duo in quibus contingunt solstitia que pariter solis portae dicuntur et duo in quibus contingunt equinoctia.

T Jam de luna cum putat hebdomatica super infantium natiuitatibus que oportuit omnia videor tractauisse. Nunc ad diuerentiam est procedendum. Dies dupliciter consideratur. Naturaliter scilicet et artificialiter seu accidentaliter. Dies naturalis. Spatium est diei et noctis quod horarum semper est viginti quatuor. Hic vespere Incipit iuxta hebraeos. Secundum Romanos media nocte. Secundum grecos in mane: secundum egiptios in meridie. Dies artificialis: siue accidentalis est spatium quo sol mouetur super hemispherium nostrum ab ortu ad occasum et hic secundum solis ascensum crescit ac decrescit: et varius est secundum regiones quippe que quantum a nobis diutius sunt tamen dies hic diuersior fit. Ita ut a nobis sit antipodibus diuersissimus: quoniam et signa ipsa contrariarum ac nobis effectum illis operatur. Cum enim nobis oritur sol. Illis occidit. Cum nobis est ver. Illis est autumnus. Cum nobis est estas Illis hiems. Lunae locum cum quolibet die scire volueris primum scire tempus oportet: quo per annum sol signa percurrit ut in superioribus est disputatum: quippe luna omnia eadem percurrit in suo sibi anno peculiari: quem nos mensis dicimus biduum quodlibet signum peruiolans cum fere dimidio qua quidem celeritate cum ad signum peruenit ubi est sol combusta dicitur vel in coniunctione: qua mediante id fit: quod nobis novilunium nuncupatur. Sicque a sole se magis: atque magis remouens nonum incipit perseverare atque rellapsum donec id fiat quod a nobis plenilunium appellatur. Tunc a Sole quantum sua natura patitur est distantissima. Soli penitus opposita. At cum denuo soli per reliqua sex signa magis Accedens incipit propinquari. minus atque minus opposita minus nobis lucet donec ad signum peruenit ubi est sol quo si peruenierit ante meridiem. Ille dies est

lunae
ficut
sunt
C L
diei p
agit a
tardis
prima
git re
Secu
deo p
erit u
Tern
vita: a
inane
Quar
fuger
efficac
ris in
Quin
recess
Sexto
Mag
Septi
tabu
tabu
ne sana
Quar
erit. S
erit in
Nono
fieri v
Decur
lis erit
bu regi

lunae primus. Si vero post Sequens dies erit primus lunae: et
sicut habemus q. cum sit coniunctio: siue nouilunium. Sol et luna
sunt in vno: et eodem vel quasi eodem signo.

T Lunam Plinius inquit vicens diebus: septennisq. et tercia
diei parte peragere spatia eadē: que Saturni Sidus alullimū per
agit annis triginta. Deinde remorata In coetu solis biduo. Luz
tardissime a tricesima luna. Rursus ad eadē vices erit: quarum
prima qdem natus ifans longeuus erit. Si recte gubernabit: q. fu
git reuertet. Somnū ad gaudiū fit.

Secundo lunae natus Si bene gubernabitur bene crescet: et si
deo placuerit: erit longeuus qui egrotat sanabitur. Somnium
erit mane.

Tertio lune natus Fortis erit. Sed non longeuus nullū in eius
vita: amicū fidū habebit: qui fugerit. Inuenietur. Somnū erit
inane qui egrotare tunc incipit morietur.

Quarto lune natus multum infirmabitur Et ferro morietur q.
fugerit non inuenietur. Somnium erit mane. alibi legi q. nisi ab
efficaciori contraria influentia impediatur erit letus Et Nulla
ris in vita sua.

Quinto lune natus discriminofus erit Et iuuenis morietur: qui
recesserit redditū vel saltem inuenietur. Somnium erit inane.

Sexto lune natus Sapiens erit diu egrotus. Sed sanabitur.

Magna de ipsius via longa vel breui est incertitudo.

Septimo lune natus bonus erit nihilominus discriminibus agi
tabitur. vnde tamen si cum preuidetia: et magnanimitate in li
tabu euadet. Qui egrotare tunc incipiet si bene gubernabit be
ne sanabitur. Somnium efficax erit.

Octauo lune natus mercatura precipue delectabitur acq. fitior
erit. Sed Iuuenis morietur: qui fugerit reuertetur. Somnium
erit mane.

Nono lunae natus: nec bonus erit: nec malus fortis: diues erit:
si diu viuet eger diu languescet: et in fine non liberabitur.

Decimo lune natus quālibet instruat artem eiusdem mirabi
lis erit artifex: diuq. viuet si bene educabitur multas permea
bit regiones: qui egrotat sanabitur.

xi. lune nato iminet ex aqua discriminē: vnde si euadet. Laudib⁹ ornabitur: egrotus sanabitur somnium erit inane.

xij. lune natus: in omnibus vilis erit. Somnium erit: infra nouem dies letum forueatur.

xij. lune natus non erit vitalis: qui egrotare incipit tarde curabitur. Somnium erit inane.

xiiij. et plenilunio natus: multis egrotationibus presertim in infanzia erit obnoxius.

xv. lune natus: Si cum maxima educabitur diligentia longeuus erit: et laudabitur: qui fugerit reuertetur: qui egrotare incipit: sanabitur. Sed longa erit egrotatio somnium nihil nocebit: et in breui aperietur.

xvi. lune natus erit dolosus: et pauper: qui egrotare incipit cum labore surget. Somnium non est bonum et cito aperietur.

xvij. lune natus erit fur: qui egrotare incipiet: morietur. Somnium post paucos dies aperietur.

De. xvij. die nato maxima est incertitudo.

xix. lune natus erit fur diu egrotus et egen⁹ in fine marie sapiēs

xx. lune natus ingenioliis erit: et latro: qui egrotat: sanabitur.

De. xxi. nato magna est incertitudo.

xxij. natus. Religiosus erit: ex aqua ei iminet magnum discriminē: egrotus sanabitur. Somnium erit bonum.

xxij. natus in infanzia egrotabit bene viuet. si bene educabitur.

xxiiij. natus multa impedimēta patietur. Somnium nil erit.

xxv. mar⁹. Diues nō erit: nec pauper egrot⁹ lignescet: et morietur.

xxvi. nat⁹ discriminiosus erit. Sz bene euadet si bene gubernabitur.

xxvij. natus. Diues nō erit: nec pauper necessitate tamē magis urgebitur: q egrotat diu languescet. Somnium erit bonum.

xxviii. natus negligens erit egrotus confortabitur.

xxix. natus egrotabit magna incertitudo si a medicis curabitur. somnia erunt certissima. In superioribus autem icarco oibus ubi incertitudinem esse dictū est. Sciēdū est comptum in huiusmodi observationib⁹ ēē diuersimode tūc natis accidisse. Ideo incertitudinem de eoz vita: et reliquis accidentibus esse dicendum fuit. Preterea notādū est vt in quodā veteri codice scriptus inueni

Qd si
no plu
dem co
quibus
bit et ne
simuz
ptuz iu
homo
prmo
guide
cet ebo
es poss
mus lu
tamen
de nom
idoneo
stimo d
ordini
tempo
seruati
palis d
qz natu
gaudeb
obtusac
iminet
euerit
liez dile
Discre
tioz dil
dice leg
minibu
nō oblo
vt pluri
ris die
sus: lase

Quod si primus callendarum Januarij erit dies veneris Illo anno plurimi morientur infantes. Notandum est insuper At in eodem codice legi Tres esse in anno quolibet naturales dies. In quibus infantes nati Alibi legi geniti cadauer: Integrum manebit et non corruptetur videlicet Januarij trigessimū martij vigesimū septimū Augusti vndecimū preterea ut in eodem codice scriptum iueni Tres sunt in quolibet anno dies In quibus si nascetur homo vel pecus ut plurimū morietur die quarto vel quinto vel septimo et si quis iisdem diebus carnes edet vacinas iisdem scilicet la guide diebus interfectas annuū nō viuet Isti autē sūt dies videlicet ebdomade primus intrāte augustō Alter est lune primus dies post decembrem. Tertius est transactis diebus octo aprilis primus lune dies qui sequitur Hec ipse Accirco ambigū ad habūdāre tamen cautellaz pono in mediū. Restat nūc de diebus a planetis de nominatis nō nulla notatu forsaz indigna quoniam apud nō idoneos auctores inueni palā facere. ut iccirco nihil quod latere existimo de natiuitatibus pretermittam. Quocirca neotericis: quibus orāmi in hac vna re nālī magis obsecutus: in quibus diei lucē aeternā tempore eē cōputationē: quippe que iuxta cristianoꝝ precipue obseruātiā et vulgare vocabulū septimana nūcupat: cuius principalis dies est solis lux: quā dominicā vulgus appellat. Hac itaque quod natus infans: speciosus: et frugi vir erit: honorabitur amicis gaudebit non diues erit nec pauper. A lune die natus mentis erit obtusae tediosus: litigiosus alioque misericors coetex ei violentis iminet mortis discriminē quod si euadet longeuus erit Si deo placuerit. Martis die natus suspiciosus erit: perindeque infidus mulieris dilector Amas conuuiui et ingeniosus. alibi legi religiosus erit. Mercurij die natus Mali consultor maliq; probator erit negotiorum dilator qui gladio percutetur. Atque ut in quodam veteri codice legi: admonens erit. Iouis die natus erit omnibus fere hominibus gratus legalis: Innocens boni conscius: non assentator non oblocutor. verum amicus fidus: ac decenter facetus alioqui ut plurimū leuis corde. Alibi legi diues: et pacificus erit. Veneris die natus cogitabundus: et cupidus erit. mali conscius tediosus: lasciuus: incredulus: armiger: qui nisi cauerit gladio percuti

tetur. alibi legi maledicus erit ⁊ lōgeus. Saturni die natus for-
tis erit. Et longeuus nihilomin⁹ mellācolicus versurus. Et sapi-
ens virioꝝ occultoꝝ alioqui Si litteris opam dabit Soluarius
⁊ studiosus vt plurimū erit: ⁊ delectabitur agricultura. Absolu-
tis iam seculari: Inditiōali: lustrali: bissextili annuo mēstruo heb-
domatico. Et monomero dieꝝ cursu sequitur de gradu hora mi-
nuto. Et vt nōntilli dicunt momento atq; indiuisibili athomo in
quibus natus est infans pro eius fato, prius prenoticādo tracta-
re que videntur scilicet reliquis concordatis sine pro maiori par-
te conespōdentibus hominū fata presagire. Prīmū itaq; scien-
dum est gradū dupliciter posse cōsiderari quippe alius est signi
gradus alius hore Signi gradus tempus est hore vnius ac tri-
plicis quarti per triginta nāq; gradus in duobus diebus cū se-
re dimidio luna puolat vnum signū. Gradus aut hore sunt sexa-
ginta minuti de quo in sequētib; disputabitur. porro signi gra-
dum oportet primū cōtemplari. Signū autem quodlibet p qui
decim primos gradus est in ascēdente p quindecim vero reliquos
in descendente. Quocirca nati natiuitas est cōsideranda. Si qui-
dem magis vel minus est naturae signi rellatiua. Scōꝝ q; magis
vel minus est in eius ascendētia: vel descendētia. Antescriptis
itaq; omnibus sic bene cōsideratis. Sequitur nūc ex hora i qua
natus ē infans rem natalē pensitat a diei scilicet solis iuxta christia-
num ordinē. Hora prima incipiendo. Quocirca sciendū est hor-
rarum diei que cōmuniter fere ab omnibus dominica vocat pri-
miam solis esse. Secūdam veneris: terciā Mercurij: quartā lu-
ne: quintā Saturni: sextam Iouis: septimā Martis: octauam
Solis: nouam Veneris. Decimā Mercurij vndecimā lunaet
duodecimā Saturni decimātertiā. vꝝ. Iouis decimāquartam
Martis decimāquintā Solis decimāsextā Veneris decimāse-
ptimā Mercurij decimāoctauā Lune: ⁊ sic successiue iuxta fide-
ralem ordinem quēadmodum in aggregationū libro seu secreto-
rum capitulo de astris: ⁊ planetis posuit albertus magnus: qp-
pe planetaz quilibet in sui hora natum infantem ad sui naturam:
magis vel minus impeditus: vt in prehabitis differuimus: min⁹
vel magis influat rellatiuū. Interea silentio diei considerationeꝝ

de q
tio p
aliu
natu
hora
illor
ra p
quer
vbic
ciden
lia d
Lun
gitat
huius
prep
enim
men
us
dixit
scōꝝ
se ter
ram
nulli
dupl
bora
renti
nimu
decim
in asc
scilicet
pꝛēp
mū g
mom
fans
piani

de qua varie inter phos sententiae alitercantur: nequaquā veli filē-
tio pretereūdā. Itaqz notandum est Diem alium naturalem:
alium accidentalem vt superius dictū est intelligi oportere. Diei
naturalis tempus est horarum vigintiquatuor. De cuius prima
hora: vt in phabitis disputauimus varij varia sunt opinati. Ego
illoz sententiae h in loco valde assentior qui dici naturalis ho-
ra primaz censent noctis primā: et diem ipsum naturalem. In se-
quentis noctis hora prima desinere. Dies vero accidentalis est
vbiqz quando ibi solis lux est super terram. Itaqz prima diei ac-
cidentalis hora in qualibet est regione cum ibi sol oritur. In ita-
lia diei accidentalis hora prima esse potest diei naturalis octaua
Cum sol. v3. est in geminis vsqz ad sextādecimam cum est in sa-
gitario: et sic per menses reliquos secūdum solis ortum: quippe
huiusmodi horarum computatio omnibus alijs mea sententia ē
preponenda. Porro de diei accidentalis horis loquor: qz nullus
enim est. planeta qui tempora sole clarius metiatur. Albertus ta-
men noster ppter ea credo: q in quibusdā regionib⁹ tempestiui
us. In qbusdā tardius oritur Sol aequabilitatem accipiens
dicit duodecim esse horas diei: et duodeci noctis. cuius pma etiā
scdm Albertum est prima hora: primā autē diei horā vult illud es-
se temporis spatiū: quod est inter duodecimā: et tertiādecimā ho-
ram de qua vt puto circa rem nostram dictū est satis. Nunc non
nullis prelibatis ad ipsius horae gradum: accedamus. Gradus
dupliciter consideratur. Alius namqz est gradus planeiae alius
horae. Planetarū gradui magna est differentia: Secūdum diffe-
rentiaz planetarū. Nempe saturni gradus maximus ē Lunae mi-
nimus. tamē excedit horam vnā. Gradus autē horae est
decimaoctaua pars horae: p cuius nouē primos gradus. hora ē
in ascēdente p nouē vero reliquos indeclinatiōe. Quocirca pter
scilicet cōsideratiōes de signoz ascēdentij: atqz preter reliquas
pceptatiōes phabitas: p fiderādū ē an eo hore gradu: imo potissi-
mū gradus minuto. Si ē insup at homo minuti qppe q magnum
momentum tanta est vis celoz facit in natuitate quando exit in-
fans eclipsis aliqua siue cincina Vel cometa siue aliud quodpi-
am celeste signū apparuerit: quod qdem iuxta ipsius naturā et

qualitate vt plurimū: significatiōē habet in natiuitate Significa
tiōē autē ipsam: cuiq; a peritis sue etatis astrologis arbitriū erit
Inuestigare nullā equidem adeo fore puto tam ruderet etatē: que
astrologie quopiā perito professore proorsus indigeat. attamen si
periti astrologi propter locorū interualla deerit copia satis puto
erit hūc librū: quē mercurialē appellari ipse forsā mercuri⁹ nō de
dignabitur circa infantis natiuitatez medulitus intelligere: qua
propter ne gloriā subtrahā alienā velim Joannis de sacrobusto
anglici ad astronomiā introductorium perlegat: atq; alchabitij
de astroz iudicijs magisteriuz a iohanne hispalēsi interpretatuz ꝛc.
necnō Gerardi Cremonēsis theozica planetaruz Interea q; cō
siderandā velim salomonis tabulā ꝛ de minutis quos ipse pun
cta interdum punctos appellat qui secūduz eius opiniōē mille
octingenti faciūt vnā horā: legēdū q; Hecirco veli calendarij pñ
cipium Joannis de monte regio: ipsum quoq; calendariū per
aliquos velim annos mature considerandū Leterū p huiusmo
di presagijs: que huc vsq; In hoc tertio capite: nanq; iopia op
primor: cursim tāq; sic libaui: Inter precipua ad hanc rem Spa
tholomei Iudico quadripartitū maximeq; tractat⁹ qrti capi
tulū primuz de psp̄ritate nati: ꝛ substantia necnō secundū de p
sp̄ritate ꝛ in valitudine nati Preterea reliqua tractatus ipsius
capitula vsq; ad librū cētū verboruz: quippe que iccirco pluria
ēt p̄tinet nōbilia. Interea breue: ꝛ peculiare in natiuitatib⁹ opus
cū figuris. xiiij. q̄s qd̄ egre ferēdū est trāscriprores: pindeq; in
preslores deprauauerūt habraam hebre⁹ recte cōposuit. Illas
sane si vacabit i formā p̄stinā edā iprimēdas ꝛ nonnulla astrola
bij magisterio addā necessaria qppe clauē cudef̄ feri anim⁹ astro
nomie: q̄ apiente oia Hecirco modo sup̄sit via Sole clari⁹ runi
labūt. Extat ꝛ op⁹ guidi bonati de natiuitatib⁹ admodū luculē
tū qd̄ multū iccirco qdē cēleo collatuz nec nō ylagogaz itrodu
ctoriū liber alchabitij. T̄hebirq; de imaginatiōe sp̄herae celestis
ꝛ zaelis liber ad iudicia Atq; alchidi nec nō liber cōiunctionis ꝛ
receptiōis Mesabalaē de interrogatiōib⁹ atq; de dirreccionē si
gnificatoriis. Preterea iudicioz lib̄ extat ꝛ pticulares qōnes ex
alchidi opib⁹ pstantissime. Dorothēi quoq; liber ꝛ abomar de

Jud
saba
mar
mūd
sint c
exitu
is ma
lustr
Illu
duz
astro
enig
quid
ret m
offici
de su
alij
runi
picien
mole
to q̄
pterr
fascin
re ips
Id p
quide
buloz
Sꝛ v
minib
diarū
phor
tes let
intrib
mātq;
facibu

Judicis autenticis : albobaliqz liber denatiuitatibus atqz mes-
fabalae & significationibz planetaz in natiuitatibus Rursus abo-
mar opus de natiuitatibus atqz albumassar de reuoluitōe ānoꝝ
mūdi Quisimodi lectis itellectis recteqz cōsideratis operibus
sint q̄tūlibet planetarū dissensionibz natiuitates perplexe : earū
exitus nos band latebit Idē tēdeꝝ tamē de omnibz p̄tereaidone-
is mathematicis opibus sentio faciendū : qz nemo eius artis Il-
lustris est auctor : qui nō aliquid de horoscopis disseruerit aliog
Illustris nō est . Ante omnes aut̄ baly m velim nostrū cōsideran-
duz precipne in quarta quinta ⁊ sexta parte sui operis in iudicijs
astroꝝ vbi argutissime quod excelētis quideꝝ viri propriū est
enigmatice quasi plurima libat quippe que nisi me i dies vxoris
quidē dissipatione grauiꝝ grauiusqz paup̄tatis onꝝ opprime-
ret maxima cū patrū allacritate tū filioꝝ vtilitate interp̄tis functꝝ
offitio lucidare : ceteruz cerei exituz vereor quippe vt aut̄ ad viri
de suꝝ Quisimodi eniz artis licet honestissime precipue perius
alijs multū Sibi parū parit vtilitatē . Porro pluribz qz reliquo
rum animalū : dominū vira eget ad miniclis que celuz equidē sus-
piciens cū terrena sint recte nō colligo . Igitur ad alia nobis licet
molestuz sit mentis oculos dirrigamus Hactenus de ifantis fa-
to q̄tū est passa inopia mea disserui . nunc de infantis fascinatiōe
p̄terminādo tractatu reliquū est disputare . At aut̄ de more meo
fascinationis primū fidem faciā perindeqz sint cautiores puerpe-
re ipsius verbis que ab ipsis autoribz sunt edita memorabo nec
Id puto est mihi vitio vertēdū cū auctores nominē . Presens fū-
quideꝝ opꝝ nō propriā ostentationez nec ex quisiā magis voca-
bulozū latinitateꝝ qz vt plurimū iuxta vulgare intelligibilitatem
Sꝫ venetis p̄seruiz ciuibz foelicitatem salutemqz oibz ho-
minibus proficitur Itaqz debistoria naturali pliniꝝ primuz au-
diatur In africa familias quasdā effascinatiū Ifigonꝝ ⁊ Aden-
phorꝝ tradūt q̄tū laudatōe itereāt p̄bata arefcāt arbores ⁊ sege-
tes letiores ameniores infantes emoriant esse qz eiusdē generis
intriballis ⁊ illyris addicit Ifigonꝝ q̄ visu quoqz effascinēt interi-
māqz quos diuini itueantur iratis p̄cipue oculis qd̄ eoz malū
facilus sentire puberes . Notabiliꝝ esse q̄ pupillas binas in ocu-
l v

Hor. v. 10
m. 10. 11. 12.
ad h. m. 10.

De Inf. 10
fascinatione

plinius

lis singulis babeant: huius generis feminas. In scythia: que vo-
catur vitiae. p.dit Apolonides pbilarcus: 7 in ponto nbiorū ge-
nus multosq; alios eiusdē nature: quoz notas tradit in oculo al-
tero geminā pupillam In altero equi effigiem eosdem pretereā
nō posse mergi: nec veste qdem degauatos. Naud dissimile ijs
genus pharmacum in ebiopia prodidit Damon quoz sudor
tabem cōactis corporibus afferat. Feminas qdem omnes vbi-
q; visu nocere que duplices pupillas habeant. Cicero quoq;
apud nos auctor affirmat quorūdam oculis inesset venena. Ne-
quid vsq; mali esset quod in homine non esset. Virgilius in bu-
colicis pastorem introducens. Nescio quis teneros oculis mihi
fascinat agnos. Si certe neq; amor ē causa vix offibus berent in-
quit Ijs atq; alijs auctorib; ego admonitus. Infantū parenti-
bus 7 nutricibus consulo. Ne in primis presertim natiuitatū die-
bus Infantes nulla iccirco habita ratione ostendit. Sed in tha-
lamiis potissimū secretos babeant Maxime si sint pigres ac for-
mosi. Illis. n. malignorū magis discrimen icumbit p̄sertim tem-
pore quo p̄funde dormiūt quod ideo fit qz fluxus nutritiēti
bundans est sensibus organicis ad superius. Mox aut cum in-
cipit grauius nutritiēti ad inferiora defluere clarificant spiritus
7 sensus in superioribus 7 expurgant puer Et incipit vigilare ad
vsum vitae sensibilis 7 tunc minus est fascinatiōis discrimen qd
si quādo cūq; cognouerimus. Talis. n. cognitio per lethū mini-
tantia multiplicia signa patebit euidenter: ad ista scripta statim erit
remedia recurrendū. Infantis fascinati fumigium sub naso fiat ex
aliqua re furto ab eodem cum precipue dormit sublata qui visa
vel dicto fascinauerit. Mienae frontis coriuz fascinationibus re-
sistere Plinius p̄fictur. Dirichij piscis felle nōnulli corde dicūt
In iuniperino p̄xide iam dudum sernato Et cuz opus fuerit su-
per carbones accensos posito. Ita vt bene clauso thalamo vbi
sit infans fascinatus fumus inde veniat: fascinatiōes Incātarōes
7 malefici spiritus expellantur. Sunt qui dicant canis nigri maris
ep̄ar: fetet. n. demonibus displicere Et ipsius cruorem. Ita qz
maleficia domus epate fumigetur cruore aspergat. Inde ma-
leficia Et fascinationes euanescent vngulae manus vituli marini

Cicero

Virgilius

Plinius

Con-
males-
na
80-10

portatae infidias et fascinationes remouet. atq; fascinationibus contrariantia Jacobus de dundis aggregator memorat tractatu sexto capitulo primo folio aut. ccl. Alij sunt qbus psuaderi non potest q; virtus corporalis aliquid possit in substantia spiritali alij dicunt q; in spiritibus angelicis et humanis creata sit quedam potentia sensitiua non tamen carnalis per quam subiunguntur passionibus in actionibus rebus corporalium. Adhuc sunt q dicant q; aliquid res est vel actio q; eos fugat et aliquid que eos congregat. Amplius dicunt nonnulli q; alij spiritus sunt q; virores coniuncti delectant et alij q; mulieribus: quapp iterum mulierum corporeas effigies induunt et cum viris coeunt. Et virile semine suscipiunt et ex illo humano semine filios concipiunt et pariunt ut memorie proditum est in libro quante essentie. varia namque sunt demonum genera quodam sunt quos faunos presci appellauerunt seductores et ioculatores certas vias et loca obsecrantes q; pterentes in modo terreant atq; orideant sola illusione preteriti. Alij in hominum incubationibus pnoctant. Alij adeo truculenti sunt ut super transientes eminus irruant ac eos dilacerent. Sunt et demones muti et surdi et nocturni diurni et meridiani sunt et q; per noia ferarum designant ut onocrotauri pilosi Syrenes lanie dracones et huiusmodi. Isidorus in libro etimologiae octauo. Lantias inquit ex hominibus factos demones autem quoniam nam esse dicit terre paruos et garrere in angulis tenebrosos. Lantias fabulae tradunt infantes corripe ac laniare solitas a laniando dictas. Philosophi dicunt q; hirsuti sunt et incubi ab incubando sepe namque cum mulieribus cubant coeunt et iterum generant et mulieres tanquam cum viris quicquid concipiunt et inde pariunt. Adhuc autem huiusmodi alius forsam considerati q; in speculi nalis volumine Latio continentur vi simile pideoque credibile magis videtur q; horum accidentium nonnulla perfluat ex mercurio et ab eius statu cum luna et a statu lune cum eo et a situ eorum ambo cum planetis in angulis. Infortunandi proprietates habentibus et namque quoniam mercurius et luna non habuerit vllum aspectum vni cum altero et alijs planetarum habentium nam dandandi et infortunandi fuerit eleuatus super eos ambos in orizonte orientali vel fuerit in opposito suo. Significat q; accidenti in factis spirituum deliramenta multa que sibi demoniaca nomina iuxta vulgarium quidem opinionem vendicarunt.

De humano arbitrio 2 prima cardicaria Capitulum quartum

9 Quāq̃ fatuz multiplices vires habere certū sit tamen
arbitriū homini liberū datū ē quo pitagoree littere
virā veli sibi partez vendiceret Quā sane rem maxime
probabilem valerius maximus facit in libri scilicet sexti capitulo
nono de mutatiōe morū 2 fortune vbi plures memorat In adole
scentia fuisse luxu perditios verū in senectute oī laudū genere flo
ruisse Quā forsaz ratione morus Salomon Pueri vias sibi di
xi inuestigabiles quippe quod intelligendū ē non ideo q̃ fatuz
non inclinet Sed q̃ homo libero arbitrio mediante mutatis q̃
dem moribus mutare fatuz possit vnde dicitur sapiens domina
bitur astris hoc autē in animalibz irrationabilibus que naturā
tantum Nulla extrinsecus habita ratiōe sequit̃ nihil viget Sz
in hominibus quippe homines rationis obice repprimunt inter
quos memorabilis precipue est lucius Scylla qui vsqz ad que
sture sue cōmitia vitā libidine vitijs 2 ludicre artis amore perim
quātā duxit Quapropter .L. Mariū cōsulē moleste tulisse tra
ditur q̃ sibi asperimū in africa bellū gerenti tā delicatus questor
forte obuenisset eiusdē quasi pruptis 2 disiectis nequitiae q̃ ob
sidebatur claustris catenas Jugurthae manibus iniecit. Div
tridatbem cōpescuit Socialis belli fluctus repleuit Linæ domia
tionē fregit euqz in africa qui se questorē fastidierat ipsam illaz p
ninciā pscriptum 2 exulē petere coegit que tam diuersa tanqz in
ter se cōtraria siquis apud animū suū attētiore cōparatiōe expen
dere velit. Duos in vno homīe Scyllas fuisse crediderit. T ut
pē adolescentē 2 virum dicerem fortem nisi ipse se foelicē appel
lari malluisset. Perdite Itē luxuriæ atq̃s adolescēs polemo
memorat Valleri⁹ neqz illecebris mōdo. Sed ipsa enā infa
mia gaudēs. Cum e cōiuiō non post occasum solis. Sed ppst
ortum surrexisset domūqz reddiens Xenocratis p̃hi patentem
ianuā vidisset vino granis vnguentis delibut⁹ Sertis capite re
dimito Plucida veste amictus Reffertā doctoz hominū tur
ba scolam eius intravit nec cōsētus tam de formi introitu conse
dit. Ora deinde: vt par erat: oīum indignatiōe. Xenocrates vul
tum in eodē habitu cōtinuit: omīssaqz re quā diserebat. De mo

destitit: ac rep̄er̄tia loqui coepit cuius gravitate sermonis. Resc̄i
 piscere coactus Polemo. Primo coronā capite detractā, pie-
 cit paulopost brachiū intra palinm reduxit. pcedēte tēpore oris
 cōiuiialis billaritatē deposuit. Ad vltimū torā luxuriā exiit vni-
 usq; orōnis Saluberrima medicina sanatus ab infami lenone.
 Maximus euasit p̄bus Peregrinat⁹ est buius aius ī nequitia
 non habitauit. Timonis adhuc incunabula opiniōe stultitiae sue
 runt refferta eiusdē tñ stultitiae impia salutaria senserūt. Atheniē
 ses. Itaq; coegit eos stupore semetipsos dānare: q; eū stoliduz
 crediderant. Idiget interea Themistoclis adolescētiā attingere:
 siue patrē aspiciā abdicatiōis iunūgentē notam: huc matrem Su-
 spēdio sui finire vitā pp filij turpiudine coactā: Lū oīum postea
 graij sanguinis viroz clarissimus extiterit. Mediūq; europae:
 ⁊ asiae vel spei: vel desperatiōis pign⁹ fuerit. Haec. n. eū salutis
 suae patronū habuit. Illa vadem victoriae assumpsit. Possē
 vel actatis nre exēpla. Scircō pluriā memorare: eoz. s. q. ex fa-
 talibus vitijs. In vtutes: ⁊ ex vtutibus in vitia quasi quodam i-
 petu sunt. plap̄si: nisi satis in pcedēb⁹ pbatū mihi videret: hu-
 manū arbitriū celesti fato p̄stare. Memo igitur dep̄bensus in sce-
 leribus culpā astris obijciat. Posuit nāq; boiem deus in ma-
 nu cōsiliij sui. Alioq; nec vtuti bonos: neq; vito sugillatio debet
 tur. Sic ad sūmā cōcludendū est fatū inclinationē: nō necessitatē
 influere. Preterea notādum est q; natus infans ridere incipit
 q̄dragesimo die vel circa vigilās post natiuitatem. Porro p̄mū
 risum dat dormiens ⁊ illa est in vigilia p̄ia operatio: qnā facit ani-
 ma rationalis corpus indura. Sōniat aut̄ post duos mēses. Sz
 obliuiscitur statī somnioz. In alijs vero aialib⁹ nō est sic. Qm̄
 lz eoz quedā habeāt humida capita: nullū m̄ habet ita humiduz
 sicut homo. Item sciēdum est elurientē si sanus infans ināma-
 rum matris lac ascēder̄ cū fornicabilitate: ⁊ non doloris exper-
 tes penitus: tumescere. Preterea sciendum est: q; piguescēre in-
 fante pax egerit. Itaq; cū famescit lactādus: cū pinguescit: baud
 ostendū est. Nec vi de infantis cautellis: ⁊ obseruatiōib⁹
 tractemus: nos admonēt. Itaq;.

De infantis cautellis: ⁊ obseruatiōibus sequit̄. caput quintū.

In precedentibus fato ⁊ fascinatione Indicatis nūc
 opportunō processu: circa nostrum bomuntionem.
 succedūt cautiones obseruationesq; declarande: qua
 rum in hoc tractatu primam precipuāq; ne noctu pa
 rens vel nutritrix presertim Si sit ibemulēta cubet cū infante: Lē
 semus. Sed solus in cunis iuxta temporis qualitatez ppe nutri
 cem pteci⁹ iaceat ⁊ per noctē presertiz de latere inlar⁹ aliquando
 voluatur. per diē aut cune infante vacue: ab aliquo puero vel pu
 ella: vt fieri sepe solet: n̄ debēt agitari: a puectis aut formosus:
 ⁊ pinguis infans nō debet laudari nec matris lac redundans aut
 nutriticis: quē in optime quidem alendo: atq; nanimando sit opor
 tet vigilantissima: Solers: ⁊ cautilenaria. Sollicitam insuper ad
 pibeat diligentia nequid infanti presertiz nocturnū noceat: quip
 pe Striae vmbrae: obscuritates: strepitus: animalū presertim
 mufionū vociferationes canum vlulatus: pauores: ⁊ similia So
 lent infantem grauiterrere. Interdūq; quod absit: absumet
 ppterea cauendum est. Ne vel per ocium infans trepidulus ter
 reatur: qui si sanus sit ad cautellam qdem: Si vero malit⁹ egro
 tet ad remediū omni vesperi post absterfionem: fomentationē: ⁊
 lactationem ipsi benedicendo: ipsumq; vt erit oportunū: in cru
 cis platione: vt fieri a cbristianis solet. signādo: ⁊ cum religiosa
 credulitate Super ipsum dicantur versus infrascripti. v3.

Crux tibi sancta salus: Crux est: quā semper adora

Crux domini tecum: crux tibi refugium

Crux fugat omne malū: crux est reparatio rerum.

Per crucis hoc signū. pcul fugiat omne malignum.

Perq; idem signum saluetur omne benignum.

At tamē: Si quod absit: malitia quapiam: miserandus infans la
 borez In vesperi cū religiosa pariter credulitate sup ipsum dicā
 tur infrascripta. Omnipotens: aeternē deus. Immēsam clemen
 tiam tuam suppliciter inuocamus Super hunc vel hanc famu
 lum: vel famulam tuaz restitutam pristinae sanitati reducas ⁊ eter
 ne salutis: ac sanctae veronicae. per dominū nostrū. ⁊c.

Post aut hāc orōnem. In mediate: si oportuerit: cu3 spe ac de
 uotione: ascensiois dicatur euāgelīū qđ valere dicit ad expellen

*Caues
optima*

*Si
nona*

malitia

*Caues
domi*

dun
infa
scur
Ad
cern
ac so
⁊ qu
tific
gis
tur
aliqu
can
mil
cro
cte
scilic
q;
abi
qua
por
cab
ced
tru
tra
est
sim
ga
ren
cur
C
⁊ p
vng
nul
mu
do

malifima

dum ab infante malias Et cōtra cōmittalem morbū: 7 diligenter
infans p noctem p̄sertim obseruetur. Aduersus aut̄ vmbas ob
scuritates terrores: ac similia: atq; infantis ploratus ip̄ortunos
Adfint per noctē coram infante: bonae gratae q; nutricis cū lu
cerna nannationes applausus cantilene arrisus 7 rex fulgentiū
ac sonoraz iocūdae ostentationes: vel agitationes. aut lationes
7 que per alias vices infanti: modo nō noceant: itellerim⁹ gra
tificationes: que si videbimus nihil p̄desse. imo magis: atq; ma
gis infans sit plorabūdus. Diligenter ploratus causa perquirat̄
tur; Multiplex. n. est causa vagitus aliquādo est ex egrotatione
aliquādo ex nimio frigore: aliquādo ex nimio calore quasi suffo
cante aliquādo ex pulcibus vel pediculis cimicibus muscis 7 si
milibus vel maioribus aialibus vel alijs rebus infanti aliquo pa
cro nocentibus: vel iniurijs. Interdū vagit q; perperam vel stri
cte nimis est fastidius vel in mundus siue somnolentus repente
scilicet expergesfactus vel q; lactari siue quidpiam aliud cupit v̄
q; egerit p̄sertim cum difficultate vel q; terrius est vel quod
ablit terretur. Preterea aliae sunt vagitus causae plurifariae:
quas prudens suapte nutrit animaduertet: ipsiq; cognitis op
portune poterit obuenire. Verū autem si adhuc vagit. Implā
cabilis. psalmi aiunt. Deus deus meus ad te de luce vigilo In
cedula cum bona fide scriptum valere: Si ad infantis maris dex
trum brachium vinciat̄ur: femine ad sinistruz. Nunc ad efficacia
transeamus. Accipitis caro in amaraci succo cocta. Si lactens
est infans: eadem in lacte trita. Dataq;. Si vero est ablactatus
simpliciter: atq; vino albo claro viatur egrotus: cui⁹ corpus vi
gatur oleis odoriferis. Haec valent in desideria sine causa: timo
remq; 7 cordis tremorem. A sinuū corium substragulis alijs in
cunis ltratum est in predicta notabilis cautella.

CVerbasum berba. In cunis posita terreri prohibet infantē
7 perinde malum baud patitur occursum. Vulturis pedes cuz
vngulis In cunis positi abigent maleficia. Nepeta siue vi non
nulli dicunt Nepeta vires inserpentes habet: quippe ex ea su
mum: nidoremq; fugiunt: quam 7 substernere. In moeru ob
dormit̄uris Plinius docet Aqua humani cruoris distillata: Si

*Contra
vires pueri*

*Ploratus
7 quinquādo*

*Pluribus
p̄desse
p̄des*

*vultus
p̄des*

*Aqua humani
cruoris*

et ea infantis facies lauetur timorem aufert maxime nocturnus.
 Canis pulli cruore si infans vngatur in interstitio: non sentiet
 maleficia. Idem facit eiusdem vel similis canis cubile infantis
 ambusto epate suffumigare Idem facit cepa squilla integra cu-
 bilis videlicet laquearibus pēdens. Item artemisia: In thalami
 vbi est infans locis pluribus circa presertim infantē spaticuz tra-
 bib⁹ suspensa maleficioz abiget nocumēta Lupi oculi siue modi-
 cuz ex pelle aselli: qui vel que ad infantis collū pendeāt prohibēt
 ipsum terreri oculus lupi dexter super infantem pensilis remo-
 uet timorē Idēz et eodē pacto in paz corij lupinus dexter dens
 facit: Idem facit peonia ad collū lata: lupi oculi occulta gestandē
 ab infante lati filuestriū quadrupedum nocumenta domesticaqz
 phantasmata: et febrium rigorem expellunt. Sed infantem faciūt
 que delectabilia viderit omnium nimis cupidum: et perinde ni-
 mis macrum. Galbali crista cum pari cornu cervini: et olivani
 grano vno ad collū ab infante lata a timore nocturno securū red-
 dit latozē. Dens mortui hominis fractus: et vel quasi pulueriza-
 tus: ac super prunas positus: vt fiat fumus fugat mālās Idem
 facit corallus in thalamo seruatus vel in stragulis potius infantis
 aut ad collum latus. bzonie radix in cunis posita maleficijs re-
 pugnat. Idem ypericon facit siue fuga demonū. Preterea pli-
 nius iccirco Merito audiat. Non omittendum in eo: De la-
 cre loquitur: olei vim esse et barbaros omnes infantesqz nostros
 inungi. Idem auctor: lactis inquit asini pueris ante cibum hemi-
 nam dari conuenit si in exitu cibi rosiones sentiēt. Antiqui in ar-
 chanis habuerunt. Sed hoc si non esset e caprino habear. Idē
 Plinius. Mala inquit medicamenta inferri negant posse: aut
 certe nocere Stella marina vulpino sanguine illata: et affixa limi-
 ni superiori cum clauo ereo: Januae. Idem Plinius. Aurum
 inquit pluribus modis pollet in remedijs vulneratisqz: et infan-
 tibus applicatur: vt minus noceant quae inferantur veneficia.
 Idē plinius. Medicina e ferro est: et alia qz secādi. nāqz circun-
 scribitur: circunlato mucrone: et adultis: et infantibus prodest
 contra noxia medicamenta: et praefixos in limine et sepulchro eun-
 sos clauos aduersus nocturnas limphationes. Idem auctor

Infans

ad lupi
dexter

Peonia

Galbali
crista

Dens mortui
hominis
fractus

Corallus

9

Stella ma-
rina

aurum

de c
 pan
 dan
 pau
 ID
 res
 de c
 fini
 ID
 liga
 ID
 vo p
 mar
 res
 Au
 Al
 nab
 dis
 mer
 fini
 tri a
 pan
 nos
 tū
 na
 linu
 uen
 dor
 tū
 et ca
 asp
 var
 lilla
 pfo
 cec

de cancriis fluminalibus scribens ait. Linis eoz seruatus prodest
 pauori: pdest qz periclitantibus ex canis rabiosi moribus. Qui
 dam addiciūt gentianam ⁊ dant in vino. Nam si iam pauor occu-
 pauerit pastillos vino subactos deuorandos ita precipiūt. Idēz
 Plinius de biena contra nocturnos pauores umbrarū qz terro-
 res: vnus e magnis dentibus lino alligatus, pdest. Idēz auctor
 de crocodillo. Medem e prioribus dextrū hyene pelle alligatū
 sinistro brachio tra latrocinia terroresqz nocturnos pollet aiūt
 Preterea dētes canis semierac delpkini: vel cuniculae simul al-
 ligati: ⁊ ad collū lati idē opant. In timorez: infantīū qz pauorem
 Plini⁹ in sexto. Capre sterc⁹ pāno inuolutū: collo liget: cerebz
 vo p ānulu aureū traieciū detur glutiedū infantī: aī qz lac sum-
 mat. Serapio lapis ingt lazuli suspēsus sup eos remouet timo-
 res eoz. Rursus i. 28. Plini⁹. lupi dētes portat: ⁊ pellis eius
 Auicena. Marchesita si suspēsa sit ad collū infantis: nō timebit
 Albertus. Melochites ingt: lapis a nocuis casib⁹ defendit cu-
 nabula infantīū gestat⁹ qd ⁊ in lapidario cōtinet. Jacob⁹ de dun-
 dis parauin⁹ aggregator: timori: ⁊ phātasmanb⁹ infantīū pziātia
 memorat in sui de aggregatiōe opis folio. 24. Adamas lacerto
 sinistro alligatus. Infantiae pziat. Si ex asini ungula pcdis dex-
 tri anterioris ānulus fiat: q serēdus dēt maniam: seu demoniaca
 patiēti: liberabit. Celidoni⁹ lapis portat⁹ ruffus scilz curat insa-
 nos ellebor⁹ vier qz idē facit scdm pliniū. Serapion aut nigrum
 tū valere pfitet. Idē lapis armen⁹: ⁊ lazuli lapis opant. Auice-
 na Deoniā. maxie qz seminis ei⁹ fumigiū: vel semē cū oleo ro-
 linitū vehemēter valere pfitet. Riocerōtis cornū: seu lapis: q in-
 uenitur i narib⁹ ei⁹ portat⁹: mirabiliter valz. Ad idē inuat theo-
 doricū muscatū nec nō vt piter dicit auicena: Tyriaca magna. vi-
 tuli marini cerebz bibitiū demōiaca expellit. Sāguis ei⁹. succ⁹
 ⁊ caro comesta manīā sanat epar quoqz: pulmo: ⁊ splen ficca sup
 aspsa. Ad idē quoqz zuchaz valet buglosatū. Jacint⁹ lapis lar⁹
 varias fugat suspitōes: margaritae pprietate sua pferūt tiori. mel-
 lissa in timorē valet ex mellācolia: ⁊ flegmate vsto: basilicōis oleū
 pfortādo cor reddit audacē p aut lunaticas malias remedio esse
 credunt infrascripta. Celidoni⁹ lapis virulino corio inuolut⁹: ⁊

Caninum

Hiema

Dentes Canini

Gum Capre

Lapis lazuli

Lupi dentes

Margarita

Aggregator

Celidoni

Pauor

Canine

Zuchaz

Sting Buglosat

Celidoni

Lapis

sub assella sinistra latus dicitur valere in lunaticas passiones: et epi-
 lensiam. Idem facit sinaralgus infantis collo suspensus: ac topa-
 tius nec non semilunula ex argento a pbris mulieribus mendica-
 to confecta: et infantis collo suspensa. Melior esse aiunt ex cerui-
 no osse facta. Similiterque suspensam. Idem radix herbae facit
 que ab aliquibus bottonom nuncupatur. nascitur in locis bareno-
 sis: et capis estque verriculosa radículas paucas ac teneras habens:
 que ad ceruicem est lino rubro luna crescente In tauri. v. capite
 vel prima parte scorpius lunatici vincienda. Preterea ne spiri-
 tualis malus occursum noceat: mercurius facit occulte latus. Ad
 cognoscendum autem si spiritibus infans vexetur. Diui Joannis ba-
 ptae nocte dicitur Rutā Saluā et eam que eiusdem diui a christia-
 nis potissimum dicitur herba transacta media nocte Ante solis ortū
 colligi oportere et occulte patienti sub capillis dictas herbas ad
 occiput imponi Et vitā muniri. Si verabitis signa verationis ostē-
 det et pinde hanc orationem dici oportere. **+** sanet te pater **+** sanet
 te filius **+** sanet te spiritus sanctus benedicendo cum dextera illius. f.
 .B. .B. veli .B. p teibagrāmāto **+** adlo-
 nay **+** emanuel crux alpha eto **+** Increatus pater I icrea-
 tus filius I icreatus spiritus sanctus p istos tres eternos et vnū eter-
 nū cōiuro te et adiuro te phantasma diaboli vt hūc famulum vel sa-
 mulā dei nō ledas neque cōturbes die noctuque nec insensu nec in
 corpe. Preterea ad liberandū incātarum siue malignarū scribat
 in patella vitrea psalmus. v. Latabo tibi dñe et cū pax aque sā-
 cre dilluat sup quā septē vicib⁹ psalmus ipse leqat. Deinde cū
 bona spe et fide bibenda detur ipsa aqua. Stet atque ungula dextri
 anterioris pedis annulū feceris demonia coque ferēdū dederis li-
 berabit. Vulturis cor si i leonina seu salte lupina pelle ligaueris
 tecūque habueris a deonibus securus eris et si i latrones incideris tibi
 si nocebūt Nec i veteri quodā codice sic repta ad cautelā posui.
 Nūc ad auicēnā et idoneos reuertamur. Itaque auicēnā ipse veli
 i libro primo caplo primo dicā qdragesima prima de regimine infantis
 ex quo nascit⁹ vsque quo icedar. Psulēdū nec non sanonarollā atque
 Rasū in capitulo de regimine infantis atque etiā librum nostrum q
 dicitur prius dicā octuagesima octaua Et nona Et centesima

3. manu

Co. p. 1. manu
11. p. 1. manu

1. manu
1. manu

Co. vultus

1. manu
1. manu

dec
 der
 dec
 fira
 fata
 feri
 nij
 seru
 vbi
 re
 mir
 fana
 dat
 dur
 lio.
 dea
 cru
 fnd
 rar
 vlt
 fter
 v3.
 plu
 et v
 mu
 pla
 edu
 ad l

rigi

decimanona in capitulo ad effugādū phantasmata: 7 malias pro
derit insuper librū nostrū aque ardentis, Iccirco consilere dica
decimanona que qm̄ clara sunt 7 pbata 7 querētib⁹ quasi expo
sita. Superflūū mihi videtur illa recensere eqdem iccirco mihi
satagere videoz Si ad auctores ipsos istaz studiosos rez remi
serim 7 locos vbi peculiariter res ipse disserunt allegaueri, Plī
nij aut qz sparsim passimqz rez non egrotationū serie seu ordie
seruato medicinas disseruit dicta vt plurimū in nostris ordinib⁹
vbi congruit mihi vident iteranda. Itaqz ipso denuo inde aucto
re Plinio allegato. Aux vulneratis 7 infantibus applicat. At
minus noceat veneficia que inferatur fistulasqz 7 hemoroydas
sanat qz si trito spuma adijciatur vlcera putrida tetri odoris emē
dat. Timori 7 phantasmatis infantium p̄iātia Jacobus de
dundis aggregator in sui de aggregatione opis tractatu sexto fo
lio. cclv. nonnulla memorat notabilia. Rursus idem auctor i ei⁹
de aggregatiōe opis folio. cclix. vbi p̄ phāasmata demones no
cturnos icursus strias 7 similia pluria memorat notabilia. Rur
s⁹ idē auctor faunoz incuboz 7 similū ludibrijs p̄iātia memo
rat folio. cclix. Sequētesqz vēs p̄iculas h i loco Junat notare
vltqz p̄ veneficia qb⁹ coitus ipedit veneficijs vel maleficijs resis
stētia. Idē Jacob⁹ memorat eodē tractatu sexto sequēti vō folio
vz. ccl. caplo p̄mo. Deniqz notādū ē qz si ifans spumescere nō
psuet⁹ ab ore nihilomin⁹ spumescat repule aliqd ad carnē sentit
7 vmbilic⁹ ob lotiū idigne vmbilica cerea sup̄ apponat. Sūt
mulieres q̄ farinā supasp̄gāt. Sz āte oia obseruāda Iccirco veli
placōis i libro legū. vij. p̄cepta q̄ nū ad optimā clarāqz ifantium
educatiōē nū ē ad p̄stātes p̄ oēm vitā mores accedūt. ijs audiū
ad sequēs caput l̄cō pede veniamus.

*Carob. de
dundis. v. g. i. v. g. i. v. g. i.*

De infante baptizādo 7 nominādo caput. sextū.

Autellis Et obseruatiōib⁹ i fānis gr̄ia p̄mōstratis in
inscūtā plurimoz hominū demētiā p̄fens baptisati
7 nomib⁹ locus dat. Sūt enī quo magis aduersa va
litudie. Miserād⁹ ifans torquet e maxie deuidādo
rigētī aqua. dū animā saluare satagunt ifanti homies corpusculū

torum exanimant Proferentes heu dementia infanti nomen in
 auditum stupidum barbarum Indecens plerūq; vel cani. prob
 homines indociles ac deliros ⁊ quod me magis augit eorum in
 scita superstitio a vulgari vana credulitate Religio quedā scā
 indicatur: Equidez illiusmodi plebeie deliramēta coarguo Rei
 ciens tamen christiane professionis ceu fundamentum baptisina
 nequaquā: Si quidez cuz christiana credulitas: mentem omni
 perturbatione vacuam sibi intentam ⁊ virtute omnia inferiora Iu
 dicantem: vt rectius Innocentiusq; viuatur. probeat per inde ip
 sa Iccirco minime ē reprobanda. At non adeo crudelescenduz ve
 lūn: ne omnium debilissimum in suis primordijs animal ceteris
 imperaturum: homo deficiat Operepretium in bieme: nisi opti
 me prius viuificatum ⁊ vel per mensem confirmatum infantem
 haud baptizandum volueris: Super caput siquidem vere ⁊ au
 rino celo clementi ⁊ silenti aere a sextilunio quidem vsq; ad pe
 nultimum diem lune: declinatis tñ egiptiacis veleiciacis dieb?
 viroq; enim nomine recte queūt appellari egiptiaci dicūtur quo
 niam egiptij precipui formarum celestium speculatores: corū
 dierum primi fuerūt inuentores: Eiciaci autem ab'eiciendo: nec
 non declinatis diebus: qui appellatione vulgari: itellarum pun
 cti nuncupantur atq; eis quos in balneis prohibemus. Si bru
 ma fuerit ⁊ impietate quasi freti Infantem nihilominus volueri
 mus baptizare Super verticem tātū ⁊ sinciput: eligibiliōri die
 qui si per plyadum tamen hyadum orionis aut aliorum siderum
 inclementias cruda bieme elligi nequaquam bene poterit ex snia
 Non imprudentē ad ver moram existimo: modo sit vite coniectu
 ra Infanti: Dum pellago descendit biems dum nubilla pendente
 vt canit poeta. Vitam autem si infanti: Signis penitus lethife
 ris desparemus: necessitate cogente: domi: vel a parente ad ignē
 legiprime baptizabitur: quod q̄ fieri potest pientius In eo pre
 sertim discrimine satagat. De inde cuz infans conualuerit Si tā
 ra superstitionis est sollicitudo Poteat ipse d̄ more ad tēplū fer
 ri ⁊ post alia que solēt Iccirco dici prima verba a sacerdote bap
 tizari Inter cetera sic dicēte Si non es baptizat⁹ vel baptizata
 Ego te baptizo In nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti Amen

In Hic
 de mente
 no baptizandi
 in pueri

Deo cor
 an orde
 diti

Hic
 de mente
 no baptizandi
 in pueri

Si autem estas fuerit. et infans sincerus diebus nihilominus decem
a natiuitate preteritis secure poterit naturali infans aqua bap-
tizi: atque ut minus vana sibi quidem vanitas videatur: corpuscu-
lum totum lauari licet huiusmodi ad augendam christianitatem bap-
tisma nihil quod capitale magis conducat Sed ne in cito credulum
per indeque leue vulgus videamur omnimodum bellum gerere: Da-
mus veniam estate extrinsecus: ante scriptus tamen semper diebus
declinatis et nouilunio ternilunio quintilunio arielunio diebus
que: ut superius dictum est qui stellarum puncti diuulgantur quos
deprehendit longa observatio ut plurimum procellosos: et hi sunt pre-
cipue quando cum luna aliquis vel aliqui potissimum planete con-
iunguntur: maxime in cancro scorpiōe sagitario aquario et pisci-
bus Infante totum aquandi modo aqua sit dulcis: clara lenis: non
corrupta non sulphurea non ferruginea non venenata: neque aliquo
pacto infecta iniquata seu macerata: vel insalubris: quibus actis
eueligio aqua fietur corpusculum que ficcis ac tepidis pannis mol-
liter inuoluatur. *Distantissimam interea baptismationem puro Si*
luna sit ellenata super venere et applicando ioui: et custodiri debet
ascendens: et eius dominus: et venus et luna ab omnibus satur-
ninis aspectibus et sepe ratum luna ac ascendens: et nauandus est
precipue: quod dominus ascendens sit ascendens in latitudine
et luna et eius dominus in signis septentrionalibus: et in succeden-
tibus et cauendus ne sit mars in angulo maxime est nec in ascen-
dente neque sit luna in scorpiōe vel prope stellarum que est in fron-
te tauri quippe que maxime presertim in circumsione cauenda est
alioqui multum ibi tumescet venenum

Interea presbiterorum baptizantium in modicum arguo salis mani-
pulum ad infantis impie quidem os ministratum: qui nocet infanti:
Anima vero: pbeccitas: ex inde nequaquam sit sapientior: quippe
quod secus: ludibrium est opinari Decades enim Si sic esset quibus
pre hominibus est sal sapidissimum et sature Sapientiores essent
hominibus quod vel bescere est Infanie proximum Credere autem
Infantissimum atque infantibus nomina deuouere absurda: quip-
pe que vsque adeo ipse abhorreo quod licet deiceps mutata a sua quasi
videantur naturalitate deuicare modo ne cum fraude fiat mutata ma-

*duo deus
a natiuitate
infans baptiz*

*in 12 m
x. 17*

*no sit in
apptu Saturni*

*quid naut
Si. cy. Gale
videtur in
aialia in vid
quod sapientia
homo*

lim: q̄ retinenda a paup̄is licet longa fuerint serie vsurpata. Sz
 naturalius: perindeq; laudabilius meo q̄dez iudicio fecerit: qui
 ab incunabilis infantem egregijs nominibus vocauerint. Itaq;
 cum egregia nomina Amoeniores pculdubio reddant infan-
 tes: Sincq; calcaria tanq; ad virtutem. quippe cuiq; licet Infi-
 gni nomine nominari: infantibus egregia nomina deuoueantur.
 Sicut precipue sunt romana non turpia neq; ridicula vt lucu-
 lus 7 christiana nōnulla. Sed christum: siue iesum: siue quod po-
 tissimum noluerim Deum siue quopiam eius nomine: quod est
 multiplex: atq; diminutiuo vocari hominē nō probauerim. Ob-
 seruatiq; aiunt In feminis esse quedam nomina infelicium ob-
 noxia. Maxime Maria: 7 Magdalia Nomina aut duplicata.
 Sicut sunt Marcus Antonius Et similia gratiam: 7 maiesta-
 tem nimirum mihi quādam videntur aucupari. Coeterum ante
 omnia turpibus exceptis nominibus cum christiani finis reor
 obseruandum. q̄ infanti communiter nomen sit a diui solemnitate
 vel a die dominico: cum infans nascitur nobis oblatum: exem-
 pli grana si vigilia vel diui Antonij die natus fuerit infans vt ipe
 Antonio ei sit nomē Sicq; de singulis veli intelligenduz quip-
 pe quod propriū nominis est enim nomē dictio per quā fit deno-
 minatio de quo satis superq; dictuz puro. hoc aut q̄ppe ad cau-
 tellam tantū memorato ad sequens allacriter caput pcedemus.
 Sūt mulieres que dicāt q̄ru3 post baptisma temporis est ad la-
 ctationem Infans tm nō a fluctibus eudem demceps pueruz
 vel puellā Siue in puectā hominē aetate absorberi si in aquis
 quādoq; fluctuauerit. Ideo nō statim post baptisma Infantes
 precipiūt esse lactandū. Sed cū aliq; diu esurientem a lactatione
 abstinendū. Multa preterea a vana redula pierri muliebri rir-
 ba creditur quas egdem puro banuantes. His itaq; polibabuis
 p aetatis cōditiōe ad frugalitūcula succedamus.

De gento Et infantis liberali ercratione. Caput septimū.

Infantes ad liberales quasi artes excitant si bene la-
 ctans 7 sams eburneae per lusum literae binatum diē
 pore in temp? 7 vt cōueniet cū duab? paruer cāpanet

Infans no
 vocat ut no
 minus q̄
 in dicit

Infans no
 statim a ba-
 ptismo lactari
 debet

lis line
 7 sic d
 aliae
 7 flor
 tum q
 sunt in
 nem e
 scunt
 cūlati
 ter pro
 labor
 que su
 ta vero
 ca arte
 tis fiat
 Idem
 migiur
 consi

gellati
 sum ac
 primo
 ditate
 nem a
 circuli
 nomi
 est arie
 est cōp
 anorū
 ordie

lis lino pēiles cū opportuno capitis nutu a r b. Postridie c r d
r sic diem successive vociferando frequentissime offerant atq3
aliae r Item aliae res cum hilaritate r concinnitate fulgentes
r flores . ppter ea nempe aliquaz mibi mos nō displicet ciuita-
tū que infantes festis dieb° floribus ornant eleganter . nimirū
sunt infantes q per huiusmodi quasi gradus ad laudis cognitio-
nem excitantur quod mibi qdem primū signum placet . Loalle-
scunt Item musicis amoenisq3 modulationibus atq3 allacri cir-
culatione qppe qua bene a natura instituti . Inter brachia allacri-
ter precipue si sunt sani exultāt . Coetex ne circa vulgaria diutius
laboremus hoc ad summa dixerim v3 . q infantibus fiant : qppe
que sunt liberaliū quasi artū prime nutritrices : carites . Ingrat-
ta vero nō fiant deturq3 opera vt sint allacres r iocūdi Quocir-
ca artemisia herba coram infante incensa r si ex ea cum blādimē-
tis fiat infanti stussa cum billarem reddet r incursiones auerter .
Idem facit aristologia In febres quidem desiccata . Si ex ea su-
migium inferius maxime fiat infanti r ex eius radice infantem si
constitueris suffumigabis perinde billaris fiet .

De varietatibus hominis scdm aetatum varietates sigillum.

Sicut sunt quatuor anni qualitates . Ita sunt aetatis hu-
mane quatuor differentiæ . In veris sigdem tempore
fortior est humiditas : biemis . n . frigiditate preterita
humorū distēperātiā q ppter biemis frigiditatē cō-
gellati erāt calor incipit remollere r i estimo tpe ppter solis acces-
sum ad zenith nostrorū caput calor preualet in autumnali vero
primo tempore vincit siccitas quippe estatis trāsacie calor humi-
ditatez exsiccauit in biemali vero tempore propter solis remotio-
nem a loco zenith nrorū caput Sup . at frigiditas qpropter euz
circulus signorū pp sphericā formā carcat pncipio sapiētes astro-
nomi illius pncipium signum vernalis equinoctij posuere quod
est aries nempe illi signo principium dicauere In quo humida
est cōplexio Ab aialibus scilicet sumpta ratioe . In qb° pria p-
aīorū vitæ tēpus est In quo est humidior eoz pplexio eodēq3
ordie reliqua tēpora statuerūt . In oīum enim aialium pplexioe

Infantis infan-
tis aa dīp ha
but

Infantis fies
made

extensio
familia bo-

primis annis preualet humiditas sicut in vere. In secundis autem usque ad caloris stationem perfectam velut In estate: vincit calor: in tertijs annis in quibus est prope suam declinationem: formositas: que ad humiditatem tendit: et frigiditas in. velut in autumni prima deindeque secunda parte: quippe que cum extranea est humiditate. In annis vero extremis: in quibus ad destructionem peruenit in ipso sicut et in hieme superat frigiditas.

De peculiaribus quiditatibus: et membrorum egrotationibus infantis: et balbutientis. Tractatus secundus.

Cum de infantis Regimine: et vniuersali iam genio dictum sit. Dicendum nunc restat de peculiaribus quiditatibus: et membrorum egrotationibus infantis: et balbutientis a capillis quippe: qui vnde etiam dicuntur sunt capitis pilli primi incipiendo. Vnde autem a pelle dicuntur vnde perdeunt. Capilli secundum aliquos sunt in capite hominis Vnde homo ut sunt radices in base arboris. vnde et arbor sumit alimentum propterea a nonnullis homo Arbor inuersa tanquam exiliatur. Quocirca notam digna plura contemplatus est Albertus Magnus in libro de plantis Et in opere de animalibus presertim in capitulo de ijs que accidunt capillis secundum aetates Et alias causas naturales Nec non constat africanus monachus in libro quem ei viaticum placuit nominare ubi capillorum et cutis capitis a se ipso excogitata Et a Galieno Dioscoride Iohanne damasceno atque alijs idoneis auctoribus mutuata remedia experta et inuatiua tractant. Proderit igitur preterea Si opus fuerit salubre nostrum consule in capitulo eorum que generant bonos capillos folio vigesimo quarto.

Interea sciendum est latine infantis capiti illam Capilli nutrire eiusque tenacitatem cutem reddere. Plinius. Homo maximum inquit Et humidissimum cerebrum habet omniumque viscerum frigidissimum duabus supra subterque membranis vallatum quarum alterutram rumpi mortiferum est. Omnium cerebro medio insunt officula parua vni hominum in infantia palpitant nec roborant ante primum sermionis exordium. hoc est viscerum excelsumum pri-

muq;
arce
tissim
sensu
tio
tamen
nutrit
tis in
KOUT
rias co
tur qd
vnde e
rum: q
nos n

De

lis: Si
tum. V
figuran
nimes:
tatem q
salecro
congre
cephale
do pter
cohitare
inclusae
enim gr
iccirco p
ventos
purgetu
raci: fue

mūq; celo fine carne fine cruore fine sordibus hoc habet sensuū
arceū huc venaz oīs a corde vis tendit hic definit hic culmen al-
tissimū hic mentis est regimē oīum aīalium in priora pnu3: q; 7
sensus aīe nos tendūt Ab eo pficiat somnus. binc capitis muta-
tio. Que cerebrū non habent nō dormiunt. Placis inglādis pu-
tamen cōbustum tritūq; in oleo aut vino Infantū illro capite
nutrit capillū. Cutis autē est corporis prima superficies que cu-
tis inde dicit q; corpori superposita Incisione3 prima pariatur
KOUT. enī greci incisionē dicūt Pellis dicit eo q; externas iniu-
rias corpus tegendo pellat. Pellis a brutis detracta corū dicit-
tur qd quidē sic a carne que eo tegebat p derivationem nōiatur
vnde ex coriare: ex coriatiōe dicimus: qppe que ars est laniato-
rum: que ab ex cuticatiōe: chirurgicorū scilicet arte: differt. Unde
nos nunc ad pboz phisicorūq; pfessionem accedamus.

Cap. illud mōi
no

De Megacephalo: 7 microcephalo caput primū.

Apud: vt varroni placet: dicitur q; ide inuū capiant
sensus: ac nervi. caput est mentis arx: vnde sublimis
ipsa oīa specular. Capitis magnitudo: seu paruitas
infantis: Interdū est naturalis: Interdū accidenta-
lis: Si ipfius magnitudo est naturalis: Sensus indicat augmē-
tum. Minia vero capitis enormitas ē dānanda: eo q; accedit ad
figuram auiū noctiaz: que ppter capitis enormitatē sunt pusila
nimes: q; enormitas capitis eaz magis materiae indicat supflui-
tatem q; vigoris excellentiā. Quocirca Gulielmus placēt^o de
salecro i eius opere de chirugia. capitulū primū facit. De aqua
congregata In capinbus puerorū nouiter natoz. vnde mega-
cephalon qūq; causatur. Accidentalē capitis infantis magni-
tudo pter naturā augmētatur in dies: 7 est accidēs ex capitis ven-
tositate i capitis ossib⁹ generata vel ex aggregatiōe humiditatis
inclusae: querēte exiū⁹ viā: quod megacephalon app. Ιλας
enim grece: magnū κφαλο: caput significat. Remediorū aute3
iccirco primū 7 pīpuū est: nutrice3 admonere q; a cibis caueat:
ventositatum: 7 humiditatu3 nimietatem generatibus. Deinde
purgetur cum yeris magnis. Infantis autē scilicet supinatus: ama-
raci: siue maiorane aqua modice naribus impōatur: que si min⁹

conferant ad vltiora pedetēim: si qdē pcedēdo. v3. Recipe at
rū: qd macerabis donec ad similitudinem videatur vnguētū: et
cū paz olibani bene miscebis h pariformiter post infantis capi
tis rasuram vel saltē tōsurā supponat: Sicq3 ad minus diē nāle
dimitat. Deinde infantis narib3 paz fellis Lupini seu saltē cerebri
et mirre paz: modice ipōat. Nec si iuuabit medicīa semel fiat sin
gulis mētib3. Alex aut nisi pderit: pone sup infantis caput ēpla
stuz de olibano: Sarcocola: Serapino: et gummi amigdalaz: qp
pe q mibi magis placet: q3 medicīa que fit ex alrouiuo: namq3
olim in mortuoz capinbus inuentū est: cutē dum viuebant: capi
tis penetrasse. Efficax pterea in megacephalon vnguētū est: qd
fit ex recētib3 nucib3. In mortario cū corticibus mollib3 interio
ribus: ac testis tritis: In quo parū fit olibani sup infantis caput
positū: post rasurā: et de tertio in tertiu diē donec oportuerit rei
teratū: qd nisi siue paz pferri si megacephalon est cū dolor pde
rit. Recipe radicē dracōtee cerā nouā: et nitidā paz olei ro. et adi
pis talpae: que sic oīa simul bene mixta coq3tur vt fiat vnguētuz
quo infantis rasum caput liniat qppe que medicīa pferitior ē in
flatis crurib3. Itē in megacephalon alia medicīa. Recipe flores
rosinarii quos bullire fac in vino albo: quo infantis lauet mega
cephalon. hoc remediū reliqs pariter cōfert in flatiōib3. Preter
rea celsus in secūdi libri vigesimo quinto capite docet res que in
flant et q iflanonē tenāt. Plinius isup in hystoriae naturalis vo
lumine. Brion inqt marina herba lactucae folijs similis rugosa
veluti p̄bcta sine caule ab ima radice exeūtib3 folijs Nascat i sco
pulis maxieq3 testis terra cōprehēsis p̄cipua siccādi ei spissandi
q3 vis et collectiones oēs ināflmatōesq3 cobibēdi Itz ad micro
cephali remedia accedam3. Microcephalon aut. i. parū caput.
Si est nāle q3q3 hominē fore: vt plurimū: p̄lagū paruac stature.
tū nō est curādū. cato. n. corporis inqt exigui vires cōtēnere noli
Cōsilio pollet cui vi nā negant. Et papini3. Maior in exiguo
regnabit corpe virt3: verū si: qd raro accidit: Microcephalō ē
accidētale. puenit ex nō idonea debilissimi sp̄matis dispositiōe in
gnātiōe pferri in parte cerebri: Siue ex aliquo m̄ficus m̄ficus acci
dētū quo infantis caput in vtero vegetari nō potuit vel ex quopiaz

inbi
habe
tū na
donō
net te
nato
direct
queo
terno
frequ
vita
bozar
fuerit
tur nu
crocep
bus et
rissim

2

q

si scōm
die gro
pferri
tem q
lem S
lz infa
Nam
billarē
diū M
fans si
vellam

iubide Dum infans in vtero mouebat caput pcussioi obnoxius habens qpp mater Infansqz. lz in maxio fuerit vitæ discrimine tñ natura vt solet quoad pōt sese adiunare perinde infans aliquādo nō peru. Neqz mater ipsa. Sed infantis lesum cerebrū remanet territo similis quasi ptractū qđ si ex hoc fiat accidēti ab alijs nato dignosci pōt infante. nāqz alicubi dep̄sius qđ erit caput i directū. At puez ipse venetijs vidi cui⁹ erat ebri⁹ pater. Hic nequeo qñ in hos inuectus digrediar q nulla habita in vtero materno quē ipsi generauerūt foetus rōne vxores verberant. Anō frequēter legtur abortus: ph bachi picernas: Improbā corpa. vita indigna. vinū modice sumptū vires corpusqz cōfirmat ac roborat: In modice statū mēis euertit. Quociqz tadē pacto cātū fuerit microcephalon. Remedio sunt infrascripta. Prīmū vesca tur nutrit cibis bonas hūiditates generātib⁹. deide ifantis microcephalon vngat vnguētis calidis hūidis subtilib⁹ penetrātibus ⁊ lenitiuis. De Megacephalo Et microcephalo. nāqz rarissime accidit haec dicta sufficiant. nūc ad alia pcedamus.

De Saphati ⁊ fauositate caput secundum.

q Noniā huiusmodi egrotatiōes frontē vt plurimū ⁊ infantis faciē de honestate vident quapropter parētes maxie tristant. Ideo de ipsis differere nōnulla excogitavi. Saphatis Et fauositatis nulla alia differētia nisi scđm magis Et minus inuicē differūt. vtriusqz nāqz huiusmodi egrotatiōis cā est Lactis corruptio q causat malū sanguinem p̄serim flegmate salis p̄mixtū nīmāqz infantis capiti humiditatem q nibilominus egrotatiōes Juxta sentētiās Auicēnae Galeni Serapionis Aliebaris nostriqz potissimū Sauonarollae. lz infantis caput Et faciē deformare videant tñ non sunt curāde. Nam lethiferis ifantem excusant egrotatiōibus ⁊ eum reddunt billarē ac iocūdū. Attamē qñ omne vt vt aiūt nīmū vñ in fastidiū. De nūmia interdū saphatis Et fauositatis acuitate caput ifans frequenter diuertit ⁊ vagit quod accidit quia veller manus vellamenti inuolutas in libertate easqz ad caput applicare Et

scalpere Si nimis itaqz eiusmodi egrotationes infantē infestare
vel corripere viderentur ⁊ precipue fauositās que maior ē in q̄z/
ritate Interdū enim inde ab infantis capite ac tota facie pustilla
tis atqz squamatis humor egredit̄ indensitate ⁊ colore ad mellis
quasi similitudinē vnde fauositās appellat̄ Sequentib⁹ cautellis
⁊ remedijs deo dante curabitur quo circa prescienda primū est
morbi vel egrotationis causa eaqz satagendū est ante oīa vt abi/
gatur Remota nāqz cā vt plurimū remouet̄ effectus. Cause au/
tē morborū ⁊ egrotationū : vt plurimū per signa deprehēdunt̄ a
micale nostro in sui operis tractatu primo primoz capitulo de
medicia isinnata. Nos aut̄ ad p̄posita reuertamur An oīa itaqz
nutricis cib⁹ corrigatur Sicut in precedentibus adinuimus
nec vitatur cōiū vnde forsaz sequeret̄ impregnatio: que maxime
lac ipsiusqz nutricis appetitū corūpit. Cura principalis eiusmodi
egrotationis sunt quatuor obseruantie: prima est cautella ab hu/
more peccante: Secūda est vt adequano fiat in corpore ad ea re/
gimen cōuertēdo: que laudabiliū materierū sunt ellemēta ⁊ hoc
est regimen laudabile reruz sex Tertia est occupatio circa id: qđ
factuz est ab humore peccante In cute Quarta est pharmaceu/
ticis vti Hecirco cōfectio epithymatis ad saphati recētē: que ac/
cidit corporib⁹ teneris fit hoc mō Recipe alchani ʒi mecha. amig/
dalarū amaraz: cū suis cornib⁹ cōbustariū stercois muris ve/
naz celidonic coriandri sicci scorie argenti venarū unctorū cur/
cume aristologie cori cū granatorū merdasengi ana confice cum
aceto ⁊ oleo. ro. ⁊ line super fricationē P̄tererea Galen⁹ hecirco
plurimos se hoc humēto curasse profitet̄. cartis scilicet cōbustis
cū aceto qz distemperatis ⁊ super locū positis Rursus. Sapha/
tim curans humētū fit hoc modo Recipe cartaz papiracearum
scilicet cēt ullarū calcis loīae argenti vini añ ʒz. j. confice cum
aceto ⁊ nucū oleo ⁊ line super fricationē loci cū panno aspero suf/
ficenter vt aut̄ medicis nullū sit impedimētū: capill leniter: vs/
qz ad capitis curē icidant ⁊ arriplicis folia superponāt: que ne/
deckant vna muniāt: mane qz ⁊ vesp̄ri leuiter mutent̄ P̄estat
similiter sepius reiterare: ad minus totiens: quotiens est infans
tergendus que si prodesse videant̄ ad acutiora non procedatur

Sim
Rece
coqu
cū m
solem
refaci
iterat
loto i
done
a cine
ferat
Rece
tū fa
liquef
criter
in eiu
acutio
Ad e
p̄mo
vbi in
ad oī
ratā f
derit.
⁊ nost
quint
phat
bro d
ma ae
tica: ⁊
ea G
cōseru
beis c
⁊ pui
grega
posui

Sim minus . pedetenti ad ulteriora est procedendum . videlicet
Recipe ordeū ex coriatū ⁊ inaluā: que bene lota in aqua clara de
coquat: qua tepida supina facie infantis caput abluatur Deind
cū mediocriter pannis ad ignē calefactis vel si serena sit estas ad
solem siccetur ⁊ a triplicis folia in cineribus calefacta pariūq; tor
refacta ⁊ ex cussa ⁊ nitida denuo superponātur : quod aliquonēs
iteratū caulū folia piter torrefacta ⁊ nitida ⁊ butiro : vt fieri solet
loro interius linita sequantur . postea edere folia cum filo madi
do ne vratur Instar capitegi sunt luenda pariterq; torrefacta et
a cineribus ex purgata ⁊ vincta similiter superponāt que nisi con
ferāt ⁊ infans Iā sit anniculus sic ad acutiora est procedendum
Recipe ceruse luterij an. ḡz. v. liriui ex nucū cineribus vel vi
tiū facti ḡz. 3. olei ro. ḡz. i. ceræ nouae ḡz. i. que cū pscripto oleo
liquefiant terrēdaq; terrant Et cū virellis duob⁹ ouoz medio
cruter assatoz cōficiantur ⁊ exinde infantis caput linit . Et haec
in eiusmodi egrotatiōes iam puto satis esse nec iccirco egdez ad
acutiora pcederem. *Alex* ad acutiora vrgēre si sic cā pcedēdum.
Ad opus pauli bagellardi de infantū egrotationibus capitulo
pmo de saphati ⁊ fauositare q̄rtoq; q̄nto ⁊ sexto erit recurrēdū:
vbi inter coetera vnguētū docet vtile nō modo ad Saphati imo
ad oīa etiā capitis vlcera tineā: allopitiā: lendes: pediculos: vlce
ratā scabiē: ⁊ in reliquis similes egrotatiōes: q̄uis antiquas p
derit. Iccirco insup salubrē nostrū cōsulere folio trigessimono
⁊ nostrū viaticū folio quarto: nec nō rasim in capitulo tractatus
quinti de sapha: atq; idiuisiōnū libro vbi ep̄ibima docet ad Sa
phatim recētem in corporibus teneris p̄terea eundē auctōrē in li
bro de egritudinib⁹ iuncturaz capitulo de curis pueroz in pri
ma aetate ⁊ in sequēti de fauositare: atq; etiā in eo loco vbi ō scia
tica: ⁊ infectiōe cutis a saphati: ⁊ faciei postullis tractat. *P̄ter*
ea Gulielmū placētini de saletero In libri terij opis de summa
cōseruatiōis: ⁊ curatiōis caplo octano de saphati ⁊ pustullis ru
beis capitis: ⁊ faciei humidis: ⁊ rubore faciei cū pustullis siccis
⁊ prurit. Insupq; Iacobū de dūdis aggregatōrē. In sui d̄ ag
gregatiōe opis vbi saphati p̄riātia quēcūq; hincinde ipse collegit
posuit notabilia tractatu q̄nto caplo altero folio. cclvj.

Ad idem Plinius insuper vlcera In capitibus infantium me-
ta mire sanari p̄fuit. Magister aut̄ Auicena linimentū docet sa-
nans saphatim etiā in corporibus duris. vj. Recipe bubei ster-
coris muris capitū araneaz cōbustaz: colcotar vsti: venaz celi-
doniae Salis adusti: gallaz sulphuris viui curcumae: litergiri:
aristologie tubel cris añ. partē vnā cartaz cōbustaz partes duas
cōfice cū aceto vini albi: et oleo ātīquo: et ministra post fricationē
cū cepa acuta: aut squilla. deinde lana cū aqua vsnē: et folioz vlni
et radicū maluarū. Recipe litergiri cadmie vtriūsq; calcis viue
añ. ōz. i. cartaz cōbustarū: olibani tartari cōbusti añ. ōz. j. Sief
memite: gallaz cōbustaz añ. ōz. iiii. argēti vini. ōz. j. aceti: et olei
mirrbis: q̄stum sufficit coque donec acetū sit cōbustū deinde argē-
tū viui sic cōueriēdo cū eis misce: et vt cōuenit vtere. Preterea
vtraq; edera vlcera manātia sanat. In capitibus p̄sertim puero-
rum. Anguentū in saphatim: et faciei ruborē quasi leprae p̄inci-
pium. Recipe puluerez prunaz tritaz salicis: quē vt sit subtilissi-
mus p̄ pannū lineum cicotriconizabis et cū melle vnias instar vn-
guenti: quo vesperi cū egrotus in cubitū eius facies liniatur ma-
ne aut̄ cum surfuris decoctione lauetur cūestigioq; cum vnguen-
to citrino facies liniat̄ dicitur aut̄ citrinū. nā in citri pomo cū quo
quitur qd̄ sic fit. Recipe boracis. ōz. ij. cāphore. ōz. j. coralli al-
bi ōz. sēsq. Amidi cristalli subtilissime pnluerizati: antall: dental-
vmblici marini: olibani: albi nitri añ. ōz. iij. marmoris albi. ōz. ij.
amēti dulcis. ōz. j. spume vitri i fornace deducti. ōz. j. gerse serpē-
tarie. ōz. i. cerusae cōis. ōz. vj. Fit aut̄ hoc modo terre dragātos
et vmblicos marinos in mortario simul cū pistello ferreo: et p̄ sub-
tilissimū pannū cribrent. Deinde Recipe arūgie recētis porci-
ne albissime. ōz. j. sepi caprini: vel pecudini. ōz. j. arūgie siue adi-
pis galinaceae. ōz. i. cōfice sic. Caldariū aqua plenū bulliat sup̄
ignem: et cacabus cū arūgia p̄deat in caldario in ipsa aqua. ad
hoc vt ex ipsius aque calore: arūgia liquefiat que liquefacta p̄ pā-
num nitidū collect̄ In pelui: et pulueres imponāt. p̄ter cāphorae
et boracis: hoc facto In vno pomo citreo siue duobus imponan-
tur: et sup̄ prunas vel accēsūm ponissimū cinerē sināt̄r donec bul-
liāt et cū bullire ceperint In pelui denuo ponāt̄r sup̄ prunas cū

Spatula semper agitando: tunc iponat puluis caphore et boracis
q qdem cū bene mixti et coagulati fuerint vnguentū est factū qp/
pe qd pterea pulchram reddit faciē. **E**ngies destruit nigredinē
ex sole inunctū tollit pustillas salis flegmatis e facie Et a quouis
corporis loco expellit cicatrices leprosa faciei attenuat Et mul
tum pderit Si frequēter inde liniat ad ruborē oculorūqz pruri
tū mire valet. **Q**uiusmodi quoqz studiosum Accirco legat Sua
deo Antonij guainerij opus egregiū Et libellū nostrū q saluti
fer appellat. **P**etrus deniqz de argellata notabile cudit capitu
lum de aquositate q in capitib⁹ pueroz repperit. **I**nsup sui opis
dica septuagesima qd iccirco cōsulere puto pariter salutifex **B**u
lielmusqz placētinus de salecero in libro de chirurgia capitulum
altex cudit de crusta vel scabie in capite pueroz et frōre q lactant
et dicit lactantiū a laicis. **I**n scabiē aut cutis capitis. **R**ecipe yso
puz tritū quo cū olei modico et aceto mixto **I**nfantis sepe caput
vngat. **E**t ad idem acenū acerrimū qd igneaz prunaz frequen
ti magis qz habūdātū bulliat ipositioe ex eoqz frequēter infantis
caput abluatur. plurimū valet.

De epilepsia Et morbo lunatico tertium caput.

Epilensia nihil aliud ē nisi oppillatio viarū mor⁹: et sen
sus i cerebro epilēsia a frigiditate vel nimia hūiditate si
ue vtraqz potissimū cā in ventriculis cerebri generat i
appoplehia tēdēs. vñ dici solet epilēsia magnā: esse ap
poplehia parua q infantē reddit ac imobilē Et isensatū. **E**pilensia
dī ab emi sup⁹ et λαμβανω capio h ē supioris ptis. i. cerebri caprio
q reliq mēbra heberant Cū caput dolet cetera mēbra lāguēt ada
giū est antiquū. **S**igdem eerebriū est tanqz corporis **R**ex sedēs
in celsitudine ptozij sui exterius moenibus signis speculis valuis
colūnis Et reliqs idoneis ornamētis qz speciosissime insigniti.
Cerebri diminutiuum est cerebellum. **U**nde vulgare vocabu
lum est deriuatum diciturqz quasi cere lubrū sicut candelabrum
Et alia similia nomina. **S**ed euphoniae gratia cerebrum dicitur
a cera nostro vocabulo et λαμβανω capio quasi ceram capiens.
Unde est sumpta metaphora. **N**am quemadmodum ex cubi
culis cereis prodeunt reddeuntqz apes **I**n aluearia. **I**ta ex

cubiculis cerebri prodeunt redduntq; cogitationes In animalia
cerebruz quidē habentia . aliaz nibilominus grammatici cerebri
volūt derivatōez . ceteruz hec In hoc nostro genialis humane q;
hystorie ope exposito quippe que rei naturalitatē i se pntinet ma
gis quadrat : ea aut cubicula : cerebri ventres vocavit antiquitas
In quib⁹ visa cōcipiūtur Illic mētis pincerne phantasia memo
ria imaginatio spiritusq; multiplices cōtinētur : licet nō nulli ima
ginationes putent in pectore fieri . Nulli animalū tñ cerebri cor
porature scilicet habita ratione : natura tribuit q̄stū homini quod
ab exterioribus quidē nocumētis arce ossea munitissimū pepigit
ne suū faciliter opus corrueret . est . enī datis armis offensilib⁹
imo potissimū defensilibus ad queq; cōservādūz natura Solici
ta . hinc est q; allegorice : in fabulis vt puto hipocrate a capto cen
tauro : qui ab epilepsia puez a parentib⁹ relictū curavit doctum
iradere medicinā Sic ab eo principio : natura rerū ordinē dispo
nēte Ipsa medicina : nature vtiq; ministra successiue in plures au
ctores sumpto ab epilepsia strate gemate militauit . Siquid hic
morb⁹ Interdū fulminis ictu causatur . ppter timorē : quē scien
dum est : ante natiuitatez Infantē posse adoriri Itaq; hui⁹ ego
rationis sunt species due : prima ⁊ peior est : que in vtero est fetū
aggressa . Dupliciter aut vt plurimū solet aggredi : vel horribilis
strepitus cā quippe que pullara pariter oua corūpit : vel si luna
matrice cōcipiente fuerit in pisciū signo : ⁊ hec raro vel nūq; po
tissimū est curabilis nanq; partez maximā aduersē intra se hausit
naturalitatis Epilepsie extra vterū maternū future Albert⁹ ale
man⁹ signū ponit quādo videlicet os longe . pminet ⁊ est rotun
dūz cū spissitudine labiorū ⁊ aliq̄mūlz retortū ac si sit repandū
in labij extremitate in mūdūz stultū voracez ⁊ forte epilepticum
futurū ostendit . hoc enī plato porco attribuit . Morbū cōmitialē
deprehēdit caprini cornū vel ceruini vsti nidor . Dan⁹ leporis sa
le custoditi pulmōes cū thuris tertia parte p dies trigita . Mre
rea comitialē morbū deprehendūt oia que Iacobus de dundis
pataminus aggregator posuit insui de aggregatione operis folio
xliij In epigrāmate excitantia ⁊ iducētia epilepsiam que deinde
epilepsiaz . quidez sanātia subsequēnt folijs . xliiij . ac sequentibus

duob
terdū
aut
tius
li bag
Sicq
rupti
bus
curab
potiū
debili
pōr o
ret ⁊
ocula
Lom
quob
C
cer
bit .
la as
to ex
si cec
piper
potest
os pa
part
dalis
seu zu
ma da
purga
cipe a
hec fir
gis va
olei ol
modi

10

duobus ad que In epilepsia studiosum remitto. hec egrotatio in
terdū dei gratia suapte etatis regionis vel aeris q̄litas mutatioe
aut aliquo subito in optinato accedenti euanesceit quod vt expedi
tius fiat nutricis dieterica p̄fert regularis observatio Juxta pau
li bagellardi precepta In secūdo capitulo d̄ epilenfia dica septia
Sicqz deo dāte duo bona sequētur primū q̄ nutricis lactis cor
ruptio abigeat 7 eius caput 7 corpus purgabūt Itaqz ab omni
bus se caueat cibus flegma grauantib⁹. alterz bonū erit: q̄ ifans
curabit: quippe nō debet nisi tātū lactari: q̄ntū potest digerere
poriusqz parū minus: q̄ magis modo ne alimēti nimis penuria
debilitetur: quod quidē absqz admonitioe nostra a p̄ita nutrice
pōt observari 7 liniant ifantis nares cū ole is calidis 7 rutā odo
ret 7 ad ipsius colluz pendeat sinaralgdus Corallusqz virtutez
oculā habet In epilenfia. Quocirca Orpheus 7 Archellaus.
Comitialē morbz sanari cibo e carne feræ occisæ eodem ferro
quo homo interierit sunt p̄fessi.

C Preterea vulpis occisæ cerebrū ellixū cum nutricis lacte sin
cerō Infanti frequēter mīstratū eum ab epilepsia p̄petuo libera
bit. Item agni cruor pariter p̄derit cuz lacte datus. Item vngu
la asinina adusta equinaqz si terrat Et in potu ministretur cū ace
to ex vngula quoqz aromatica iunat Si suffumigē epileptic⁹ 7
si ceciderit excitet. Preterea recipe succi squillæ pēdieqz coque
piperis pone q̄ntum est medietas penidie 7 infanti q̄z comodius
potest ministra. **A**d idem Recipe sticados partē vnā Sisele
os partes duas Spatane partē mediā gingiberis piperisqz añ
partes sex Squillæ assatæ partē mediā fiant in pulchrē 7 amig
dalis ad pondus oīum cū melle cōfice vel penidijs 7 cuz sacaro
seu zucaro misce. Infantibusqz cum alpbilla In stomaticon for
ma dabis. Anguētum q̄ sup stomacū: vētrēqz linītū: stomacuz
purgat: appetituz cōfortiat: caput alleviat: 7 oculos clarificat. re
cipe apij. ὄz. iij. Succī folioz rubi. ὄz. vij. Mercurialis. ὄz. iij.
hec simul cōfice: 7 vētrē vnge. Preterea iccirco huiusmodi ma
gis valet vnguentū. Recipe euforbij. ὄz. j. cere nove. ὄz. sesqui.
olei olinae: q̄ntum sufficit: q̄ sine flāma fac simul bullire: 7 huius
modi vnguēto tepido lineatim liniatur puer a collo ad cullum.

Item vngatur frons ac tempora cum dialthea. Sunt qui dicant psal-
 mum benedixisti domine terram tuam usque ad exaltas caput meum In liij
 folijs scriptum cum quibusdam characteribus que in libro nostro quod
 niosus dicitur continetur folio centesimo trigesimo primo: et circa pa-
 tiens caput cum credulitate ne folia decidant ligatum itcirco mire va-
 lere. Gallenus autem valde peoniam laudat. Dicens peonia Si col-
 lo bois suspēdat vel pueri ab epilepsia adiuvatur. proficeturque se vi-
 disse octo annorum puerum non patientem hunc morbum nihilominus ad col-
 lum ei peonia erat suspensa que cum a collo cecidisset Illico epilep-
 sia fuit oppressa et cum peonia denuo fuisset appposita tertio die fuit
 liberatus. efficacius medicamentum est Si epileptico balbutienti ad su-
 gendum apta: cum nutricis lacte peonie grana ministrantur et ad eius
 collum coagulatum pedeat leporinum. Item apud vna data ut ea glutiat
 ex empto aculeo iuvat luna crescente vna: decrescere: altera. Ioan-
 nes preterea damascenus oleum docet paraliticis epilepticis appo-
 pleticisque iuvantibus: cuius quodam propositio In libro est nostro saluti-
 fero continetur: folio quartodecimo. Invenit insuper sternutationes in li-
 bello illo declarate folio sequenti et medicine in salubri nostro folio
 quinquagesimo tertio. Itcirco prestans preterea proficetur petrus de
 argellata: notabile ut superius dictum est cudit capitulum de aquosi-
 tate que repperit in capitibus puerorum et Petrus de iussignano
 super nono almanzoriz tractatum de epilepsia scripsit exquisitum.
 Item Rasis in tractatu nono et in divisionum libro nec non in libro
 de egritudinibus iuncturarum capitula cudit salutifera de epi-
 lensia puerorum quocirca frugaliter plima in volumine patetarum nec
 non capitulo quinto folio sexto continetur Unicena preterea in sui ad-
 mirandi voluminis folijs centesimo quinquagesimo tertio quarto et
 quinto: capitulis octavo nono decimo et undecimo scribit de epi-
 lensia deque signis speciebus eius: De causis movētib⁹ epilepsiam ac
 de cura nec non folio tricentesimo nonagesimo tertio ubi iter cetera
 perfectione docet plurimorum iuvenum valere in infantum egrotatio-
 nes et epilepsiam et Adiacel saunarolla folijs septuagesimo octavo
 et non nullis sequentibus Vgo autem senensis consilium dat utique proueb-
 eris in epilepsiam folijs nono et sequenti. Interea quo te ore itcirco al-
 legat Antoni guaineri vir uigilantissime: quod re huiusmodi omni ex pre-

ma de
 de
 de
 de
 de

tā ex
 ro c
 trac
 nem
 bus
 terri
 lepsi
 gim
 sepr
 prop
 de c
 viati
 piuz
 caue
 ceto
 capi
 ticū
 mali
 lo sal
 re nō
 ab in
 Ma
 Sol
 Stel
 Aur
 Exp
 C
 pulli
 matu
 ieiun
 dante
 rac el
 si op
 do p
 tis ai

tā exq̄site es executus: vt nihil supra Cōposuisti **M**acte vir mi-
ro cū ordine de capitis egroratiōib⁹ opus amplissimū In quo
tractatū septimū scripsisti de epilepsia nouē Inse capitula conti-
nentē: quoz qdē p̄mū est de epilepsie q̄ditate: ac decāis ei⁹ qui
busq; fiat in locis. Secūdū de epilepsiae signis demonstratiuis
tertiū de epilepsiae signis p̄nosticis. q̄rtū de cura paroxysmi epi-
lepsiae. q̄ntū de sex rez nō nālū in cura epilepsiae obseruādo re-
gimine. sextū de modo materē epilepsiae digerēdi: 7 euacuandi
septimū q̄ radicis epilepsia curabilem extirpent. octauū de ap-
propriatis q̄ i cura epilepsiae ab extra applicent. nonū 7 vltimū
de cura epilepsiae q̄ p̄ alioz mēbroz comunitatē causat. Itē in
viatico n̄ro capitulum iccirco cōtinet carta duodecim cuius p̄nci-
piū ē. passiōē q̄ subito hoies cadūt Antig p̄ssimū morbū vo-
cauerūt. **A**ulus autē dicit iram dei. **G**ulielm⁹ placētū de salu-
ceto i ei⁹ opis de sūma p̄seruatōis 7 curatōis libri p̄mi folio. cxi.
capitulū. xv. notabile cūdit de epilepsia. Interea sciēdū ē luna-
ticū caducū spaticū iter se admodū differre. **M**az spatic⁹ is est q̄
maligno quasi spiritu corrept⁹ alicubi neq; cōsistere. Sed sedu-
lo salētū quasi similis mouet. **C**aduc⁹ est q̄ morbo grauis cōtine-
re nō se pōt qn cadat **L**unatic⁹ is ē q̄ qbusdā lune sitibus verat⁹
ab infania. **G**aspar fert mirrā thus **B**aldassar **M**elchior aurū
Haec tria qui secū portarūt nomina regum.

Soluitur a morbo domini pietate caduco
Stella magos ducens tres ad cunabula cristi
Aurū thus mirrā: qui mistica dona dederūt.
Expellit morbū domini pietate caducum.

C P̄robatissimū insup in morbū caducū est. vj. **R**ecipe splenē
pulli equae. **R**adicē peoniae añ. qb⁹ puluerizatis **E**t mixtis sū-
matur. ōz. i. cū. ōz. iij. succi policoniae **E**t cū optimo vino cretēsi
ieiunio stōaco dē **E**t h̄ fiat viij vicib⁹ vl⁹ plus si oportuerit **E**t dō-
dante sanabit. Itē addat i dicta medicīa aliq̄stulū thuris **E**t mir-
rac electae 7 de limatura boni auri ad pōdus vnius denarij. Itē
si oportuerit addatur corui cor puluerizatum. **P**̄terea quan-
do p̄s biter ad missam dicit pater noster. **D**ic simul in aur̄ paritē
tis aiūt iuuare. **P**̄terea p̄batum dicūt in morbum caducum.

Scribere verba: et ad collum ligare patiens que infra scripto nostro maximo libro continentur.

Et preterea Gaspar te prebendat Baldassar te liget
Melchior te liberet. Sequitur circulus qui ad collum quoque la-
tus mire valet qui in libro nostro maximo continetur folio. c. lviij.

Dne pater pietissime Iesu christe dulcissime spes mea deum
tuisse quod es trinus: et unus adiuvans famulum: vel famulam tuam. n. creator be-
loy. esto queso memor mei. Domus refugii locus auxilii. Inter
fluctus seculi ne demergar subueni. Deus fortis quies. Rex sum tri-
nus: et unus: libera me famulum tuum ab hostibus: et malignis spiritibus:
ab igne: et aquarum gurgitibus: a febrium stridoribus: ab armorum vul-
neribus: a tonitruorum fragoribus: a fulminum ictibus: a spirituum malignorum: a be-
stiarum dentibus: a venenosis dapibus: ab omnibus beneficiis: et incanta-
tionibus: ab omnibus inimicis meis visibilibus: et invisibilibus: ab omni expu-
gnatione corporis Et asae meae ab omni perditione ab omni peste et cla-
de Et a caduco morbo a cunctis doloribus: a subitanea et in pueris
morte ac ab omni malo. Amen. Nec dei nomina sunt mihi remedium
omne malum. **Hel. Hel. Heloy. Helione. Saba-
oth. Jcyge. Adonay. Emanuel** atque omnia alia arcana
dei nomina. haec oratio a patente cum magistro dicta cum devotione inuat
in morbum caducum modo ne patiens ceciderit in templo in aqua nec
in igne. Ad idem Recipe Secum lupinum quod adeo in igne combure ut
in pulvere redigatur Et eiusdem pulveris parziminente morbi cadu-
duci passione patiens os cum aqua infundatur. Ad idem Recipe apes
vnam vivam Et exime ei aculeum Et luna crescente da caduco integram
glutiedam: alteram simili luna decrescere Iteque ybena collecta cum

fit sol in arietē Et cū vno peonie grano iuncta vni⁹ anni caducos liberat a malo morbo. Alibi sic repperi. v3. vvena collecta cū sol sit in signo virginis vel arietis cū grano iuncta peoniae vni⁹ anni caducos liberat In quodā interea veteri codice sic repperi. v3.

Salubres res infra scriptae sunt ad succurrēdum pueris panētib⁹ malū turpem sancti georgij. Recipe castorē Et strandelam pro tenēdo et odorādo virtutē ei⁹ q̄ plurimū pdest. Ad idē valet ruta Et salvia frequēter odorata. Itē si in oleo castorei ponantur ruta et salvia et ibi paz bulliāt valde iuuabūt. Si cum huiusmodi oleo liniat nūca patiētis atq3 si ex ruta ipsa Et salvia fricentur brachia ac tibiae patiētis irabēdo fricationē semp deorsum: nūq̄ sursum. Amplius ad h̄ tyriaca valet tenēdo ipsam ad pullus: et comedēdo. Itē si peoniae radix teneatur sub dentibus a patiēte: et ad dorsum est remedium iunatiū. In morbū caducū pro infantibus. Recipe euforbij. ʒ3. i. cere noue q̄tū sufficit olei oliuae. ʒ3. ij. et fac simul bullire sine flāma: et sepius infans unge filum dor3. rursus in morbū caducū. Rade ex noue3 argenteis ānullis cū quibus sponfate fuerint nouē virgines paz argenti ex quolibet de inde collige et simul misce totā illā rasuraz atq3 insuper adde tantū argenti: cū q̄to possit annulus fieri qui tā latus fiat q̄ hec possit noīa circūscribi. v3.

quo facto fac supra dicere missas nouē quib⁹ expletis dic patiēti euz ceciderit leuare suso tribus vicibus p̄usq3 eius digitū ponas i anullo qui si forsaz excideret Inmediate eius iterū digitū impone et custodiat ne annulū amittat quod nisi fiat liberabit **A**d idē sic inueni. v3. i die sācti Joānis aī solis ortū vade ad pullegiollū herbā quā extirpa ante solis ortū postea serua ipsaz vsq3 ad vigiliā natiuitatis domini: postea fac supra dicere missas natiuitatis: que noctu dicūtur. postea ipsaz herbā collige et vtire cū oportuerit: applicādo. v3. eaz ad nalluz eius qui ceciderit adeo vt caduc⁹ ipsā odorēt: et statim surget cū sinceritate Itē cū patiēs ceciderit dic ei i dextra aure ter verba Infra scripta. v3. habraā: et cetra vt supra. Itē versus et orationes cū credulitate ac deuotione dicant que continētur In cautellis et infantis obseruationib⁹. v3. Crux tibi sācta salus Crux

est quā semper adoro **E** Ad idē Recipe radicē herbe que vo-
cat peonia quā pone patienti super pectus ad carnē nudā ⁊ q̄z
primū surget Radix autē huiusmodi habet hāc virtutē vsqz ad an-
nos quīqz post aut quinquēniū ⁊ sic delustro In lustrū debet
mutari Rursus Recipe auem cuculū dum ad huc viuit ⁊ pone i
In vno vase seu pignata terrea noua. postea bene cohoperias
ne possit enolare de inde impasta os cū argilla noua ne possit re-
spirare. postea sic pone i furno calido ⁊ sic dimite donec auis ap-
ta sit ad puluerizandū ⁊ de illo puluere des patienti in omnibus
cibis donec totā comederit ⁊ liberabit Leporis cor recens col-
lo suspensuz subuenit caduco. Apri vel verris testiculi cuz vino
bibui caducos sanāt Arsi fel caducos liberat. Idē facit eque lac
epoti Idēqz fit arietis liquor seu iecore distillato vulturis iecur
cū sanguine tritū p duos vel tres dies caducos liberat. Gali te-
sticuli cū vino eponi caducos liberāt. Sed abstineant se p decem
dies a vino Siccent ⁊ bene ad opus seruētur cuz anseris adipe
Lupi cor coque ⁊ da ieiuno i die solis vel veneris lunatico come-
dendū. Smaragdus latus aduersat morbo caduco. Idem fac
corallus rubens. Comitiali interea morbo vomitus est necessari-
us. Loturnices aues sunt aduene terrestres Non⁹ q̄z sublimel
bas nūc vulgus qualeas appellat: qbus ueneni semē gratissim⁹
est cibus: quā ob cām eas dānauere mēsa: Simulqz pp comi-
tialē morbū. Magna vertigo visuz caducorū obuertit ita q n̄
vident patentibus oculis. Extat moneta argētea que dicit sancti
aluuifij que cū cadit caducus in ipsi⁹ manu detur virtutez habet
eum a tali morbo liberādi estqz amplitudinis vnius marcelli ve-
neti In qua nomē ē p sculpturā scriptū Ludouici Regis ab vno
latere ab altero autē nomē Julij Tironi cū qbusdam insignibus
E Preterea in veteri quodam codice sic inueni. v3. In iraz dei
magnam: ⁊ lunaticos. Recipe buglosam siue linguā bouinam:
mellissā siue naranzatam boraginē: ⁊ Rosmarinū añ in con-
uenienti q̄zitate: ⁊ omnes istas herbas fac bullire in bono vino:
quod exp̄ssum. v3. ab istis herbis turbato ad bibendum detur
per dies triginta cōtinuos. Ita q non bibat aliud vinum in vno

aut
eda
pli
gra
lue
om
bat

sod

egr

pli

pre

in sa

E

trip

equ

E

ris:

vj. q

tenu

pati

Re

rosa

ac te

bita

posi

dum

de n

autem illo crocus imponatur: vt bene coloretur Cōtra demētiāz
edat patiens flores rosamarinī atqz rosinarino vtaf in cibis. Am
plius. Recipe auri fini de ducato: iburis albi: 7 electi: mirre. añ
grana nouē. Deinde Recipe tot caulium semina quot annos vo
lueris ne cadat creatura: quam in vtero habet mulier grauida: q̄
omnia cum mellis modico incorporabis. Haec sic repperta ad
babundantem posui cautellam. Nunc ad sequentia p̄uertamur.

De egrotatione: que puerorum mater appellatur: 7 infantie
foda peculiari caput quartum.

Egrotatio que puerorum mater appellatur: Infan
tem interdum aggredit. In prima aetate: 7 signum
eius est timor. In somno multus ploratus: 7 vigiliae
lacrimosae. P̄eterea calor auget: 7 ab infantis ore
egreditur odor foetidus. Huius egrotationis causa: lactatio est
plusqz lactens possit digerere. Cura eius est lactis correctio Et
p̄cipua medicina Tiriaca magna Cum sincero lacte data: vt
in salubri libro nostro carta quinquagesimatercia declaratur.

P̄eterea Recipe diamusci: diaplirisqz añ. semunciaz: quaz
tripartitam quidem: 7 peculiari: 7 salubri lacte distemperatam:
eque infans summat in triduo.

In infantis autem Sodam Recipe gariosolorum: gingibe
ris: nucis muscatae: Spicae nardi: galangae Et cubebe añ. ʒj.
vj. que in mortario contundantur: 7 simul misceantur Et lineo
tenui nitido saculo imponantur Et cum oportuerit tepidus ad
patientis caput applicetur Et ne decidat vitta muniatur. Ad idē
Recipe frumentum apuliae: quod optime contusum. In oleo
rosaceo misce: quo tepido ifantis caput leuiter vngatur: 7 frons
ac tempora cum dialbea Cōtra ardores capitis infantis Lucur
bitae latiuae exterior superficies tenuissima eiusdem folijs super
positis bene inuat. Sed iccirco primum diligenter est aduerten
dum. Nam si egrotatio esset ex causa frigida: nocuentū perin
de magnum sequeretur.

De palpebrarū: et oculorū naturalitatibus: et peculiarib⁹ eo-
rūdem egrotatiōib⁹ infantis: et balbutiētis caput. quintū.

De videndi rōne: deq; cernēdi nā varias fuisse phorūz
opiniones cōpio. Stoici cās esse vidēdi dixerūt radio-
rum. ex oculis In ea q̄ videri queūt emissione aerisq; simul
intentionē Epicurus effluere semp ex oib⁹ cor-
poribus Simulacra quedā corporū ipsorū eaq; sese in oculos i-
ferre: atq; ita fieri vidēdi sensū putauit. Plato genus quoddā
ignis: lucisq; de oculis exire existimauit: quod cōiunctū cōtinua-
tūq; vel cum luce solis vel cū alterius ignis lumine sua vī et exter-
na mixtū efficeret vt quecunq; offenderit lustraueritq; cernam⁹.
Aristoteles. Nullū mēbrū Inquit est in corpore frigidū: et humi-
dum: nisi tñ cerebrū: et oculus: quo circa in libris ipsū suis plu-
rima est legere: argutissime disputasse. Cōstān⁹ ex septē inquit
mēbranis oculus cōstat In oculis adeo vis est speculi: vt tā par-
ua pupilla totā hoīs reddat imaginē quocirca inq; Albert⁹ ale-
man⁹. v3. In ossib⁹ orbitaz oculi cōcauaz est cōpositio oculi ad
q̄s. pcedit ab interiori parte capitis virt⁹ visua iter duos neruos
cōcauos cū aut virt⁹ neruorū: et paniculi cerebri q̄ sociātur eis de-
scēdunt ad orbitā dillatat extremitas vtriusq; ipsorū: et replet:
et ampliā eo q̄ cōprehēdere pōt humores: q̄ sunt i pupilla quo-
rum medi⁹ est humor: q̄ vocat glatialis. dī aut glatialis eo q̄ est
clarus sicut glacies: et est figure rotūde. nisi q̄ cōpressus ē ab ite-
riori pte vt sit ibi plane aliquātulū sup̄ficieī vt frequēter recipiat
formas visivas. In iteriori pte glatialis est ali⁹ humor filis albu-
gini oui et noiā albugine⁹: posīt⁹ aut est anteri⁹ i oculo qz ibi cō-
gruit et coetera. Ampl⁹ extremitas nerui q̄ vocat obit⁹ seu vi-
sius pphendit et claudit vitreū posteri⁹ Et glatiale anteri⁹ vsq;
ad terminum q̄ est inter glatiale Et albugineum ad quem per-
uenit vitreus humor oculi qui est apud tellam que dicitur aranea
siue retbe que comprehendit eum sicut rete araneae compreen-
dit venationem Et ideo vocatur aranea tunica Et alio nomine
dicitur retina Ex istius autē extremitate nascitur tella quedam
alta glatialis que distinguitur inter secundā et humorē albugi-
neum vt inter subtile Et spissū sit aliquid: separans ne subtile

114
 Ledatur a spisso: et ne adueniat ei nocumētū de facili: ab interior
 parte ipsius penetrans ad ipsum a retina: et secūdinā: et haec vo-
 catur a quibsdā sectio tunicae glacialis: et haec tella ē subtilis: quā
 si esset spissa stans ante glacialē impediret lumē ad ipsum veniēs
 Extremitas autē eiusdem paniculi subtilis implet: ac teritur ex ve-
 nis sicut secūdinā. Posterius quā ipsa facit penetrare nutrimen-
 tum: nō tū oēs eius partes sunt propter nutrimentū vilitatē. Sed po-
 sterius tū a quibsdā vocat secūdinā. Illud autē: quod de ipsa pira-
 fit usque ad anteriora in spissat: et ingrossat: et habet colorē celestē
 inter albedinē: et nigredinē mediū: ut cōgreget visum: et nō pmit-
 tat ipsum spargi: quia sparsus visus est debilis. Sicut oīs virtus quā
 in multa diuidit. Haequidem in quibus in loco vigilantibus: Mente pro-
 fecto in altum abditā: atque in sese recepta. tū ideo plurima me-
 cū adiuuenter: vebementer nature vim sum admiratus: que in se-
 mineo vterō: et quod admirabilius est. In ovo minimo tot: ac tam
 mirāda pficiat. vbi nam queso: et quo in angulo est ipsius nature
 soles que interius mēbra ita cōponat. **D**iuinū aeternū sta-
 tutum in cōprehensibile: o cum sūma sapiētia omnipotētiā. veri-
 ssime illud dictū est. De finito ad infinitū nullā esse proportionē.
 Nos homūculi stolidi. De his potissimū loquor quā in quadran-
 gulis magno nugaz miraculo altercant. Supra celestia credim⁹
 intelligere: quā sibi ipsis finxerūt publicae cōcionant. De dei rōne
 quā theologiā vocāt vasta clamorū ambitioe tāquā de materialib⁹
 rebus differunt cum ea que inter manus versant cōprehendere
 nequeāt Satagāt quātū velint: tū cū ad id metae pueniūt quā bēa
 na cōditio trāsire nō parit. Ibi cū sistentibus quādam veluti cabos
 et ut aiunt Iudicioz dei abyssus tāquā multa obuiam sit propterea
 minus inepte facere mihi vident quā que intellectu nostrū excellūt
 ab illis ipsum excelli volūtatē se diuināe conformātes aequo aīo
 patiunt. Aditte recte inquit Lato arcana dei que interdū ut puto
 cogitans Marcus Tullius Facilius se posse dicere quod nō sit quā
 quod sit pfitēbatur. vnde Lactānius pbi inquit quod sūmū fuit humane sa-
 pientiae sunt assecuti ut itelligerēt quod nō sit. Illud assequi neque-
 rūt ut dicere scirēt quod sit. Cicero. vrinā tam facile vera inueni pot-
 sem inquit quā falsa cōuenire. eadem mecū haec reputās quo pacto

fieri queat nō oīo Intelligens. coetex oīo fieri diffiniens vt crea-
turarū creator 7 ipsi⁹ nature mōdiqz fabricator spiritali scilicet
vbiqz p̄sens est Rōnale igitur aīal homo De alijs nūc ab re est
log: q̄tū liber auio 7 ceco loco secret⁹ quecūqz agit ante ocu-
los iudicis cūtra cernētis. De ijs aut̄ hactenus nūc ad p̄posita
reuertamur. Palpebray albertus inq̄t pilli creati sunt vt p̄ eos
incidētia in oculū excludant 7 qđ descēdit ad oculos ex capite. ni-
gri aut̄ scđm plurimū facti sunt vt p̄portionatū faciāt lumen sua
nigredine. In ipsis aut̄ est qđdam simile paniculo qđ accedit se-
cūdam aliqd ad duritiē cartilaginis Et h̄ ideo fit vt firmitus stet
sup oculos Et nō cadat ab eis p̄pter infirmitatē istius paniculi
Et ideo vt lacertus aperiēs oculū babeat subst̄raculum loco cu-
iusdam ossis Et per h̄ bona fiat motio que mouet oculuz. Pri-
muz aut̄ oculi coboptoriū sunt palpebrae Et deide secundū co-
optorium est tunica q̄ fit ex interiori pelle Et postea adeps ocu-
li 7 postea id qđ fit ex lacerto 7 postea sunt aliae tunice p̄ ordinē.
Inferior aut̄ palpebra nō h̄ lacertū in boie 7 quadrupedibz
generatibz sibi similia. Sz aues coboperiūt oculos quadam pel-
licula que mouet ex inferiori palpebra. Palpebray tumefactio
7 clausura Infantibus vt plurimū accidit ex medicinis stipticis
quas mulieres ponūt sup infantium capita quēadmoduz est al-
chana 7 similia Aliquādo ē accidit ex influxu materiei calide vel
frigide. Huius aut̄ egroratiōis cura est. Si sit p̄sertim rubor in
facie 7 calor in fronte vt recipiat nemithae succ⁹ 7 folioz rosma-
rini añ. ḡz. 3. croci: 7 mirae. ḡz. i. puluerizāda puluerizent: 7 cuz
sincero mulieris lacte cōficiātur: 7 infantis clausis oculis in pan-
no lineo supponantur quotidie renouando donec oculi recludā-
tur. Si vero in palpebris non fuerit calor: neqz rubedo. Recipe
murrā: crocū: aloem Et folia rosmarini: que cum vino albo: 7 cla-
ro Sinceroqz cōficiantur Et clausis oculis supponantur. In in-
fantis Irē lippitudines: ouū infuso candido buiro recenti valet
sine sale. Piscis biriciū sel valet ad vngendum oculos vbi est al-
bugo. Quocirca medicine maximus assertor Auicena: Pluri-
ma intractatu disputat de palpebris: nec nō ipsius pedissequus i
tractatu de passiōibz palpebray Sauonarolla folio nonagesimo

quarto: et sequētibz: nec nō in libro de egrotationibus iunctu-
rarum. Italis capitulo de morbis oculorum in pueris. Præter
ea Paulus bagellardus. In opere de egritudinibz capitulo d
egrotationibz puerorū oculorū infantis carta nona: et salubris liber
noster in capitulo simili: carta aut quinquagesimatercia: et sequē
ti huiusmodi medicinas insinuat. Galeot^{us} interea. Sene pillos ha-
bent inquit in modū valli: quas a palpitādo palpebras nūcupa-
uit Lucretius Brachia: palpebreqz cadūt poplitesqz cubant: et
in ijs hominū mores phisiologi depēderūt. Nam cū sepe pal-
pitant timidū ostendūt. Cum vero nō: audaciaz indicant. Oculi
ab oculendo nominati: Latent enim sub cilijs: et genis: quoz or-
bes diuersi coloris habent pupillā. Qui duarum pupillarū sunt
eos omnia oculis effascinare plinius refert. Lucretius: et lacera-
to oculo: circū si pupilla māsit Incolumis cernēdi inata potestas
strabones ij sunt: quoz oculi sunt de prænati. peti quoz oculi cel-
leres. huc illucqz vertunt. Ecij oculi quasi celij. i. cianei coloris
a pēteribus dicti sunt et ij quozqz flauī appellant quales minerue
fuisse cecinit Poeta Luciosos noni^{us} vocat: qui ad lucernā non
vident. Mīopes vero qui minutius cernūt grece dicunt: luscio
eorū est vitiiū qui clarius vesperi: qz meridie cernūt: vt ait festus
Luscus^{us} herbetioris visus et desioculus vocat. Martialis hinc
desioculus et hinc lippus. ab oculo ocule^{us} oculatus et oculo. las
verbiū nascit. ab ocello Ocellatus oculorū anguli alio vocabulo
irqui siue irculi De vitijs corporis ait Seruius dicti sunt. vnde
virgili^{us} Transuersa tuentibus irquis. solet libido oculos variat
Irgtallos pueros dicim^{us}: qui pmo virilitatē suā expiunt. Iuue-
nalis. oculosqz in fine tremētes Fracise^{us} philelph^{us} ad mariū filiū
Sigs te natū grādior ābit Blādī^{us} qz sagax: oculos attēde tremē-
tes Blactō poraz aut pferim recēter natoz ad folioz similitudi-
nem in arboze pullulantiuz que primum subalbidi qdez sunt co-
loris deinde accedēte etate virescūt oculos natiuitatis ebdoma-
da Sciendum est aliter esse in colore. porro propter foetas alv-
mentuz In vtero et aeris inaccessibilitatem postea in lacteum Li-
quorē conuerso menstruo: Siquidem mutato cibo et aperto ae-
re diuersificari. Oculorū toruētias siue strabositas Infanti

*Quasi vultu
et oculi*

accidit diuersimode. Namq; interdū oculi sunt vsus angulos In
terdū lacrimalia vsus cōtorri. pro remedioꝝ aut̃ iccirco differren
tīs Siue vsus angulos siue vsus lacrimalia cōtorroꝝ oculorū
ne alienā mibi laudē ascribā Paulū antescrīptū. In ei⁹ opuscu
li capto de egrotatiōib⁹ oculorū cartā decima duco cōsulēdum.
Quocirca insup danda est opera At priusq; eiusmodi egrotatio
inalescat pindeq; cure repugnet diligētia perq; solers adhibeat
Principijs obita Sero medicina paratur.

Cū mala p longas cōualuere moras.

Aut Sulmonēsis. Iccirco sūmus naturae Substentator auice
na folio cētesio sexagesimo sexto opez p̃stabit salūferā vbi adeo
De strabositate tractat exquisite At aliorū medicoꝝ medicīna
rūq; inq̃sitio supflua videat. virūz nīlomin⁹ memoria dignum
Petriū de argellata hic nequeo subticere q̃ppe q nōbile cudit ca
pirulū De oculorū strabositate: q̃ duo vel reliqs ōmissis in infan
tū strabositatē sufficiēt habūdāter Sauonarolla aut̃ Sic iqt de
obtalimia. v3. obtalimia accidit infantib⁹ pp multitudinē humoꝝ
7 debilitatē oculorū. habētes oculos emīnētes sūt facili obtalimie
susceptibiles pp hūiditates ipsoꝝ 7 aptionē porroꝝ 7 qz sunt ex
tra expositi alterātib⁹. de hūisimōi morbo i suo tractatu sexto ca
plo. t̃tio. p̃ncula d obtalimia folio. lxxxviii. vbi qm plurimos iccir
co ipse de more allegat auctores supuacaneū duxi eosdē nūc itez
memorare eo Itaq; cū qd absit oportnerū velim recurrēdū.

Oculi corporis ps p̃ciosissima Et q lucis visu vitā a morte di
stingunt Sūt flores aīe corporis speculae cordis nūcij Duces
vie 7 scdm pithagorā solis Janue. Vel oculi sunt vasa lumis cor
poris duces 7 cordis iterp̃res. Oculi noīati siue qz eos cilioꝝ teg
mina occulūt ne q̃ intedētis iniurie offēsiōe ledant Siue qz oc
cultū. i. secretū vel itus positū lumē hnt. Si inter oēs sensus vici
niores aīe sunt: In oculis oē mētis extat iudiciū. Oculi alio no
mine lumina dicūtur qz lumē ex ijs manat. Pupilla pars ē ocu
li p̃ciosior. In q̃ vis est vidēdi. Pupille oculorū noīate Nam
parvule veluti pupilloꝝ imāgies inde micāt vel pupille dicte q̃si
ipollute vt sūt puellae. Circulus quo colore discreto a pupilla al
bae partes oculi separāt. Corona dī eo qz pupille ambitū ornat

sua rom
refficiā
oculis
tificēt
est ceter
vocant
bus oc
dicta q
lis mun
lant In
sine pill
nisi pro
tur In
libet ce
nebat lu
pitis pa
oculū m
vt plim
positio
gruo te
vel nim
humidu
gura co
le t̃tic ba
oculis i
est in lib
tez sign
do ocul
fi⁹ mal
eius 7 h
visus cu
Quidā
su in no
sionis v
vi pluri

sua rotunditate: palpebre a palpiratione dicte qz sepe mouent vt
reffiât assiduo motu intuiui: munite sunt vallo pilloz: vt aperti
oculis si qd inciderit reppellat: vel vt ipsuz aerem pcedendo mi
nificet: quo tenunē serenūqz faciât visu3. visus dictus qz viuacio
est ceteris sensibus: 2 ampli⁹. viger Lacrine quas greci ^{Λακρη} x
vocat a mentis dicte laceratiōe putant Lilia tegmina sunt: qui
bus oculi cohoperiunt 2 dicta ciliazqz cellent oculos Supercilia
dicta qz sunt cilys superposita que pillis iccirco vallata sūt vt ocu
lis munimenta pretēdantur Sudorēqz a capite defluentē deappel
lant Inter cilium est medium illud inter cilia 2 super cilia quod
sine pillis est. Sunt homines qui nisi cōuenienter longinqua ali
nisi prope admora nō cernūt. Omnium oculi solis iubare retūdū
tur Interea Titi cesaris mihi miraculū obuiū fit qui nocte q̄tū
libet ceca expergefactus apertis tūc primū oculis velut clara cer
nebat luce Idlacui i egipto nutrire portentū binis 2 i aduersa ca
pitis parte oculis hominez. Sed ijs non cernētez. Habēt signa
oculū moderationis clementie odij misericordie 2 amoris Quia
vt plinius ait in oculis aius babirat Cōsiderat oculi naturalis dis
positio ex tactu Qui sit tēperati frigoris 2 caloris 2 ex motu con
gruo temperato Si eni nimis leuiter moueatur ē nimis calidu⁹
vel nimis siccus Si aut grauer ac tarde mouet est frigidus aut
humidus Adhuc aut cōsiderat eius dispositio ex venis ipsius fi
gura color q̄ntate ex operib⁹ suis 2 venis cū. n. sunt āple 2 cros
le nēc habundāt humore Si aut sint subules 2 stricte significant
oculis inesse siccitatē Color aut sibi proportionalis de quo dictū
est in libro de animalibus Significabit oculi bonitatē. Aliiter au
tez significāt colores extranei 2 figura in naturalis videlicet quā
do oculus non est sphericus Sed ante p̄pressus Significabit ip
si⁹ malitiā. Similiter est indicium de q̄ntate ipsius 2 opationibus
eius 2 hec sunt fundamenta phisionomie Sūt autē quidā quozū
visus euanesceit in nocte 2 cōfortat in die 2 dicūt ijs pati neculopā.
Quidā aut visu3 euanescentē habent in die 2 vident cōfortato vi
su in nocte 2 dicunt habere oculos noctue et cā quidē prime pas
sionis visus est grossities oculozū 2 humiditas spiritus ei⁹ 2 hoc
vt plurimū accidit habentibus oculos nigros Quia in tabb⁹ sūt

tales spiritus et tales humores accidit etiā ijs Qui multos habēt
 colores in oculis aut oculos habent virides qz talis spiritus Et
 talis humor cōdensatur frigore noctis ac tenebris eius Et ideo
 visus euanescit. In die aut dissoluitur Et clarificatur lumine diei
 et tūc ideo cōfortatur. Lactantius. Oculorū precipue inquit inex-
 plicabilis est ac mira subtilitas qz eorū orbes gemarū similitudi-
 nem preferētes ab ea parte qua videndū fuit mēbranis placenti-
 bus texti: vt magnes rerū p̄positarū tanqz in speculo refulgen-
 tes ad sensum intīmū penetrarent. per eas igitur mēbranas Sē-
 sus ille qui dicit mens: ea que sunt foris transpicit nec forte existi-
 mes aut incursiōe nos cernere. At p̄bi dixerūt qm̄ vidēdi officiū
 in eo d̄z esse qd̄ videt nō in eo qd̄ videt aut intentione aeris cum-
 acie. Aut effusi radij ad id qd̄ videndū esset puenirent. Luz autē
 videamus eodē momēto tēporis plerūqz aliud agētes nihilomi-
 nus in vniuersa que p̄ sunt posita intueamur. Acrius et manife-
 stius est mentē esse que per oculos ea que sunt opposita transpi-
 ciat tāqz per fenestras lucēte vitro aut speculari lapide obducta.
 et i: circo mens et volūtas ex oculis sepe dignoscit qd̄ vt restelle-
 ret lucretius. Ineptissimo vsus est argumento. Si enim mens
 inquit per oculos uidet: erutis et offossis oculis magis videret.
 quoniam euulsae cum postibus fores plus inferunt luminis: qz
 si fuerint obducte. Numiz ipsi vel potius epicuro: q eū docuit:
 effossi oculi erant ne viderent effusos orbes: et ruptas oculorū fi-
 bras: et fluentē p̄ venas sanguinē: et crescentes ex vulneribus car-
 nes et obductas ad vltimū cicatrices: nihil posse lucis admittēte:
 nisi forte oculos naribus similes nasci volebat: vt nō tam oculis
 qz foraminibus cerneremus: quo nihil ad speciem faedius ad vi-
 sum inutilius fieri posset: Quātulū. n. videre possemus. Si mēs
 ab intimis penetralibus capitis: p̄ exiguas cauernarū rimulas at-
 tenderet. At si quis veller trāspicere p̄ cicutam non plus p̄fecto cer-
 nat: qz cicute ipsius capacitas cōprehēdat: necesse est. Itaqz ad
 vidēdum mēbranis potius in orbē conglobatis opus fuit vt vi-
 sus illarū spargeretur: et que in primiori facie adherent: Libere
 possent oīa cōtueri. Ergo ineffabilis diuināe p̄uidētiaē virtus
 fecit duos simillimos orbes: eosqz ita deuinxit vt nō in totū con-

uerti.
 tem ip
 media
 nūcup
 contin
 deat m
 sus. p
 rois a
 runt q
 tionib

testē in
 uenior
 ab har
 cre fin
 ijs qu
 ad auc
 discre
 minib
 ne ani
 poster
 non el
 ne qz
 Sensi
 plene
 a cord
 b' lib
 ē dupl
 riū et p
 atqz i
 cāis b
 ducēte

uerti. Sed moueri: tamē ac flecti cum modo possent. Orbes au-
tem ipsos humoris puri ac liquidi plenos esse voluit: In quoz
media parte. Simillae luminū conclusae tenerent: quas pupillas
nūcupamus in qbus puris ac subtilibus cernēdi sensus: ac ratō
continet. Per eos igitur orbes Se ipsam mens intendit vt vi-
deat miraqz rōne in vnū miscet: 7 cōiungitur amboz luminū vi-
sus. Preterea de oculis naturalium princeps. Aristoteles. Aue-
rois atqz pleriqz oēs nāles Idonei auctores āplissime disserue-
runt q longū esset memorare. Itaqz ad caput sequens pcedam?
De aurīū naturalitatibus: deqz peculiaribus earū dē egrota-
tionibus Infantis: 7 balbutientis caput sextum.

ures sunt sonorū collectrices: mentis picerne lingue
instrucrices 7 passionū porte Aures dicte quasi au-
des. Iste enī tres littere videlicet. r. n. d. Saleto ē
testē inuicez sibi cedunt. nam aruenā 7 aduenā prisci dixerūt Ar-
uenioqz 7 aduenio: que idez significāt. Aures opinant nō nulli
ab hauriendis vocibus dicās: qd mibi min⁹ sit verissimile nā re-
cte sine aspiratōe scribūt. Aures tā de animalibus dicunt qz de
ijs que anima carent ab aure aurī? adiectiuū venit quod nō mō
ad audiūz imo etiā ad aurīū magnitudinē refertur: nulla iccirco
discretionē ab hominibus ad reliqua animalia facta: qz qz de ho-
minibus tāū aures de brutis vt plurimū: dicantur auricule. om-
ne animal aurituz auriculas habet mobiles preter hominē. In
posteriori parte capitis instrumentū est audiūz: quod quidem
non est sine ratione: quoniā pars illa plena ē aere nec ibi caro est
neqz cerebrū: 7 dicimus qz instrumētū sensus auditus est aereuz
Sensus auditus 7 odoratus sunt vie cōcaue cū aere extrinseco
plene spiritu naturali habente trāsitu ad uenas subtiles extensas
a corde ad cerebrū: Quocirca Albertus magn⁹ in opis de riali-
b⁹ libri duodecimi tractat⁹ tertij caplo scōo: itaqz qlibet sensuū
ē duplex: scōm dispositiōez suozū organozū 7 de dispositiōe au-
riū 7 precipue nariū folio cētesimo sexagesimo tertio 7 sequenti:
atqz i ciusdēz opis libri decimimoni tractat⁹ pmi caplo sexto: de
cāis bōitatis audit⁹ 7 olfat⁹ ex bōitate organi pueniētib⁹ carra-
ducētesia trigesiaginta. auris cartilago si ēet ex osse nimis r̄p̄cufet

sonos: 7 si esset ex carne nimis molliter recepti perirent: In ea so-
 ni Ideo ingeniata est nā: 7 fecit eas cartilaginosas. Interior ps
 auris vocatur pars seposā: pars aut exterior auris: que rotundi-
 tatem habet semicircularem: vocatur conca auris. Alius mem-
 bri morum Iudicia non tacuerunt phisilogi: quādo qdem aut
 magnitudinem aurium: loquacitatis: 7 stultitiae notam esse. Ali-
 nius aures Inquit homini tantum In mobiles Ab ijs flacorum
 cognomina nec in aliam partem feminis maius impediū marga-
 ritis antiquitus dependētibz. Auicena folio centesimo septua-
 gesimoprimo Morabile cudit capitulum de auris anathomia
 de qua sane ipsius quoq; imitator michael In opere practicae
 sue scripsit amplissime atq; i opere de animalibz Albert^o alema-
 n^o. Aristotelesq; ante omnes. Auerrois Atq; naturalis phie
 omnes idonei pfectores. Hippocrates. Maioribus aurium hu-
 miditates interdū Et hoc inquit est extra cursum naturae. Ad-
 noribus autem pl. rūq; accidunt qz ex humiditate flegmatica eo-
 rum capita inundantur 7 bene quidem dixit q aurium humida-
 tē Infantiae pprie dicauit. Tota. n. nascentium corpora sunt hu-
 midissima cerebrumq; qd 7 in aetate perfectis naturaliter est hu-
 midum Infantibus est humidissimū Unde superflui humores
 per aures effluūt. Quocirca Rasis in sui operis quinto tractatu
 capitulu3 cudit egregiū de aurii superfluitate purganda Atq;
 in eiusdem operis tractatu pmo capitulum prestans facit de for-
 ma buccini auris.

Et Preterea Paulus bagellardus in sui operis carta vnde-
 cima capitulu3 scripsit. De humore ex infantis auribus fluente
 quem nimirum egrotatio vt plurimū accidit In prima infantis eta-
 te ex ipsius cerebri humiditate cuius peculiaris cura est vt liciniū
 veteris non puluerati. Sed nitidi bombacis infantis aut balbu-
 rientis naribus imponatur quod si minus conferat. Recipe alu-
 men 7 dissolue cū vino quo tinctū liciniū similiter imponat. Ad
 idem Recipe crocū quē terre cū aceto 7 modico aque vitae 7 si
 militer imponatur que quidem omnino conferēt in humiditate3
 Interea sciendum est duplicē causari In infantium auribus hu-
 miditatem: simplicē. v3. 7 quasi venenosam. In venenosam val3

mel cu
 confer
 ta. Ad
 distem
 signifi
 berata
 q3 dol
 ris de
 signis
 cogno
 nes da
 diligēt
 medic
 trice co
 sequun
 um ap
 maribu
 dum: a
 sint int
 tos po
 lecerō i
 le cudi
 De
 buriēt

n

sus odo
 cabulū
 tule ite
 nādo d
 iterstā
 vt pluri
 q3 sine

mel cum aqua modica bullitum: ac tepidū impositū. Ad idem.
conferūt mētae folia cū aceto cōtusa: tēperataq; 7 molliter iposi-
ta. Ad idem Rasus. Recipe Mirti folia: vel gallae q̄ cum aceto
distemperata molliter intromitte. Dolor aut̄ in infantis auribus
significat: cum vagiens caput diuertit: 7 cū manus vellamētis li-
beratas: vt plurimū: ad aures applicat. Preterea signa ī media
q; doloris auris Gulielm⁹ placētī⁹ de saleceto ponit in sui ope-
ris de sūma cōseruatiōis: 7 curatiōis folio vigesimo septio qbus
signis vel aliquo ipsoꝝ signoz. Si infantis aurib⁹ dolorē inesse
cognouerim⁹ Leporis maris coagulū pderit emplastratū Joā-
nes damascenus in aphorismis. Apostema in pueris: cuz sūma
diligētia: 7 cautella curandū est Inquit: neq; introsum violenti
medicia redigēdū: ne natura ex humoris: quā ad huc habet a ma-
trice copia nimis repressa succūbat. Aures apostemata bimode p-
sequunt̄ extrinsecus videlz: 7 intrinsecus. Si extrinseca sunt auri-
um apostemata. Paulum bagellardū in capso septio de aposte-
mabus aurii ab extra carta vndecima: 7 sequēti duco cōsulen-
dum: atq; nostrū viaticū folio decionono: 7 sequēti. Coeteruz si
sint intrinseca. Auicēnā Saonarollāq; 7 auctores ab eo allega-
tos potissimū cōsulamur. Gulielmus pterea placētīnus de Sa-
leceto in ope de sūma cōseruatiōis: 7 curatiōis caplm. lvi: notabi-
le cudit de vlcere in aure folio. xxvij. nec nō cōciliator folio. 1

De nasi 7 nariū nālitatib⁹ 7 peculiarib⁹ eorū dē infantis 7 bal-
butiētis egroratiōibus septimū caput.

Nasus est via spirit⁹: odor⁹ aduocatio: 7 cerebri purga-
torū ideo dicūt in naso tria eē officia pstituta vnū ducē
di spirit⁹: alter⁹ capiēdi odoris tertium vt p ei⁹ cauernas
cerebri destuat purgamēta. vel nasus ē istrumentū sen-
sus odorat⁹ cerebri seruus 7 cordis iterps. Nasus est gñale vo-
cabulū nares aut̄ spetiale. Nares sunt que in naso vtrinq; sūt pa-
tule iterstitio qdē separate: q̄ m̄ oīa collectiue nasus dī. Nasus a
nādo dictus naresq; q; p eas nare spirit⁹ videt̄. Interstitiū ab
iterstādo. v3. dictū supra nasū supcilia determinās q; sine pillis:
vt plurimū: esse cōsueuit: glabra siue glabella noīat. Glaber nan-
q; sine pillis dī. Nonnulli iterstitiū cartilaginositatē illā dicūt: q̄ i

naso ē inter vtrasq; nares: de q̄rū ⁊ nasi anathomia folio cētesimo
 septuagesimoq̄nto amplissime scribit Auicena. necnō Albert⁹
 aleman⁹ in opis de aialib⁹ folio q̄rtodecimo. vbi insup de odo-
 ratu deq; olpbatu pluria differit nōbilia. Odozatus dicit q; est
 odoris tact⁹. Sicut olpbatus q; odore afficiat. Nariū recta ps
 q̄ in lōgitudine ⁊ rotunditate equaliter est porrecta colūna vocat.
 extremitas eius pirula a piri formula Quae vero dextra leuaq;
 sunt pēnule ab allaz similitudine dictae. Mediu aut interfinium
 p qd virginitas in hoīe dignoscit. Aristoteles de naso scribēs p
 ipsuz ingt est ābelitus Et via sternutatiois qm vent⁹ multiplica-
 tus in cerebro expellit a nā. De nasi pbisionomia dicit cui⁹ nasi
 extremitas est subulis erit ad leges idoneus. nanq; vir erit lites
 diligēs. Reliquaq; de nasi pbisionomia apud Albertū alema-
 nū in ope de aialib⁹ est legere folio. Rasis in pmo tractatu no-
 tabile cudit caplm de figura nariū. Itē in tractatu altero caplm
 facit de significatiōib⁹ nariū Cornelius aut cellus in sexto libro
 caplm p̄stās cudit de nariū morbis: ⁊ curatiōib⁹ folio Guliel-
 mus interea Placētinus de saleceto iccirco egregiū cudit capi-
 tulum folio. xxix. qd sequēti finit. Anguētū in carnis tumores in
 naso vel inano. Recipe arūgie suis maris salitae viridis eris aū.
 oz. v. ⁊ simul bene misce ⁊ vbi est morib⁹ ipone.

**De labioz ⁊ oris naturalitatibus Et balbutiētis peculiarib⁹
 egrotationibus. caput octauū.**

I Abia nēpe que a labendo noīant sunt ciboꝝ recepta-
 cula dentū vestimēta: ⁊ oris valuae Qd supius est aliq
 labiū dicit. Inferi⁹ labiū eo q; grossius sit labiū. alij
 viroz Labia Muliez labia dicit. De ijs batenus.
 Que aut sue p̄fessiois sunt iccirco folio cētesimo: octuagesimo/
 quarto atq; tricētesimo octuagesimoq̄nto Et i libro tertio. Am-
 plissime scribit Auicena. Atq; in tractatu sexto Sanonarolla.
 necnō q̄ sue qdem p̄fessiois sunt in ope de aialib⁹ Albert⁹ ale-
 manus Hippocrates aut q plus inuelligauit aetates q̄ āni tpa
 tāgens vniscuiusq; etatis morbos: posuit oris vlceraiones in
 pueris pp oris instā infantū tenera: ⁊ mollia. vñ pp sui tenerum

dinēl
 vñ nō
 vomit
 inatū
 aut est
 ad cap
 accidi
 cibis.
 pōt q
 tates:
 tres p
 decim
 p̄cipu
 nuū tr
 tur. R
 oz. vi
 pe me
 ⁊ rima
 ruz: a
 guētū
 oz. i. o
 q; liqu
 trita p
 idē R
 Recip
 sitōe l
 ingt vl
 rī vlc
 lior: ⁊
 C B
 ⁊ cura
 ris lab
 C B
 quasi p
 vel qu

dinē lac suggerē nō possunt. Lac. n. q̄lirates acutas: ⁊ aquosas bz
vñ nō est mirādū. Si oris vlcerañdes puerorū fecit. peculiare.
vomit⁹ isup gulofitatelactis: vt plimū: pueris cōtingit: ⁊ vigiliae
inaturales: nimis. n. interdū dormiūt. Interdū nimis vigilāt. Eā
autē est q̄ stomachus pp infantium gulofitatē corrūpitur. vñ fumi
ad caput ascēdentes vigilias: ac timores generāt: q̄b interdū etiā
accidit erate pfectis terribilia in sōno videntib⁹ cū malis replent
cibis. Infantū labijs accidūt plerūqz scissure quarū qdem esse
pōt quadruplex cā: vel scilz pp māmaz duritiē vel pp lacis acui
tates: aut pp corruptionē: seu pp frig⁹ p̄serti aqlonis. Si pppter
tres p̄positas cās scissur. caēnt. Paulū bagellardū. In capitulo
decimo de scissuris labioz carta quartadecia duco cōsulēduz: ⁊
p̄cipue auicēnā folio tricētesimo octuagesimoqnto vbi etiā d̄ ma
nuū tractat scissuris. Scissure si pp frigus i infantis labijs caēn
tur. Remedia sunt infrascripta quorū qdem p̄mū ⁊ p̄cipuū esse.
d̄z. vi infans a septētrionali p̄sertim frigore arceat. Deide Recipe
pe medullā osliū omiū siue bonū coctā: quā cū oleo. ro. liquefac
⁊ rimas vnge labelloz: q̄b vtiqz remediū i scissuras pderit na
riu: arqz manuū. Magis quoqz pderit si cere noue: vt fiat vn
guētū modicū addaf. Ad idē Recipe cere. d̄z. i. adipis arietis
d̄z. i. olei. d̄z. qnqz. terbētine. d̄z. ij. dragāti. d̄z. i. gallaz. oz. qn
qz liquefiat cera cū adipe: oleo: ac terbētina reliqua qz tenuissime
trita p sindonēqz cicoriconizata misceant: ⁊ fiat vnguētum. Ad
idē Recide sepū ceruinū: quo labia pungant: ⁊ sanabūt. Ad idē
Recipe masticē quē puluerizatū inoui albumie agirabil: q̄ cōpo
sitiōe labia molliter plinita sincerant. Plini⁹. Alumē infantūz
ingr vlcera ibibet cū adipe. Rursus Plini⁹. plātago omiū gene
rū vlcereb⁹ peculiariter semiāz: senū: ⁊ infantū: igne mollita mol
lior: ⁊ cū ceroto crassā vlcerosā labia purgat.

¶ Gulielm⁹ placētī⁹ de saletero in ope de sūma conseruatiōis
⁊ curationis caplm octuagesimūquartū notabile cudit de scissu
ris labiozū: ⁊ nasi folio trigessimosecundo: q̄b finit trigessimotertō
¶ Os autē ē gustus instm corp⁹ nutriēs. os dictū q̄ per ipsum
quasi p hostiū: ⁊ cibūz intus mittimus: ⁊ sputum foris eicimus.
vel quia illac ingrediuntur cibi. Inde egrediunt sermōes. Illi: ⁊

Infantis interdum labijs accidunt cum dolore veslicae vel ex la-
ctis acumie vel ex corruptioe. Quapiter illa pariter veslicatio aut
nimis erit: aut min⁹ acuta. Signa nimis acutae sūt: oris rubedo
doloris vebemētia: vnde fit infans: vt plurimū: plorabundus. ⁊
saluae fluxus habūdat. Signa vero paz acutae sunt. Cū vesti-
ce declinat ad albedinē: ⁊ cū hūor effluit q ad os descendit ⁊ tūc
est minor dolor. vesficariū acutaz. p^{ma} cura est corrigere lac nu-
triciis cū cibis frigidis: ⁊ humidis. Deinde masticer nutrix de len-
ticulis quā masticationē vt glutiāt balbutiētis ore iponat: ⁊ ami-
di modicū superponat cum aqua. ro. distemperatū. Ad idem.
Recipe aquā mallozū granatoz: vel citōioz: quā misce cū succo
porri vel vuae canine. p^{serti} si vesficitas nimis acuta fuerit: ⁊ col-
lerica. Vesficariū vero parui acuminis cura est: vt accipias mirrā
⁊ crocū añ. ōz. .j. que puluerizata minuti imponant. Ijs Rasīs i
caplo d^o pustullis: q accidunt i ore pueroz addit duplūzuccari. Si
sūt plagae fuerint nigrae: putridae: medicāde sunt cū medicinis
quas in iuuenū actatibus insinuat Galienus: atq; Rasīs n^o. Et
Bagellardus in sui opis de infantū egrotationib⁹ carta duode-
cima. Pustullaz aut seu accolae oris infantis remedia Luz ab
Auicena Sauonarolla q; ac Rasī: ⁊ Misaa i suoz opex locis
plurib⁹ m³ a Bagellardo in octano caplo de postullis: huc ac-
cola oris: sufficēter tractent paucis absoluā. Imerea si ethiops
vt aut: oscularus infantē fuerit valere b in habūdātiā saluaz ab
ore exēitium quas bauas vocāt: phibet. Mus assus si det i fan-
ti ad comedēdū desiccabit saluā ab ore sedulo fluentē. Si in ore
vel alibi cācruz ifans patiet puluerē cornu cervini: ⁊ cornicē mal-
li granati supasperge. De oris phisionomia Sparsum nimis os
voracē: ac loquacē hominē significat. Reliqua iccirco in ope tra-
ctāt de aiallbus apud p^{ci}pue Albertū alemanū: ⁊ reliquos p^{bi}
siologos vnde nos ad sequēs caplū accedamus.

De gingiuaz: ⁊ dentū nālitanib⁹: ⁊ peculiarib⁹ eorū dē bab-
butiētis egrotationibus caput nonū.

Ginguae: q^{ppe} que a gignēdis dētib⁹ noīant: dentūz
sunt gīatiue ipsoz q; radices: ⁊ ligamenta. Ginginae
cū natiuitati dētiū cedūt. dolorib⁹ balbutiētis afficiūt

acutū
modi
tur sic
puz
tib⁹ q
cur cū
causan
de etiā
nōdū
necessi
tibus
nēsis
opis f
q; de
Pll
ra ifan
Delp
Alber
bus d
dētiū
ter: p
tulo v
libus
co non
pitolo
cena se
de dem
ma oce
sequē
tula de
de ruffi
cōsulē
accidū
dū. pa
giuarū

acutis. Dolores nēpe illos pullulantibus dentibus possibile est
 modificare: abigerē vero. p̄sus ipossibile: Qd̄ 7 hipocrates testa
 tur sic dicēs: Lū vero dētes pducūt Infantib⁹ hūit gingiuarū
 puzi⁹ febres spālini: Diarrieq; infantib⁹ nascūtū dētes emine
 tib⁹ quoz morboz cā est: q; dentes gingiuarū pforāt carnes si
 cut cū spine carni infigūt pūgentes. Sz tñ dētes spinis dolores
 causant acerbiores vñ balbutiētes febres patiunt 7 vigilias: vñ
 de etiā spāsm⁹ subsequit. 7 q; cibaria nō bene digerūt. natura n.
 nōdū bene firma est nec foris indigerēdis cibis: vñde diarrarias
 necesse est subsequi: q; cibis indigestis nec in corporib⁹ pmanē
 tibus diarria subsequit. In gingiuarū egrotationē: quā vgo se
 nēsis Sephiron nō puz vocat cōsilia 7 medicinas docet in eius
 opis folio nona gesimo septimo 7 sequēti: quocirca petrus quo
 q; de argellata plurima scripsit notabilia in sui op̄is folio.
 Plini⁹ aut de dentib⁹ scribēs Erumpentib⁹ inq; morbi corpo
 ra infantia accipiūt Infantū gingiuis dentitiōib⁹ q; multū cōfert
 Delphini cū melle dētiū cinis 7 si ipse dēte gingiue tangantur
 Albertus magnus: vt p̄mī decet excellentem. in libri de aiāli
 bus duodecimi tractatu tertio: capitulo sexto de natura cā 7 mō
 dētiū folio cētesimo sexagesimo sexto 7 sequēti disputat notabili
 ter: p̄terea in libri vigesiminonī: qui tot⁹ est in vno tractatu: capi
 tulo vndecimo de origine 7 cā ort⁹ 7 casu dētiū i oibus anima
 libus carta duētesima qnquagesima octava plurima scribit iccir
 co notabilia. Rursus plini⁹ in hystoriae naturalis libro septio ca
 pitulo decimo octauo plurima de dentib⁹ tractat notabilia. Aui
 cena folio septimo de dētiū anatōmia p̄stāissime scribit: atq;
 de dentibus ipsis carta cētesima octuagesima prima atq; centesi
 ma octuagesima tertia 7 n̄. Michael carta cētesima decima nona 7
 sequētib⁹ Rasis p̄terea in libro de egriitudinib⁹ iūcturarū capi
 tula de morbis dētiū scripserūt notabilia. Insup virūq; petrū
 de tussignāo. v3. ac de argellata Jccirco equidē veli cū op⁹ fuerit
 cōsulēdos. Gallen⁹ capitulū cudit notabile de egriitudinib⁹ que
 accidunt pueris p̄tra natūitatē dētiū: quo cū op⁹ fuerit est recurrē
 dū. paulus p̄terea bagellardus In capitulo nono de dolore gin
 giuarū infantū carta tertiadecima nauauit op̄erā iccirco satis ex

2 bonas
fide

gingiuarū
dentib⁹ 7 p̄terea
vñ p̄terea
Hauit dē

de dētiū
vñ dētiū

pliny 7
vñ

Miguel
Somonavola

q̄sitā ⁊ in libello: qui salubris dī nro dolor nati viratis dētiū mo-
dificatiōes nō nulle cōmētur: p̄serti in capto de egritudinibus
dētiū carta q̄nq̄agesima q̄rta. **G**ulielmus placēt⁹ de salece-
to In operis de sūma cōseruatiōis ⁊ curationis folio trigesimo d̄
gingiuis ac dēnibus plurima posuit notabilia. p̄terea **J**acobus
de dūdisparauin⁹ aggregator orū dētiū memorat facilitātia in
sui de agregatiōe opis tractatu tertio capitulo septio folio. lxxvj.
Morādū interea ē q̄ dēs pulli equi āniculū infantis collo suspen-
sus facit ei nasci dentes: cū pauco dolore. **I**dē fit **S**i galine cere-
bro **I**nfantis giginas fricaueris: idēq̄ fit si lacriāns māma iore
diu teneat infantis **D**ētes q̄ sunt corporis mole: αδοντιο grece
vocant: indeq̄ latinū trahere nomē vidētur **S**ignis q̄ trahit in
intrinsecū ebrioms ē duplex in substantia: aliqd .n. sanguinis sic
vnū sp̄matib⁹ q̄ virtutē aliquā induit sp̄matis eo q̄ aliqd humi-
ditatis sp̄matice remanet in ipso ex quo generant dētes pp q̄b in
etate vicina sp̄mati recrescūt trūci ⁊ in etate remota a sp̄mate **I**n
qua viri⁹ p̄mi generātis euauit non recrescūt. **D**ētiū natiui-
tas vt plurimū est septio mēse post natiuitatē infantis: pullulant
q̄z isupera primū parte. **S**eptio decidūt āno: ⁊ maiores sufficiūt
Quidā cū dentib⁹ nati sunt: **S**icut **M**are⁹ **L**uri⁹: q̄ ob id dē-
tat⁹ cognōinat⁹ ē ⁊ .cn. papyri⁹ carbo clari viri. **A**liq̄ vice dētiū
vno cōtinuo esse sūt geniti **S**icut prusiāe bubimioz **R**egis filius
supna oris pte. **M**uridans vō **R**egis filia dripetine **L**aodices
Regine nata duplici ordie dēnū deformi admodū comes fugae
p̄ris a pōpeio deuicti fuit. **M**oiez p̄usq̄z genito dēte cremari aut
quitus mos nō erat. **D**ēniū natiuitatē autūnus: ⁊ biems plimū
difficultāt: quapp eoz **I**nterdū tardat egressio: ⁊ tñ signa orū
dēniū multiplicant: ⁊ accidit ex h vt lāguāt pueri a multiplicatio-
ne accidētū q̄ multiplicant a plātatiōe ipsoz: ⁊ tūc succurrendū ē
admiſtrādo ea q̄ orū cū ⁊ facillē faciāt ⁊ ex reb⁹ h faciētib⁹ sunt
fricatiōes giginaz ⁊ vt frequēter strigāt eas sup carne pigui cal-
losa ⁊ sup cutē carniū ⁊ pedes arietū ⁊ sup buccularia ossiū edoz
⁊ agnoziū ⁊ stupefiat sensus eoz ⁊ subtilēt caro ⁊ cōfert ēt fricare
giginas digito ⁊ vt strigat sup ipsum ⁊ p̄cipue inūciū sup cū p̄
guedine ⁊ adipe galine vel anatis aut anseris **E**t mordere super

carnes earū pingues ⁊ sepe fricare cū adipibus earū ⁊ melle aut
pimeis enucleatis Et melle pauco aut sine melle ⁊ cuz amigdalīs
mixtis cū modico hūeg ⁊ cerebrū leporinū ē ad h̄ mirab ⁊ preci
pue diu fricatū sup gingiuas. cōferūt ēt ēbrocatōes sup caput col
luz ⁊ m̄. idibullas ex aq decoctiōis maluarū meliori camomillae
aneti ⁊ similium facta infusiōe super ea cum lana ⁊ yfopo. De in
de cum butiro vaccino liniantur ⁊ medulla cruris eius aut cum
medicamine bono.

Expertum est aliud mirab. Recipe cere citrine. ḡz. i. olei ca
momille. ḡz. iij. yfopi humide. ḡz. iij. Adipis galine ⁊ anatis ⁊
medullae cruris vaccinae. añ. ḡz. iij. Cum autem dentes appare
re incipiunt embrocationibus vttere superius dictis precedente
haec omnia regimie tpatō. Plinius. Infantibus nihil butiro in
quit vtilius per se Et cum melle priuatim ⁊ in dentitione Et ad
gingiuas ⁊ ad oris vlcera atqz ad denationem ⁊ ad alias infanti
tium curas In vicefimi octavi libri capitulo decimo folio preci
pue ducentesimo nonagesimoprimum. Atqz in eodē capitulo plu
rima De capillis de capite de oculis de auribus de dentibus ḡ
facie de labris de cernice de digitis ⁊ vnguibus differit notabilia
Dentium quoqz inquit primū primores vocantur. Sequen
tes canini quos aliqui ob longitudinem vocant columnellos vl
timi sunt molares Alia insuper sunt imposita dentibus nomina
que quoniam nihil conferunt ad rem nostram ḡmitto. Dentium
autem numerū vt plurimum sexus qualitas discernit Vtpe In
viris plures In mulieribus sunt pauciores. Indentium dolore
Recipe radicem ritimali ⁊ in vino coque vsqz ad medietatis vini
consumptionē ⁊ ide os lauentur dētesqz. In dentiū preterea do
lorē in libro nostro ḡ adolefcētia multa sunt posita ad que cū op⁹
fuerit velim recurrendum.

De lingue ⁊ palati naturalitatibus ⁊ etatis motiue peculiari
bus egrotationibus caput decimū.

Ingua: vt prestantissime ait Firmianus: intus inclu
sa: que vocem moribus suis in verba discernit: ⁊ est
interpretēs animi: nec in sola pōt p se loquēdi munus

implere: nisi acumē suū palato illiserit: et nisi adiuta vel offensione
dentium vel cōpressiōe labiorū. Dentes tñ plus cōferūt ad loquē-
dus. Nam et infantes nō ante incipiūt fari: q̄z dētes habuerint: et
senes amissis dentib⁹ ita balburiūt: vt ad infantia reuoluti denno
esse videant. Sed ad boiem tñ p̄ment: aut ad auef: in qbus acu-
minata et vibrata certis modulariōibus lingua innumerabiles cā-
tū inflexiōes: et sonorū varios modos exprimit. habet p̄retea: et
aliud officiū: quo in oribus. Sed tñ p̄cipue in muris vnt: q̄ con-
tritos: et cūmolitos dentib⁹ cibos colligit: et cōglobatos vi sua
deprimū: et trāsmittit ad ventrē. Itaqz varro a ligādo cibo putat
linguae nomē impositū. et c. Rursus Lactantius. Palatū inquit
nostrū sicut celum est positū: et inde palatū a polo p̄ deriuatiōē
greci similiter palatū *οὐρανὸν* vocāt eo q̄ p̄ sui cōcauitate celi
similitudinē habeat Fauces a fundēdis vocibus noiatae vel q̄ p̄
eas famur: Quocirca successiue quasi seq̄ videt Albert⁹ alema-
nus dicē Inferior pellis ligue vna ē cū pelle iteriori isophagi: et
cū iteriori pelle stōaci. Isophagus ē os stōaci cōtinuatū ori: et li-
gue: et ideo cōponit nomē ei⁹ ab *ισ* greca p̄positiōe qd latine so-
nat itus: et vbo greco qd ē *φαγω*: qd latine sonat comedet. An-
terius ergo foramen ē arterie cuiusdā maxie: q̄ vocat trachea: et
vulgariter vocat cana pulmonis: et hec arteria siqd de cibo infra
se recipet p̄strigeret: et scideret pulmonē: et ideo q̄tūcūqz igredi-
tur de cibo vel de potu statiz accidit tussis vebemēs Et pulmo ni-
tis eicere Et cum eiccerit: q̄ scit. Si autē nō poterit eicere accidit
mors aliqñ aut egritudo cronica ex pulmōis corruptiōe pp̄ qd
nā sup̄ tracheā ordinant mēbrū quoddā apte cōpositū qd voca-
tur epiglot⁹ et est cōnexū apparēs i exteriori gutture vt in ei⁹ ope
de aialib⁹ nōbilitet cōtinet folio sextodecio. Rasis in sui opis p̄
tractatu caplm p̄stās cudir de figura ligue. Itē sequēs de lingua
ipsa q̄. v3. interdū adeo immescit vt os egrediat quapp̄ indiuisio-
nū lib20. Idē Rasis cōfectionē medicamīs in lingue grauitatez
insinuat. Arterie autē vt nōnulli volūt dicere sunt q̄ arcis meatib⁹
spirītū vitalē remneāt. Sēsus gustus ac tact⁹ cōtinui sunt cū cor-
de. Tres autē Sensus residui sunt in capite sensus olphar⁹ ē i me-
dio sensus visus ē sup̄ olpharū et i laterib⁹ capitis ē Sensus audi-

tus. S
virt⁹ a
absolu
blesis
quēdi
nvis ti
rum p
tur de
tu idic
vñ et se
multifi
cā ē ell
q̄lle pu
catū na
speri c
collū l
lo est.
cōcidit

De
ue egr

radici
faciēdu
bonest
vitae su
cessaria
rem in
erūt: r
tamē a
gidat:
sed par

tus. Sensus visus est in nobis aialibus supra sensum auditus
virt⁹ aut gustativa maxie in lingua et palato consistit. Lingua aliqui
absoluta est. aliqui impedita et h accidit ex mala consuetudine sicut i-
blefis. Mura iterdū est nō ex sui vitio. Sed qz hō nō audiēs lo-
quēdi vsū nō didicit. lingua nimij spissa blefos reddit nimis te-
nuis titubātes. In oī genere aialij homo est infinitorū desiderio-
rum ppea oportuit vt infinita quoqz essent verba p que idicārē-
tur desideria diuersa. Colūba et alia aialia vno gemitu vel balla-
tu idicant desideria sua qz nō sunt multa. Lingua aliqui motū pdit.
vñ et sermōis sensum amittit cui⁹ rei cause sunt vt nāles enucleāt:
multifariae. h Interea stupore dignū ē qz repētinus timor aliqui
cā ē elloquiū amittēdi atqz idē ipse reducēdi. In amissionē aut lo-
qille pullegiolūz cōfusū et in aceto acrimixtū expsumqz et appli-
catū narib⁹ opat. Idē tenuissime tritū facit i bono vno albo ve-
speri cū it patēscubātū por⁹ Porulacae radix filo suspēsa et ad
collū lata vuae morbū explodit. Plini⁹ prim⁹ inqz fimo ānicu-
lo est. Semeltris locutus ē creli Regis fili⁹ quo pdigio totū id
cōcidit regnū Qui celeri⁹ fari ceperūt tardi⁹ gradiuntur.

De vuae: et epiglotti nālitatibus: et peculiaribus etatis moti-
ue egrotationibus caput. xi

Ua in vris pallato est situata: hāc pbifici: vt plurimū:
foliū vocāt. vua Aristotele tradēte est ad vocē cōue-
niens: Dūmō qzitatē debitā nō excedat. haec inter-
dū tumet: et suffocat aial. aliq vuae vitiū patientes aut
radicius exciderūt: aut ex parte detrūcauerunt Neutrum autē
faciēdum medici censent: dicentes inesse faciēti periculum atqz in-
bonestum est homini carere mēbro: quod ei natura ad iuuamen-
vitae suae: siue ad sui perfectionēz cōtribuit. vua triplici cā est ne-
cessaria pmo qz reddit vocē pulcrā: et argutā. scōdo qz alleviat ae-
rem introeūtem et eius tēperat frigiditatē. hinc est qz qdam interi-
erūt: radicius eis vua effosa: vel incisa: nō perinde sonora voces
tamē amittentes Sed nimium recipiētes aerem: qz pectus infri-
gidat: et pulmonē. Igitur monēdus est incidens ne totā extirpet
sed partem. Tertiū vt sit reparatio: ne per guttur puluis intret in

pulmonē Epiglotus instrumentū est folij siue vnae de qua dicitur
est h aut instrumentū est ppe radicē linguae: et coheret duo in
strumenta alternatum isophagū. vnde nutrimentū cibi et potus su
minus: et canā per quā spirū baurim? alternati inq: qz dū is
phagum claudit cana aperitur dūqz canam claudit Isophagus
aperitur. De passionibus vnae plurimos iccirco allegans aucto
res Auicennae, vtiqz Iouis Acharis dignissimus. Sauonarolla.
Tractat in sui sexti tractatus caplo. v. **D** Gulielmus preterea
placētus de Salecero. In operis de sūma cōseruatiōis et cura
tionis folio. xxij. capitulū prestans facit de casu vniue qd sequi
tur p̄sentanea notabiliaqz duo capla. vj. de sanguisugis que bi
buntur atqz de ijs que intrāt in guttur sicut sunt spine ossa Et si
milia ad que qd abfit cū opus fuerit dū o recurrēdū priusqz qz
infra scriptoz remedioz aliquod fiat velim de vniue p̄sentanea ca
su plegēdū qm distinguēdū primū est qua scilicet peccāte materia
vniue ceciderit Et sic ad remedia deinde pcedēdum ueniō ple
gendū ēt velim capitulū octuagesimū gntū. de squinātia et spe
bus eius eiusdē quidē operis. Iacobus de diuidis parauim? ag
gregator: In sui de aggregatione opis passiōibus vnae: et amig
dallarū. Trē dolori vniue: et amigdallarū: p̄hibentia fluxū vniue
et amigdallarū Casu vniue: et eius relaxationi apostematibus: et
tumoribus vnae: apostematibus amigdallarū: ac tonsillarū pas
sionibus vlceribus amigdallarū: et vnae plurima memorat no
tabilia folijs et nōnullis sequētibz. Amigdalae due sunt car
nes in radice linguae nate tendentes ad superiora tanqz sint duae
paruae auriculae sunt aut carnosae: ac nervosae: vt sint fortiores
baz immānētum est vt adiuuēt aerē apud caput canae. Sicut ar
ea vt nō penitus expellat cū fit cordis cōtractio. In squinātiā
lz immānē p̄sentaneum nihilominus quasi remedium est. Reci
pe sterus caninum recens tenex: adhuc tepidū albius qz pote
rit reperiri quod cum melle conficiatur Et gariofoloz puluere i
star emplastri: et exterius gutturi tepidū apponatur maxime vbi
egrotationis vim patitur egrotus. h remedium si priusqz mor
bus conualuerit applicet vespere: mane qz et rursus donec opor

meri
focari
colla
fuerit
quoc
tum.
ratur

22

m

parte
Si: q
an
excita
nec ei
penti
lielm
serua
le cuc
et pue
sui de
Iaco
ferent
ci: Et
stema
tione
angin
morat
terea
deru

tuerit renouando patientē inde liberabit. Item in squinātiā p̄f
focatiua omnium optimū remedium est ventosam ponere post
collum. Reverti enim loquellam facit immediate. postea si opus
fuerit floborhonda est vena cephalica deinde vena sub lingua
quod optimū est: nec propter hoc dimitatur phar macuz requisi
tum. Sed ordinatim prius fiant suprascripta fm ordinem decla
ratum in hoc experimento.

De cana ⁊ gutture peculiare caput. xij.

Aturae instrumentū per quod spiritus attrahitur a
n quibusdam cana nominatur. haec a Radice linguae ad
pulmonē vsq; deducitur: vt in libro de rerum natura
lanus continetur Canā coboperit operimentum In
parte superiori ne in suo foraminē decidat aliquid cibi i quo tamē
Si: quod absit: cum interdum scilicet aperitur deciderit quid pi
an: cibi vel ponis. Statiz: vt superius dictum est: tussis vehemēs
excitatur: que ad expulsionem eius rei: que: ceciderit niūtur do
nec eiciat: ⁊ si eicere forsan nō poterit mors perinde interdum re
pentina causatur: vel ad minus cronica egrotatio. de Tussi Bu
lielmus nempe placentinus de saleceto in operis de summa con
seruationis: ⁊ curationis capitulum octuagesimū sextum notabi
le cudit folijs trigessimoterno. ⁊ quarto. Item de Tussi infantū:
⁊ puerorum Iacobus de dundis Patavinus aggregator In
sui de aggregatiōe operis pirariantia memorat folio. Rursus
Iacobus de dundis in sui de aggregatione operis: Guttur con
ferentia: passionibus gutturis contrariantia Dolori gutturis brā
ci: Et gullae asperitati gutturis cursui humorum ad guttur apo
stematibus gutturis vlceribus gutturis preseruantiā a prefoca
tione prefocatiōi strangulationi contrariantia Squinantiae ⁊
anginis Et puerorum squinantiae contrariantia amplissime me
morat folijs Et nonnullis sequentibus. Remedium in
terea cum aliquōd cibi in trachea seu in pulmonis cana deci
derit est vt patiens percuiatur. In medio colli posterioris

cum pugno. Lana inferior diuidit in duos ramos: qđ magis pa-
 tet in volanlibus. Stricta est supra: 7 ampla infra sicut vocibus
 7 modulationib⁹ cōuenit: 7 inspiratiōi que fit p pulmonē qppe
 qui nature quasi est horologiū. Nam cōtinue cor vterando moue-
 tur. Ideo ad aianium vitaz aeris ellemētum est permaxime ne-
 cessarium: cū prius nobis assistat: 7 vsqz ad itimās corporis par-
 tes sedulo penetret. Itaqz aeris puritas: seu bonitas in habita-
 tione p̄cipue est magnificiēda. p̄p̄ea in edificijs speculae sunt bu-
 iusmodi habita rōne faciente. Aeris bonitas est cū substantia 7
 ei⁹ q̄litas est tēpata. Tēperies at̄ huiusmodi ex suis extremis vitia-
 ri certum est p̄p̄ea eius nimia grossities: nimiaqz subtilitas accu-
 satur. Quocirca vnus h in loco Tacētibz reliquis moerito au-
 diatur Auicena. Aer qdem inquit. Dum est tempatus: 7 clarus
 neqz substantia extranea cōplexiōi spiritus p̄ria ei miscet: est sani-
 tatē efficiens: 7 ipsam cōseruans: 7 cū mutat suae opatiōis p̄rius
 opatur: cui tāta vis inest vt sola ipsius mutatiōe: que medicinarū
 beneficio curari nō potuerunt egritudines p se tollātur. In molū
 sub gula. Recipe caulis maguderē: 7 coque coctū 7 mūdātū tun-
 de: 7 ibi applica vbi opus fuerit.

De colli nālitatibus: 7 etatis motiue peculiaribus egrotatio-
 nibus.

Collum in boie est capitis colūna: In qđrpedibz
 aut est sensuū temo. Lollo caput cōiungit ex cartilagi-
 nosa carne collū creatū est: 7 h̄ interi⁹ magis vbi etiā
 est multitudo venaz q̄ a toto corpore p̄dunt. Lollū

lū vocabulū est quasi collectiuū: qz in se continet cervice: qppe q̄
 ab occipitio derinat: cervicis officiū est vtrolibet caput flectere.
 Inde est q̄ qui regi nō patiuntur: dure solēt cervicis appellari.
 Gula collis pars anterior: similiter frumen: 7 ruinem quippe
 q̄ i collo via ximent. Iō titulū vt i singul̄ reliqs meis capinbus
 nō par fuit eē duplicatū. A collo decollat v̄bū venit a gula gulo-
 sus a ceruce cerucosus adiectina derinat 7 cerucos v̄bū. A fru-
 mie fruges dictas rōe nimiz verisili Serui⁹. phref: qppe q̄ 7 ru-
 men ex rūmo v̄bo vult d̄riuari. Frum̄is aut̄ officiū ēruminari. vñ

officiū frum̄is

frum̄is

v. in c
 eo qz
 nare:
 cūqz
 mur
 Lollo
 geqz

pbe p
 bis p
 ti trac
 In so
 phula
 co
 operi
 scrop
 pitul
 lio .x
 las: ip
 quod
 stis: f
 dissol
 fiat p
 mens
 adust
 vñ fac
 7 diu
 tum a
 parte
 cōpot
 litate
 vulne

Collū
 Gula
 Ceruicis
 Frumen
 Ruinē

113
v. in o cuphonie gratia: 7 i in a mutata romā sunt q dicāt noiātāz
eo qz ante vrbē cōditā pūscis tēponib⁹ solebāt ibi armēta rumi
nare: 7 nō a Rege Romulo imo a Roma: Romulū noiātū. At
cūqz aut eiūsmodi sese res habeat: Nos roma domum reuerta
mur. Colli crassitudo robur: Imbecillitatē longitudo pre se fert
Collo mulieribus maior vis viris humeris maria: Lōge aut lō
geqz maria. Tauris vis ē in collo. Collū celesti tauro subiacer.

ollum multiplices adoriunt egrotationes: pseritiz scro
pbule volatice Inter cutia 7 similia Scrophule a scro
pba dicte sunt nā scrophularūz originē maxime causat
materna comestio dum fetus est in vtero carnū scro
pbe pseritū veterum 7 male sālutarū Quare ab eiūsmodi veli ci
bis potissimūz caueant sibi pregnantēs. Auicena In libri quar
ti tractatus alteri⁹ capitulo .cix. de scrophulis folio .cccxi. plā
In scrophulas tractat salutifera. Rasis in diuisionū libro in scro
pbulas videlicet 7 nodos plā quoqz 7 ipse tractat salutifera. Ja
cobus de dundis parauinus aggregator In sui de aggregatiōe
operis tractatu septio capitulo primo folio .ccxliiij. pluria In
scrophulas memorat notabilia Hecirco in salubris libri nostri ca
pitulo eorū que sūt scrophulas remedia plurima cōmētur fo
lio .xxvj. Accet. se interea radix suspensa sup panemē scrophu
las: ipsūz iuuat. Suillū stercus recēs superpositū: apostea sanat
quod scrophula nuncupatur preterea si ex ungulis asini combu
stis: super scrophulas fiat cū aceto mixtū emplastrum 7 sale illas
dissoluet. Rursus In scrophulas Serapiōis ēplastrū sic fit liq
fiat pix 7 cū puluer cauli cōbustarū misceat fiet ruptoriū resol
uens scrophulas. Ad idem Recipe calcis viue cineris fabarum
adustarū 7 exijs fiat lixiū: in quo saponē ressolue 7 calcē viua
vñ fac vnguētū: de quo pone in cupula lata 7 applica scrophule
7 dimite per noctē 7 post mortificationē extirpa ipsas Itē vnguē
tum ad dissoluēduz scrophulas Recipe vermicularis malue añ
partes equales incorporetur cū anatis arungia vetustissima que
cōpositio vbi opus fuerit ēplastrē. vnguētū rectificās cū faci
litate fistulas 7 scrophulas vulceratas 7 erradicatas 7 mōdificat
vulnera ex carne putrida sine dolore 7 dicitur apostulorum qm

In eo duodecim sunt virtutes. Recipe cere albe refine añ. ʒ. xiiij. oppoponacis floris eris añ. ʒ. ij. armoniaci. ʒ. iij. aristologie longexiburis masculi añ. ʒ. vi. Mirre galbani añ. ʒ. iij. bdellij. ʒ. vi. litergiriij. ʒ. ix. olei lb. ij. fiat h̄ modo. Recipe gummas. vj. bdellium galbanū: oppo. ⁊ armo. que in mortario terratur: ⁊ in aceto infundatur: denuoq; terratur: ⁊ pone in aliqua illius olei parte donec incipiat se tenere: ⁊ liquefiat ad ignē: ⁊ colla: ⁊ preme bene: cum aut litergiriū decoctū fuerit: ⁊ sit tepidū tūc misceantur res gumatae: ⁊ cum mixte fuerint liquefac cerā: ⁊ resinā ⁊ colla sup gumas ⁊ litergiriū: qđ aut miscuiti reponē sup ignē ⁊ coque lento igne donec guttā guttā super ferruz videris coagulari. Deinde ab igne remoue: ⁊ diu pulueres simul misceant: viride aut es pone in fine. Si esset nimis durz. parū misce de terbentina ⁊ vtere. Emplastrū in scrophulas salutifex. R. folioruz apij: artemisiae: celidoniae florz omnis mēsis illū .n. florē: aliqui vulgariter nomināt fior de franza ⁊ oīum supradictorz accipiantur tm̄ modo folia equali pōdere. Item accipiatur aliqua damae de folia: ex qua fiunt offule seu friculae: ⁊ fac succū ex oibus istis herbis: deinde bene misce simul oīa. vj. herbas: ⁊ eaz succos: h̄ facto pone in olla. postea Recipe denarios sex terbentine: ⁊ mellis totidem: ⁊ vitellū vnius oui: ⁊ misce bene simul oīa: ⁊ cū bene miscueris. Recipe farinā frumētī: ⁊ bene misce cum supradictis donec fiat vnguentū liquidum: qđ factū sit in totū sine igne ⁊ vtere. Ad rūpendum scrophulas. Recipe arfenici partes. viij. viride eris partē vnā que puluerizent: ⁊ misceatur de hac cōmixtione pone vbi vis rūpere. Ad buc ʒ. patienti dari semel in mense euforbij tm̄ q̄tum posset capere vnus bagatinus bene puluerizati in vna scutella cum iuris modico ex galine pinguedine. Quādo aut volueris scrophulas rumpere. Recipe vnā petiā subtilem lineam mundā: ⁊ in medio fac vnū foramē tantae amplitudinis q̄ te vis plagam esse parū scilicet ⁊ sup istā petiā pone de emplastro supradicto ⁊ petiā sic emplastratā foramine. vj. tm̄ exceptio pone super locum infirmum deinde incide aliā petiā forme minoris super quā subtiliter pone de axungia ⁊ tm̄ q̄tum tenet alterius petiā foramē pone de dicto puluere qui faciet cito combure

re ⁊ v
de far
bit. ⁊
otheo
mires
cessio
stolor
in cru
cuerit
in cru
ret. S
prafce
sub p
sae E
ex afe
ēplastr
diff
cū an
posin
Aliu
die vi
emes
tenfa
police
ipsas
bus v
vni v
brib
studo
ist
phule
faz tel
pbula
ideo d
tellur

re ⁊ venire vnū p^o aliū. Sz si dolor ēēt nimis foris faciat ēplastrū
de faria frumētū aq̄ oleo ⁊ croco Et pone desup qz dolorē mitiga
bit. In scrophulas expimētū. In noīe. p. ⁊. f. ⁊ sp. s. amē. ⁊ aios
otheos. Aios ischiros aios arbanatos Meleysō ymas. de^o de^o
mirespice ad .a. seu. f. hominē dei p virtutē sciē crucis Et p inter
cessionē beati blasij ⁊ libera hominē. ⁊ ⁊ per intercessionē apo
stolorū. ⁊ Petri. ⁊ ⁊ Pauli q amore christi ambo positi sunt
in cruce. ⁊ ⁊ p virtutem dei genitricis virgis mariae. ⁊ Si pla
cuerit venire Et p septuaginta noīa tua Christus qui potius fuit
in cruce interficiat scrophulas quas habet homo iste Et euz libe
ret. Sicut liberauit Joannē qui habebat spinam in gutture. Su
pra scripta verba legātur super patientis caput Et super collū ⁊
sub pede In scrophulas nouellas. Harō herba Et squilla cōiu
sae Et cū arungia vrsina veteri cōfecte supponātur Amplius si
ex aselli vngulis ambustis Et cum trito sale mixtis Et aceto fiat
ēplastrū qd sup scrophulas ponat eas dissoluet. Rursus ad eas
dissoluendū. Recipe vermicularis Et maluae. as. Incorporent
cū anatis arūgia vetustissima ⁊ fiat emplastrū qd sup scrophulas
positum valde iunat. suillū qz stercus vt supra valet i scrophulas
Aliud expimētū qd i scrophulas aiunt admirabile. Recipe in
die vigilie diui Joānis baptistae vespere vnā testudinē quam si
emes da venditori pretium omne qd pro ea petierit Et canda. p
tensa vel quomodo libet fac eam caput exercere cum quo infra
policem Et indicem dextrae manus detento Signa scrophulas
ipsas tangendo Et pater noster pariter cum patiente dicēdo tri
bus vicibus. Deinde fac foramē in domus pariete ex cauando
vnū vel quot oportuerit lapides a pte iteriori ne ibi posita ab im
brib^o balneet testudo q̄ in eo foramē ponat. dicēdo. Sic hec te
studo i h foramē siccabit Et moriet sic siccari ⁊ mori possint sū
isti famuli seu famule dei andree seu frāciscie aliq̄ lesioe iste scro
pbule cū capite bui^o qdē testudis tacte ⁊ signate ⁊ ibi dimite clau
saz testudinē capite infra posito quo moriatur ⁊ sicces. Item i scro
pbulas. Recipe farina sennis lini succū herbe denarelle qppe q̄
ideo denarella dīr qz foliū bz denarij istar rotūdū saponē nigz vi
tellum oui ex qb^o reb^o vng^o p̄fice quo i scrophulas vres. Ad idē.

Recipe radices plantaginis quas in filza In vno fillo ⁊ patiens
gule tāq̃ torquē applica circū quaq̃. Itē sunt qui dicant panōis
speculuz suppositū vltra q̃ credibile sit i scrophulā valere: vñē
vt qdā purāt occidit. **M**onio i scrophulas valēs. **R**ecipe arūdis
radicē malli terre ac asparagi radicē aristologie. 20. lupini radicē
Scrophularie radicem Raphani agrestis radicem quaz si babe
re non potes **R**ecipe domestici radicem spatule fetide folia laure
ole equis ponderibus que subtilissime trita in bono vino bulliāt
de quo patiens ter bibat in ebdomoda **M**edicina In scrophulas
Recipe farine coriandri lb. j. farine fabarū ōz. iij. cōficiant cum
axūgia ⁊ superponantur dissoluet eas. In idē. **R**ecipe suillū ster
cus quod pulueriza hoc facto laua scrophulas cū aceto acri albo
Moltea eas imple dicto puluere **A**qua que multiplicem habet
virtutem. **R**ecipe cinabrij ōz. iij. vitrioli .ro. lb. j. que simul tun
de ⁊ distillabis **I**nde fluent species tres aquarum prima est pau
ce virtutis **S**ecunda plus valet tertia valde plus **S**i i huiusmōi
aqua pones mercuriū In aquā conuertetur ex qua si gurā nā
pones **S**uper calum ponū verucā scrophulam vel quācūq̃ ali
am carnis ex creescenā cito eam remouet ⁊ nunq̃ finit amplius
nasci atq̃ valet in dentiūz dolore **I**nfrascripta naturaliter sistūt
scrophulas videlicet scrophularia tiūmalus **S**glla assa **H**ermo
modactali aristollogia vtraq̃ celidonia centaurea vtraq̃ **R**adix
preos radix buglose ibimus spuma ferri tartarum vini rubei ci
nis talpe cinis vulpis ⁊ **R**isagal. **I**tem pro aqua i scrophulas fa
cienda vlni vesfice quedam colliguntur **I**n qbus humor visco
scus iuenit qui vt pūit cōfect⁹ i scrophulas valō admodū pdest
huiusmōi aut vesfice nisi opportune colligant i sectaz gen⁹ paru
um itus reperitur qđ humorē ipm absūmit. opportune igit colli
gāt. hec pro nūc ō scrophulis dicta sufficiāt. **A**ge de volaticis tra
ctem⁹ **V**olatica a volando dī **Q**uia cito serpit p carnē ⁊ pecu
liaris regio sibi est collum. **I**n volaticas autem remedium est vi
delicet. **R**ecipe farinam lupinorum amarorum que decoquatur
In aqua salia addito aceto collectur ⁊ collature addatur puluis
vtriūsq̃ centauree et aliquantulum ferueat et de bac lauetur lo
cus infectus collatura. **I**n **I**dem. **R**ecipe radicem **L**auazolli

cab
cipe
nea
facta
bur
pe fi
bicū
plur
pho
pius
tur v
vniū
luda
cum
tum
vola
gi
ueri
cūss
gida
ab ea
bus
mag
super
chru

v3. i
uifior
q vi

caballini ⁊ succū extrabe Et acerrimi tñdem aceti impone ⁊ Re
cipe sal comune q̃tum volneris tenuiter tritū qđ ligā in petia li
nea ⁊ in dicto liquore petiā cum sale madefac cum qua sic made
facta frica volaticam. In idem. Recipe leporis sel qđ misce cum
buryro ⁊ mulieris lacte exinde vnge volaticam. In idem. Reci
pe ficus crudos ⁊ pone in felle postea in vino ⁊ exinde per allam
bicū aquā distilla ⁊ cum in prima parte istius aque pone quadru
plum aque putei in qua cōmixtiōe fac bullire dimidiam. ōz. cam
phore: donec decoctiōis medietas absūmatur ex quo liquore se
pius vnge. In idem lapatij succus plurimū cōfert si ex eo vnga
tur volatica. In idem. Recipe vnā petiā lineā quaz super fundo
vnus bacilli sen lācis de latono cōbure qua cōbustione cuprum
sudabit ex eo sudore vnge volaticā. In idem cōfert ouoz sudor
cum coquūtur si ex eo calido scilicet vngatur volatica. Anguen
tum album: qđ valet ī cōbustionē ignis In iubices in scabies in
volaticas: ⁊ multa alia. Recipe ceruse. ōz. iij. olei ro. ōz. vj. liter
gi. ōz. j. aceti albi acris. ōz. j. ⁊ fiat vnguētum: ex quo cu3 opor
uerit: vnge vt supra. In idem. Recipe tartaz seu grepulā perfe
cissimi vini: ⁊ inuolue in petiā crossā valde balneatā aqua fri
gida: ⁊ duplica ne tartaz exeat. Deinde leuiter exprime aquam
ab ea ⁊ in lare pone siue focolario calido: ⁊ cōboperias cū cineri
bus calidis crossa qđem supficie ne petia cōburatur: ⁊ fac ignez
magñū superius p tres horas: deinde excipias ab igne: ⁊ pone
super vnū marmor: ⁊ exprime q̃tum potes. eribit inde oleū pul
chrum nomiātū de tartaro: ex quo volatica vngatur.

De variollis ⁊ morbillis. caput decimū quartū.

Variollaz egrotatio plures licet infester aetates tamē
peculiaris est potissimū actatis motiue. Ideo in hoc
pcipue loco: de ea tractare mihi videt̃ opportunū va
riollarū: ⁊ morbillozū regimen principaliter bipartit̃
v3. i. curā variollaz ⁊ morbilloz. Variollaz cura particulari⁹ di
uisionem capit. Ratiōe scilicet aetatum: ⁊ rōne cōplexionū. At
q3 vt artium: ⁊ medicine doctor. Ingt Marsilius: tertio potest

recipere distinctionē i regimē p̄seruatiū: 7 curatiū. p̄seruatiū
regimen est aliquaz sp̄tialium determinatarum partium que cu
stodiēde sunt ne variollis ledantur 7 sic exquisitissime vir illustris
ipse Marsilius primū accedit distinguendo etates que variollā
tur vel morbillātur ab etate corporū Lactentiū nec alijs cibis aut
potibus cōmuniter viuentiū q̄z lacteis vsqz ad aetatem septēnez
Et ab ea vsqz ad aetatez in qua floborhonia nō concedit. Quo
circa etiā clarissimi medicine p̄fessores Rasis in sui operis q̄nto
tractatu capitulū notabile cudit de illis que delent vestigia variol
larū Rursus in diuisionū libzo de vestigijs variollarū atqz inter
uallari In eodē libzo que delent vestigia variollarū insinuat. nec
non Idem auctor in decimo tractatu capitulūz p̄stans cudit d
variollis Et morbillis. Rursus in diuisionum libzo aliud de va
riollis 7 morbillis. Gulielmus preterea de varrignana In sui
operis tractatu altero caplm secūdum cudit de cura variollarum
7 morbillioz: qd sequit capitulum tertū de p̄seruatiōe quorū
dam mēbroz a nocumētis variollarum quod postea sequit cap
itulum quartū. de cura variollarū apparentium in oculis: naribus
7 ore: qd demū sequitur caplm quintū. de amōiōe cicatricum re
manentiū post variollas que sane congrua successione cōtexuit.
Memorādi iccirco etiam sunt bonus Mesue. Petrusqz d tuf
signanoz: qui licet ab huiusmōi remedioz p̄fessioē videant In ti
tullis deuiare Rem tamē ipsam diligentissime vt viros tātos de
cuit sunt executi: q̄ppe signa docent humoz simul habundantiū
7 sanguinis signa singulariter habundātis in toto corpore: nec
non signa cuiuslibet humoris habundantis i quolibet membro
determinato: 7 postremo signa male cōplexionis relicte post eua
cuationem. preterea que purgant sanguinem: flegma: mellanco
liam: huiusmodi quoqz plurima continentur In libri nostri aq
ardentis folio quartodecimo: Medicozū preterea Rux 7 p̄n
ceps Auicena. de vestigijs vlcērum variollarū exquisitissime tra
ctat folio trigesimo octauo: atqz de variollis ipsis folio tricentesi
mo vigesimo secundo: sius achates. In tractatu quarto genera
liter. Iacobus autem dedundis parauinus aggregatoz in sui de
aggregatione operis tractatu quinto folio. cclij. variollis 7 mō

billis
minor
rante
circo
ne qu
stibus
untur
guine
lae ex
sunt p
duriti
q̄ occ
more
punc
men si
magn
plagn
deter
magis
Sed
Mox
tur. U
ditati
piris
porib
sciend
ra Et
sciend
minu
dente
vt for
marat
tionis
7 febr

billis cōtrariantia memorat notabiliter. Interea nōnulla nos ge-
minorū: quibus noster hic est liber obnoxius: celestis scilicet alpi-
rante Mercurio Deo aut maximo optimo primū fauente. Cir-
circo notabilia breuiter inseram. variollae sunt pustillae par-
ue que cōmuniter toti accidunt corpori quasi ex infestissimis ho-
stibus cicarrices: que: vt plurimū: aetatis motiuae milites adori-
untur: et oriuntur ex materia mala multiplicata i venis calida: san-
guinea: et putrefacta cum quibus semper est febris iclusa. variol-
lae ex eo dicuntur quod maxime variant corpus Morbilli autē
sunt pustillae collericae In q̄titate numero: et qualitate hoc est
durius minores variollis: maioris tamen discriminis: preter q̄
q̄ oculos minus inuadunt q̄ variollae et originem habent ex hu-
more sanguineo mixto cum collerico: sunt q̄ maioris doloris et
punctionis q̄ variollae propter acuitatem collere. Variollae ta-
men sunt maioris grauedinis in dorso propter venam extensam
magnam interius super dorsum que semper est dum viuūt homo
plena sanguine: qui sanguis cum in primis presertim aetatibus
deterioratur secundum plurimū est materia variollarum: Et est
magis calida morbillorum materia Et adusta: q̄ variollarum.
Sed non accidunt ita morbilli per totum corpus vt variollae.
Morbilli ex eo dicuntur q̄ morbida corpora: ac tenella adoriū-
tur. Variollarum Et morbillorum signa sunt febres acutae cali-
ditatis Et dolor dorsi: Varium pruritus: Insomnia: timor ca-
pitis grauitas Et oculorum rubedo cum pulsationibus in tem-
poribus Et in fronte Et punctio in corpore toto sentitur Et
sciendum est q̄ omnia haec accidentia In morbillis sunt intensio-
ra Et magis acuta: et maioris periculi: q̄ in variollis. Preterea
sciendum est q̄ morbilli Et variollae citrine dicuntur parue: vel
minutae: Inuolutae rubeae. Ad colorem maxime violaceum tē-
dentes: vel vehementis rubedinis: et illae que sunt ambulanae
vt forniciae: et illae que faciunt superficiem corporis quasi spas-
matam: omnes tales tam variollae: q̄ morbilli sunt male disposi-
tionis: et nature presertim si difficulter egredi videant: et maturari
et febris est? nō sedat: neq̄ alleviat: et si p̄terea sincopis supuenit

ac tremor cordis eger absq; dubio morietur et prius vero si febris ei
to dolorq; sedat et si variollarum egressio fuerit velox et maturitas
Non erit timendum de egrotante quia bene citoq; liberabitur et gubernabitur
Regimen curaq; variolarum et morbillorum variari secundum varietatem
nepe temporis debet: quia alia debet esse cura variollarum et morbillo
rum antequam apparere incipiant et alia cum incipiunt maturari et aperiri
et alia quando faciunt crustas et escaras ratione temporis in quo egro
tus sentit dolore in dorso et pruritu in naso et alia accidemia signifi
cancia futuram et primam egrotationem Sed nodum ipsa egrotatio in
cipit apparere: puenit ut tunc fiat flobotomia vel subtrahcio san
guinis cum vterosis et summat egrotus micam panis: cum succo granatorum
et aqua frigida vel troiscos de spodio: qui sic fiunt Recipe rosa
rum rubearum Spodij amborum oz. v. Semen accetose oz. ij.
Sumach. semen protulace an oz. v. balaustie oz. j. gummi arabici
oz. j. opij grana duo conficiantur cum succo berberis aut cum agre
sta vel onpbatio et aqua frigida: aut summat troiscos camphoratos
qui fiunt in cura et bice comedatq; vel bibat egrotus succum la
ctis amigdallarum coctum cum farina ordei vel auene vel spelte
vel fabarum super quem spargatur berberis succus vel granato
rum acetosorum vel acresta aut similia Summatq; aliquem eorum
succorum egrotus in potu cum aqua frigida uel leutes comedat
excoriatas coctas et cum aceto conditas. comedat etiam cibarium
factum ex oleribus frigidis videlicet ex lactuca portulaca Scari
olla et cucurbita vel cucumeribus coctum et cum amigdallarum
lacte conditum cum succo quopiam acetoso stiptico et nullo mo
do aliquid aliud bibat vel comedat Si vero strictus fuerit secun
dum ventres: Summat in mane aquae modicum decoctionis pru
norum maturorum vel tamarindorum: vel aliud quod mibi ma
gis placet fiat regimen saluiferum et per hec habetur Regimen
quod seruari debet ante egressionem variollarum Et morbillo
rum. Postquam autem appareat cooperit variolle vel morbilli nullo pa
cto flobotometur egrotus nec sanguis minuat nec aliquid egro
to fiat vel def quod ventrem soluat Si vero medicus aliqua potissima
causa lubricandū esse ventrem iudicaret Ut quia nimia egrotus periret stip
ticitate vel quia a superiori parte egestio timeret preparare primum

quod ven
testina
crustos
Ites n
mat eg
antur
autem si
que sic
minis
beorum
etas sic
vltus: v
fortat
licet an
ficcax
nec em
to prop
conione
natorum
ribus
ribus
quidē
tis gran
ro. de in
forū S
tur Si
co coria
bus et p
variolla
morbillo
truit ve
tur imp
que ne
oleo de
autem v

q̄ ventrē lenificet debet materiā variolarū vt ea via delabatur ad i
testina. nullo modo ab egroto aliquid comedatur vel t̄gatur vi
tuosū presertim oleū q̄ multiplicat corruptionē nec vinum bibat
Itēz nullo pacto postq̄ variolle vel morbilli ceperit aparere sū
mat egrot⁹ trociscos de spodio vel cāphora : q̄ contra illud op
antur : quod natura iaz intendit tēpore expulsiōis. Ad libitum
autē si nauseam turbationē est nationē ve senserit sūmat de aqua
que sic fit Recipe ficuū siccatū vne passe Lentius excoriat⁹ se :
minis feniculi ligni de laca vel d mirtis recētib⁹ aut sandaloz ru
beorū añ. .ōz .j. pistent⁹ ⁊ bulliāt in libris iiii aque donec ei⁹ med
eras sit cōsumpta : colletur q̄ ⁊ reponat⁹ donec frigescat : hui⁹ aq̄
vlus : variollas ad exterius prouocat ⁊ cito maturat appetitū cō
fortat ⁊ extirpationē remouet . Ad idēz Recipe radicū feniculi sci
licet anefi. petro. succi berberis añ. .ōz .j. Sandaloz añ. .ōz .v. ficuū
siccat⁹ passulaz añ. .ōz .iij. pistent⁹ ⁊ bulliāt In libris iiii. aque do
nec eius medietas sit cōsumpta collet ⁊ sepi⁹ o t̄ die ad libitū egro
to propinet comedat hoc tēpore vt superius dictū est ⁊ bibat de
conione passulaz ⁊ radicū feniculi ⁊ Semis miri ⁊ granorū grā
natoz vberberis ⁊ frequēter in die sibi ponat egrot⁹ i oculis na
ribus ⁊ auribus Et aquam gargarizet que sic fit ne in oculis na
ribus auribus vel gula variollaz quidpiam colligat. qđ maxime
quidē est periculosus Recipe aque. ro. lb. .j. Sumach. carnosita
tis grannatoz añ. .ōz .v. pistentur ⁊ aliq̄tulū bulliāt cum aqua
ro. de inde collet ⁊ in frigidet. Ad idē. Recipe grannatoz aceto
forū Sumach. vel berberis añ. .ōz .i. bulliant in aqua .ro. ⁊ collē
tur Si terratur antimonium vltima cōrictione ⁊ fricetur cū suc
co coriādri vel solatri postea colletur ille succus cū petijs tenui
bus ⁊ ponatur in oculis auribus ⁊ narib⁹ Maculis repugnat
variollarum Et morbilloz. Attamē sciendūz est q̄ variolla vel
morbillus si nascatur in oculo aure vel naso genialitatem vel dex
truit vel illius loci valde saltem impedit ⁊ si ingula multiplicarē
tur impedirēt anbelitum Et forsam ad stomachum cibi transit⁹
que ne accidant exterius frequenter nares ⁊ aures liniantur cū
oleo de mirtis vel. ro. ppter locorum defensionē Et gulae. Cū
autem variolae Et morbilli maturati fuerint ⁊ exacte ad superfi

ciem cutis inigrauerint Et cōtinuo sanguis imo inde potius illo
rum virus emanat seu incipit emauare. Regatur cū dietā: 7 poti-
bus antescriptis nisi egrotus fuerit nimis ibecillis. Nāq; si ni-
mia seu sincopis: seu debilitas superueniret: posset edere carnes
pulloz vel edoz coctas cum lactuca: portulaca: cucurbita: endi-
ua cucumeribus nō amaris: 7 ijs similibus conditas cum aceto
vel omphatio seu succo berberis aut granatorum non dulcium
vel acetositate citri vel arātij 7 vinū nullo pacto bibat.

¶ Jaceat illo tpe h̄ ē vltime maturatiōis sup folia populi vel po-
moz acetosoz vel rosaz folia si sint morbida sine spinis ne sicci-
tatis durities sit molesta q̄ si sic esset ex rosis tritis lectus patiētis
torus supaspergat vel ex nenufar florib⁹ siccis bene tritis: 7 cū
sandaloz puluere mixtis. Nāq; huiusmodi ad variollarum mun-
dificationem opātur cum confortatiōe locoꝝ in quib⁹ fuerint: 7
variollas exficant.

¶ Abstineat se insuper egrotus a carnibus q̄ntum potest Et
vino vsq; ad horam In qua oris feruor estuatio calorq; cece-
serint Et cum cortices qui sunt super loca variollarum Et mor-
billoꝝ incipient remoueri vel potissimum remoti sunt tunc bi-
bat egrotus si desiderat vinum non tamē fumosum. Sed debile
7 multum limphatum Et comedat carnes alteratas cum rebus
7 succis acetosis Et herbis frigidis Et cibis alijs 7 cetera vt di-
cūm est. Si vero variollaz Et morbilloꝝ exficatio nimis tar-
daret tangātur variollae vel morbilli cum lana leuiter in aqua sal-
sa infusa Et si sit in fine estatis vel autūno fiat fumigiū ex sanda-
lis rosis 7 mirtis. Si vero biems sit locetur egrotus coram igne
facto ex tamariscis vel ex lignis salicis aut omni. Tēpore vero ex-
siccationis Et crustarum vel escararum variollarum vel morbil-
loꝝ vngātur cortices foedi Et sicci cuz oleo tepido leuiter vel
cum oleo rosaceo 7 oleo de camomilla mixtis ac tepidis 7 sepius
balneentur membra vel abluatur totum corpus ī aqua dulci de
coctionis maluausci vel maluae Et floruꝝ camomillae Iuuabit
insuper plantas pedum tenere in aqua calida dulci tempore quo
incipiunt maturari. Cum autem cadunt crustae securius potest

egrotus
frigidu
num ab
conca
cum in
rum ve
Et bib
cis bal
Et vng
Recip
cum be
pepon
sti Lup
7 criba
lini sem
per no
cum ac
¶ Ali
varioll
ter coe
lutum
nus ru
oleo. S
parū o
¶ Itē
brozum
nos ma
riollae
timq; n
quente
piter d
¶ Si
sant: an
stati ful

egrotis comedere carnes tamen alteratas cum herbis Et cibis
frigidis Et acetositatibus supradictis potestq; secure bibere vi-
num album valde quidem limphatum. Si autem signa turpia e-
concaua In variollarum locis remanserint pingue fiat corpus
cum iuribus galinarum Et carniū conditis cum vitellis ouo-
rum vel cum cibis sorbilibus factis ex farina in iuribus carniū
Et bibat vinum dulce limphatum Et viatur frequēter aque dul-
cis balneo Et presertim post comestionem per longum tempus
Et vngātur loca foeda Et concoaua cum remedio quod sic fit.

Recipe liter giri contriti abluti cum aqua per nouem vices. radi-
cum barundinum siccarum farine risi ossium vetustorum seminis
peponum farine ciceris grannorum fabarum excoziatarum co-
sti Lupinorum excoziatorum añ.ōz. ij. puluerizentur minutim
et cribrentur et incorporentur Et cum psilij musculis fenugreci et
lini seminis misceantur Et cum tali compositione emplastrentur
per noctem cicatrices Quidane cū aqua dulci tepida abluātur vel
cum aqua decoctionis fabarum seu risi vel similium.

¶ Alibi de variollis Et morbillis sic tractatum repperi videlz
variollarum egrotatio cum infantem adozitur. Precipuum in-
ter coetera Regimen est. puellum scilicet optime pelibus inuo-
lutum calidum tenere Atq; super circunquaq; sternatur pan-
nus rubens Et si potest lentis brodium densissimum bibat sine
oleo. Sin minus. Saltem lentis vel lētiū ferculum cum nihil vel
parū olei peroptime quidem coetum nutrit ad saturitatem edat.

¶ Item alibi capitulum repperi de preuisione quorūdam mem-
brorum a nocumentis variollarum vt infra videlz. Tria mēbra
nos maxime oportet intendere ne illis accidant morbilli vel va-
riollae est enim periculum ibi maximum Et illa sunt oculi preser-
timq; nares Et guttur. Nam ex eorum prouentu ad oculos fre-
quenter perditur visus vel saltem albugine quapiam oculus tur-
piter de foedatur.

¶ Si vero in nares inciderint obstructione meatus quam cau-
sant: amittitur multoties iste sensus. Si autem i gutture oriātur
stati subire uninet suffocatiōis periculū. Est igit ad oculos pmiū

maxime puidendū cū impositione in ipsis eorū que prohibent
materiā ad ipsos fluere ⁊ substantiaz oculi congregāt ⁊ cōforāt
Apropriata secūdū veteres vtilia ⁊ vſitata ſūt. v3. aqua. ro. ſola
oculis frequēter applicata ⁊ maxime cū in ea diſſoluit ſūach co
riandrū triuz vel cortices grānatoꝝ ſiue potius ſuccus ipſoꝝ
⁊ ſimiliter ſucc⁹ folioꝝ olive ⁊ Similia. Interea Serapio iccir
co ſic inquit. v3. Mſuria proprie que ſit ex piſcib⁹ ſtipicitatē bz
fortificationē ⁊ mūdificationē ⁊ ideo ſit cum ea. cobol. Inegritu
dinib⁹ ledri vt egrediant In facie. i. ex oculis. Sed poſt q̄ egreſ
ſe ſunt: diſſoluit eas ⁊ conſert Idēq3 voluit Auicena. Succuri⁹
aut inquitens guturi cu3 gargarifmate facto ex aqua ⁊ aceto ⁊ de
glutiōe ipſius quādoq3 ⁊ nō dubito quin frigida ſtipica reper
cutientia In gula gargarizata ſint vtilia vt ſuperius ſu3 expertuſ
de quibus capitulo de ſquinātia dicitur eadē etiā que gutur pre
ſeruāt ⁊ nares: quādo eorū ſit per nares at rabctio e vaſculo ori
ficii ſtricti eſt vtilis valde ⁊ c. parricula ſequēſ ē de cura variollaz
apparentiū In oculis naribus ⁊ ore. Frequenter cōingit .p.
hiberi nequit variollaz generatio in mēbris p̄dictis: ſorte eo q̄
priuſq3 veniat Medicus iam apparēt In eis: qđ cū accidit illiſ
membris eſt taliter ſuccurendum. Dico q̄ ſi in oculis Signa va
riollarum appareant. v3. q̄ in nigro oculi ſicut pūcta alba appa
reat. Tunc eſt preceptū q̄ oculus cum aqua calida vaporet: ⁊ p
inde aliquid ex ſale: vel alimuri leuiter imuiatur: ⁊ proprie ex al
muri piſci Sicut in precedentibus dictum eſt. Si aut variolle
ſiant in auribus vel in ore tunc vngantur vnguento facto ex oleo
violaceo draganto: ⁊ cera alba. Mucilago ēi grannozum cito
nioꝝ ⁊ piſlij cōferunt ijs que ſunt in ore. Ibiq3 preterea plu
rima repperi que omiſi qm̄ viſa mihi ſunt parum vtilia. Poſtea
ſequens huiuſmodi repperi caplin. De cicatricū amotiōe rema
nentium poſt variollas. v3. Remanēt cicatrices ex vlcerebus va
riollarum: ſicut ſit ex alijs vlcerebus: vel ſolutionibus: que cute3
maculis ſunt: ⁊ quādoq3 nigris coinquināt. Remanēt etiā cō
cavitates in facie: que omnia tāq3 ſoeda vtilis eſt amouere in ſoe
do itaq3 colore qui ex variollis in cute remanet cōfert mirra diſ
ſoluta cū oleo de ſemine lini Et linura ⁊ hoc etiā remouet veſtigia

vleerū
facta ci
niens v
Inpen
abluru
da veſti
Tu ibi
rundin
terranc
cipue ſi
uitates
nat cū p
dinis m
⁊ cū ole
riollaz
aqua cū
piſci
ungantu
terrantu
catrices
variollas
oleo ⁊ ea
tes facer
⁊ cū acer
circa ad
prima. ſe
vel omiſ
ru3 ⁊ mo
quidem
tationis
nōiatos
bonorem
cedam⁹.

De S

vlcerū aliorū. Sedū aut ipsarū colorez rubeū: tollit sola iunctio
 facta cū oleo de semine: Serapio aut dixit: lactitimali esse cōue-
 niens variollis quādo linitur ⁊ earū signis innuit pferre cū dicat
 Inpentinigini ⁊ pruritui pferi. Rursus dixit Serapio q̄ litergiriū
 ablutūz secūduz ipsius doctrinā est maxime ad variolarū delē-
 da vestigia iuuatiū modo sint porus nōduz de albata ⁊ cetera
 Tu ibi Cnguentū ad id bonū Recipe litergiriū abluti radicū ha-
 rundinis sicce farine ciceris ossiūz verustorū farine risi ⁊ costi añ-
 terrant ⁊ agitent ⁊ cū eis facies linaat In nocte Qd̄ remediū pre-
 cipue fieri debet in balneo ⁊ mane leniter lauetur. Item conca-
 uitates variollarū que in cute remanent post eaz egrotationē sa-
 nat cū predictis regimē impingatiū. Itē si accipiat cinis testu-
 dinis marine secūduz sui q̄litatē subtilit tritus ⁊ cicotriconizat⁹
 ⁊ cū oleo mixtus ⁊ inunctus eaz cōcavitates delet Rursus ne va-
 riollaz signa remaniāt. Recipe faseolos quos optime coque in
 aqua cū qua quotidie lauet sibi faciez cicatrizatus Ad idē lucij
 pisci pinguedinē similiter operatā hoc est cū aqua cicatrices in-
 ungantur dicūt auctores bene conferre. Itē si medulle pscorū
 terrantur ⁊ in aceto dissoluāt ⁊ cū suilla cute In eo madefacta ci-
 catrices limant ⁊ euanescent. Preterea in veteri quodā codice tra-
 variollas Sic scriptū inueni. Comedat egrotus lenicullas sine
 oleo ⁊ eaz brodiū tepidū in magna quātitate bibat Que si infan-
 tes facere nequeūt faciant saltem nntices. Quinz stercus ficcū
 ⁊ cū aceto liquatum ⁊ emplastatū verrucas ⁊ variollas delet quo-
 circa adeo insuper exquisitē Marsilius de sancta sophia Sup-
 prima. sen. quarti canonis auicene tractatūz edidit At solus ipse
 vel omīssis iccirco reliquis auctoribus meo iudicio Ad variolla-
 ruz ⁊ morbillorū omnis generis regimina ⁊ curas perfectissime
 quidem sufficet Ideo ad ipsum variollarū ⁊ morbillorū egro-
 tationis studiosi primū recurrant. Postea auctores alios a me
 nōiatos ⁊ a me ipso quoq̄ memorata consulant quod si fecerint
 bonozem ⁊ lucrūz omnino consequentur Nos autem ad alia suc-
 cedam⁹.

De Spasmo ⁊ alcute caput. xv.

Spasmus nihil aliud est nisi egrotatio a repletionempe nimia causata Et vt plurimum carnosus nocet infantibus. Quocirca Albertus primum alemanus merito audiat. folio centesimo trigesimalotertio que a veteribus peripateticis: vt ipse dicit: accepit vnum autem inquit quod pluries accidit pueris recenter natis propter plenitudinem eorum est spasmus et coeterea Itcirco ibi. v3. parum ante tractatum noni libri de animalibus plurima memorat notabilia. Auicenna de signis. Sic itcirco dicit. Cum vrina infantis est viridis nuntiat paralysim vel spasmus etc. folio centesimo quinquagesimoseptimo et sequenti. Rursus de signis euentus spasmi in pueris folio tricentesimo vigesimo octauo. Gallenus autem ellectuarium docet patienti spasmus iuuatiuum. v3. Recipe mentastri. ro. cinamomi mastice. su. meu. A meos doronici gedoariae gariofo. añ. õ3. ij. sandaloꝝ ligni aloes añ. õ3. i. musci. õ3. sesqui vnge omnes rerum qualitates balsamo Et cum melle misce et da quotidie quartaz partem vntiae Et si spasmus fuerit in toto corpore pone super spondilia dorsi. Recipe ceræ õ3. i. eusorbiõ3. i. et oleum quod sufficiat ac simul confice Et cum oportuerit vtere. Spasmus nonnulli relaxationem nominant eo qd a viscosis humoribus nervos relaxantibus causatur. Accidit autem infantibus interdum in vno mēbro interdum in toto corpore et ipsum probibet a motu eius mēbri in quo est vel totius corporis. Cura eius nisi genialis fuerit est primum dare nutrice Sirupum facium ex medicinis subtrillantibus Et sit eius cibus valde fectus reiꝝ bene assatae Et non comedat carnes duras nec pisces Et in pauca q̃titate vinum bibat non limbatum Et aliquando priusq̃ infans lactetur ponatur in balneo vnganturq̃ ipsius In quo maxime patitur membra iuncture oleo castorei Et antefcripto Galleni ellectuario vratur quotidie. Adicel preterea Sa uonarolla. De spasmo prestantissime disputans folijs suae practicae octuagesimoquarto quinto et septimo allegat plerosq̃. Itcirco egregios auctores ad quos cum opus fuerit Duceo recurrendum. Interea memorabilis precipue est antonius guaynerius quippe qui de spasmo tractatum cudit ad mirabilem. In

eiusd
nulli
carra
In fi
rat fo
reple
tur cu
idest
bus
ne et
docet
ruz f
libru
quag
ea va
legiur
mell
locum
ad in
caute
accid
pend
penh
vsurp
ratu
fansi
curas
tem c

eiufdem fui nempe operis folijs quadragefimo primo Et non nullis fequentibus. Item Paulus bagellardus in fui operis carta octaua. Iacobus interea de diſdis parauinus aggregatoꝝ In fui de aggregatione operis Spafinum prohibentia memorat folio

Notandum inſuper eſt ſpafinum aliter eſſe ex repletione aliter vò ex inanitione curadũ. Si ex repletione cauſetur cuſtodienda eſt nutrix ne ipſius ad nimiam lac humiditatem ideſt aquoſitatem declinet. Sed cibis veſcatur lac ſubſtantiãtibus ⁊ incroſſantibus Et abſtinendus inſans eſt a nimia laciatio ne ⁊ nimio ſomno cuz reliquo regimine: quod idem bagellardus docet. In fui nempe operis capitulo tercio. De ſpafino pueroꝝ ⁊ folijs octauo: ⁊ nono Proderit Ꝓccirco etiam ad ſalubrem librum noſtrum recurrere In capitulo de relaxatione folio qui quageſimo ſeptimo ⁊ ad viaticum folio decimo quinto. Preterea viuentum in ſpafmũ optimum fit hoc modo. Recipe pullegium baccas laurinas ciminum aſi. omnia pulueriza Et cum mellis miſce: ⁊ fac bullire Et pone tepidum in panno lineo ſuper locum dolentem vel patientem. Sunt qui dicant dentem lupinũ ad inſantis collum pendentem eum a ſpafmo bene defendere. cautellam autem huiusmodi eſſe bonam puto priuſqꝫ ſpafinus accidat. Itaqꝫ qꝫ primũ omnia que in hoc libro ad iſantis collũ pendulla conferre traduntur Sint ſtatim ad cautellam nempe penſilia. Spafinus aut ex inanitione cauſatus alchutes nomen uſurpauit. haec egrotatio ex inanitione vel febre vel frequẽti ploratu vel rebus exſiccantibus cauſatur. quapropter nequit ſe inſans interdum flectere. In alchutem autem quoniã Regimia: ⁊ curas anteſcripti ſufficienter inſinuãt auctoꝝes. Nos ad alia mẽtem couertemur.

De tbetano cum ſpafmo: ⁊ ſine ſpafmo caput. xvi.

i **T**betanum cũ ſpafmo: ⁊ ſine ſpafmo: atqꝫ de ſpafmo ipſo ſpãliter Auicena folijs cẽteſimo quinquageſimo octauo: nono: ⁊ cẽteſimo ſexageſimo pleraqꝫ cudit capiula notabilia: ⁊ Michael nũ in ſue praxibac

tractatus sexti capitulo altero. de spasmio ac ibetano tractat vberimergpe qui duo iccirco auctores cū a Sauonarolla iccirco scilicet allegatis vel reliqs ōmissis satis erunt. Distrabit vtiq; animū multitudo libroz. Itaq; pbat: qm etiā ad omnes nō sufficit vita humana: tm̄ legendi atq; sane intelligēdi sunt. Nos: qm̄ nimīū iaz hic liber grādescit: qd̄ reliquū ad infātiā punere sentimus celleriē percurramus.

De sabarra: 7 nimio balbutientis ploratu caput. xvij.

n Imia noctu marie vigilatio: pindeq; ploratio infanti 7 balbutienti accidit ex lacris corrupcioe: cuius precipua cura est: quā bagellardus docet in sui opis capitulo q̄rto de instātia vigiliariū carta nona. Atq; i capitulo de vigilijs pueroz Rasis: 7 in eius tractatu q̄nto capitulu 3 scripsit de sabarra: 7 nostrū viaticū carta. liij. Auicenaq; folio cētesimo quadragesimo octauo 7 eius pedissequus folio septuagesimosecūdo Sauonarolla: nec nō Antoni⁹ guayneri⁹ folio q̄nq; gesimo. huiusmodi p̄erea hincinde iccirco repperi iuuatiua. Anisum puluino suspensum: Ita vt infantes dormientes odorant leuat in somnia: 7 que Iacobus de dundis patavinus aggregator iccirco 7 ipse posuit iuuatiua. folio

De subeth: 7 mortificatione caput. xviii.

p Est sarrhā cōueniēs est loc⁹ subeth: qppe subeth nī bil aliud ē nisi somn⁹ supflus vñ mortificatio q̄nq; cātur: lz p̄postere aligb⁹ hunc forsam locallē morbiū videamur. Itaq; fere oēs pipatbenici. Subeth p̄ sarrhā postea locauerūt. tm̄ vt puto egdez nō sine rōne sic posui. nascuntur. n. fere oēs q; viuunt infantes: vigilātes. Deinde sopor eorū: vt plurimū: saluifer. Interdū opprimit iportun⁹: vt est subeth: quocirca p̄cipue. Auicena notabiliter tractat folijs centesimo q; dragesimoseptimo: 7 nōnullis sequentibus: 7 Sauonarolla folio septuagesimoseptimo: 7 sequēti necnō Antonius guaynerius folijs vigesimo: 7 nōnullis p̄prime sequētib⁹ vsq; ad tractatū sextū de incubo: qppe q; tres Illustres auctores meo iudicio cuilibet

Iccirco vigilantibus vel reliquis omiſſis: fruſtra nãq̃ per plura fit:
quod fieri poteſt per pauciora vberime ſatiſſicient. Igitur ad ſe-
quentia procedamus.

De tuſſi ⁊ ſingultu caput. xix.

Tuſſis ⁊ ſingultus: balbutienti: vt plurimuſ: accidunt
ex cauſis: quas in capitulo. xij. de tuſſi: ⁊ reumatismo
carta. xvj. Indicat bagellardus vbi atq; in ſequenti
ſatis bene docet remedia. Quocirca in libro de egritu-
tudinibus iuncturaz Rafis capitulo. De tuſſi puerorum nauat
operã diligentem. nec non Jacobus de dundis Parauinus ag-
gregator. In ſui de aggregatione operis tractatu tertio capitulo
x. folio nonageſimoſeptimo tuſſi puerorum contrariantia pluri-
ma memorat notabilia. libellus ille per extat: q̃ pauper ⁊ belaurus
appellatur. In cuius capitulo contra Reumã: ⁊ capitis doloreſ
notabilia Iccirco plurima cõtinentur: atq; in libelli ſalubris no-
ſtr capitulo de tuſſi puerorũ carta quinquageſimaquinta preter-
ea eruca ſubtrita: ⁊ balbutientis pectori tepida appoſita tuſſiſ ſe-
dat. Idem ſpongiae lapillus facit collo ſuſpenſus. Idẽ: vt aiũt:
ſit ſi huiuſmodi ſcriptura. In carta noua ſit balbutientis collo ſu-
ſpenſa vj. par par vita ſpiritus ſanctus Re-
medium In ipſo cum ipſo ⁊ per ipſum amen.
cum crucibus que p ſpatia vacua ſignificãtur.

De ſtomaci redundatione: ⁊ vomitu.

Stomaci redũdatio: ⁊ vomitus aetati motiuæ ex cau-
ſis accidũt: quas bagellardus indicat in capitulo ter-
tiodecimo de vomitu folijs decimo octauo: ⁊ nõnullis
ſequentibus: atq; ſalubris liber noſter in capitulo de
vomitu folio quinquageſimoquarto: ⁊ ſequenti. Atq; inſuper i
libro de egritudinibus iuncturarum Rafis capitulo de vomitu
in pueris. Preterea Gulielmus placentinus de ſaleceto in ope-
ris de ſumma cõſeruatiõis: ⁊ curationis capitulo cẽteſimo duo-
decimo de ſpetiebus vomitus folijs quadrageſimoquarto: ⁊ qn-
to plurima iccirco docẽt notabilia: quippe quæ p auctoz digni-
tatibus iure moeritoq; prepoſita remedia binde a me reperta

sequitur infra scripta. Reductio vicissitudine quadā ex stom.
co vomitulis: vt plurimū: accidit ex stomaci frigiditate ⁊ ventosi-
tate: opeptius ante oīa precipuū regimē est calore suauī diligēter
erga aluminū suā opam nauare nutricē In dolorē autē stomaci re-
nū vellatez. Recipe maluā: marubiū: apium: mel: farinā: ⁊ salis
modicū: q̄ simul cōfecta calida super dolorosum locū applicētur.
Ad vomitū repprimēdū valēt absinthij oleū: ⁊ gariofoloz pluis
simul mixta: ⁊ q̄tū pari potest egrorus calida stomaci suplinita
q̄ petijs insuper: ac pellinjs sit calidis somentatus hacc rer in tri-
bus noctibus reiterado: ⁊ frigus curando vomitū autē bene rep-
mere. Oleū stomaco peculiare sic fit. Recipe canelle. ḡz. f. s. q̄ v3
vntie dimidiū: gariofoloz. ḡz. ij. masticis. ḡz. i. cū dimidia Spice
nardi. ḡz. ij. q̄ bene cōiula: ⁊ bene simul mixta i vitro vase ponā
tur: In quo etiā lb. i. puri olei supfundat qd̄ vas p̄ totā aestatem
sol calefaciat vsqz ad septēbrē: quo tpe citonia sunt matura: ex q̄-
bus succi cistus exp̄mat: q̄ in dicto quoqz vase supfundatur Et
ad solē reponat. Anctionē huiusmodi ad vsum seruata stomaco
aiunt bene cōferre. Ad idē. Iūnij mēse aliqui in diui dicūt Ioan-
nis baptistae vigilia aere sereno. Recipe nū floz berbae: q̄ dicūt
sancti Ioānis: q̄ ipsis implere possis vnā botiā vitream: ⁊ be-
ne iculca. deinde paz puri olei supfunde. Postea os botie bene
claude cū cera. deinde botiā ipsaz sub terra ⁊ aliqd̄ ne iber pene-
tret suppone: ⁊ sic vsqz ad sequentē annum dimite: ⁊ sequenti altera
simili vigilia: botiā exime: ⁊ ad solē pone p̄ totū Iulium. deinde
ad vsum scrua hoc oleū ad p̄dicta valet: ⁊ ad multa alia. Ad idē
Recipe nū pāni ostrini cū q̄to possis vnū cor facer super qd̄ nū
extende refine pinguis ⁊ recētis q̄tū sufficiat sup quam asperge
gariofoloz puluerē: ⁊ cor illud balbutientis isopbago applicet.
⁊ si oporuerit reueretur.

De reumatismo ⁊ sternutatiōe peculiari caput. xxi.

f Rigiditas in p̄ma etate: vnde sternutatio catur facillt
accidit etati moruae: q̄ ne accidat nutrices oporiet piē-
tissime fouere infantes p̄ferim bieme cum calefactiōi-
nibus. namqz magna frigiditas cū egesthōis p̄sertum

ma defactione infanti plerūq; mortis est causa. Siernutationis
future signum est cum oculi profundātur: 7 superuenit febris cu
ra eius est q; sup cerebriū ponantur extrinsecus folia portulacae
vel rasura cucurbitae cum oleo ro. 7 farina ordei: 7 caput vngat
cum oui vitello: 7 oleo. preterea Recipe rutam pentahilon Salui
am: 7 Rosmarinum que in oleo bulliant quo ifans vngatur a col
li nodo per spinam ad inferioris dorsi nodum. In pectoris autē
grauedinem. Recipe allium sub cineribus assatum quod mun
datum cuz tundatur 7 cum butyro incorporetur quo tepido in
fantis seu balbutientis plantae vngantur 7 proderit. Siernuta
tionum genera Et iccirco quelibet. Ita Micael noster folio cē
tesimo vndecimo diligenter distinguit q; superfluum reliquos ic
circo puto consulere metabaphicos igitur ad vltiora cursim
est procedendum.

De gibositate spondiliū dorsi peculiari caput. xxiij.

bumeros habet homo maiores respectu corporis ali
is animalibus. Ad portandum Et sustinendum hu
meri creati sunt ex ossibus fortibus 7 carne in ea nem
pe parte patientiori Hs ilunt scapule ossa lata tenuia
que proportionali bumerorum latitudini satisfaciunt carnem sul
tiētes In ambitu ac moderata tenuitate elegantiam pectoris ne
sedarent In gibositatem autē spondilium dorsi infantis vel bal
butientis inter coeteros medicine auctores vgo precipue Senen
sis consilia 7 remedia docet folio octuagesimo tertio Et sequenti
Preterea Micael noster Auicēnae quasi ductu notabile cu
dit capitulum de gibositate folio tricentesimo septimo.

De vmbilici tumefactione Et eminentia caput. xxiij.

vmbilicus est radix veniris per quam embryo dum
pēder i mris vtero sibi sumit alimētū. vmbilici tūefactio
Et eminentia aetati moriue iterdū accidit ex nimis va
gitu 7 vociferatōe aut ex frequēti 7 vebemēti tussi inter
dū ex casu Et pcussioe Remediū autē ē vt accipiāt lupini 7 i vino
nigro ponāt ad mollificādū in quo sicut ponant stupa diligēter
o iij

purgata ⁊ petie nitide panni linei : Deinde pone super vmblicū qui si flexibilis fuerit : eum cauterizabis in circuitu . Sed . non in loco flexibili . ppter cutis tenuitatē : Quocirca Celsus . ad vmblicos inquit prominentes ne manu ferroqꝫ vtendum sit : Ante rēptandum est vt egrotus abstineat alius ducatur : Imponant super vmblicū cicutae ⁊ fuliginis singulorum partes vñdecim cerusae lote partes . xiiij . plumbi loti partes . xvij . cum ovis duobus quibus etiam solatri additur succus hoc diutius imposuū esse oportet ⁊ interī cōquiescere ⁊ cibo modico vti : Sic vt vitentur omnia infantia . hic nimirum celsus intellexit De omīs etatis vmbilici . pminetia indistincte Peculiaris autem in libro De egritudine bus iuncturatur ⁊ Rasis capitulum specificē cudit De inflatione vmbilici puerorū : quo cum oportuerit ante omnia dūco Recurrendum atqꝫ ad petri de argellata opus ex quistum folio octuagesimo nono . Iccirco insuper sauonarolla noster saltifera docet remedia : In capitulo de augmento vmbilici folio tricentesimo septimo Interea plinius Iccirco quidem inquit vmbilicis prominentibus psyllion illiniū Iacobus preterea de dundis patavinus aggregator . in sui De aggregatione operis tractatu tertio capitulo vigesimo folio centesimo octuagesimo quinto . Infantū rami ⁊ egressioni vmbilici cōtrariantia : nō nulla memorat notabilia

De ventris tortione ⁊ balbutientis inflatiōe peculiari caput . xxiij
 inflatiōis ventris infantis ⁊ balbutientis cās ⁊ remedia Impator docet Auicena : necnō ei⁹ i sua practica Strenuus Tyro sauonarolla pterea Rasis ⁊ bonus Mesue atqꝫ pleriqꝫ oēs idonei naturales ⁊ specialiter In capitulo decimo octauo Bagellardus de tumore vētris infantium folijs vigesimo nono ⁊ sequēti vbi cū Auicena pariter Rasi Mesue remedia iccirco insinuat saltifera atqꝫ noster salubris in capitulo de inflatione ventris folio quinquagesimo secundo . preterea vinca per vinca siue camedaphne herba in cinere decocta ⁊ excussa vinoqꝫ sparsa ⁊ ēplastata sicut tumores Idē absinthii facit in vino albo coctū ⁊ sup ventres ac stomachū ēplastatū Itē si puer inflat⁹ fuerit in parte vel totus . Recipe sūmita

res ebuli ⁊ sanbuci : quas in vino albo coque ⁊ in ipsis calidis
balbutientem inuolue Itē recipe pullegium ⁊ ciminum : que si-
mul confecta emplastra tepida super vmblicum . Laninum sterc⁹
tenerum recens ⁊ calidum cum trito scilicet coriandro mixtū : em-
plastratū ventris proderit tormioni . Item suricinu⁹ stercus : q̄tū
pugillus capit cū sale munitissimo ⁊ oleo tritum ⁊ cataplasmatū
sedat ventris dolorem : Itē in omnes ventris dolores . Recipe
taxonis cerebru⁹ : quo in oleo bene cocto venter liniatur

De siccitate ⁊ stipicitate peculiari caput .xv.

uoniam stipicitas omni etati preferri⁹ moriue valde ē
q̄ discriminosa ⁊ plerunq; lethifera Ideo noster bagel
lard⁹ i capitulo xv. De infantū stipicitate folijs vige-
fio secūdo ⁊ sequēti iccirco remedia docet ex q̄sita : Atq; i libro
de egritudinibus iuncturariū Rasis capitulo de constipatiōe pu-
eroru⁹ ⁊ salubris noster in capitulo de cōstipatione folio quiqua-
gesimo quarto atq; in capitulo de oleis laxatiuis folijs quadage-
simo q̄rto ⁊ sequēti vbi laxatiua ⁊ solutiua fieri poma docet saluti-
fera Fomentūq; seu fumigiū laxatiuum prestantissimam Pre-
terea in libelli : qui pauperū thesaurus nominatur capitulo reme-
diorū ad disponēdu⁹ ad idem salutifera multa cōtinētur . Pue-
rorum insuper laxatiua Iacobus de dundis aggregator In sui
de aggregatione opis tractatu quarto folio vigesimo secūdo me-
morat notabiliter Instipncitatem iterea valē : fel taurinu⁹ Aloe
Salgema ⁊ oleu⁹ bene simul mixta : si ex ea cōfectione lienis sū-
mitas siue inferior regio circū iungatur . Ad idem recipe malue
radicem : quā coque ⁊ cū bona pinguedine suilla veteri minterim
incisa ⁊ mixta ⁊ in olla terrea simul cocta surfure modico imposi-
to : tepidam balbutientis stomacū superpoue : leniter ventrē mo-
uebit Item mene salse cum taurino felle tepide vmbilico illite alu-
um soluuunt . Item ad solutionem superius per vomitū vel inferi-
us per egestionem . Recipe fel taurinum interbentinam aloem que
instar ceroti cōfecta si vis mouere superius pone super stomacū
Si inferius super vmbilicum . Item instipncitatē . Recipe mal-
ue radices : quas coque ⁊ cum arungiacūfice suilla . De ide Res

cipe patellam cum furfuris parum bec simul cōfecta stomacho ca-
 lida applicabis. Rursus vnguentū bonū laxatiuū ventris quo
 vmbilicus vngatur in q̄titate auelanae. Recipe mezereon succi
 absinthij: succi mercurialis: succi cucūeris asinini: succi esulae. añ.
 .ōz. ij. eleterij: succi cataputiae añ. .ōz. ij. succi ellebori albi: ⁊ nigri
 añ. .ōz. ij. succi iterioris sglle: succi fictāis añ. .ōz. ij. succi radice
 ebuli: succi coruicis mediāi sabcuci añ. .ōz. ij. lacus ritāli. .ōz. v. cāo
 millae. .ōz. iij. succi berbe iue. .ōz. iij. nucis vōicae. .ōz. ij. succi ber
 modactiloz: a corij bzionie. añ. .ōz. iij. diagridij. .ōz. ij. Isti succi
 misceā cū puluerib⁹ rerū q̄ indigēt puluerizatione: ⁊ in cor porē
 tur cum arungia porci maris: ⁊ cū cera vnguentum fiat: quod vē
 rez soluit Si vel tū pulsus vngatur. Rursus vngentū: quo so
 la manuū vinctio facit euomere: pedum vero facit assellare. Reci
 pe ellebori albi: ⁊ nigri hermodactilozum: acozi: iusquiami: succi
 semperuiuae succi bzioniae añ. puluerizanda puluerizent: ⁊ ista
 oia cum suilla arūgia vetusta conficiātur si nimium duxerit: locus
 vngatur cum populeon. Rursus alibi sic repperi. vj. Recipe el
 lebori albi: ⁊ nigri: hermodactiloz raphiae: iusquiami: acozi succi
 semperuiuae bzioniae. añ partes equales. ista oia misceantur Et
 cum arungia veteri suilla conficiantur: puocat vomitū extra po
 situm. Si ex quouis felle ab vmbilico superius liniatur: ab vmbi
 lico vero inferius, puocat secessum. Similiter pera rusini cum
 olei amurca inuncta superioribus lacertis brachiorum, puocat
 vomitū. Inferioribus vero lacertis inunctis brachioz: puocat
 secessum. Itē vngentū laxatiuū. Recipe aluminis de pluma
 .ōz. ij. salis gēne. .ōz. i. butiri q̄ sufficiat. Tragea experta ad edu
 cendū humores flegmaticos: grossos: ⁊ viscosos de stomacho: ⁊
 iuncturis. Recipe turbib boni: ⁊ gumosi .ōz. x. hermodactiloz
 .ōz. v. cerē. .ōz. iij. Sene anisi feniculi añ. .ōz. ij. zuccari albi: ⁊ du
 ri ad pondus omnium.

De humiditate ⁊ fluxu peculiarj caput. xxvj.

f Luxus: ⁊ humiditas nihil aliud est nisi stipticitate: ⁊ sic
 citati nimia contrarietas. Huius egrotationis curam
 Paulus begellardus cū auicena Rasi Mesue Et

Galleno in capitulo. xliij. de fluxu infantium folijs vigesimo Et sequenti: atq; vigesimo quinto in capitulo eorum que sedant fluxum atq; in eorum capitulo: que sanguinem restringunt Et ventrem constipant folio. xliij. Gulielmusq; placentinus de saleceto. In operis de summa conservacionis et curacionis capitulo centesimo vigesimo octavo de fluxu ventris folijs quinquagesimo tertio: et duobus sequentibus: diligentissime docuerunt. Jacobus de disidis patavinus aggregator fluxui ventris in pueris contrarietas memorat in tractatu tertio capitulo. xv. folio centesimo quinquagesimo septimo notabiliter. Preterea leporis maris coagulum super ventrem tepidum perdit emplastratum. Item capre pillos vestorum fumigium fluxum sedat. Item pulvere cornu cervini vsti foramine ani asperso fluxus sedatur. Fabe in aceto bene cocte et super Isophagum: et ventrem tepidae emplastratae fassiato puero cum sit cubatum multum stringunt. Similiter rosmarini folia in aceto bullita deinde super ventrem tepida emplastrata valde constipant. Idem suffumigatio facit decoctionis porro. Ad idem recipe pelum unam fabarum cum corticibus que in aceto acerrimo bulliant Et ex eis sic serventibus fiat stussa sub ano ter vel quater. Altera stussa virilis ad stringendum recipe thus albus mirra rubea: et rosmarini ligna sicca: ex quibus super sellulam recluso ano sedenti patienti fiat fumigium per dies septem vel novem: vel plures donec oportuerit. Item Mastichinum oleum fluxum sedat: olei autem mastichini si opus fuerit compositionem In salubri nostri folio trigesimo quarto lege: disceq; feliciter.

De utroque ibenasimonis genere caput. xxvij.

Ibenasimon nihil aliud est nisi egrotatio cum egeredi continua: et ut plurimum frustrata voluntate cuius egrotacionis ut in capitulo sextodecimo de infantium ibenasimone. Idem distiguit bagellardus principaliter due sunt species. v.3. una et non una: quocirca cum aliebate Serapione: Ysaac: et Galieno plima in eodem capitulo docet remedia. Item auicena in eius voluminum locis pluribus: et in Michael folio ducentesimo vigesimo tertio. Preterea Jacobus de dundis patavinus aggregator ibenasimoni prietas memorat. In sui de aggregatione opis tractatu tertio capitulo. xv.

Solio Interea Plinius iccirco moerito audiatu rbenaf
mos. i. crebra: et inanis: inquit: voluntas egerendi tollitur potio
lacte afinino. Item capilli veneris aqua ieiuno stoma: o proderit
epota. Idem herba mercurialis operatur in aq̃ comuni ad deco
ctionē bullita. deinde illius iuris recipe duas scutellas: i quo po
ne poculum vñū olei cōis optimi: et simul misce. haec medicina fi
ne sale detur Ieiuno patienti: et in egrotationē p̃cipue p̃derit q̃
vulgariter dicūt mal de p̃miti. Ad idem Recipe vñū ouū: qđ in
vase paruo terreo pone: et acetum albū acerrimūz superfunde. et
igni pone ad bulliendum. Sed parum bulliat sub aceto. deide
ouum excipe: et frange: et patienti vitellum ministra in sorbitio
nem hoc omni mane fac vsqz ad tres terminos. prius autem
termin⁹ sit vsqz ad tres dies secūdus ad quinqz tertius ad septē
ad quem vsqz terminū nisi p̃derit non reiterabis. Alibi sic rep̃
peri ex ouo medicinā. Recipe duo seu tria oua: que i aceto albo
acri coque donec dure fiant deinde munda ipsa a corticibus Et
quodlibet ouū incide p̃ longū in quatuor partes: et pone in ōna
scutella: et statim acetūz recens superpone: et aromata que vulga
riter specie dicūt: et bene misce: et sic patiēti ministrā ad comeden
dū hoc si ter in triduo feceris egrotus liberabitur quod nisi fiat
non reiterabis. Sed sic ad vltiora erit p̃cedendū. Recipe vnā
galinā nigrā: quam interfice: ac de pluma non tangens aquam
deinde assa ipsam bene: postea fac eam bullire ad consumptionē
et vicissim ius quotidie dabis patienti: et valde p̃derit. Ad idem
Recipe peluim: seu testum terreum nouū: in quo pone prunas
ignis. deinde Recipe sex vel septem ficus ficos: et ōz. iij. vel cir
ca cere nouae: ac thuris tantūdem: et foliorum septem arridi ros
marini que omnia pone super illas prunas: et ex fumo in sella fac
balnuēti fumigū: qđ nempe si fiat ter in triduo liberabit. Ad
idē somnū seu fumigū filiter fiat ex forico in aceto bene bullito.
Ad idē Recipe duo vel tria oua: q̃ i aceto ad idurationē coquāt
deide abiectis albumib⁹ vitella tm̃ i scutella cū aceto et arōarib⁹
p̃fecta patiēti in cibū ministrabis s̃ ter i triduo fac: et valde p̃derit.
Item in thenasinonez: Ruta bullita: et expressa tepida locus em
plastratur. In voluntatem frustratam egerendi sic oportet cliste

rizare. Recipe vñā scutellam brodij pulli galinacei pinguis: vñā
vntiam zuchari medium scutellinum ordei seminati: quod pone
ad bulliendum in dicto brodio: atq; etiam oui vitellum impone:
et ciatum medium olei ro. Amplius herba mercurialis cocta cum
oleo condita valet. Amplius Recipe vñū testum terreum nouū
In quo prius pone cinerem calidum postea carbonēs accensos
deinde Recipe lb. esq. ficuū ficcorū et aliquātulum cere nouae:
ac thuris et aliquot folia oliui bene dicti: et super testum siue ollaz
illam sic preparatam: et positam in vna sella latrinaria alta sedeat
infans vel puer: vt suffumigetur. hoc similiter ter in triduo fiat: et
liberabitur In febrē autē inde causatam. Recipe Taxonis adi
pem quo febricitantem inunge: et proderit. Item in febrē acu
tam Et eparis calefactionem in nostri salubris libri dica decima
septima remedia nōnulla continentur in febris autem sine idest
post paroxysmi feruorem vngantur pectus: et humeri vnguento
ex oleo violaceo amigdallis dulcibus: et axungia suilla recenti cō
fecto.

De lapide in veslica generato et vrine difficultate caput. vigesi
mū octauum.

Apis aliquādo in balbutiēis veslica generatur quo
interdum vrinae difficultas maxime causatur. Quis
egrotationis remedia folio ducentesimo docet Aui
cena noster q; Michael folio ducentesimo sexagesimo
quarto: atq; Gulielmus placentinus de Saleceto in libri de su
ma conseruationis: et curationis capitulo centesimo quadragesi
motertio folio quinquagesimo octauo. Rursus idem auctor Et
in eiusdem libri folijs quinquagesimonono: et sequenti. In lapi
dem plurima scribit notabilia. Iacobus de dundis Parauinus
aggregator puerorum lapidi contrariantia memorat in eiusdem
operis tractatu tertio capitulo decimo octauo folio centesimo se
ptuagesimo secundo. Rursus idem auctor puerorum difficulta
ti vrinae contrariantia memorat in eiusdem operis tractatu tertio
capitulo. xix. folio cētesimo septuagesimo septimo necnō i salubri
libri nostri capitulo de lapide: qui generatur i veslica pueri folio
quinquagesimo septimo plurima iccirco remedia continent. In

terea Rasis in libro de egritudinibus iuncturarum: notabile cur-
dit capitulum de lapide In vesicis puerorum. Item plinius In
naturalis historie libri vigesimi: capitulo. xxij. iccirco merito au-
diatur. Meū infantibus cum apio illud imo ventri vrinās mo-
uet. Idem sit sexcupede virge foramini viuo iposito. Aqua frā-
gens lapidem in renibus vel vesica. Recipe succi saxifrage lb ij.
Millefolij: succi petrosilij añ lb. j. aceti albi puri facti ex optimo
vino tertiu unum videlicet oz. ix. omnia simul misce ⁊ per allam-
bicum distilla ⁊ quod inde fluet In vitro bene clauso ad vsuz ser-
ua: ex hac aqua da patienti ad bibendum mane Ieiuno stomacho
proderit Insuper post cibi aliquantam digestionem dare in me-
ridie vespereq; post merendinā ⁊ ante cenam. Ad vrinandū re-
cipe vernaculo in q̃ sermōe rapanellū: quē runde ⁊ succū extrabe
quē puero dabis ad bibendum ⁊ cito vrinabit.

De vrine fluxu ⁊ stillicido caput. xxviiiij.

¶ Icto de causis difficultatis atq; de ipsa puerili vrine
difficultate. successiue dicendum nunc est de ipsi⁹ flu-
xu: quocirca ante omnes Auicenam folio ducentesi-
mo ⁊ achatem suum folio ducentesimo sexagesimo se-
xto atq; bagellardum. In capitulo vigesimo de impotentia con-
tinendi vrinam ⁊ mictu in lecto folijs vigesimo secundo ⁊ sequē-
ti duco consulendos: necnon Gulielmum De salecero capitulo
centesimo quarto folijs quinquagesimo octauo ⁊ nono. Jacob⁹
autem de dundis patavinus aggregator: puerorum distillationi
⁊ mictui in lecto contrariantia ab Auicena quidem plinioq; pre-
sertim sumpta: tractatu tertio capitulo decimonono folio centesi-
mo septuagesimo octauo mēorat notabiliter. Preterea beltro-
pij folia maioris: qđ Syriāsim vocāt: balbutientibus seu pueris
imo eorū distillationibus illita medentur. In ipotentia retinendi
vrinā. Recipe ciperi. oz. ij. nigelle sinapis cardamomi nasturtij.
añ. oz. i. puluerizāda: puluerizent: ⁊ cū oleo ompbacino distēpe-
rētur: ⁊ pu⁹ q̃ cubatū It ex hoc liquore ille sorbeat: cui op⁹ fue-

*Aqua
fratris
Calulo*

rit: et deinde mane stomacho ieiunio. Ad idē Recipe pax sanguinis
draconis: et subtiliter puluerizati in vino: vel alio quē malluerit
liquore lacte crebro bibat puellus.

De bernia: ac testiu tumefactione caput. xxx.

b Ernia: seu crepaturae puerorum causas bagellar-
dus indicat in capitulo vigesimoprimo. de rupturā:
seu bernia folio trigessimotertio ubi successiue Iuxta
sententias Dioscoridis: Auicennae: Serapionis: Et
Galenic: remedia memorat vsq; ad capitulum vltimum de pui-
ritu. Item in libri salubris nostri capitulo de bernia folio sexto:
decimo: necnō trigesimosexto: et quinquagesimotertio: atq; in li-
bri de egritudinibus iuncturarum rasis capitulo de crepatura
puerorum: et in Petri de argellata libri folio. Ad idem
recipe fabas excoctas: ac tritas: et i vino albo austero calido co-
seas emplastrum huiusmodi ubi opus fuerit superpone mutā
do bis in die Et super ferat subligaculum ad hoc aptum p dies
xxx. Rursus rutae folia tria calefacta Et emplastrata atq; sepius
in termino. quindecim vel sexdecim dierum proderunt iterata.
Item radices herbae magnae quae nascitur in locis palustribus
Et habet folia instar ensis longa lata: et acuminata cōrūae iuuat
emplastratae. Amplius si intestina. v. z. descenderent in testiculos.
Recipe porrorem semina: et ea coque in seuo ircino: quod cum
dictis seminibus sufficienter mixtum tepidum: et super emplastra-
tum iuuat. Item leporinum stercus cum melle mixtum iuuat em-
plastratum. Ad idem caprae caput coctum cum pelle: et comestū
ac eius ius eporum iuuat. Emplastrum in rupturam. Recipe fia-
cium: Aloes: Mastice: boli. arme. colocynthidae liter giri. añ.
ōz. v. Amōi: visci quercini añ. ōz. v. vtriusq; aristologie: mirrae:
thuris: terbētime: galle. ro. gumi. ara. Radicis cōsolide maioris
bdelij: Sarcocolle. añ. ōz. ij. hec: vt cūuenit: simul mixta Iuuat
ēplastrata. Rursus ēplastrū i rupturā pueri: qd fieri qd ōz i pri-
mis. pri^o in fiat balneatio diligēter et braceale: et rupturē suppone

terbentinam cum pauco sarcocolle tēperate ⁊ liges bracale striv
cte ne cadat ēplastrū. iaceatq; paries supin⁹ vsq; ad dies xij. vel
plures si oportuerit eius dieta sit tenuis liquida ⁊ digestibilis ⁊
In omni ipsius cibo ponatur galla ⁊ maior consolidida ⁊ succ⁹ ra
dicis brusci ⁊ custodiatur ab ira Rursus emplastrum pro crepa
tis. Recipe picis naualis liter girij cere albe ⁊ rubee colophonie
armoniaci galbāi an. ḡz. v. visci qrcini zifi mirre thuris an. ḡz. iiii.
boli armēij nucū cupssi an. ḡz. i. gallaz ḡz. ij. terbentine i aceto lo
te ḡz. j. sāguis būani ḡz. iiii. acatie sāguis dracōis mumie an. ḡz
iiii. Itē ēplaz. In rupturā. Recipe picis nauat picis grece cere
albe ⁊ nālis ḡz. iiii. galbāi arōatici oppo pon serapini bdelij oiuz
an. ḡz. ii. masticis olubani sarcocolle vernicis sanguinis draconis
mumie boracis calami arnotarici: lapidis calaminaris asfalti bo
li armēij liter girij sumach nucis cupressi gumi edere aloē epatici
mandragore aristologie longe. ⁊. ro. terbentine consolide maio
ris ⁊ minoris omnium an. ḡz. j. Aqua ad crepatos. Recipe con
solide maioris ⁊ minoris: caude equine: Radicum brusci radicū
creffonij cucurbite berbe ⁊ radicis filipendule añ: que distillent
ad allambictum Item in rupturam siue crepatos ⁊ carnes cor
ruptas ac Incisas ⁊ oibus mirabiliter puenit crepaturis: adco
ut infra septem dies sanum ⁊ allacrem hominem Reddat: L a
us deo. Recipe picis maualis ḡz. iij.: liter girij cere albe ⁊ rubee
colophonie armoniaci seraphini bdelij masticis celamine añ. ḡz.
iij. visci quercini ḡz i j. terbentine ḡz. ij. vermiū terrestium ḡz. iiii.
galle ḡz. j. Radicis consolide maioris ⁊ minoris lapidis ematbi
this giphi boli armenij mirre olibāi aristologie longe ⁊. ro. añ. ḡz
ij cruoris hominis recnter floborbomati lb j. Sanguinis draco
nis mumie aloes cabakini ḡz. vj. cōfice sic. pellē arietinaz recentē
siue pillis frustatum ⁊ minutim Incisaz bene coque: adeo ut tota
liquefiat ⁊ aquam liquefactionis eius pone in olla in qua p̄dictū
coque medicamen: Et primum viscum pone: in ellixatura pellis
⁊ ad tertiam partem iam de coctum paululum moueatur De in
de iter vallati liquefiant cera alba ⁊ rubea ⁊ pix In aliaq; patella
liq̄facta collent et ponant indicta ellixatura et postmulta decocti
onē addat t̄bctina de ide liter girij ⁊ bñ moueat ne qd adbereat

124
cacabo. Deinde addantur colophonia: masti: mirra: et olibanū
Deinde ab igne deponatur: et tūc ster super lentos carbones: q̄
ponantur res gumose. v3. galbanum: armoniacū: cera: et galla:
Postea iterum super ignē reponatur: et addantur vermes bene
triti. Deinde gipsum. Postea bolum: deinde ab igne itēz mo-
ueatur: et tunc humanū cruorem impone: et cum spatula misceat
et bene moueat: ne coaguletur: et est factus. Leroni pro crepatis
salutifex cōtinetur in libri pergulensis dica centesima trigesima
septima. In altera facie.

De pruritu et intertrigine. caput. xxxj.

p Ruritus: et intertrigo: l3 ex causis fiunt quasi diuersis
vtrūq3 tamē vocabulū excoziationē significat. Sz al-
tera ex cōfricatiōe: altera fit ex sudore. In vtrāq3 autē
remedia docet Bagellardus i sui libelli capitulo. xx.
ij. De pruritu: aut pustullis: aut excoziatione accidentibus in co-
ris et cruribus et in toto corpore carta penultima et sequenti atq3
Rasis in capitulo de pruritu: et vulnerib⁹ in coris: et acumine vri-
ne: et Plinius in libri historiae naturalis vigesimisecūdi calce ca-
pituli vigesimiprimi folio ducentesimo trigesimoquinto. Pre-
terea in salubris libelli nostri capitulo de pruritu: et vulneribus i
coris ex acumine vrine iccirco scilicet remedia continentur pluri-
ma notabilia. Iacobus interea de dundis Datauimus aggrega-
tor in sui de aggregatione operis folio excoziationi Et in-
tertrigini itinerantium ex cōfricatiōe vel equitatione cōtrarian-
tia memorat notabiliter eodēq3 folio excoziationi cōtrariantia me-
morat. ppter sculpturam. Pruritu autē cōtrariantia memorat so-
lio. Ego muliez aliq3 vidi farinā infantū sub assellis Et co-
ris superponere aliquas lignoz cariem prius scilicet leniter et be-
ne terfis cū ficcis pānicellis acuminatiōibus.

De corporis colūnis. caput. xxxij.

c Rura sunt corporis colūnae voluntatis duces Tim-
doruz arma vtilia scilicet bellis auxilia. Si dextra ne-
gat Cruribus core sunt ac epistilia pedes ypostilia.

¶ Duellorū alij sunt q̄ añ ambulāt q̄ loquātur alij q̄ loquūtur pri
usq̄ ambulent ⁊ ij q̄dem sunt debiliores. Homo primū quadru
pes ambulat postea tripes deide bipes ⁊ si diu vixerit denuo tri
pes denum quadrupes nititur ambulare.

Unde versus.

Et quadrupes tripes bipes tripes quadrupesq̄

In terris animal. dic vbi repperiam.

Sed de huiusmodi gressibus nunc nequa q̄ est differēdum. In
fantem aut cum primū firmari coeperit manibus pedester aliqui
cum arrisū ⁊ plausu sustentetur. Postea cum se magis magis
q̄ stabilierit In pulpito locetur Ita vt se suis manibus digu
liq̄ possit tenere. Cum aut iam firmatur oportet eum a tergo in
faciem ducere Et vt pedes ad anterius moueat quasi ambulans
cum pedibus stimulare. deinde alicuius scām capiti est adberen
dus ad alterū aut est cibi vel rei quā cupiat aliqd ponēdū Et si sic
iam se bene firmauerit est dimittendus vt suapte ad cibū seu ludi
crum quodpā accedat. Tandem ad curriculum rotarū trium seu
ad rotatū pulpitum est apponēdus vel imponēdus ⁊ vt se teneat
admonēdus atq̄ p̄ aliquot vices ne cadat tenēdus. Postea cu
iam casus paz vel nihil timebit Solus vt suapte eat se ad curri
lum scilicet tenēs vel dictū pulpitum est dimittēdus. Interea que
iccirco memorat Jacobus de diūdis aggregator pueros scilicet
citius ambulare faciētia. In sui de aggregatione operis tractatu
sexto folio ducētesimo quadragesimognto experiētiæ velim va
dimonio comprobāda Et besunt obseruatōes quibus ambu
latio celleratur.

De reliquis vniuersalibus obseruantia ⁊ regimine circa cor
pus ⁊ aīam discipuli iam bonis ominibus ac discipulæ caput tri
gesimūtertium ⁊ vltimū est.

m ¶ Sferet a salubri adeo erga liberos regimine parētum
⁊ nutricū vulgus aberrare vt ex fere adulta aetate mo
tina ad imotā terribilem pueroz multitudo commi

107
 gret operepretium mihi nauandum velim vi eorum que noceant
 comunititer non int electa: prius deinde que auxilientur doctrina
 ppagata cautiorez fiant pareres Et nutrices: perindeq; super-
 stites fuit qui eoz memoriam ⁊ nomina consanguinitatis comer-
 tio diutissime qđ vnū ne fiat quasi tempus repugnare nō potest
 seruēt incorrupta. Sciendum itaq; primum est. qđ cum liberi in-
 cipiunt Et adhuc lactent: vinuz nisi penitus ablactati fuerint eis
 nullo pacto debet exhiberi. Nam vinum in stomacho maxime no-
 cet cum lacte mixtum balbutientibus qui cum inferius presertim
 labium ore includunt Et lambunt. Signum est nonnullius nisi
 sit nutritꝝ p̄cauta sinistri proxime futuri quare cum hoc signum
 accidit diligenter a parentibus Et nutricibus debent custodiri
 Et quid sibi velut signum illud excogitari. In estate non fiat abla-
 ctatio: cum autem ratione qualitatis temporis seu ratione aeta-
 tis vel forsan alterius rei causa erit opus ablactare ministranda
 discipulis est caro pectoris pulli: teneri galinacei seu perdicis be-
 ne. Coctę: quā postqđ appetere coeperit. Mammariū eis sucio
 paulatim est minuenda ⁊ presertim per noctem suggere non per-
 mittantur. Coctęrum si maxime repugnauerint: Mammarum
 ora absinthio liniantur: cuius amaritudine gustata: minus atq;
 minus in dies appetent suctionem. Auicena naturale ablactan-
 di inquit tempus est duorum annorum. Præterea de pueroruz
 regimine in dieta: ⁊ moribus notabiliter Idem scripsit Aui-
 cēna: quippe que valde parentes iuuabit non ignorare. Rursus
 Infer tertia primi libri notabile Idem auctor cudit capitulum
 de egritudinibus: que infantibus accidunt: ⁊ sequens de regimi-
 ne infantium: qui mutantur ad ætatem puerinæ. Gulielmus pla-
 centinus de Salecero in eius operis: quod de summa conser-
 uationis: ⁊ curationis appellatur primo libro capitulum primū
 cudit De conseruatione sanitatis a die conceptionis vsq; ad
 vltimum vitæ senij folio secundo. Rursus Idem auctor alte-
 rum librum totum scripsit de febribus: quo pro omnium gene-
 rum febrium cura duco recurrendum.

Rassis In quarto Pueri inquit medicandi non sunt forti ven-
tris solutione ⁊ coeterea. De febribus autem quicena operam p-
stantissimam nauat insui operis folijs tricentesimo quarto ⁊ prie
sequētib⁹ Jacobu⁹ de dūdis parauin⁹ aggregator i sui d aggre-
gatiōe opis tractatu .v. folio ducētesimo trigesimo tercio egriu-
dinib⁹ puerorū cōtrariātia memorat notabiliter Rursus idē au-
ctor: Infātib⁹ pferētia memorat tractatu sexto: folio ducētesimo
quadagesimo quito: Sciēdū interea est nucis corticē: butyro im-
plere ⁊ sup puelli ūbilitū locare ⁊ institis vincire multū esse causā
Inuamenti: presertim si intestinis Infans affligitur nocumētis
CIn puellorum febres. Recipe vermes terrestes circa viginti:
vnum rute mani pulum: que purgata ⁊ mundata atq; minutim i
cisa ipsa ruta: bulliant aliquantulum In oleo comuni: ex quo cuz
febris frig⁹ patiet puellus: Ange filū dorfi a collo vsq; ad clunē
ad ignem scilicet cum manu de oxum bene fricando ⁊ nunq; sur-
sum per plures vices. Item ex taxonis adipe vngantur febrici-
tantes ⁊ sanabuntur. In idem: oculus cristi ad collum latu. i. u-
uat. In febrem puellorum tertianam. Recipe masticem ciminū
armoniacum añ: que bene trita simul incorporentur ⁊ cum albu-
mine oui misceantur ⁊ super tempora ⁊ brachia ad cubita vsque
emplastentur. In eorundem quotidianam. Recipe lini semen et
lupinorum farinam ⁊ absinthium: que in vino bulliant ⁊ super sto-
macum emplastentur ter vel quater tepida Infantis autem febrī
citantis frons: vngenda est lacte mulieris: vitis folio super po-
sito ⁊ Alligato In febrilem sitim extinguendam. Recipe rosina
rini flores Quos fac In aqua bullire In qua pone zucarum
puluerizatum ⁊ vinum pomorum grannatorum ⁊ pastinacas in
aqua fac bullire Quam deinde aquā febricitanti ministrabis ad
bibendum finis ēt p inde abigetur Si infantem egroratio aggre-
diatur Cuius qualitas ignoretur. Corticem butyro Imple At
supra dictū est Itē scribe hunc psalmū videlicet. Dilexi: quoniā
exaudiet me De⁹ vsq; ad custodi oēs famulos ⁊ cetera ⁊ suffimi-
ga cum musco ⁊ ligno aloes ⁊ liga ad brachiu⁹ hberi dext⁹ fimas
sinist⁹ si femia. in idem Scribe hūc psalmum. v3. Beati innuacu-
lati in via ⁊ suffimiga cuz masticē ⁊ liga similiter cū credulitate ad

124
brachium si mas dextrum: si femina sinistrum: et sanabit. Si deo
voluerit. vnus deus α 7 ω vna fides α 7 ω vni bap-
tisma α 7 ω Deo i nomine tuo saluū me fac: et libera. And. fa-
mulum tuū ab omni febre et nomia panētem: et successiue cum re-
cta fide lege ad febres expellendas sup patientem signando cum
crucibus vt in libri p̄ciosi continetur dica quartadecia in qua ex-
perimenta successiue quoq; continētur in quortidianas febres.
Item in omnes febres. Item contra febres quod pbatū quidē
est. Sequit̄ emplastrū in febrē tertianam. Recipe sandaloz. al.
et ru. ōz. ij. Rose viol. añ. ōz. ij. farine ordei. ōz. ij. aloes. ōz. ij. cō-
fice cum succo solatri absinthij: et aceti et pone super epar.

De ad corpus prinēt. Infantiae: et etati motiue scilicet
q peculiaria me iam vniuersa puto memorasse. Age nūc
de disciplinabilitate q̄ppe que est homini p̄pria scilicet
in nimis adhuc etate tenera et ad eam p̄inde pleno: vt
aiunt: vello nōdum idonea: nōnulla iccirco scilicet p̄libanda tra-
cere. Itaq; cum diuinis p̄mū celestibusq; caritibus pharma-
ceutica forsā ēt mediante Iocundū iam et exultantē hominē
nem nostrū viderim? p̄tinus parentis animū ad filij disciplinabi-
litatem velim applicandū. Quocirca Pythagoricus mos fuit:
ac deinceps familie successionis eius: Recipiendi: istituendiq;
discipulos. In principio cum pueri sese ad discendū obtulerant
eorū statim naturas moresq; coniectatione quadam oris et vultū
atq; totius corporis phileo: habitūq; sciscitabatur: puerūq; : q;
exploratus ab eo Idoneus fuerat recipi in disciplinam q̄p̄mū
iubeat: quapropter monuit plato vt inspicerentur opera puero-
rum: et ad haec in ciuitatibus applicarentur affecti Ad que se se
magis aptos exhibent in pueritia. Sic enī dixit perfectiora. In
ciuitatibus haberi singula artificia Et aptius ordinari homines
a legis latore: quādo scilicet ad id iungitur cuius aptitudinē ha-
bet in natura. Siquidem Quintilianus inquit. Illud tamē in p̄-
mis Testādū est nihil precepta: atq; artes valere nisi adiuvante
natura. Ideo nature solertissimus Indagator Albertus. Sigl
attēdat sepe apparēt iquit i pueris aptitudines morū artificiorū
et negotiorum que postea in adulta etate perfectius ab eis exerce

buntur. Quocirca haud incongrue dixit Loxus animae sedem
esse in sanguine nō secundū essentiam quidem. sed secundū ope
rationem Et inclinationes affectuum eius. Spiritus enī qui ve
hicularia sunt virtutū eius ex sanguinis generantur humore nec po
test esse q̄ vehctus non in multis sequatur motus sui vehctozis
q̄ppe que Sic apertius innuit Albertus alemanus dicens. Af
pectus quidem est attendendus. Mellācolicos enim tristes Et
graues dicimus: ac terribiles imagines habentes: 7 in ijs deti
neri. ppter sanguinis mellācolici grauitatē: 7 frigiditatem: ac hor
rorem. vnde imagines receptae efficiuntur horribiles. Sangu
ineum autē ppter sanguinis subtilitatem: 7 claritatē ac rēperatam
caliditatez hoz opposita videmus sentire. Collicū vero iniras
facile mobilē 7 feruorē: 7 in ijs igneas formas videri. ppter san
guinis sui feruorē: 7 leuitatem. ppter qđ 7 ipsas passiones diffi
nimus ex sanguine q̄ dicitur sedes animae: dicentes Qđ ira ē ac
censio sanguinis circa cor. Cum igitur mēbroz figura: 7 habitu
do generentur ex sanguine: 7 nutriantur: consequēs est: q̄ ex opa
habitudine mēbroz aliquantū cognoscantur inclinationes pas
sionum: huiusmodi autem cognitio: siue scientia p̄hisonōia a p̄hi
losophis appellatur: quippe que moribus hominū: non necessi
tatem. Sed inclinationem imponit: quam tamē quilibet. Libe
ro mediante arbitrio potest evitare. P̄hisonomiam Plinius.
l3. friuolam: 7 vanam putauerit nihilominus ego cum Aristote
le: atq; pluribus alijs viris amplissimis adeo i causa esse diffinio
vt neminem ad liberales artes: philosophiam p̄sertim idoneuz
censeam nisi effigiei liberalia pariter liniamenta genesis: 7 p̄imi
p̄cipui naturales affectus commendauerint. Nempe tam ex
cellentem genium exigit disciplinarum Regina philosophia: de
vera loquor: vt nisi omnimodo aetatis motiue iudicio acriter qui
dem examinato acutissimeq; discussio: neminem ad celestem phi
losophiam velim elligendum. Bone Deus: qđ future fuerant li
berales artes comodiores: 7 perinde hominum vita beator: ni
si ab alienigenis ingenijs opprimerētur. Hinc vt puto est q̄ Ro
manorum Imperator licinius litteras virus ac pestem publicas

appellabat: quippe Claudium: et Nerone romanos quoque principes fuisse accepimus litteratos: quorum tamen prior vecordia nobilis fuit: alter crudelitate atque omni scelerum genere contaminatus. Hinc est quod Plato hominem mansuetum animal esse dicebat porro si cum natura foelici rectam quoque disciplinam fuerit affecutus In diuinissimum: mansuetissimumque animal solet euadere. Sin vero non satis: aut non bene fuerit educatus ferocissimum omnium: que in terris nascuntur animal redditur. Quamobrem precipiebat diligenter Plato non debere legum latorem Summopere necessariam pueritiae educationem postponere. Sed operam dare in primis Si rem hanc diligenter est curaturus ut omnium civium ad officia quoque: optimus vir elligatur: elliganturque qui quam maxime pro viribus educandis pueris preponantur. Cum autem aetatis motu per pbisionomiam inclinationem coniectari volueris. Ante omnia considerandum est. Si mas est de quo iudicium requiris: aut femina. Si mas est ut Albertus quidem alemanus proficitur naturaliter vehementis est impetus facilis odij liberalis apertus qui non facile bebetatur vel circumuenitur re aliqua vel ingenio studiosus obnixus magnanimus strenuus et reliqua huiusmodi videmus conuenire viris. Feminis e contra Misericordes timidas facile cedentes passionibus Laboris impatientes avaras subdolas Et mutabiles. Dextra Et sinistra deinde est attendenda. In feminis namque dextra minor et maior est pars sinistra tamen in manibus quam in pedibus. In mare autem ut plurimum contraria omnia. Maior pars dextra Minor vero sinistra. Siquis igitur mas proprietatem in hoc feminae sortitus fuerit aut femina proprietatem maris certe signus est: quod iactor est et mendax Sicut ipse partes mendosum sibi sexum assumpserunt Et sic habemus primam et generalem inspectionem. Unde si quis succedere ad specialem voluerit. Itcirco ipsum consulat in ope de animalibus Albertum alemanum Aristotelem quoque Rasi et Franciscum asculensem. Michaelé scotum atque in ope de boie Galeotum: quod pbisionomie quodam rez a priscis nepe

auctoribus dicta sic admiserunt: ut eam videant aliqua in pte prestantiore reddidisse. Interea notandum est: Illi qui per phisionomiaz Judicare voluerit ut non vna tantum signorum intentione. Sed inquantum valet ad ipsorum aggerationem attendat: et si acciderit contrarietas: ipsorum virtutes ac testimonia metiatur: Deinde indicet secundum plura et fortiora: Quocirca sciendum est faciei et precipue oculorum significationem omnibus alijs in fortitudine et firmitate prestare, propterea non nullis oculorum que ad rem nostram pertinent significationibus declaratis reliqua omnimitemus Oculi magni significant inertiam et stultitiam cum malitia. oculi foris prominentes in verecundiam significant et loquacitatem ac stoliditatem. In profundo vero positi: calliditatem ac deceptionem Oculi magni ac tremuli pigritiam et libidinem significant. oculi vero parui tremuli et varij libidine et iracundiam significant Oculi sursus tendentes: ut bouum et qui cum hoc etiam videntur rubei: hominem pessimum stolidum stultum et ebriosum significant. caprarum oculis similes modo ne hoc propter multum forsam accadat coitum: stoliditatem vacarum quoque similes amentiam significant: oculi quorum intuitus mulieris intuitui similatur: luxuriam pretendunt et inuerecundiam: quando autem similes sunt intuitui pueri totaque facies et oculi: quasi ridere videantur letitiam significant et longevitatem. pupille multum nigre timidum et bebere hominem significant Quorum palpebre cum magna frequentia continuo claudunt et aperiunt timidum et maniacum esse vel futurum hominem significant. Sunt qui dicant de maxime significantibus esse: chieromantiam quam et si plinius floccipendat tamen eam Albertus pro phie quidem monarchia magnus appellatus minime parum probas in generalibus signis ponit Ego autem non tam que Albertus ipse probat neque que plinius spernit quod rei veritatem sequor: fretus naturalium precipue Principe Aristotele Theophrasto Avicena Heleno Juliano philemone Rasi atque alijs tum priscis tum neotericis viris amplissimis qui chieromantiam olim exitu probante pensiculate accuratissimeque sunt professi et quoniam temporum ne hominum dicam iniuria Video nullum ideo extare propter librum quem de chieromantia Magister erhardus rat doli de augusta diligenter ipse pressit Putavi non fore abire. Si que artis

ipſus diſſecta: ꝛ iam data peſſum inueni in compaginem vnā cō
poneremur: ꝛ hec ars ætati noſtre eſſet diſſucidioꝝ: perideꝝ di
ſcipulos idoneos litteris cōiectaremur. equidem cū boratio nec
rude quid. ꝑſit: video ingenium.

vero sententiarum magnitudine ⁊ gravitate. porro plinius. Idem
 orationi quod numis convenire dicebat qui eo sunt prestantiores
 quo in minori materia plus valoris ac preij complectantur Sic
 optimuz genus orationis videtur Quo paucis multa sunt graui
 ter sapienter acuteq; significata Hic lycurgi memini institutionis
 qui cū otiosi essent instituit At ex pueris alius caneret alius que
 stionem aliquam accurata succintaq; responsione indigentem ro
 garetur At quis sit optimus iter ciues vel quenā sit bin⁹ rei actio
 qua quidem ex re cōlucebant statim ab initio ⁊ honesta iudicare
 ⁊ de ciuib⁹ diligenter inquirere ac se se p̄bos fore satagere Si
 quis aut̄ quesitus qui nā esset bonus cuius autem qui minus pro
 batus: behisset respondendo Animi signuz esse arbitrabat. opor
 tebat enim responsionē breuem esse ⁊ cellerem cā ⁊ de monstri
 one concludentez quā ob rem qui minus rīe vel negligent⁹ res
 pondisset P̄lecebat⁹ Docebat etiam pueros ea vā oratione
 que gravitatez haberet iocunditati admixtā ac sententię plurimū
 brevis sermone cōplectetur diligenterq; animaduertebat Si pu
 er laudis affectu ⁊ verecundie passione tangeretur quippe preci
 pue in virtute de inde in omni voluptatū genere adolescentulos
 asper alterum superare Spartana ciuitas turpe nequaquam exi
 stimabat P̄ueros enim ab ineuntibus statim annis Aliquo
 stimulo ad gloriā duci volebat At ita ⁊ vituperatos dolor āge
 ⁊ laudes ad maiora proueberēt Quem vero hec ipsa non tange
 bant aut promouebant vt ab honore alienum ⁊ ad virtutem omi
 nino secordem aspernabatur Optimum sane est in pucro signuz
 q; sedulo satagat aliquid agere vnde gloriā sibi putet emanare
 habet enim hoc optimum semper in se generosus animus q; con
 citatur ad honesta atq; neq; spernendus est Qui verecundie sta
 tim rubore suffunditur confide iquit philosophus Sibi hic est vir
 tus color.

Hieromantia autem est scientia Qua curiosiores na
 ture indagatores experientie quippe: que rerū est mā
 gistra: vadimonio philosophi olim mores hominum
 sunt coniectati Iecirco videre primuz oportet man⁹

775
 q̄ntitatē de ide q̄liratē p̄terea s̄b̄stātiā 7 rōez nā huiusmōi magnā
 norit̄ie partem cōferunt accidentia Sciendum tamen est q̄ ma-
 nus magnitudo Interdum accidit ex magno labore Ideo qui
 multum laborant manus v̄t plurimum habent grādes Interdū
 vero accidit ex natura ex ossiū scilicet neruorūq̄ magnitudine et
 talis siue mulier siue vir naturaliter strenuus est Interduz acci-
 dit ex carnis grossine. Tunc tales lasciuī sunt gulosi 7 ebriosi ac
 naturaliter viles Si quis aut̄ habet manus grossas 7 digitos cir-
 ca vnguiū extremitates acutos Talis est cupidus 7 fallax Si q̄s
 vero digitos habet in extremitate latos Talis fidelis est 7 bonus
 forius Si quis habet manus tabulam laram gracilesq̄ ac lōgos
 digitos Talis est vel esse potest egregius artifex In opere manu
 ali p̄ferrimū idōneus esset ad citarizandum 7 organizandum
 Si quis habet tabulaz manus paruas 7 crossos digitos talis idō-
 neus esset ad formole scribēdū 7 ei apostematis morbi discrimē
 iminet Si q̄s hēt manus : nō nimis magnas neq̄ nimis paruas
 S̄z suo corpori p̄portionatas Talis aptus est in oibus suis op-
 ibus Si q̄s hēt paruas man⁹ muliebris est in facis suis 7 est in
 affectibus insatiabilis 7 odiosus nūc diligit nūc odit : qua p̄pter
 In talibus nō est cōfidendū . Si qua mulier habet man⁹ viriles
 habere eam aiunt diafragma fractuz 7 locuz intumescētes : quē
 cum viro copulata : facilius potest cōcipere . sed part⁹ frustrabit̄
 Si quis habet manus crossas 7 pingues : Talis est bebes inge-
 nio . Mulier autem habens tales manus : in appetitibus valde ē
 affectuosa . Si quis habet manus graciles : talis est agilis in suis
 operibus 7 mulieres aliquas : s̄z vnā precipue diligit vebemēter
 Et de alijs paucis quidem ad quas animum applicauit exceptis
 Parum curat . Si quis inuicem digitos habet non bene con-
 iungentes talis verbosus est 7 mendosus 7 a suis operibus dis-
 cordat Si quis vir vel mulier non lineatas manus habet : talis est
 naturaliter dispositus adiuuendum sicut bestia nisi forsam de lete
 Linee fuerint propter laborem . Ideo de agricolis vel alijs labo-
 riosis hominibus : Laudandum iudicium est ex hac arte proferre
 In manu sūt tres linee principales . v̄z . linea subdica q̄ incipit ab
 indice 7 in auricularē t̄minat secūda ē subpōlica 7 hec est in radice

montis pollicis: tertia est linea media inter istas duas. Quando autem iste linee parū videntur. Signum est future nisi precaneatur epilepsie: linea sub indica: quando inter indicem et medium terminatur: talis mori est obnoxius repentine. Si vero eam aliqua interfecat linea per perpendiculariter talis dispositus est ut aposteā te moriantur. Si linea subindica Incipit cum media: Signū sanis est et constantie. Si eadem linea fuerit recta sine curuitate: talē significat esse veridicū si vero est interrupta talis fallax arguitur. Si per eādem lineam extendantur plures parue linee. Talis est prouidus et cautellus. Si parue cruce fuerint inter eādē et mediam lineā. Talis habebit magnos honores et in honore morietur. Si linea vite de qua insuperioribus disseruim⁹ in fine fuerit bifurcata talis duo vite genera sortietur celibem scilicet et matrimoniam. De linea autē vite dubium quod inter auctores inuenitur. Albertus aleman⁹ soluit. In operis de animalibus folio xxxiij. Si linea subpolica fuerit cōtinua sine intersectione. Talis impropria patria morietur. Si vero disiuncta cōtrariū significabit. Si parue inde linee videātur emanare. Talis transibit mare et vir vel nūq̃ reuertetur. Si autē in extremitate subpollicis fuerint parue linee se interfecantes in q̃b⁹ sint due quasi stelle. Talis erit gloriosus secundū statum in quo est. Si insuperiori parte manus sub indice Appareat quasi stella: Religionis vel pbūatis est testimonium. Si inter policē et subpolicā sint multe linee quasi per perpendiculariter tendentes versus subpolicā. Talis erit diues. Si ibi fuerint multe parue cruce: nō perpendiculariter. Ille multa patitur pro diuitijs. Et vxor erit cupidus alienarū. Sūt preterea plurimi qui lineā magnā curatā habēt incipientē quasi a restricta et se per mediam manus longitudinē extendētes usq̃ ad medium digitū et tales sunt cōmunes amici vtilia cōsulentes cogitabundi pusillanimes insortiabiles paucorū verborū et simulatores q̃ in agricultura ac edificijs delectabunt. p̃inde hec linea agbus dā vocatur saturnina. Si circa moturā pollicis sit linea ad modū recte p̃posita ex multis lineis et plures ibi appareāt quasi fenestre talis diuitias obtinebit. Pollex habet duas t̃m iuncturas. Si linea iuncture pollicis que est iuxta manū fuerit p̃tinua. Talis erit

dines: et gloriosus. Si linea iuncure pollicis iuxta unguem omnino fuerit circueus totum pollicem orbicularis testimonium mortis est violente: et si in una parte discontinua fuerit. In alia continua: Talis magno discrimini erit obnoxius: vel forsam ei caput amputabitur: huiusmodi autem omnia sic intelligenda sunt si sint cum his constellationibus concordia: cum qua est libero tamen arbitrio semper: ut in superioribus est enucleatum: presentiori non necessitate. Sed inclinationem imponit. Si inter primam: et secundam iuncturam non sint aliquae lineae: talis non erit ingeniosus: perindeque nequaquam literaturae idoneus: Qui sunt naturae venerae habent lineam triplicem: tendentem a pollice versus indicem tales autem sunt bonae fortunae: bona propria non omnino cognoscunt delicate viuentes: fortunati large expendentes: et facilliter ad mulieres animum applicantes: coitum cupientes: perindeque adulterinam, plenam: ut plurimum: nutriendos ab omnibus fere dilecti: faciei venustate. Sermonisque leporem habentes. Si in parte interiori inferiori: laterali manus: fuerint aliquae lineae: tot ille habet vel habebit uno tempore concubinas: quot ibi sunt lineae: Siquis vult scire quot filios habebit: lineas numeret sub palma manus in lateribus et tot erunt sibi filii secundum Theophrastum: Si copulabitur. Interea sciendum est quod index medius: annularis: et auricularis habent tres iuncturas: Si in qualibet iunctura non fuerit nisi una linea ille cito violenter morietur: Si duae fuerint ibi lineae eque distantes bonum signum est: et significat primum hominem: et veridicum: Si in monte indicis fuerint aliquae figure parvae: vel signa: ipsae sunt: ut plurimum: pauperes: ac debiles vana: et perversa cogitantes: ac dandum patientes: Si autem in monte medij fuerint aliquae figure parvae vel signa: Ipsi sunt nobilium pecuniae congregatores: et egrotationes plurimas patientes. Si vero fuerint in monte annularis ipsae sunt benigni: iocundi: multis operatibus apti. Sed cito irascibiles: et cito a quacunque re tedium recipientes: habebunt plures inimicos. Sed ab eis non offenduntur: immo eos ipsi superabunt sicut sol superat nubes. Si autem in auriculari monte fuerint: Ipsi sunt fornicatores uxores alienas cupientes: viles: et vilia cogitantes. Qui sunt Iovialis naturae habent plures lineas. In indicis radice: et quae alibi pulchriores: et praesertim cum linea natura

liter reudiu ad dicti digiti partes Tales sunt sapientes fideles bo
ni ⁊ morigerati Et si dicte linee fuerint apparētes Dignitatē ⁊ p
lationem significant . De huiusmodi manus situ Hoc peculiari
ter bonum dicitur q̄ si ibi fuerit o vel scutum ij sunt nobiles sa
pientes ⁊ circumspecti In omnibus alti animi clari Intellectus
atq; scientiarum interpretes Si di dicerint vniuersarum prefer
tim artium rararū ⁊ reconditarum Et sunt valde amabiles . Sz
non econuerso Quia propter inuidiam nullos habebunt fideles
amicos O Inuidia nemica de virtute Ebe a bei principij volen
tier contrasti Per qual senier cbusi tacita intrasti . Petrarcha
conqueritur In vltima autem iuuentute habebunt summum ac
nobilem statū Eruntq; Regib⁹ ⁊ principibus noti q̄ppe vī⁹ et
abditā latere non potest . Ab infantia vsq; ad iuuentutem vltimā
erunt egeni de inde ditabuntur Si autem talis o vel scutum fue
rit in monte medij ij erunt in tota vita sua diuites ⁊ a mulieribus
dilecti propter quas interdum damnū sublinebunt eruntq; ani
mo perspicaces ⁊ plurimarum artium inuētores ideo a p̄nci
pibus erunt dilecti Qui autem sunt nature mercurij Si babe
ant lineas non apertas . Sed obscuras in auriculari . Tales sunt
leues homines fures tediosi in puri Inordinati mendaces expo
liatores : Infidiatores : Iniusti scelerati Ad maleficia prompti
qui licet puniti pluries fuerint . Deindeq; dimissi ad iterum pa
tranda scelera reuertuntur : atq; eorum audacia : moerito temeri
tas potest appellari . Si autem sint predictae lineae pulchre : ⁊ cla
re : tales elloquentes sunt Et sermocinatores Ingeniosi profun
dorum archanozum contemplatores . Valde secreti . Cum autē
in manu appareant varia signa Et exinde varia significantia tunc
indicandum est . Juxta plura ⁊ fortiora : quia illa preualent pa
cioribus Et minoribus . Si quatuor digitorum In cuiuslibet
media iunctura fuerit vna tantum linea Et in duabus alijs iun
cturis duae fuerint . Tali discrimen iminet vnum oculum amitti
tendi . Siquis habet manus valde rubeas nisi propter soles sic
sint vel aliam accidentalem causam siue Mulier siue Vir . Ille
sanguineus est . Si lineae In manibus rubeae fuerint : ⁊ manus
non Et si fuerint lineae late . Talis est luxuriosus Et hoc signum

144

non fallit atq̃ est ad cognoscendam virginitatē certissimū maxi-
 me si cum hoc nasi pillula diuisa digito subdita dignoscatur. Ita-
 q̃ si lineas homo adhuc inquā Iuuenis habeat manuum graci-
 les Et non latas vel rubeas. Talis tam vir q̃ mulier est adhuc
 virgo. Sciēdum insuper est q̃ quilibet digitus subiectus est suo
 planetae. Digitus medius Saturno Index Ioui ānularis vel
 cordial' Soli, Auricularis Mercurio pollex Veneri. Unde illi
 Saturnini iudicantur qui plura Et patentiora signa habent in
 monte medij presertim tendentia vel potissimū tangentia iunctu-
 ram manū contiguaꝝ medio digito. Sicq̃ iuxta suos planetas
 de digitis reliquis est iudicandum. Siquis autem pariformiter
 habeat plura signa In triangulo man⁹ est nature maris ⁊ qui
 in manus pinguitudine plura similiter signa habuerit est naturae
 lune. Quae aut̃ sint ex Saturni natura affectiones queq̃ ex Io-
 uis Et reliquorum planetarum per superiora claruz admodum
 fuit. Digitorum nomina sunt pollex q̃ reliquis quidem crosstie
 possit Et fortitudine index ab indicando. Medius quia in me-
 dio digitorū sit Annularis siue cordialis q̃ ex corde anathomiae
 igitōe digitus ille procedet videat. Hinc est q̃ ānulo quasi vin-
 culo ad fidei sponsonem circundatur. Auricularis q̃ auribus
 magis q̃ reliqui inservire videatur sunt nominati. Iudicia autē
 que per litterarum in manibus figuras ellici possunt quoniam in
 predicto de chieromantia libello exquisitissime sunt enucleata su-
 peruacaneū duxi recensere. Qui sunt ex natura lunae. Si habēt
 in mēsa manus hoc signū bene claz. vj. Tales in prima aeta-
 te sunt egeni In secunda diuites. Deinde ad inopiam. denuo ad
 opes reuertentur Et sic si diu vixerint status per plures eis vi-
 ces mutabitur sicut lunae crescenti. vj. ac decrescēti. Si valde
 ad restrictam in monte manus sit quedā linea ascendens a Radi-
 ce brachij Significat hominez non habere fideles amicos. l3. sit
 ipse fidelis humilis Sapiens Et morigeratus. Ideo nequaquā
 ijs pfidat quos sibi amicos putat. Sz p se ipz negotiet Ijs ⁊ alijs
 supi⁹ q̃ a nobis fieri potuit breui⁹ signis explicatis. Scilz huius
 moi' freni piecuris liberales pmiū pueros a mecāicis segregem⁹
 nec nr̃is q̃ pstantissime sunt patiamur artib⁹ mechanicis idoneos

pueros inmisceri: quod simile nimirum mihi videretur: ac si suem
velimus eriminiū siue Scarabeonem rapem facere. Nempe nul
lae inter litteratos homines similitudines: nullae inimicitiae: nulla
odia: nullae: Si par pari redderetur: essent inuectivae Sigdez
sapientis liberū animū: huiusmodi quasi carbene nō tenēt. Atqz
sapienter Monuit Aristipus. q. que naz pueros oporteat disce
re Rogatus. Respondit ea que vsui viris futura sint. Digna sa
ne philosopho viro sententia. Ea enī vsui sunt futura viris: ad q̄
se magis aptos exhibēt in pueritia. Quocirca nō dissentiēs Ari
stoteles genialem disciplinam: optimū censebat viaticum ad sene
ctutem. Itaqz natorūz parentes presertim pauperes moneo: vt
quos mechanicis artibus seu agriculturæ Idoneos coniectantur
ad eorum meliora sollicitent scilicet quoz maxime aptitudinē ha
bent a natura nec turpi natos veterno torpescere patiant. Quip
pe secordia nature vires pimit Et nihil agendo: vt inquit recte ca
to: Male agere homines discunt Sensus enī ⁊ cogitatio huma
ni cordis ad malū. pna sunt ab adolescentia sua. Nimirum recte
monuit auctor moralis.

Cum tibi sint nati: nec opes tunc artibus illos.

Instrue quo possint inopē defendere vitam

Rursus iccirco ait. Disce aliquid. Na cū subito fortuna recedit

Ars remanet vitāqz hominis nō deserit vnqz

Exerce studiū q̄uis perceperis artem

Ut cura ingenium Sic ⁊ manus adiuvat vsum

Ibi pcul dubio de disciplinabilitate mechanica ⁊ agricolendi stu
dijs Intellexit Porro sunt artes illae ad hoīz maxie vitam ne
cessariae: maximeqz perinde antiquo more laudande. Attamen
si liberos ad liberales prorsus artes natos perspexerimus totis
exorzizo viribus ne a philosophiæ lactifluis fontibus subtra
bantur. Sed cum primum linguam soluerint eruditioni statim
applicentur. Si quidem summus Romanae iuuentutis mode
rator Quintilianus Quidam litteris inquit Instruendos q̄ mi
nores septem annis essent non putauerunt q̄ illa primum aetas
⁊ intellectum disciplinarum capere ⁊ labores pati possit. In qua
sententia Hesioduz fuisse: plurimū tradunt qui ante grāmaticum

Aristophanem fuerunt nam is primus negavit esse huius poe-
te Sed alij quoq; auctores : iter quos Erastosthenes Idem pce-
perunt . Melius autem : qui nullum tempus vacare cura volunt
Et chrisippus nam is : q̄uis nutricibus triennium dedit tamē
ab illis quoq; iam formandam q̄ optimis institutis mentem in-
fantium iudicat Cur autem nō pertineat ad literasetas Que ad
mores iam pertinet neq; ignoro toto illo De quo loquor tempo-
re vix tantuz effici q̄tum conferre vnas postea possit annus Sz
tamen mihi Qui id senserunt videntur non tam discantibus In
hac parte q̄ docentibus pepercisse Quid melius alioqui facient
ex quo loqui poterunt Faciant eni aliquid necesse est aut cur hoc
q̄tuluncunq; est vsq; ad septem annos lucrum fastidimus . nā
certe q̄libet parum sit quod contulerit etas prior Maiora m̄
aliqua discet puer eo ipso āno quo minora didicisset hoc per sin-
gulos annos prorogatum in summa proficit 7 q̄tum in infantia
presumptum est temporis adolescentie acquiritur Idem etiā de
sequentibus annis preceptum sit Ne quod cuiq; discendum est
Sero discere incipiat Prelabēis temporis fuga q̄ sit Irrepa-
rabilis docet collumella Cunitatē profecto non lapides Sed ho-
mines faciunt Homines vero a tenera etate quem admodum ar-
bores a teneriorib; curandi sunt 7 ad frugem optimam dirrigen-
di Non ergo perdamus primum statim tempus atq; eominus
q; Initia literaruz sola memoria constāt que non modo iam est
in parvis . Sed tum etiam tenacissima est . Non sum adeo tamen
in prudens vt instandum teneris prius acerbe putem erigāq;
plenam operā . Nam id in primis cauere oportet Ne studia qui
amare nōdum potest oderit Et amaritudinem semel pceptam ē
vltira rudes annos reformidet . Ludus hic sit Et rogetur Et lau-
derur Et nōnunq; fecisse se gaudeat aliquādo ipso nolēte doceat-
ur . Alius cui inuideat cōtendat interim Et sepius vincere se pu-
ter prius que capit illa aetas euocetur . Parua docemus . Insti-
tūm oratorem p̄fessi . Sed est sua etiam in studijs infantia 7
corpoz fortissimoz educatio a lacte cuiusq; initū ducit . Ita fu-
turus eloquētissimus edidit aliquando vagitū Et loq; primū in-
certa voce icēpauit Et besit circa formas literaz . Rursus idem

Quintilianus. Neq̃ enim mihi illud saltem placet: quod fieri in plurimis video: vt literarū nomia: ⁊ cūtextū priusq̃ formas parui discāt. Obstat agnitioni earum nō intendētibz mox animū ad ipsos ductus dum antecedentē memoriā sequūtur: que causa est precipientibus vt etiam cū satis affixisse eas pueris recto illo quo primū scribi solent cōtextu vident. Retroagant rursus ⁊ varia p̃turbatiōe p̃turbēt donec litteras q̃ instituitur facie nozīt nō ordine: q̃ propter optime sicut hominū pariter ⁊ habit⁹: ⁊ nomia edocebūtur. Sed qđ in litteris obest Sillis nō nocebit. Nō excludo autē id qđ est notū Irritande ad adiscēdum infantie gratia eburneas etiā litteraz formas in lusum offerre vel siquid aliō quo magis illa aetas gaudeat Inueniri potest qđ tractare intueri: nomiare iocūdum sit. Cū vero iam ductus sequi ceperit: non inutile erit eas tabellae: q̃ optime insculpi: vt p̃ illos velut sulcos ducatur stillus. Quocirca tria Aristoteles pueris dicebat eē necessaria Ingeniū exercitationē: ⁊ disciplinam. L ycon autē Alfiaractis filius tradēns vir elloquēs: q̃ educādis istinēdisq̃ pueris maxie Idoneus fuit: Aiebat adiungi necessario pueris p̃udorem ⁊ laudis studiū munusculisq̃ Si alter alterz indiscendo supauerint esse alliciēdos. Interdū vero p̃tinaces modo nempe adhibito verberandos. Quocirca Cyrillus. Multi inq̃t boies magnas aie corporisq̃ inciderunt ruinas ob prauorū parentūz insipientiā. Discant ergo iuuenes: Iuuenturis tempōr: quod coeteris est p̃stantius: expetendis moribus se fulcire: ne vilibus caducisq̃: Iuuenilis animus informatus statim in canitie nequeat permutare: quod. n. nouae cartae scribitur: De facili non deletur: Discāt ⁊ parentes futur: filios correctionib⁹: ⁊ verberibus erudire. nec vitioz sinant vepres: radices figere nō faciliter euellendas: ne flendi: ⁊ nūc: ⁊ i futurū eis succedat euent⁹ Porro sunt in literarū ellemētis etiāz bene a natura Instituti: vt plurimū: Refugiūsculi. Studiorz liberaliū amaras radices: fruct⁹ autē dulces esse asserēbat Aristoteles: Atq̃ rogatus quo pacto Discipuli egregie p̃ficerent Si excellētiōres ait. p̃sequētes tardiores nō attendant. Unū aliqd sapiēs diuina vnū quidpiā p̃clarū ellige. Itaq̃ diligenter parentes ante oīa: cui cara pignora

natos erudiendos tradant diligenter inquirant. Sunt enim homines
 quorum doctrinam: Sicut malam vineam extirpandam Sic dediscen-
 dam velim si sciretur. Nihil prius istis: Quintiliano quoque tradit
 te: qui Paulum aliquid ultra primas litteras progressi: falsam sibi
 scientiae persuasionem imbuerunt. Nam et cedere precipiendi pitius
 indignantur et velut iure quodam potestatis: quo fere hoc homi-
 num genus intumescit imperiosi atque interim sceuentes stultitiam
 suam prodicunt: nec minus eorum error nocet moribus. Siqui-
 dem leonides Alexandri pedagogus: quibusdam eum vitis imbuit
 que robustum quoque et maximam Regem. Ab illa institutione pu-
 erili sunt profecta. pretiosissimum est intelligere quicquid ne scire se
 quod nesciat: Semperque cupere: quod ignoret: adiscere. nam et
 si multum prodest scientia plus tamen imprudentia vel negligencia
 obest. Timotheum musicum Aiant duplices ab istis quos
 alius instituisse solitum exigere mercedes: quod si rudes traderen-
 tur. Nimirum glorianti cuidam: quod multa didicisset ait Aristippus
 Sicuti non ita quod plurima comedunt: et exercetur: melius valent: quod
 qui sumunt necessaria. Ita non quod plurima: sed qui vilia legunt:
 studiosi habendi sunt: et eruditi Eruditio est inter prospera orna-
 mentum Inter aduersa refugium Eligatur itaque moribus Doctor
 egregius: Sobrius: prudens: modestus: assiduus: magisquam In-
 modicus: officiosus: atque utraque litteratura conspicuus: Adan-
 cae enim ac debiles sunt sine grecis litteris: Latinae: et quod prae-
 phiiae genus probatissimum quidem medietur. Hunc enim ha-
 benis: Illum stimulis egentem noscet philosophus: quippe quod
 maxime discipulis conducet: atque pro cuiusque Ingeniorum na-
 tura culturam proportionabilem philosophus adhibebit: Por-
 ro pars est: Teste palladio: prima prudentiae: ipsam cui prece-
 pturus sis extimare personam. Pro discipulorum Namque inge-
 nio more Platonico moderari doctor debet verba doctrinae.
 pollicitationibusque frequenter: Interdum nimis: nonnunquam fla-
 gris: ad litterarum certamina discipulos incitare repestiuos hortari. Lar-
 dos exhibillare feros admovere sonolentos: ac desides stimulare.
 Delicata namque luxuriosaque educatio ingenia vel diuina deprauat

Nemo plato ait : intemperans potest esse prudens
Civitas in qua ciues. incontinentes sunt nulla legum
potentia contineri potest : quim frequentes mutationes ac semp
indeterius patiatur .

Qui cupit optatam cursu cōtingere metam

Multa tulit fecitq; puer Sudavit ⁊ alsit .

Abstinit se venere ⁊ bacho

Nemo adeo ferus est : qui non mitescere possit

Si modo culture patientem comoder aurem

Unicum esse bonum : Scientiam : Malum e cōtra vnicum In
sciam : peculiare Socratis sane dictum erat Ad bonum autem
ipsum ascensus : cum litterarum quidem studio est vigilantia . ad
malum vero sopor otiosus omnino est iter declive

Facilis de scensus avernī

Noces atq; dies patet atri Janua ditis

Sed reuocare gradum summasq; evadere ad auras

Nic opus : hic labor est : pauci quos equus amavit

Jupiter aut ardens euehit ad ethera virtus

canit poeta : Enerues animos virtus solet odisse **P**ullus cū fine
desidia esse non possit : Somno est cuiuslibet discipline capita
lior inimicus : vnde malum otium ⁊ negligentia : que vitiorum
est alumna . si vltra sit q̃ natura erigat : causantur . nimius sopor
aggrauat artus : aggrauat ingeniū . pulchros odisse labores **A**it
recte philelphus extatq; iccirco disticon

Non per dormire poteris ad alta venire

Sed per studere poteris in alta sedere .

Iueros impuberes compertus est : si plurimo cibo vinoq; ⁊ sō
mno viceretur bebetiores fieri aduertimusq; hinc ellici tarditatem
eorūq; corpora iprocera fieri minusq; adolescere : **Q**uapp dor
mi qd ē satis monuit **A**uctor moralis : q̃ta aut dormitōe i horis
triiij . nature sit satisfactū : **S**ol : Solē q̃s dicere falsū **A**udeat cū
ē in signo gēmoz i sinuar : appe qd **I**ncitantissimi : excellēsq; vir
genij **P**lini⁹ ⁊ itellerit : ⁊ ope pprobauit . **L**ucubrā . n . a vlcana
lib⁹ icpiebat non auspicādi quidē . **S**z studēdi cā : statī a nocte
multa . **M**ieme vero ab hora septima . vel cum tardissime octaua :

147

bieme vero ab hora septima: vel cum tardissime octaua sepe sexta
 erat sane somni parcissimus: nonnulli q̄ etiam inter ipsa studia ista
 tis et differentis: Ante lucem ibat ad vespasianum imperatorem
 nam ille quoq̄ noctibus vtebatur. Inde ad legatum sibi officiu
 Reuersus vero domum: quod reliquu tempus erat studijs red
 debat. extat alterum exemplum quippe non deterius Aristotelis
 qui cum se tandem: adquiescendum componeret cream sphaeram
 tenere in manu patella subiecta solebat: eo consilio: vt cum do
 mientis manu excussa sphaera: In subditum creum vas incidisset so
 no illius excitus exurgeret. Quos viros nimirum non sine labore: ce
 leberrimos nostrum in hac vita nihil nisi tempus esse: nullamq̄
 per inde iacturam nobis maiorem: q̄ temporis: et Intellexerunt
 et opere cum probauerunt. Somnu diuturniorē crebro; Plato de testa
 bat vt malax illecebrarū delictorūq̄ parētē et mortu p̄ q̄ simile. in
 somnu equidē cui in septe de humanis etatib⁹ libris nostris pro
 nēdis plurimu suū reluctans: bibere parā aq̄ frigide atq̄ aq̄ ipa
 oculos irorare remediū repperi. Sūt qui dicāt vixit oculos si
 q̄ ea existēte viua effoderit atq̄ latēter tulerit: erit valde vigilās
 eādē virtutē habere aiunt cor coruinum latenter latum: bubo
 nis cor et oculi atq̄ noctue caput hec oīa simul i frustulo rubro ex
 lino ligata et puluiari cuiuslibz subposita: vt sint fete sub capite: si
 poterit ille dormire. Donec ibi fuerint. Sensus excitare neperā
 tbimū saturē iam bisopum precipueq̄ pulciū et rutam celsus
 proficitur. Interea pueri sunt Qui non tam per ac mortificationē
 somni deficiā excitādi sūt. q̄ per nimia: vt sic dixerim: viuacitatez
 et ludorum studium reffrenandi. Quāq̄ mihi moderatus vtrique
 ludus. In pueris non displiceat modo sit honestus et fortune ar
 birio haud obnoxius propterea philelphus ad Mariū filiū
 scribens. Hortatus quidem prius ad bonos mores et literarū
 certamen. Inquit. At si quando velis ludo lenire laborem
 Lude modum seruans. Sed ludos lude quibus nil
 Imperitare queat fors fallacissima cunctos.
 Alea quo vno declarat nomine ludos
 Delige qui refferant Aliquam vim corporis acrem

Ingenij ve decus potes exercere palestram
Aut pete sublata volucres agitare sagita
Utere vel numeris citbara modulante canoris
Iude quibus Xenophon solitum colludere cyrrum
Ludis Doctus ait seu quos lacedemone sanxit
Ad pbitatis opus mira gravitate lycurgus
Ludus crede mihi nullus tibi pulcbrior alter.
Nec melior quisq; nec quo magis omnis acerba
Cura laborq; vacet q; si virtutibus aalmis
Te penitus dedas. virtus leuat aurea curas
Lenitiaq; animū reficit redditq; beatum.
Discipulae autē idem quod discipuli circa corpus regimen esse
oponēt circa vero animā neq; p̄sus simile neq; p̄sus dissimi-
le esse oponere p̄cipio Illoz itī sentētia qui puellas literis in-
struendas nolint mihi non placet. Quāta grecia se gloria iactat
q; suarū puellarum vna Musarū se coro miscuerit. De q; Frā-
ciscus Petrarcha In triumpho tertio. Una iouene greca apa-
ro aparo. Cum nobili poeti gia cantando
Et bauea vn suo stil legiadro e raro
Eorina preterea inter nobiles grecos poetas floruit excellenter
Quanto verborū ambitu q; p̄ carmina vaticinatae sint Sibillae
celebrantur. q; celebris est Hogarolla familia Aeronensis ob
Isotae suae precellentem eruditionem quippe quam principes
et ciuitatis vtpote semper docti prefecti non ceco quidē illo. Sed
longe prestantissimo sunt amore p̄secuti. Quibus nūc Te E-
sandra Veneta fidelis laudibus p̄sequar quam in adolescentiae
nempe flore omni virtutū scientiarūq; genere prestantissimā qui-
dem accepi: viue aeternis preconijis consecrata. Foelix qui faciet
te pulchra ple parentem: et nati natoz: et qui nascuntur ab illis.
Adde q; dedignantur eruditi virgines animi in paribus se pro-
sternere. Sapientes autē quos naturaliter pro paribus elligūt
studijs: Seruato virginitatis: vel saltem pudicitiae nomine Sa-
pienter amant. Captiuitatis eruditae magnā esse calamitatem cē-
sent ad idiotarum: quozum maximus semper numerus fuit: libi-
dinem trahitq; doctas ipsas Si que sunt hortoz Lactantium

145

freq̃nter legāt: Valeriū Severinū Hieronymū Et p̃serti libzū
ad eustochiū ⁊ i Iovinianū atq; quoz opa roseū florē redoleāt.
Sigdē vt idē recte iquit Hieronymus. Viros cōsulat⁹ illustrat
elloquētia In nomen aeternum effert. Militar̃s glōzia trium-
phos nouae gentis consecrat. Multaq; alia sunt quibus per se
clara virozū ingenia lucent. Muliebris pp̃riae virtutis culmē
pudicitia est. Haec Lucretiā Bruto aequauit. Corneliā grac-
co: Haec portiam: alteri Bruto. Notior est marito suo Tanas-
quil. Multa Regū nomina iam abscondit antiquitas: Raro se-
culozū Longinquit̃s feminaz hac decorat⁹ virtute delere po-
test. Lara la vitae: dopo lei mi pare. Vera honesta che i bella do-
na fia. ⁊c. elegantissime canit Petrarcha.

At equidē bonore illas p̃tuari nequaq; indicauerim: que se
legitime viro copulauerint. Siquidem humanum deficeret ge-
nus deficiente copula. Sed que multitudini se p̃stitutam fecerit
Iudicanda est omnino.

De allacritate ⁊ iocūditate In aetate motiua. Discendum se-
cundi libri alterius tractatus sigillum.

i Ita vtendū est Nicolao quoq; peroto comprobā
te remissionibus vt nec odiū studiorū faciant nega-
tae nec ori⁹ consuetudinem nimiae.

Omne tulit puctū: qui miscuit vile dolci.

Mozatius modulatur. Nempe in puerozū lusibus vt ad lite-
rarū concertationem: perinde fiant: In citantiores tāq; est che-
lis tendenda: Operepretium Remissionēculas quasda; proe-
tatis ratione tradere par est: quibus: modo ne longe: ab ingenui-
tate discedant: puelli aliquantulum recreentur. Adde q; nul-
la est hominis aetas: cui correctio magis Et venia simul conueni-
at: q; motiua. Siquidem omnium fere imprudentissima aetas
Prudentissimi ē Rectoris arbitrio gubernāda vel moderanda.
Scilicet ne attonitione nimia stupe scat: neq; nimia Venia ellan-
guescat. quippe neutrum fiet: Si non vulgares remissiones. Sz
que ingenuitatem quandam redolcant. Cum modis: vt eozū

peculiaris auctor ait ac temporibus docuerimus. Hinc est q' au-
 ctor moralis aleas fuge: lude troco precepit. Ad sphericas p' ae-
 rem volantes ampullas. Fiat ex visco lixiuium ⁊ maluarū suc-
 co In quo dissoluatur sapo galicus vel cōmunis: Ijs omnibus
 atramenti modicum addatur Et sic lixiuium ipsum dimittatur p'
 naturalem diem quiescere sequenti autem. v3. festo die super fer-
 ratam altam speculam bambinus calamiū tangat ab vno capite.
 seu extremitate In lixiuiō: aliam autem ad os applicet Et inflat
 ampullae decident spherice magne que per aerē volitabūt. Sed
 conuenit ne interior nec exterior sit ventus nimius q' nimis cito
 frangerentur. vt anulus in igne positus Salliens inde effugiat
 fac fieri vacuum Et imple mercurio. Illarum interea mihi mos
 placz ciuitatū q' fertis floreis ornāt īfantes q'ppe q' eos iā amorē
 glorie facit sentire quo ad ipsam ī dies magis inflāment q' mibi
 in pueris maxie quoq' signū placet. ideo vt ⁊ biemis tpe rose re-
 cētes habeant h' est artificii. Rosas nōdū patefacias recētes diu
 seruabis. Si ī arūdine viridi stāte fixa recludas ita vt firurā coir-
 patiaris ⁊ eo tpe arūdinē recidas quo recentes rosas habere vo-
 lueris. Aliq' ola rudi cōditas ac bene munitas sub diuino obruūt
 ac fuāt Cui plinioz p'terea d'siderioz fit potissimū etas īfantis
 plurima quoq' in h' sigillo de īfantiū voluptatib' ludicra huius-
 mōi forēt scribēda. At stoicidas v'eor quos me dānatos puto
 tanq' friuola scribentē Mibi autem maiora q' infantilis aetas
 exigat disserrisse admodum videtur. Atq' equidem fateor mibi
 ipsi hec scribens haud satisfacio. Sed reddenda persone sunt.
 Horatio quoq' admonente: cōuenientia Cuiq'. veruz qm' a nu-
 tricibus plura pro infantii iocūditatibus adhiberi fieriq' soleāt
 q' oīo deceat Scriptore d'mittā. Opereptiū in succedētib'
 ibecillibus scilz min' minusq' atq' puebtis iā aetatib' p' eaz
 vtiq' rōnibus cū oriū facultasq' dabūtur A me reliqua minus
 minusq' tenuia atq' robusta. p'ius emittent. vigesimū sextus ni-
 mirū Jam mibi ⁊ p'pe septimus agitur ānus peregrināti semp
 fluctibus nēpe p' mare p' terras Et litibus agitato vnde studioz
 p'sidia oīa mibi defuisse vitae vtiq' q' victis adminicula magis
 deplorauī Libroꝝ Loci tēporis Corporis mētis Deniq' copīa

Scito
 vnde
 sunt pueri

P'pe mi
 hyeme
 p'vnde

cōmoditatem otii q̄tē ⁊ vacuitatem quoz singula cum pluri-
mū iacurac affērat Dum desunt q̄tū efficiētibz Estimādū
est vniuersis. Coetex me que sola Miseros fouet Spes alit mi-
hi blādūr. Nescio quae leta pollice. Ego vt cumq; sese offerat
Fortuna. Si secūda pallados Si aduersa Job egide munitus.
vtrūq; vultū iisdem oculis constans aspiciam. Mēpe Fortuna
sibi bonū hoc tristis vēdicat q̄ amicos pādū leta cellat inimicos
De his autem hacenus atq; hic de infantia demū libello mod⁹
esto. Ad pueritū iam sequēte prius primi nōnulli s erroribus
emendatis ob ipressionis lras scilicet pperā cōpositas causatis
accedam⁹. Primi de c̄bryone. v3. emēdanōes est legere nōnul-
las. Eruditus reliquas noscet academic⁹. In priā epistola vbi
admonitū legitur Admonit⁹ est legēdū In eadē vbi deiciat De-
ficiat ē legēdū In scōa epistola vbi velirasti Velirast⁹ es ē legēdū
In toti⁹ opis tabula vbi stari in pncipio Antoni legit Antoni⁹
ē. l. In eadē vbi mercurialis Mercurialis ē. l. In eadē fine vbi
tractat Tractat⁹ ē. l. In tertia epistola vbi gnus Generis ē. l. In
eadē clemētia positiū ē pro clemētia In eadē facin⁹ pro facinozi
In eadē. p̄inde. p̄peride In esticon egim⁹ p̄legim⁹. in prime p̄-
fatiōis pncipio oboriā pro obnoxiā. in eodē mellitēs. p̄ mollitēs
in eodē suos. p̄ suos. in eodē spetiēmē. p̄ specimen. In boratiāis
pr̄erea v̄sib⁹. p̄p̄it⁹ positiū ē loco. p̄p̄i⁹ Rursus iseri⁹. p̄inde. p̄ pe-
rinde Pr̄eterea ea nubila. p̄ eas nubes. In priā iuocatiōe ergro-
rationū. p̄ egrotationū Pr̄eterea quo in cōcordi. p̄que positiū
ē. in altera gnāctur ⁊ massimissaz. p̄ generet ⁊ massimissaz. i eadē
disputantur. p̄ disputent⁹. ⁊ valitudis pro valetudis Et lāgores
p̄ lāgores Et medat. p̄ medat⁹. pr̄eterea i v̄suū fine legi latebis
p̄ latebris. itē i seuerinoz v̄suū fine ex. p̄ ē rursus ex. p̄ ue. itē v̄lū
p̄ virili ⁊ purperia. p̄ puerperia. itē suū noie. p̄ suo noie ⁊ Pau-
lo iseri⁹ facit. p̄ fecit. itē succēsonis. p̄ succēsonis legi. Pr̄eterea
post alterā iuocatiōē in capite v3. primi tractat⁹ p̄mo extrileca.
p̄ extrilecā Et Paulo iseri⁹ ex hoc. p̄ ex habitatiōe. Pr̄eterea
ante scōz caput veterē. p̄ veterib⁹ in capite aut scōoactū pro iaciū.
Paulo iseri⁹ aiaib⁹ pro aialib⁹. in eodē mēbroz. p̄ mēbrū. in
eodē. p̄ legato. p̄ lōgato. i eodē tēporata. p̄ t̄pata. i eodē seminarē

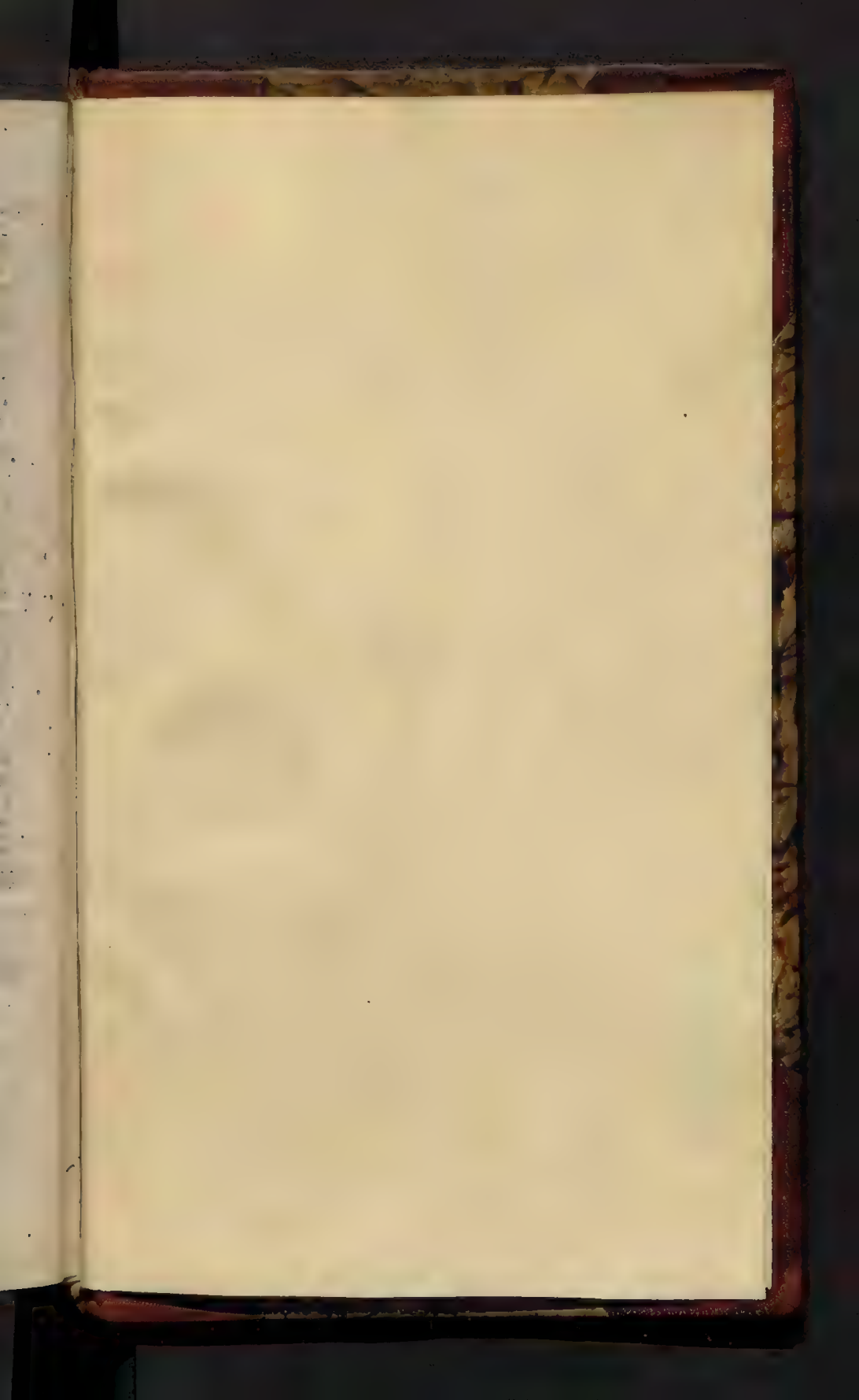
p seminarent. Itē in sequēti linea vini p vini Paulō iserius eū
ad p tū ad. Itē ante epicuri sniam ppe capitis finē videt p videt
In tercio capite ppe finē in casum p in cassuz in capite sexto de
matrice scilicet rectificāda: 7 secūda naue p nouē. Itē inferius
vomini p homini. Itē ibidē comedādū p comedēdū Paulō in
feri⁹ apsumit p absūmit Sequit 7 ppe vñ In fine sexti capitis si
quēpiā delectabūt p si scire quēpiā delectabit. In epigrāmate se
ptimi capitis. Ingeciōe p iniectione. In octauo capite copiam
pro quopiā. In nono capite nūc in decio p nec in decimo Paulō
iserius venere pro venerē. In sequēti carta capitis noni statiz
in principio cuale p caule Paulō iseri⁹ ppter mulieri p ppter
mulieris. Itē in sequēti stat i principio sibi p sibi. Et in eodez ex
bis pura p plura. Et in eodē post bene digestū ac terminatū non
deide seq d3 qd deficit v3 digerit nisi p calozē necessario. Et in
eodē cēpamētoz pro tēperamētoz. In capite vndecio noceret
p nosceret. In eodē Paulō iseri⁹ itellecturā pro itellecturus
Et in eodē cēserē pro cēsebā. In prio sigillo diminuiuo p dimi
nutino. In eodē rece pro recte. Et in eodē ad iutorē qnimo tor
torē. l. est. Et Paulō iseri⁹ pēdē p pedē. Et in eodem iniquaz
durū p iniquū durū. Et in eodē modificatioe p modificatioe.
Et in eodē psequar p psequar. Et Paulō iseri⁹ oio p oio Et
Paulō iseri⁹ sanguigē p sanguinē. Et in eodē equestima pro
equissima. Et in eodē obseruē p obseruēt. Et in eodē inerant p
iferant. Et i eodē iustia p iustia. Et in eodē esse iustuz p est iu
iustū. In scō tractatu fōrtis p formatis. In eodē loici p stoici.
Et in eodē q subeāt p qz subeāt. Atqz i eodē volūtatē p volu
ptatē. In capite vndecio q si emōū⁹ p emorū⁹. Paulō iseri⁹
cerue periture p pariture. Ibidē egre perieb⁹ p parieb⁹. Et
filiū⁹ locis. In eodē vsqz adeo p vsqz dū. Atqz i eo
dē mirābili p mirabiliter. Et ppe finē Auicena p Auicena: 7
creatura p creaturā. In capitis. xij. stat i principio vbi legit suū
ifanē. l. ē filiū suū. Postremo in aliter⁹ tractat sigillo aia esse p
aia esse. In eodē vñem p vniuersalē: 7 in eodē pfectionē. l. nostra
pro pfectionē. scilz nostra. Rursus i eodē cō lamate p cōclamate.
Et be sūt pteriti nōnulle emēdatiōes de embryōe. Presentis vo

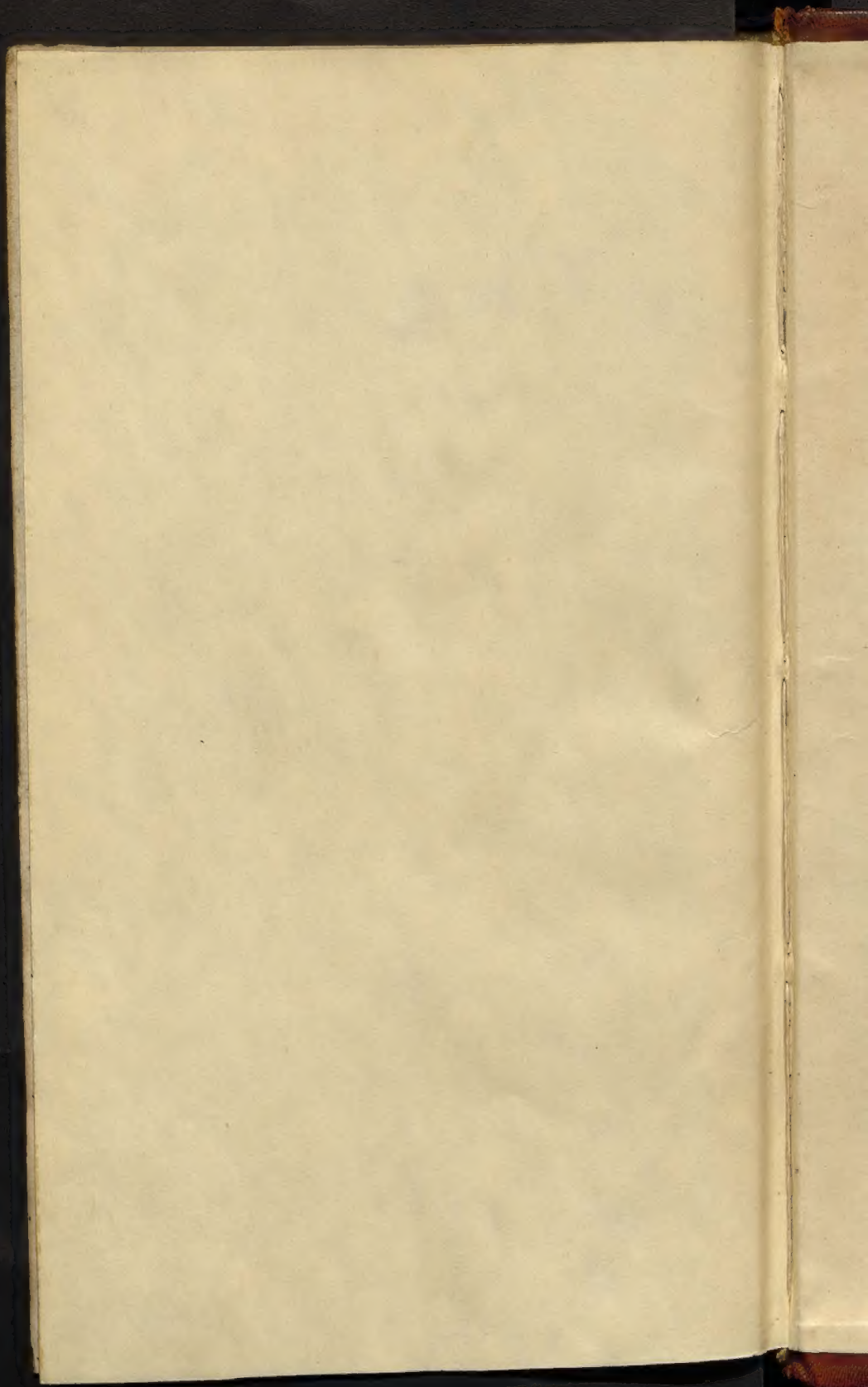

de ifatia libelli emēdatōes vt sunt in b. iij. vana. p. vanas: 7 **¶** Dan
 lo inferius ausus fueri. p. ausus nibilomin^o memorare fueri. In
 quarta aut cornice. p. cornice. In qnra. ppe signū ipm vbi emiliū
 legi^t. ibidē deficit verbū Suadebāt. Deinde v3. post cartam se
 quētem quoz in matuz pro quozū in matruz: 7 in primo capite
 ongius pro lōgius: 7 in eodē inepia pro in petia. in secundo aut
 in ijs q3 pro in ijs que: 7 cōualefcē pro cōualefcet. in tercio vero
 in fine scilicet quarte linee sexu pro sexus. Deinde ad agēnū pro
 adagiū Et relique clare in sequēti de pueritia. deodante libro ex
 plicabunt quē vt pterito. **M**illō. v3. lxxxij. primū de embryōe 1891
¶ Presenti vero āno. **M**illō. lxxxij. Scdm de infantia iprimen 1892
 dos libros edidim⁹ quos p ānos cōueniēter vtiq3 distixim⁹ qm
 de qb⁹ tractam⁹ etates p ānos distiguntur. Sic sequēti. **M**illō 1293
 lxxxij. Tertiū 7 sic sex successiue singulari futuris ānis vsq3 ad 1400
Millefimū qngētesimū reliquos libellos nfos peccātes forsaz
Illustris Viri Ducalis Scribe correctiōi subiectos subijcien
 dosq3: **H**omo eni sum labi fragiliter possum: qd egdem fateor:
 errare decipi ira indignatiōe q3 interdū. puebi. Si bibliopolis di
 stribuentib⁹ isti emissi p virū ora voltabūt: 7 qd pmo dicendū
 erat: cui ppriū ē miseri semp: 7 parcere. Si misericordi Deo Et
Barbadicoz atq3 vniuersae Aristocratie glorie Augustissi
 mo Serenissimoq3 **P**rincipi Augustino Duce In mortalem
 aurea eterna augustissima: 7 splendidissima ei⁹ opa que aerē 7 ce
 lum ipsum nubib⁹ lz obducū Serenāt: Jam reddiderū: necnō
Alme Ciuitati Venete **P**lacuerit: emittemus **Q**ue felicissime
Pacis atq3 **O**mnipotētis **D**ei amplexa **B**rachijs: oia viuat
 per secula. Amen.

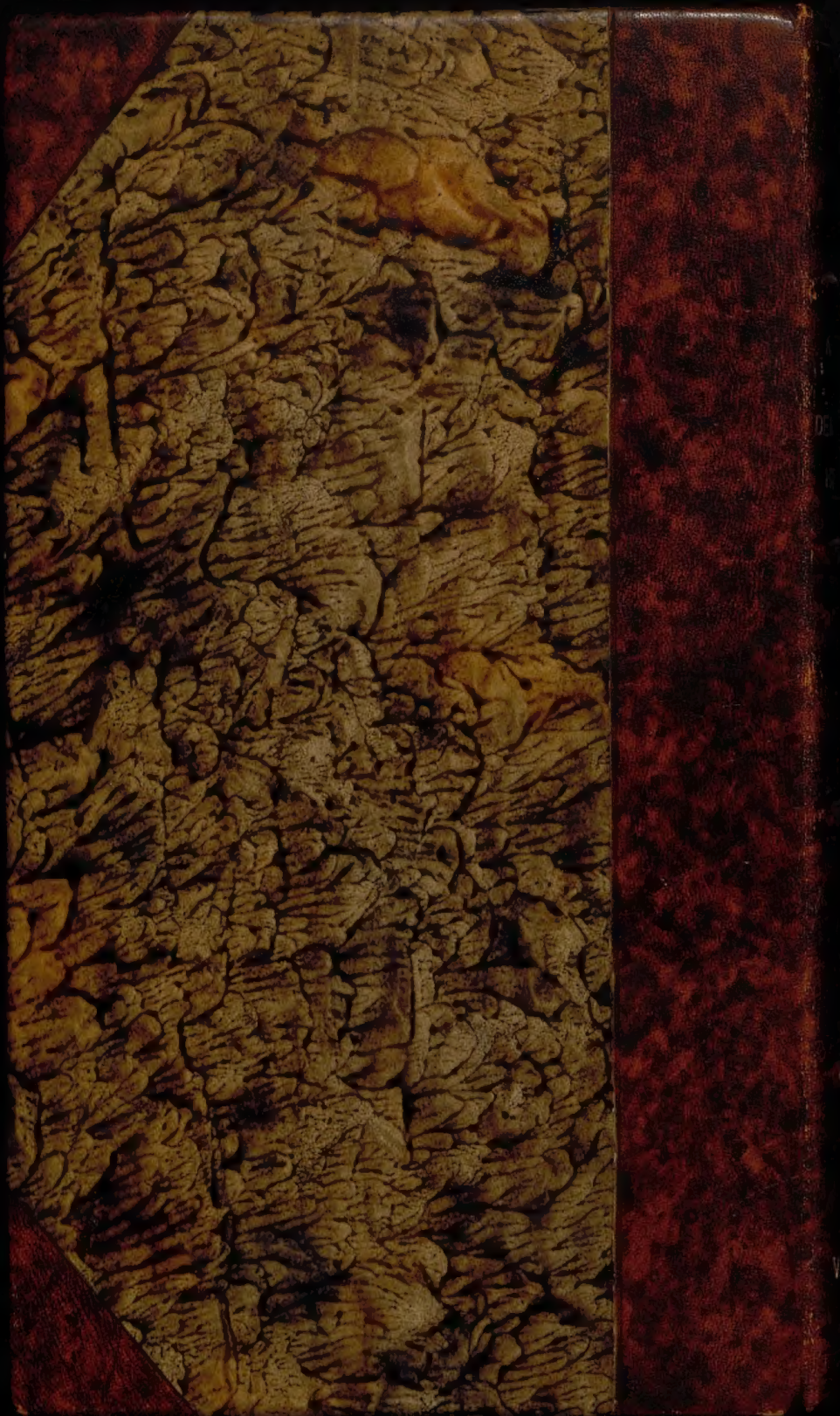

Biblioteka Jagiellońska

stdr0006576

A. ZENO
DE NATURA
HUMANA

VENETIIS
1491